

Bundel van de Verenigde Vergadering van 21 november 2019

- 00 Opening
 Oproepbrief V.V. 21 november 2019
- 01 Vaststellen agenda
 Agenda V.V. 21 november 2019
- 02 Lijst van besluiten en toezeggingen V.V. 26 september 2019 (bijlage audiotranscript)
 Concept lijst van besluiten en toezeggingen V.V. 26 september 2019
 Bijlage: audiotranscript V.V. 26 september 2019
 Presentielijst V.V. 26 september 2019
- 03 Mededelingen
- 04 Insprekers
- 05 Vragenrondje
- 06 Stukken ter kennisname
*De audiotranscripten van de commissies zijn (nog) niet gecorrigeerd en kunnen daardoor fouten bevatten.
De vergaderingen van V.V. en commissies zijn terug te luisteren via:*
<https://hhdelfland.waterschapsinformatie.nl>
 VERZAMELFORMULIER VV 21 november 2019
 Concept Audiotranscript Bestuur, Financiën en Organisatie 5 november 2019
 Concept Audiotranscript Waterveiligheid en Waterkwantiteit 6 november 2019
- B Besprekingsstukken
- B.01 Begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2024
Beantwoording technische vragen is bij de stukken van de VV 21 november 2019 toegevoegd (bijlage 4) .
 Dossier 1390 voorblad
 Voorstel: Begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2024
 Bijlage 1: Begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2024
 Bijlage 2: Brief aan VV Begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2024
 Bijlage 3: Vervangingsinvesteringen watersysteem
 Bijlage 4: Beantwoording technische vragen
 Bijlage 5: Prestatie-indicatoren naar aanleiding van bespreking Begroting 2020 gezamenlijke commissie
 P&C
- B.02 Verlengen overeenkomst kosten voor gemene rekening muskusrattenbeheer West-Midden Nederland
 Dossier 1553 voorblad
 Voorstel: Verlengen overeenkomst kosten voor gemene rekening muskusrattenbeheer West-Midden Nederland
 Overeenkomst van kosten voor gemene rekening Muskusrattenbeheer 2020-2024
 Beleidsvisie Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland 2020-2024
 Besluit Ledenvergadering Unie van Waterschappen 14 juni 2019
- H Hamerstukken
- H.01 Verordening Watersysteemheffing 2020
 Dossier 1539 voorblad
 Verordening Watersysteemheffing Delfland 2020 - getekende versie
- H.02 Verordening Zuiveringsheffing Delfland 2020 en Verordening Verontreinigingsheffing Delfland 2020
 Dossier 1541 voorblad
 Verordening Zuiveringsheffing Delfland 2020 en Verordening Verontreinigingsheffing Delfland 2020 - getekende versie
- H.03 Aanvullend besluit op eerdere besluitvorming Belastingheffing 2018 en 2019: terinzagelegging NEN-normen
 Dossier 1474 voorblad

Aanvullend besluit op eerdere besluitvorming Belastingheffing 2018 en 2019 terinzagelegging NEN-normen - getekende versie

- H.04 Het buiten werking stellen vanaf 1 januari 2020 van de Verordening Precariobelasting Delfland 2010
Dossier 1289 voorblad
Het buiten werking stellen vanaf 1 januari 2020 van de Verordening Precariobelasting Delfland - getekende versie
- H.05 Actualisatie Legesverordening Delfland 2017
Dossier 1501 voorblad
Voorstel: Actualisatie Legesverordening Delfland 2017 - getekende versie
Bijlage: Legesverordening Delfland 2017
- H.06 Digitale Transformatie
Dossier 865 voorblad
Voorstel: Digitale Transformatie
Bijlage: Visie op digitale transformatie binnen Delfland (2019-2019)
- H.07 GR Slibverwerking Toetreding Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Dossier 1537 voorblad
GR Slibverwerking 2009 - toetreding Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier - getekende versie
- H.08 Bemensing commissies
Dossier 1623 voorblad
Bemensing commissies Hoogheemraadschap van Delfland - getekende versie
- S Sluiting

Hoogheemraadschap van
Delfland

DELFT
15 november 2019

Aan de leden van de verenigde vergadering

ONDERWERP

oproepbrief verenigde vergadering 21 november 2019

Geachte leden,

Hiermee roep ik u namens de voorzitter op voor de bijeenkomst van de verenigde vergadering die zal worden gehouden op **21 november 2019** in de **VV-zaal** van het Gemeenlandshuis, Phoenixstraat 32 te Delft, aanvang **09.00 uur**.

De concept-agenda van de verenigde vergadering, en de daarbij behorende stukken zijn vanaf 15 november 2019 beschikbaar op uw iPad en gepubliceerd op internet.

Indien u verhinderd bent de verenigde vergadering bij te wonen, verzoek ik u vriendelijk daarvan kennis te geven aan Linda Leemborg, telefoon (015) 260 82 23. U kunt uw bericht ook sturen naar:
verenigdevergadering@hhdelfland.nl.

Met vriendelijke groet,
de Griffier van Delfland,

drs. H.K.B. Fobler

BIJLAGE(N) -

CONTACT mevrouw L. Leemborg • T (015) 260 82 23 • E lleemborg@hhdelfland.nl
POSTADRES Postbus 3061, 2601 DB Delft • WEBSITE www.hhdelfland.nl
SECTOR Bestuur, Beleid en Communicatie • TEAM Bestuur

Agenda Verenigde Vergadering

Datum 21-11-2019
Tijd 9:00 - 12:30
Locatie GLH: VV zaal / 1.38
Voorzitter Daverveldt, P.H.W.M. (DB)

Punt	Onderwerp
00	Opening
01	Vaststellen agenda
02	Lijst van besluiten en toezeggingen V.V. 26 september 2019 (bijlage audiotranscript)
03	Mededelingen
04	Insprekers
05	Vragenrondje
06	Stukken ter kennisname
B	Besprekstukken
B.01	Begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2024
B.02	Verlengen overeenkomst kosten voor gemene rekening muskusrattenbeheer West-Midden Nederland
H	Hamerstukken
H.01	Verordening Watersysteemheffing 2020
H.02	Verordening Zuiveringsheffing Delfland 2020 en Verordening Verontreinigingsheffing Delfland 2020
H.03	Aanvullend besluit op eerdere besluitvorming Belastingheffing 2018 en 2019: terinzagelegging NEN-normen
H.04	Het buiten werking stellen vanaf 1 januari 2020 van de Verordening Precariobelasting Delfland 2010
H.05	Actualisatie Legesverordening Delfland 2017
H.06	Digitale Transformatie

H.07 GR Slibverwerking Toetreding Hoogheemraadschap Hollands
Noorderkwartier

H.08 Bemensing commissies

S Sluiting

CONCEPT

Lijst van besluiten en toezeggingen van de openbare Verenigde Vergadering, bijeen op 26 september 2019

Agendapunt	Onderwerp	Besluit	Toezegging	Trekker
00.	Opening	09:00 uur Afwezig zijn de heren De Klerk, Heijboer, Hofman en Schouffoer.		
01.	Vaststellen agenda	Vastgesteld		
02.	Lijst van besluiten en toezeggingen V.V. 4 juli 2019	Vastgesteld Besluiten en toezeggingen plus audiotranscript en getekende presentielijst		
03.	Mededelingen			
04.	Insprekers			
05.	Vragenronde			
06.	Stukken ter kennisname			
B.	Besprekingsstukken			
B.01	Vispassage Aalkeet Binnen- en Buitenpolder	Gewijzigd besluit vastgesteld (20 leden voor; 6 leden tegen: Van Winden, Van der Burg, Dijkshoorn, Van den Berg, Middendorp, Jans) Motie vispassage Aalkeet binnen en buitenpolder, ingediend door Categorie Ongebouwd: verworpen Stemverklaringen A.J. Middendorp (AWP Delfland): AWP Delfland is teleurgesteld dat innovatievere methoden zoals de Vislift 2.0 niet worden geïmplementeerd. De fractie spreekt haar zorg uit dat deze oplossing wellicht onvoldoende resultaat heeft.	Betreffende het verzamelkrediet voor de natte, ecologische zones zal bij de vaststelling van de nieuwe waterkwaliteitsdoelen (SGBP3-plan) in 2020 worden bekeken welke maatregelen er genomen worden en of het huidige ingestelde krediet hiervoor goed is ingericht. In het voorjaar 2020 worden aan de Verenigde Vergadering de huidige kaders, prioriteitenstelling en maatregelen betreft vismigratie nader toegelicht. Een derde punt wordt toegevoegd aan het besluit: 3. Het per eind 2019 resterende bedrag van € 555.525 dat nog afgeschreven dient te worden op de huidige installatie in één keer af te boeken en deze afboeking op te	Hoogheemraad Belt De toezeggingen 1 en 2 worden ingebracht in pfo van Hhrd Belt ter afdoening

		M.J.T. van der Burg-van Leeuwen (Categorie Ongebouwd): de fractie is tegen vanwege het feit dat de huidige pomp nog niet is afgeschreven.	nemen in de begroting van het jaar dat het werk gerealiseerd wordt.	
H.	Hamerstukken			
H.01	Bestuursrapportage 2019	Vastgesteld		
H.02	Controleplan 2019 en Normenkader 2019 Delfland	Vastgesteld		
H.03	Peilbesluit Delflands Boezem	Vastgesteld Stemverklaring mevrouw Zandstra (PvdA): de fractie stemt in met het voorstel, spreekt zorg uit over robustheid peilbesluiten in relatie tot klimaatveranderingen. De fractie wil meedenken over toekomstverkenningen aangaande het boezempeil.		
S.	Sluiting	10.12 uur		

TRANSCRIPT VAN DE VERENIGDE VERGADERING VAN HOOGHEEMRAADSCHAP DELFLAND
d.d. 26 september 2019

Opening

De voorzitter: Goedemorgen iedereen. Het is al twee over negen. Ik zie dat we nog niet helemaal compleet zijn, maar ik wil toch graag deze vergadering nu openen. Ik heb bericht van afmelding ontvangen van de heer De Klerk, van de heer Heijboer, van de heer Hofman, de heer Schouffoer en ik zie dat, ik ga ervan uit dat de heer Middendorp en de heer Jansen, dat die verlaat zijn en zich later bij ons zullen voegen.

1. Vaststellen agenda

De voorzitter: Dan wil ik direct doorgaan naar de agenda voor vandaag. Zijn er opmerkingen over de agenda? De heer Hombergen.

De heer Hombergen: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Vanuit de PvdA hebben wij een stemverklaring die we af willen leggen rond het hamerstuk van het boezempeil.

De voorzitter: Dank u wel. Dat is genoteerd. Ik zie verder geen andere opmerkingen, dan is hiermee de agenda vastgesteld.

2. Lijst van besluiten en toezeggingen V.V. 4 juli 2019, inclusief audiotranscript en getekende presentielijst. En de audiotranscripten van de commissievergaderingen van 10 en 11 september 2019

De voorzitter: Dan gaan we direct door naar de lijst van besluiten. Conceptlijst van besluiten en toezeggingen van VV 4 juli 2019, zijn daar nog opmerkingen over? Geen opmerkingen? Dan is de lijst van besluiten en toezeggingen vastgesteld. Het audiotranscript? Ook niet. Dat is bij deze vastgesteld en dan tenslotte de getekende presentielijst. Ik zie vanzelfsprekend ook geen opmerking daarover. Dus dat is bij deze dan ook vastgesteld.

3. Mededelingen

De voorzitter: We hebben vandaag, ik ga door naar de mededelingen. Ik heb een drietal mededelingen. In de eerste plaats, bij het verlaten van deze vergadering, ziet u daar op de tafel diverse boekjes liggen en tijdschriften en één daarvan betreft het Historisch Tijdschrift van Delft. Op dertien september jongstleden was het precies zevenhonderd jaar geleden dat de hoogheemraden van Delfland dezelfde richting kregen als die van Rijnland. En ter gelegenheid daarvan heeft Carla de Wilt, onze archiefbewaarder, een artikel geschreven in het Historisch Tijdschrift Delft over de omstandigheden waarin de hoogheemraden erkend werden als regionale waterbestuurders en een bestuurlijke verhouding tot de lokale bestuurders. Dus ik denk dat het een interessant boek is en wij bieden dat graag aan u aan. De tweede opmerking betreft het klimaatakkoord. Zoals u weet heeft het kabinet op 28 juni de tekst van het definitieve klimaatakkoord aangeboden aan de Tweede Kamer. Voor de waterschappen zijn de belangrijkste onderdelen het opstellen van regionale energiestrategieën door alle betrokkenen, dus gemeentes, provincies en waterschappen. De wettelijke verankering, dat waterschappen netto-energie-producent mogen zijn, dat is van belang natuurlijk voor onze groengasinvesteringen. De positionering van aquathermie en de warmtetransitie en de Unie van Waterschappen is nu gevraagd om te bevestigen dat wij de urgentie van het klimaat, het probleem

onderkennen en bereid zijn deze urgentie uit te dragen, dat wij samen met onze achterban ons willen inzetten voor het centrale doel van het klimaatakkoord, namelijk de 49 procent reductie van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van het referentiejaar 1990 en ons committeren aan uitvoering van afspraken waar wij direct betrokken bij zijn. Op 22 maart jongstleden heeft de ledenvergadering onder voorbehoud van latere wijzigingen voorlopige instemming gegeven aan wat toen nog het ontwerp klimaatakkoord was. Het Uniebestuur heeft inmiddels vastgesteld dat het gepresenteerde definitieve klimaatakkoord zoals verwacht slechts enkele aanpassingen bevat die de Waterschappen rechtstreeks raken en die bovendien verbeteringen zijn ten opzichte van de oorspronkelijke, het oorspronkelijke ontwerp klimaatakkoord. De belangrijkste aanpassingen waar het hier over gaat, dat is dat er extra budget ter beschikking wordt gesteld voor CO₂-reductie in veenweidegebieden en een iets ruimere planning wordt toegestaan voor de realisatie van de regionale energiestrategieën. Op elf oktober aanstaande bespreekt de ledenvergadering van de Unie het klimaatakkoord. Ik geef dan aan dat Delfland het klimaatakkoord ondersteunt omdat het klimaatakkoord aansluit bij de klimaatambities die de VV eerder heeft uitgesproken. Dat was een beetje een lange mededeling. De tweede mededeling is weer wat korter. Dat is een heuglijk feit. Hanneke Gieske, bij ons programmamanager Implementatie Omgevingswet, en als u haar niet kent, zo dadelijk in de het meer informatieve gedeelte van de vergadering zal zij aanwezig zijn, is onlangs aan de Erasmus Universiteit gepromoveerd tot doctor. Een proefschrift dat gaat over optimalisering versus innoveren, vanzelfsprekend erg relevant ook voor ons als Waterschap, als hoogheemraadschap en na afloop van de vergadering kunt u als u dat daar geïnteresseerd in bent een exemplaar van haar proefschrift over dit onderwerp meenemen en u ziet daar de stapeltjes liggen. Dat zijn de mededelingen.

4. Insprekers

De voorzitter: Dan ga ik nu door naar agendapunt vier, insprekers die hebben we vandaag niet.

5. Vragenronde

De voorzitter: Vragenronde, er zijn geen vragen ingediend de afgelopen 24 uur.

6. Stukken ter kennisname

De voorzitter: Dus gaan we door naar stukken ter kennisname. U heeft bij de stukken, in de eerste plaats het verzamelformulier waar zeg maar antwoorden zijn samengevat naar aanleiding van de besprekingen in de diverse commissies. Zijn er nog opmerkingen over het verzamelformulier? Zo niet, dan gaan we door naar de audioscripten van alle commissies. Ik zeg er direct bij: deze zijn niet gecorrigeerd, er kunnen dus fouten ontstaan. Ik wil u wel zeggen dat ik graag op acht oktober, wanneer we een voorzittersoverleg hebben, aan de orde stellen hoe wij omgaan met audioscripten en wat nou precies de documenten zijn die wij vaststellen na afloop van commissies. Daar wil ik nu niet op vooruitlopen, maar dat is een onderwerp wat ik dus dan wil bespreken. Zijn er nog opmerkingen over een van de audioscripten, met alle kwalificaties die ik gegeven heb? Zo niet, ja. De heer Jansen.

De heer Jansen: Ik had nog één opmerking. Dat is ook, die opmerking komt ook vanuit de ChristenUnie, die helaas niet aanwezig kan zijn. Dat gaat even over het klimaatplan voor het Westland, dat, we vragen daar nog extra aandacht voor burgerparticipatie om dus, om de burgers gewoon mee te laten participeren in dat hele klimaatplan.

De voorzitter: Dank u wel. En ik neem aan dat u dit ook in de desbetreffende commissie weer zult inbrengen voor verdere discussie. Dank u wel.

B Besprekstukken

De voorzitter: Gaan wij nu door naar de besprekstukken.

B.01 Vispassage Aalkeet Binnen- en Buitenpolder

De voorzitter: We hebben vandaag als besprekstuk Vispassage Aalkeet Binnen- en Buitenpolder. Ik heb begrepen dat in de commissie de fracties Gebouwd, Ongebouwd, CU, SGP, 50PLUS en AWP dit wilden bespreken. Voor de andere fracties vonden dit een hamerstuk. Ik wil daarom nu de fracties die dit wilden bespreken in de eerste termijn de gelegenheid geven om hier commentaar op te geven of vragen over te stellen. Ik wil beginnen met fractie Ongebouwd.

Mevrouw Van der Burg-van Leeuwen: Dank u wel, voorzitter. Voor ons ligt een voorstel van ruim één miljoen euro voor het aanpassen van het gemaal van de Aalkeet Binnen- en Buitenpolder voor het optimaliseren van vismigratie en het verminderen van vissterfte. Deze aanpassingen doen investeringen van nog geen tien en acht jaar geleden teniet en dat is kapitaalsvernietiging. Voorzitter, zo goed als nieuwe, prima werkende pompen vervangen en bij het schroot zetten, wie kan dat, de burger, de belastingbetaler uitleggen? Fractie Ongebouwd maakt zich zorgen over opnieuw imagoschade voor het hoogheemraadschap van Delfland, imagoschade. Dit voorjaar hebben we een besluit genomen over het Kwaliteitsprogramma Nieuw Waterland, dat geldt als een compensatie voor de aanleg van een nieuwe Blankenburgverbinding. Dat programma omvat ook grote ingrepen in de waterhuishouding en verbetering van waterkwaliteit en ecologie. Daaraan gekoppeld zijn de projecten S.C.H.O.O.N. en de Waterharmonica, projecten waar Delfland samen met anderen, veel menskracht en kapitaal aan gaan besteden. De uitvoering van deze projecten hebben een grote impact op de polders Aalkeet Binnen en Buiten. De exacte effecten ervan zijn pas zichtbaar na realisatie van het programma. Dan zal pas blijken welke gevolgen de maatregelen in de praktijk hebben op de waterhuishouding en ecologie in de beide polders. Hoe die waterhuishouding zich gedraagt na alle aanpassingen en met de toevoer van het gezuiverde afvalwater, zal dan dus pas duidelijk worden. Niet uitgesloten kan worden dat blijkt dat het gemaal opnieuw flinke aanpassingen moet krijgen. Het nu voorliggende voorstel heeft betrekking op een groot deel van hetzelfde gebied als het voorstel van dit voorjaar, dat voorstel waar de oude VV nog over besloten heeft. Logische vraag is dan ook, waarom het daarvan geen integraal onderdeel heeft uitgemaakt. Dan kon er wellicht werk met werk worden gemaakt en zou er ook die ondersteunende financiering van stakeholders of derden voor verworven hebben. Nu het voorstel echter volledig separaat naar ons toekomt, in de nieuwe VV, is de terechte vraag hoe de realisatie dan is met het eindplaatje van het project S.C.H.O.O.N. Blijken er straks weer nieuwe ingrepen nodig in de bemaling? Dan hebben we opnieuw kapitaalsvernietiging. Immers, de polders van het gemaal van de Aalkeet Binnen- en Buitenpolder moeten dan opnieuw aangepast worden, terwijl ze nu ook nog maar tien jaar oud zijn en nog tientallen jaren meekunnen. Onze fractie wil dan ook eerst de effecten afwachten van het Kwaliteitsprogramma Nieuw Waterland, met daaraan gekoppeld S.C.H.O.O.N. en de Waterharmonica. Nu daarop vooruitlopen en nog prima functionerende pompen vervangen door nieuwe, is een riskante investering die wij op dit moment onverantwoord vinden. In de tussentijd kunnen de vissterfte en de meeuwenoverlast worden geminimaliseerd door specifieke tijdelijke maatregelen totdat het duidelijk is wat de effecten zijn van de realisatie van het Kwaliteitsprogramma Nieuw Waterland, S.C.H.O.O.N. en de Waterharmonica. Voorzitter, fractie Ongebouwd heeft een motie voorbereid en wij zouden die motie graag aan de VV voorleggen.

De voorzitter: Mevrouw Zandstra.

Mevrouw Zandstra: Ja, voorzitter. Ik heb een vraag aan mevrouw Van der Burg, als dat mag als de motie is ingediend.

De voorzitter: Ja natuurlijk. Ik stel voor dat ik eerst even u in kennis stel van de motie. Ik heb een motie ontvangen die ondertekend is door alle leden van de fractie Ongebouwd. Vindt u het goed als ik alle overwegingen niet oplees, omdat

Mevrouw Van der Burg-Van Leeuwen: Zou u graag de overwegingen willen voorlezen?

De voorzitter: Het komt namelijk neer op eigenlijk wat u nu net al gezegd heeft. Dus het is eigenlijk een herhaling. Ik zal het heel summier dan doen. Over de Verenigde Vergadering, bijeen op donderdag 26 september 2019, overwegende dat het Kwaliteitsprogramma Nieuw Waterland met de daarbij behorende innovatieve projecten S.C.H.O.O.N. en de Waterharmonica nieuw en ingrijpend zijn voor de waterhuishouding, de verbetering van de waterkwaliteit en ecologie in een groot gebied, de uitvoering van het Kwaliteitsprogramma met deze projecten een grote impact heeft op de polders Aalkeet Binnen- en Buiten, dat de exacte effecten ervan pas zichtbaar zijn na realisatie van het programma, niet uitgesloten kan worden dat dan blijkt dat de gemalen daarop opnieuw aangepast zullen moeten worden, het nu voorliggende voorstel betrekking heeft op een groot deel van hetzelfde gebied als het voorstel over de projecten S.C.H.O.O.N. en Waterharmonica van dit voorjaar. Om die reden dit voorstel daarvan een integraal onderdeel had moeten uitmaken en er dan wellicht werk met werk gemaakt had kunnen worden en met ondersteunende financiering van stakeholders, vooruitlopend op de ontwikkeling van nieuwe waterhuishouding in het gebied, nu nog prima functionerende pompen vervangen door nieuwe pompen, daarom een riskante en onverantwoorde investering is, draagt het college op om de vispassage van het Aalkeet-gemaal geheel of gedeeltelijk af te sluiten ter voorkoming van dode of beschadigde vis en overlast van meeuwen, om af te wachten en de dure plannen voor het gemaal Aalkeet Binnen- en Buitenpolder in de wacht te zetten tot de effecten van het Kwaliteitsprogramma Nieuw Waterland, met de projecten S.C.H.O.O.N. en de Waterharmonica zichtbaar zijn, vanaf heden te beginnen met het verwerven van de Europese POP3-subsidie en verzoeken naar cofinanciering en gaat over tot de orde van de dag. Ik maak deze motie onderdeel van de beraadslagingen. Ik geef nu graag het woord aan mevrouw Zandstra.

Mevrouw Zandstra: Voorzitter, ik had een vraag aan mevrouw Van der Burg, en dat is of u en uw fractie in beginsel überhaupt bereid zijn om deze investering te doen om de vispassage aan te passen met het oog op onze ambities in de nota over vismigratie.

De voorzitter: Mevrouw Van der Burg.

Mevrouw Van der Burg-van Leeuwen: In beginsel zijn wij eens met wat staat in de nota vis die hier vastgesteld is in de Verenigde Vergadering. En daar staan inderdaad zaken over de vismigratie door het hele gebied, daar staat haalbaar- en betaalbaarheid. Dus elke keer is er weer een afweging van hoe we de vispassages gaan realiseren. Dus de vispassages moeten gerealiseerd worden en hoe optimaal, dat is afhankelijk van de haalbaar-, betaalbaarheid en de kostenefficiëntie. Daarbij wil ik toevoegen dat met dit gemaal de generatie van dit gemaal, waren er nog zeven andere gemalen, die dezelfde vispassages hebben gekregen in 2011 en die zijn allemaal wel geoptimaliseerd en voldoende, die voldoen aan de criteria. Dit gemaal moet omdat er kennelijk andere belangen wegen een hele grote vernieuwingsslag ondergaan. En dat vinden wij een ontzettend hoog bedrag. Dus wij twijfelen aan of deze methode de juiste is. Maar het moet koppelen aan ook

de capaciteit van het gemaal en dan de pompen gaan vervangen en dan uitkomen op een bedrag van ruim een miljoen en een desinvestering van zes ton, dat vinden wij best wel iets wat we opnieuw willen overwegen en opnieuw de berekeningen erop los willen laten.

De heer (...): Voorzitter? O.

Mevrouw Zandstra: Bedankt voor uw beantwoording. U geeft aan dat het nog afhangt altijd van wat de prijs is van zo'n investering of het het waard is om te doen, ook in de toekomst. Dus ik hoor u nog niet zeggen dat u in principe deze investering van één miljoen als aan al die voorwaarden voldaan zou zijn, dat u er dan wel mee zou kunnen instemmen.

Mevrouw Van der Burg-van Leeuwen: Ik heb het niet over

De heer Middendorp: Een punt van orde, voorzitter.

De voorzitter: Een punt van orde eerst.

De heer Middendorp: Voorzitter, ik waardeer de kwaliteit van de vragen en de betrokkenheid, maar wij hebben hier, of er is hier een gebruik om eerst een eerste en een tweede rondje te maken en als u zegt: wij hebben een ander gebruik, wij gaan nu in discussie, dan wil ik me daar graag invoegen, maar ik kan me ook voorstellen dat we nu eerst het rondje gaan maken. Wij komen allemaal aan het woord en wij hebben allemaal vragen.

De voorzitter: Mijnheer Middendorp, iedereen komt aan het woord. Ik zie dit als een interruptie en wij hebben ook met zijn allen gezegd dat wij juist het prettig vinden dat de VV-leden ook met elkaar het gesprek voeren en dat het niet alleen een vraag en antwoord is tussen hoogheemraad en de VV. En in die zin wil ik mevrouw Zandstra de gelegenheid geven en daarna maak ik het rondje af zoals ik gezegd heb, alle fracties die dit wilden bespreken, krijgen het woord. En dus nog even geduld. Ik was bij, u wilde iets, een laatste opmerking maken hierover.

Mevrouw Van der Burg-van Leeuwen: Ja, ik wilde hierover reageren op

De voorzitter: En dan wil ik, want

Mevrouw Van der Burg-van Leeuwen: Op wat mevrouw Zandstra

De voorzitter: Er is nog een andere interruptie. Ja.

Mevrouw Van der Burg-van Leeuwen: Ik wilde reageren op mevrouw Zandstra.

De voorzitter: Ja.

Mevrouw Van der Burg-van Leeuwen: Die wilde, die vroeg of ik, of wij, onze fractie, überhaupt dat bedrag overhebben voor deze vispassage. In principe wel. Maar we hebben het ook gehad over subsidiemogelijkheden, POP3-gelden, dit is een belang wat niet behoort tot de kerntaken van Delfland en wij zoeken dan medefinanciers om dit, om zulke projecten mogelijk te maken. En daar liggen POP3-gelden voor op de plank. En daar zouden we heel graag dan gebruik van willen maken en dat gaan we opnieuw bekijken.

De voorzitter: Dank u wel. Ik wil dan nu doorgaan met het rondje en de heer Fekkes het woord geven. Die wil dit ook bespreken.

De heer Fekkes: Ja, dat zit een beetje het punt van orde aan, voorzitter. Ik vraag me af waarom mevrouw Van der Burg bij de vaststelling van de agenda niet heeft voorgesteld dit punt af te voeren en dan vervolgens deze motie in te dienen.

De voorzitter: Ik constateer dat de agenda is vastgesteld. Dus ik ga, dit is nu een bespreekstuk. Ik wil u graag de gelegenheid geven om commentaar te geven, vragen te stellen, omdat u een van de partijen was die dit ook als bespreekstuk wilde behandelen.

De heer Fekkes: Ja, voorzitter. Er is in de, een paar commissievergaderingen is er al het nodige over gezegd. Dus inhoudelijk wil ik er eigenlijk niet zoveel aan toevoegen. Het is duidelijk dat voorstel E, dat dat het meest voor de hand ligt als je het gaat uitvoeren en daar kan ik me inhoudelijk in vinden. Nu is even mijn systeem uit. Ja. Voor wat betreft, dus inhoudelijk, wat mij betreft akkoord zijn, mijn opmerking van: ja, als je het uitstelt, dan krijg je toch een heel ander voorstel, want ja, er is natuurlijk constant voortschrijdend inzicht. Dus inhoudelijk heb ik er niet zoveel problemen mee. Wat ik eigenlijk wel mis is in de agenda, bij de vaststelling van het besluit, daar staat niet bij dat het resterende restantenkrediet in één keer wordt afgeschreven. Dat hoort er wel bij. Dus ik wou eigenlijk voorstellen dat de, het college, want dat scheelt mij weer een abonnement, overneemt, dat punt drie bij het besluit wordt toegevoegd, dat die 555.525 in één keer wordt afgeschreven.

De voorzitter: Dank u wel. Ik wil graag nu de fractie Gebouwd het woord geven. De heer Verhage, de heer Van Kretschmar. De heer Van Heijningen.

De heer Van Heijningen: Ja, dat. Wij vinden dat er sowieso wat gedaan moet worden aan het meeuwenoverlast voor de omwonenden daar, dat kunnen we als Delfland niet maken dat mensen in de problemen zitten omdat er iets niet goed gaat. Wij zijn wel van mening dat er een scheiding had kunnen gemaakt worden tussen het technische gedeelte en het vispasseerbaar-gedeelte, waarvan wij het idee hebben dat dit gedeelte ook uit het gewone bulkkrediet gefinancierd had kunnen worden.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Heijningen. Dan geef ik nu het woord aan de heer Middendorp.

De heer Middendorp: Dank u wel, voorzitter. Ik zal ook proberen om op de opmerkingen van de voorgangers te reageren, maar wij hebben ook zelf een stukje tekst voor u. Voorzitter, de AWP is blij dat de problemen met de bestaande vispassage op de Aalkeet Buitenpolder eindelijk wordt aangepakt. Het feit dat de meeuwenoverlast nu ineens urgent is geworden en niet al zeven jaar geleden, is misschien een vraag of is een vraag waarvoor ik graag wil dat het college zich daar een toelichting op geeft. In het voorliggende voorstel presenteert u vijf tracévarianten voor de Delflandse vislift. En binnen die vijf tracés valt dan de keuze op variant één. En wij kunnen die redenering voor de voorgestelde keuze goed volgen. Immers, de Delflandse vislift is een oplossing die werkt. Er zwemt vis doorheen. En de Delflandse vislift is ook al bij andere Delflandse gemalen toegepast. Maar u hoort een maar aankomen, voorzitter. De effectiviteit van de Delflandse vislift is moeilijk te monitoren. Dat gebeurt incidenteel door fuiken voor en achter de vislift te plaatsen. Dat is omslachtig, dat is duur en dat geeft een incompleet beeld. De Delflandse vislift is ook al een ouder ontwerp, waarvan de laatste inzichten in effectiviteit en sorry, visvriendelijkheid, is een lastig woord, nog niet zijn toegepast. Het voorstel voor de nieuwe vispassage in de Aalkeet Buitenpolder is twee keer besproken in de commissie Water Kwaliteit Kwantiteit. De eerste keer heeft de AWP-fractie gevraagd om ook moderne

alternatieven voor de vispassage mee te nemen. We hebben u toen zelfs uitdrukkelijk gevraagd om bijvoorbeeld de makers van de vislift 2.0, dus dat is iets anders dan de Delflandse vislift, uit te nodigen op de locatie, Aalkeet Buitenpolder, zodat er een afweging kan worden gemaakt tussen de verschillende visliftsystemen. Zonder nu reclame te willen maken voor specifiek de vislift 2.0, wil ik wel aangeven dat de moderne visliften veel minder schade toebrengen aan vissen van verschillende grootte en soorten en ook veel minder personele inzet vragen voor monitoring, terwijl tegelijkertijd een betere registratie wordt verkregen, namelijk een continue registratie in plaats van met een netje buiten de vislift. De vislift 2.0 houdt ook op continue basis de waterkwaliteit in de gaten en kan een signaal sturen naar de peilbeheerders. De tweede keer dat de AWP hier aandacht voor vroeg heeft de portefeuillehouder in een commissie

De voorzitter: Mijnheer Middendorp. Mevrouw Zandstra, u heeft een interruptie?

Mevrouw Zandstra: Ja, voorzitter, de hoogheemraad zei in de commissievergadering dat het hoogteverschil te groot was. Ik vroeg me af of dat argument u niet heeft overtuigd en of u dan misschien een andere oplossing heeft waarom die nieuwe techniek daar toch toegepast kan worden, ondanks het grote hoogteverschil waar die oplossing niet toereikend voor is.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Middendorp.

De heer Middendorp: Dank u wel voor deze belangstellende vraag, want dit is precies wat ik nu wil bespreken. Dit, ik zal even opnieuw beginnen, de tweede keer dat de AWP hier aandacht voor vroeg heeft de portefeuillehouder in een commissie WKK toegelicht dat er contact is geweest met de makers van de vislift 2.0. Ze zijn niet ter plaatse geweest. En dat hij overtuigd is van de voordelen van de vislift 2.0 in het algemeen. De portefeuillehouder heeft ook gezegd op dat de vislift zeker te overwegen is op andere locaties binnen Delfland. Nu heb ik nog wat navraag gedaan en het, daar komt het volgende uit: aangezien er momenteel in Nederland een vislift 2.0 wordt gerealiseerd die een hoogte van 4,5 meter overbrugd, kan de vislift 2.0 ook gemakkelijk het hoogteverschil van drie meter in de Aalkeet Buitenpolder overbruggen. En dat kan ik u ook uitleggen. Want door de modulaire opbouw van de vislift, de vissen worden in een soort cirkel naar boven gebracht, kun je die cirkel heel makkelijk verlengen. Bovendien en dat is ook belangrijk en daarmee kom ik waarschijnlijk tegemoet aan mevrouw Van der Burg, de kosten van de vislift inclusief installatie, liggen waarschijnlijk, ik wil geen reclame maken, maar liggen waarschijnlijk belangrijk lager dan de kosten van de Delflandse vislift. En daar moet u toch echt denken aan een bedrag in de orde van vijf of zes K. Voorzitter, gelet op de voordelen van de moderne vislift, ik noem: minder schade toebrengen aan kwetsbare vissen, om op deze vislift voor iedere vis die apart passeert, zijn instellingen aanpast, op basis van sensoren, betere monitoring en minder personele inzet, omdat we gewoon alle vissen die passeren dus in beeld brengen, en door een modulaire opbouw minstens dertig, maar waarschijnlijk meer, goedkoper zal zijn, dertig procent, sorry, wil ik vragen om dan niet te kiezen voor een verouderde vislift met alle nadelen van dien en zeker niet vanuit het oogpunt van kapitaalvernietiging. Alles overziende, voorzitter, vraagt de AWP-fractie aan de portefeuillehouder om zijn kruid voor de Aalkeet Buitenpolder nog even droog te houden en om het huidige voorstel voor de vispassage aan te passen, aan te houden, tot de toepasbaarheid van moderne visliften op de locatie Aalkeet Buitenpolder is onderzocht. En graag zouden wij dan in een soort, een twee-bij-twee, of een drie-bij-drie-matrix, hoe de verschillende visliften op elkaar scoren, zodat de VV een onderbouwde en afgewogen beslissing kan nemen. Wij vragen u daarom de harde toezegging om deze uitvoering uit te voeren, alvorens dit werk in uitvoering wordt genomen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Middendorp. Dan geef ik nu graag het woord aan onze hoogheemraad Belt, om namens het college in te gaan op uw vragen en opmerkingen. De heer Belt.

De heer Belt: Dank u wel voorzitter. Ja, wij zijn hier samen om een besluit te nemen over een voorstel wat hier ligt om, nou ja, uitvoering te geven aan onze ambities en beleid wat er is op de nota vis, de kaderrichtlijn water en onze gezamenlijke uit het bestuursakkoord. Daar hebben we in de commissie nu twee keer vrij lang over gesproken en graag geef ik nu antwoord op de resterende vragen die hier nu zijn en ga ik in op de motie. Kijk, de essentie van het voorstel is dat we dit gemaal gaan aanpassen vanwege de vismigratie. Heel kort gezegd: vismigratie vinden we belangrijk en op dit punt is het een van de grootste knelpunten in ons systeem. Dit functioneert niet en het voorstel is om het wel te laten functioneren. Dit gaat niet over een capaciteitsaanpassing. Het huidige pomp heeft genoeg capaciteit en ook de nieuwe pomp zal dat hebben. Dus dat is toeberust op de verandering van S.C.H.O.O.N. en ook klimaatverandering is daar meegenomen. Dus die capaciteit is op orde. En ik zou die dossiers ook niet daarom verder willen mengen hierin. Hier gaat het om het oplossen van een vismigratieknelpunt en de essentie van de vraag is ook wat mevrouw Zandstra ook noemde, ja, hebben we dit bedrag ervoor over om dat knelpunt op te lossen? Als ik dan even doorpak naar de motie, die raden wij ten stelligste af. En nou ja, om daar even iets verder op in te gaan, ook om op de punten waarbij staat: draagt het college op, nou, de vispassage geheel of gedeeltelijk afsluiten, kijk de visjes sterven doordat ze door de pomp zwemmen. En de pomp kunnen wij natuurlijk niet uitzetten, want die pomp is er om waterveiligheid te garanderen. Dus daar sterven de vissen door.

Mevrouw Van der Burg-van Leeuwen: Voorzitter, bij interruptie?

De voorzitter: Mevrouw Van der Burg.

Mevrouw Van der Burg-van Leeuwen: Er is een scala aan viswerende mogelijkheden rond die pomp.

De heer Belt: Dat klopt. Er is een vishevel die niet werkt, die kan uit, die staat ook vaak uit omdat hij niet werkt. Dat is om de polders, om de vissen de polders in te brengen. De vistrap tussen de twee polders, die functioneert ook niet. Dat is om de vissen van de ene naar de ander polder te brengen. Maar de essentie is waar de vissterfte optreedt, is door het gemaal waar ze simpelweg vernalen worden. Dan ga ik graag hier verder op door.

Mevrouw Van der Burg-van Leeuwen: Voorzitter, bij interruptie?

De voorzitter: Mevrouw Van der Burg.

Mevrouw Van der Burg-van Leeuwen: De heer Middendorp, die zei al dat dit probleem al actueel is vanaf het moment dat deze vispassage daar geplaatst is, vanaf 2011 dus, en waarom het nu ineens hot is, terwijl er al die tijd waarschijnlijk al overlast van meeuwen geweest is. En dat moet u nou nog even uitleggen.

De heer Belt: Wat ik in de commissie twee keer verteld heb is dat de problemen inderdaad al vrij vroeg naar installatie hebben opgetreden. Er zijn maatregelen getroffen om te kijken of wij de boel daar konden oplappen, of wij de motor anders konden laten draaien. Nou, een heel scala aan zaken zijn geprobeerd. En op gegeven moment hebben we hier moeten zeggen van: nee, dat werkt niet en wij kiezen voor deze nieuwe oplossing die hier voorzit.

De heer Middendorp: Voorzitter, bij interruptie, maar ik herinner me niet dat het college hier ooit over heeft gecommuniceerd.

De voorzitter: De heer Middendorp, als u even wacht tot u het woord krijgt. Ik stel nu voor dat we de portefeuillehouder de gelegenheid eerst geven om de vragen te beantwoorden. En u krijgt allemaal de gelegenheid om zo dadelijk in tweede termijn daar weer iets van te vinden.

De heer Belt: Ja, ik was bij het tweede punt wat staat bij: draagt het college op. Wat ik net al zei, S.C.H.O.O.N. en deze vismigratieknelpunt, is het voorstel wat er ligt, zijn twee aparte projecten. De één heeft tot doel om circulair te zijn, om in tijden van droogte extra water in te laten, de ander heeft tot doel om een vismigratieknelpunt op te lossen. En dat zijn twee aparte projecten die wel degelijk met elkaar rekening houden, maar die wij niet, of die los staan van elkaar. Dan het derde punt, de POP-subsidie, die hebben wij ook beantwoord in de schriftelijke vragen. Dus daar zou ik verder niet op in willen gaan. Daarin hebben we ook gezegd dat wij weer geregeld voor andere projecten POP aanvragen. Dan ga ik door naar het punt van de heer Fekkes. Daar kunnen wij aan tegemoet komen, dus daar zijn we het mee eens, dus daar zal een straks een, op het scherm denk ik een extra punt voor inkomen. Dank daarvoor. Dan vanuit de fractie Gebouwd. Even ingaan op het verzamelkrediet voor de natte ecologische zones. Hier hebben we ook iets in de vragen beantwoording vanuit Ongebouwd over gezegd. En ik zou hier graag bij willen toezeggen dat wij, als wij volgend jaar de nieuwe waterkwaliteitsdoelen gaan vaststellen, dus de sgbp-3-plan, dat we dan ook kijken welke maatregelen we daar nemen en of daar het krediet wat we nu hebben ingesteld of daar goed voor ingericht is. Dus dat zou ik graag in, bij dat gesprek willen plaatsen. Dan de vraag van mijnheer Middendorp.

De heer Middendorp: Voorzitter, bij interruptie.

De heer Belt: Daar zou ik graag

De voorzitter: De heer Middendorp.

De heer Middendorp: U doet een voorstel, mijnheer Belt, is dat een toezegging? En ik heb begrepen dat voorstellen en toezeggingen in het college nog weleens verschillend worden uitgelegd. Dus ik zou u graag horen zeggen dat het toezegging is wat nu net heeft voorgesteld.

De heer Belt: Dit is een voorstel om dat volgend jaar in die beraadslaging mee te nemen.

De heer Middendorp: Voorzitter, bij interruptie? Dan wil ik wel zeg maar publiekelijk zeggen dat een voorstel een intentie is en er kan van alles gebeuren zal ik maar zeggen. Het zou ook niet kunnen gebeuren, mijnheer Belt.

De heer Belt: Wij gaan volgend jaar verder, want we hebben het dit jaar ook al gedaan, met elkaar in gesprek over de waterkwaliteitsdoelen en gaan het dan ook hebben over het maatregelenpakket en ook over de financiering die daarvoor nodig is. Dan kijken we naar de huidige financiering die we hebben en hoe we dat anders kunnen inrichten. Om verder in te gaan op uw vragen, de vislift 2.0 die hebben wij ook besproken in de commissie inderdaad, mevrouw Zandstra zei hier ook al bij, nou ja, dat ik, of dat de vislift 2.0 is, vind ik een heel mooie ontwikkeling. De kern is op dit punt gaan wij voor degelijkheid, kiezen we voor een beproefde methodiek die nota bene door Delfland zelf ontworpen is, dus de vislift 1.0. Die wordt in het hele land ondertussen toegepast, dus op deze plek gaan we voor een degelijke oplossing. Vislift 2.0 ontwikkelingen volgen wij op de voet. Ik heb ook gezegd dat het niet uit te sluiten is dat we er op een andere locatie in het gebied op termijn hier wellicht naartoe gaan pakken. De terugkoppeling die ik eerder had gehad is dat er een beperking aan de overbrugging zat. Nou, u geeft aan dat er nieuwe ontwikkelingen in zijn. Ik zou, of ik wil daar nu niet hierin gaan experimenteren, maar dit voor een volgende project behouden. En wij volgen die

ontwikkelingen op de voet. En daarnaast is het zo dat de vislift 2.0 ook qua behuizing nu in deze oplossing niet zou passen. Voorzitter, volgens mij heb ik zo

De heer Middendorp: Voorzitter, bij interruptie? Ik

De voorzitter: De heer Middendorp, is het echt een interruptie of?

De heer Middendorp: Ja, natuurlijk.

De voorzitter: Ik wil u de gelegenheid geven om zo dadelijk in tweede termijn te reageren.

De heer Middendorp: Voorzitter, u heeft zojuist, we hebben het erover gehad, ik heb u gevraagd: hebben we de spelregels veranderd? U zegt: ik wil een discussie in de VV. Ik heb nu een discussie. Ik hoor de heer Belt zeggen dat de behuizing niet past. Dat is informatie die wij nog niet eerder hebben gehoord in de commissie. Dus ik wil graag dat mijnheer Belt dat even toelicht.

De voorzitter: De heer Belt.

De heer Belt: Wij plaatsen hier pompen in een bestaande behuizing. Daar moet mee rekening worden gehouden als wij daar nieuwe pompen in plaatsen. Maar ik denk dat mijn eerdere punt veel relevanter is, dus die overbrugging, dat we daar niet in gaan experimenteren, dat tot op heden die overbrugging het knelpunt was. U geeft nieuwe ontwikkelingen aan zoals ik net zei, maar daar gaan we nu niet mee experimenteren.

De voorzitter: Dank u wel. Dank u wel voor de beantwoording van alle opmerkingen en vragen in eerste termijn. Dan wil ik nu alle fracties in tweede termijn de gelegenheid geven om te reageren op de antwoorden.

Mevrouw Van der Burg- van Leeuwen...: Voorzitter, ik zou graag even willen schorsen.

De voorzitter: U wil even schorsen? Dan stel ik voor, de vergadering voor vijf minuten te schorsen.

Mevrouw Van der Burg – van Leeuwen: Dank u wel.

De voorzitter: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik wil in tweede termijn graag beginnen het woord te geven aan fracties die in de eerste termijn nog niet het woord hebben gevoerd. Daarom, mevrouw Jenniskens of de heer Vissers, wie wil? De heer Vissers.

De heer Vissers: Ja voorzitter, dank u wel. Dit voorstel is tweemaal in de commissies aan de orde geweest en het bijzondere is dat ook de allereerste commissie zei het wat aarzelend, ook geadviseerd had om het hier als hamerstuk naar de VV te brengen. Maar er waren toen veel vragen en twijfels over met name een onderbouwing van de technische oplossing en de portefeuillehouder heeft toen zelf het stuk teruggenomen en het nogmaals voor een tweede beeld- en oordeelsvorming in de commissie ingebracht. In de commissie hebben we geconstateerd dat een ruime meerderheid complimenten had voor de betere onderbouwing. We zijn het er allemaal over eens dat het inderdaad een reparatie is van iets wat in het verleden experimenteel met de beste bedoelingen niet geslaagd is. Maar als het dak lekt, moet je het repareren. En als de constructie niet blijkt te kloppen, moet je iets grondiger het aanpakken. En wij zijn het met het overgrote deel van de commissie eens dat wat hier voorligt een adequaat voorstel is en we zijn er ook voor om nu niet nieuwe experimenten te doen, maar een beproefde methode hier toe te passen. Dus we zijn akkoord met het voorstel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Visser. De heer Jansen.

De heer Jansen: Ja, het CDA kan zich ook vinden in dit voorstel. Ik denk dat het een prima voorstel is wat een hoop problemen op die locatie oplost. Wij kunnen dus ook instemmen met optie E, zoals die voorgesteld is. Wel vragen we nog aandacht voor de risico's tijdens de uitvoering. Met name aanwezigheid van leiding- en funderingsproblemen en dergelijke die u al heeft genoemd in het stuk en wij willen graag dat er gemonitord wordt. Maar dat heeft de hoogheerraad al toegezegd in de commissie.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Jansen. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Örgü.

Mevrouw Örgü: Dank u wel, voorzitter. Ook de VVD-fractie kan instemmen met het voorstel zoals hij nu voor ons ligt. We hebben ook een garantie gekregen van de hoogheerraad dat dit echt gaat werken. We zien ook in dat dit gaat om een innovatieve ontwikkeling. En op dit moment is er gekozen voor de meest robuuste oplossing die er op dit moment ook is. Dus dat zien wij ook in. En dit is gewoon een ontwikkeling die de komende tijd ook door ons zal worden gevolgd. Wat we wel willen meegeven, is dat we eigenlijk voor dit soort projecten het kader missen van waar je dat op toetst. Dus voor de toekomst is het heel belangrijk dat daar een vorm van kader wordt ontwikkeld waar we kunnen kijken van wat het is waar we dit soort projecten in moeten plaatsen, waardoor je dus ook de discussie over financiering misschien in een veel beter kader kunt bespreken met elkaar. En dat geldt ook voor de subsidiediscussie die we ook tijdens commissie hebben gehad. Maar de VVD-fractie, nogmaals voorzitter, stemt in met het voorstel zoals die voor ons ligt.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Simon.

De heer Simon: Dank u wel, voorzitter. Nou, in navolging van alle voorgaande sprekers die dit project, dit voorstel goed kunnen steunen, de Partij voor de Dieren kan ook dit project natuurlijk zeer goed ondersteunen. We hebben het zowel in de vorige commissies, toen het daarna werd ingetrokken, hadden wij dat ook al gezien als een hamerstuk. Het stuk is teruggegaan, is weer op de agenda gezet, de vragen die ik nu heb gehoord, die zijn ook in de commissie geweest, die zijn ook toen adequaat behandeld. Ik zie geen reden om het nog steeds als hamerstuk te zien. Ik wil inderdaad ook nog wel één dingetje meegeven. Ik hoor van de heer Middendorp dat het al vanaf 2011 een probleem is. Ik hoor mevrouw Van der Burg over tijdelijke maatregelen roepen. Nou, die tijdelijke maatregelen hadden natuurlijk altijd al mogen ingezet worden. Want we zitten natuurlijk allemaal niet te wachten dat vissen vermalen worden, want zoals de heer Belt al zegt, dit vispasseerbaarheid is gewoon echt een doel, een taak, van Delfland in het kader van de KRW. Dus we moeten dit gewoon aanpakken en als een methode in het verleden niet heeft gewerkt, dan moet je kiezen voor een robuustere oplossing. En tuurlijk, we hebben altijd te maken met voortschrijdend inzicht. Maar ja, dan kun je projecten wel tot in de toekomst uitstellen en zoals we nu al weten met bijvoorbeeld het klimaatakkoord, stikstof en zo, we moeten nu gewoon oppakken en dit is gewoon een taak van Delfland.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Zandstra.

Mevrouw Zandstra: Voorzitter, ik kan me namens mijn fractie aansluiten bij de woorden van de heer Visser.

De voorzitter: Dank u wel. Dan denk ik dat we nu het rijtje verder afgaan. De heer Fekkes.

De heer Fekkes: Ja voorzitter, ik heb al gezegd dat wij inhoudelijk akkoord zijn, er is toegezegd dat er een punt drie bij het besluit komt over de afschrijving en de hele discussie, ook in de commissie bijvoorbeeld, hebben we, moet ik toch aan het toneelstuk van Heijmans denken, op hoop van zegen '...' de vis wordt duur betaald.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Heijningen. O, de heer Van Kretschmar.

De heer Van Kretschmar: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ook wij kunnen ons vinden in het voorstel met nog een paar kleine kanttekeningen. De heer Belt kennende denk ik dat die toch bedoelt dat hij dat gewoon toezegt, dus dat het niet een voorstel is, want ja, een voorstel om iets mee te nemen, ja dat vind ik eigenlijk gewoon een toezegging. Maar dat, daar mag hij nog zelf even op reageren. Verder is het zo dat, wij hebben waardering voor onze collega's van Ongebouwd, om ja, dit project toch heel degelijk te bekijken. Echter, wij leven met het waterschapswerk in een sterk veranderende omgeving. Dus wat vandaag helder is, is morgen misschien weer heel anders. Dus ik zou mezelf heel ongemakkelijk voelen als we bij dit soort investeringen moeten gaan twijfelen aan de toekomstbestendigheid en dat vertrouw ik dus ook toe aan de organisatie dat daar goed naar gekeken is en dat we daar ook de garantie voor krijgen dat dat zo is. Want als dat niet zo is, dan hebben we natuurlijk met iedere investering waar we hierover praten, hebben we dat probleem van ja, doet het datgene wat we willen, doet het dat over een jaar ook nog? Dus als dat de teneur is, dan ja, dan zit ik hier bijzonder ongemakkelijk. Verder wil ik nog even aangeven dat de manier waarop we met dit voorstel om zijn gegaan vind ik passen in de nieuwe manier van werken. Het is teruggenomen. Er is opnieuw naar gekeken en er is een goede discussie over geweest. Dus dat wil ik ook nog wel even gezegd hebben, dat ik vind dat een duidelijk verschil met het verleden zoals we met dit soort dingen destijds zijn omgegaan. En dat was het even.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van der Burg.

Mevrouw Van der Burg-van Leeuwen: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, wij hebben deze motie opgesteld en ik heb mijn bijdrage geleverd. Daar wil heel duidelijk over zijn, mijn fractie is absoluut niet tegen allerlei vormen van vismigratie en voor het bevorderen ervan. Wij willen wel heel duidelijk kijken naar wat ook in de nota vis staat, de kostenefficiëntie. En het doet ons echt pijn om te zien dat een pomp van nog geen tien jaar oud wordt afgeschreven, wordt, naar de schroothoop gaat. En we willen dit ...

De heer Vissers: Voorzitter, bij interruptie. Ik aarzelde in de eerste termijn en toen dacht ik: het is de eerste termijn

De voorzitter: De heer Vissers.

De heer Vissers: Maar ik vind de term 'naar de schroot gaat' niet passend, als u het audiotranscript van de commissie leest, de vraag is toen ook gesteld: wat gebeurt er met de pompen? Ze worden niet als noodpompen ingezet, want daar zijn ervoor beschikbaar, kunt u in het audiotranscript lezen, maar onderdelen van de pompen zullen bij revisie van andere pompen gebruikt worden. Dat past bij de circulariteit en dat is iets anders dan dat ze naar de schroot gaan.

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw Van der Burg-van Leeuwen: Voorzitter, dat klinkt als de SIRE-reclame: repareer het, waardeer het. Bij deze. Maar wij vinden het toch, als het een oude pomp was geweest, pompen kunnen zestig, tachtig jaar meegaan, dan hadden we er echt heel anders tegenaan gekeken. Maar een hele nieuwe pomp en dan zo'n enorme ingreep met zoveel kosten, dat vinden wij echt iets om een signaal voor te geven. En dat signaal willen wij geven namens de burger die meekijkt naar wat wij doen hier in dit Waterschap. Dus bij deze.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Middendorp.

De heer Middendorp: Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, dank u wel voor de uitgebreide beantwoording van alle vragen. Op dit moment rest mij niet anders dan te concluderen dat het college en de meerderheid van de VV kiezen, een andere keuze dan de AWP wil maken en in dat opzicht ook een andere keuze dan de fractie Ongebouwd. Wij vinden het voor een Waterschap, wij vinden het onbestaanbaar dat u zegt: wij zijn voor innovatie, behalve nu, nu kiezen wij voor een beproefde methode. Ik zal u de anekdote van de stoomlocomotief vertellen. U weet, rond 1900 is de elektrische trein uitgevonden en tot in de jaren '30 is de stoomlocomotief doorontwikkeld. Maar dat is een stoomlocomotief gebleven. En dit is ook denk ik de vislift die Delflandse vislift was zeg maar top of the bill in 2011, maar niet in 2019. De opmerking: het gaat om een beproefde methode, is dat de vislift 2.0 is niet een idee-fixe of iets wat gaat gebeuren. Hij is op ogenblik in operatie bij Rivierenland, al twee jaar en bij Aa en Maas, iets minder lang. Dus ik vind dat, waar het mij vooral omgaat, is dat ik teleurgesteld ben, is dat onlangs nadrukkelijk verzoek om overleg te hebben met deze partijen, dat dat niet is gebeurd, niet anders dan kortstondig en niet op locatie. Voorzitter, ik wil graag straks een stemverklaring afgeven.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan hoogheemraad Belt.

De heer Belt: Dank u wel wederom. Dank voor de ondersteuningswoorden vanuit verschillende fracties vanuit de VV. Dank ook specifiek over de woorden zeg maar, over de manier van werken, dus hoe wij het voorstel, nou ja, in behandeling hebben gebracht. Nou, als ik inga op de vragen van of nog een vraag die bij de VVD leeft, ja, wat is nou het kader waarin we opereren en hoe maken we die financiële overwegingen? Hier zou ik graag willen voorstellen dat wij in het nieuwe jaar, bijvoorbeeld in een informatieve VV, eens een keer kijken van, wat voor maatregelen nemen we nou in het kader van vismigratie en ook die natte ecologische zones? En wat voor afspraken hebben we daarbij gemaakt? En hoe zit dat kader in elkaar? En waarom zit die prioritering dat we er iets dieper op ingaan? Ja, toch ook even reagerend op de woorden vanuit de Partij van de Dieren. Tijdelijke maatregelen, die hebben we genomen die afgelopen jaren, dat kan ik u meegeven, er zijn maatregelen geprobeerd om de pompen anders te laten draaien, visweringen, dus dat is uiteraard allemaal eerst geprobeerd. Ja, de heer Van Kretschmar, ja laten we het maar officieel een toezegging noemen en zo mag hij ook in het verslag opgenomen worden. Ja en ook maar, om ook te reageren op uw woorden, ik vind ook dat vertrouwen in de ambtelijke organisatie is de basis bij allerhande voorstellen die hier komen. Ik bedoel, wij mogen ervan uit gaan dat de technische mensen en de kwaliteit van de overwegingen hier in de ambtelijke organisatie goed genomen worden. Wij zitten daar ook voor om daar heel kritisch op te zijn. Maar dank daarvoor om dat ook te bevestigen. Dan mevrouw Van der Burg, ja, volgens mij, de kern waar we het al eerder over gehad hebben, we zijn hier allemaal niet blij mee dat wij zeg maar na een kleine tien jaar moeten constateren dat dit niet werkt. Maar het besluit wat hier voorligt is ook één waar we eigenlijk niet aan ontkomen dan. Dank voor het signaal dat u ook namens de burgers meeneemt. Dan tot slot ingaan op de heer Middendorp, vanuit de AWP, ik denk dat wij een heel innovatief Waterschap zijn. Wat ik net al zei, de vislift is hier ooit uitgevonden, wij hebben die beweging ingezet in Nederland zou ik ook kunnen zeggen. Die vislift 2.0, daar zijn we over in gesprek, die, wat ik ook al zei, die zien we wellicht bij een andere oplossing langskomen. Maar dan wel één waar de overbrugging niet drie, vier meter is, maar anderhalf à twee meter, dus waar die echt ook wat beproefder is. Dus wij gaan hier, wij zitten hier zeker bovenop. Maar hier, zoals eerder gezegd, gaan we niet weer allerlei risico's nemen. Volgens mij heb ik antwoord gegeven op de meeste ...

De heer Middendorp: Voorzitter, weer bij interruptie.

De voorzitter: De heer Middendorp.

De heer Middendorp: Ja voorzitter, ik hoor u een woord gebruiken wat ik niet meteen begrijp. U zegt: we gaan niet weer allemaal risico's nemen. Ik bedoel, het risico wat u genomen heeft, is tien jaar lang niet ingrijpen. En het risico wat u nu neemt is een vislift installeren die op korte termijn verouderd is. En dat is dus een vorm van kapitaalvernietiging. Zo zie ik dat.

De heer Belt: Wij kiezen hier voor

De voorzitter: Belt.

De heer Belt: Een beproefde methodiek die we in ons gebied veel toepassen en die in heel Nederland wordt toegepast.

De voorzitter: Dank u wel voor de beantwoording in de tweede termijn.

De heer Middendorp: Voorzitter, bij interruptie. Voorzitter, bij interruptie. Ik vroeg

De voorzitter: De heer Middendorp.

De heer Middendorp: Dat we weer risico's, niet weer risico's nemen, daar heb ik geen antwoord op, voorzitter.

De heer Belt: U zou kunnen stellen dat wij tien jaar terug hier voor een innovatie zijn gegaan, wat blijkt dat nu niet werkt. We kiezen nu hier duidelijk voor degelijkheid.

De voorzitter: Dank u wel. Dan komt hiermee de beraadslaging tweede termijn tot een einde. Er is een motie ingediend in de eerste termijn. En ik zou graag nu die motie in stemming willen brengen. Mag ik aan de leden vragen, wie is voor deze motie? Wie is tegen deze motie? Dan constateer ik dat de motie verworpen is. Hij werd gesteund door vier leden. Namelijk de leden van de fractie Ongebouwd. En alle andere leden hebben tegengestemd. De motie is verworpen. Dank u wel. Dan ga ik nu door naar het eigenlijke besluit, zoals al eerder toegezegd is aan de VV is om een derde punt aan het besluit toe te voegen, dat zal zo dadelijk denk ik in beeld komen, het staat er hier al. Het derde punt bij het besluit is dat het per eind 2019 resterende bedrag van 555.525 euro, dat nog afgeschreven dient te worden op de huidige installatie in één keer, er zullen accentjes opkomen, in één keer af te boeken en deze afboeking op te nemen in de begroting van het jaar dat het werk gerealiseerd wordt. Dan ga ik nu terug naar het eigenlijke besluit, de Verenigde Vergadering te verzoeken het investeringsplan voor vismigratie Aalkeet Binnen- en Buitenpolder ter grootte van 1.083.000 euro vast te stellen, het uitvoeringskrediet ter grootte van 985.000 euro beschikbaar te stellen voor het verbeteren van de vismigratie in de Aalkeet Binnen- en Buitenpolder. En daar wordt dus aan toegevoegd het derde punt wat ik net heb voorgelezen. Wie is, stemt voor dit besluit?

De heer Middendorp: Voorzitter, ik had gevraagd om een stemverklaring.

De voorzitter: U had een

De heer Middendorp: Ik snap het. Voorzitter, een stemverklaring is kort, dus ik ga ook mijn best doen om het kort te houden. De AWP spreekt zijn teleurstelling uit dat er geen tijd gevonden kan worden om een nieuwe reeds bewezen initiatieven in de afweging mee te nemen en wij maken ons zorgen dat dit, dat deze oplossing, ja, wel gaat werken, maar niet voldoende gaat werken, dat wij gewoon er niet uithalen wat erin zit en dat er

een moment is dat we zeggen: ja, hadden we maar vast, hadden we toen maar lef getoond of hadden we toen maar innovatie gedaan. Voorzitter, de AWP zal daarom tegen het huidige voorstel stemmen.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Middendorp. Zijn er andere

Mevrouw Van der Burg-van Leeuwen: Voorzitter?

De voorzitter: Fracties die nog behoefte hebben aan een stemverklaring? Mevrouw Van der Burg.

Mevrouw Van der Burg-van Leeuwen: Dank u wel, voorzitter. Ja, deze stemverklaring is namens de fractie Ongebouwd. Wij zijn tegen het investeringsvoorstel en tegen de afboeking en wel omdat wij het signaal willen geven, de waarschuwing willen afgeven, dat nieuwe pompen, dat dit niet kan gelden voor nieuwe pompen en dat wij er totaal anders tegenaan gekeken hadden als dit over een oude pomp was gegaan. Bovendien wil ik eraan toevoegen dat subsidie en cofinanciering bij dit soort voorstellen wel erg zouden helpen.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog andere fracties die een stemverklaring willen afleggen? Zo niet, dan breng ik nu toch echt het voorstel in stemming. Wie stemt voor het voorstel zoals ik eerder heb, voor het besluit wat ik eerder heb voorgelezen? Wie stemt tegen? Ik noteer dat er vijf leden tegengestemd hebben en 25 leden voor. Dan is het besluit aangenomen, dank u wel. Iedereen moet stemmen, dus, mevrouw Jans, heeft u gestemd? U heeft, u moet stemmen. U stemt tegen. Dan is het, dan heb ik goed geteld, als ik goed geteld heb zijn er zes stemmers, zes leden die tegengestemd hebben en twintig voor, vier zijn er niet. Twintig voor, zes tegen, het besluit is aangenomen.

H.01 Bestuursrapportage 2019

De voorzitter: Gaan wij nu door naar. Eerste hamerstuk is Bestuursrapportage en de heer Hombergen had aangegeven dat hij een stemverklaring, o sorry, peilbesluit, dan heb ik dat verkeerd genoteerd. Dan hebben we de Bestuursrapportages, toch het eerste hamerstuk. Zijn er leden die een stemverklaring willen afleggen? Zo niet, dan is het voorgestelde besluit dat de Bestuursrapportage over 2019 wordt vastgesteld, dat de begroting 2019 op basis van de Burap 2019 bij te stemmen met twee en een half miljoen euro, waardoor het verwachte voordelig resultaat voor bestemming Delft, van 31.9 naar 29.4 miljoen, de geraamde storting in het reserve niet vrij besteedbaar vermogen te verlagen met twee en een half miljoen euro van 25.1 miljoen naar 22.6 miljoen, een bedrag van anderhalve miljoen euro te onttrekken uit de reserve niet voorzienbare capaciteit conform het besluit van het niet meer activeren van uren PMB. Punt vijf, ten aanzien van de investering en de onder handen werken als volgt te besluiten: het verlagen van het investeringsplan en de beschikbaar gestelde kredieten als gevolg van niet meer activeren uren PMB, met in totaal een bedrag van 7.837.662 euro conform de tabel in bijlage één van Bestuursrapportage 2019, het verhogen van het investeringsplan en beschikbaar gestelde kredieten als gevolg van overige effecten met in totaal een bedrag van 2.471.801 euro conform de tabel in bijlage één van de Bestuursrapportage 2019, het in de Burap 2018 tot vier miljoen verhoogde onderzoekskrediet, met één miljoen euro te verlagen tot drie miljoen euro, kennis te nemen van de verwachte doelrealisatie, 2019, kennis te nemen van de verwachte investeringsuitgaven over 2019, over een komstig tabel vijf van de Bestuursrapportage en kennis te nemen van het projectenoverzicht. Wie stemt in met dit besluit? Even kijken. Wie stemt niet in? Wie stemt tegen? Dan is dit besluit unaniem, de heer Van Heijningen, kunt u, u stemt voor? Dan is dit besluit unaniem aangenomen. Dank u wel.

H.02 Controleplan 2019 en Normenkader 2019 Delfland

De voorzitter: Dan gaan wij nu over naar het tweede hamerstuk, Controleplan 2019 en Normenkader. Het voorgestelde besluit is kennis te nemen van het Controleplan Delfland 2019 en het Normenkader financiële rechtmatigheid Delfland 2019 vast te stellen. Is er behoefte aan een stemverklaring? Nee. Wie stemt in met dit voorgestelde besluit? Ja, ik zag het al, prima. Wie stemt niet in? Wie stemt tegen? Niemand. Dan is dit besluit ook unaniem aangenomen.

H.03 Peilbesluit Delflands Boezem

De voorzitter: Gaan we door naar het laatste hamerstuk, het Peilbesluit Delflandse Boezem. En dit was dan het besluit waar een stemverklaring bij was. Maar laat ik eerst even het besluit voorlezen. Het voorgestelde besluit is als volgt: de vorige peilbesluiten van Delflandse Boezem uit 2007, polder Schiedam-West uit 2013, Klein Plaspoelpolder 2013, Heen- en Geestvaartpolder 2013, Peilbesluit Cluster Delft uit 2011 voor het Peilgebied Boezem '14, Bospolder uit 2013 voor de Peilgebieden Boezem één, Boezem vijftien en Oost-Abtspolder uit 2013 voor de peilgebieden zes, zeven, acht en negen in te trekken en vast te stellen van het peilbesluit Delflandse Boezem, gemeente Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Maassluis, Westland, Midden-Delfland Delft, Pijnacker-Nootdorp, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk en Den Haag. Dat is het voorgestelde besluit en dan geef ik nu graag het woord aan mevrouw Zandstra voor een stemverklaring.

Mevrouw Zandstra: Voorzitter, dank u wel. De fractie van de Partij van de Arbeid kan instemmen met dit Peilbesluit Delflands Boezem, maar met het oog op de klimaatverandering, de stijging van de zeespiegel en de daling van de bodem maken we ons wel zorgen over de lange termijn, zich vijftig jaar voor nu en of we dan nog uit de voeten kunnen met één peilbesluitgebied Delflandse Boezem en de huidige peilen. Misschien moeten we in de toekomst net als andere Waterschappen verschillende boezempeilen gaan hanteren en ons ook voorbereiden op een verlaging van het boezempeil op de lange termijn. Hoe bereiden we daar ons gezamenlijk op voor? Daar hebben we adequate toekomstverkenningen voor nodig en daar zullen we met u graag over na gaan denken.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Zandstra. Is er nog behoefte aan andere? Zo niet, dan breng ik dit voorstel nu in stemming. Wie is, wie stemt voor? Unaniem. Wie stemt tegen? Niemand. Dan is dit voorstel ook anoniem, unaniem, unaniem aangenomen. Unaniem aangenomen. Dank u wel.

S Sluiting

De voorzitter: En dan komen we hiermee aan het einde van deze VV-vergadering. Dus het is twaalf minuten over tien en ik sluit deze vergadering. Maar zoals u weet bent u ook uitgenodigd voor een informatieve vergadering over de Omgevingswet. Die was formeel gepland, zeg maar wat later in de agenda, maar ik neem aan dat velen van u blij zullen zijn dat we dat nu direct kunnen doen. Ik stel voor dat we even een kwartiertje schorsen en dat we dan terugkomen om over de Omgevingswet te praten. Dank u wel.

Presentielijst verenigde vergadering 26 september 2019

Nr.	Partij	Naam	Nr.	Partij	Naam
1.	VVD	P. Ouwendijk	10.	Ongebouwd	N.J. Dijkshoorn – van Dijk
2.	VVD	J.P.C. de Klerk MA Met kennisgeving afwezig	11.	Ongebouwd	J.B. van den Berg
3.	VVD	T.C.J.M. Oostvogels BSc, MA	12.	Ongebouwd	M.J.T. van der Burg – van Leeuwen
4.	VVD	drs. F. Örgü	13.	Ongebouwd	A.C.J. van Winden
5.	VVD	ir. W.F. van Valkenburg	14.	AWP	dr. ir. A.J. Middendorp
6.	Bedrijven	ir. C.L.C. van Kretschmar	15.	AWP	J.A. Heijboer Met kennisgeving afwezig
7.	Bedrijven	ing. R. Egas	16.	AWP	drs. A.C.J. Jans
8.	Bedrijven	T.H.M. van Heijningen	17.	PvdA	ir. L.P.I.M. Hombergen
9.	Bedrijven	mr. P.J. Verhage	18.	PvdA	drs. E.E. van Hylckama Vlieg

Presentielijst verenigde vergadering 26 september 2019

2

Nr.	Partij	Naam	Nr.	Partij	Naam
19.	PvdA	drs. L. Zandstra	25.	Water Natuurlijk	M. Vissers
20.	PvdD	ir. J.B. Simon	26.	CDA	drs. M.E.H. Koop
21.	PvdD	mr. H. Jonker	27.	CDA	ir. M.H.P. Jansen
22.	PvdD	S.E. Onderdelinden BSc	28.	CU-SGP	ing. P.J. Hofman Met kennisgeving afwezig
23.	Water Natuurlijk	drs. ing. M.W. Belt	29.	Natuur terreinen	J.G.M. Schouffoer MBA Met kennisgeving afwezig
24.	Water Natuurlijk	A.M.F. Jenniskens	30.	50PLUS	mr. S.F. Fekkes

Gesloten met handtekeningen
De griffier,

**Verzamelformulier ten behoeve van de beantwoording van vragen gesteld in de
commissievergaderingen van 5 en 6 november 2019
ter informatie voor de VV vergadering van 21 november 2019**

Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie. Agendapunt: 04.B.06
Onderwerp: Actualisatie legesverordening Delfland 2017
Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: De bijlage moet onderdeel van besluit zijn
Beantwoording: Bijlage bevat de oude verordening en maakt geen onderdeel uit van voorliggend besluit. De vast te stellen verordening is onderdeel van het besluit.

Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie. Agendapunt: 04.B.07
Onderwerp: Digitale transformatie
Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: klopt de grondslag van het voorliggende besluit
Beantwoording: de grondslag is aangepast in het besluit met de betreffende artikelen Waterschapswet

Gezamenlijke Commissie Begroting. Agendapunt: 2
Onderwerp: Begroting; Technische vragen
Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: nog niet alle technische vragen zijn beantwoord
Beantwoording: De beantwoording is toegevoegd in iBabs bij de stukken voor de begroting

Gezamenlijke Commissie Begroting. Agendapunt: 2
Onderwerp: Begroting; Prestatie indicatoren
Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: Het totaaloverzicht van prestatie-indicatoren als bijlage bij de begroting 2020 ontbreekt.
Beantwoording: Het overzicht is toegevoegd in iBabs bij de stukken voor de begroting

Gezamenlijke Commissie Begroting. Agendapunt: 2
Onderwerp: Begroting; overzicht vervangingsinvesteringen
Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: Een overzicht met vervangingsinvesteringen ontbreekt
Beantwoording: Overzicht is opgenomen als bijlage bij de stukken voor de begroting

Gezamenlijke Commissie Begroting. Agendapunt: 2
Onderwerp: Begroting: Aansluiten van getallen en tabellen
Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: Getallen en tabellen (o.a. p.8) sluiten niet aan op begroting 2019, een verklaring komt naar de VV.
Beantwoording: dit is opgenomen in de bijlage met beantwoording technische vragen (bijlage 4, pagina 2)
Gezamenlijke Commissie Begroting. Agendapunt: 2
Onderwerp: Begroting; PI duurzaamheid
Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: De PI voor duurzaamheid is nogal gewijzigd, hoogheemraad Egas bekijkt of deze omhoog kan
Beantwoording: de toelichting op de PI's is opgenomen als bijlage bij de stukken Begroting

Commissie WVK, Agendapunt: 04. B.09
Onderwerp: GR Slibverwerking Toetreding Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: De voorzitter zorgt ervoor dat de sheets over de verdeling van de verantwoordelijkheden m.b.t. de GR Slibverwerking beschikbaar komen voor de leden van de commissie
Beantwoording: De sheets zijn opgenomen in de map VV stukken in iBabs, gepubliceerd 7 november

Commissie WVK, Agendapunt: 04. B.11
Onderwerp: Verlengen overeenkomst kosten voor gemene rekening muskusrattenbeheer West-Midden Nederland
Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: Het rapport dat de heer vd Ree heeft ontvangen via de zoogdierenvereniging te verspreiden onder de commissie/VV leden, via de griffier.
Beantwoording: Het rapport is opgenomen in de map VV stukken in iBabs, gepubliceerd 7 november

Commissie WVK, Agendapunt: 04. B.11

Onderwerp: **Verlengen overeenkomst kosten voor gemene rekening muskusrattenbeheer West-Midden Nederland**

Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: De heer Ouwendijk zal de visie van het college op het muskusrattenbeheer aan de VV leden doen toekomen, samen met de onderliggende onderzoeken waarop het beleid van de Unie is gestoeld.

Beantwoording: Deze zijn opgenomen in de map VV stukken in iBabs, gepubliceerd 7 november

Commissie WVK, Agendapunt: 04. B.11

Onderwerp: **Verlengen overeenkomst kosten voor gemene rekening muskusrattenbeheer West-Midden Nederland**

Als leden nog technische vragen hebben over het muskusrattenbeheer, kunnen ze deze stellen aan de portefeuillehouder en worden deze nog voor de VV beantwoord.

Beantwoording: afgehandeld

**TRANSCRIPT VAN DE COMMISSIE BESTUUR, FINANCIËN EN ORGANISATIE VAN HOOGHEEMRAADSCHAP VAN
DELFLAND
d.d. 5 november 2019**

1. Opening, vaststellen agenda

De voorzitter: Het is twaalf uur geweest, dus ik mag u goedemiddag heten. Goedemiddag, wij openen de tweede vergadering van vandaag. De commissie bestuur, financiën en organisatie. Volgens plan start om twee uur de volgende commissie, dus afhankelijk, zeg maar, van onze eigen discipline kan de commissie op tijd starten of wordt het wat later. Bij dezen open ik de vergadering. Ik wil even de afwezigen benoemen. Ik zie dat de heer Heijboer en de heer De Haan de agenda, de vergadering verlaat hebben, dat ze opgevolgd worden door de heer Van Kasteren. Ik zie dat de heer Schouffoer de vergadering verlaten heeft. Partij voor de Dieren is een lid die ook de vergadering verlaten heeft, een plaatsvervanger. Even kijken, de heer Van Kretschmar die nadert. Dan denk ik dat ik alle afwezigen benoemd heb. De heer Van Valkenburg ook een vast lid van deze vergadering, is ook niet aanwezig. Dus daar blijft het voor nu even bij. Even een puntje van orde, in de vorige vergadering heeft iedereen elkaar getutoyeerd, dat was tot nu toe niet gebruikelijk in deze vergadering. De overweging daarbij was dat deze vergadering uitgezonden wordt, waarmee het toch een wat officiële status heeft. Ik kijk even rond, even handen opsteken wie voor tutoyeren is. Ja, overwegend, dus we gaan gewoon tutoyeren. Ik probeer alle voornamen gewoon in de goede volgorde uit te spreken. Ik heb ook vastgesteld dat met de aanmeldingen alle ingekomen stukken bespreekstukken geworden zijn. Dus die worden toegevoegd aan de agenda. Bespreekstukken zijn bespreekstukken, hamerstukken zijn hamerstukken, zonder tegenmelding. Dan is met die opmerking de agenda vastgesteld. Ik zie Pieter-Jan.

De heer Hofman: Ja, je was even te snel, Antoinette, ik wilde H.04 even een vraag stellen als bespreekstuk en ook 5.03, het procesvoorstel van de Unie van Waterschappen.

De voorzitter: Dankjewel. Dit zal worden toegevoegd aan de ... Ik zie Annemiek.

Mevrouw Jenniskens: Ja.

De voorzitter: De vorige stukken worden toegevoegd aan de agenda H.04 en stuk 5.03. dan Annemiek ...

Mevrouw Jenniskens: Ja, ik wil een piepkleine opmerking maken bij de beantwoording van de vragen over de PAS, dus 5.02.

De voorzitter: Ja, prima. Dankjewel. Dit was al aan de bespreekstukken toegevoegd. Dan is bij dezen de agenda vastgesteld.

2. Lijst van toezeggingen van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie van 10 september

De voorzitter: Komt de lijst van toezeggingen. Er zijn twee documenten aan de agendastukken toegevoegd. Ik stel voor om de lijst van toezeggingen van 10 september, om die vast te stellen, even door te lopen. Ik open even het stuk. Er zijn twee toezeggingenlijsten, eentje van 10 september en de eerste, toezeggingenlijst CBR voor ten behoeve van het CBR voor 5-11-2019 is het meest complete stuk, dus ik stel voor om dat even door te lopen. Bij de stukken die gemeld zijn als afgedaan om die niet meer op de volgende toezeggingenlijst komen, maar dan eventueel daar een overzicht aan toe te voegen van afgedane toezeggingen, zodat het

overzicht toch compleet blijft, maar dit dan als actielijst blijft staan. Zijn er opmerkingen over de opmerkingen op of naar aanleiding van de toezeggingenlijst? Maarten.

De heer Jansen: Ja, toezegging 7, dat het audiotranscript zou worden besproken in overleg met DB en secretaris. Ik vroeg me even af wat daar, ja, het is nu afgedaan, maar is daar ook een conclusie uit getrokken of?

De voorzitter: Dankjewel voor de vraag. Even, als voorzitter kan ik die beantwoorden. Ik heb begrepen dat met de fractievoorzitters afgesproken is dat het audiotranscript voortaan als bijlage, dus als achtergrondinformatie, naar de commissie gaat. De toezeggingen die gedaan zijn in de commissie inclusief de besluiten die zijn genomen of het doorsturen van hamer- en bespreekstukken naar de VV, die worden wel opgenomen. Dus het audiotranscript is puur ter achtergrondinformatie. Daarom is het ook wel fijn, zeg maar, als de namen en de functies en de fracties en dergelijke genoemd worden, zodat ze in het audiotranscript opgenomen kunnen worden, maar de toezeggingen en besluiten, dat zijn officiële documenten.

De heer Jansen: Excuus, ik wist dat eigenlijk al.

De voorzitter: Maar dan ... Ik vind het ook plezierig om antwoord te geven, want dan komt het in het verslag, in het audiotranscript, dan heeft het toch wel enige status.

3. Mededelingen

De voorzitter: Kom ik toe aan het stukje, onderwerp mededelingen. Ik kijk even rond, mededelingen vanuit de commissieleden? Geen mededelingen. Mededelingen vanuit de hoogheemraad dan wel dijkgraaf? Geen mededelingen. Dan zijn we dit punt gepasseerd.

3A Terugkoppeling gemeenschappelijke regelingen

De voorzitter: Terugkoppeling uit de gemeenschappelijke regelingen. Ik geef het woord eerst aan hoogheemraad Ouwendijk, Peter.

De heer Ouwendijk: Ik heb geen mededelingen te doen uit de gemeenschappelijke regelingen.

De voorzitter: Dankjewel, Pieter-Hein.

De heer Daverveldt: Ik ook niet.

De voorzitter: Oké. Dan is dit punt gepasseerd. We gaan voorspoedig door in de agenda.

3B Terugkoppeling Unie Commissies

De voorzitter: Terugkoppeling uit de Unie Commissies. Ik kijk even rechts.

De heer ...: Geen terugkoppeling voor mij, het commissie de afgelopen periode. Nee.

De voorzitter: Pieter-Hein.

De heer Daverveldt: Nou, ik kan alleen maar terugkoppelen uit de ledenvergadering en daar is, de Unie heeft inderdaad het klimaatakkoord, besloten om het klimaatakkoord te ondertekenen.

4B Besprekstukken

De voorzitter: Dankjewel. Dan komen we toe aan de besprekstukken.

4B.00 Verkoop voormalig gemaal De Eensgezindheid, staande aan de Woudselaan 41 in Den Hoorn

De voorzitter: Het eerste besprekstuk is 4B.00, verkoop voormalig gemaal. Dit is een besluit wat bevoegdheid college is, gehoord hebbende het advies van de commissie BHVO. Dus dat is ook de status waarmee het op de agenda staat. De commissie BHVO adviseert het college over de beoogde verkoop in relatie tot het vastgestelde beleid van het cultuurhistorisch vastgoed. Dan op basis van het advies volgt de definitieve besluitvorming door het college. Dus even, dit stuk gaat niet door de VV, dit gaat gewoon terug naar het college. Ik begin even rechtsom, oproep is, heeft u geen opmerkingen, dan is het ook welkom. Dan kan het woord gewoon doorgaan naar uw college. Tom.

De heer Oostvogels: Ja, nee, verder geen opmerkingen buiten dat we blij zijn dat het stuk zo duidelijk is.

De voorzitter: Dankjewel. Maarten, CDA.

De heer Jansen: Ja, ik heb twee vragen nog. Eén vraag dat is, hoe zorgen we nou dat het gemaal en de woning bij elkaar blijven? Want dat is een van de redenen om die ook tot verkoop over te gaan. Wordt dat ook nog vastgelegd ergens of zijn er afspraken over? Twee dat is, we staan natuurlijk nu wel nog voor een aantal uitdagingen ten aanzien van de klimaatverandering. We weten eigenlijk niet precies wat er gaat gebeuren. Ik zou me kunnen voorstellen dat het gemaal in de toekomst toch wel weer strategisch nodig is. Dus hoe verstandig is nu de verkoop? Is er bijvoorbeeld ook een optie tot terugkoop? Mocht het nodig blijken te zijn.

De voorzitter: Dankjewel, het woord is aan Pieter, PvdA.

De heer Janssen: Wij hebben geen bezwaren, maar we vinden de opmerkingen van het CDA heel verstandig.

De voorzitter: Dankjewel. Het woord is aan AWP.

De heer ...: Geen opmerkingen.

De voorzitter: Dankjewel. Het woord is aan Nieske, Ongebouwd.

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Ja, dank u wel. Opzich zijn wij ook voorstander van hoe dit ook gaat en om dit te doen. Ik weet dat de VVD heeft hier ook schriftelijke vragen over gesteld, of ten minste vragen over gesteld, die staan ook weer ergens anders vermeld. Ik zou eigenlijk er gewoon op willen wijzen gewoon alles bij elkaar te doen, dat het gewoon makkelijker vindbaar is. Een optie tot terugkoop en ook, ik neem ook aan dat er in staat dat wanneer het toch vervreemd wordt binnen zoveel tijd door wat voor reden dan ook, dat een meeropbrengst bij wijze van spreken nog weer teruggaat naar Delfland, want in het verleden is het natuurlijk wel eens gebeurd dat ze de woning naast het gemaal mochten kopen en binnen zoveel jaar werd het verkocht en werd er een aanzienlijke winst gehaald door de betreffende bewoner, terwijl het heel voordelig van Delfland is gekocht. Dus ik zou daar wel graag aandacht voor willen hebben. Ook dat het past binnen het cultuurerfgoed, historisch beleid. Ook misschien gewoon in het algemeen, we hebben heel veel beleidsregels

en allerlei dingen, een makkelijkere zoekfunctie gaan doen waar we dit bijvoorbeeld terug kunnen vinden. Of in iBabs dat we het centraal publiceren, misschien daar eens een keer over nadenken hoe we dat kunnen doen. Dank u wel.

De voorzitter: Dankjewel. Het woord is aan Jan-Pieter, ChristenUnie-SGP.

De heer Hofman: Dankjewel, Antoinette. We sluiten aan bij de opmerking van het CDA, eventueel inzetten als noodbemaling, want ja, je hebt nu daar een lozingspunt, dus het is misschien goed om dat eerst van tevoren te beoordelen, want weg is weg. Krijg je het niet zo makkelijk meer terug. Daarnaast willen wij toch, hechten wij eraan dat Delfland goed met zijn erfgoed omgaat en bij mijn weten is daar nog het interieur volledig aanwezig wat betreft de pompinstallatie en de dieselmotor. Het is toch van belang wat daarmee gaat gebeuren en hoe uniek die dieselmotor en centrifugaalpomp is. Het is een periode van 1933, dus dat is toch nog wel een belangrijk item. Ja, wij hebben nog onze twijfel of we met de verkoop wel volledig kunnen instemmen, omdat dit cultuurhistorische perspectief toch van belang is en vandaar dat ik ook in de vorige vergadering een pleidooi heb gedaan om de beleidsnota op zijn merites is te wegen of dat wel verstandig is om dit soort bijzondere gemalen met interieur nota bene, zeg maar, volledig van de hand te doen. Dus daar wil ik dan toch wel meer inzicht krijgen. Het is een gemeentelijk monument. Welke voorwaarden heeft de gemeente dan gesteld wat betreft de verkoop? Gemeente midden-Delfland, want daar zie ik niet van terug. Dat vind ik toch van belang hoe dat meegewogen wordt eventueel met de restricties wat betreft de verkoop, maar wij zijn voorschans nog even niet enthousiast over de verkoop op dit moment.

De voorzitter: Dankjewel. Aan wie mag ik het woord geven? Annemiek?

 (buiten microfoon).

De voorzitter: Dankjewel. Heleen.

Mevrouw Jonker: We hebben, we sluiten ons aan bij de opmerking van het CDA dat we kunnen voorstellen dat het eventueel nodig is op een gegeven moment als noodbemaling, dus in hoeverre daar rekening mee kan worden gehouden bij de verkoopovereenkomst. Bij die verkoopovereenkomst kun je natuurlijk ook rekening houden met de eventuele terugkoopregeling indien nodig, dat vond ik ook een hele goede suggestie, die van Ongebouwd. Dus deze twee opmerkingen gelden ook voor ons. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer ...: Akkoord met dit voorstel.

De voorzitter: Dank u wel. Constant.

De heer van Kretschmar van Veen: Ja, een paar vragen. Allereerst, sinds wanneer is het gemaal buiten werking gesteld? Ik heb begrepen dat de woning al in 1999 is vervreemd. Goed om te weten wanneer er dan het gemaal tot stilstand is gekomen. De andere vraag is, is de nieuwe eigenaar eraan gehouden om de installatie, in ieder geval te handhaven en ook zodanig te handhaven dat die nog gebruikt kan worden of kan die daar, is die geheel vrij om daar van alles mee te kunnen doen? Dus de inhoud van het gebouw wat het gemaal betreft. Ja, dat was het.

De voorzitter: Ik geef het woord aan Pieter-Hein of aan Peter. Peter.

De heer Ouwendijk: Ja, mevrouw de voorzitter, dank u wel. Wat voorligt is het voorstel tot verkoop van het gemaal. Ik maak een paar algemene opmerkingen. Ik zal een aantal vragen beantwoorden en ik heb ambtelijke ondersteuning om nog een aantal extra vragen te beantwoorden. Eerst even in het algemeen. We hebben in het bestuursakkoord duidelijk aangegeven hoe we tegen erfgoed aankijken. Ik denk dat dat van belang is. Voor dit pand geldt ook nog eens dat het een gemeentelijk monument is en daarmee beantwoord ik denk ik al de eerste vraag van het CDA. Hoe zit dat in de toekomst? Hoe zorg je dat dat bij elkaar blijft? Dat is, dat zijn de gemeentelijk monumenten. Als die daar voorwaarden voor scheppen dan wel dat verplichten. Of het gemaal nodig is in de toekomst, dat is een open deur, want als we dat ook maar enigszins konden voorzien, dan zouden we dat nu niet te koop aanbieden. Dat nooit voorspellen over de toekomst is natuurlijk altijd al ingewikkeld, maar daar is het niet te voorzien dat we dat nog moeten gaan gebruiken. De opmerkingen van Nieske, die zijn duidelijk. Ik herken dat wel. Je wilt dingen bij elkaar zien, wat relatief, we hebben mooie systemen, maar je wilt ook relatief eenvoudig dat weer terug kunnen vinden. Dat is daar de bedoeling van. Vragen van VV-leden, die schriftelijk gesteld beantwoord moeten worden, die zouden inderdaad gewoon ergens bij het onderwerp aangehangen moeten worden en terug te vinden zijn. Daar is ook een aantal malen vandaag gezegd. Ik neem aan dat de organisatie dat ook oppikt, die zullen daar zelf ook op toezien. Dan Pieter-Jan had in algemene zin de vraag van, niet zomaar van de hand doen. Dat heb ik al een beetje beantwoord. Het is in het bestuursakkoord aangegeven hoe we met dat erfgoed vinden dat we om moeten gaan. Inrichting, ... wat over zeggen, ook het handhaven van de installatie. Als jij die vragen wilt beantwoorden.

De heer ...: Goedemiddag. De installatie behoort tot de omschrijving van het gemeentelijk monument. Dus de gemeente heeft bij haar inventarisatie benoemd dat er een elektromotor aanwezig is en een centrifugaalpomp. Beide installaties horen tot de monumentstatus en moeten dus behouden blijven. De installatie is vanaf eind 2016 buiten gebruik.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn hiermee de vragen beantwoord. Ik noteer een, ik heb in ieder geval genoteerd de toezegging dat documenten die betrekking hebben op hetzelfde onderwerp die die gekoppeld zullen gaan worden. Ik dat het technisch nog wel lastig is, maar dat is de uitdaging voor de organisatie. Ik kijk even rond, ik denk dat alle vragen beantwoord zijn. Ik zie alleen Maarten die even zijn vinger opsteekt en Jan-Pieter. Maarten, aan jou het woord.

De heer Jansen: Ja, ik had een vraag evenals Nieske over inderdaad de optie toch terugkoop. Kunnen we die niet gewoon in het contract opnemen? Mocht het nog nodig zijn om dit gemaal of deze locatie een nieuw gemaal neer te zetten vanwege ... of dat niet gewoon opgenomen kan worden. Net zoals bijvoorbeeld het Wet voorkeursrecht gemeenten, die ze dat hebben, is er ook zoiets voor waterschappen?

De voorzitter: Dankjewel. Jan-Pieter.

De heer Hofman: Pieter-Jan. Ja, Jan-Pieter is mijn neef, of Johan-Pieter. Nee, ik had nog een vraag van de installatie die is geborgd als het ware, maar rust roest. In hoeverre blijft dat dan nog operationeel? Unicité van motoren en pomp. Misschien is het aan te bevelen dat de Nederlandse gemalenstichting misschien een oordeel geeft van hoe uniek dit installatie is of niet. Ja, wat gaat de nieuwe eigenaar doen? Het is natuurlijk al mooi dat die installatie dan moet gedogen en handhaven, maar hoe vul je dat dan praktisch in? Wat is dan nog het nut van zo een pand te bemachtigen? Ik bedoel, ja dat is ... eigenaars, maar het komt bij mij een beetje merkwaardig over. Laat ik het zo zeggen. Een gebouw kopen met een pomp, gaat die dat gebruiken, gaat die er een museumpje van maken of ... Dat vind ik een beetje onduidelijk.

De voorzitter: Dankjewel. Het woord is aan Peter.

De heer Ouwendijk: Ja, ik zou vragen aan **Michelle** of die op die twee vragen antwoord wil geven, maar voordat ik dat doe zou ik nog wel aan willen geven dat, eigendom is het meest volledige recht. Dus als iemand een beschikking heeft over dat onroerend goed dan kan die daarbinnen de daarvoor gestelde regels er natuurlijk gewoon mee omgaan. Wil jij die twee vragen even beantwoorden, **Michelle**?

Mevrouw ...: Het is een monument, dus het moet wel behouden blijven, begreep ik net.

De heer ...: Ter beantwoording. Het is inderdaad een gemeentelijk monument, dus zoals het er nu bijstaat blijft het ook behouden. Zowel de schil, dus het gebouw, als de inventaris voor zover het tot het watersysteem behoort. Ten aanzien van de techniek, die is al volledig ontmanteld. Dus er is een nieuw gemaal gebouwd aan de overzijde van de weg. Daar zijn ook alle capaciteitsberekeningen op gebaseerd. Het oude gemaal is eigenlijk volledig dicht gekit, ontmanteld, dus het werkt gewoon niet meer. Het staat er alleen maar. De rest is ook aan de gemeente, de gemeente is bevoegd en heeft gezag ten aanzien van het gemeentelijke monument.

De voorzitter: Even de vraag over de terugkoop. Is die beantwoord?

De heer ...: Als het ontmanteld is.

De heer Ouwendijk: Nee, er is geen voorwaarde van terugkoop in opgenomen. Wat ik in het begin al zei, we zien ook niet dat we dat in de toekomst nog nodig hebben. Anders zouden we het niet verkopen, dat is één. Twee is dat dat soort voorwaardes leiden ook tot een aanmerkelijk lagere waarde dan het onroerend goed, dat spreekt voor zich, want dat is een duidelijke beperking.

De voorzitter: Dank u wel voor de beantwoording. Ik kijk even rond, dit stuk gaat met een advies van de commissie weer gewoon naar het college. Ik kijk even rond. Is het advies positief? Ja. Dank u wel. Met een positief advies gaat het terug.

4B.05 Het buiten werking stellen vanaf 1 januari 2020 van de Verordening Precariobelasting Delfland 2010

De voorzitter: Dan zijn we toe aan het volgende bespreekstuk. Het buitenwerking stellen vanaf 1 januari van de verordening precariobelasting. Het is een onderwerp portefeuille Peter Ouwenhand, het bevoegde orgaan. Het is een technisch iets. Ik kijk even rond, ik begin de heer Boot, Pieter.

De heer Boot: Dank u wel, voorzitter. Partij van de Arbeid. Wij hebben hier geen principiële bezwaren tegen, maar we hebben wel een vraag. Zijn er partijen die een bovenmatig voordeel hebben bij deze wijziging? Bijvoorbeeld dat ze er meer dan vijfduizend euro op vooruit gaan? Want dan zouden we dat wel even graag willen weten.

De voorzitter: Dankjewel. Ik heb de hand van Maarten gezien.

De heer Jansen: Ja, ik heb ook geen bezwaar hiertegen. We vroegen ons nog even af of die precario plichtige ook privaatrechtelijk vergund of dat die dus over kunnen stappen naar privaatrechtelijk, zoals dat nu bijna in nieuwe gevallen wel het is. We vroegen ons af of nu ook de vergunningen waaraan die precario's hangen of die ook nu vervallen of blijven die gewoon in stand? Ik neem aan dat ze in stand blijven, maar de koppeling laten we wel los.

De voorzitter: Dankjewel. Buurman Tom en daarna ga ik, volg ik eenieder.

De heer Oostvogels: Ja, dank u wel, voorzitter. In ieder geval dank voor het stuk. Het is zelfstandig leesbaar, dat is altijd fijn, omdat het toch wat ingewikkeld is. Er zijn drie dingen die de VVD nooit vervelend vindt om af te schaffen, dat zijn belastingen, regels en bureaucratie. Volgens ons is dat precies wat hier gebeurt. Dus we zijn blij dat deze regeling naar een eigentijds niveau getild wordt en lekker toekomstbestendig wordt. Vooral ook dat de onduidelijkheid en ongemak bij ingewanden weggehaald wordt. Dus wij zijn hier blij mee.

De voorzitter: Dankjewel. Het woord is aan Pieter-Jan.

De heer Hofman: Dankjewel. Ja, wij hebben toch nog wat kanttekeningen bij dit verhaal. Allereerst, wordt de verordening nou ingetrokken of niet? Want dat geeft meer duidelijkheid, want buitenwerking zeggen jullie, u maakt er geen gebruik van, maar de bevoegdheid om er toch gebruik van te maken blijft bestaan volgens ons, dat is een beetje onduidelijk. Je kunt hem beter intrekken, dan ben je radicaal, dan dat je zegt, we laten het in de lucht hangen. Ook wat CDA aangeeft wat betreft de overgangssituatie wordt nog voorzien en overgangsrecht voor de bestaande regelingen. Het is nog altijd zo, publiekrecht gaat voor privaatrecht. Het is even de vraag van de eigendommen zijn niet zomaar in bezit van Delfland. Die zijn op een zeker moment het oogpunt van waterstaatzorg en veiligheid voor het onderhoud en dergelijke verworven. Dan kun je beter overwegen, gaan we eigendommen afstoten dan een dergelijke maatregel die nu voorligt te nemen. Privaatrecht geeft veel ingewikkelder, complexe vraagstukken en is minder, zeg maar, het publiek belang beschermd. Dus die kanttekening maken wij eigenlijk dat we niet zomaar overtuigd zijn of dit nu een handige zet is gezien het vorige tijdperk dat je die eigendommen hebt verworven en op deze manier via precario beschermt.

De voorzitter: Dankjewel. Het woord is aan Annemiek, Water Natuurlijk.

Mevrouw Jenniskens: Dankjewel, voorzitter. Ik heb een vraag. Er staat bij de besluiten bij het gevraagde besluit punt twee, de effecten van de afschaffing van de precarioheffing in de begroting 2020 en meerjarenraming verwerken. Begrijp ik hieruit dat als er straks een positief besluit komt dat dit alsnog in de begroting die wij in de VV gaan bespreken, wordt verwerkt? Van 2020?

De voorzitter: Dankjewel voor je informatieve vraag. Dan geef ik nu het woord aan Peter.

De heer ...: De laatste vraag is van mij '...' (buiten microfoon).

De heer ...: Even voor de bandopname. Dit voorstel is al in de ...

'...' (buiten microfoon).

De heer ...: Niet in 20, alleen de meerjarenraming. Oké.

'...' (buiten microfoon).

De voorzitter: Oké, ja. Kun je het even herhalen? Voor het verslag.

De heer ...: Voor het verslag zal ik het dan nog even herhalen dat het in '...' in de meerjarenraming verwerkt is. Die is vanaf 21 en verder. Dat het voor 20 opgenomen moet worden, dat gebeurt via de buurloop. Dan waren er nog een aantal andere vragen. Zijn er partijen die een buitengewoon groot voordeel genieten uit het afschaffen van deze precario verordening? Daar kan ik het antwoord niet op geven, maar dat kan Marianne misschien zo wel geven. Blijven de vergunningen in stand? De vergunningen die geen directe betrekking

hebben op die precario natuurlijk wel, die blijven heel lang in stand, alleen de vergoeding moet anders geregeld worden of is al anders geregeld. Daar kan Lianne misschien zo ook nog wat over zeggen. Dan was een opmerking over het publiekrecht en privaatrecht van Pieter-Jan. Dat het publiekrecht boven privaatrecht zou gaan, nou, dat is inderdaad zo, maar dat heeft geen betrekking op de publiekrechtelijke of privaatrechtelijke vergoeding. Daar hebben we het hier over. Daarmee, want met publiekrecht gaat boven privaatrecht wordt bedoeld dat als Delfland als overheid geen vergunningsaanvraag mag weigeren en dan in Delfland dit gebruik als privaatrechtelijk eigenaar van die grond niet wenselijk acht. Dus je bent dan eigenaar van de grond, maar je hebt niet meer rechten dan iedere andere eigenaar. Als Delfland of een andere overheidsinstantie op die manier daarover '...', heb je dat toch '...' staan. Dat wordt met die stelling bedoeld. Als jij over die andere twee vragen nog wat zou willen zeggen, Lianne? Dan moet ik deze even uitzetten.

Mevrouw ... (Lianne): Goedemiddag, er zijn partijen die een voordeel hebben van vijfduizend euro of meer, alleen dat betreft gemeente en de provincie. Er heeft een onderzoek plaatsgevonden en er blijkt dat in veel gevallen Delfland niet eens meer eigenaar is van de grond waarop wij bijvoorbeeld een precarioanslag vorderen voor de provincie, dan staat er voor verkeersborden. Maar die verkeersborden die staan er niet meer in Delfland en is ook geen eigenaar meer van de grond. Dus de partijen die een voordeel hebben dat zijn gemeenten en de provincie. Wat betreft de vergunningen, die blijven in stand. Het is enkel de vergoeding die verandert, de benadering van Delfland. Als overheid wordt Delfland benadert als eigenaar van de grond.

De voorzitter: Ter interruptie, het woord is aan Maarten.

De heer Jansen: Ja, maar dus als ik het goed begrijp, de vergoedingen gaan gewoon naar nul, de vergunningen blijven in stand of wordt nu ook inderdaad echt de hele precario afgeschaft? Dat is even ook de vraag die Pieter-Jan had.

Mevrouw ... (Lianne): Precario zal worden afgeschaft. Inderdaad misschien een niet al te duidelijke omschrijving, excuus daarvoor. Het is enkel de precarioanslag die stopt en in de meeste gevallen zullen we er geen privaatrechtelijke actie aan binden, tenzij de situatie een heel groot effect heeft op de eigendommen van Delfland, dan zullen wij wel actie ondernemen.

De heer ...: Voorzitter, nog even ter verduidelijking, begrijp ik nu dat de verordening gewoon intact blijft? Want dan is het duidelijk, als je geen precario hebt en niet van de bevoegdheid gebruikmaakt, maar wel je verordening handhaaft, dat komt een beetje bij mij merkwaardig over dan.

De voorzitter: De vraag is of de verordening afgeschaft wordt of dat die ingetrokken wordt. Het woord is aan Peter.

De heer ...: Nee, de vraag was net iets anders, maar voor in het geval dan verdwijnt hij en wordt buitenwerking gesteld. Dus je kunt daar geen beroep meer op doen. Delfland kan er geen beroep meer op doen, derden kunnen er ook geen beroep meer op doen. Dus in die zin, de status maakt sowieso al niet uit. Op het moment dat Delfland weer precario zou willen heffen in het onverhoopte geval dat het ergens voor zou moeten, dan zul je opnieuw een precarioverordening vast moeten stellen. Dus hij is, als je hem buitenwerking stelt, is die weg.

'...' (buiten microfoon).

De heer ...: Ja, ik vind het nog een beetje een merkwaardige gang van zaken. Dan zou ik zeggen, trek hem dan in, radicaal. Als je iets niet gebruikt, waarom handhaaf je dan nog een verordening. Dus dat vind ik toch een merkwaardig gegeven.

De voorzitter: Ik geef het woord aan Sjoerd.

De heer Fekkes: Ja, voorzitter, ik heb hier intern met de juristen nogal over gediscussieerd de afgelopen periode. Het meest fraaie is natuurlijk als je de verordening intrekt, maar bepaalde verordeningen stel je buiten werken, maar die laat je in stand om de verplichtingen die die verordeningen geven om die ook niet om zeep te helpen, om het maar zo te formuleren, maar dat kun je ook anders formuleren. Je kunt de verordening intrekken en besluiten die zijn genomen op basis van de '...', die blijven gewoon in stand. Dat zien we in de twee verordeningen die we hierna krijgen, is het ook zo geformuleerd. Dus mijn lijn zou zijn, maar dat heb ik hier nog niet voor elkaar gekregen, om gewoon dit soort dingen in te trekken. Dat is het meest simpel.

De voorzitter: Ik geef het woord aan Peter Ouwenhans ter reactie op deze opmerkingen. Dan wil ik daarna even qua procedure even het gesprek voeren van hoe gaat dit naar de VV, bespreekstuk of hamerstuk al dan niet aangepast. Peter.

De heer Ouwendijk: Ik denk gehoord hebbende de commissie dat er instemming is voor het intrekken van verordeningen en dat voordelen daar van, ik zeg nu intrekken, sorry Sjoerd, ik moet buitenwerking stellen. Ik zal voor willen stellen om het als hamerstuk naar de Verenigde Vergadering te sturen.

De heer ...: '...' (buiten microfoon).

De voorzitter: Wij concluderen dat dit stuk als een hamerstuk naar de VV gaat met de mogelijkheid van de stemverklaring. Die mogelijkheid bestaat natuurlijk altijd. Dank u wel voor de behandeling van dit stuk.

4B.06 Actualisatie Legesverordening Delfland 2017

De voorzitter: Gaan we over naar de actualisatie legesverordening. Dit valt in de portefeuille van Peter Ouwenhand. Excuses, ik heb, soms heb ik moeite om aan de nieuwe naam te wennen. Mijn excuses vooraf, P.J. Ouwendijk.

'...' (buiten microfoon).

De voorzitter: Actualisatie legesverordening. Ook dit is in mijn ogen een wat technisch stuk. De VV is een bevoegd orgaan. Ik kijk even rond, zijn er mensen die hier vragen over willen stellen. Ik ga linksom. Ik geef het woord aan '...' en Constant.

De heer van Kretschmar van Veen: Ja, een vraag. Het lijkt mij opzich een heel goed voorstel. Het enige wat je ziet is dat de zogenaamde B-grond verordeningen, daar wordt eigenlijk het meeste geld mee binnengehaald. Dat is ook ter dekking van de kosten die daarvoor gemaakt worden, dus dat is opzich prima, alleen kan ik uit het stuk niet halen hoe en wanneer en door wie er nou wordt bepaald of het een A of een B-grond aanvraag betreft. Daar zit dus een bepaald risico in dat als iemand toch voor A-grond kiest dat er dan toch te weinig kostendekking is, dus daar zou ik eigenlijk wel graag een antwoord op willen hebben. Hoe werkt dat?

De voorzitter: Dankjewel voor de informatieve vraag. Het woord is aan Sjoerd.

De heer Fekkes: Dat is een juridische opmerking. Het besluit staat de legesverordening Delfland 2020 vast te stellen, maar dat wordt verder niet gedefinieerd, dus dat behoort te zijn, de bij dit besluit behorende bijlage, aanhalingstekens, legesverordening Delfland 2020, aanhalingstekens sluiten, vast te stellen. Als je de bijlage niet bijvoegt is dat juridisch gezien een obscuur model, dus dan heeft het geen inhoud.

De voorzitter: Dank u wel voor de opmerking. Ik kijk even rond. Het woord is aan Frans.

De heer ... (Frans): Ja, hij staat aan. Als fractie kunnen we ook instemmen met dit voorstel. De verbetervoorstellen staan wel achter, net zoals mijn voorganger had ik vragen over, zorgen over dat bij veel projecten nog geen leges wordt geheven op basis van een begroting, omdat Delfland eigenlijk vanaf 2017 bij de inwerkingtreden mogelijk drie à acht ton op jaarbasis heeft misgelopen. De vraag die ik daarbij heb ik de volgende, is het mogelijk om in dit jaar of volgend jaar [...] interne controle op het proces, zoals dat vanaf 2017 op basis van deze nieuwe beleidsregel is opgezet, om die daarop te laten uitvoeren om zo aanvullende zekerheid te geven aan het college en de VV dat dan toch de ambtelijke organisatie deze regeling wel optimaal, procesmatig wordt geborgd, zoals dat eigenlijk de bedoeling was van het schrijven. Een andere optie is dat eind volgend jaar opnieuw een korte evaluatie hierop wordt, hier op dit punt wordt georganiseerd, zodat ook het bestuur wordt geïnformeerd in hoeverre de ambtelijke organisatie nu wel op korte termijn zijn zaken op orde heeft. Een andere optie is dat het in de toezeggingenlijst zichtbaar wordt gemaakt of [...] interne controle of een evaluatie wordt geagendeerd, zodat we dat in de gaten kunnen houden. Daarbij wil ik het laten.

De voorzitter: Dankjewel. Ik heb het woord aan Peter Ouwendijk.

De heer Ouwendijk: Heel goed, mevrouw de voorzitter. Dank u wel. Er zijn een aantal vragen gesteld. Die zijn overwegend met betrekking tot het technische duidelijkheid van het voorstel, daar zal mijn buurman even op reageren. Dat gaat dan met name over waar je terug kunt vinden wie voor een bepaalde voorslag kiest en welke bijlage bij welke bijlage, bijlage moet bij het voorstel horen. Met betrekking tot de vraag van Frans over de procescontrole, voor de huidige gang van zaken is natuurlijk een procescontrole geweest. Het controle is natuurlijk bij uitstek voor de Verenigde Vergadering is de jaarrekening, daar zit een accountverslag bij. Een accountant die kijkt naar de interne controle, met name naar de verbetering in de interne controle. Daar zou je uit kunnen afleiden dat de wijze waarop dat proces is ingevuld en ook de uitkomsten kunnen daarop wijzen. Tweede is dat, het staat natuurlijk altijd de Verenigde Vergadering vrij om extra vragen met betrekking tot interne, om extra acties met betrekking tot interne controle te vragen. Dus ook in dit geval. Wij zullen even bezien in hoeverre we al impliciet aan de beantwoording van deze vraag voldoen en in hoeverre we dat nog aanvullend moeten doen. Dat laten we aan u weten.

De heer ...: Goedemiddag. Eerst mijn antwoord op de vraag van de heer Van Kretschmar. Wij hebben een audit gedaan hoe het kan dat er nog wat geld is blijven liggen, terwijl er toch ook wel heel wat binnenkomt. Dus het werkt heel goed, maar er kan nog wel een klein puntje op de i worden gezet. Dat is inmiddels ambtelijk geborgd dat de teams die dat kunnen signaleren ook daadwerkelijk gaan doen. Dus de zaken systemen en dergelijke zullen worden aangepast en verkenningen die geschreven worden nemen ook voortaan op bij dit soort ruimtelijke ontwikkelingen van, let op, hier kan een B-grond aankomen. Dus dat is inmiddels ook wel ambtelijk geborgd. Is dat voldoende zo voor u?

De heer Van Kretschmar van Veen: En ligt dat dan op een enige manier nog vast op een bepaalde procesbeschrijving of [...].

De heer ...: Ja, het is vastgelegd op DT-niveau. DT heeft kennis genomen van de audit en de oplossingsmaatregelen. Dus daar is het geborgd en positief beslist. Inmiddels is dat ambtelijk uitgezet. Ja. Dan mijnheer Fekkes, dat neem ik mee, ja. Dank u wel.

De voorzitter: Dank jullie wel allebei voor de beantwoording. Ik kijk even rond. De vragen zijn beantwoord, de toezegging is gedaan. Even samenvattend, denk ik, dat dit als hamerstuk naar de VV gaat. Ik kijk even rond. Als hamerstuk, maar dat is straks natuurlijk bij het vaststellen van de agenda van de Verenigde Vergadering het besluit, maar vooralsnog als hamerstuk. Dank u wel.

4B.07 Digitale transformatie

De voorzitter: Dan gaan we door naar het volgende stuk, digitale transformatie. 04B.07, portefeuille Pieter-Hein Daverveldt. Ik begin in het midden. Pieter-Jan heeft zijn hand opgestoken, vanaf daar ga ik naar rechts. Dan gaan we linksom. Voor mij gezien naar rechts. Pieter-Jan, aan jou het woord.

De heer Daverveldt: Dankjewel, Antoinette. Vanuit onze fractie is de vraag of ook de medewerkers die het veldwerk daadwerkelijk moeten verrichten voor de Schouw, of die ook meegenomen worden in de transformatie wat betreft moderne apparatuur en bereikbaarheid. Vervolgens nog de vraag hoe verder de beveiliging van cyberaanvallen is geborgd.

De voorzitter: Dankjewel voor de informatieve vragen. Ik kijken even rechtsom, dan kijk ik linksom en dan ... Ik was te snel. Maarten, aan jou het woord.

De heer Jansen: Ja, een heel goed stuk voor wat betreft het CDA. Hele goede ontwikkeling om dit eens op papier te zetten en hoewel het ook voor een deel gewoon bij de normale uitvoering behoort, dus het is ook, het is geen beleid, het is gewoon eigenlijk het uitvoeren van beleid. Ik denk dat het ook goed is om niet een al te krappe visie neer te zetten. Wij zouden dus pleiten om die visie wat uit te breiden naar bijvoorbeeld tien jaar vooruit. Duidelijk rekening houden met de wetgeving, want dat is heel belangrijk in dezen, kijkend naar AVG bijvoorbeeld en wat daar allemaal bij komt kijken dat is belangrijk. Wij zouden toch ook willen pleiten ervoor om dit met partners en de markt op te pakken. Op die manier creëer je, ontwikkel je samen eigenlijk een visie en kennis. Het is belangrijk om naast gewoon de ketenpartners ook gewoon te kijken wat de markt kan doen, wat je van de markt kunt leren, maar ook wat de markt van ons kan leren. Anders heb je het risico dat straks bij uitvoering dat partijen toch verschillende talen spreken. Dat je ook dan pas partners erbij betreft die eigenlijk al veel eerder in het proces belangrijk zijn. Doel moet zijn, verbetering van de kwaliteit van het proces. Let ook vooral op de valkuilen. Iedereen kent het verhaal van de Boeing 737 MAX, waar we eigenlijk heel snel zijn gegaan. Dus digitalisering hoeft niet altijd een verbetering op te leveren, maar dat is misschien wel heel erg pessimistisch uitgedrukt. We willen nog aandacht vragen voor ... scholing van het personeel en ook het breed personeel, zodat je niet afhankelijk bent van enkele personeelsleden, maar dat je makkelijk ook gewoon taken breed in de organisatie weg kunt zetten. Dat waren mijn punten.

De voorzitter: Dankjewel voor je vragen en opmerkingen. Tom.

De heer Oostvogels: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik zal mijn hand gewoon een keer wat minder bescheiden opsteken, zodat het voor u wat makkelijker wordt. Dank voor het stuk, de achtergronden. VVD wordt ... dat het in samenhang wordt opgepakt, zoals Nieske en Maarten ook al aanstipten, het is gewoon belangrijk, we staan voor dezelfde opgaves, laten we vooral niet allemaal het wiel opnieuw uitvinden. Ik heb een paar inhoudelijke vragen en een paar over het vervolg. Inhoudelijk, op pagina 12 wordt gesteld dat we gebruik gaan

maken van crowdsourcing, ik ben heel benieuwd wat we dan precies hieronder verstaan. Ik kan me er iets bij bedenken, maar ben ook benieuwd wat we denken op te halen daarmee. Verder valt op dat bij het onderwerp klant centraal het voor ons gevoel redelijk intern gericht is. Het gaat vooral over interne processen en niet zozeer over wat de mensen en onze klanten, tussen aanhalingstekens, hun perspectief. Dus bijvoorbeeld klanttevredenheid, sneller aanvragen kunnen behandelen. Dus het lijkt een beetje de minimale variant. Ik ben even benieuwd hoe het college daar in staat. Of daar mogelijkheden zijn om dit te laten vergroten. Aansluitend, net al gezegd bij de cyberveiligheid, de algemene rekenkamer heeft een dik rapport geschreven over dijkverzwaring, waar toch wel gesteld wordt dat er echt grote problemen zijn bij bijvoorbeeld de waterkerende werkingen. Ook daar zien we eigenlijk vrij weinig van terug. Het gaat vooral over informatiebeveiliging, dus hoe houd je bijvoorbeeld het al genoemde AVG, onze gegevens, veilig. Wij beheren wel even iets meer dan wat gegevens. Dus ook daar graag een reactie op. Dan op het vervolg, dit is een mooi plan, maar ik ben even benieuwd wat de vervolgstappen zijn. Komt er nog een uitvoeringsplan? Hoe gaan we zorgen dat deze mooie presentatie werkelijkheid wordt? Dan even voor, wat Maarten ook al zei, dit gaat ook de impact hebben natuurlijk binnen de organisatie. Ik zag ergens al een vacature voorbij komen van 2 fte's en het komen voor data-analisten, maar hoe zorgen we dat dit goed in de organisatie dan de we de juiste mensen hebben en dat we de mensen die we hebben hier goed mee aan de slag kunnen. Dank u wel.

De voorzitter: Dankjewel. Constant, aan jou het woord.

De heer van Kretschmar van Veen: Ja, op zich een goed stuk. Het is samen met Rijnland en Schieland is dit opgesteld. De vraag is even waarom deze twee waterschappen en waarom niet in een nog breder verband. De tweede vraag is, want het beslaat eigenlijk alle programma's en die wij binnen Delfland kennen, dus hoe gaan wij nou datgene wat we hier hebben opgemerkt, terugzien in die programma's? Dan ook echt terugzien in de zin dat we ermee bezig zijn en hoe dan tussen nu en 2029 een aantal dingen worden opgepakt en of dat ze het tijdframe van het stuk. Ja, dat is het.

De voorzitter: Dankjewel. Het woord is aan Sjoerd.

De heer Fekkes: Ja, voorzitter, de grondslag voor het maken van de verordening en vaststellen is gelegen in de Waterschapswet, maar die wordt hier niet genoemd. Het is overwegende dat, is dat een riedel, gelet op, maar bij dat gelet op moet als laatste bij, gelet op artikel 59 van de Waterschapswet. Volgens mij artikel 59, maar dat moet ik nog even na laten kijken. Dus als je die grondslag niet erbij zet dan is het weer niks.

De voorzitter: Dankjewel voor de aanvulling. Ik geef het woord aan Peter Ouwenhand. Eén, ik ga te snel, Annemiek.

Mevrouw Jenniskens: Hartelijk dank, mevrouw de voorzitter. Water Natuurlijk is ook heel blij dat Delfland zo voortvarend met digitalisering aan de slag wil. Wij weten wel, of verschillende leden van ons weten ook wel uit ervaring, dat je heel erg moet blijven focussen op de vitale functies. Digitalisering van de vitale functies en de administratieve organisatie en moet waken voor hobbyisme. Dus die willen we er nog wel even bij geven. Wij zijn ook net zoals eigenlijk anderen al gezegd hebben, heel erg geïnteresseerd in de vervolgstappen. Vooral ook wat de prioriteiten zijn. Inderdaad wat de consequenties, complicaties voor het personeel zijn en vinden aandacht voor cybersecurity ontbreken en zouden daar graag wat meer over willen weten in deze nota.

De voorzitter: Dankjewel voor de aanvullingen. Ook enkele punten zijn herhaald. Ik wil vragen om daar in het vervolg zuinig mee om te gaan. Ook gezien de tijd. Ik geef het woord aan Pieter-Hein Daverveldt.

De heer Daverveldt: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Dank u wel voor alle vragen en ook de complimenten richting het stuk. Inderdaad, het is een stuk wat in samenwerking tot stand gekomen is met twee andere waterschappen. Het zijn eigenlijk de waterschappen waar wij al op diverse terreinen mee samen werken. Je moet altijd de afweging maken, je kunt dingen, bij wijze van spreken, met alle 21 proberen te doen, maar soms kun je op een bepaald, moet je ook de afweging maken of je sneller wilt gaan door gelijkgezinde, zeg maar, '...' te smeden en daardoor stappen te maken. Terug te komen bij de eerste opmerkingen van Pieter-Jan. We zijn ons zeer goed bewust dat digitale transformatie niet iets is wat alleen maar bij stafafdeling hoort. Als je het zo opvat is het bij wijze van spreken gegarandeerd gaat het mislukken. Dus de uitdaging zit er inderdaad in hoe ga je dit, als het ware, inbedden, in het primaire proces. Dat betekent, we zien dus ook, digitale transformatie is geen doel op zich, maar het is juist een goed middel om al die primaire processen die wij hebben, of het dan de Schouw is, dat voorbeeld werd genoemd, om die de effectiviteit en efficiency die daarvan te verbeteren. Je legt terecht de nadruk op cybersecurity. Cybersecurity is er een onderdeel van. Het is inderdaad los, dat staat naast de informatiebeveiliging. Ik ben bewust, want het rapport van de algemene rekenkamer die inderdaad een aantal kritische opmerkingen gemaakt heeft met name over waterkerende werking over Rijkswaterstaat. Dat betekent niet dat wij daar ook niet goed naar moeten kijken. Ik denk, op dit moment, dat als je gaat kijken naar de maatregelen die wij nemen met, zeg maar, redundancy, dat wij eigenlijk al onze systemen, we draaien op twee aparte datacenters, die ook niet onder kunnen stromen. Er zijn talloze technische maatregelen om ons te beschermen tegen cyberaanvallen, maar ik zeg er direct bij, je kunt de risico's nooit helemaal uitsluiten. Dus dat betekent ook dat we blijven investeren in, zeg maar, de medewerkers, dat die alert zijn. Als zij een gekke email krijgen, hoe ga je daar mee om? Dat zijn mystery guests of nep fishing emails et cetera. Het laatste wat denk ik ook belangrijk is, juist omdat je niet helemaal het risico tot nul kunt reduceren, is het ook heel belangrijk om te investeren in detectie, want de impact van een incident is velen malen minder als je heel snel er achter komt wat er gebeurt en ook daar investeren we in om te kijken, zijn er gekke dingen die er gebeuren in ons netwerk? Hebben we daarmee alles ondervangen? Nee. We hebben, daar praten we ook over, één van de issues die we bijvoorbeeld hebben dat is dat heel veel van onze gemalen die zijn niet bemand, worden op afstand bestuurd, dus als iemand zich daar toegang toe weet te verschaffen, loop je inderdaad een risico, maar ook dan kijken we weer, wat zou dan zo een iemand kunnen doen? Hoe kunnen we er snel achter komen dat er dan iets aan de hand is? We hebben gelukkig één voordeel ten opzichte van, zeg maar, elektriciteitsgeneratie, dat ons systeem over het algemeen trager reageert. Dus je hebt wat meer handelingstijd als er bij wijze van spreken iemand toch een gemaal open aanzet, dat is niet de bedoeling, is het niet zo dat binnen een minuut je hele grote problemen hebt. Dan even kijken, Maarten, dank voor de complimenten. Het is inderdaad een lange termijn stuk. We gaan het inderdaad, we doen het niet allen. We doen het, heel veel van het werk dat we moeten doen, digitale transformatie, gaan wij inderdaad ook met de markt proberen in te richten. Wat sommigen van jullie gezegd hebben dat is, dit is natuurlijk een visiestuk, maar wat gaan we nou echt doen? Hier zit eigenlijk nog een ander document aan vast. Dat is nu in voorbereiding voor besluitvorming in DNA, dat is eigenlijk de doorvertaling in een echte implementatiestructuur. Want we beogen, we hebben allemaal die programma's met die bestuurlijke doelen. We zijn op dit moment in gesprek met portefeuillehouders om te zeggen, hoe kan digitale transformatie nou jullie helpen met, zeg maar, een specifiek bestuurlijk doel. Sommige van die dingen die zullen, we doen dat altijd in samenwerking met die andere waterschappen. Sommigen daar zal de lead liggen bij Rijnland, anderen zullen wij de lead in nemen. Op die manier gaan we gemeenschappelijk optrekken. Een belangrijk punt daarbij is ook de koppeling met innovatie. Wij verzamelen heel veel data en wij denken dat er met die data meer te doen valt. Waar we dus ook op zoek naar zijn is wat we noemen, kort cyclische innovatie, dat we hackend ons organiseren om een specifiek probleem bij de horens te pakken en te kijken, hoe zouden we dat dan kunnen doen en kunnen we dat binnen drie maanden kijken of dat gaat werken. Want je weet ook met innovatie, heel veel dingen moet je proberen en je leert net zoveel van de successen als van

de, wat ik dan maar noem, de briljante mislukkingen. Even kijken, dan was er nog een specifieke vraag over de klant centraal stellen. Ik ben het helemaal er mee eens. Dat is ook een van de noties van samenspel, van buiten naar binnen denken. Wij zijn op dit moment, ik maakte een opmerking in de vorige commissievergadering, dat de KPI's nog steeds beter kunnen. Zelfs een van mijn ambities zou zijn dat ik heel graag zou willen dat wij een goede klanttevredenheid zouden kunnen definiëren, want wij slaan het nu plat met, doen we de vergunningsverlening binnen acht weken, maar ja, er is natuurlijk veel meer te zeggen op dat gebied. Dus daar kijken we heel erg naar. Even kijken, de grondslag van de Waterschapswet, artikel 59. Ik moet eerlijk bekennen, dat moet je me ...

'...' (buiten microfoon).

De heer Daverveldt: Maar ik wil even dan begrijpen van, wat, zeg maar, het probleem met de grondslag is, maar dat kunnen we misschien even terzijde bespreken, want dit is natuurlijk ...

'...' (buiten microfoon).

De heer Fekkes: Op grond van de Waterschapswet kunnen wij een verordening vaststellen. Dat is onze grondslag.

De heer Daverveldt: Oké.

De heer Fekkes: Niet alle overwegingen die hier staan.

De heer Daverveldt: Oké. Dan gaan we daar even nog naar kijken. Verder heb ik al gezegd, het belang van de organisatie hierin meenemen. Dat betekent ook werken aan competentie. Dat is ook iets waar ik ook een rol zie voor Het Waterschapshuis. Het Waterschapshuis, weet ik, is op dit moment bezig ook om een leerlijn te definiëren die door de diverse waterschappen gebruikt kan worden ter bevordering van competenties. Ik denk dat ik daarmee, volgens mij, de belangrijke punten gehad heb. Heb ik iets gemist?

Mevrouw ...: Misschien nog even over de cybersecurity vraag. Dus de ontwikkeling waar we mee bezig zijn, dus dat we dat vanaf het begin van de ontwikkeling meenemen. We pakken hem niet achteraf vast, maar cybersecurity of security by design, dat we aan de voorkant al bekijken, wat zijn de risico's, hoe kunnen we die mitigeren. Dus die wou ik alleen nog even meegeven.

De voorzitter: Dank u wel voor de beantwoording van de vragen. Ik heb in ieder geval één toezegging genoteerd. Dus dat gekeken wordt naar de tekst van een besluit en eventueel een verwijzing naar de grondslag. Ik kijk even rond, Tom.

De heer Oostvogels: Ja, dank u wel, mevrouw voorzitter. Over de beantwoording van de dijkgraaf heb ik een duidelijk verhaal gehoord over cybersecurity. Ik heb ook begrepen, u kunt een security by design doen. Ik ben even benieuwd hoe dan cybersecurity zich verhoudt tot dit voorliggend stuk. Daar zijn we een beetje benieuwd naar.

De voorzitter: Ik kijk even rond. Ik geef het woord aan Pieter-Hein en zijn ondersteuning.

De heer Daverveldt: Ja, dit is een visie op digitale transformatie. Digitale transformatie zie ik aan de ene kant zijn daar kansen, hoe kunnen we dingen beter, efficiënter, goedkoper et cetera allemaal doen. Aan de andere brengt digitale transformatie ook weer risico's met zich mee. Dat ligt nog op twee vlakken.

Informatiebeveiliging, cybersecurity, die zijn wat mij betreft integraal deel van deze visie. Wil jij daar nog iets aan toevoegen?

Mevrouw ...: Nou, buiten onderwerp algemeen, daar zijn een aantal pijlers genoemd die weer gerelateerd zijn aan de baselijn basisverordening van de Unie, waar echt de mijlpalen afgesproken zijn, onder andere over informatieveiligheid en privacy. Die eisen worden, het onderwerp algemeen zijn dat ook een aantal doelen gesteld. Vandaaruit worden die meegenomen. Ze zijn inderdaad integraal onderdeel, ze staan misschien wat verderop in het document, maar ze zijn integraal onderdeel van de aanpak.

De voorzitter: Dankjewel voor de ondersteuning. Ik kijk even rond. Een van de conclusies van dit punt is van, gaat dit als een bespreekstuk of als een hamerstuk naar de Verenigde Vergadering. Ik denk als een hamerstuk. Dank u wel. Een hamerstuk. We gaan voortvarend door.

4H.03 Verordening Zuiveringsheffing Delfland 2020 en Verordening Verontreinigingsheffing Delfland 2020

De voorzitter: De hamerstukken van deze agenda blijven de hamerstukken. Gaan we door naar de ingekomen stukken. De ingekomen stukken zijn niet ter besluitvorming, maar ze kunnen wel besproken worden. De commissie kan hierover het gesprek voeren. Ik doe het even in volgorde van zoals ze nu op de agenda staan. Dus afgezien niet ...

De heer Hofman: Voorzitter, bij interruptie. Ik had nog me aangemeld voor een van de hamerstukken.

De voorzitter: Excuses. Het hamerstuk H5.03. Ik geef bij dezen het woord aan Pieter-Jan.

De heer Hofman: Nou mijn vraag was H.04.

De voorzitter: H ...

De heer Hofman: Aanvullend besluit NEN-normen, of is 04, anders was het al voorbij.

4H.04 Aanvullend besluit op eerdere besluitvorming Belastingverordeningen 2018 en 2019 terinzagelegging NEN-normen

De voorzitter: Agendastuk, hamerstuk 04H.04.

De heer Hofman: Ja. Ik had daar een vraag bij. Dat wordt heel direct benoemd, twee verordeningen 2018 en 2019, waarom niet die van 2020? Het stuk wordt ter inzage gelegd, wat stellen we dan vast? Want ik zie daar geen stuk bij?

De voorzitter: Ik begrijp van Peter dat dit in de portefeuille van Pieter-Hein valt, ik geef ...

 (buiten microfoon).

De voorzitter: Belastingverordening portefeuille financiën, Peter.

De heer ...: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ja, dit antwoord luidt als volgt, dat 18 en 19, die worden hierbij vastgesteld en 20 en verder worden automatisch vastgesteld in principe bij het vaststellen van de belastingverordening van dat jaar. Die stellen we ieder jaar vast.

'...' (buiten microfoon).

De heer ...: Deze documenten die waren in het begin niet toegevoegd.

'...' (buiten microfoon).

De voorzitter: De vraag is gesteld en beantwoord. Dank u wel. Dit wordt ook opgenomen in het verslag, natuurlijk, het audioverslag. Dan gaan we door naar de ingekomen stukken, zoals ik net al zei, in volgorde zoals ze nu op de agenda staan.

5.01 Brief landelijke AWP Aanpassing belastingstelsel waterschappen

De voorzitter: Beginnen we bij 05.01. Brief landelijke AWP aanpassing belastingstelsel waterschappen. Zijn daar sprekers, vragen, opmerkingen over? Ik geef het woord aan Frans.

De heer van Kasteren: Ja, de AWP-fractie heeft verzocht om dit ingekomen stuk, wat jullie samen hebben aangeleverd, om die tot bespreking voor te leggen. In de brief worden een drietal voorstellen gedaan. Die zijn daar kort omschreven. De algemene vraag van de AWP-fractie is, in hoeverre de andere fracties hier, we waren benieuwd in hoeverre de andere fracties zich daarin konden vinden in hoeverre dat goede voorstellen zullen zijn die we richting de Unie zouden kunnen adviseren om ook mee te nemen in het onderzoek.

De heer ...: Ja, bij interruptie. Het is toch even de vraag of dat nou hier, of dit hier het platform is om het daarover te gaan hebben. Niet dat we dit niet kunnen bespreken, maar dit is een commissievergadering. Er ligt hier ook helemaal geen besluitvorming aan ten grondslag. Dus ik stel wel de vraag of dit nu wel het juiste tijdstip en platform is.

Mevrouw ...: Mag ik daar ook als interruptie nog bij ... We hebben dit in de vorige commissie ook besproken. Toen hebben we er heel veel tijd van gemaakt, nu gaan we het weer opnieuw doen. Ik vind, misschien gaan we de volgende vergadering het er weer op zetten. We hebben het de vorige keer besproken en dat het niet op deze manier zou moeten. Dus, dank u wel.

De voorzitter: Oké. Ik kijk even rond. Ik begrijp dat de insteek van de leden van de commissie is dat dit stuk niet op deze manier besproken wordt in de commissie. Dank u wel.

5.02 Beantwoording schriftelijke vragen WN over Programmatische Aanpas Stikstof uitspraak RvS

De voorzitter: Dan gaan we over naar het volgende agendapunt. Beantwoording schriftelijke vragen Water Natuurlijk over programmatische aanpak stikstof, uitspraak Raad van State. Het woord is aan Annemiek.

Mevrouw Jenniskens: Dankjewel, mevrouw de voorzitter. Ik zei al, ik heb een hele kleine opmerking. Dat is dat het laatste deel van het formulier niet is ingevuld, dus we hebben geen datum en tijdstip ontvangst en datum beantwoording. Ik zou het op prijs stellen als dat toch er bij komt, met name voor de geschiedenis. Verder zijn wij voorlopig tevreden met deze beantwoording.

De voorzitter: Aan wie kan ik het woord geven. Peter.

De heer ... (Peter): Ja, ik kan toezeggen dat in het vervolg die gegevens opgenomen worden. Dat zal misschien in het origineel ook wel zo geweest zijn, dat ze hier weggevalen zijn. Het spreekt voor zich dat het ingevoerd wordt. Waarvan akte.

De voorzitter: Dankjewel, Peter. Ik zie nog een opgestoken hand, Pieter.

De heer ... (Pieter): Voorzitter, als dat mag, dat laat ik even aan u, wij wilden deze gelegenheid even aangrijpen om twee aanvullende vraagjes te stellen. Het is aan u of u dat correct acht. Het eerste is, de stikstofproblematiek, in hoeverre hebben wij daarin ons eigen natuurgebied last van? Daar heeft natuurlijk nooit iemand het over, maar wij beheren ook best veel Natura 2000 gebieden. Ik ben eigenlijk heel nieuwsgierig of hoe dat daar uitpakt. Het tweede is, want we krijgen daar niet een klip en klaar antwoord op, ik bedoel raakt het nu onze activiteiten gericht op het bevorderen van de waterveiligheid of valt dat wel mee?

De voorzitter: Dit zijn aanvullende vragen op gestelde en reeds beantwoorde schriftelijke vragen. Ik kijk even naar mijn rechterzijde of deze vragen beantwoord kunnen worden of dat ze bedoeld en behandeld worden als technische vragen waarna ze beantwoord worden.

De heer ... (Peter): Nou, het is misschien wel een goed idee, mevrouw de voorzitter, om ze gelijk te beantwoorden. Met betrekking tot in hoeverre raakt die stikstof depositie onze natuurgebieden of onze beheerde natuurgebieden? Dat is onbekend. Dat weten we niet. Daar kunnen we ook geen antwoord op geven. Dan was het, raakt het de waterveiligheid? Het antwoord is nee. Zo eenvoudig en kort kunnen we de vragen beantwoorden, mevrouw de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel Peter voor het beantwoorden van deze tussentijds gestelde vragen. Dan is het bespreekstuk hiermee afdoende besproken. Ik kijk even rond, ja.

5.03 Procesvoorstel aanpassingen belastingstelsel UvW

De voorzitter: Komen we bij het volgende punt, Procesvoorstel Aanpassingen Belastingstelsel Unie van Waterschappen. Ik wil hierbij toevoegen dat het stuk nog terugkomt in de commissie van december. Dus het kan ook zijn dat eventuele vragen die hier eventueel zijn in de commissie van december gesteld worden. Ik kijk even rond. Ik zie één opgestoken hand. Pieter-Jan.

De heer Hofman: Ja, wij hebben dus dit aan de orde willen stellen of stellen we aan de orde in verband met de motie. Er is door een van de waterschappen een motie ingediend. Kunnen wij als waterschap of als algemeen bestuur of hoe adviseert het DNA dat, die motie ook omarmen? Want dan sta je wat sterker met de weg die je wil bewandelen. Dan is vraag één. Twee, hebben wij ook altijd nog een pleidooi gedaan om de zuiveringsheffing te koppelen aan het waterverbruik. Is dit ook een mogelijkheid om dat in te brengen bij de Unie als waterschap?

De voorzitter: Het woord is aan Peter.

De heer ...: Interruptie, ik probeerde ook een vraag te stellen.

De voorzitter: Excuses.

De heer ...: Ja, ik heb het een paar keer geprobeerd, maar het lukte niet, maar ik zou graag even willen weten gewoon, in het hele proces even het voorstel, wat er nu is gebeurd. Want er zou in oktober ook iets van de

Unie zijn geweest. We hebben bij de terugkoppeling niet wat gehad. Het is voordat we helemaal alles in detail gaan doen, ik hoor dus nu van dat de commissie van december, leg even uit hoe duidelijk is en wanneer als er van ons wat verwacht wordt en noem maar op.

De voorzitter: Het woord is aan Peter.

De heer ... (Peter): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Het gaat hier om een procesvoorstel wat bij de Unie vandaan komt en wat aan de leden is voorgelegd. Die moeten daar iets van vinden. Eén waterschap is daar heel snel in geweest, die hebben al een paar moties in de rondte gestuurd. Maar het gaat dus in eerste instantie niet om de inhoud, het gaat om de procedure. We hebben die brieven net binnen, dus vanaf onze kant valt daar nog niet zoveel op te reageren. We hebben hem nog voor de Unievergadering, waarin dit onderwerp behandeld wordt, geagendeerd bij deze commissie. Dus dan kunnen we daar op dat moment over spreken. Dat is één. Dat is wat mij betreft ook het antwoord voor '...', hoe de procedure nou zit. Dit is echt een procedurevoorstel, het gaat niet over de inhoud. Het zal ook wat mij betreft in december niet eens over de inhoud gaan, maar uiteindelijk komt er een keer op basis van het procesvoorstel een voorstel terug, daar gaan we dan met zijn allen iets van vinden. De vragen die De heer Hofman stelde, de eerste vraag die werd niet, althans zo heb ik dat niet ervaren, aan het dagelijks bestuur gesteld, maar die werd aan de aanwezigen hier in de commissie gesteld. Die kunnen daar op reageren. Dat geldt eigenlijk ook wel een beetje voor de tweede vraag. We willen natuurlijk graag aan de discussie meedoen, ook als DB, maar uiteindelijk moeten in de Verenigde Vergadering die discussie gevoerd worden, dus met name in de commissie. Dat is mijn reactie, mevrouw de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan wacht ik even, ik kijk even rond of er mensen zijn die hierop willen reageren op dit moment. Eventueel later kan dat ook door op een ander moment, bijvoorbeeld door het stellen van aanvullende vragen. Ik zie in ieder geval dat Pieter het woord vraagt en daarna Frans. Daarna kijk ik nog even verder. Pieter.

De heer ... (Pieter): Ja, voorzitter, ik vind het een beetje flauw om te zeggen, het staat niet inhoudelijk op de agenda, dus we reageren er niet op, maar wat ik het liefst zou hebben is, de portefeuillehouder zegt, in december gaat het ook nog vooral over het proces, maar laten we dan proberen dat er voor die december bijeenkomst een zo compleet mogelijk stuk komt. Dan kunnen we daarin ook impliciet of expliciet op de voorstellen van CU-SGP ingaan en hoeven we dat niet half te doen. Dus ik hoop heel erg dat we één keer het er echt goed over kunnen hebben. Dan zien we daar wel welke conclusies we kunnen trekken.

De voorzitter: Dankjewel. Het woord is aan Frans.

De heer van Kasteren: Even een procedurele opmerking naar aanleiding van stuk één en drie. Ik was nog niet op de hoogte van wat er voorheen, dat er al eerder procedureel hierover is gesproken, maar de fractie is wel voornemens om middels moties of amendement te polsen in hoeverre voldoende draagvlak is om de onderwerpen, zoals die zijn benoemd in de brief en in de twee moties, om die ter bespreking voor te leggen en ter stemming voor te leggen in de eerstvolgende, meest geschikte VV. Als AWP-fractie gaan wij, denk ik, de verschillende fracties buiten de commissies om polsen in hoeverre en nou voldoende draagvlak is om daar medewerking aan te verlenen. Ik denk dat ik het hier voorlopig even bij laat.

De voorzitter: Dankjewel voor de mededeling. Ik kijk rond, geen aanvullende vragen of opmerkingen? Het woord is aan Peter.

De heer ... (Peter): Ja, dank u wel, mevrouw de voorzitter. Een paar opmerkingen. Pieter die heeft het over, uitgebreid en gedocumenteerd over de zaak spreken. Terecht, dat is ook de reden dat het nu niet op de agenda staat. Dat had in theorie wel gekund, maar als je het goed wilt doen dan kun je daar maar beter even de tijd voor nemen en het dan op de volgende commissievergadering, dan zullen we ook met een wat diepere materie ingaan en aan de hand van een aantal sheets laten zien welke bewegingen gemaakt kunnen worden, maar ik wil wel aan de voorkant nog een paar opmerkingen maken. In de commissie, lang voordat ik in dit pand kwam, ook heel langs bezig geweest om te proberen een door 21 waterschappen gedragen een voorstel te maken, dat is niet gelukt. Daarna is er nog een kort onderzoek geweest door een aantal dijkgraven, waaronder ook onze eigen dijkgraaf. Die hebben eigenlijk geconcludeerd dat er over drie punten heel snel overeenstemming te bereiken is. Dat zijn de eerste drie punten die in het voorstel staan om, wat nu bij de Unie vandaan gekomen is. Daar zijn in de tussentijd alweer vijf extra punten aan toegevoegd. Los van de inhoud, als een door 21 waterschappen gedragen voorstel naar de minister moet, dan is de kans het grootst dat je dat gaat redden om het moment dat je dat zo compact mogelijk houdt. Dan kun je nog nadenken over hoe je dat precies in gaat richten. Misschien moet je het wel in tweeën gaan knippen. Hier eens de eerste drie punten, waar redelijk snel overeenstemming over zou kunnen komen, dat je die als eerste doet. Dat je die andere vijf punten plus alle dingen die bij het amendement en alles toegevoegd wordt, dat je die in tweede instantie door dezelfde commissie laat behandelen, maar dat je in ieder geval die dingen, want daar gaat het uiteindelijk om, er zijn waterschappen, Delfland in dit geval niet, maar er zijn waterschappen die hebben ernstige problemen met de huidige gang van zaken. Die zouden heel snel geholpen zijn bij een snel voorstel. Je kunt je denk ik wel voorstellen dat als er een voorstel bij die minister terecht komt wat dan misschien door 21 waterschappen ingediend wordt, maar waar dan direct in een briefje achteraan komt, ja, maar wacht even, wij van het waterschap, vult u maar in, wij zijn het er toch niet helemaal mee eens en wij hebben nog een ienemienie afwijkinkje, waardoor die minister misschien wel heel snel geneigd is te zeggen, oeh, blijkbaar is er iets aan de hand. Dat kan ik maar beter even opstapelen. Nogmaals, dat zal ik volgende maand ook laten weerklinken, een pleidooi voor de meest slanke en ook snelst invulbare oplossing. De zaken die het echt gecompliceerd maken om die gewoon rustig op het gemak met alle waterschappen in de komende periode maar eens te gaan bespreken. Tot zover, mevrouw de voorzitter.

De heer ...: Voorzitter, ik had toch nog even een kanttekening. Het is een wetswijziging, dus de tweede kamer zal daar een oordeel over moeten vellen.

De heer ...: We gaan er niet over.

De heer ...: Nee, daarom.

De heer ...: We gaan er niet over.

De heer ...: Dus we kunnen nog, wat we ook indienen, het is goed om hoop te houden dat het er door komt, maar gezien de weerstand eventueel van andere disciplines moeten we ons niet rijk rekenen, gelijk.

De voorzitter: Jan-Pieter, dankjewel voor je aanvulling. Peter ook dankjewel voor het antwoord. Ik heb een toezegging genoteerd dat er in de volgende vergadering een uitgebreider stuk komt, eventueel aangevuld met sheets met een aantal bewegingen die ingezet kunnen worden. Ik beschouw dat even als toezegging dat het voorstel uitgebreider wordt en in de volgende vergadering terug komt. Tot zover de bespreking van dit stuk. Dit is het sluitstuk van de openbare vergadering. Ik stel voor om even te schorsen. Ik maak even mijn voorstel af. Daarna de vertrouwelijke vergadering te starten, waarbij de vertrouwelijke stukken besproken wordt. Dan zal ook de uitzending van het audioverslag ook gestopt worden. Dus dat is dan ook het moment. De

ambtenaren die aanwezig zijn, dat zijn ambtenaren die de vertrouwelijke vergadering bijwonen, maar dan ook het vertrouwelijke karakter daarvan respecteren. Ik zag net nog even, dat is het laatste wat hierover gezegd wordt over dit punt, daarna gaan we over naar de vertrouwelijke vergadering. Pieter-Jan.

De heer Hofman: Nou, het is eigenlijk een onderdeel van de rondvraag wat mij betreft. 6 november is een vergadering gepland. Het is voor de onze geleding eigenlijk altijd de dankstond voor gewas en arbeid. Dus ja, mocht de vergadering nog verplaatst kunnen worden naar de ochtend of de middag, dan zouden we dat zeer op prijs stellen. Ja, dat is morgen.

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Ter interruptie, ik daar ook al vragen voor gesteld om daar rekening te houden bij volgend jaar bij de vaststelling van de agenda's.

De voorzitter: Dankjewel, Pieter-Jan voor de aanvulling. Ook Nieske, dankjewel ook voor de suggestie voor de agenda van volgend jaar. De agenda van volgend jaar, dan wordt het makkelijker om hier rekening mee te houden. Geef even aan de organisatie de overweging om daar even naar te kijken.

6. Rondvraag en sluiting

De voorzitter: Een goede aanvulling, Pieter-Jan, want ik was in de haast om door te gaan naar de vertrouwelijke vergadering, was ik even de rondvraag had ik even overgeslagen. Ik begin even met links te kijken of er punten zijn voor de rondvraag. Dan ga ik zo door en dan eindig ik rechts. Geen punten voor de rondvraag. Nu even een korte schorsing van één of twee minuten, daarna gaan we door met de vertrouwelijke vergadering.

TRANSCRIPT VAN DE COMMISSIE WATERVEILIGHEID EN WATERKETEN
HOOGHEEMRAADSCHAP DELFLAND
d.d. 6 november 2019

1. Opening, vaststelling agenda

De voorzitter: Het is 19:31. Dus ik stel voor dat we met deze Commissie van Waterveiligheid en Waterketen gaan beginnen. De agenda, die voert tot 10 uur, maar laten kijken of we dat wat eerder af kunnen ronden. Volgens mij moet dat best wel goed te doen zijn. Welkom iedereen. Ik zie dat iedereen netjes zijn naamkaartjes heeft, dat is heel prettig voor de voorzitter. Wij hebben te gast hoogheemraad Egas en hoogheemraad Ouwendijk om hun agendapunten hier toe te lichten en te kijken welk besluit wij hier gaan nemen. Waarbij ik ook zie dat de heer Ouwendijk zijn naambordje correct heeft gecorrigeerd, hoop ik. Welkom iedereen. De agenda. Is er iemand die iets heeft toe te voegen of te wijzigen aan de agenda? De heer Hofman van de ChristenUnie-SGP.

De heer Hofman: Dankjewel, dankjewel, voorzitter. Ik wilde graag bespreken ingekomen stuk 5.01.

De voorzitter: 05.01. Dan bespreken we dat aan het einde. Is er nog iemand?

Mevrouw Van Hijlckama Vlieg: '...' (buiten microfoon).

De voorzitter: Mevrouw Van Hijlckama Vlieg.

Mevrouw Van Hijlckama Vlieg: Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Hofman, kunt u uw '...'?

De heer Hofman: Sorry, ja.

Mevrouw Van Hijlckama Vlieg: Begrijp ik nu, want de agenda is zoals die is. Alleen er zijn bespreekstukken en hamerstukken en ingekomen stukken. Die lijst, die is prima, wat mij betreft. Maar als we even moeten aankondigen wat we graag zouden willen bespreken, dan zou ik graag...

De heer ...: '...'.

Mevrouw Van Hijlckama Vlieg: De PPS naar de bespreekstukken willen tillen en even een korte vraag stellen over 501, de RES Rotterdam, Den Haag.

De voorzitter: Ik noteer dat de PvdA daar een vraag, allebei een vraag over heeft en de ChristenUnie-SGP ook. Heeft iemand anders nog verzoeken om een stuk over te hevelen naar de bespreekstukken? De heer Van de Winden van Ongebouwd.

De heer Van Winden: Het mag Van Winden zijn, we hebben eerder het gehad over kortere namen, maar de de mag je weglaten. Ik heb wat vragen over het muskusrattenbeheer, als dat zo mag zijn.

De voorzitter: Die staat sowieso op de agenda, dus daar krijgt u sowieso de kans voor. Dus dan kijk ik nog eenmaal rond. De heer Simon van Partij van de Dieren.

De heer Simon: Dank u wel, voorzitter. Nou, nog eventjes, deze commissie ook eventjes meenemen in de afspraken die we hebben gedaan over besprekstukken, hamerstukken, ingekomen stukken. Wij hebben afgesproken om de ingekomen stukken, die worden gepubliceerd in de map VV-stukken. Er wordt gevraagd van elke persoon of hij dat wil, van te voren wil aangeven of daar gesproken over kan worden. En dat ook de vragen al zijn ingediend. Het lijkt mij heel verstandig om voor deze commissie, voor deze agenda ook even neer te zetten dat als er een partij een stuk heeft geagendeerd als ingekomen stuk, om dat te bespreken, dat ook, dat dat eventjes gemeld wordt.

De voorzitter: Dank u, dat is inderdaad de correcte procedure. Dan moet ik ook zeggen dat ik wist van sommige partijen dat ze zich aan die procedure hebben gehouden, maar dat het niet op de agenda was geannoteerd. Dus vandaar dat ik die even deze ronde heb gedaan. Maar u heeft geheel correct dat dat de afspraak was om dat van tevoren al aan te geven. En dat gezegd hebbende, stel ik daarbij de agenda. De heer De Haan van AWP.

De heer De Haan: Het hamerstuk hebben wij ook één vraag en één opmerking.

De voorzitter: Dat is het hamerstuk van de PPS?

De heer De Haan: Ja.

De voorzitter: Dan noteer ik u ook daarbij. Dan kijk ik nog eenmaal rond, van dan... Bij dezen de agenda vastgesteld.

2. Lijst van toezeggingen van de commissie Waterveiligheid en Waterketen van 11 september

De voorzitter: Dan als tweede op agenda staat de lijst van toezeggingen van deze commissie. Had daar iemand een opmerking over? Ik zie als eerste mevrouw Van Hijckama Vlieg. U heeft het woord.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Dank u wel, voorzitter. Een kort dingetje, is er al iets bekend over Kijkduin? Dat was een vraag uit de vorige keer, ik ben even benieuwd. En het tweede, dat is meer een opmerking en een verzoek. Wij hebben een groot aantal stukken besproken de vorige keer en er zit eigenlijk een beetje een rooie draad in, namelijk hoe zit het met de verdeling van verantwoordelijkheden bij handelingen die direct of indirect het belang van Delfland raken? Dus wat doet de gemeente? Wat doet de milieudienst, hebben we het over gehad. Het ging over de water, de verontreiniging in Hoek van Holland, het ging over lozen buiten inrichtingen bij centraal. Daarbij kwam de vraag steeds naar voren, wie doet nou wat en hoe stemmen we dat op elkaar af? En we hebben ook geconstateerd dat het strikt scheiden, gescheiden houden van functies eigenlijk niet zo werkt, want dan tolt iedereen een beetje om elkaar heen en dan zijn we ontzettend onduidelijk naar de buitenwacht toe. Dus mijn vraag is, kunnen we eens een keer apart aandacht besteden aan een meer geformaliseerde manier van bestuurlijke afstemming over dit soort dingen? Kan dit een problematiek zijn die we zo een beetje door het diepe circuit van onze gedachten laten gaan en een handelwijze op bepalen? Dat is mijn verzoek.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik toch even verder kijken. De heer Hofman, ChristenUnie-SGP.

De heer Hofman: Dankjewel, voorzitter. Wij hebben een vraag over de brief gericht aan de heer Doelman. Wanneer komt het vervolg? Dat staat ook op de lijst en er wordt aangegeven dat er nog vervolg komt wat betreft de bepaling van de eenheidsprijs voor afvoer van baggerspecie. Wanneer mogen we dat verwachten?

En vervolgens, aansluitend op de vraag van de verantwoordelijkheidsverdeling en vooral bij de noodoverloop, noodoverstort Hoek van Holland zou dat nog een punt zijn wat aanvulling zou krijgen.

De heer Van der Ree: Dank u wel, voorzitter. Ik wou even inhaken en mijn naam staat er ook bij op het, de ideeën die ontwikkeld worden op ambtelijk niveau, over een toekomstig bestemming van het gebiedje in Kijkduin. Ik zou heel graag daar zelf ook een notitie over willen maken en die op willen sturen. Ik hoop dat dat mogelijk is, dan kan ik die aan de griffier sturen. Is dat de procedure?

De voorzitter: Dat is mij ook niet zo bekend. Dat is in ieder geval niet gebruikelijk, maar daarbij hoeft het niet niet te kunnen. Ik geef dit even in beraad aan de hoogheerraad die dit in portefeuille heeft. Dan wie heeft als volgende het woord? Verder niemand? De heer Ouwendijk, hoogheerraad, mag ik u als eerste vragen om te reageren?

De heer Ouwendijk: Dat mag zeker, dank u, mijnheer de voorzitter. Wat betreft de vraag over Kijkduin en ik had begrepen dat we dat in een wat groter verband met betrekking tot de kust zouden bespreken. Mijnheer de voorzitter. Maar het kan zijn dat we het nu allebei over iets anders hebben.

Mevrouw...: '...' de toekomst '...'.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Mag ik even reageren? Niet Kijkduin in zijn algemeenheid, maar ons gebouw daar en de toekomst van die locatie.

De heer Ouwendijk: O, dat bedoelt u. Daar zijn geen, daar zijn nog geen ontwikkelingen om te melden anders dan dat we met de gemeente Den Haag in gesprek zijn hoe zij kijken naar het toekomstig gebruik van dat gebouw.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Dat duurt wel lang.

De heer Ouwendijk: Dat duurt, dat klopt, dat duurt ook lang. Het is ook geen eenvoudig gebouw. Het staat op een bijzondere plek, hè, het is helemaal om **omhord** door een Natura 2000-gebied. Je kunt op die plek ook maar één keer iets doen. De gemeente is nu aan het onderzoeken of het past, hè? Ze willen daar wel iets, maar of het hun ook daadwerkelijk past in de bedrijfsvoering die ze daar op strand hebben. Daar is kort geleden een eerst ambtelijk gesprek over geweest, Den Haag is daar nu intern over aan het afstemmen, en die komt op vrij korte termijn weer deze kant op. Maar daar staat geen precieze datum voor gepland.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Mag ik constateren dat er, ik zeg maar, het eenvoudig verkopen aan de hoogste bidder met een leuk plan, dat dat niet de kortste weg is, maar dat wel degelijk gekeken wordt naar de combinatie natuur, kustverdediging, dat het een zorgvuldig afgewogen keuze is? ik begrijp dat uit uw verhaal '...'.

De heer Ouwendijk: Het is een bijzondere plek, mijnheer de voorzitter, dus wij zullen daar natuurlijk ook op een zorgvuldige manier mee omgaan.

De heer Van der Ree: '...' 50Plus?

De heer Ouwendijk: Sorry, mijnheer de voorzitter, die vraag heb ik niet opgeslagen.

De heer ...: '...' (buiten microfoon).

De voorzitter: De heer Van der Ree.

De heer Van der Ree: Nou doet hij het. Mijn vraag is of het mogelijk is om daar zelf ideeën voor in te brengen vanuit 50Plus?

De heer Ouwendijk: Er kunnen natuurlijk altijd ideeën ingebracht worden, dat spreekt voor zich. Alleen wat ik zojuist aangaf, er speelt daar natuurlijk wel een belangrijke rol bij en niet iedere bestemming is daar natuurlijk voor geschikt. En wat Delfland betreft, onroerend goed wat we niet gebruiken, dat willen we natuurlijk vervreemden. Hè? Dat zijn een beetje de hoofdregels en die gelden zeker met betrekking tot dit object.

De heer Middendorp: Voorzitter, punt van orde.

De voorzitter: De heer Middendorp, u heeft het woord.

De heer Middendorp: In navolging van de heer Simon. In het overleg met de fractievoorzitters is afgesproken dat iedere fractie ook ingekomen stukken kan sturen naar de map met ingekomen stukken. Dus het zou een mogelijkheid zijn om uw ideeën naar de map ingekomen stukken te sturen en dan kunt u hem ook vervolgens volgens de procedure die net uiteen is gezet in een volgende commissie agenderen voor bespreking.

De voorzitter: Dank u, voor deze suggestie. Om toch een beetje de orde te bewaken en elkaar niet te gaan bestoken met allerlei suggesties wil ik voorstellen dat we even de lijst van toezeggingen blijven behandelen. En daartoe geef ik het woord aan de heer Egas.

De heer Egas: Dank u wel, voorzitter. Eventjes allereerst de vraag van mijnheer Hofman over mijnheer Doelman. Dat zit in de portefeuille van Manita Koop en die staat in de planning om dat in februari in de commissie te behandelen.

Mevrouw...: In de andere commissie.

De heer Egas: In de andere commissie, ja. Dan even de vraag over de duidelijkheid en dat ging met name, dacht ik, de vorige keer de vraag van over de blauwe vlag en de overstort, wie is er verantwoordelijk voor wat? Dat hebben we, dachten we, goed verwoord te hebben in de lijst met toezeggingen. Dus dat Rijkswaterstaat verantwoordelijk is voor het buitengebied. En maar ik begrijp een beetje dat de vraag anders bedoeld is op dit moment.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Mag ik ...?

De voorzitter: Mevrouw Van Hijckama Vlieg.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Van de voorzitter mag het ook. Ik trek het als een rooie draad uit dat hele verslag, dat we op verschillende momenten met verschillende partners afstemmingsproblematiek hebben in de zin dat we niet goed weten wie wat doet. En dat partijen naar elkaar verwijzen. Het is ook bij het waterkwaliteitplan kwam dat aan de orde. Wie is daar verantwoordelijk voor wat? En als er één probleem is en er zijn drie probleemeigenaren, dan moet er iets te verzinnen zijn in de zin van een samenbundeling van krachten. Dus ik zeg, het verslag is geweldig, daar heb ik niks op tegen, maar mijn vervolgvraag is, als we nou zo die bespreking in de vorige commissie de revue laten passeren, daar zit gewoon een rooie draad in, hoe doen we dat in geval van gedeelde verantwoordelijkheden met andere actoren, andere overheden? Hoe doen we dat nou?

De voorzitter: De heer Egas, voor een reactie.

De heer Egas: Dan denk ik dat we het inderdaad wat breder moeten trekken en het toch even terug moeten nemen naar het college, want dan hebben we natuurlijk er allemaal ermee te maken om daar een keer een goed beeld in te geven van hoe we dat willen doen. En ik denk dat een van de redenen is dat we ook duidelijkheid moeten geven. We proberen af en toe te voorzichtig te zijn in de verwoordingen. En het dan in zijn algemeenheid te houden in plaats van te zeggen, bij wie de verantwoordelijkheid ligt. Maar ik neem het even graag mee terug naar het college.

De voorzitter: Dank u wel. En wellicht dat het iets is wat nog een heel klein beetje kan ingevlochten worden bij de bestuursconferentie, maar dat laat ik geheel aan u. De heer Simon, eigenlijk hebben we de lijst van toezeggingen gedaan. Heeft u daar dan toch nog een actie, reactie over? Bij uitzondering.

De heer Simon: Nee, ik reageer gewoon op de hoogheerraad dat het inderdaad een verstandig idee is om dit zo te bewandelen.

De voorzitter: Ik dank u.

De heer ...: '...' (buiten microfoon).

De voorzitter: We zijn bezig met de lijst van toezeggingen.

De heer Hofman: Ook nog op de lijst van toezeggingen, bij interruptie. Omdat Kijkduin aan de orde kwam. In een ander verband hebben wij nog als fractie aangegeven om het als educatieruimte voor Delfland te behouden. En ook voor de zandmotor en dergelijk en de bunkerstichting. Er zitten zo veel belangrijke cultuurhistorische elementen en ook natuurzaken, dat dat meegenomen wordt in de overweging, hè? Want weg is weg. Het is een ideale ruimte, het is een mooie parkeerlocatie ook voor gasten uit het buitenland, uit alle delen van de wereld komt men kijken. Dus het lijkt me goed dat daar een tentoonstelling c.q. educatieruimte blijft, wat ons betreft. En dat dat essentieel is voor de toekomst om dat daar te realiseren. Want een bouwlocatie wordt het niet. Hè? Dus...

De voorzitter: Mijn Hofman, mijnheer Hofman, u heeft uw punt gemaakt. We gaan hier niet een discussie doen aan de hand van een punt op de lijst van toezeggingen. Dat is een separate discussie en daar moeten we even netjes agenderen voordat we dit gaan doen. Maar uw punt is duidelijk en ik zag non-verbaal dat u ook wat bijval kreeg.

3. Mededelingen

De voorzitter: Dan gaan wij naar de mededelingen, met uw welvinden. En dan kijk ik eerst even rond hier om me heen. Aan de linkerzijde, de heer Egas heeft geen mededeling, de heer Ouwendijk ook geen mededeling. Dan kijk ik even rond in de zaal. Maar ik denk dat we dit agendapunt dan bij dezen hebben gehad.

A. Terugkoppeling Unie Commissies

De voorzitter: Dan de terugkoppeling van de Unie Commissies, wie mag ik als eerste het woord geven?

De heer Egas: Nee, dank u wel.

De voorzitter: Ook niet?

De heer ...: Nee.

De voorzitter: Ik had al de verwachting dat deze commissie snel zou verlopen.

B. Bespreekstukken

De voorzitter: Dan gaan wij nu over naar de bespreekstukken.

De heer ...: Ze zeggen '...' (buiten microfoon).

De heer ...: '...' (buiten microfoon).

4B09 GR Slibverwerking Toetreding Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

De voorzitter: Mensen. Na een kwartier wil ik nu het bespreek 04, 05, de GR Slibverwerking openen. Dat is best wel taaie materie en ik heb begrepen dat daar eerst even een korte toelichting van komt van de hoogheemraad met zijn ambtelijk staf. De heer Egas, mag ik u het woord geven?

De heer Egas: Dank u wel, voorzitter. Ik wil eigenlijk voordat we met de behandeling van het stuk GR Slib en de toetreden HHNK beginnen nog even met twee andere onderwerpen van Slibverwerking bij u aankloppen als dat mag. Eén is eigenlijk de toezegging die wij in juli gedaan hebben naar aanleiding van een persbericht wat wij kregen van HVC dat de fosfaten terug '...' zou worden via ICL Amsterdam. Dat dat zou beginnen, maar het blijkt dat ze toen gestart zijn met het proberen en het werkt nog niet. Dus we kunnen nog niet fosfaat terugwinnen uit as bij ICL op dit moment. De proeven lopen daar nog wel voor, maar we gaan nu echt informeren zodra het nu werkt.

De heer Middendorp: Vraag. Wat is er gebeurd in Parijs of in Noord-Frankrijk?

De heer Egas: Dat, daar zijn geen nieuwe ontwikkelingen op dit moment over te melden, helaas, moet ik erbij zeggen. Wij, kan alleen aangeven dat wij bij de GR Slib daar iedere keer het als onderwerp naar voren brengen bij de bespreking met HVC. Tweede stukje is, er is natuurlijk de afgelopen maanden nog wel wat te doen geweest over slibverwerking in Nederland en dan met name richting AEB, de Amsterdamse Energie Bedrijf, wat de productie stil gezet had en de discussie die toen op gang is gekomen dat HVC wellicht interesse zou hebben om de activiteiten over te nemen of dat AEB interesse had om de activiteiten bij HVC onder te brengen. Ik kan u in ieder geval op dit moment mededelen dat die gesprekken gestaakt zijn, dus dat daar geen gesprekken tussen HVC en AEB meer over plaatsvinden. Een andere ontwikkeling die echt heel recent is, is dat er twee van onze collega-waterschappen, namelijk Amstel, Gooi en Vecht en Zuiderzeeland de intentie hebben aangegeven naar HVC om hun slib te laten verwerken bij HVC. Daar is op dit moment, dat is natuurlijk de problematiek is landelijk of wij zeggen steeds het is niet een landelijk probleem, maar het is wel een probleem wat bij heel veel waterschappen speelt. Wij hebben dat goed geborgd via HVC en er is schijnbaar nu andere waterschappen die dat ook graag op die manier willen gaan doen. Op dit moment voert HVC daar gesprekken over met deze twee waterschappen om te kijken of ze tot een intentieovereenkomst kunnen komen. En dan kunnen we verder gaan kijken wat dat voor consequenties heeft voor een slibdroger en voor aandelen en aandelenverhoudingen en eventuele toetreding tot GR Slib. Daar is op dit moment, voor deze

twee waterschappen, nog niks over te melden. Dan wil ik graag naar en even een toelichting geven en Joyce Rombouts, die helpt mij daarbij als het...

Mevrouw Rombouts: '...' (buiten microfoon)..

De heer Egas: Droge materie wel erg droog begint te worden. Maar binnen HVC hebben wij... HVC is eigenaar van de installaties van de vuilverwerking, van de energieopwekking, maar ook van de slibverbrandingsinstallatie die wij hebben in Dordrecht. En die slibverbrandingsinstallatie is ooit ingebracht vanuit de waterschappen en toen hebben wij daar aandelen voor gekregen als waterschappen bij elkaar. Het zijn vijf waterschappen die daarin samenwerken en die zijn opgegaan in GR Slib. GR Slib heeft aandelen b in HVC en dat betekent dat wij verantwoordelijk zijn en aansprakelijk zijn voor de slibverwerking. De vuilverbranding of de vuilverwerkers, die hebben ook aandelen a en dat zit in de handen van de gemeentes die hun vuil daarop aanbieden. Daar is één uitzondering op en dat is Hollands Noorderkwartier, die heeft namelijk een aantal, 7 aandelen a nog uit het verleden of op dit moment. Delfland is deelnemer in GR Slib.

Mevrouw Rombouts: DH '...' (buiten microfoon).

De heer Egas: Of DH, dus dijkgraven en hoogheemraden, die zijn de aandeelhouders, de deelnemers in GR Slib. De VV heeft, is geen deelnemer daarin. Dus even dat, hij hoeft naar de besluitneming en naar de besluitvorming kijken. Dan zijn er een aantal besluiten waar we de toestemming van de VV voor nodig hebben en er zijn een aantal besluiten die we als DNH kunnen nemen, als college kunnen nemen. Natuurlijk willen we u wel meenemen in die besluiten en die beslissingen die we gaan nemen met elkaar. Dus dat eventjes over het eerste stukje, de inlichting daarna.

Mevrouw Rombouts: En HVC '...' (buiten microfoon).

De heer Egas: En HVC is geen, dat, dank je Joyce, is geen deelnemer in GR Slib. Dat zijn echt de vijf waterschappen op dit moment. En ik kijk Wendy aan, die gaat dan doorschakelen. Dankjewel. Op dit moment ligt er een besluit voor. Dat is dat Hollands Noorderkwartier, die zijn slib nu zelf droogt en zijn slib wil laten drogen door HVC en daar gebruik van wil gaan maken van de warmte die bij HVC beschikbaar komt uit de vuilverbranding. En die willen hun aandeel a omzetten in een aandelenpakket b. Enerzijds is het het omzetten van het aandeel, anderzijds is het het werven van additionele aandelen. De voorzitter van de GR Slib vertegenwoordigt de belangen van de GR in de AVA van HVC. Het uitgeven van die aandelen is een besluit wat genomen zou moeten worden in de AVA van HVC die plaats gaat vinden op 11 december. En daar kunnen we dus stemmen dat die aandelen omgezet worden en extra aandelen uitgegeven worden. Een ander besluit wat we daarin zullen kunnen of kunnen nemen, is als GR Slib weer stemmen en daar luistert, dat weegt ons voorstel heel zwaar van GR Slib als aandelen b om dat slibverwerking is, om een investering te doen van 30 miljoen in een slibdrooginstallatie in Alkmaar. Waar de VV over besluit, is of er wijzigingen of wijzigingen laten gebeuren op de GR Slib. En dat zou de toetreding van Hollands Noorderkwartier zijn. Dat juichen wij toe, dat willen wij ook heel graag om daarmee een level playing field te creëren tussen de alle aandeelhouders b binnen HVC. En daar gaan we uw toestemming voor vragen in de VV om Hollands Noorderkwartier toe te laten treden tot GR Slib. En daar gaat eigenlijk dit document over.

De voorzitter: Ik neem aan dat dit...

De heer Egas: Dit is even de toelichting.

De voorzitter: Inleidende woorden waren.

De heer Egas: Ja.

De voorzitter: Dank u wel. Het is best taaie materie dus het is goed en zeker voor de nieuwe leden van de VV om hier even zo inlichtend bezig mee bezig te zijn. Ik stel voor dat we even een rondje maken. Wie kan ik als eerste het woord geven? Mevrouw Van Hijckama Vlieg, u heeft het woord.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Dank u wel, voorzitter. Eerst wou ik even zeggen dat het een buitengewoon nuttige bijeenkomst was ter plekke. Ik denk dat het goed is dat we dat af en toe doen. Ik kon er maar kort bij zijn, maar ik heb alle informatie wel opgezogen. Het was een goede bijeenkomst, ook om de mensen van het werk daar zelf eens even te horen. Dat geeft een beter beeld. Ik heb eigenlijk een paar vragen, meer ter verduidelijking. Wij worden geacht kennis te nemen van, dat is wat u vraagt. Niettemin worden wij ook gevraagd in te stemmen. Dat is, daar zit een spanningsboogje tussen. Kennis nemen van en instemmen, dat zijn toch twee verschillende dingen. Dat is vraag 1. Een ander, ik begrijp dat als VV wij deze verantwoordelijkheid aan DNH gedelegeerd hebben. Dat is, leid ik af uit uw woorden, dat zegt u in feite. Maar dat neemt niet weg dat DNH wel ons moet vertellen wat DNH doet daar. Dus dat laat onverlet dat wij willen weten hoe en wat. Dus dat de verantwoording, althans de beleidsverantwoording wel gegeven moet worden. Wou ik toch even preciseren. Eens even kijken. Het is dus een principetoezegging op basis van de hier voorgelegde informatie, want meer hebben wij niet. Dat wou ik ook even vastspijkeren. Dit is de informatie op basis waarvan wij een principetoezegging of een principe-instemming geven. Die heeft u wat ons betreft, wat mijn fractie betreft. Wij hebben alleen nog wel een vraag, want er wordt heel makkelijk gezegd dat de investeren, dat het investeringsrisico overzichtelijk is. Maar we zijn zo benieuwd hoe dat er dan precies uit ziet. Dus kunt u daar wat meer over vertellen? Het is een wat cryptische formulering op de, wat is het, de derde of de vierde pagina. De vierde pagina, derde alinea van onder, de keuze heeft voordelen voor de verschillende stakeholders, de business case is solide en de belangrijke risico's zijn voldoende in kaart gebracht waar nodig. Nou, dat geloof ik graag, hartstikke goed, maar we willen het graag ook een beetje zelf zien. Een ander punt is, wat betreft de risico's. Daar gaat een drooginstallatie gebouwd worden. Wat is nu het risico van die bouw? Wat gebeurt er nu als die bouw tegenvalt om de een of andere reden? En heb ik het goed, dat is de volgende vraag, dat wij nu garant staan voor 18% van de 55 miljoen in ruil voor een provisie? Is dat zo? En verder heb ik nog een vraag over de, het besluitvormingsproces, er zijn anderen die moeten instemmen hiermee en ik vroeg mij af of anderen voorbehouden hebben. Die zou ik heel graag willen weten. Als wij stemmen, hebben anderen voorbehouden die voor ons belangrijk zijn om te weten? Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Hijckama Vlieg. Ik kijk even verder en de heer Hekman van het CDA heeft het woord.

De heer Hekman: Dank u wel. Eigenlijk navolgend over de risico's. Als ik het stuk lees, dan, het leest niet als een roman, moet ik heel eerlijk zijn. Maar dat is niet erg, dat hoeft ook niet. En ik bleef even hangen bij de risico's en ik vroeg me even af, hoe zit het nou met de risico's? Want er staat, de risico's blijft gering, maar volgens mij worden de risico's wel groter. Ik zie dat we een provisie krijgen omdat wij meer risico gaan lopen. Nou, dat is aan de ene kant mooi meegenomen, maar dat betekent dan toch ook dat wij meer risico's lopen? En waar zitten dan precies die risico's en hoe dekken we die af?

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Hofman, ChristenUnie-SGP.

De heer Hofman: Voorzitter, dankjewel. Allereerst stemmen wij in met het voorstel. Desalniettemin hebben we toch nog even wat verhelderingsvragen. Allereerst, de drooginstallatie, heeft de PFAS-discussie nog invloed op de uitvoering van het project? En wat, hoe is dat eventueel die vertraging voorzien? Daarnaast de garantstelling van Delfland wordt bepaald door 24%, gaat die veranderen en hoe ligt de verhouding met de andere partners? Bovendien stellen wij het op prijs als wij halfjaarlijks van de voortgang van zaken worden geïnformeerd. Ik weet niet hoe dit hier geregeld is. Of jaarlijks. Hè? Van de andere GR's krijgen wij altijd rapportages en deze missen wij of hebben wij over het hoofd gezien. En daarnaast de drooginstallatie wordt nu gerealiseerd, maar hoe zit het met afzet van de bagger? Als je kijkt naar de discussie rond de PFAS, is het risico groot dat het niet afgezet kan worden op een zeker moment. Dat was het.

De voorzitter: De heer Middendorp, u wenst het woord? Dan heeft nu de heer Simon het woord.

De heer Simon: Dank u wel, voorzitter. Er zijn al veel vragen gesteld, ik laat het even kort. Ik wil graag mijn complimenten geven over hoe de hoogheemraad dit voorstel aan ons presenteert en ook duidelijk laat zien van, wat de rollen zijn van DNH en hoe de VV goed geïnformeerd kan worden. En dat is natuurlijk altijd het probleem met gemeenschappelijke regelingen en dat soort dingen. Maar bij dezen mijn complimenten.

De voorzitter: Ik dank u. De heer Van der Ree van 50Plus.

De heer Van der Ree: Dank u wel, voorzitter. Ik lees helemaal niets in het besluit om, hoe de afschrijving van de installatie is geregeld. Er wordt 30 miljoen geïnvesteerd en in hoe veel jaar wordt de installatie afgeschreven? Er wordt gesteld dat het langdurig aangaan van verbintenissen middels aandeelhouderschap de beste garantie biedt op het terugverdienen van de investering. Maar hoe is die terugverdientijd eigenlijk ingeschat? In Dordrecht is de installatie in 2028 afgeschreven. Betekent dat dat de installatie in Alkmaar daarna sneller kan worden afgeschreven omdat er geen kosten zijn na afschrijven van de installatie in Dordrecht? En de verder de , de aangesloten waterschappen hebben de afspraak gemaakt dat ze deelnemen aan de GR met dezelfde looptijd. Is die looptijd, die begonnen is in 2009 van de GR, gaat die worden beëindigd in 2028? Wanneer de installatie in Dordrecht is afgeschreven. Want bij de Harnaschpolder is ook zo een beëindiging van de GR bijvoorbeeld aan de orde. En er wordt in het stuk gesproken over een nieuw toekomstplan vanaf 2028 met meer draagkracht voor de opvolging en verduurzaming van de slibverwerking per 2028. Dat jaar 2028 is blijkbaar een heel belangrijk jaar in deze procedure. Wat gaat er in dat jaar allemaal gebeuren? Gaat de GR opgeheven worden? Gaat er een nieuw plan komen? In ieder geval, dat jaar 2028 is schijnbaar heel belangrijk en hoe verhoudt dat zich ook met de looptijd van de GR? Dus hoe zit die constructie in elkaar? Dat waren mijn vragen, voorzitter.

De voorzitter: Ik dank u wel, de heer Van der Ree. Dan zie ik nu dat de heer Vissers van Water Natuurlijk het woord wenst.

De heer Vissers: Dank u wel, voorzitter. We hebben met belangstelling kennis genomen van de stukken. En dank ook voor de toelichting op de verhoudingen. En wij zien in de stukken, wij zijn uiteraard benieuwd naar de antwoorden op de vragen die gesteld zijn door andere leden van de commissie. Maar zien vooralsnog geen reden om geen toestemming te verlenen aan DNH om op deze wijze te opereren in de GR. Dus wat ons betreft akkoord met het voorstel.

De voorzitter: Ik dank u wel. Dan kijk ik even verder. Wie wil het woord... De heer Middendorp van Algemene Waterschapspartij.

De heer Middendorp: Dank u wel. Ook de AWP zou, wil dit voorstel graag steunen, maar voor we zover, voor we dat toezeggen willen we graag toch wel uw antwoorden horen. En dan trouwens de vragen die anderen gesteld hebben. Misschien zit ik niet zo in de materie, maar ik lees heel duidelijk onder het kopje toelichting kwetsbaarheid in slibeindverwerking dat er staat, incidenteel is de slibverwerkingscapaciteit van de slibverbrander onvoldoende. Dus een slibverbrander. En dan ergens om de kwetsbaarheid gaan we nu een droger realiseren. Is dat een slip of the pen of gaat er hier iets te snel? Maar verbranden en drogen zijn toch echt heel verschillende dingen. Maar even, dit is misschien een beetje een vraag die vraag die makkelijker uit te leggen is. Maar even voor het grote begrip, HVC of sorry, HHNK, Hollands Noorderkwartier, die zegt, goh, wij willen wel lid worden van die club van jullie. Nou, dat is mooi. En dan zeggen wij, daar worden we robuuster van. Dat zou kunnen, dat weet ik niet. Maar oké. Maar dan staat er ook HHNK moet eigenlijk net zelf een nieuwe investering doen voor een droger. O. En wij hebben onvoldoende slibverbrandingscapaciteit om te verbranden, dus er staat niks over droger. O. En die droger, die kost 30 miljoen en daar moet u allemaal aan meebetalen. O. Is dat een goed idee? Kunt u uitleggen waarom het een goed idee is om dat HHH, sorry, het is echt ontzettend lastig, Hollands Noorderkwartier zegt van, nou, wij hebben een nieuwe droger nodig. En weet je wat, wij hebben nog 7 aandelen a liggen. Dus die ruilen we om met HVC, dat vinden jullie wel goed, want daar en daar mag de VV toch niet over besluiten, want dat hoor ik tussen de regels. Terwijl ik weet dat als wij een klein voorstel hier in ons eigen Delfland doen, stel, we willen bijvoorbeeld iets in de Delfse Hout doen, dan vinden wij het belangrijk dat de gemeente 50% betaalt. En hier klinkt het, maar u gaat me dat zo meteen uitleggen alsof wij met zijn alleen HHNK omarmen en zeggen nou, kom er gezellig bij en we delen de kosten gewoon met zijn zessen. Daar zou ik toch iets meer van u over willen horen. Ik heb ook geen idee of een investering van 30 miljoen voor een droger veel of weinig is. Heb ik u niks over horen zeggen. Dus daar kunt u misschien ook iets over vertellen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Middendorp. Dan kijk ik even verder. De heer De Klerk van de VVD heeft het woord.

De heer De Klerk: Dank u wel, voorzitter. Ook de VVD ziet geen principiële bezwaren tegen het voorstel van DNH, maar nog wel een aantal vragen ter verheldering. Mede ook naar aanleiding van het werkbezoek dat we vorige week hebben gehad, wat zeer, nou, dat erg interessant was en ook goed om te zien nou, hoe de verschillende partners in het proces met elkaar samenwerken en wat daarin de mogelijkheden zijn. Ik had eigenlijk de vraag per wanneer HHNK lid wordt van de GR. Want er staat wel bij wanneer erover wordt gestemd, maar er staat niet bij per wanneer ze dat zouden moeten doen. Want als ik goed heb opgelet vorige week hebben de leden van de GR een leveringsplicht aan HVC voor hun slib. En dus ik ben dan wel benieuwd vanaf wanneer zij dat gaan leveren en of de huidige capaciteit dat wel aan kan om dat slib van HHNK te gaan verwerken. En werd daarnet al even aangehaald over de capaciteit van de huidige verbrandingsoven, in hoeverre verhoudt het een zich tot een ander? Kunnen de huidige ovens de verwerking van het extra slib aan? Want we zeggen nu wel van, we gaan drogen, etcetera, maar kan, kunnen de ovens het aan? Ik neem aan van wel, maar ik wil dat wel graag eventjes checken. Daarnaast staat er, wordt er ook gesproken over 40 ton overcapaciteit. Ik was eigenlijk wel benieuwd hoe het zich verhoudt tot de totale benodigde capaciteit, want, kijk, als het 1% is, dan zegt het niet zo veel. Maar als het 10% is dan heb je natuurlijk wel een iets ander verhaal. En ik vroeg mij eigenlijk af, in hoeverre, want dat miste ik ook een beetje in het stuk, in hoeverre heeft het nou gevolgen voor de slibverwerking van Delfland? Want er is wel gesproken over het feit dat er lopend in het jaar er soms te weinig capaciteit is. Dus ik kan me ook voorstellen dat je het slib droogt, dat je dat dan makkelijker kan opslaan, op het moment dat je wat capaciteit over hebt om het dan te verwerken. Maar dat is mijn aanname. Dus ik zou er graag wat verheldering over hebben over wat het nou voor gevolgen voor ons hoogheemraadschap heeft. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, de heer De Klerk. Dan wie kan ik van, eerst bedrijven natuurlijk, de heer Verhage.

De heer Verhage: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Ja, eerst bedrijven en dan Ongebouwd '...'.

De heer ...: '...' (buiten microfoon).

De voorzitter: De heer Verhage heeft het woord.

De heer Verhage: Mijnheer de voorzitter, allereerst ook heel veel dank voor de zinvolle bijeenkomst in Dordrecht. Ik vond, met name complimenten voor de goede timing. Het helpt enorm, als je er bent geweest, om de stukken daarna te lezen. Kijkend naar het geheel en op pagina 1 en 2 staan de voordelen keurig op een rij. Als ik kijk naar de risico's, zie ik die niet dat die echt toenemen. Er komt zelfs een waterschap bij. Dus gedeelde smart is iets minder smart. Dus nogmaals, Ik denk dat de risico's voor zover wij kunnen inschatten zeker niet toenemen. Wel een vraag over die investering van 30 miljoen. Ik begrijp, maar ik hoor graag een bevestiging dat dat niet een financiering van ons is, maar een garantstelling. Nou is een garantstelling ook een financiering, maar het is geen cash out. En de vraag is of wij die garantstelling, is die gemaximeerd op 5 miljoen voor ons? Verder uiteraard stemmen we in en uiteraard is omdat wij het een goed voorstellen stemmen wij in. Dank u wel.

De voorzitter: Ik begrijp dat Bedrijven dit dus goed steunt. Heeft de heer Van Winden van Ongebouwd het woord.

De heer Van Winden: Dankjewel, mijnheer de voorzitter. Ik hoor eerder in de toelichting van ons hoogheemraad dat er nu 5 waterschappen zijn, straks 6, maar mogelijk in de toekomst zelfs 8. Ik vraag mij af wat dat dan voor gevolgen heeft voor al onze aandeelhouders, verhoudingen en ook voor onze '...'stellingen die er in de toekomst aan de orde zal zijn. Want we kunnen hier wel over oordelen, maar als het over een half jaar weer anders is dan vraag ik me af of we dat niet integraal in één keer kunnen behandelen. Verder wil ik nog even toevoegen dat we een interessant bezoek hadden afgelopen keer bij HVC met een bijzonder enthousiaste persoon die ons rondleidde. En mijn complimenten daarvoor. Dat was het.

De voorzitter: Ik dank u wel. Ik vat een beetje samen, de sfeer van de vragen dat men zeer goed terugkijkt naar het bezoek van HVC zelf. Ik hoor in de zaal instemming, ik hoor ook vragen over de grote lijnen en vragen over details en geef daarvoor het woord aan de heer Egas.

De heer Egas: Dank u wel, voorzitter. Ik zal proberen en ik wil eigenlijk niet eventjes het rondje af gaan, want om heel veel vragen hebben betrekking op hetzelfde, maar proberen de beantwoording zo centraal mogelijk te houden met uw instemming. Er is, er liggen meer documenten aan besluit ten grondslag. En dat zijn de documenten die HVC wel heeft, is een second opinion uitgevoerd om daarmee dus de robuustheid van het voorstel te controleren. Daar is gekeken naar de vraag in de markt en naar de mogelijkheden. Het is heel belangrijk vanuit de GR of eigenlijk de aandeelhouders b en dat is ook de garantstelling of de garantie naar de toekomst toe om aan slib te leveren dat wij op basis van de prognoses de slib aan gaan leveren aan HVC. Dus dat is die langetermijnvisie die erachter zit. De garantstelling, die hebben we nu 24% en die gaat naar 18% toe door het toetreden van Hollands Noorderkwartier. Dus de garantstelling en dat is inderdaad geen cash out, maar dat is puur de garantstelling voor de leningen die door HVC aan worden gegaan. Wij ontvangen daar een vergoeding voor voor die garantstelling van 1%.

Mevrouw...: En dat is 55 miljoen in zijn totaliteit?

De heer Egas: Ja, dat klopt. Dat is 25 miljoen wat er nu nog openstaat naar aanleiding van eerdere aangegane leningen door HVC met betrekking tot slibverwerking en de bijkomende 30 miljoen voor de slibdrooginstallatie.

De heer Middendorp: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Middendorp.

De heer Middendorp: Bij interruptie. Ik hoorde net uw fractiegenoot van Gebouwd zeggen dat het risico niet toenam en dan is mijn vraag, is 24% van 30 miljoen dan meer dan 18% van 25 miljoen, van 55 miljoen? Of iets van die strekking? Kunt u dat, o, sorry, kunt u dat voorrekenen alstublieft?

De heer Egas: Ik kan dat heel goed voorrekenen, want 24% van 55, van 18, nee 24% van 25 miljoen is minder dan 18% van 55 miljoen. Dus in dat kader loopt, gaat onze garantstelling omhoog en daar loopt het risico inderdaad mee omhoog. Het risico, dat schrijven we in het stuk ook, is heel beperkt omdat we als waterschappen natuurlijk allemaal slib blijven produceren en dat aan gaan leveren aan HVC. En dat is de verklaring waarom het risico beperkt is of en zonder risico is het niet natuurlijk, maar het is een beperkt risico. De vraag van mijnheer Hofman was dat eventjes of de drooginstallatie, wat de consequenties zijn voor PFAS, die hebben we op dit moment niet in kaart. Dus daar kan ik u geen antwoord op geven helaas. Wel dat wij u regelmatig rapporteren voor de GR Slib. Dus er is begin vorig jaar ook een rapportage geweest of halverwege het jaar over GR Slib en er is een kadernota over GR Slib. Dus die rapportage ontvangt u wel. Afschrijving, die is gebaseerd op 15 jaar, wat heel kort is voor zo een installatie, maar daar is bewust voor gekozen omdat we toch kijken naar mogelijk nieuwe technieken in de toekomst, waardoor we zeggen van, we willen hem zo kort mogelijk houden. De slibdrooginstallatie zoals die gebouwd gaat worden, biedt eigenlijk, ondanks die afschrijving van 15 jaar, wat kort is dus, kunnen we toch dezelfde prijs hanteren als die we nu voor de slib verbrandingsinstallatie in Dordrecht hebben. Dus het was niet een slip of the pen, een slibdroog- en een slibverbrandingsinstallatie zijn echt twee aparte technieken en daarom is, zijn we er ook wel verheugd om om twee aparte technieken te kunnen hebben. Dus we verbranden het slib in Dordrecht en daar krijgen we as bij vrij, we verdrogen het slib in, willen we gaan drogen in Alkmaar en daar krijgen we granulaat voor vrij, wat we weer kunnen verbranden in de biocentrale die daar staat.

De heer Verhage: Voorzitter, dat betekent dat...

De voorzitter: Ik zie dat er een vraag is, ter interruptie, van de heer Verhage.

De heer Verhage: Hij doet het. Betekent dit dat we nu twee installaties hebben, droog en verbranden, kun je dan zeggen dat daarmee ons risico wel wat verlaagd is?

De voorzitter: De heer Egas.

De heer Egas: Wij hebben twee verschillende technieken naast elkaar staan die we goed kunnen gaan vergelijken, ook naar de toekomst toe. Maar nog eventjes de vraag, we gaan dus wel een hele nieuwe installatie bouwen voor in Alkmaar. Dus...

De heer Middendorp: Voorzitter, dan begrijp ik ook...

De voorzitter: De heer Middendorp.

De heer Middendorp: Fijn dat u mijn naam steeds noemt. Voorzitter, dan begrijp ik ook dat voor het slib dat van Delfland afkomstig is, deze droger in Alkmaar niet direct noodzakelijk is? Vraagteken.

De heer Egas: Wij blijven ons slib in eerste instantie aanleveren in, aan Dordrecht, aan HVC in Dordrecht. Maar wat terecht opgemerkt werd, is wij een hebben voldoende capaciteit in Dordrecht voor het jaar of jaarhoeveelheid slib die aangeleverd wordt, maar we hebben wel momenten dat we capaciteit tekort komen. Dat kunnen momenten zijn dat er onderhoud is of storingen zijn, maar ook seizoensinvloeden en dan kunnen we dadelijk gebruik maken van de overcapaciteit die we in Alkmaar hebben. Dus het biedt daarmee wel een robuuster systeem, hè, we hebben dit jaar in de zomer hebben we echt slib op moeten slaan in duwbakken omdat we toen capaciteit tekort kwamen in Dordrecht. Nou, dan hebben we dadelijk gewoon meer capaciteit. We hebben, of Alkmaar gaat ons dadelijk 10% extra capaciteit bieden van wat we nu aan slibverwerking in Dordrecht hebben staan.

De heer Middendorp Maar... U zult me wel een drammer vinden, maar dat betekent dus dat er relatief weinig slib vanuit Delfland naar verwachting in Alkmaar terechtkomt?

Mevrouw...: '...' (buiten microfoon).

De heer Middendorp: Als u dat uitzet in iets, in een aantal vrachtwagens per dag, dan, wat, hoeveelheid... ooit een keer naar Alkmaar toe '...'.

De heer Egas: Nee, wat ik net aangaf, van we blijven ons slib in eerste instantie gewoon aan Dordrecht aanbieden en de installatie die in Alkmaar gebouwd gaat worden, wordt voor GR Slib gebouwd of voor de slibverwerking binnen HVC gebouwd en is in eerste instantie echt bedoeld voor Alkmaar. Dus het is alleen om pieken op te vangen en om storingen op te kunnen vangen die we nu, waar we nu gewoon geen ruimte hebben op onze installatie. Dus...

De heer Middendorp: '...' beperkt, dat probeer ik... Probeer het te linken aan de financiële, hè, u gaat voor een gelijke monniken, gelijke kappenmodel voor een installatie die gebouwd wordt omdat HHNK een nieuwe droger nodig heeft. Ik zeg niet dat het slecht idee is, maar ik lees het niet uit het stuk en dat neem ik u wel kwalijk.

De heer Egas: Dat vind ik spijtig dat u me dat kwalijk neemt, maar desalniettemin, wij gaan ook naar de toekomst kijken, want op dit moment gaan wij dus investeren en gaan we garant staan voor ons percentage in de investering die we doen in Alkmaar. Maar op termijn wordt er ook groot onderhoud aan de installatie in Dordrecht gedaan waar leidingen voor afgesloten worden en daar staat HHNK weer garant voor. Dus het is in dat kader samen uit, samen thuis wat we proberen te realiseren. En dat, daarom is het voor ons ook belangrijk en staat dat ook in het stuk dat het een ontbindende voorwaarde voor ons is, voor alle deelnemers aan GR Slib, dat we in willen stemmen hiermee als Hollands Noorderkwartier toetreedt tot de GR Slib. Dus dat is wel een belangrijke voorwaarde en dat is ook de enige voorwaarde die we als aandeelhouders b stellen hierin, want dat was nog even een andere vraag. Er werd vergeleken naar de Harnaschpolder, daar hebben we een PPS-constructie en dat is duidelijk anders, daar zit een einde looptijd aan. Bij GR Slib, daar hebben we een visie gehad voor 2028 is de huidige installatie afgeschreven, dan zullen we opnieuw moeten gaan installeren. Maar het is niet zo dat we uit GR Slib stappen op 2028, want we zijn gewoon aandeelhouder van GR Slib.

Mevrouw Rombouts: Van HVC.

De heer Egas: En op die manier weer van HVC. Ik denk dat ik zo de meeste vragen beantwoord heb.

De voorzitter: Dan geef ik nu voor de twee ronde opnieuw het woord aan de zaal. En daar ga ik deze keer maar eens rechtsom. De heer Van Winden.

De heer Van Winden: Mijnheer de voorzitter, de hoogheemraad zegt dat de meeste vragen beantwoord zijn, maar ik heb nog geen antwoord op gehad op de vraag van gaan, we zijn nu met zijn vijven, straks met zijn zessen, in de toekomst met zijn achten. En wat houdt dat voor de verhoudingen in?

De voorzitter: Voor deze keer, kunt u direct antwoord geven?

De heer Egas: Daar wil ik gelijk antwoord op geven, mijnheer de voorzitter. Dat, wij willen het ons eventjes, dit voorstel, hè, dat nog twee waterschappen toe gaan treden, is op dit moment heel prematuur, maar dat wilde ik u niet onthouden in deze besluitvorming. Maar we weten het niet wat de gevolgen daarvan zijn, dat zullen we aan de gesprekken die we moeten gaan voeren met de twee waterschappen en wat de consequenties daarvoor zijn, gaan bekijken. En het kan best zijn dat daarna nog andere waterschappen ook gaan besluiten om de slibverwerking door HVC te laten doen. En dan zullen we op die manier de discussie weer moeten gaan voeren.

De heer Van Winden: Dank u, dank u wel.

De voorzitter: Dan geef ik nu het woord aan de heer De Klerk van de VVD.

De heer De Klerk: Dank, voorzitter. Ik had nog gevraagd per wanneer HHNK lid gaat worden aangezien de droger pas in 2022 gerealiseerd wordt, verwachting hoe we dat ook gaan aanpakken dan met hoe verre als moet HHNK dan hun slib gaan leveren? Kunnen we dat aan als, kan HVC dat aan, moet ik dan zeggen? En ook de, mijn vraag over de overcapaciteit heb ik nog geen antwoord op gehoord.

De voorzitter: Deze houden we even aan, zijn goed genoteerd. Dan kijk ik even verder, de heer Middendorp van de Algemene Waterschapspartij.

De heer Middendorp: Voorzitter, dank u wel. Ik begrijp nu dat het om twee verschillende processen gaat. En ik begrijp dat het om een investering gaat in Alkmaar en dat dat voor de totale robuustheid van het systeem gunstig is en dat Delfland daar ook wel eens voordeel van kan hebben. U heeft naar mijn smaak toch nog onvoldoende beantwoord waarom HHNK gewoon mee mag doen en waarom ze niet een entreepremie zouden moeten betalen voor het feit dat er nu een investering van 30 miljoen boven de markt hangt. Het is mooi om te zeggen van, als er dan bij ons reparaties nodig zijn, dan zien we dat tegen die tijd wel weer, dat begrijp ik. Maar en dat is ook heel wenselijk en toch krijg je in de wereld altijd ruzie over geld dus daarom is het goed om dat van te voren uit te spreken. En zeker omdat u nu zegt, het is prematuur, maar het zou kunnen zijn dat er nog twee waterschappen toetreden. Dus daar wil hij over jaar vier toetreden. Gaan die dan meebetalen in die investering van 30 miljoen of hoe moet ik dat zien? Of is het dan misschien verstandig dat wij eerst in twee jaar uittreden, ik probeer daar logisch een antwoord op te krijgen over de financiën. Dan heb ik een nog een hele andere vraag en die is mij misschien in de eerste ronde ontschoten, maar ik neem aan dat u ook in de twee ronde nog een nieuwe vraag wel aan kunt. Zoals u weet is de AWP groot voorstander van het scheiden van cellulose uit het slib. In een eerdere, door een van uw voorgangers, is wel eens gezegd dat dat problematisch zou kunnen zijn om diverse redenen. Maar een van de redenen was dat het problematisch zou kunnen zijn vanwege de eisen die HVC aan het slib stelt. En wat ik natuurlijk van u wil horen, is dat, of Delfland

nu wel of niet cellulose gaat verwijderen, want dat is gewoon een proces, daar heeft u een toezegging voor gedaan dat daar een proces voor loopt. Maar ik zou niet nu al willen dat de uitkomst vast ligt en ik heb ook wel eens een, de vorige, hoe je dat noemt, de vorige programmamanager of afdelingshoofd, PR-hoofd, hier horen vertellen dat Delfland eigenlijk droger slib kan aanleveren dan HVC kan verwerken. Dus eigenlijk is hoe droog mogelijk is natuurlijk interessant, want dat levert minder, betekent minder vrachtwagens. Dus mijn vraag is, kunnen we cellulose terug gaan winnen of is dat bezwaarlijk? En twee, kan Delfland doorgaan met het optimaliseren van het drogen van zijn slib zodat we minder vrachtwagens laten rijden? Gezien de bedrijfsvoering van HVC. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even verder. Tegenover mij, wie daar het woord wenst. Niets? Dan aan de linkerkant, de heer of mevrouw Van Hijckama Vlieg.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Ik had nog gevraagd wat gebeurt er bijvoorbeeld als de bouw tegenvalt?

De voorzitter: Helder. Dan geef ik nu het woord aan de heer Egas voor de beantwoording van de tweede ronde.

De heer Egas: Schoot mij te binnen dat ik ook nog een vraag moest beantwoorden over kennisname en instemmen. Tenminste dat zei Joyce tegen me dat ik me dat vergeten was te noemen. We hebben en daarom staat het ook in het stuk, de vragen van de VV-instemming met het besluit van DNH om de aandelen om te zetten en om de investering te doen en we vragen...

Mevrouw Rombouts: In te stemmen.

De heer Egas: In te, of dat is ter kennisname en we vragen instemming met het besluit om HHNK toe te laten treden tot GR Slib...

Mevrouw ...: '...' (buiten microfoon).

De heer Egas: Dat zijn twee gescheiden zaken. Wat gebeurt er als de bouw tegenvalt? Wij hebben op dit moment, er is ook dus een second opinion uitgevoerd over de hele kostenstructuur en daar is van is aangegeven dat het voor dat bedrag moet kunnen. Dat hebben ook nu in het stuk staan en ook in het aandeelhoudersbesluit wat voorligt van HVC voor een investering van maximaal 30 miljoen.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Voorzitter, als ik mag...

De voorzitter: Mevrouw Van Hijckama Vlieg.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Dat is allemaal goed doorwrocht tot stand gekomen, ga ik zomaar vanuit. Maar mijn vraag is, wat komt er op ons af als het 35 miljoen wordt? Gaan wij dan weer opnieuw instemmen met een verhoging van onze garantstelling? Of hoe zit dat?

De voorzitter: Mijnheer Egas.

De heer Egas: Het is heel belangrijk om ons te blijven realiseren dat we niet investeren, maar een garantstelling geven voor de financiering. En op het moment dat daar een overschrijding komt, dan komt HVC weer bij de aandeelhouders terug. Dus en dan bij GR Slib is daar een van. En dan zullen wij als college daar weer een besluit over nemen en u informeren.

Mevrouw Van Hijlckama Vlieg: Nou, het is niet genoemd bij de risico's eigenlijk, hè, dus dat is dan wel misschien handig om dat toch aan te vullen.

De heer Egas: Ik kijk dan gelijk even de ambtenaar aan van, maar dat moeten we dan meenemen bij het aandeelhoudersbesluit van HVC.

De voorzitter: Ik voel een toezegging hier.

De heer Egas: Nou, nee, ik wil dat niet als toezegging formuleren omdat we moeten kijken... Het is uiteindelijk een besluit wat we als GR Slib, als aandeelhouders nemen, dus het is zeker een punt wat we meenemen als opmerking, maar ik, het gaat me iets te ver om het een toezegging te zetten, want dat moeten we met elkaar weer instemmen als GR Slib om dat mee te nemen.

Mevrouw Van Hijlckama Vlieg: U gaat in de loop van de tijd ons blijven begeleiden in ons begrip voor deze ontwikkeling en wij gaan u bevragen, wij blijven u bevragen over uw mandaat, hoe u daarmee omgaat in dit geval. En dit is gewoon het punt wat we dan weer opnieuw zullen meenemen als het aan de orde is.

De heer Egas: En die toezegging doe ik graag om u mee te blijven nemen in de ontwikkelingen. Dan hadden we nog even de vraag staan van, wat gaan we doen met cellulose? Wij zijn proeven aan het doen in de Harnaschpolder om cellulose eruit te halen en om dat op een verantwoorde manier te kunnen verwerken. En dat heeft geen gevolgen voor het slib wat we aan gaan bieden aan HVC of in ieder geval niet met de afspraken die we met HVC daarover gemaakt hebben. Dus we moeten nog wel kijken welke restproducten we daaruit krijgen en wat we daarmee kunnen doen. Maar die proeven, die lopen.

De heer Middendorp: En is het, is het zo...

De voorzitter: Mijnheer Middendorp.

De heer Middendorp: Dat er een bovengrens is of een ondergrens, ik weet niet hoe u dat wilt noemen, aan de droogte van het slib? Daar was iets mee, maar misschien kunt u dat bevestigen.

De heer Egas: Dat geldt wel voor de huidige installatie die dus in Dordrecht staat, dus dat is wel de beperking die we hebben tot eind 2028, waar we gebruik blijven maken van deze installatie. Dus we kunnen het niet oneindig droogmaken.

De heer ...: '...' (buiten microfoon).

Mevrouw...: '...' 28 maanden '...'.

De heer Egas: Tenzij we naar Alkmaar gaan of even wachten tot we een nieuwe installatie in Dordrecht hebben staan. U had het nog eventjes over van, moet HHNK nou geen entreepremie betalen? Het is zo dat HHNK zijn aandelen b verkrijgt tegen nominale waarde en dat op dit moment een eigen vermogen is opgebouwd binnen HVC en daar gaan ze pas aan meeverdienen, aan dat eigen vermogen, aan de toename van het eigen vermogen, vanaf het moment dat ze aandeelhouder b zijn geworden. Dus daar zit eigenlijk de premie en misschien wat moeilijk uitgelegd, want ik zie u moeilijk te bekijken. Dan ga ik proberen het wat duidelijker te maken. Op het moment dat het eigen vermogen, het eigen vermogen van HVC wordt op dit moment bepaald als de aandelen verkregen worden, aandelen b verkregen worden. Wij hebben al geprofiteerd van de toename van het eigen vermogen en de nieuwe aandeelhouders b, die gaan pas

profiteren van de toename van het eigen vermogen vanaf het moment dat ze de aandelen verkrijgen. Dus daar zit voor ons het voordeel in en daar gaat HHNK dus niet profiteren van het verleden. Dus ze hoeven geen premie te betalen, maar wij hebben die premie eigenlijk al.

De heer Middendorp: '...'. Voorzitter, mag ik...

De voorzitter: De heer Middendorp, ja, u heeft het woord.

De heer Middendorp: Maar we gaan een... Kijk, we draaien in een cirkeltje rond. We, de GR Slib of de HVC of wie dan ook, gaat een investering doen die uit het stuk blijkt, ten principale, de timing is uitstekend voor HHNK, het is gewoon het moment.

Mevrouw...: '...' (buiten microfoon).

De heer Middendorp: Maar ik neem niemand iets kwalijk, maar ik vraag, ik probeer me voor te stellen... Ze hadden ook kunnen zeggen, nou, weet je wat, we hadden een investering van 30 miljoen voor ogen, maar we gaan hem niet zelf bouwen, we gaan hem samen met jullie bouwen. Dus wij doen 15 miljoen en de GR doet die andere 15 miljoen, waarom is het niet zo gegaan?

De voorzitter: De heer Egas.

De heer Egas: Dat is, de investering wordt gedaan door HVC, dus eigenlijk zou we die vraag aan HVC moeten stellen op dat moment. Want HVC doet de investering als totaliteit en wij gaan alleen maar garant staan voor de deel wat betrekking heeft op Slib, maar ik begrijp uw vraag en het is ook de discussie die wij gevoerd hebben, want in eerste instantie was het dat HHNK nog niet toe zou treden tot GR Slib, maar dat op een later moment zou doen en voor ons was het juist van dat samen uit, samen thuis-principe, wat heel erg belangrijk was, waardoor we eigenlijk geëist hebben dat ze nu toetreden tot GR Slib. Om daarbij wel die totale stevigheid te hebben en die robuustheid te hebben van, ze blijven leveren zo lang ze aandeelhouder b zijn. Dus ik begrijp uw vraag heel goed, wat zit er in voor ons? Want dat is ook zoals wij het gezegd hebben. Nou, dat is een robuuster systeem. Een tweede techniek die we hebben om GR Slib, om slib te kunnen drogen en gewoon een verantwoorde opstelling naar de toekomst toe als slibverwerkers, als waterschappen met elkaar.

De voorzitter: De heer Middendorp.

De heer Middendorp: Is het dan zo dat ons aandelenpakket wat, nou, ik denk, iets minder wordt, maar dat dat nu in waarde toeneemt doordat HHNK zijn aandelen a en aandelen b omruilt?

De heer Egas: De aandelen die zij verwerven, de aandelen b, brengen ze in in GR Slib. Dus daarmee neemt het belang van GR Slib in HVC toe.

De voorzitter: Dan...

De heer Egas: Dan had ik nog even de vraag staan, per wanneer worden ze lid? Ze nemen een besluit en dat is dus die ontbindende voorwaarde, dat ze, in 11 december neemt de HHNK 's avonds een besluit of ze toetreden tot GR Slib. Dan hebben wij alleen nog wel tijd nodig om dat juridisch en administratief allemaal te verwerken, daar gaan een aantal maanden overheen. Maar ze gaan het slib pas aanleveren op het moment dat de fabriek klaar is. En even over die restcapaciteit, wij hebben op dit moment een capaciteit van 400 ton,

zeg ik het goed, binnen Dordrecht. En wij hebben een overcapaciteit van 40.000 ton in Alkmaar staan, dus dat betekent dat we 10% ruimte hebben.

De voorzitter: Dank, dat was het einde van uw beantwoording. Dank u wel daarvoor. Dan is het nu aan ons om de vraag, om te kijken of dit stuk rijp genoeg is om door te gaan naar de VV. En ik heb het gevoel dat daar voldoende steun voor is. Is de tweede vraag of dit een bespreekstuk, dan wel een hamerstuk wordt. Wie stemt in met een hamerstuk? Wie stemt niet in met... Wie, iedereen stemt in met een hamerstuk? Dan is het advies van deze commissie om dit door te geleiden als hamerstuk.

De heer Middendorp: Voorzitter, interruptie. Ik wil graag mijn dank uitspreken aan de hoogheerraad voor zijn uitgebreide beantwoording. Dus hoewel ik heb doorgevraagd is het me niet gelukt omdat ik daar maar een splintertje licht tussen te krijgen. Dank u wel.

De voorzitter: Ik roep op om dit met kapitalen in de notulen vast te leggen. Akkoord.

4B11 Verlengen overeenkomst kosten voor gemene rekening muskusrattenbeheer West-Midden Nederland

De voorzitter: Na dit verzoek aan de griffier denk ik dat het tijd is om over te gaan naar het volgende agendastuk en dan komen we op het punt van het verlengen van de overeenkomst voor gemene rekening muskusrattenbeheer West-Midden Nederland. Dat is 04B11. We hebben versterking hier aan de kant om eventuele vragen te beantwoorden. Dat is heel fijn. Wie mag ik als eerste het woord geven over dit agendapunt? Dan geef ik als eerste het woord aan de heer Kiela.

De heer Kiela: Dank u wel, voorzitter. Mijn partij, om maar gelijk de spanning weg te nemen, kan instemmen met dit voorstel. Ik heb nog wel een paar verhelderingsvragen. Het komt op mij over als een intensivering van beleid de komende vijf jaar. Maar toch kunnen de middelen hetzelfde blijven. Ik ben benieuwd naar de verklaring daarvoor. En in de samenvatting staat dat we er tien à vijftien jaar over mogen gaan doen. Maar in het tweede punt van de samenvatting staat dat we vijf jaar met gemiddeld 25 procent reductierekening en dan ben je toch klaar in vier jaar. Dus dat snap ik niet helemaal. Verder gaat er tijd en aandacht geïnvesteerd worden in onderzoek en dat soort zaken. Ook dat riekt weer naar een intensivering. Ik vind het goed, maar hoe je doe je dat met dezelfde middelen? Ook moet het waterschap proactief beleid gaan voeren, dus gaan anticiperen op het bestrijden. De organisatie daarvan en de haalbaarheid zijn ook vraagjes bij mij. En op bladzijde 12 wordt nog gesproken van bestrijding buiten onze grenzen. Nadat we ze allemaal uitgeroeid hebben. Hoe zit dat in elkaar? Want ja, we zitten nog wel een eind van die grenzen vandaan. Gaat dat via een of andere organisatie, of hoe we gaan we dat doen? Dat waren ze.

De voorzitter: Ik dank u wel. Dan heeft vervolgens de heer Hofman het woord. Ja.

De heer Hofman: Voorzitter, dank u wel. Wij stemmen ook in met het voorstel. Alleen hebben we nog een verhelderingsvraag van wat betreft de autonomie van Delfland. Er wordt een bepaald beleid uitgezet, landelijk, en in hoeverre zijn we daar in die mate aan gehouden? Kunnen we als we toch bepaalde zaken zien die toch tegen ons gevoel ingaan of tegen ons beleid. Dat we dat binnen het eigen gebied zelf autonoom kunnen oplossen of niet. Of zijn we gehouden aan de landelijke voorschriften? Want het is geen wet, naar mijn idee. Daarnaast hebben we toch wel, hoewel het doden van dieren toch een ernstige zaak is, dat het toch zo humaan mogelijk gebeurd. En niet onnodig gedood wordt als er andere methoden zijn. Dat daar eigenlijk onze kanttekeningen.

De heer Middendorp: Bij interruptie. De heer Hofman vraagt zojuist hoe er onnodig gedood kan worden terwijl er andere middelen zijn. Kunt u toelichten wat u bedoelt met iets anders?

De voorzitter: De heer Hofman.

De heer Hofman: Dank u wel, voorzitter. Het is ook proeve van DNA. Zeg maar in het water kan je nu zien bij de waterkwaliteitsmonsters waar eventueel haren van muskusratten zitten en dan je veel beter sturend zeg maar, per gebied dat realiseren zonder dat je dus het hele gebied dan zeg maar negatief beïnvloedt. Dus je kunt wel een bepaalde lijn zetten dat je een sturing hebt dat je ze het gebied zelfs uit kan sturen, laat ik het zo zeggen.

De heer ...: Interruptie.

De heer ...: Dat dilemma een beetje, van ja, je moet keuzes maken vanuit de ethische kant en dat schets ik maar even.

De voorzitter: Ik dank u wel. Ik wil u verzoeken, interactie is heel goed, maar dan wel even het woord vragen en ook de microfoon aan te zetten en daarna weer uit te zetten. Ik vermoed dat de heer Simon het woord verlangt.

De heer Simon: Nee hoor, ik heb niets toe te voegen. Nee dat is natuurlijk een ongelovig grapje. Ik begon over het vorige agendapunt begon ik mijn complimenten uit te spreken over de informatie richting de VV. Nou, laat ik zeggen dat ik het over dit onderwerp teleurstellend vind hoe DNA met informatie naar de VV komt. En ik zal dat illustreren aan het besluiten van de unie van 14 juni. Daar is blijkbaar unaniem besloten om landelijk terug te rekenen tot aan de landgrenzen. Nu zeg ik het heel netjes, want je kunt het ook gewoon uitroeien noemen. Als het mensen waren, dan zou je het genocide noemen, maar tot zover wil ik niet gaan. Kijk, dit is een moeilijk besluit voor onze partij. Het is misschien hopelijk ook een moeilijk besluit voor heel veel mensen hier in de VV. Maar dan verwacht je ook dat het secuur en goed meegenomen wordt. Nu lezen we dus dat er een besluit genomen is en dat de unie unaniem heeft besloten. Dat is vreemd, want dan wordt de VV hier gepasseerd. En ik zal het illustreren aan een drietal voorbeelden in andere waterschappen. Zo is dit wel besproken in AGV, in Stichtse Rijnlanden en in Rijnland. Daar is dus de VV geconfronteerd over het besluit van de unie. Dat is hier dus niet gebeurd. Dat vind ik dus echt heel erg kwalijk. En een beetje ook in strijd met wat we hebben afgesproken hoe we met elkaar hier omgaan. Dat vind ik jammer. Sterker nog, dat vind ik echt super teleurstellend. Kijk, en dan gaat het ook over het rapport dat achterliggend aan het zout ligt. Nou, ik ben blij dat mijn collega hiernaast heeft gezegd: wat is nu de juridische waarde van zo'n besluit? Kunnen we nog steeds onze autonomie houden? Nou, dat vind ik hele belangrijke vragen. Maar goed, ik heb ook moeite met de rapportage. En we gaan natuurlijk niet het hele rapport doorspitten, maar ik wil jullie wel een dingetje meegeven. De basis van het unierapport zegt dat we moeten terugbrengen tot landsgrenzen op basis van de conclusies van de rapportages. Nou, er is dus een veldproef geweest waar de vraagstelling richting unie van geef ons meer inzichten, daar wordt gezegd van ja, we kunnen dus op basis van de veldproef kunnen we niet een visie geven of een antwoord geven op de vraag of er samenhang is tussen de vangsten en de populatie. Waar het hier uiteindelijk om gaat. Vervolgens wordt er een eindrapport gegeven waar gezegd wordt dat die veldproef wel, en dat klopt dus niet. Dus die rapportages kloppen niet. Nou ja, dat kunnen we dus hier niet goed bespreken, want er ligt al een voorstel over hoe we met dit gebied omgaan. Maar het is toch wel belangrijk dat de achterliggende feiten om tot terugtrekking tot landsgrenzen, ja, dat deugt niet. Nou, daar is ook een brief gekomen van gemeenschappelijke natuurorganisaties. In die brief, die brief is ook gestuurd naar Delfland. Maar die brief heb ik nooit gezien. En ik kan nog zeggen, want ik heb zelf die verzendlijst gezien over

die brief. Dus hier wordt een stukje informatie achtergehouden die nodig is om een beeld te krijgen. Maar goed, we zitten hier in een commissie en we gaan hier met zijn allen, hoop ik, een discussie krijgen. Maar ik merk ook dat heel veel mensen het er mee eens zijn. Mijn belangrijkste vraag is van ja, wat doet dit in deze commissie? Dit is de commissie veiligheid. Ik ben van mening dat de veiligheid helemaal niet in het geding is. Ik zou graag willen weten van de portefeuillehouder over het aantal muskusratten die we hier hebben. Van hoe groot is nu het probleem? Is het echt een gevaar? Ik krijg berichten uit de omgeving dat er muskusratten worden gevangen op plekken waar helemaal geen waterstandswerken zijn. Dat mensen met hun hond lopen en de hond loopt vast in zo'n kooi. Langs sloten, langs de oevers van bijvoorbeeld agrariërs. Ja, dat zijn geen waterstandswerken. Daar zit geen enkel gevaar. Dus de vraag is van: maak het maar eens inzichtelijk van hoe groot dit gevaar nu echt is. Dat is belangrijk voor de discussie. Mooiste zou zijn als je dat ook in verband brengt met andere gravende dieren. Want er wordt nu heel erg op de muskusrat gegooid, van nou, het is een probleem. Maar er zijn meerdere graaf dieren. En dat is blijkbaar helemaal geen probleem. Dus laat dat zien van wat is nu eigenlijk het probleem. Nee, daar wil ik het voorlopig even bij houden.

De voorzitter: Ik dank u wel. Ik kijk even verder. Ik zie de heer Van der Ree van 50Plus. U heeft het woord.

De heer Van der Ree: Ja, dank u wel, voorzitter. Een aantal maanden geleden heb ik de jaarvergadering van de zoogdiervereniging bijgewoond. Van de zoogdiervereniging. En op die vergadering werd een uitgebreid exposé gegeven door een onderzoeker die zeg maar onderzoek heeft gedaan in Nederland naar de muskusrat en daar tot heel genuanceerde standpunten is gekomen. Is dat rapport mede een basis geweest zeg maar voor de besluitvorming voor de unie van waterschappen? Of is dat iets wat daarnaast heeft plaatsgevonden? En is het niet verstandig om dat rapport van die onderzoeker ook hier zeg maar binnen Delfland binnen de VV te verspreiden? Ik denk dat ik het in mijn computer heb zitten, dus het zou voor mij een koud kunstje zijn om dat rapport aan u te doen toekomen.

De voorzitter: Dat was uw vraag? Dan zie ik vervolgens de heer Van der Burg van Water Natuurlijk.

De heer Van der Burg: Voorzitter, dank u wel. Ik kan inleven met de vorige sprekers. Maar ik ga ervanuit, het waarom, dat het risico dusdanig ingeschat wordt dat het nodig is dat we het blijven bestrijden. En in ieder geval de muskusrat terug te dringen. Dat kan instemming hebben van Water Natuurlijk, dat voorschot wil ik nemen. We hebben een vraag erover, oké, het is toch dierlijk leven, is er nut? Er staat niets over opgenomen. Gaat het, gaan die dieren naar destructie toe of is er nog een mogelijkheid om dat in de voedselketen te brengen of c.q. de pels te gebruiken? Want we hebben ook het verdwijnen van de pelsdierenteelt, dus als u op die manier vervangen zou kunnen realiseren kunnen we het ons indenken dat het een nuttige toepassing kan hebben. Ik heb nog een andere vraag. Er staat in het stuk dat er ook plannen zijn om in ieder geval de bestrijders, zeventig dacht ik, in ieder geval ook breder op te leiden en breder inzetbaar te laten zijn om natuur en natuurbehoud en ecologie. Ik hoop dat het in een plan is dat wij ook, en daar zijn we natuurlijk zeer voor, dus als de medewerkers die dat gaan doen breder opleiden, bredere inzetbaarheid, zo staat het ook genoemd. En dat lijkt ons een goed plan. En ik denk wel dat het goed is dat we dan ook goed nadenken op basis van welke taken ze inzetbaar zouden kunnen moeten zijn en dat ook de opleiding en de scholing in die richting constructief moet zijn in datgene wat we voor ogen hebben. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Burg. Dan kijk ik, ja, als volgend punt heeft de heer Middendorp van AWP het woord.

De heer Middendorp: Dank u wel. Het is ook voor de AWP een dilemma. Je maakt dieren dood en de noodzaak is voor ons nooit zo heel duidelijk geweest. U weet dat er allerlei indianenverhalen bestaan. Maar zeg maar

grote dijkdoorbraken als gevolg van muskusratten, die zijn nog niet gemeld. Er zijn ook andere dieren die gaten graven en zelfs honden graven gaten. Tot zover, er is vorige een persbericht geweest van waterschap Zuiderzijland, die zei dat de Knardijk was aangetast door gravende honden. Dus, en daar hebben we geeneens een muskusrattenvanger op afgestuurd. Dus u begrijpt wel, er wordt met verschillende maten gemeten, maar zo gaat dat in de wereld. Het is geen eerlijke plek. Ik ben het wel eens, ik kan zeg maar het betoog van de heer Simon ondersteunen. Ik ben vorig jaar aanwezig geweest op een dag waarin het onderzoek van de '...' werd uitgelegd en waarin de onderzoekers zelf vertelden en nadrukkelijk moesten toegeven dat er geen significante relatie was tussen de vangstinspanning en het aantal muskusratten in het veld. Met andere woorden: of ze nu meer of minder gingen patrouilleren in de uurblokken, het maakte niets uit op, je kon daar geen voorspellingen op doen. Dus ik vind het een grote stap om te zeggen dat je dan op basis van het onderzoek een conclusie trekt. Dat wil niet zeggen dat de veronderstelling die is gedaan, van als we alle muskusratten uitroeien tot aan de landsgrens, dan hebben we dus binnen de landsgrens, hoeven we minder muskusratten dood te maken. Heeft wel onze instemming. Dus zonder dat we dat kunnen borgen op het wetenschappelijk onderzoek, kunnen stoelen op het wetenschappelijk onderzoek, vinden we dat een goede aanpak. Vooral ook, en dat meldde de heer Hofman zojuist natuurlijk, er nieuwe methoden zijn met eDNA waarmee er zeer gericht gezocht kan worden naar de allerlaatste muskusrat, zodat je ook het gebied ook leeg kan houden. En dat leidt me gewoon tot een complete vraag. Want voor zover ik weet is het gebied van Delfland en het gebied van Schieland praktisch leeg. Je zou zeggen, we hebben in de bouw de uitdrukking: het is technisch weer. Dat betekent dat het motregent ofzo. Nou, dat geldt hier ook. Er zijn misschien nog een of twee muskusratten over, maar het gebied is praktisch leeg. Dus ik wil graag horen of er al concreet met eDNA gespeurd wordt naar muskusratten, of dat die muskusrattenvangers nu allemaal bezig zijn aan de oostgrens om de Duitse muskusratten tegen te houden. En de beverrat trouwens. Dus dat is de eerste vraag. Het tweede punt is inderdaad, het staat hier onder puntje M of N in de lange lijst, of er mogelijkheid is tot uitbreiden van de taakopvatting van de muskusrattenbestrijdingsdienst, zoals het voluit heet. En u weet dat wij daar een voorstander van zijn. Want ik zou het als vraag willen stellen: hoogheemraad, kunt u uitleggen wat het structurele verschil is tussen een gravende muskusrat en een gravende rivierkreeft? Vooral omdat er van de muskusratten eigenlijk heel weinig zijn en de aantallen rivierkreeftjes exponentieel oplopen. En dan hebben we een instrument, de muskusrattenbestrijdingsdienst, die toch al langs die watergangen loopt, die daar toch al mee bezig is, in het water. En zou het een begaanbare weg zijn op de muskusratten bevrijdingsdienst, ja ik vind het een tongtwister, ook in te zetten om kreeftenbestrijder te worden? En ik begrijp dat mijnheer Simon dat niet gaat steunen, maar het is toch een gedachte die ik even voor wil leggen. En dan, dat rekt ons zeg maar tot een bredere opvatting over plaagsoorten. We horen al enige tijd dat het hoogheemraadschap van Delfland met een exotenbeleid komt. Ja, dat is, dat is volgens mij in 2017 is dat Europees vastgesteld. We zijn nu 2019 en 2020, dus Delfland is er weer als de kippen bij, zal ik maar zeggen. Maar goed, een exotenbeleid in onze opvatting is misschien niet genoeg. En we willen eigenlijk een plaagsoortenbeleid. We willen eigenlijk vragen of u de verschillende plagen waar het waterschap zich nu verantwoordelijk voor voelt, of waar het waterschap last van heeft en misschien niet verantwoordelijk voor voelt, dat is nog een nuance die ik aan u laat natuurlijk. Om in kaart te brengen van waar hebben we nu eigenlijk last van en wat zouden we dan moeten doen? En dat zou best kunnen zijn dat u zegt van nou, we hebben last van rivierkreeftjes, maar we moeten er niets aan doen. Ik ben het er niet mee eens, maar ik probeer u tegemoet te komen, dit zou eruit kunnen komen. Dus ik wil u eigenlijk om een toezegging vragen, een toezegging om met een plaagsoortennota te komen, vanwege de veiligheid voor Delfland. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel voor deze beantwoording. Excuus voor mijn lach, maar ik dacht even dat u muskusrattenbevrijdingsdienst zei. Maar dat was toch correct. Nou, laten we dan toch maar doorgaan naar de volgende, de heer De Klerk heeft het woord.

De heer De Klerk: Dank u wel, voorzitter. Vooropgesteld, de muskusrat is een exoot op ons gebied. We zijn ooit een keer begonnen met een aantal stelletjes muskusratten dat geïmporteerd werd uit Noord-Amerika door een technische prins, als ik het goed heb. Dus eigenlijk geen plek hier voor de muskusrat. Hij heeft ook geen natuurlijke vijanden hier. En verdringt dus ook wel andere soorten en het heeft ook gevolgen voor onze waterveiligheid. Dus in die zin denk ik ook dat beheersing in deze het beste is, gezien het feit hoe vaak een muskusrat zich kan voortplanten. Is het de vraag in hoeverre het reëel is dat hij compleet van ons grondgebied verdwijnt. Daarom lijkt het ons beter dat die populatie beheerst wordt en daarom vind ik het ook goed om te lezen dat

De voorzitter: De heer Middendorp heeft het woord.

De heer Middendorp: Voorzitter, bij interruptie. Ik hoor met belangstelling zeg maar die biologische of ecologische visie van de VVD, maar ik wil graag in overweging geven dat de bruine rat absoluut een gevaarlijk dier is voor de verspreiding van ziekten in Nederland en dus aangepakt moet worden. Het is ons nog steeds niet gelukt en gek genoeg hebben we geen bruine ratten bestrijdingsdienst, maar wel een muskusrattenbestrijdingsdienst. Dus u heeft het nu over het risico van een muskusrat, maar wat bedoelt u nu eigenlijk?

De voorzitter: De heer De Klerk.

De heer De Klerk: Volgens mij is dat heel helder. Volgens mij, ze ondergraven onze dijken. Dus dat is volgens mij niet zo heel moeilijk.

De heer Middendorp: Daar is eigenlijk nauwelijks, want dat heeft mijnheer Simon duidelijk gemaakt, daar is eigenlijk nauwelijks sprake van. Misschien wel helemaal geen sprake van, maar laten we een slag om de arm houden.

De voorzitter: De heer De Klerk.

De heer De Klerk: Ik heb geen vraag gehoord. Ik wilde eigenlijk ook wel afronden. Ik wilde eigenlijk heel praktisch zeggen dat wij kunnen instemmen met het voorstel. En daar wil ik het ook graag bij laten.

De heer Verhage: Ja dank u, voorzitter. Ook wij kunnen instemmen met het voorstel. En we hadden nog wel een oproep, en daar sluit ik aan bij de heer Middendorp, deze bestrijders die hebben een enorme gebiedskennis. En waarom zouden we ze niet in de toekomst ook in gaan zetten om exoten te bestrijden, dus een bredere taakopvatting. Want ik denk dat die lui daar zeer geschikt voor zijn. En bovendien voorkomen we dan dat ze werkloos worden. Dank u wel.

De voorzitter: Ik dank u wel. Dan de heer Van Winden van Ongebouwd. Ik merk dat er een interruptie is, een interruptie op de heer Verhage. De heer Simon, u heeft het woord.

De heer Simon: Ja, op de opmerking van de heer Verhage. Kijk, we zijn hier wel als waterschap bezig met een bepaald aantal taken. Ik zie dat de heer Middendorp, die ziet graag een taakuitbreiding. Kijk, de muskusratten, hoe vervelend ook, zijn overgedragen van de provincie naar het waterschap. Exotenbeleid is an sich beleid van de provincie en laten we het alsjeblieft ook daar houden en het liefst ook die muskusratten terugsturen naar de provincie. Maar ik vrees dat het daar te laat voor is.

De voorzitter: Ik neem aan dat u het muskusrattenbeleid wil terugsturen, niet de muskusratten. De heer Van Winden.

De heer Van Winden: Voorzitter, dank u wel. Als bewoner onder boezemniveau, en met mij zijn dat ook onze fractiegenoten, zijn wij er direct bij gebaat dat onze dijken solide blijven. Ik proefde enige discussie eerder in deze vergadering over of muskusratten wel of niet gevaarlijk zijn voor het ondermijnen van onze dijken. Ik dacht dat dat al een bewezen zaak was uit het verleden. En we hebben met zijn allen besloten, niet voor niets, om deze beesten te bestrijden. Als zodanig sluiten we ons graag aan bij deze visie. En we zien daar duidelijk de noodzaak van in, afgelopen jaar zijn er, las ik, nog 53.000 muskusratten in heel Nederland gevangen. Dat betekent dat het geen gelopen race is. Ook al is de trend dalende. We denken met zijn allen blijkbaar dat we ze kunnen uitroeien, dat is misschien niet een heel mooi woord, maar het is denk ik voor de waterveiligheid in Nederland noodzaak. En we zullen dus altijd waakzaam moeten blijven om deze dieren niet een tweede kans te geven, want ze kunnen zich rap uitbreiden, als het zover is. Neemt niet weg dat als we het onder controle hebben, we nog wel met een aantal muskusrattenvangers in ons gebied zitten, of in Nederland. En ik sluit me aan bij eerdere sprekers, om te vragen of deze vangers dan niet ook kunnen worden ingezet voor het bestrijden van andere exoten. De naam is al genoemd, de rivierkreeft. En die richt echt aanzienlijke schade aan en als bewoner van de polder zien wij ze regelmatig in allerlei sloten en omgevingen en ik zou graag zien dat andere mensen die wat hoger en droger wonen daar toch ook enig begrip voor hebben. Dat was het, voorzitter. Dank u wel.

De heer Van der Burg: Voorzitter, interruptie, mag dat?

De voorzitter: De heer Van der Burg, Water Natuurlijk. U heeft het woord.

De heer Van der Burg: Met alle respect, er wordt steeds gesproken over ook inzetten ter bestrijding van exoten, de muskusratbestrijders. We zien dit toch wel breder, in ieder geval ook kennis van het ecosysteem hebben en het bestrijden an sich, of het voorkomen an sich zou er zeker bij moeten. Dus alleen maar denken in bestrijdingstermen lijkt ons onvoldoende. Het is echt een leerproces om dat ecosysteem goed te leren kennen. Dank u wel.

De voorzitter: Ik dank u en dan kijk ik even rond en dan sluit ik bij deze de vragenronde van de eerste ronde voor de muskusrattenbestrijding. En dan geef ik de hoogheerraad Ouwendijk het woord.

De heer Ouwendijk: Ja, dank u wel, mijnheer de voorzitter. Ik zal proberen om op zoveel mogelijk vragen een direct antwoord te geven. De bestrijding van de muskusratten, met name de gezamenlijke bestrijding, dat gaat al enige jaren terug. Dus er zit een stuk geschiedenis aan en dat ken ik natuurlijk ook niet zo goed. Maar ik ken de documenten wel die nu voorliggen en ik word geassisteerd door collega René van der Werf met betrekking tot inhoudelijke vragen waarop ikzelf het antwoord schuldig zal moeten blijven. Mijnheer Kiela, mijnheer de voorzitter, had het over intensivering van beleid. Het is een aanpassing van een beleidsdoelstelling. Wij volgen, Delfland heeft altijd gevolgd de beleidsdoelstelling van de unie van waterschappen. En die is, die ging over het bestrijden van muskusratten en die is nu geherformuleerd in het terugdringen van muskusratten, maar binnen hetzelfde financiële bestek. Dus het is niet zozeer een intensivering, het is meer een verschuiving. 25 procent reductie, ik dacht 25 procent reductie in vier jaar, maar waar het om gaat is dat als die reductie per jaar plaatsvindt, dat je dan daarna toch de herkolonisatie in de gaten moet houden, dus dat ze niet terugkomen. En je betaalt als je draagt bij aan de kosten voor het hele gebied. Dus we spreken af dat we een bepaald percentage betalen, dat hebben we ook in het verleden betaald en dat blijft in de toekomst, die gemene rekening blijft wel hetzelfde. Dus die kosten, die nemen niet toe. En in dat totale bestek zitten ook de

kosten van onderzoek, met bestrijding buiten onze grenzen wordt bedoeld buiten de grenzen van dit waterschap. En niet buiten de grenzen van Nederland. Maar buiten de grenzen van het waterschap, maar wel binnen het samenwerkingsverband en binnen Nederland. Dan, mijnheer de voorzitter, de vragen van de heer Hofman, die ging over dat landelijke beleid. In hoeverre zijn we eraan gehouden? Het is geen wet. Nee, dat is geen wet. Het is wel een afspraak tussen waterschappen, dus daar zal je je fatsoenshalve bij wijze van spreken al aan moeten houden. Maar daarbovenop en daarbinnen in kan je natuurlijk je eigen beleid voeren. Ja, en zo humaan mogelijk, dat spreekt voor zich, dat is ook het uitgangspunt geweest, dat is ook in de onderzoeken en in de documentatie terug te vinden. Wat, het meest humane is natuurlijk het voorkomen van herkolonisatie. Dan hoeft je ze ook niet meer om te brengen, maar dan komen ze gewoon het gebied niet binnen. En u had het daarbij over het inzetten van nieuwe middelen, nou dat spreekt voor zich. Dat gebied van eDNA worden hele bijzondere resultaten geboekt, op plekken waar we eigenlijk aan de buitenkant zeggen: ja, hier zitten geen muskusratten meer, blijkt dat met een monstertje van een druppeltje water er toch aangetoond kan worden dat ze er wel zitten. En als dan de rattenvangers het gebied weer ingaan, dan vinden ze ook op de plekken waar we ze dan uiteindelijk zouden verwachten. En hetzelfde geldt met het zoeken van de burchten of de bouwen, zoals dat bij muskusratten heet met , ook op plekken waar geen burchten verwacht worden kunnen ze dan toch terugverwacht worden. Dan met betrekking tot het uniebesluit, graag van de heer Simon hoe dat zit met consultatie. Ik ken geen consultatie, misschien dat die nog voor de tijd geweest is dat deze bestuurder achter deze tafel kan zitten. Dat kan ik niet beoordelen, maar misschien dat mijn collega daar zo nog iets over kan zeggen. Hetzelfde met betrekking tot de veldproef, die zit ergens volgens mij ook in 2018. Opmerking over de brief, alsof dat er opzettelijk informatie achtergehouden zou zijn, dat trek ik me dan wel aan. Want dat is natuurlijk niet zo. Als er al informatie achtergehouden zou zijn, waar ik in ieder geval geen kennis van heb, maar als dat al zo zou zijn, dan is daar zeer beslist, van mijn kant af, geen bewuste informatie achtergehouden. Dan de opmerking, mijnheer de voorzitter, van de heer Simon over veiligheid. Die discussie is natuurlijk in een ander verband al gevolgd en uiteindelijk heeft het er toe geleid dat die taak wettelijk bij het waterschap is neergelegd. Het zoogdierenrapport, mijnheer de voorzitter, waar de heer Van der Ree het over had, dat ken ik niet. Ik wil daar graag een keer kennis van nemen, dus u kent mijn emailadres, dus stuur het maar naar me toe. Dan twee vragen van de heer Van der Burg, waarbij de eerste ging over nutteloos doden, het zou mooi zijn als je in ieder geval nog een functie terug zou kunnen vinden. De heer De Klerk, even denken hoor, die had het al over het feit dat ergens in 1890 ofzo die muskusrattenwet werd ingevoerd. Alleen had hij toen waarschijnlijk een andere naam, want hij werd, voor zijn pels zou hij gefokt moeten worden. De mensen die hem binnen brachten vonden waarschijnlijk al heel snel dat dat niet zo goed was en hebben hem laten lopen letterlijk. Of hebben ze laten lopen. Dus dat is geen, ik hoor Belgen wel eens over een waterkonijn spreken, ja, misschien is dat nog iets waar je iets mee zou kunnen. De andere vraag ging over het breder inzetbaar zijn van medewerkers, nou in het voorstel wordt ook aangegeven dat de rattenvangers, als ik ze even zo mag noemen, ook opgeleid worden tot brede waterstaatsmedewerkers. Daar valt ook ecologie onder, als het over breed gaat, maar niet alleen dat. Dan de vraag van de heer Middendorp met betrekking tot eDNA, nou ik heb de toepassing net al genoemd, met name bij het voorkomen van herkolonisatie is dat natuurlijk wel heel interessant.

De heer Middendorp: Er zijn ook concrete voorbeelden in Delfland, voorzitter.

De voorzitter: De heer Middendorp heeft het woord.

De heer Middendorp: De heer Middendorp, dank u wel, ja. Ik had u specifiek gevraagd naar voorbeelden in Delfland, dat zou ik, het zou leuk zijn, of nou, ik weet niet of het leuk is, maar dat, we weten dat het gebied

bijna leeg is. En wordt hier nu met eDNA al ingezet om beesten te vinden en worden wij daarover bijgepraat, hoe ziet u dat?

De heer Ouwendijk: Nee, eDNA is eigenlijk net uit de experimentele fase. Het is, het wordt in Delfland nog niet ingezet, maar het is niet ondenkbaar dat dat natuurlijk in de nabije toekomst gaat gebeuren, omdat we relatief weinig vangsten hebben. Maar er zitten nog wel muskusratten. Nou, mogelijkheid tot uitbreiding van de functie van de muskusrattenbestrijder om andere invasieve exoten beet te pakken, ik zou het graag willen koppelen aan de vraag die u daarna stelde met betrekking tot het zogenaamde exotenbeleid. Of het invasieve exotenbeleid. In het bestuursakkoord hebben we met zijn allen afgesproken dat dit bestuur daar met een beleidsnotitie op komt, of met een nota op komt, of met een wijze van aanpak of een werkplan. Er staat niet precies omschreven wat dat moet worden, maar dat is wel een opdracht die bij het bestuur ligt. En dan zou de volgende vraag natuurlijk kunnen zijn: en waardoor komt dat dan? Nou, daar kan ik hier op dit moment geen antwoord op geven. Maar wel, het heeft wel de aandacht en er zijn natuurlijk meer exoten dan alleen, of invasieve exoten, dan alleen de rivierkreeft en de muskusrat. Maar ook op het gebied van planten komen we nog wel het een en ander tegen.

De voorzitter: Mijnheer Middendorp, u heeft het woord.

De heer Middendorp: Dank u wel voor de toezegging en dank u wel voor de samenvatting en het standpunt van het college. Dat verheugt mij. Maar ik vroeg specifiek om een notitie over plaagsoorten, want dat is inderdaad, zoals u zelf al aangeeft, iets anders dan alle exoten. En dat is misschien relevant voor Delfland en ook relevant vanuit die portefeuille waterkeringen.

De heer Ouwendijk: Mag ik plagen dan vertalen met invasief?

De voorzitter: De heer Middendorp.

De heer Ouwendijk: Dat is wat we zelf in ons bestuursakkoord. Het zijn namelijk die soorten die invasief zijn en die hinder hebben voor de omgeving. Als het geen invasieve soort is maar het is wel een exoot, er zijn wel veel meer exoten, maar daar hoor je niemand over, die zijn niet invasief aanwezig. Die hebben een natuurlijke vijand of-

De heer Middendorp: Oké, ik hoor wat u zegt, dank u wel.

De voorzitter: De heer Ouwendijk, u heeft verder weer het woord.

De heer Ouwendijk: Ik denk dat ik de beantwoording op deze manier wel af kan ronden, voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Ik zie bij interruptie dat de heer Van der Ree nog een vraag heeft.

De heer Van der Ree: Ja, dank u wel, voorzitter. Er zijn gewoon exoten die worden bestreden maar die geen enkele schade aan de omgeving aanbrengen. Bijvoorbeeld wasberen. En wasberen worden bestreden op dit moment, maar er is absoluut niet aangetoond dat die enige schade aan de omgeving aanbrengen. Dus daar

De heer Ouwendijk: Daar ben ik het, daar ben ik het, mijnheer de voorzitter, het helemaal mee eens. Maar wij bestrijden ook geen wasberen, we hebben een wettelijke opdracht om ons met muskusratten bezig te

houden. Dat is iets anders. En daarvan is wel bewezen dat daar problemen door ontstaan. Want anders zouden ze niet op het lijstje terecht gekomen zijn.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ouwendijk. Ik zag een vinger van de heer Simon. Is dat voor de tweede ronde?

De heer Simon: Nee, dat is nog ter interruptie en ik probeer me zo netjes mogelijk te houden. Want ik moet inderdaad nu eventjes op dit punt even instemmend zijn met de hoogheemraad van ja, we hebben geen wettelijke taak op andere gebieden. En dat moeten we ook zo houden. Dus wat mijnheer Middendorp oproept om ook die plaagdieren, en bij bedoelt dan de bruine rat, wat helemaal geen exoot is, om dat gewoon, het lijkt me heel verstandig om daar niet te veel over na te denken. Aan de andere kant, ik heb gezegd van kijk naar die graafschade in zijn algemeen en ga niet de vinger wijzen naar de muskusrat. En dat komt weer op de discussie over veiligheid of niet. Nou, ik ben van mening dat er geen veiligheidsissue is. Aan de andere kant, er werd ook gezegd: er is geen predatie van andere dieren op muskusratten. Nou dan moet je die rapporten maar eens lezen, want er staat gewoon netjes in dat er wel door andere dieren muskusratten worden gevangen en dat zegt me meer dat er ook nog informatieleemte is bij deze VV. En een van mijn vagen was van nou, laat maar eens zien, van hoeveel muskusratten hier zijn. Dat is een van de vragen die ik heb gesteld. Ik weet uit eerdere rapporten dat er de vorige keer waren er maar 350 gevangen dit jaar. Als hier wordt gezegd over 25 procent reductie, hebben we het maar over 250 muskusratten die hier worden gevangen. Nou, dan is mij helemaal de vraag van hoe is dit een gevaar, vergeleken juist met die andere graafdieren. Want er is helemaal geen veiligheidsissue. Het is meer dat het hier niet hoort in deze commissie, dat het eigenlijk hoort bij de commissie biodiversiteit. Nou, daar hebben we ook al, dan lijkt het me veel beter om het daar neer te zetten.

De voorzitter: De heer Ouwendijk, wilt u nog op deze interruptie reageren?

De heer Ouwendijk: Om op het laatste stuk te antwoorden: de nota of het stuk met betrekking tot invasieve exoten, dat zal ook onder een andere portefeuille geschreven worden. En dan zal ongetwijfeld biodiversiteit en dat soort zaken ook aan de orde komen. Met betrekking tot het aantal aanwezige muskusratten, ja, als je goed muskusrattenbeheer voert, en dat heeft Delfland denk ik in het verleden gedaan, dan heb je er ook niet zo veel en dat wil je natuurlijk ook graag zo houden. Feit is dat als je het niet doet, dat je heel snel herkolonisatierecht op plekken waar ze het tot op dat moment niet aangetroffen worden. Dus dat is toch een evenwicht in afvangen en zorgen dat die populaties, althans, daardoor zijn die populaties klein gekregen. Ik zou niet zeggen: zorgen dat ze klein blijven, want het was natuurlijk op gericht om de populatie helemaal weg te nemen.

De heer Simon: Het is hier altijd laag geweest. Wat de heer Middendorp zegt, van we zitten hier al op die 10 procent, wat toepasbaar is voor die eDNA, een optie voor Delfland is als je gewoon kijkt naar Delfland voor die autonomie ook, want het rapport gaat elke keer over we moeten het groter trekken. Want juist die rapportages om dit beleid te ondersteunen gaat over het hele grote gebied. Nee, we willen in Delfland juist kijken van kunnen we dat veel kleiner aanpakken? Dat is ook een wens die wij ook hebben neergelegd in het coalitieakkoord.

De voorzitter: Ik dank u. Ik denk dat het tijd is om over te gaan naar de tweede ronde. En wie mag ik voor de tweede ronde het woord geven? Dan geef ik als eerste het woord aan de heer Hekman van het CDA.

De heer Hekman: Dank u wel. Ik heb in de eerste ronde niets gezegd, ik denk nou, het is een logisch besluit. Dit las redelijk als een roman. En laat ik zo zeggen, ik denk dat ik al dertig jaar lang hoor dat de muskusrat een

veiligheidsissue is in Nederland. Ik hoor vanavond eigenlijk voor het eerst dat het niet zo is, nou ik ben heel benieuwd. Ik denk dat dat echt, als dat zo zou zijn, dan had zeker Nieuwsuur, EenVandaag, Pauw en Jinek er aandacht aan besteed. Ik heb dat niet gehoord. Ik ga er nog steeds vanuit dat het echt een veiligheidsrisico is. En als het een veiligheidsrisico is en daar zit ik voor, dan moet je daar wat mee. En ik had juist ook van de Partij van de Dieren verwacht dat ze zouden zeggen: jongens, we moeten zo snel mogelijk van die muskusratten af. Want als we er mee door blijven gaan in de loop der jaren, dan zullen we nog jarenlang muskusratten moeten blijven bestrijden. Laten we gewoon voor eens en voor altijd zorgen dat die beesten ons land uitgaan. Ze horen hier niet en het CDA staat erachter om het gewoon nu binnen 15 jaar helder te krijgen en zorgen dat ze buiten onze landsgrenzen komen. Dank u wel.

De voorzitter: Dan geef ik nu het woord aan de heer Hofman van de ChristenUnie-SGP.

De heer Hofman: Dank u wel. Allereerst met de financiering, het hele verhaal is ook van belang voor de landbouw. Dus ik weet niet of die ook financieel participeert in die totale bestrijding. Daarnaast nog een vraag over de uitbreiding, ja, er is nu op basis van de wet muskusrattenbestrijding geloof ik een titel om ook eigendommen te mogen betreden om zeg maar de vangst te effectueren. En met die uitbreiding is in het verleden in ieder geval de vinger opgegeven dat ja, de toetredingsverordening voor landerijen en van particulieren, dat het niet zomaar gaat. Dus ik denk dat dat goed is bij een dergelijke uitbreiding te kijken of je ook een titel hebt als waterschap om dat daadwerkelijk te doen. Daarnaast is ook nog een uitbreiding besproken om ook de schouwvoering bij de muskusratbestrijders te leggen en dat heeft veel weerstand opgeroepen wat betreft zeg maar, ja, de eerlijkheid en ook als er gebreken worden geconstateerd, als er niet meer zeg maar wenselijk zijn op het perceel. Ze komen puur voor het bestrijden en niet voor het schouwen. Dus als die kant wordt op gedacht, ja, kijk naar de vorige discussie. Dat waren mijn kanttekeningen. En wat betreft de veiligheid, ja, het is goed om dat in beeld te brengen, in ieder geval in mijn werkgebied was het altijd wel de muskusratbestrijding voor waterstaatkundige beveiliging, zowel voor ook overval als dijken en vooral het kleinschalige systeem, zeg maar onze boezemkamer en polderkamer met name, die zijn kwetsbaarder als die ondergraven worden. Maar het is wel goed om dat elke keer weer in beeld te brengen wat de ernst van de situatie is. Dat was het.

De voorzitter: Ik dank u. Dan heeft de Simon van de Partij van de Dieren nu het woord.

De heer Simon: Dank u wel, voorzitter. Ik ga gewoon niet reageren op de hoogheemraad, maar op het CDA. Even uitleggen van hoe de Partij voor de Dieren hierin zit. Onze visie op dieren is dat dieren die hier leven, die hebben gewoon recht op een goed leven. En die moeten dus niet gejaagd worden. En die hebben dus, en het probleem hier is van prima, we willen best wel nadenken over een beleid dat leidt tot totale verwijdering van muskusratten, maar het probleem is dat ze gewoon doodgemaakt worden. Niet alleen doodgemaakt worden, maar ook gewoon gruwelijk dood worden gemaakt. Ze zeggen wel over humaan dingen, maar er zijn ook rapporten dat er ook nog steeds worden afgeknald met geweren soms. Ik bedoel, dit is niet onze visie op hoe je dit moet bestrijden.

De voorzitter: De heer Hekman van het CDA wil op u ook weer reageren, dan heeft de heer Hekman nu het woord.

De heer Hekman: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik denk dat er helemaal niemand in deze zaal zit die graag dieren doodt. Daar geloof ik helemaal niets van. Ook het CDA niet. Maar we kijken wel naar aan de ene kant veiligheid en aan de andere kant de dieren. En ik denk dat het gewoon verstandig is om nu binnen 15 jaar, zoals ik gelezen heb, te trachten om alle dieren die zeg maar gevaar geven, de muskusratten voor de veiligheid

van ons gebied en ook andere gebieden, om daar gewoon helder in te wezen en daar deze stap nu in te zetten, want anders zullen we nog na tientallen jaren, misschien wel honderden jaren, constant bezig zijn met de bestrijding van de muskusrat. Je kan het dan maar beter een keer goed doen, dan hiermee nog jarenlang doorgaan.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Simon heeft weer het woord.

De heer Simon: Ja, wat een interessant betoog. Maar als je heel goed het stuk hebt gelezen gaan we nog steeds 20 miljoen per jaar na die vijftien jaar betalen om nog steeds muskusratten te vangen. Langs de landgrenzen. Want het probleem in deze discussie, ook al loopt elke keer de unie te zeggen van ja, onze, we moeten in een groot gebied denken, dus heel Nederland, ze verloochenen gewoon de positie van Delfland. Maar ze zoeken wel toenadering naar Duitsland, maar in Duitsland wordt helemaal niet de muskusrat gevangen. Niet in alle Bundesländer. Die beverrat is een ander verhaal, maar er staat ook in het rapport dat de beverrat in dit gebied geen probleem is. Maar we blijven gewoon verantwoordelijk voor de grenscontrole met Duitsland. Dus er blijven nog steeds muskusratten gevangen worden namens onze waterschappen. En we zullen er ook, en dat voorstel komt nog, er wordt ook een verdeelsleutel bedacht hoe we na die dertien of vijftien jaar gaan financieren, maar dat komt nog. Oh ik heb nu gereageerd op het CDA, had ik zelf nog een punt, nou ik ben het even vergeten,

De voorzitter: Ik zie dat het CDA nog even wil reageren. De heer Hekman.

De heer Hekman: Ja, mijn laatste opmerkingen en die gaat niet richting de Partij voor de Dieren, want ik voel wel aan waar zij voor staan. En gelukkig weet ik ook redelijk waar wij voor staan. Ik vraag het gewoon aan de hoogheemraad. Is er gewoon een veiligheidsprobleem? Want dat was even de issue net. Als er een veiligheidsprobleem is, dan staat het CDA achter dit besluit en dan moeten we het doen. Als er geen veiligheidsprobleem is, dan ga ik wel met de Partij voor de Dieren mee, want dan moeten we heel zorgzaam zijn over de dieren die er zijn.

De voorzitter: De heer Simon.

De heer Simon: Ja, ik sluit me helemaal aan bij dat veiligheidsissue, want ik probeer hier aan te tonen dat het helemaal geen veiligheidsissue is hier. En als er überhaupt graafschade is, dan kunnen we dat heel gemakkelijk afdekken met regulier onderhoud. En het is dus geen veiligheidsissue.

De voorzitter: Ik dank u wel. Ik zie dat het woord wordt gevraagd door de heer Van der Ree van 50Plus. U heeft het woord.

De heer Van der Ree: Ja, dank u wel, voorzitter. Kijk, ik heb zojuist die opmerking gemaakt dat er een rapport ligt van een muskusrattenonderzoeken en we hebben nu wel een hele discussie maar we zijn geen deskundige op dat gebied. En er ligt dus een rapport van een deskundige en ik zou willen voorstellen dat we gezamenlijk ook kennisnemen van dat rapport alvorens we zeg maar deze discussie gaan vervolgen.

De voorzitter: Ik dank u wel, de heer Van der Burg.

De heer Van der Burg: Voorzitter, misschien inderdaad kunnen we dat rapport krijgen, daar zijn we zeer geïnteresseerd in. '...' te zeggen dat ik denk dat Duitsland vergelijken met de Nederlandse situatie met ons uitgebreide dijksystemen en onder NAP dat het risico toch per gebied verschillend beoordeeld zou moeten

en kunnen worden. Dus dat we ervoor moeten staan dat wij veilig zijn en veilig blijven. En volgens mij heeft de hoogheemraad dat ook zo bedoeld en uitgelegd.

De heer Simon: Ter interruptie. Kijk, ik ben niet een expert in Duitse tekst lezen, maar ik heb toevallig twee maanden geleden een programma gezien op de ZDF en dat ging erover hoe in Duitsland gewoon preventieve maatregelen worden getroffen, in plaats van het uitroeien. En bijvoorbeeld die preventieve maatregelen, wat ook een vraag was in het onderzoek, ja daar is helemaal geen antwoord op gekomen. Maar goed, dat doen ze dus in Duitsland dus die vangen het helemaal niet weg.

De voorzitter: Dat was de interruptie. De heer Van der Burg verder.

De heer Van der Burg: Voorzitter, dan is het nog niet verklaard dat het boven of onder NAP is, is denk dat ons risico daarin goed ingeschat meegewogen moet worden. En dat laatste punt, ik heb ook meegemaakt over de brede inzetbaarheid van onze medewerkers, ik hecht om te zeggen dat het inderdaad ook kennis moet zijn op basis van onze ecologische kennis. En dan kan natuurlijk laten we zeggen bestrijden zich veranderen in een systeemdenken waarbij je inderdaad het voorkomen zelfs zonder het te bestrijden gerealiseerd kan worden. Dus de medewerkers opleiden in een bredere ecologische inzetbaarheid, desnoods ook buiten de muskusrattenbestrijding, lijkt ons zeer nuttig voor de mensen zelf, dat ze ook brede kennis en inzetbaarheid en kennisverwerving. En dat is voor ons als organisatie van een enorme toegevoegde waarde. Ik dank u wel.

De voorzitter: Dank u. Dan kijk ik verder aan de rechterzijde van mij. Wie wenst daar het woord? De heer Van Winden van Ongebouwd.

De heer Van Winden: Bedankt, mijnheer de voorzitter. Ik vraag me even af, er was een opmerking van de SGP dat er ook een belang is voor de landbouw bij het bestrijden van muskusratten. Nu is het niet zo dat die muskusratten volgens mij in het weiland direct schade berokkenen, maar de schade zit hem vooral in de dijken. En dat is graafschade en dat moeten we beheersbaar houden. Als je muskusratten niet bestrijdt, dan breiden ze zich ongebreideld uit. En het gevolg daarvan is dat het niet meer beheersbaar is. En dan heeft de landbouw inderdaad een probleem. Want als de dijk doorbreekt, ja dan loopt de boel onder water. Er zijn heel wat mensen in deze vergadering die denk ik boven boezemniveau leven en dat niet beseffen. Maar als je in de polder leeft en je weet dat je onder water staat, dan is dat geen leuke ervaring. En de laatste keer dat we dat hebben meegemaakt was in 1953. En dat willen we niet meer meemaken. En er zijn ook mensen in Wilnis nog niet zo recent, of in ieder geval wel recent, en er was misschien een andere reden, maar het ondergraven van dijken moet toch zeker voorkomen worden. En als we ze niet bestrijden, hebben we een serieus probleem. Je kan dat voorkomen door alle dijken te verharderen. Maar we willen ook nog ecologische waterzones hebben en dat soort zaken, en dat lijkt me ook niet helemaal het uitgangspunt. Maar we zouden alles kunnen beschoeien en dan komt ook waarschijnlijk die muskusrat er niet meer doorheen. Ik denk niet dat dat de oplossing is. Dus ik sluit me graag aan bij het CDA. En we gaan gewoon voort met het bestrijden van muskusratten.

De heer Hofman: Voorzitter, bij interruptie.

De voorzitter: Dat had ik verwacht. De heer Hofman van de ChristenUnie-SGP.

De heer Hofman: Ik denk ik wacht eerst het betoog af. De ontwikkeling in de geschiedenis is zo geweest dat die hele wet muskusrattenbestrijding is ontstaan voor het voorkomen van landbouwschade. En toen is dat verder uitgebreid naar de waterschappen toe wat betreft de infrastructuur. Dus nog steeds is het van belang dat ook ondergraving, trekkers gingen scheef, bouwfora werden dus betreden, dus daar kwamen dus de

muskusratten ook naar binnen vanuit de landbouw. Dus vandaar mijn vraag, of dat nog in die mate zo'n issue is dat dat een gezamenlijk belang is.

De voorzitter: De heer Van Winden. Ja daar mag u op reageren.

De heer Van Winden: Als wij nu nog 350 muskusratten vangen is ons gebied, zoals recent of zojuist gemeld werd, dan denk ik dat de landbouw daar niet heel veel schade van ondervindt en dat dat beheersbaar is neemt niet weg dat als we geen bestrijding doen, dat deze populatie weer heel snel uitbreidt, want dat hebben muskusratten ook bewezen in het verleden. En dan treedt dat gevaar uiteraard wel weer op. De kunst is om dit beheersbaar te houden, of zoals gevraagd en beoogd in dit document volledig uit te roeien. En daar staan we achter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan sluit ik deze tweede ronde nog niet. Want de heer Middendorp wil nog het woord.

De heer Middendorp: Ik begrijp dat iedereen uitgebreid aan het woord mag komen, dus dat wil ik ook graag. Vooral omdat ik iets heel interessants hoor, namelijk of het dan, of althans ik denk dat ik het hoor, maar ik weet het daarom vraag ik het even aan de collega Van Winden. U zei in een zin muskusratten en 1953, bedoelt u dat daar op enige wijze een verband tussen is?

De heer Van Winden: Nee.

De heer Middendorp: Of was het gewoon zomaar een opmerking?

De heer Van Winden: Dat was zo maar een opmerking om aan te geven dat onder water staan niet prettig is.

De voorzitter: Dank u wel. Dan sluit ik bij dezen de tweede ronde, met wel nog de opmerking dat er ook vele volle woonwijken onder NAP liggen. Zeker in ons gebied. De heer Ouwendijk, u heeft het woord.

De heer Ouwendijk: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Laat ik in ieder geval dank zeggen voor de vragen, maar wat ik vooral prettig vind is dat de commissieleden met elkaar in gesprek gaan over dit onderwerp.

De voorzitter: Daarom heb ik dit ook zo toegelaten.

De heer Ouwendijk: Juist. Nou, er zijn een aantal vragen en een aantal opmerkingen en de vragen zal ik sowieso beantwoorden, er zijn een aantal opmerkingen waar ik ook nog wel even op in wil gaan. De heer Hofman, die had het over de schade ten behoeve van de landbouw en participatie. Kijk, ook Ongebouwd woont in Delfland, in ons beheersgebied, en die krijgen daar op regelmatige basis een briefje voor of ze wat geld over willen maken naar Delfland. Dus die participatie, die is wat mij betreft impliciet. En ik snap dat het van uw kant geen vraag was maar een opmerking, want ik vertel natuurlijk niets nieuws. Het betreden van-

De heer Middendorp: Voorzitter, dit is heel verwarrend. Ik vind het mooi dat u het opneemt voor Ongebouwd en ik neem aan dat u dan specifiek de boeren bedoelt, maar het ambtelijke apparaat heeft vorige week uitgerekend dat de boeren 1,3 procent bijdragen. Dus ik zou u willen vragen: of we gaan dit breed bespreken, of we gaan focussen op het onderwerp alstublieft.

De heer Ouwendijk: In algemene zin is wat ik net zei wat er feitelijk aan de hand is. Dus dat hoeven we niet te bespreken, ik reageer, ik geef antwoord op een aan mijn gestelde vraag.

De voorzitter: En daarmee is dit thema even afgerond. U gaat door.

De heer Ouwendijk: Betreden van de grond van derden, daar was een opmerking over van de heer Hofman. Zoals ik in de titel heb, dat spreekt wat mij betreft vanzelf. En twee is, en dat vind ik eigenlijk wel zo belangrijk, dat als je met een bepaalde opdracht of een bepaalde taak op het terrein van iemand komt, dan moet je natuurlijk niet ineens iets anders uit je hoge hoed toveren. Dat is A niet goed voor de relatie en dat betekent misschien dat je de volgende keer er helemaal niet meer op kan komen. Daar zit voor mij ook wel een soort van vanzelfsprekendheid in. Dus iemand die komt schouwen, die komt schouwen en iemand die in het kader van de muskusrattenbestrijding daar komt, die heeft daar die taak. De heer Simon, u had het onder andere over Duitsland. Ik heb wat getallen horen noemen, 20 miljoen. Het is nu zo dat er in Nederland 33 miljoen, dat staat ook in de tekst, besteed wordt aan het beschrijven van de muskusrat. En uiteindelijk als je deze beleidslijn volgt, dan zou je uit moeten komen op 20 miljoen kosten op jaarbasis, prijspeil 2018 in 2034. Ik weet niet hoe hard de inflatie gaat lopen, maar dat kon wel eens een hele forse besparing worden, dat is ongeveer twee derde van de kosten die dan overblijven. De vraag van de heer Hekman was heel duidelijk, is er nu wel of geen veiligheidsissue? Als je het kunt beheersen, zoals we dat in Delfland doen, dan is het geen veiligheidsissue, maar als je daar niets meer aan doet en je laat herkolonisatie toe, op wat voor manier dan ook, dan ontstaat er natuurlijk wel een veiligheidsissue. En dat is niet iets wat wij hier in Delfland verzinnen, dat is iets wat A geregeld is in het bestuursakkoord met de landelijke overheid. Dat is een taak die ons letterlijk toebedeeld is. En twee, aan het besluit van de unie, daar ligt natuurlijk gedegen wetenschappelijk onderzoek aan ten grondslag. Dat is waar die besluiten op gebaseerd zijn. Die zijn niet op uitspraken van bestuurders van Delfland gebaseerd, maar daar ligt gewoon goed wetenschappelijk onderzoek onder.

De voorzitter: De heer Simon ter interruptie.

De heer Simon: Dank u wel, voorzitter. Kijk, en. De hoogheemraad legt het ook gewoon heel duidelijk uit, alleen hij vergeet te melden dat uit de wet komt niet voort wie moet er beschermen, maar je hoeft ze niet te doden. Je kunt dus ook andere maatregelen doen. Dus beheersen is een heel breed pakket van mogelijkheden. Het gaat inderdaad over het bestrijden nu. Wij hebben erover nagedacht, we hebben onderzoek bij Utrecht gedaan van laten we net als wilde katten vangen en steriliseren, dat is een oplossing die helemaal niet bedacht is. Je kunt preventieve maatregelen doen, je kunt het ook gewoon inbedden in je reguliere onderhoud. Er is een heel pakket van maatregelen die je kunt gebruiken om dit probleem te beheersen, waar wij natuurlijk als tegenstander zijn dat het uitmoorden, het doden van dieren, dat vinden we gewoon vreselijk. En daarmee kun je het probleem beheersen en dat is het inderdaad van is in hoeverre is het een veiligheidsissue.

De voorzitter: De heer Egas. De heer Ouwendijk.

De heer Ouwendijk: Ja, de opmerking nog van de heer Van der Burg over die brede ecologische inzetbaarheid, ja die,

De voorzitter: De heer Van der Burg.

De heer Van der Burg: Voorzitter, op zich geeft de heer Simon daar voorbeelden voor, maar dat is die brede ecologische '...', als je daar kennis verder aan toevoegt zou bestrijden wel eens minder aan de orde kunnen zijn. Dus echt integraal kijken hoe je het kan bestrijden is een betere oplossing.

De voorzitter: De heer Ouwendijk.

De heer Ouwendijk: Ik denk dat de vragen zo beantwoord zijn, mijnheer de voorzitter. Dank.

De voorzitter: Ik dank u wel. Ik zie dat we daarbij de tweede ronde hebben beëindigd. Dan is het nu aan ons om te beslissen wat we hier verder mee doen. Er zal nog wat extra informatie worden verspreid, hebben we afgesproken. Ik kijk even rond of dit stuk voldoende rijp is om door te gaan naar de VV, ik verwacht dat wel. Bij de VV, kunnen we dit agenderen als bespreekstuk of als hamerstuk? Bespreekstuk zie ik. En als iemand dat als bespreekstuk wil, dan zal het ook een bespreekstuk worden. Ik wil daarbij wel oproepen, we hebben bij deze commissievergadering ruim de tijd gehad om dit goed door te spreken. Dat hebben we ook bewust gedaan. Dat moeten we natuurlijk niet opnieuw doen bij de VV, maar dan moeten we gewoon de punten die we dan extra willen voortbrengen of de politieke punten even naar voren brengen en dan komt dat door de ruime bespreking hier daarvoor ook de basis hebben gelegd. Wil iemand daar nog op reageren? Kort reageren, de heer Van der Ree.

De heer Van der Ree: Ja voorzitter, ik zou morgen dat rapport opsturen, is het dan handig om dat zeg maar naar alle vijftig aangeslotenen zeg maar die normaal een mail krijgen op te sturen? Dan, want ik vind het jammer als zeg maar besluitvorming plaatsvindt zonder dat het rapport gelezen wordt.

De voorzitter: Uiteraard. De normale procedure is dat we dat even snel via de griffier laten lopen. En ik stel u voor dat u morgen het rapport zo mogelijk toezend aan de griffier met de vermelding dat we dit hier in de commissie hebben afgesproken, met het verzoek om het zo snel mogelijk, dat zal ook wel moeten, even te verspreiden, ook via iBabs, bij de officiële stukken van de beraadslagingen. De heer Hofman, u heeft het woord.

De heer Hofman: Dank u wel, voorzitter. Ik wil toch wel, ik stel het zeer op prijs als het college zijn visie daarop geeft, om toch de discussie te kanaliseren. Het rapport wordt zonder commentaar zeg maar verspreid, maar ik vind het zinvol als het college daar eventueel een visie op geeft.

De heer Ouwendijk: Nou wij zullen, mijnheer de voorzitter, als ik zo vrij mag zijn, we zullen in ieder geval het onderzoek daarbij doen en dan staat er een wat evenwichtige situatie en dan heeft u daar met de dubbele informatie bij. En als er dan nog technische vragen opduiken, dan zou ik het wel op prijs stellen, voor zover die dan nog kunnen ontstaan, om die van tevoren even mijn kant op te sturen, dan hoeven we die niet te betrekken in de discussie bij de verenigde vergadering.

De voorzitter: Ik dank u wel. Ik zie de heer Hofman instemmend knikken, dus daar vertrouw ik op. Dan zie ik verder niemand meer het woord voeren, dan spreken we als commissie af dat we het stuk per bespreking, ter korte bespreking agenderen in de VV.

De heer ...: Voorzitter, maar komt er niet een advies vanuit deze commissie over het voorstel, bijvoorbeeld in de richting van degene die ons vertegenwoordigt op 15 november in de commissie muskus- en beverratten? Want daar wordt instemming gevraagd met het plan van aanpak en dan is voor de VV en ik meen te constateren uit de inbreng van de commissie dat de meerderheid van de commissie achter, met alle mitsen en maren die er geuit zijn, maar wel achter het voorstel staat. En als deze commissie niet formuleert in hoofdlijnen achter het voorstel te staan, dan weet ik niet hoe onze vertegenwoordiger op 15 november dan zou moeten opereren. Of heeft dat, ik zie de heer Ouwendijk schudden.

De heer Ouwendijk: Wij zitten niet in die commissie, mijnheer de voorzitter.

De voorzitter: Bovendien staat die commissie zelf, even alle relevantie met het onderwerp, maar staat op zich niet op de agenda. Dus het gaat nu echt over het verlengen van de overeenkomst die we hebben over de muskusrattenbestrijdingsdienst.

De heer ...: Maar precies de inhoud op basis waarvan de overeenkomst verlengd wordt staat op 15 november ter besluitvorming in de commissie muskus- en beverratten. Die zit ook in iBabs, die agenda. Maar ik was niet op de hoogte dat wij daar niet in vertegenwoordigd zijn, dus dan hebben we niemand een mandaat of een mandaat met een rugzakje mee te geven.

De heer ...: Voorzitter, ik vind dit

De voorzitter: Kort, want we hebben het besluit al genomen.

De heer ...: Het besluit is genomen, ik vind het ook heel mooi dat u al die ruimte geboden heeft. En ik waardeer het ook. Maar mij bekruipt het gevoel dat er een andere discussie naar aanleiding van deze notitie en zeg maar de concrete beslissing die de heer Ouwendijk aan ons vraagt, nog een andere discussie broeit, en dat is: wat is de rationale en hoe is het nu tot zo gekomen en wat is het onderzoek geweest? En dat zijn dan op zijn minst, in mijn idee, twee agendapunten op de verenigde vergadering. Want ik verwacht dat dat nog wel eens wat tijd zou kunnen duren. Hoe gaan we, want hoe gaan we dit aanpakken? Of gaan we zeggen: nee, over het onderzoek wat er is geweest. Daar moeten we ons gewoon voorbereiden, en dat moet in een volgende commissie besproken worden. Volgens mij is de VV niet het moment om nou eens over de details van het onderzoek te gaan praten.

De voorzitter: Mijnheer Middendorp, de VV, daar zullen we besluiten nemen. Wat u verlangt, en volgens mij heel veel, een oriënterend en verdiepend vragenronde. De vraag is of daar de officiële VV werkelijk het gremium voor is. Ik kijk nog even of de heer Ouwendijk daarop wil nog reageren, of dat we het daarbij laten.

De heer Ouwendijk: Ik zou het er eigenlijk bij willen laten, maar ik herhaal nog even de opmerking die ik zo even gemaakt heb: als nou onverhoopt toch mocht blijken dat daar andere dingen uit naar voren komen, die feitelijke vragen oproepen, om dan gewoon die feitelijke vragen tijdig, en dat mag iedereen voor zichzelf interpreteren, maar bij mij uit te laten komen, dan zorg ik dat er nog voor de verenigde vergadering op geantwoord wordt. Dan kan dat gewoon in de discussie betrokken worden.

De voorzitter: Ik dank u wel. Ik vat even samen dat we dit stuk door gaan leiden naar de VV ter bespreking. We hebben al een novemberbespreking gehad, daar wordt extra informatie verspreid, en mocht dat vragen oproepen, dan worden die vragen, zo mogelijk, nog snel schriftelijk aan onze organisatie gesteld, zodat wij vooraf de VV met zijn allen de antwoorden op die vragen ook tot ons kunnen nemen.

4H10 Voortgangsrapportage Publiek Private Samenwerking 2018

De voorzitter: Dan denk ik dat het goed is om door te gaan naar de voortgangsrapportage van de Publiek Private Samenwerking. Ik zie dat we dan een wisseling krijgen aan deze kant van de tafel, en dat de versterking weer hier naartoe komt. Dat is heel fijn. Ik had genoteerd dat de PvdA en de Algemene Waterschapspartij hier vragen over hebben, en dan wil ik als eerste het woord geven aan de PvdA om de vragen over deze voortgangsrapportage te stellen. Mevrouw Van Hijckama Vlieg, u heeft het woord.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Dank u wel, voorzitter. Ik probeer het heel erg kort te houden, want we zijn allemaal een beetje moe, denk ik, inmiddels. Mijn eerste vraag is wat de status is van dit rapport. Is dit een intern rapport? Want ik kan eigenlijk qua jaarverslag op Delfluent, op Google, niks vinden. Op hun website kan ik niks vinden. Maar dat kan aan mij liggen. Dat is vraag één. De tweede is een opmerking, dat ik het, dat ik blij ben dat het er ligt. Hoe dan ook, ik ben ook blij met de informatieve bijeenkomst die we hebben gehad. Hartstikke goed. Mijn vraag vervolgens is hoe we nu verder gaan. Want in 2020 spelen er een aantal zaken, capaciteitsaanpassingen, risico's, uitval gemaal Morsestraat, levensduur biologische capaciteiten, personeelsbezetting en dergelijke. Dus mijn vraag is eigenlijk: hoe blijft de VV aangetakt op de ontwikkelingen binnen de PPS? Hoe stelt u zich dat voor? Wat mij betreft gebeurt dat zonder dat wij DB of de organisatie van de PPS voor de voeten gaan lopen, maar we willen wel graag inzicht blijven houden in wat er gaande is, wat de risico's zijn, en in hoeverre dat het specifieke belang van Delfland '...' waardeert. Mijn suggestie zou zijn om in ieder geval één keer per jaar zo'n bijeenkomst te hebben zoals we hadden. Hartstikke goed. Dat motiveert ook. Eén keer per jaar een discussie hier in deze commissie, en misschien dat we, vooruitlopend op een commissiebehandeling, alvast kunnen inventariseren wat er eigenlijk speelt, en dat misschien en petit comité, ik weet het niet, en hoe we dat kunnen inplannen. Dus zoiets zou ik me kunnen voorstellen, dat we het zo behandelen. Dat is één. Dat is dus: wat is de status, en hoe gaan we er in het vervolg mee verder? Dan heb ik een inhoudelijke vraag, als dat mag. Ik kwam op een onderzoek van de Universiteit van Amsterdam, op een gegeven moment, die – het is een beetje een gedateerd onderzoek, vandaar dat ik het hier toch maar vraag, voordat ik daar schriftelijke vragen over ga stellen – een onderzoek van de Universiteit van Amsterdam wat aangetoond had dat de verhouding fosfaat en stikstof in de Noordzee volledig uit balans is, en dat dat ernstige gevolgen heeft voor de ecologie en de natuur in de Noordzee. Mijn vraag is eigenlijk: in hoeverre is dit iets wat Delfland aangaat? Wij hebben effluent met een veranderde stikstof-fosfaat-verhouding. De Europese maatregelen, die hebben natuurlijk de concentratie fosfaat heel erg sterk teruggedrongen, maar de stikstofreductie heeft veel minder opgeleverd. Dat artikel dat ik aantrof geeft dus aan, dat de N/P-ratio in kustwateren opgelopen is van twintig staat tot één tot driehonderdvijfenzeventig staat tot één, waardoor het ecosysteem daar enorm verslechterd. Ik zou zeggen dat ons effluent invloed heeft op de duurzame Noordzee. Dus mijn vraag is eigenlijk: trekt u zich dit aan, kent u dit, heeft u hier iets mee? Zullen wij dat hier doen, of zal ik een technische vraag stellen? Op papier.

De voorzitter: Dank u wel. Dan had de AWP ook nog een vraag over het voortgangsrapportage PPS? Wie mag ik daarvoor het woord geven? De heer De Haan.

De heer Haan: Dank u wel, voorzitter. Ik ondersteun inderdaad het voorstel van de PvdA om jaarlijks in ieder geval te horen wat er dus met de zuiveringen aan de hand is. Wij hebben nog een vraag over, één daarvan is bijvoorbeeld om te weten wanneer die continue slipzuivering in werkelijkheid kan gaan draaien. Die vraag is al vaker gesteld, maar dat is even een voorbeeld. Dan heb ik een voorstel. Ik zag in het rapport heel netjes op bladzijde acht en negen, onder Asset Management, dat er een PI geformuleerd was over biologische capaciteit. Mijn vraag is of, om dat dus ook over te nemen in de PI-discussie hier binnen Delfland, om dat namelijk voor alle andere afvalwaterzuiveringen ook op die manier te hanteren. Dat waren mijn vragen.

De voorzitter: Ik dank u wel. Daarmee sluit ik de eerste ronde af, en geef ik de – nu echt de Hogeheemraad, de heer Egas, het woord.

De heer Egas: Dank u wel, voorzitter. Dat heb je als je een makkelijke naam hebt, dan wordt die gauw gebruikt. De status van dit rapport is echt informatief. We hebben ooit een keer beloofd om u regelmatig op de hoogte te houden van de situatie bij de PPS, en daar is dit rapport voor. Wij nemen graag de suggestie mee

om jaarlijks de Harnaspolder te bezoeken en daar te kijken wat de status is. We zijn blij dat iedereen het informatief vond, of de mensen die er waren in ieder geval, en nuttig ervaren hebben. Dus dat zullen we zeker doen. Dus dat eventjes over het rapport. Dan wil ik eigenlijk Joyce even het antwoord geven om de technische vragen te beantwoorden.

De voorzitter: Dan heeft mevrouw Rombouts het woord.

Mevrouw Rombouts: Met betrekking tot die Noordzee, de waterkwaliteit. Rijkswaterstaat is waterkwaliteitsbeheerder van de Noordzee, en die vergund de lozingen van onze zuiveringen, en dat zijn eigenlijk alle vier de zuiveringen, want twee gaan op de wateren, en twee gaan op de Noordzee. Zij bepalen als waterkwaliteitsbeheerder aan welke eisen wij moeten voldoen, qua stikstof- en fosfaatverhoudingen. Dat zijn vergunningen.

De voorzitter: Wil ik dat even dat alle vragen eerst beantwoord kunnen worden, kan dat?

De heer Egas: We hadden nog even de vraag over het Harkos, dat is een onderzoek wat loopt. En wij hopen allemaal dat we daar een antwoord op hebben, maar op dit moment hebben we het nog niet, wanneer dat operationeel zou kunnen zijn.

De heer Middendorp: Voorzitter, per interruptie.

De voorzitter: De heer Middendorp.

De heer Middendorp: Ik neem het u niet persoonlijk kwalijk, maar uw voorganger heeft denk ik vier of vijf jaar geleden aangekondigd dat het in 2018 gereed zou zijn. U zegt: het is nu nog niet gereed. Zouden we dan praten over 2020, of 2025? Kunt u daar iets over zeggen?

De voorzitter: Mijnheer Egas.

De heer Egas: Ik ga geen datum noemen wanneer het klaar is. We weten wel dat het onderzoek volgend jaar afgerond zou moeten zijn. Maar dat is de resultaten van onderzoek, en dat is nog niet of het operationeel is.

De heer Middendorp: Ik heb het over het onderzoek inderdaad.

De heer Egas: Ja.

De voorzitter: Helder. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Van Hijckama Vlieg.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Dank u wel, voorzitter, en dank voor de antwoorden. Als dit slechts een informatieve, tussen aanhalingstekens, slechts informatief voor ons is, waar vind ik dan dat jaarverslag van Delfluent? Is het niet ook zaak dat we dat kunnen zien, en kijken, en bekijken? Ik ben toch wel heel benieuwd. Dat is vraag één. En twee: de Noordzee en Rijkswaterstaat, daar hebben we weer zoiets, wie gaat nou over wat? Als een ander er over gaat, dan hebben we er niks mee te maken, dan. Mijn vraag is: dragen we bij aan die scheve verhouding? Dat is een inhoudelijke vraag, dragen we bij door het effluent aan die scheve verhouding in de Noordzee, en is het dan niet toch iets om bij Rijkswaterstaat aan te kaarten dat daar toch wel een ontwikkeling gaande is die misschien niet zo gunstig is. En of we daar wat aan kunnen doen, en dat zij daar wat aan kunnen doen.

De voorzitter: Ik geef eerst nog – ik kijk even of ik de ronde af kan maken. Wat bij dezen gebeurt. Dan heeft de heer Egas het woord.

De heer Egas: Eventjes over het rapport van Delfluent. Dat is buiten onze scope. Wij hebben een contract met Defluent, en of u het jaarrapport van Delfluent kunt inzien is niet aan ons. Wij hebben overeenkomst, en die staat in die PPS vermeld, en daar is dit rapport op gebaseerd. Dus misschien niet wat u wil, maar uiteindelijk vragen we ook niet aan andere partijen of ze de jaarrekening aan ons willen geven.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Maar er is toch een verplichting om die cijfers publiek te maken? Aan ieder bedrijf hangt toch die verplichting?

De heer Egas: Ik neem ook aan dat deze cijfers bij de Kamer van Koophandel opvraagbaar zijn.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Dan is mijn vervolgvraag ...

De heer Egas: Of wij dat willen doen.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Of u dat wil opvragen en aan ons ter beschikking wil stellen, ja.

De voorzitter: De heer Egas. En nou – oké, de heer Middendorp, interruptie.

De heer Middendorp: Ik hoor u eigenlijk zeggen: onze samenwerkingspartner, als die een jaarverslag maken, dan hebben wij dat niet, en we weten ook niet waar dat ligt. Dat kan toch niet waar zijn? Dat heb ik toch niet goed verstaan zo?

De voorzitter: Mijnheer Egas.

De heer Egas: Dat heeft u inderdaad zo niet goed verstaan. Ik ben blij dat u die woorden in mijn mond gaf. Maar wij gaan Delfluent wel om de gegevens vragen en dan kijken wat we kunnen doen, en dat willen we dan wel graag vertrouwelijk aan u meedelen. Ja. Maar die vraag gaan wij aan Delfluent stellen. Ja?

De voorzitter: Ik noteer een kleine toezegging hier, en ik neem aan dat daarbij dit stuk nog niet is afgerond, want de heer De Haan vraagt het woord. Per interruptie.

De heer De Haan: Mijn vraag over die PI, zoals dat in het rapport staat, of dat overgenomen kan worden door Delfland, ook voor de anderen waar bezet is. De biologische capaciteit.

De voorzitter: Dat was ook een mooie nabrander. De heer Egas.

De heer Egas: Ik geef het woord graag aan mevrouw Rombouts.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Rombouts: Wat wij in het rapport hebben opgenomen is eigenlijk gewoon het monitoren van de bezitting ten opzichte van onze ontwerpcapaciteiten, en daar een lineaire lijn doorgetrokken. In principe doen we dat voor alle zuiveringen, maar of het een prestatie-indicator is, dat is nog een goede vraag, denk ik. Je moet op tijd je capaciteitsplanning op orde hebben, dat is belangrijk, dus daarom doen we dat.

De heer Middendorp: Maar dan lijkt het me wel verstandig, die vraag was ook al in de vorige periode gesteld, in die PI-discussie: we willen graag, als WV, willen we gewoon oog hebben over hoe dat met de capaciteit, zowel hydraulisch als belastingtechnisch, in elkaar steekt. Want dan kunnen we tenminste ook meedenken met wanneer er dus uitbreiding zou moeten komen, of wat dan ook. Nu weten we het gewoon helemaal niet. Dus ik zou inderdaad dit wel willen meenemen in de PI-discussie, die dus nu weer opnieuw gevoerd gaat worden.

De heer Egas: Mag ik daar nog even op reageren?

De voorzitter: Die gunst heeft u.

De heer Egas: Dank u wel. Zoals mevrouw Rombouts al aangeeft: wij kijken inderdaad naar de capaciteit hydraulisch en biologisch op de verschillende zuiveringen, en die komen ook duidelijk naar voren in de hele discussies die we gaan voeren met elkaar, met masterplannen. Dus daar komen we zeker op terug bij u.

De voorzitter: Dank u wel. Ik wil ook verder verwijzen naar de bredere discussie die we überhaupt hebben over de PI's. De KPI's. Ik dacht dat we de tweede ronde al hadden gedaan. Dan ter interruptie, mevrouw Van Hijckama Vlieg.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Ik ben niet tevreden met het antwoord over die stikstof-fosfaat-verhouding. Als wij effluent maken wat bijdraagt aan dat scheeftrekken van die verhouding in de Noordzee, is het dan niet iets wat wij ons zouden kunnen aantrekken en bij de, zal ik maar zeggen, de fabricage van dat effluent zouden kunnen nagaan, of daar iets te doen valt voor ons. Dat is vraag één, en vraag twee is of er bij Rijkswaterstaat gesproken kan worden over onze bijdrage aan die scheve verhouding. Lijkt me toch een logische vraag. Het kan best zijn dat u gewoon helemaal afhaakt, maar ik denk dat het toch iets is voor ons.

De voorzitter: Mijnheer Egas.

De heer Egas: Ik haak niet helemaal af, maar ik denk dat wij hier een keer het gesprek over aan moeten gaan met A. Rijkswaterstaat, B. Moeten we eventjes kennismaken van het rapport wat u heeft. Dus als u ons dat toe zou kunnen doen komen, heel graag. Want dan kunnen we ook kijken van wat de bijdrage is, en of wij daar überhaupt iets aan moeten doen. Maar mevrouw Rombouts heeft ook nog even een aanvulling, als dat mag.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts geeft haar aanvulling?

Mevrouw Rombouts: Het rapport ken ik dus eigenlijk niet, maar als Rijkswaterstaat het als een probleem ervaart, als waterkwaliteitsbeheerder, dan zou zij in haar vergunningen daarop kunnen sturen. Een aantal jaar geleden hebben wij juist het verzoek gehad om – of wilden ze eigenlijk de vergunning voor Houtrust wilden ze scherper maken, omdat we beter presteren dan de vergunning. Dus wilden ze eigenlijk de lozingsnormen nog strenger maken, dus dat we minder stikstof en fosfaat lozen op de Noordzee. Dus het is echt aan Rijkswaterstaat, denk ik, om dat soort kennisrapporten te implementeren in haar beleid, als waterkwaliteitsbeheerder, en dan kan zij daar sturen in haar vergunningenbeleid.

Mevrouw Van Hijckama Vlieg: Ik zou willen afspreken dat ik het als technische vraag aan jullie stuur, met rapport erachter. Ik snap de reactie, maar dit is weer zo iets, van om de brij heen draaien en een beetje: het is van een ander eigenlijk, en niet van ons. Ik wil graag dat dat doorbroken wordt. Niet dat dat opgelost kan

worden, maar jullie praten met die lui, jullie hebben overleggen. Dit, ik gebruik het een keer, om deze vraag te stellen.

De voorzitter: Mijnheer Egas, ik voel dat u nog even een antwoord wil geven. Een afrondend antwoord.

De heer Egas: Ja, ik wil een afrondend antwoord geven, dat we inderdaad graag die technische vraag tegemoetzien, en dat wij dat op gaan pakken.

501 Energiestrategie regio Rotterdam Den Haag – Energieperspectief 2050

De voorzitter: Dan beëindig ik daarmee dit agendapunt, en dan ga ik over naar de bespreking van de energiestrategie, regio Rotterdam Den Haag en het Energieperspectief wat erbij hoort. Ik had genoteerd dat er vragen waren van de PvdA, van de ChristenUnie en van Ongebouwd, zover ik weet. De voortgangsrapportage? Ik krijg ingeseind nog de vraag of wij de voortgangsrapportage van het PPS, of we die als hamerstuk of als spreekstuk moeten agenderen. Het was hier een hamerstuk, ik neem aan dat wij het ook als hamerstuk naar de VV mogen sturen. Dus het gaat door als hamerstuk. Het eindigt – dat heb ik niet op mijn agenda staan. Akkoord, het eindigt hier. Daarmee afgerond hebbende, de voortgangsrapportage die eindigt hier, punt. De energiestrategie, en dan ga ik deze keer rechtsom, en dan geef ik het woord aan de heer Van Winden, van Ongebouwd.

De heer Van Winden: Bedankt, mijnheer de voorzitter, maar ik denk dat er een vergissing is. Ik had vragen met name over de muskusrattenbestrijding, en niet over de energiestrategie.

De voorzitter: Akkoord. Dan kijk ik toch even gewoon rond. Mijn aantekeningen waren niet geheel correct. Het woord wordt gevraagd door? Niemand. Dan is het woord aan de PvdA.

Mevrouw Van Hijlckama Vlieg: Nou het is een hele korte vraag. Wij willen graag bij de ontwikkeling van de RES betrokken zijn, '...' de vraag is: hoe wilt u dat gaan doen?

De voorzitter: Helder. De heer Egas.

De heer Egas: Zo snel? Kom, kom.

De voorzitter: Maar u heeft het woord.

De heer Egas: Wij juichen het initiatief toe. Wij willen graag weten welke kansen dat voor Delfland biedt, en we hechten er aan dat de energietransitie en de klimaatadaptatie meer integraal worden aangepakt, maar dan ook voor ons hele gebied. Zodat er geen rechtsongelijkheid ontstaat tussen verschillende gebieden en burgers, wat betreft de inspanningen.

De voorzitter: Daarmee ...

De heer De Klerk: Voorzitter, misschien al voorsortierend op mevrouw Van Hijlckama Vlieg, maar er zijn ook al informatiebijeenkomsten over de RES'en geweest, waarbij ook de VV is uitgenodigd. Ik was er toevallig bij eentje bij, dus volgens mij wordt de VV al hier actief bij betrokken. Zover ik in ieder geval weet.

De voorzitter: Dan beëindig ik nu echt de eerste ronde. Ja, en dat kan ik ook. De heer Egas heeft het woord.

De heer Egas: Vanzelfsprekend houden we de VV daarbij aange- – alle afkortingen altijd – de VV daar zoveel mogelijk bij aangesloten. Inderdaad, waar de heer De Klerk al naar verwijst, dat zijn de bijeenkomsten die ook vanuit de RES georganiseerd worden, juist om die gelijkheid tussen alle partijen te handhaven. Ook de informatiebron die we allemaal doen. De volgende stap die we met elkaar zullen moeten gaan zetten is naar een invulling voor die RES, en daar gaan wij, willen we eigenlijk als we eventjes naar de planning kijken die we daarvoor aan de kant van de energiekant binnen Delfland aan het opstellen zijn, kijken om dat in de VV van april te kunnen brengen, en dan daarvoor in de commissie in een informatieve VV, om u daar in mee te nemen, welke stappen wij willen zetten op die energieneutraliteit, en daaraan gekoppeld de klimaatneutraliteit.

De voorzitter: Ik hoor instemmende geluiden. Ik open de tweede ronde. Is er nog iemand die een opmerking heeft voor de tweede ronde? Daar sta ik even nadrukkelijk bij stil. Nee? Dan sluit ik bij dezen ook dit onderwerp. Mensen, voordat wij doorgaan naar de vertrouwelijk vergadering, er is een vertrouwelijke vergadering na afloop van deze vergadering. Indien wij een opmerking of een vraag hebben over de notulen van de daarvoor geldende vertrouwelijke vergadering. Als die er niet is, dan kunnen we volstaan bij dat hier wetende, en alle twee de vergaderingen afronden. Is er iemand die iets heeft voor de vertrouwelijke vergadering, inhoudelijk op de notulen van toen? Ik zie werkelijk dat iedereen daarvoor instemming geeft. Instemming dat mag hier, dus dan zijn bij dezen ook die notulen goedgekeurd, hoeven we die vergadering niet te openen en te sluiten.

Rondvraag en sluiting

De voorzitter: Dan sluit ik bij dezen vergadering, ik dank u wel. Rondvraag? Dat was bijna gelukt. Het ging heel voortvarend, het was bijna gelukt. Maar toch niet helemaal. Met dank aan de griffier, voor de opmerkzaamheid. De rondvraag. Is er iemand die iets heeft te melden of te vragen voor de rondvraag? Dan ga ik deze keer even rechtstom. Mensen, ik vraag u toch even – ja, ondanks dat het even wat ludiek ging, dit is toch nog wel een officieel agendapunt – wie mag ik het woord geven? Niemand? Niemand? Dus, de rondvraag is geweest. Hij was ledig. Dan sluit ik nu echt deze vergadering. Ik dank u.

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	1390
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 november 2019
Agendapunt	B.01
Omschrijving	Begroting 2020 en meerjarenraming 2021–2024

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	21 november 2019

Toelichting

Beantwoording technische vragen is bij de stukken van de VV 21 november 2019 toegevoegd (bijlage 4) .

Voorgesteld besluit

Gevraagd besluit:

1. de Programmabegroting 2020, zoals opgenomen in bijlage 1, vast te stellen;
2. kennis te nemen van de meerjarenraming 2021–2024, als onderdeel van de programmabegroting 2020, zoals opgenomen in bijlage 1.
3. Kennis te nemen van de brief aan de VV zoals opgenomen in de bijlage 2;
4. A. Het investeringsplan voor vervangingsinvesteringen in het watersysteem zoals weergegeven in bijlage 3 ten bedrage van € 5.361.300 incl. BTW vast te stellen;
B. Het ontwerp krediet voor vervangingsinvesteringen in het watersysteem ten bedrage van € 5.106.300 incl. BTW beschikbaar te stellen
5. Kennis te nemen van Beantwoording technische vragen zoals opgenomen in bijlage 4.

Onderwerp: Begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2024
Dossiernummer: 1390

Gevraagd besluit:

1. de Programmabegroting 2020, zoals opgenomen in bijlage 1, vast te stellen;
2. kennis te nemen van de meerjarenraming 2021-2024, als onderdeel van de programmabegroting 2020, zoals opgenomen in bijlage 1.
3. Kennis te nemen van de brief aan de VV zoals opgenomen in de bijlage 2;
4. A. Het investeringsplan voor vervangingsinvesteringen in het watersysteem zoals weergegeven in bijlage 3 ten bedrage van € 5.361.300 incl. BTW vast te stellen;
B. Het ontwerp krediet voor vervangingsinvesteringen in het watersysteem ten bedrage van € 5.106.300 incl. BTW beschikbaar te stellen
5. Kennis te nemen van Beantwoording technische vragen zoals opgenomen in bijlage 4.

1. Probleemstelling – context

Het ontwerp van de Begroting 2020 wordt op 21 november 2019 ter vaststelling aan de Verenigde Vergadering aangeboden. Deze begroting bevat tevens de meerjarenraming 2021-2024, zodat de middelen van Delfland ook meerjarig per programma in perspectief geplaatst zijn.

2. Beoogd effect

Met de Begroting 2020 en de meerjarenraming 2021-2024 vertalen we de ambities uit het Bestuursakkoord in doelen, resultaten en middelen.

3. Kernboodschap

In de voorliggende Begroting 2020 zijn de doelen en resultaten overeenkomstig de jaarschijf 2020 van het uitvoeringsprogramma opgenomen en worden van elk programma de programmalijnen, de doelen, de prestatie-indicatoren, de risico's en de financiën weergegeven.

4. Historie - eerdere besluitvorming

De Begroting 2020 en de meerjarenraming 2021-2024 zijn tot stand gekomen op basis van het bestuursakkoord 'Iedereen aan de slag voor water' en het Waterbeheerplan 2016-2021.

5. Regelgeving en Beleid

Waterschapswet, artikelen 99 tot en met 102. Waterwet, artikelen 4.6 en 4.7.

6. Financiën

Zie bijlage Begroting 2020, inclusief meerjarenraming 2021-2024.

7. Duurzaamheid

In de Begroting 2020 is rekening gehouden met het beleid van Delfland inzake duurzaamheid. Specifiek wordt hier aandacht aan besteed via de programmalijn Duurzaam en Circulair binnen het programma Waterketen.

8. Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

9. OR/GO

De OR wordt voorafgaand aan terinzagelegging geïnformeerd over de Begroting 2020.

10. Risico- en beheersmaatregelen

In de Begroting 2020 is een paragraaf risicomanagement opgenomen.

11. Communicatie (in- en extern)

Communicatie over de Begroting 2020, inclusief de meerjarenraming 2021-2024, en de in de Begroting 2020 opgenomen tarieven vindt plaats rond de besluitvorming in het college op 15 oktober 2019 en de Verenigde Vergadering op 21 november 2019. Medewerkers worden over het besluit onder meer geïnformeerd via intranet en de VV-nieuwsbrief en het publiek via de website. Van de Begroting 2020 verschijnt ook een digitale versie op onze website, conform 2019. Van het besluit met betrekking tot de tarieven voor 2020 wordt de Regionale Belasting Groep zo spoedig mogelijk na vaststelling in kennis gesteld.

Nadat de Verenigde Vergadering op 21 november 2019 de begroting vaststelt, verspreiden we een persbericht over de tariefstelling.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Het ontwerp van de Begroting 2020 wordt, zodra het college dit aan de VV heeft voorgelegd, voor eenieder ter inzage gelegd en algemeen verkrijgbaar gesteld. De terinzagelegging en de verkrijgbaarstelling worden openbaar kennisgegeven. Het algemeen bestuur beraadslaagt over de Begroting 2020 niet eerder dan twee weken na de openbare kennisgeving (artikel 100 lid 3 van de Waterschapswet).

De artikelen 99 tot en met 102 van de Waterschapswet zijn van toepassing.

13. Bevoegd orgaan

Op grond van artikel 101, lid 1, van de Waterschapswet is de VV het bevoegd orgaan tot het vaststellen van de Programmabegroting 2020.

14. Toelichting

De Begroting 2020 is tot stand gekomen op basis van de jaarschijf 2020 uit de vorige begroting (2019 en de uitgangspunten en ambities die zijn verwoord in het Bestuursakkoord '*Iedereen aan de slag voor water*'). Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de lasten gelijk blijven en de schuldenlast omlaag gaat. Daarnaast blijft er ruimte voor investeringen in de toekomst.

Daarnaast wordt besluitvorming gevraagd om voor het jaar 2020, ten behoeve van de vervangingsinvesteringen in het watersysteem die volgen uit de lange termijn assetplanning, een investeringsplan van € 5.361.300 vast te stellen en een krediet van € 5.106.300 beschikbaar te stellen. Het overzicht met vervangingsinvesteringen is opgenomen in bijlage 3.

Voor deze vervangingsinvesteringen is een opgavebepaling gedaan, op basis van einde technische levensduur, om de gewenste functionaliteit en uitstraling te waarborgen. Deze objecten zijn een selectie vanuit het langere termijn assetplan die in 2018 voor de kunstwerken binnen het watersysteem is geïnventariseerd. Voorafgaande aan de revisie wordt een conditiemeting verricht op de objecten om te bepalen wat de onderhoudsbehoefte daadwerkelijk is. Aan de hand van de bevindingen en analyse van het functioneel gedrag van het object zal er een plan van aanpak opgesteld worden om het object weer op de gewenste conditie te brengen zodanig dat hij gedurende technische levensduur verwachting weer zijn functie naar behoren kan vervullen in het watersysteem.

15. Bijlagen

1. Begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2024
2. Brief aan de VV betreffende Begroting 2020 en MJR 2021-2024
3. Vervangingsinvesteringen watersysteem
4. Beantwoording technische vragen

Begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2024

Dossiernummer : 1390

Vergaderdatum : 21 november 2019

Hoogheemraadschap van
Delfland

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 15 oktober 2019, dossiernummer 1390;

gelezen het positieve advies van de gezamenlijke commissie P&C - Begroting van 5 november 2019;

overwegende dat:

- a. het ontwerp van de Programmabegroting 2020 ingevolge artikel 100, tweede en derde lid, van de Waterschapswet gedurende twee weken voor een ieder ter inzage heeft gelegen;
- b. hiertegen wel/geen bedenkingen zijn ingediend;

Gelet op:

de artikelen 99 tot en met 102 van de Waterschapswet;

Besluit:

1. de Programmabegroting 2020, zoals opgenomen in bijlage 1, vast te stellen;
2. kennis te nemen van de meerjarenraming 2021-2024, als onderdeel van de programmabegroting 2020, zoals opgenomen in bijlage 1.
3. Kennis te nemen van de brief aan de VV zoals opgenomen in de bijlage 2.
4. A. Het investeringsplan voor vervangingsinvesteringen in het watersysteem zoals weergegeven in bijlage 3 ten bedrage van € 5.361.300 incl. BTW vast te stellen;
B. Het ontwerp krediet voor vervangingsinvesteringen in het watersysteem ten bedrage van € 5.106.300 incl. BTW beschikbaar te stellen.
5. Kennis te nemen van Beantwoording technische vragen zoals opgenomen in bijlage 4.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 november 2019

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,

de Voorzitter,

ir. P.C. Janssen

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Begroting 2020

Meerjarenraming
2021 - 2024

Iedereen aan de
slag voor water

Hoofdeemraadschap van
Delfland

Colofon

Delft, november 2019

Begroting 2020 en Meerjarenraming 2021-2024

Samenstelling

Hoogheemraadschap van Delfland

Hoogheemraadschap van Delfland

Postbus 3061

2601 DB DELFT

tel: 015-2608108

www.hhdelfland.nl

Foto omslag: Battle of the Beach op strand Monster

Inhoud

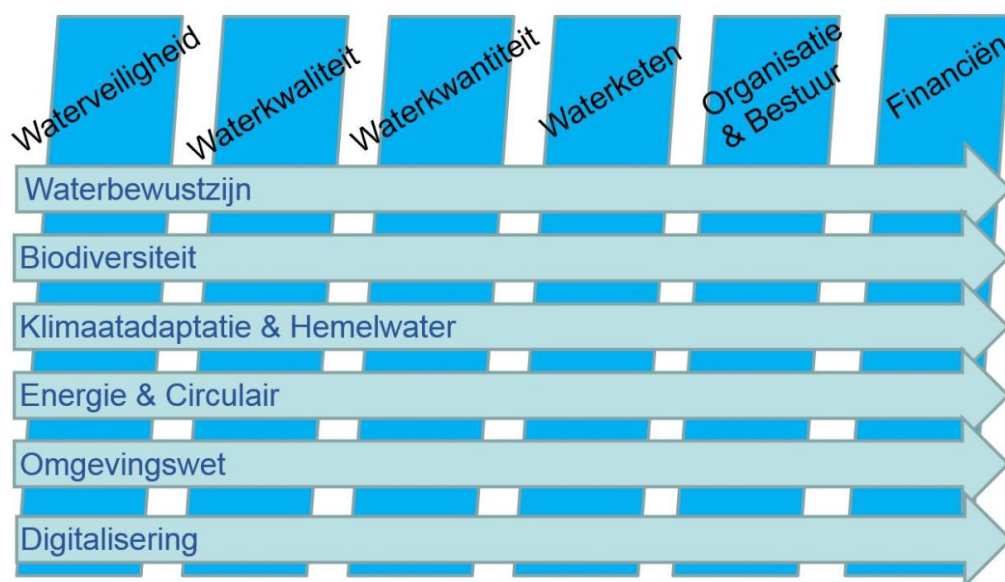
1	Leeswijzer	4
2	Inleiding	5
3	Samenvatting: "Iedereen aan de slag voor water"	7
4	Meerjarenperspectief	9
5	Waterveiligheid	10
6	Waterkwaliteit	13
7	Waterkwantiteit	17
8	Waterketen	20
9	Organisatie en bestuur	23
10	Financiën	26
11	Exploitatierekening	28
12	Balans en overige financiële gegevens	32
13	Investeringsuitgaven en kredieten	35
14	Financiering	37
15	Bijlagen	39

1 Leeswijzer

De Begroting 2020 van het Hoogheemraadschap van Delfland is de eerste van de huidige bestuursperiode. Met deze Begroting 2020 en Meerjarenraming 2021-2024 geven wij verdere invulling aan de uitvoering van het Bestuursakkoord 2019-2023 (*Iedereen aan de slag voor water*)¹ en de uitvoering van het Waterbeheerplan 5 2016-2021 (WBP5). Bij dit WBP5 hoort het zesjarig uitvoeringsprogramma. Dit wordt jaarlijks met de kadernota en begroting bijgesteld. De begroting start met een algemene inhoudelijke inleiding, waarin de link wordt gelegd tussen het Bestuursakkoord en de Begroting 2020. Dit is het eerste document in de planning & control cyclus met de uitvoeringsafspraken voor deze bestuursperiode.

In Hoofdstuk 4 presenteren we het meerjarenperspectief voor de komende jaren. Dit is de financiële samenvatting van de Begroting 2020 en de Meerjarenraming 2021-2024.

Aansluitend is de begroting opgebouwd rond een aantal inhoudelijke programma's. Hierbij is ervoor gekozen de portefeuille-indeling van het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden te volgen. De programma's zijn opgedeeld langs programmalijnen. Daarbij is ervoor gekozen ook de coördinerende taken in het inhoudelijke programma van de portefeuillehouder onder te brengen. In onderstaande figuur is de samenhang tussen de hoofdtaken (de verticale blokken) en de coördinerende taken (de horizontale pijlen) grafisch weergegeven. Het aantal coördinerende taken is groter dan in deze figuur kan worden weergegeven.²

Samenhang Portefeuilles en Programma's

De programma's staan beschreven in de hoofdstukken 5 t/m 10. Hierin zijn de genoemde programmalijnen uitgewerkt in doelen en de prestaties die we daarvoor in 2020 leveren. Tevens zijn per programma de exploitatiekosten en benodigde investeringsuitgaven opgenomen.

In de Begroting 2019 heeft de vorige VV ervoor gekozen een kwaliteitsslag voor de prestatie-indicatoren te maken. Dat resulteerde in een geringer aantal en duidelijkere indicatoren. Die lijn zetten we in deze begroting voort door te focussen op een beperkt aantal prestatie-indicatoren met de meeste zeggingskracht en sturingswaarde. Dit versterkt de waarde van dit document en toekomstige verantwoordingsdocumenten. Zo geven we tevens uitvoering aan het uitgangspunt van een lerende organisatie, die al werkend met verbeteringsvoorstellen komt.

In hoofdstuk 11-14 staan de (verplichte) begrotingsparagrafen zoals in het Waterschapsbesluit gepresenteerd. Er zijn geen incidentele baten en lasten; daarom is deze (verplichte) paragraaf niet opgenomen. De onderdelen uit de verplichte paragraaf 'Bedrijfsvoering' staan in programma 9 Organisatie, bestuur en digitalisering. Ter vergelijking zijn in de tabellen de bedragen van de oorspronkelijk vastgestelde Begroting 2019 (verder aangeduid als 'Begroting 2019') opgenomen met een herschikking, rekening houdend met de nieuwe programma-indeling. In de tabellen komen afrondingsverschillen voor (maximaal € 0,1 miljoen).

¹ Tot stand gekomen met alle elf fracties in de Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland na de Waterschapsverkiezingen van 2019. Mei 2019.

² Voor de precieze verdeling van taken over de portefeuilles van Dijkgraaf en Hoogheemraden, zie bijlage.

2 Inleiding

Delfland staat midden in de samenleving. De opgaven Waterveiligheid, Waterbeheer en Waterzuivering staan centraal. Deze benaderen we integraal en voeren we goed en efficiënt uit met ruimte voor technische en sociale innovaties en vanuit een brede oriëntatie op de maatschappelijke vraagstukken van nu en de toekomst. Onze aanpak is ambitieus en pragmatisch en is gebaseerd op samenwerking: we gaan er vanuit dat we het niet alleen kunnen. We moeten en willen met elkaar aan de slag.

Dat is in een notendop de centrale boodschap van de *Strategische Verkenningen 2019*³ en *Iedereen aan de slag voor water, Bestuursakkoord 2019-2023*. De afspraken uit het Bestuursakkoord zijn uitgewerkt in deze begroting. In deze inleiding vatten we de ambities uit het Bestuursakkoord samen in de volgende drie hoofdlijnen:

- Veiligheid & Leefbaarheid
- Verbindend samenwerken
- Tarieven gelijk en gezonde financiën.

Veiligheid & Leefbaarheid

Delfland draagt met het uitvoeren van alle werkzaamheden bij aan de veiligheid en leefbaarheid van ons gebied. Die staan ook in ons gebied onder druk. Het klimaat verandert, de bodem daalt, de zeespiegel stijgt, de verstedelijking neemt toe, evenals de verontreiniging van het milieu. Ons gebied is complex: kust, stad, gras en glas liggen naast elkaar, het is dichtbevolkt en dichtbebouwd en kent een grote economische bedrijvigheid. Wij hebben veel te beschermen onder uitdagende omstandigheden.

Onder die omstandigheden werken wij aan een veilig, gezond en aantrekkelijk gebied voor inwoners en ondernemers; nu en in de toekomst. We beseffen dat de tijd van makkelijke oplossingen voorbij is. We zoeken naar nieuwe vormen. Dat betekent ambitie en innovatie op het gebied van techniek, digitalisering, schaalgrootte, bewust gedrag en samenwerking.

Wij werken aan een gebied dat de gevolgen van te veel en te weinig water goed kan opvangen. Een gebied waar voldoende zoet water is, waar het water in de sloten, plassen en vaarten gezond is en de biodiversiteit groot. Een gebied waar het ondanks de hectiek prettig wonen, werken en recreëren is, omdat het ook ruimte biedt voor ontspanning op groenblauwe plekken.

Wij maken het gebied klimaatkrachtig: de gebruikers zijn voorbereid op grote hoosbuien en lange(re) perioden van droogte. Wij stimuleren hen maatregelen te nemen om te komen tot bijvoorbeeld groene daken en groenblauwe schoolpleinen. Wij werken zelf duurzaam en circulair. Bijvoorbeeld met het produceren van Groen Gas op de waterzuivering. Zo dragen we ook bij aan de Sustainable Development Goals. Wij zijn innovatief (doen bijvoorbeeld toezicht met drones) en kostenbewust. En wij doen dit vooral samen.

Verbindend samenwerken

Als waterschap kunnen en willen wij niet alléén handelen. Goed waterbeheer gaat over de directe leef- en werkomgeving van mens en dier. Iedereen heeft daar belang bij en iedereen kan bijdragen. Samen werken we aan een veilige en leefbare omgeving.

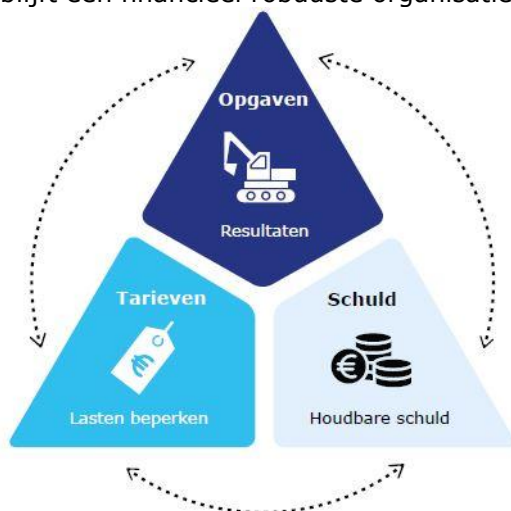
De betrokkenheid van alle gebruikers in ons gebied is belangrijk: inwoners, ondernemers, overheden, belangenorganisaties en kennisinstituten; alleen samen kunnen wij ons gebied toekomstbestendig inrichten. Vanuit het gezamenlijk belang zoeken we oplossingen die voor alle belanghebbenden haalbaar en acceptabel zijn. Zo werken we samen met de glastuinbouw aan het verbeteren van de waterkwaliteit (Gebiedsgerichte Aanpak) en wateropvang (Rainlevelr).

Als overheid heeft Delfland een belangrijke verantwoordelijkheid. Wij nemen in veel gevallen het initiatief om te komen tot verbindingen met andere belanghebbende partijen, zoals de hulpholders van een zorginstelling die grazers in de duinen begeleiden. Delfland wil bovendien aansluiten bij initiatieven uit de samenleving, zoals buurtinitiatieven en de Waterstraat. Dat kan door mee te denken, door te initiëren, door te stimuleren en door faciliteiten of financiële bijdragen te verlenen. Deze werkwijze past binnen de uitgangspunten van de Omgevingswet.

³ Opgesteld door de ambtelijke organisatie. Maart 2019.

Tarieven gelijk en gezonde financiën

We hanteren in deze bestuursperiode de nullijn bij de tarieven voor de zuiverings- en watersysteemheffing. Tegelijkertijd dringen wij de schulden van Delfland verder terug. Delfland is en blijft een financieel robuuste organisatie.

Met de gelijkblijvende tarieven voeren wij onze watertaken uit en houden we tegelijkertijd ruimte voor investeringen die in de toekomst nodig zijn. Dat is enerzijds het gevolg van verstandig inhoudelijk en financieel beleid van het afgelopen decennium. Anderzijds is dit een gevolg van meer belastinginkomsten door toename van het aantal bedrijven en inwoners in het gebied. Die groei stelt ons tegelijkertijd voor uitdagingen: meer inwoners en bedrijven betekent meer afvalwater, meer verstening en intensiever gebruik van het water. In de huidige bestuursperiode kijken wij nadrukkelijk naar wat er in de toekomst moet gebeuren om op de (middel)lange termijn de veiligheid en leefbaarheid te behouden en waar mogelijk te vergroten en welke investeringen dit vergt.

3 Samenvatting: “Iedereen aan de slag voor water”

Programma

WATERVEILIGHEID: We zetten de toetsing van de primaire keringen voort, evenals de toets op regionale keringen. Na vaststelling van de normering voor overige keringen, maken we een start met het toetsen van de overige keringen. Qua uitvoering gaan we door met de programmatische aanpak buitengewoon onderhoud en verbeteren. In 2020 stellen we een nieuwe programmatische aanpak vast voor de periode 2021–2030 en werken we een financieringsvoorstel uit. Vanuit regulier beheer inspecteren we alle keringen, voeren we dagelijks onderhoud uit aan waterkerende kunstwerken en maaien we 100 hectare aan groene kades.

In de programmalijn Waterbewustzijn zetten we structureel en systematisch in op duurzame gedragsveranderingsprocessen. Dit doen we in aanvulling op de bestaande bewustwordingsactiviteiten.

WATERKWALITEIT: In dit programma wordt gewerkt aan schoon, gezond en levend water in alle wateren binnen Delfland. Binnen dit programma vallen ook Zoet water (beschikbaarheid), Biodiversiteit, Recreatief medegebruik, Internationale samenwerking, de Watervisie en ruimtelijk planvorming. Het is essentieel om in 2027 te voldoen aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Onverminderde inzet en intensivering van maatregelen is nodig om dit te bereiken. Daarvoor is samenwerking met alle betrokken partijen zoals de glastuinbouw, melkveehouders en gemeenten noodzakelijk. We pakken met voorrang de gebieden aan waar de waterkwaliteit nu achterblijft. Tegelijkertijd kijken we op basis van analyses welke doelstellingen voor ons gebied realistisch zijn. Dat verwerken we in het 3e Stroomgebiedsbeheerplan (SGBP-3) voor 2022-2027. De zoetwatervoorziening staat onder druk als gevolg van vaker optredende periodes van droogte. Dit vraagt meer aandacht van alle betrokken partijen om voldoende zoetwater te kunnen borgen in ons gebied, zoals bij het Brielse Meer. De biodiversiteit staat mondiaal onder druk. Delfland wil zijn steentje bijdragen om binnen de mogelijkheden de flora en fauna te verbeteren. Ook ligt er de ambitie om recreatief medegebruik op en om het water meer mogelijk te maken. In 2020 worden voor de onderwerpen Biodiversiteit, Recreatief medegebruik en Internationale samenwerking nieuwe (beleids)kaders opgesteld.

Om het waterbelang in ruimtelijke plannen zo goed mogelijk te borgen, is Delfland nauw betrokken bij relevante ruimtelijke ontwikkelingen. Met de watertoets, de (nieuwe) Watervisie en het toepassen van 'strategisch omgevingsmanagement' komt Delfland goed beslagen ten ijs, bij zowel de opstelling van Omgevingsvisies als bij gebiedstafels en individuele ruimtelijke planvorming.

WATERKWANTITEIT: Het watersysteem van Delfland wordt zo ingericht, dat er in het gebied veilig kan worden gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Daarvoor is onderhoud en beheer van het bestaande systeem (dagelijks en groot onderhoud) en instrumentarium (peilbesluiten, vergunningen) van het grootste belang. Die moeten ook op toekomstige ontwikkelingen worden ingericht, bijvoorbeeld op de gevolgen van de klimaatverandering, zoals hoosbuien.

Bij grondwater en bodemdaling zetten we als belangrijke grondwaterbeheerder in op gezamenlijke strategie en actie (met andere waterschappen, gemeenten en provincie) om het beheer nu en in de toekomst zo goed mogelijk te kunnen blijven doen. De gevolgen van bodemdaling worden in kaart gebracht evenals mogelijke aanpassingen in peilbeheersing en/of vergunningverlening.

De klimaatverandering vraagt om voortzetting en intensivering van de ingezette koers rond klimaatadaptatie en hemelwater. Dit doen we zoveel mogelijk in samenwerking met andere partijen, waaronder de andere waterschappen en de provincie Zuid-Holland.

Een integrale visie op hemelwater is in voorbereiding. We breiden het netwerk Klimaatkrachtig Delfland uit. We blijven klimaatkrachtige initiatieven stimuleren, ondersteunen en faciliteren. De stimuleringsregeling voor klimaatinitiatieven blijft bestaan.

WATERKETEN: Voor Delfland bestaat de voornaamste rol in de waterketen uit het transporteren en zuiveren van het afvalwater, dat gemeenten inzamelen. Daarbij hoort het verwerken van het vrijkomende slib. Dit doen we zo effectief, efficiënt en duurzaam mogelijk. Voor de ketenbenadering wordt nauw samengewerkt met gemeenten en drinkwaterbedrijven. In 2020 gaan we de bestuursakkoorden hiervoor verlengen. We moeten ons in deze bestuursperiode beraden op toekomstige ontwikkelingen bij de vier waterzuiveringsinstallaties van Delfland. Hiervoor gaan we masterplannen opstellen met verschillende scenario's. Zo bereiden we besluitvorming voor die invloed zal hebben op de toekomst. Delfland wil energie- en klimaatneutraal zijn. Daarvoor worden maatregelen genomen om energie te besparen, grondstoffen en effluent te hergebruiken en schone energie op te wekken. Zo geven we als overheid het goede voorbeeld.

ORGANISATIE EN BESTUUR: We streven naar een organisatie die in staat is de taken van nu en die van de toekomst zo goed mogelijk uit te voeren. Oftewel een resultaatgerichte uitvoeringsorganisatie in een dynamische wereld. Belangrijke aspecten zijn kennismanagement, veiligheidscultuur, duurzame mobiliteit en sturing vanuit de keten en van buiten naar binnen. Een belangrijke opgave is het implementeren van de Omgevingswet, die op 1-1-2021 van kracht wordt (onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring). Dat vraagt een verandering in grote delen van onze organisatie en instrumenten.

Informatie en digitalisering zijn cruciale hulpmiddelen om het werk nu en in de toekomst zo goed mogelijk uit te voeren. Toezicht en handhaving vormen een belangrijke schakel tussen buiten en binnen. Hier gaan wij voort op de ingeslagen weg en bereiden ons tegelijkertijd voor op de Omgevingswet. Met communicatie blijven we werken aan de reputatie van Delfland; de crisisorganisatie is in staat calamiteiten adequaat te bestrijden.

FINANCIËN: Het uitgangspunt is een toekomstbestendig huishoudboekje. Zoals afgesproken in het Bestuursakkoord blijven de tarieven in de periode 2019-2024 gelijk en wordt de netto schuldquote lager dan 250% in 2023. De planning-en-controlcyclus is het primaire instrument om de financiën te monitoren en te sturen. In 2020 stellen wij een strategische investeringsplanning op.

Exploitatie per programma, nog te besluiten resultaatbestemming

Programma (bedragen * € 1 miljoen)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Waterveiligheid	20,5	24,8	24,6	25,6	25,1	24,8
Waterkwaliteit	8,5	10,3	10,7	10,9	10,8	11,2
Waterkwantiteit	32,5	37,8	39,2	36,2	36,4	36,3
Waterketen	89,1	92,3	94,5	94,5	94,3	94,6
Financiën	17,7	13,7	15,7	15,6	15,8	16,4
Organisatie en bestuur	35,2	36,2	35,1	34,9	34,7	34,8
Algemene dekkingsmiddelen	-231,4	-234,6	-237,0	-239,6	-241,6	-243,6
Stelpost ambtelijk		-2,9	-4,1	-3,9	-3,7	-4,3
Stelpost bestuurlijk			-0,8	-2,1	-2,4	-2,8
Begrotingssaldo 2019-2024	-27,7	-22,4	-22,3	-28,0	-30,6	-32,6
Storting in reserve tariefdeemping zuiveringsheffing (voordeel herfinanciering AWZI Harnaschpolder)	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Storting / Onttrekking reserve tariefdeemping zuiveringsheffing	1,3	-0,7	-2,7	-4,8	-6,0	-5,5
Storting restant voordelig exploitatieresultaat in reserve Niet-vrij besteedbaar vermogen	25,1	21,7	23,6	31,4	35,2	36,7
Bijgesteld meerjarenperspectief (na mutaties in reserves *)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

*) De mutaties in reserves zijn opgenomen in hoofdstuk 12

Belastingopbrengsten

Onderstaande tabel geeft de netto-belastingopbrengsten per taak weer. In 2020 gaan we uit van gelijkblijvende tarieven bij zowel Watersysteem als Zuiveren.

Taak (bedragen * € 1 miljoen)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Watersysteem	-97,3	-98,2	-99,4	-100,7	-101,7	-102,7
Zuiveren	-133,3	-135,4	-136,6	-137,9	-138,9	-139,9
Totaal netto-belastingopbrengsten	-230,6	-233,6	-236,0	-238,6	-240,6	-242,6
Overige opbrengsten	-0,8	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	-231,4	-234,6	-237,0	-239,6	-241,6	-243,6

De stijging in belastingopbrengsten bij de taken Watersysteem en Zuiveren houden verband met de toename in arealen: toename in het aantal huishoudens en als gevolg daarvan de toename in het aantal vervuilingseenheden. De overige opbrengsten betreffen met name opbrengsten leges en precario.

Ontwikkeling van de schuldpositie

Op financieel gebied willen we onze schuldenlast verkleinen door zo min mogelijk lasten naar de toekomst te verschuiven. Op basis van de voorliggende begroting en meerjarenraming daalt de schuldpositie van € 703 miljoen per ultimo 2019 naar € 499 miljoen per ultimo 2024. Onderstaande tabel geeft de schuldpositie ultimo jaar voor de komende jaren weer.

(bedragen * € 1 miljoen)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kortlopende schuld 1)	4	-16	-33	-56	-60	-66
Langlopende schuld	699	682	664	645	605	565
Totaal	703	666	631	589	545	499

1) De rekening-courant positie slaat in het jaar 2020 om van een schuld naar een tegoed

4 Meerjarenperspectief

Exploitatie

De Begroting 2020 en Meerjarenraming 2021-2024 zijn gebaseerd op het Bestuursakkoord 2019-2023 'Iedereen aan de slag voor water'. De belangrijkste financiële uitgangspunten zijn:

1. Voor de gehele collegeperiode geldt een tariefstabilisatie op het niveau van 2019, voor zowel de watersysteemheffing als de zuiveringsheffing.
2. Conform eerdere bestuurlijke besluitvorming wordt het jaarlijks voordeel vanuit de herfinanciering van het DBFO-contract toegevoegd aan de reserve tariefdeemping zuiveringsheffing.
3. In de jaren 2020-2024 wordt de reserve tariefdeemping zuiveringsheffing ingezet voor het stabiliseren van het tarief zuiveringsheffing.
4. Jaarlijks wordt een storting in de Reserve niet-vrij besteedbaar vermogen begroot. Het begrote exploitatieresultaat ná bestemming is € 0.

In de voorliggende begroting zijn de financiële consequenties verwerkt van eerder genomen besluiten. Zo heeft de balansverkorting tot gevolg dat de kapitaallasten lager zijn dan in de eerdere meerjarenraming. Daarnaast heeft voortzetting van bestaand beleid diverse kostenstijgingen in 2020 en later tot gevolg. Deze zijn opgenomen in Overige bijstellingen. Het betreft onder meer het niet activeren van interne projecturen (2020: € 4,7 miljoen), en de voortzetting van de reserve onvoorzien capaciteit (€ 1,5 miljoen). Daarnaast is de ambitie van het Bestuursakkoord vertaald in concrete maatregelen. Deze zijn bij de verschillende programma's nader toegelicht.

Het hanteren van gelijkblijvende tarieven heeft lagere belastingopbrengsten ten opzichte van de eerdere meerjarenraming tot gevolg.

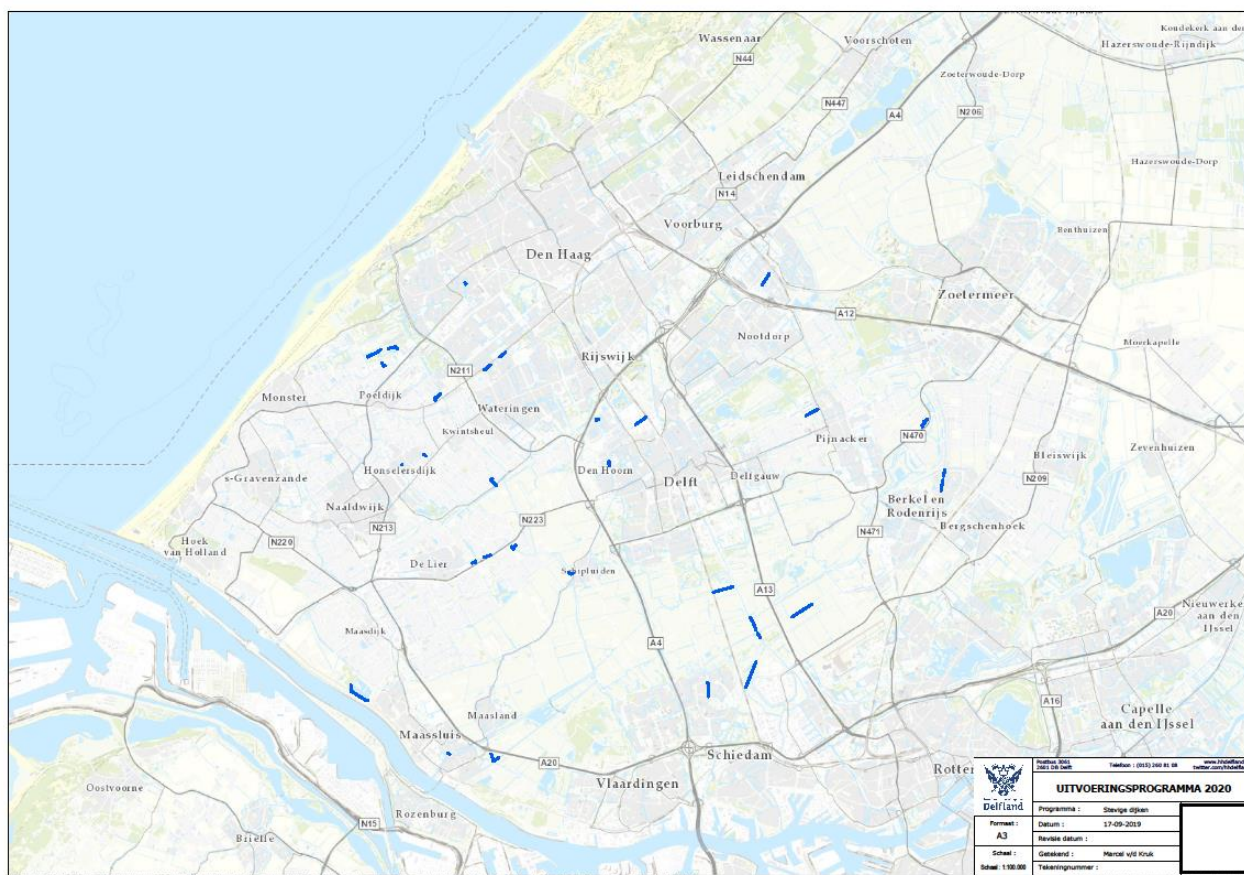
In verschillende programma's is een uitzetting van de begroting zichtbaar; daarvoor volgen maatregelen om dit op te vangen. Dat is opgenomen onder de stelposten, ambtelijk en bestuurlijk.

Het voordelig begrotingssaldo 2020 vóór storting in de reserves bedraagt € 22,4 miljoen. Door het verwerken van de diverse toevoegingen aan de reserves is het jaarlijkse saldo van de begroting nihil. Bovenstaande maatregelen resulteren in het volgende verloop van het meerjarenperspectief en toevoegingen/onttrekkingen aan de reserves:

Meerjarenperspectief exploitatiesaldo

(bedragen * € 1 miljoen)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Voordelig resultaat meerjarenraming	-27,7	-32,2	-36,6	-39,8	-45,7	-52,4
Kapitaallasten		-0,7	-0,7	-0,5	-0,7	-1,5
Overige bijstellingen		12,2	17,0	14,4	14,3	15,6
Belastingopbrengsten (+ = daling)		1,2	2,9	3,9	7,6	12,8
Stelpost ambtelijk		-2,9	-4,1	-3,9	-3,7	-4,3
Stelpost bestuurlijk			-0,8	-2,1	-2,4	-2,8
Saldo (vóór mutatie reserves)	-27,7	-22,4	-22,3	-28,0	-30,6	-32,6
Storting in reserve tariefdeemping zuiveringsheffing (voordeel herfinanciering AWZI Harnaspolder)	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Storting in reserve tariefdeemping zuiveringsheffing – Kadernota 2018	1,3	-0,7	-2,7	-4,8	-6,0	-5,5
Storting restant voordelig exploitatieresultaat in reserve Niet-vrij besteedbaar vermogen	25,1	21,7	23,6	31,4	35,2	36,7
Totaal	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

5 Waterveiligheid

Figuur 5.1 Overzicht van de trajecten waar we in 2020 buitengewoon onderhoud uitvoeren

Waterveiligheid

Doel: De primaire, regionale en overige waterkeringen zijn veilig. We zorgen voor adequaat onderhoud en we beoordelen periodiek op stabiliteit en hoogte. We nemen risicogestuurd passende maatregelen die we afstemmen met de omgeving.

Prestatie-indicator: Percentage keringen dat voldoet aan de norm op basis van het actuele oordeel voor de primaire en regionale keringen. Delfland beoordeelt elke 12 jaar of de keringen aan de norm voldoen. Voldoet een kering niet, dan nemen wij passende maatregelen waaronder groot onderhoud, dijkversterking en calamiteitenbestrijding. De PI geeft de mate van veiligheid weer op basis van de beschikbare toetsresultaten.

Prestatie-indicator	Streefwaarden					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Primaire waterkeringen (55 kilometer)	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Regionale waterkeringen (437 kilometer)	82%	84%	85%	87%	88%	89%

- 1) In 2017 zijn nieuwe normen voor waterveiligheid vastgelegd in de Waterwet. De keringen dienen uiterlijk in 2050 aan deze nieuwe norm te voldoen. Hierdoor wordt Nederland nog beter beschermd tegen overstromingen.
- 2) Binnen Delfland beschermen 437 km regionale waterkeringen de laag gelegen polders tegen overstroming vanuit de boezem en binnenboezems.

Activiteiten 2020:

- Inspectie van circa 677 kilometer waterkeringen, waarvan 55 kilometer primaire waterkeringen.
- Maaionderhoud op circa 154 hectare groene keringen.
- Omvorming van een deel kort gras-keringen naar natuurlijkere, bloemrijke keringen.
- Bomeninspecties en snoeionderhoud van bomen op percelen Delfland.

- Testsluiting van de boezemcompartimenteringskeringen.
- Muskusrattenbeheer conform afspraken in Kosten voor Gemene Rekening (KvGR).
- Inspecties aan waterkerende kunstwerken.
- We doen dagelijks onderhoud en conditiemeting aan waterkerende kunstwerken.
- We ontwikkelen een nieuwe strategie om de veiligheid van de waterkeringen te borgen.

Om de gestelde prestatie-indicatoren te halen zijn investeringen nodig. De uitgaven voor de programmatische aanpak Buitengewoon onderhoud (BGO) en de programmatische aanpak Verbeteren waterkeringen staan in de investeringsbegroting Waterveiligheid. Rekening houdend met de urgentie van de beoogde maatregelen en de doorlooptijd van de projecten, zetten wij de beschikbare capaciteit optimaal in om onze doelen te halen. Delfland prioriteert op basis van urgentie; de meest urgente trajecten krijgen voorrang. De urgente kades bevinden zich grotendeels in de planvormings-, voorbereidings- of realisatiefase. In de eerste jaren van de programmatische aanpak is vooral geïnvesteerd in planvorming, het maken van afspraken met wegbeheerders en de voorbereiding van projecten. In de laatste drie jaar van de programmatische aanpak ligt de focus meer op realisatie.

In 2022 moeten alle primaire keringen zijn getoetst aan de nieuwe normen voor waterveiligheid. De toetsing van de regionale keringen - opgedeeld in clusters - is in 2024 gereed. Mocht onverhoopt een kering binnen de toetsing worden afgekeurd dan passen wij de streefwaarden aan en maken we een plan om de kering op orde te krijgen.

Naast de regionale keringen heeft Delfland de laatste jaren ook een veel beter beeld gekregen van de polderkades. Binnen de programmatische aanpak worden – naast de regionale keringen – al langer polderkades opgehoogd. Dit gebeurt op basis van urgentie en mogelijkheden om werk met werk te maken. Aansluitend op de werkwijze voor regionale keringen onderzoekt Delfland wat de meerwaarde is als we polderkades normeren op basis van risico's om het onderhoud doelmatiger en efficiënter te kunnen uitvoeren.

Ook via inspecties verkrijgen we inzicht in de toestand van de keringen. En we voorkomen waar mogelijk dat er een nieuwe opgave ontstaat door beheer en onderhoud van de primaire, regionale en overige. Daarbij gaat het om circa 622 kilometer regionale en overige waterkeringen en 55 kilometer primaire waterkeringen, alsmede waterkerende kunstwerken. Het dagelijks onderhoud bestaat onder meer uit maaionderhoud (inclusief onze bloemrijke dijken, de Honey Waterway), het bestrijden van schadelijke begroeiing (groot hoefblad en duizendknoop), snoeionderhoud bomen, herstellen beschadigingen, onderhoud drainage-systemen in keringen en dagelijks onderhoud aan de waterkerende kunstwerken. In aanvulling op inspecties voeren we conditiemetingen uit, zodat we beter de onderhoudstoestand van waterkerende kunstwerken kennen. De insteek is om het onderhoud planmatig uit te voeren.

Vanuit zowel de inspectie als de toetsing worden diverse trajecten aan het programma Waterveiligheid toegevoegd. Dit leidt tot een voortdurend bijstellen van prioriteiten op basis van urgentie en de kansen om mee te liften met ander groot onderhoud. Het leidt er ook toe dat het programma BGO nog steeds een grote opgave kent. Daarbij is het onzeker hoe groot de verbeteropgave is die uit de toetsing komt. We werken eraan dat in beginsel alle keringen voldoen aan de veiligheidsnorm (voor regionale keringen vastgesteld door de provincie, voor polderkades vast te stellen door Delfland). Door met signaleringswaarden (op basis van zettingsverwachting) te werken, kan de kering met een programmatische aanpak op hoogte gebracht worden voordat deze onder de veiligheidsnormering komt. Omdat in 2020 de verzamelkredieten aflopen, leggen wij in 2020 een strategie voor aan de Verenigde Vergadering voor om de veiligheid van de waterkeringen te borgen. Deze strategie kan invloed hebben op de geraamde investeringen, alsmede op de benodigde capaciteit voor de komende jaren.

Voor het muskusrattenbeheer neemt Delfland deel aan de regeling Kosten voor Gemene Rekening (KvGR) West-Nederland. Landelijk werken waterschappen samen om muskusratten naar de landsgrenzen terug te dringen.

Waterbewustzijn

Doel: Structureel en systematisch inzetten op duurzame gedragsveranderingsprocessen in aanvulling op bestaande bewustwordingsactiviteiten.

Activiteiten 2020:

- Investeren in slimme combinaties van nieuwe kennisvelden.
- Opstellen Plan van aanpak Gedragsverandering voor periode 2020-2023.

Dankzij het uitstekende werk van de waterschappen is er in Nederland een te laag bewustzijn als het gaat om nut en noodzaak van het publieke waterbeheer. En er is een te lage inschatting van watergerelateerde risico's. In de afgelopen periode heeft Delfland ingezet op het verhogen van het waterbewustzijn. Het Bestuursakkoord legt de focus op *'het streven om inwoners, bedrijven en overheden waterbewust te laten handelen'*. In 2020 investeren wij in slimme combinaties van nieuwe kennisvelden als gedragsbeïnvloeding, community management en monitoring & evaluatie. Gedragsverandering vraagt maatwerk per project: vanuit grondige analyses naar aantoonbaar effectieve interventies. Wij stellen een Plan van aanpak Gedragsverandering 2020-2023 op. Hierin staat de mix van maatregelen en activiteiten die nodig is om een duurzame gedragsbeïnvloeding te realiseren, inclusief de daarvoor benodigde middelen.

Exploitatie Waterveiligheid

Programmalijn (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Waterveiligheid	20,2	24,5	24,3	25,3	24,8	24,5
Waterbewustzijn	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Totaal	20,5	24,8	24,6	25,6	25,1	24,8

De belangrijkste oorzaken van de kostenstijging zijn:

- Stijging van de bijdrage voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP);
- Niet langer activeren van interne uren en niet voorzienbare capaciteit;
- Nieuwe ambities.

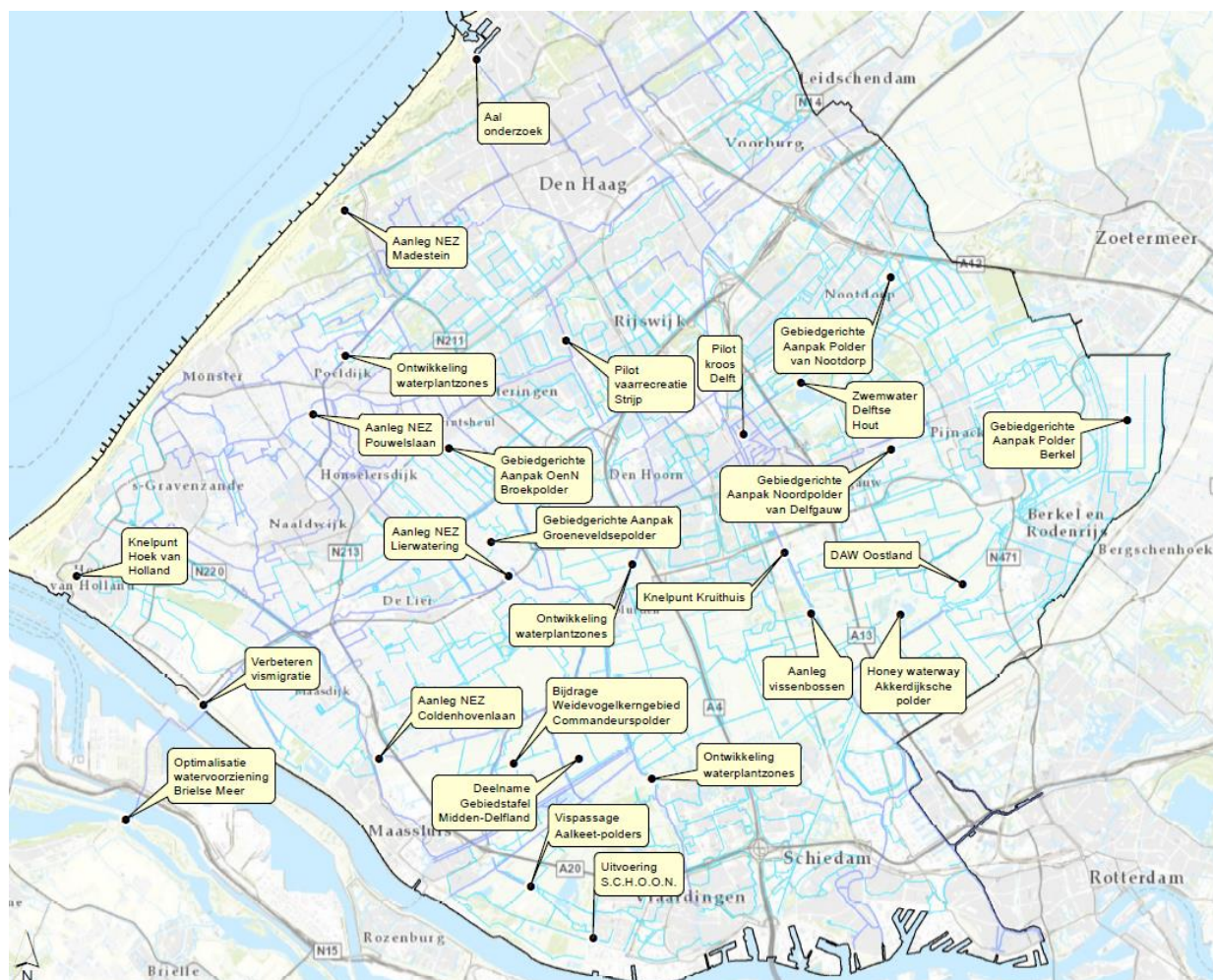
Investeringsuitgaven Waterveiligheid

Programmalijn (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2019 *)	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Waterveiligheid	9,9	10,0	11,0			
Totaal	9,9	10,0	11,0	**)	**)	**)

*) Vóór besluitvorming niet langer activeren van interne uren.

**) Wordt nader bepaald aan de hand van de strategische investeringsplanning, vast te stellen in 2020.

6 Waterkwaliteit

Figuur 6.1 Selectie van projecten die we in 2020 uitvoeren

Waterkwaliteit

Doel:

In 2027 heeft Delfland schoon, gezond en levend water, dat voldoet aan de KRW-doelen. In 2021 zijn de doelen voor de SGBP3-periode vastgesteld voor zowel de KRW-waterlichamen als het overig water.

De realisatie van de doelen voor 2027 voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) ligt nog niet binnen handbereik. Dit komt vooral door overschrijdingen van de chemische normen en te weinig natuurlijke inrichting. Vanwege het belang van een goede waterkwaliteit voor de leefomgeving, de biodiversiteit en het vestigingsklimaat zetten wij onverminderd in op verbetering van de waterkwaliteit. Dit doen we door het uitbreiden van activiteiten en door het versnellen, intensiveren en versterken van de samenwerking met gebiedspartners en inwoners, zowel in landelijk als in stedelijk gebied. Afgelopen jaar heeft Delfland de landelijk ontwikkelde Ecologische Sleutelfactoren (ESF's) uitgewerkt. Deze betreffen de ecologische en chemische waterkwaliteit. Daardoor hebben we meer kennis over welke verbeteringen in het watersysteem nodig zijn om te zorgen voor schoon, gezond en levend water, en om de KRW-doelen in 2027 te halen. Tevens kunnen we met deze kennis in 2020 realistischere doelstellingen voor het Derde Stroomgebiedsbeheerplan (SGBP-3) 2022-2027 en de 'overige wateren' opstellen.

Prestatie-indicatoren: chemische en ecologische waterkwaliteit

Prestatie-indicator Chemische waterkwaliteit	Streefwaarden					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1) Zomergemiddelde stikstofgehalte West- en Oostboezem	2,7 & 2,1 mg/l	2,5 & 2,0 mg/l	2,4 & 2,0 mg/l	2,3 & 2,0 mg/l	2,2 & 1,9 mg/l	2,1 & 1,9 mg/l
2) In % het aantal aangetroffen gewasbeschermingsmiddelen t.o.v. het totaal gemeten aantal EN de gemiddelde concentratie gewasbeschermingsmiddelen	6,0% & 0,12 µg/l	5,5% & 0,11 µg/l	5,0% & 0,10 µg/l	4,5% & 0,09 µg/l	4,0% & 0,09 µg/l	3,5% & 0,09 µg/l

1) De KRW schrijft voor dat de normen voor waterkwaliteit in 2027 zijn gehaald. De PI voor stikstof (opgenomen in de Waterkwaliteitsrapportage) gaat vooralsnog uit van een constante, gelijkmatige, daling naar de gewenste concentraties in 2027, te weten 1,8 mg/l voor zowel West- als Oostboezem. Ten behoeve van de ontwikkeling van waternatuur wordt gewerkt aan het beperken van de hoeveelheid nutriënten in het water, aan de hand van de stikstofconcentratie. De streefwaarden voor tussenliggende jaren zijn bepaald op basis van de nagestreefde eindwaarde: 1,8 mg/l voor beide boezems voor 2027. Mogelijk vindt bij SGBP3 een herijking plaats.

2) Dit cijfer is indicatief en geeft aan of er een belemmering is voor ecologische ontwikkeling. In lijn met het landelijk beleid mogen er in 2023 nagenoeg geen normoverschrijdingen meer plaatsvinden. De eindwaarde voor 2027 bedraagt 2% & 0,06 µg/l en is bepaald op basis van de referentiewaarden in de gebieden binnen Delfland (stad en grasland) die relatief laag/niet worden belast door gewasbeschermingsmiddelen.

Prestatie-indicator Ecologische waterkwaliteit	Streefwaarden					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal verbeterstappen m.b.t. de 4 ESF's in de KRW-waterlichamen t.o.v. 1-1-2018	4	6	10	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.

Ten behoeve van de ontwikkeling van waternatuur wordt er gewerkt aan het op orde krijgen van de Ecologische Sleutelfactoren (ESF). Om van de huidige naar de gewenste situatie te komen moet een aantal verbeterstappen worden gezet. We werken eraan dat in 2021 alle 7 KRW-waterlichamen zo zijn ingericht dat de ecologie zich optimaal kan ontwikkelen, zodat Delfland de ecologische doelstellingen in 2027 haalt. Voor 4 ESF's (habitat-geschiktheid, verspreiding, verwijdering en lichtklimaat) zijn 3 indicaties opgesteld (rood, oranje, groen). Er zijn in totaal 20 verbeterstappen nodig voordat in 2021 alle 7 KRW-waterlichamen grotendeels op groen staan. Omdat de ontwikkeling niet lineair verloopt, verwachten we per jaar meer verbeterstappen te kunnen zetten. In relatie tot de nog vast te stellen doelen voor 2027 (SGBP3) wordt in een volgende begroting de PI aangepast.

Activiteiten 2020:

- In het Stroomgebiedsbeheerplan 3 (2022-2027) nemen we KRW-doelen op die beter passen bij ons watersysteem en voor 2027 haalbaar zijn. In 2020 ligt dit voorstel bij de VV.
- Parallel hieraan bepalen we doelen voor *lokaal water* (met de provincie). We versterken de samenwerking met gemeenten voor lokale waterknelpunten, zoals overlastgevend overstorten. We pakken knelpunten aan bij volkstuinten in Hoek van Holland en rond het Kruithuis.
- We continueren het beleid voor de *chemische waterkwaliteit in het glastuinbouwgebied* om verontreinigingen bij de bron aan te pakken. We zetten gebiedsgericht meten voort. We zoeken naar innovatieve manieren om ons doel te bereiken (zoals: tuinders zelf de waterkwaliteit laten meten en een ketenaanpak met retail en banken ontwikkelen).
- Samen met de sector streven we naar sluiting van de grondstoffenkringloop in melkveegebieden om de *waterkwaliteit in het agrarisch gebied* te verbeteren.
- We continueren een breed pakket aan maatregelen om de *ecologische waterkwaliteit* te verbeteren, door middel van natuurvriendelijke oevers, vispaaiplaatsen, floatlands en een andere wijze van maaien en baggeren.
- We blijven de mogelijkheden voor *vismigratie* verbeteren. Inmiddels is de boezem met het buitenwater ontsloten voor de vissen. Verdere verbeteringen liften mee met het (groot) onderhoud van de gemalen.
- We zetten de bevindingen uit de *pilot kroos* om in beleid en/of maatregelen.
- We streven naar beheersing van de kreeftenpopulatie en een passende oplossing voor andere invasieve exoten, zoals waternavel. Begin 2020 ligt het Exotenbeleid bij de VV.
- We stellen een strategie op voor de omgang met *microverontreinigingen*, waaronder PFAS, microplastics en medicijnresten. Dit raakt de waterkwantiteit (bagger) en de waterketen.

Zoetwatervoorziening en coördinatie droogte

Doel: Een (kosten)effectieve, op de functies afgestemde zoetwatervoorziening, nu en in de toekomst.

De droogte van 2018 heeft de urgentie van een robuuste zoetwatervoorziening laten zien. Delfland richt zich enerzijds op het behouden en versterken van aanvoermogelijkheden voor zoetwater, en anderzijds op het duurzaam en circulair maken van de watervoorziening. Voor de implementatie van het instrument Waterbeschikbaarheid werken we in gebiedsprocessen samen met gebruikers om watervraag een -aanbod aan het op elkaar afstemmen. Samen met andere gebruikers voeren wij maatregelen uit om het Brielse Meer als zoetwaterbron te optimaliseren. We verbeteren de operationele zoetwatervoorziening in ons gebied, onder meer door slim te sturen op inlaten, op doorspoeling en het tegengaan van verzilting. Tenslotte zorgen we voor actuele waterakkoorden en borgen we het belang van goede zoetwateraanvoer bij externe ontwikkelingen zoals de verdieping van de Nieuwe Waterweg.

Activiteiten 2020:

- We voeren de afspraken uit het Deltaprogramma Zoetwater uit (tot en met 2021) en bereiden de aanpak vanaf 2022 voor.

Biodiversiteit

Doel: Aansluitend op de werkzaamheden van Delfland willen we in ons beleid en onze werkzaamheden de biodiversiteit verbeteren, en de natuur en dieren ontzien.

Activiteiten 2020:

- We geven op twee manieren invulling aan dit overkoepelend thema. Enerzijds door in kaart te brengen wat Delfland al doet (zoals bloemrijke dijken); anderzijds door een analyse te maken van de mogelijkheden in het water en op het land, op en rondom onze gemalen, dijken en zuiveringen. Dit leidt tot een strategie en aanpak voor biodiversiteit die vanaf 2020 geïmplementeerd kunnen worden.
- Tot die tijd zetten we het huidige beleid voor biodiversiteit voort en maken we dit effectiever, bijvoorbeeld door ons beheer aan te passen, bloemrijke dijken aan te leggen en kansen te pakken in de samenwerking met gebiedspartners.
- We dragen de maatregelen van Delfland voor biodiversiteit uit.

Recreatief medegebruik

Doelen:

- Aangewezen *zwemwaterlocaties* laten voldoen aan WBP5 (inspanningsverplichting voor blauwalgen, resultaatverplichting voor bacteriën). Alleen bij uitzondering is er een negatief advies als gevolg van bijvoorbeeld blauwalg en bacteriën.
- Het *vaarwegbeheer* professionaliseren in samenwerking met gebiedspartners.
- Recreatief medegebruik faciliteren wanneer mogelijk.

Prestatie-indicator: kwaliteit van het zwemwater

Prestatie-indicator Zwemwaterkwaliteit	Streefwaarden					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Het aantal locaties met genomen maatregelen met een negatief zwemadvies van meer dan 3 weken.	0	0	0	0	0	0

Naast aanwezigheid van te veel bacteriën kan ook het ontstaan van blauwalgen leiden tot een negatief zwemadvies. Op diverse locaties worden maatregelen getroffen om overlast als gevolg van bacteriën of blauwalg, dat leidt tot een negatief zwemadvies, te voorkomen. Het blijft echter wel natuur: garanties worden niet gegeven. We streven ernaar dat er voor deze locaties minder dan drie weken per jaar een negatief zwemadvies geldt.

Activiteiten 2020:

- We stellen een nieuwe visie zwemwater op. Daarbij verkennen we of een integralere aanpak en een intensiever overleg met gemeenten en provincie kunnen leiden tot een effectievere benadering van zwemmen en zwemwater. We maken daarover afspraken met partijen.
- We treffen in project S.C.H.O.O.N. voorbereidingen voor toekomstige verbetering van de waterkwaliteit in de Krabbeplass.
- We vervullen naast het nautische beheer de regievoedersrol in het totale vaarwegbeheer.
- We ontwikkelen een visie op Recreatief medegebruik in en om het Delflandse water.

Internationaal

Doel: Een bijdrage leveren aan de Sustainable Development Goals (SDG). Delfland werkt aan kennisuitwisseling met partners in binnen- en buitenland.

Dit levert een bijdrage aan de ontwikkeling van zowel individuele Delflanders als Delfland als collectief. Door deel te nemen aan de Blue Deal van de waterschappen en het Rijk levert Delfland een bijdrage aan het streven om 20 miljoen mensen en 40 stroomgebieden wereldwijd te voorzien van schoon, voldoende en veilig water. Hierbij ligt de focus op het bieden van hulp, het creëren van kansen voor het bedrijfsleven en het leren van andere landen.

Activiteiten 2020:

- Voortzetting van de activiteiten in Zuid-Afrika en Indonesië volgens bestaand beleid.
- Doorontwikkelen van het buitenlandbeleid langs de lijnen van Beeld-Oordeels-Besluitvorming; mede in het kader van de Blue Deal.

Watervisie en ruimtelijke plannen

Doelen:

- In ruimtelijke en complexe plannen van derden het waterbelang en de doelen van Delfland inbrengen en borgen, evenals de eigen planvorming ten behoeve van onze opgave. Dit doen we met behulp van *Watervisie 1.0*.
- We maken afspraken met gemeenten over de gezamenlijke wateropgaven.

Activiteiten 2020:

- We doen ervaring op met *Watervisie 1.0* die eind 2019 is opgeleverd voor gesprekken met gemeenten en gebiedspartners. Met deze ervaringen en toekomstige ontwikkelingen gaan we de Watervisie verder ontwikkelen en digitaal ontsluiten. Dit hoort bij de implementatie van de Omgevingswet in Delfland.

Ruimtelijke plannen:

- We borgen het waterbelang met de watertoets en andere ruimtelijke instrumenten.
- Op basis van de principes van Strategisch omgevingsmanagement maken we in samenwerking met de omgeving plannen voor de inrichting van ons gebied. Waar mogelijk combineren we onze belangen met die van gebiedspartners.
- Met alle gemeenten werken we samen aan actuele uitvoeringsagenda's en -programma's van de gemeentelijke water- en klimaatplannen (zie ook hoofdstuk Waterkwantiteit).
- We nemen deel aan de Landschaps- en Gebiedstafels voor integrale duurzame ruimtelijke ontwikkeling.

Exploitatie Waterkwaliteit

Programmalijn (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Waterkwaliteit	6,0	7,2	7,4	7,6	7,6	7,9
Zoetwatervoorziening en coördinatie droogte	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Biodiversiteit		0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Recreatief medegebruik	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
Internationaal		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Watervisie en ruimtelijke plannen	1,6	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1
Totaal	8,5	10,3	10,7	10,9	10,8	11,2

De belangrijkste oorzaken van de kostenstijging zijn:

- Niet langer activeren van interne uren en niet voorzienbare capaciteit;
- Nieuwe ambities rond KRW, chemische waterkwaliteit, biodiversiteit en recreatief medegebruik;
- We nemen meer dienstverlening af bij Aquon met bijbehorende kostenstijging.

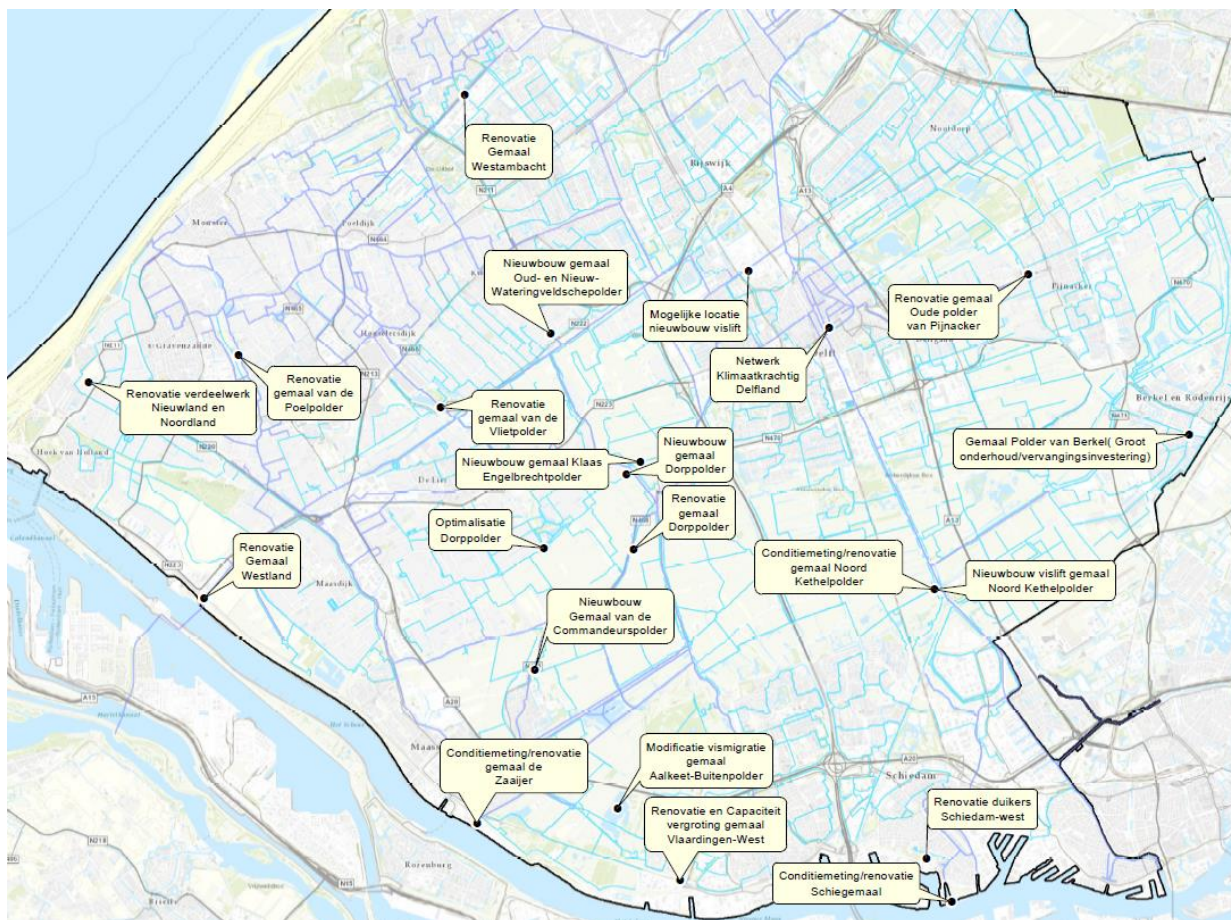
Investeringsuitgaven Waterkwaliteit

Programmalijn (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2019 *)	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Waterkwaliteit	1,1	3,0	1,8			
Totaal	1,1	3,0	1,8	**)	**)	**)

*) Vóór besluitvorming niet langer activeren van interne uren

**) Wordt nader bepaald aan de hand van de strategische investeringsplanning, vast te stellen in 2020.

7 Waterkwantiteit

Figuur 7.1 Selectie van projecten die we in 2020 uitvoeren

Waterkwantiteit

Doel: In 2021 is het watersysteem zo ingericht dat in het beheergebied kan worden gewoond, gewerkt en gerecreëerd. De kans op inundatie van het gebied door hevige regenval wordt zodanig verkleind dat deze aan de normering voldoet.

Prestatie-indicator: Het oppervlak van het beheergebied van Delfland (totaal: 40.600 hectare) dat voldoet aan normen voor inundatie zoals genoemd in de provinciale waterverordening.

	Streefwaarden					
Prestatie-indicator	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Voldoet aan normering voor inundatie (in hectare)	39.000 (96%)	39.400 (97%)	39.800 (98%)	39.950 (98%)	40.100 (99%)	40.250 (99%)

Activiteiten 2020:

- We monitoren de waterpeilen. Met die informatie, aangevuld met de weersverwachtingen, bedienen we de gemalen en stuwen. Dat doen we om wateroverlast te voorkomen, om toevoer van zoet water te regelen en om bij te dragen aan de waterkwaliteit.
- We voeren dagelijks groot onderhoud uit, zodat gemalen, stuwen, duikers, oevers, peilschalen, watergangen en andere kunstwerken in goede conditie zijn. In 2020 vindt meer onderhoud plaats dan in 2019. Tevens zijn er een aantal grote reparaties nodig.
- We verbeteren het onderhoudsbeheersysteem, zodat een kwaliteitsslag mogelijk is in het bepalen en inplannen van onderhoudswerkzaamheden. Zo weten we steeds beter wat we moeten doen om ons watersysteem in een goede conditie te houden.

- We blijven meeliften met nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, riolering en toename van waterrecreatie, om tegelijk het watersysteem te kunnen verbeteren. Hiervoor houden we het beleid op orde, zodat de belangen van Delfland duidelijk zijn en goed kunnen worden meegenomen in de vergunningverlening. We houden de peilbesluiten actueel.
- We actualiseren de strategie "Voorkomen van wateroverlast". De ambitie is om in 2027 overal aan de inundatienorm te voldoen, en om in 2050 een zo klimaatbestendig en robuust mogelijk watersysteem te hebben en te houden.
- We voeren watersysteemanalyses uit om de opgave voor ons watersysteem voor de toekomst te bepalen. Input hiervoor komt van de klimaatscenario's van het KNMI. De gebruikte klimaatscenario's zijn op basis van de huidige neerslagstatistieken niet meer actueel. In 2021 komen er nieuwe klimaatscenario's van het KNMI.

Grondwater en bodemdaling

Doel: De rol van kwantitatief grondwaterbeheerder zo goed mogelijk invullen. Daarbij benutten we kansen en zijn we voorbereid op bedreigingen, zoals bodemdaling.

Activiteiten 2020:

- We geven met andere Zuid-Hollandse waterschappen, gemeenten en provincie het beleid Grondwater in 2020/2021 verder vorm op basis van de beleidsnota en opgestelde visie, we met inachtneming van belangen en sturingsmogelijkheden die we als verschillende overheden hebben. Zo waarborgen we gezamenlijk een goed toekomstbestendig grondwaterbeleid.
- We verbeteren de beschikbaarheid van informatie en kennis van het grondwatersysteem ter wille van goed beheer, en de vertaling ervan naar de praktijk van bijvoorbeeld vergunningverlening.
- We doen onderzoek naar de juiste balans tussen de gebruikersfuncties die direct of indirect invloed ondervinden van het grondwater, of die juist invloed uitoefenen op het grondwater. We brengen de (toekomstige) vraag naar grondwater en het aanbod (als gevolg van infiltraties van oppervlaktewater en hemelwater) in beeld.
- We zijn actief betrokken bij het innovatieve project COASTAR, casus Waterbank Westland, waarin ondergrondse waterberging centraal staat.
- We werken scenario's en maatregelen uit om het probleem van bodemdaling het hoofd te bieden. Dit doen we op basis van de in 2019 ontwikkelde visie op omvang en gevolgen van bodemdaling in Delfland. In 2021 is de bodemdalingstrategie naar aanleiding van nieuwe inzichten geactualiseerd en vertaald naar de dagelijkse praktijk van bijvoorbeeld vergunningverlening, peilbesluiten en peilbeheer.

Klimaatadaptatie & hemelwater

Doel: Een klimaatbewuste regio die zo goed mogelijk is voorbereid op klimaatverandering.

Eén van de grootste uitdagingen in Nederland is klimaatverandering. Nu kan het systeem van watergangen en waterpartijen de huidige hoosbuien nog aan, maar als deze in de toekomst in intensiteit toenemen en frequentie toenemen niet meer.

We werken aan een integrale aanpak rondom hemelwater waarbij we ook kijken naar waterzuivering, waterkwaliteit en wateroverlast. Het toekomstbeeld is een regio die is ingericht op de gevolgen van klimaatverandering. Iedereen heeft daar belang bij en kan daaraan bijdragen. We sluiten aan bij initiatieven uit de samenleving, werken verbindend samen, en stimuleren water- en klimaatbewustzijn. Zo staan we midden in de maatschappij.

Activiteiten 2020:

- In nauwe samenwerking met gemeenten en andere belanghebbenden gaan we de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie nader uitwerken en uitdragen. Dit leidt tot maatregelen waardoor de sponswerking in ons sterk verharde gebied toeneemt en er bij ruimtelijke ontwikkelingen klimaatadaptief wordt gehandeld.
- We verstevigen de aanpak van klimaatadaptatie. Gevolgen van klimaatverandering moeten we met hulp van gemeenten, inwoners en bedrijven aanpakken. We versterken daarom het netwerk Klimaatkrachtig Delfland en breiden dit verder met partijen als corporaties, tuincentra en hoveniers. Met als doel: regenwater zoveel mogelijk vasthouden op de plek waar het valt ('sponswerking'). Daar voegen we thema's aan toe zoals droogte, bodemdaling en waterkwaliteit. We gaan bovendien nog explicieter inzetten op kansen die

ontstaan bij ruimtelijke ontwikkelingsprojecten in het kader van de verstedelijkingsopgave of in de glastuinbouw (met bijvoorbeeld Rainlevelr).

- We blijven stimuleren, inspireren en faciliteren dat partijen klimaatadaptieve maatregelen nemen. We doen actief mee in projecten, initiatieven, onderzoeken en innovaties die bijdragen aan een klimaatbestendige regio, zoals groenblauwe schoolpleinen, waterbergende daken, meer groen in de wijk en meer hergebruik van water. We zetten de stimuleringsregeling die initiatieven van particulieren en bedrijven ondersteunt voort. Ook in de eigen organisatie streven we naar klimaatbewust handelen bijvoorbeeld door klimaatbestendigheid van onze eigen assets.
- We brengen samen met gemeenten de kwetsbaarheden voor klimaatverandering in beeld ('stresstesten'), we voeren risicodialogen en stellen gezamenlijke klimaatagenda's op.
- We starten met de inventarisatie van andere klimaatthema's, zoals droogte, en we werken de leidende principes en uitgangspunten uit voor een meer natuurlijke omgang met hemelwater tot een samenhangend en integraal programma.

Exploitatie Waterkwantiteit

Programmalijn (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Waterkwantiteit	31,2	35,5	36,7	33,9	34,2	34,1
Grondwater & bodemdaling	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Klimaatadaptatie & hemelwater	1,2	2,2	2,3	2,1	2,1	2,1
Totaal	32,5	37,8	39,2	36,2	36,4	36,3

De belangrijkste oorzaken van de kostenstijging in Begroting 2020 zijn:

- Niet activeren uren Projectmanagementbureau en immateriële activa;
- Nieuwe ambities Klimaatadaptatie & hemelwater;

Benodigde investeringsruimte Waterkwantiteit

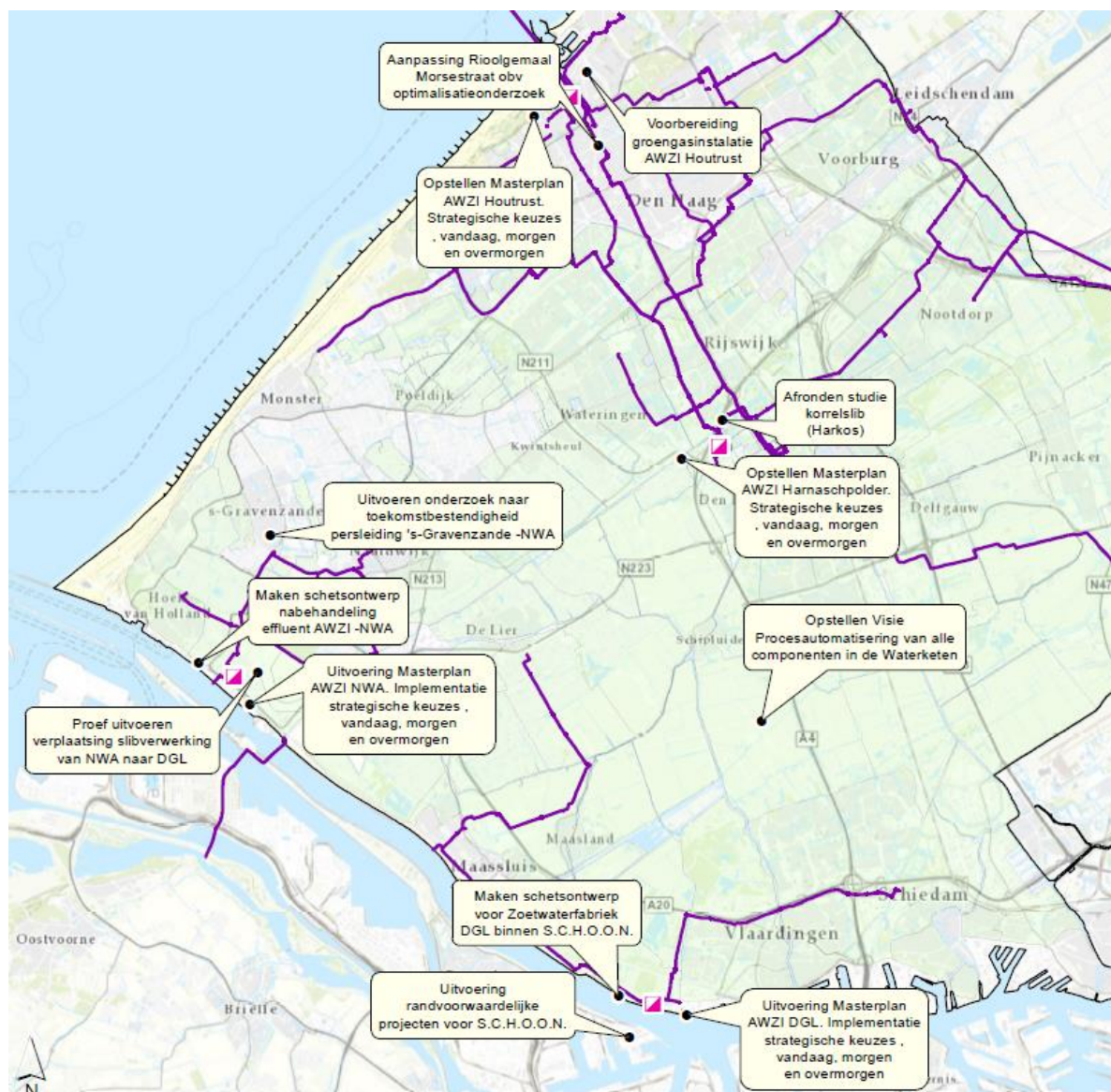
Programmalijn (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2019 *)	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Waterkwantiteit	11,0	9,0	9,0			
Totaal	11,0	9,0	9,0	**)	**)	**)

*) Vóór besluitvorming niet langer activeren van interne uren

**) Wordt nader bepaald aan de hand van de strategische investeringsplanning, vast te stellen in 2020.

Met de begroting is een investeringsplan voor de vervangingsinvesteringen vastgesteld. De projecten volgen uit de lange termijn assetplanning.

8 Waterketen

Figuur 8.1 Overzicht van projecten die we in 2020 uitvoeren

Het strategische doel van het programma Waterketen is dat Delfland de doelmatigheid, duurzaamheid en toekomstbestendigheid van de waterketen zo optimaal mogelijk inricht.

Delfland is onderdeel van de waterketen. Het waterschap heeft hierin als kerntaken het transporteren en zuiveren van het afvalwater, dat door gemeenten is ingezameld, en het verwerken van het slib dat bij het zuiveringsproces vrijkomt. Dit doen we effectief, efficiënt en duurzaam, en in goede samenwerking met de andere partners in de waterketen.

Transporteren, zuiveren en slib verwerken

Doel: Delfland optimaliseert de doelmatigheid, duurzaamheid en toekomstbestendigheid van het transporteren, zuiveren en slib verwerken.

Prestatie-indicator: Het verwijderingsrendement van stikstof en fosfaat bepaalt de effectiviteit van de zuivering.

Prestatie-indicator	Streefwaarden					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Verwijderingsrendement stikstof	75%	75%	75%	75%	75%	80% *
Verwijderingsrendement fosfaat	75%	75%	75%	75%	75%	80% *

*) Het in bedrijf nemen van de Zoetwaterfabriek leidt tot een hoger rendement. Dit wordt nu voorzien voor 2024.

Activiteiten 2020:

- We bereiden ons voor op nieuwe ambities en uitdagingen die op de waterketen en de organisatie afkomen.
- We bereiden besluitvorming voor en sparen voor toekomstige investeringen.
- We zetten het beleid van de zoetwater-, energie- en grondstoffenfabrieken voort.
- We maken masterplannen voor de transportinfrastructuur en de waterzuiveringsinstallaties (Nieuwe Waterweg, De Groote Lucht, Houtrust en Harnaschpolder). Op basis van deze masterplannen maken we een routeplan voor toekomstige keuzes. Verschillende scenario's worden onderzocht en afgewogen. Vragen die onder andere aan de orde komen zijn: Worden we circulair op wijkniveau of kiezen we voor centralisatie? Kiezen we voor nieuwe zuiveringstechnieken en -locaties of handhaven we de bestaande?

Samenwerken in de waterketen

Doel: Optimaliseren doelmatigheid, duurzaamheid en toekomstbestendigheid van de waterketen door verbindend samen te werken met alle belanghebbende ketenpartners.

Activiteiten 2020:

- We zoeken samen met andere stakeholders naar oplossingen. De ingezette samenwerking met de partners zetten we voort en versterken we.
- We blijven met gemeenten en drinkwaterbedrijven investeren in samenwerkingsverbanden, zoals het Netwerk Afvalwaterketen Delfland (NAD), de Rotterdamse Samenwerking in Afvalwaterketen (ROSA) en het Optimalisatie Afvalwater Systeem bij De Groote Lucht (OAS DGL) en Harnaschpolder. Zo streven we gezamenlijk optimalisatie in de waterketen na.
- We sluiten de aflopende bestuursakkoorden opnieuw af (NAD, ROSA en OAS DGL).
- We brengen toekomstige modellen voor de besturing en het beheer van de waterketen in beeld, om voorbereid te zijn op het aflopen van het PPS-contract in 2033.

Duurzaam en circulair

Doel: Delfland draagt bij aan de circulaire economie, die gericht is op het terugdringen van de negatieve gevolgen van ons handelen.

Prestatie-indicator: Aandeel opdrachten waarin duurzame/circulaire ambitie meegenomen is. We streven ernaar vanaf 2023 alle opdrachten van Delfland (inkoop en bouw) circulair uit te vragen conform het Grondstoffenakkoord, de transitieagenda voor de Bouw.

	Streefwaarden					
Prestatie-indicator	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Opdrachten met duurzame / circulaire ambitie		20%	50%	90%	100%	100%

Activiteiten 2020:

- We stimuleren duurzaam opdrachtgeverschap en eigen initiatieven van medewerkers. Daarnaast streven we naar meer kennis en inzicht op het gebied van materialen, grondstoffen, CO₂-emissies en maatschappelijke kosten en baten. Daaruit leren we wat wel en wat niet werkt om de doelen te halen.
- We verminderen het primair grondstoffenverbruik en vervangen deze zoveel mogelijk door het gebruik van duurzame/hernieuwbare grondstoffen. Dit is een eerste stap in de richting van circulaire grondstoffen.

Energie- en klimaatneutraal

Doel: Delfland is in 2025 energieneutraal en in 2050 klimaatneutraal.

Prestatie-indicatoren:

	Streefwaarden						
Prestatie-indicator:	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1) Energieneutraal in %	68	70	75	80	85	90	95
2) Hoeveelheid CO ₂ -uitstoot (in tonnen)	19.800	18.900	18.000	17.100	16.200	15.300	14.400

- 1) Wij zijn energieneutraal, wanneer ons energieverbruik (uitgedrukt in primaire energie: TJ) gelijk is aan de duurzame bronnen waarover we als Delfland kunnen beschikken. Dit bereiken we door op het energieverbruik te besparen en duurzame energiebronnen te verwerven.
- 2) We zijn klimaatneutraal wanneer we niet meer bijdragen aan klimaatverandering (geen uitstoot broeikasgassen).

Activiteiten 2020:

- We zetten de strategie Delfland Circulair voort om te komen tot een waterschap dat energie- en klimaatneutraal is.
- We werken aan reductie van de bij Delfland vrijkomende broeikasgassen en beperken de uitstoot tot een minimum. Het restant aan broeikasgas compenseren we volledig. We hanteren de CO₂-prestatieladder en bijhorende ketenbenadering, die ook kijkt naar indirecte emissies uit transport en naar de productie van ingekochte en gebruikte materialen. Deze methode vertaalt de emissie van andere broeikasgassen, zoals methaan en lachgas, naar CO₂-emissies. De scope van de CO₂-voetafdruk is dus breder dan het eigen energiegebruik.
- We leveren begin 2020 een plan met maatregelen voor de komende 4 jaar om de CO₂-uitstoot te reduceren. Bij de maatregelen is de verwachte CO₂-reductie ingeschat. Daarna kunnen we een betere inschatting maken voor deze prestatie-indicator.

Exploitatie Waterketen

Programmalijn (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Transporteren, zuiveren en slibverwerking	86,2	88,9	90,9	90,9	90,8	91,1
Samenwerken in de waterketen	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	1,0
Duurzaam en circulair	1,9	2,3	2,4	2,4	2,5	2,5
Energie- en klimaatneutraal	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal	89,1	92,3	94,5	94,5	94,3	94,6

De belangrijkste oorzaken van de kostenstijging zijn:

- Voorgenomen tariefstijging zuiveringsheffing Hollandse Delta;
- Versterking van de organisatie ter voorbereiding op grote investeringen;
- Nieuwe ambities duurzaam en circulair.

Investeringsuitgaven Waterketen

Programmalijn (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2019 *)	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Transporteren, zuiveren en slib verwerken	2,8	5,0	9,5			
Duurzaam en circulair ***)						
Totaal	2,8	5,0	9,5	**)	**)	**)

*) Vóór besluitvorming niet langer activeren van interne uren

**) Wordt nader bepaald aan de hand van de strategische investeringsplanning, vast te stellen in 2020.

***) De strategische planvorming kan aanleiding geven tot wijziging Begroting 2020.

9 Organisatie en bestuur

Organisatie & bestuur

Doelen:

1. Delfland is een resultaatgerichte uitvoeringsorganisatie in een dynamische wereld. Wij zijn extern georiënteerd en zetten in op continue verbetering.
2. Door de implementatie van de Omgevingswet verbeteren we onze dienstverlening, borgen we het waterbelang in eigen instrumenten en in die van andere overheden en faciliteren wij participatie van inwoners in onze besluitvorming.
3. Delfland stimuleert een innovatiecultuur om werkprocessen beter en slimmer in te richten.

Prestatie-indicatoren:

1. De medewerkersmotivatie uitgedrukt in een cijfer voor werkplezier.
2. De mate van veiligheid in de organisatie, uitgedrukt in het aantal ongelukken per miljoen gewerkte uren (=TRCF; Total Recordable Case Frequency).

Prestatie-indicator	Streefwaarden					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Medewerkersmotivatie	7,3	7,3 *)	7,5	7,5 *)	7,5	7,5 *)
TRCF	18	5	5	5	4	3

*) Score voorgaande jaar aangehouden

- 1) Deze PI is opgebouwd uit verschillende aspecten, onder andere hoe ervaart de medewerker het werk, de organisatie, leidinggevende, zijn invloed, beloning etc. Het wordt eens per twee jaar gemeten (2019, 2021, 2023). In 2016 scoorde Delfland 7,1 (ter indicatie: de branche 7,0 en alle waterschappen 7,4).
- 2) In de TRCF worden de volgende meldingen opgenomen als gevolg van een arbeidsongeval: EHBO of gering letsel, doktersbehandeling, vervangend werk, verzuim en dodelijke afloop. In 2018 was deze waarde 18 en in eerste drie kwartalen 2019 was het 12. Hoe hoger de meldingsbereidheid van medewerkers, des te beter weerspiegelt deze PI de veiligheidsprestaties. Vergelijkbare sectoren hebben een TRCF van 5.

Activiteiten 2020:

We stellen in *de organisatie* de volgende aspecten centraal:

- Kennismanagement en topkwaliteit van advies en productie;
- Teamcultuur met een professionele veiligheidscultuur;
- Strategisch personeelsbeleid gericht op mobiliteit, duurzame inzetbaarheid en eigenaarschap om de flexibiliteit van de organisatie verder te vergroten;
- Sturing vanuit de keten en werken van buiten naar binnen.

We implementeren binnen Delfland de Omgevingswet conform het programmaplan:

- We borgen waterbelang en bieden gebiedsgericht maatwerk door opstellen van watervisie, en waterschapsverordening gebaseerd op doelenboom en door digitalisering beleidsregels inclusief aansluiting op de landelijke DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet).
- We werken samen met partners (waterschappen, gemeenten, gebiedspartners) om al doende en al lerende de leefomgeving integraler te benaderen en daarbij participatie te versterken.
- We breiden de benodigde kennis en competenties van medewerkers verder uit door training en veranderinterventies; dit draagt bij aan de ingezette cultuurverandering.

We stellen een innovatiefonds beschikbaar (jaarlijks € 1 miljoen) voor ontwikkeling van *kennis en innovaties* gericht op de grote maatschappelijke opgaven, zoals klimaatadaptatie, circulariteit, waterkwaliteit, energieneutraliteit en duurzaamheid.

Digitalisering & digitale transformatie

Doelen:

1. Delfland hanteert de digitale transformatie als strategisch instrument voor verbetering van zowel primaire als ondersteunende werkprocessen en systemen.
2. Medewerkers hebben de kennis en vaardigheden om de digitaliseringskansen te benutten en om de bedreigingen (op het gebied van privacy en cybersecurity) het hoofd te bieden.
3. Delfland behandelt informatie als cruciale productiefactor en voldoet aan relevante wet- en regelgeving.

Activiteiten 2020:

Er komt een visie voor digitalisering en digitale transformatie en een uitvoeringsagenda voor de digitale transformatie. De visie ligt eind 2019 bij de VV. In de uitvoeringsagenda staan concrete doelstellingen voor 2024:

1. De basis van de informatievoorziening (inclusief onze data) is op orde (digitalisering).
2. Via innovatieprojecten worden slimme digitale strategieën ontwikkeld om ons werk en onze dienstverlening te verbeteren en om bestuurlijke doelen in de primaire portefeuilles te behalen (transformatie).
3. Er komen innovatieprojecten met een snelle doorlooptijd om digitale innovatiecultuur te versterken (transformatie).

Voor digitalisering (ad 1) ligt de nadruk op het op orde houden van onze digitale hulpmiddelen en op het verbeteren van de basis door te voldoen aan randvoorwaarden uit de Baseline op orde van de Unie van Waterschappen (met onderdelen als AVG, Omgevingswet, zaakgericht werken, baseline informatiebeveiliging overheid en cyber security).

Digitale transformatie (ad 2-3) gaan we programmatisch uitvoeren. Dit is een hulpmiddel om de maatschappelijke, technologische en klimaatveranderingen aan te kunnen. Hierbij valt te denken aan burgers en bedrijven die gegevens leveren of diensten uitvoeren; schouwen met behulp van drones, de inzet van sensoren op onze assets, en kunstmatige intelligentie.

Regulering & toezicht

Doelen:

1. De reguleringsketen vormt de transparante en efficiënte schakel tussen buiten en binnen.
2. Toezicht en handhaving zijn effectief ingezet om het naleefgedrag te bevorderen en waar mogelijk structureel te verbeteren.

Prestatie-indicator: Vergunningen verstrekken binnen wettelijke termijn

Prestatie-indicator	Streefwaarden					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
De vergunningen worden binnen de wettelijke termijn van 8 weken verstrekt	95%	95%	95%	95%	95%	95%

Door de complexiteit van een deel van de vergunningaanvragen en handhavingsacties is de termijn soms niet haalbaar. Daarom geldt een streefwaarde van 95%. Dit blijkt een realistisch streven.

Activiteiten 2020:

- We 'leveren' ongeveer 1.750 terugkoppelingen na controles/handhavingsacties en 1.050 watervergunningen.
- We ontwikkelen één integrale en actuele legger voor alle waterstaatswerken.
- We gaan bestaande werkwijzen aanpassen aan de eisen van de Omgevingswet. Wij streven naar een ongewijzigd hoog niveau: klantvriendelijk, transparant en eenvoudig.

Communicatie & Crisisorganisatie

Doelen:

1. De communicatie draagt bij aan de goede reputatie van Delfland.
2. De communicatie zorgt voor het helder uitdragen van onze maatschappelijke doelen.
3. De calamiteitenorganisatie is in staat een calamiteit adequaat te bestrijden.

Activiteiten 2020:

- We werken de social-mediastrategie verder uit.
- We zetten in op het ondersteunen van de organisatie in haar communicatieve opgave.
- We werken aan een meer doelgroepgerichte vernieuwing van de website.
- We werken een voorstel uit om in de komende jaren te communiceren in huis-aan-huisbladen.
- We blijven werken aan een stevige crisisorganisatie en zetten daarvoor opleidingen en trainingen in. Tevens werken we samen met andere partijen, zoals met de regio West Crisisbeheersing en met de Veiligheidsregio Haaglanden.
- Wij evalueren iedere calamiteit. De ontwikkelpunten verwerken we in de handboeken.

Exploitatie Organisatie en bestuur

Programmalijn (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Organisatie en bestuur	24,7	27,0	26,7	26,6	26,5	26,5
Regulering en toezicht	8,5	7,1	6,3	6,2	6,2	6,2
Communicatie & Crisisorganisatie	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Totaal	35,2	36,2	35,1	34,9	34,7	34,8

De belangrijkste oorzaken van de kostenstijging zijn:

- Vrijval stelposten;
- Hogere kosten Omgevingswet;
- Stijging van kosten automatisering.

Investeringsuitgaven Organisatie en bestuur

Programmalijn (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2019 *)	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Digitalisering & digitale transformatie	3,9	1,0	0,0			
Totaal	3,9	1,0	0,0	**)	**)	**)

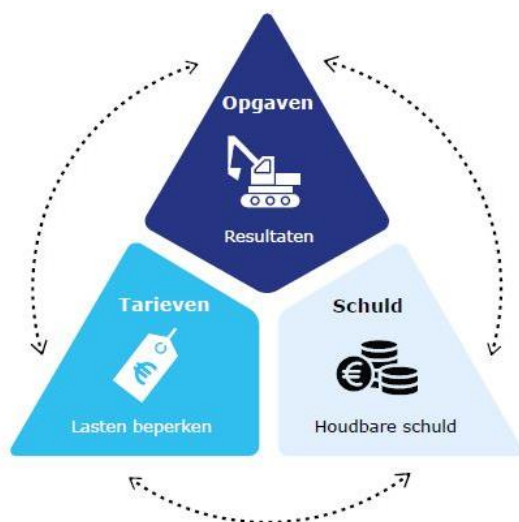
*) Vóór besluitvorming niet langer activeren van interne uren

**) Wordt nader bepaald aan de hand van de strategische investeringsplanning, vast te stellen in voorjaar 2020.

10 Financiën

Kernboodschap

Het uitgangspunt voor het programma Financiën is een toekomstbestendig huishoudboekje: een deugdelijke financiële huishouding in het nu, die ruimte biedt voor financiering van nieuwe opgaven in de toekomst. Er is een gezonde balans tussen (i) (huidige en toekomstige) opgaven, (ii) de ontwikkeling van de tarieven en (iii) de ontwikkeling van de schuldpositie.

De inhoudelijke opgaven voor de komende jaren zijn beschreven in de hoofdstukken 5 t/m 9. Deze hoofdstukken geven een beeld van wat er nodig is om de ambities uit het Bestuursakkoord *Iedereen aan de slag voor water* te verwezenlijken en van de hoeveelheid geld die daarmee gemoeid is. Tegelijkertijd weten we dat de toekomstige opgaven voor de middellange en lange termijn nog verder moeten worden uitgewerkt. In deze bestuursperiode is er ruimte voor een beheerste groei van de investeringen. Hoe we dit invullen, bepalen we op basis van de eerste versie van de strategische investeringsagenda, die gereed is in de eerste helft van 2020. Deze agenda heeft een adaptief karakter en wordt daarom periodiek geactualiseerd.

Voor wat betreft de tarieven hanteren we de nullijn voor zowel de zuiveringsheffing als de watersysteemheffing. De tarieven blijven conform het Bestuursakkoord gelijk in de gehele bestuursperiode tot en met 2023. Bij het opstellen van de Meerjarenraming 2021-2024 hebben wij ervoor gekozen deze lijn ook voor de jaarschijf 2024 te hanteren.

Daarnaast onderzoeken we de komende jaren de mogelijkheid om de tarieven te verlagen. Daarbij betrekken we een eventuele herfinanciering van de schuldenlast en de gerelateerde hoogte van de rentebetalingen. We kijken hierbij ook goed naar toekomstige (investerings)opgaven en naar de gewenste ontwikkeling van de schuldpositie op de lange termijn. Voor de komende jaren zetten we in op een verlaging van de schuldenlast en streven we naar een Netto schuldquote lager dan 250% in 2023.

Ten slotte zetten we in op het voortvarende invoeren van de Wet aanpassing beslagvrije voet en nemen we actief deel aan de landelijke discussie over herziening van het belastingsysteem. Hierbij kijken we naar de mogelijkheden van financiële prikkels voor goed gedrag.

Financiële producten

Doel: beheersing van de concernfinanciën.

Prestatie-indicatoren: Delfland beheerst zijn financiële processen goed op basis van een sluitende P&C-cyclus, actueel financieel beleid, een goed functionerende financiële administratie en adequate ondersteuning van bedrijfsprocessen op het gebied van financiën, inkoop en vastgoed. Dat volgen we aan de hand van drie PI's.

Prestatie-indicator	Streefwaarden					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Netto schuldquote (schuldpositie gerelateerd aan omzet)	288%	269%	255%	250%	245%	240%
Kapitaallasten in % van de omzet	28%	27%	27%	27%	26%	25%
Vrije kasstroom (in € mln.)	24,0	20,0	16,9	22,8	4,2	5,8

Producten en activiteiten 2020:

- Begroting, BURAP en jaarrekening;
- Eerste versie strategische investeringsagenda;

- Actualisatie beleidsproducten: nota kostenverdeling, kostentoedelingsverordening, nota reserves en voorzieningen en de verordeningen watersysteemheffing, zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing;
- Voorbereiding herziening legesverordening;
- Beheer vastgoed (huur, pacht, aankoop, verkoop);
- Inbreng landelijk proces herziening belastingstelsel.

Aflossingscapaciteit - verwachte kasstroom (bedragen*€ 1 mln.)	Begroting 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
1 Kasstroom uit exploitatie						
Totale opbrengsten	250,9	254,3	255,0	257,6	259,4	261,4
Totale lasten	-219,1	-227,3	-228,0	-224,8	-223,4	-223,5
Afschrijvingen	37,4	38,5	38,9	39,0	38,5	37,6
1 Totaal kasstroom exploitatie	69,3	65,4	65,9	71,9	74,4	75,6
2 Kasstroom investeringen	-28,7	-28,0	-31,3	-30,0	-30,0	-30,0
Subtotaal kasstroom (vóór verplichte aflossing)	40,6	37,4	34,6	41,9	44,4	45,6
3 Kasstroom aflossingen						
Aflossingen PPS-leningen en overige leningen	-16,6	-17,3	-17,7	-19,0	-40,2	-39,8
Totale vrije kasstroom (na verplichte aflossing)	24,0	20,0	16,9	22,8	4,2	5,8

Regionale Belasting Groep (RBG)

Doel: financiering van de waterschapstaken door het tijdig, juist en volledig opleggen van belastingaanslagen, het opnemen in de begroting van verplichte stelposten, en het vormen en muteren van reserves en voorzieningen.

Producten en activiteiten 2020:

- Heffing van belastingen, leges en precario.
- Accountmanagement RBG.

Onvoorzien, frictiekosten, indexering en reserves

Doel: Goed voorbereid zijn op onvoorziene uitgaven.

Activiteiten 2020:

- We beheren en monitoren de budgetten van onvoorzien, frictiekosten en indexering.
- We vormen en muteren reserves op basis van VV-besluiten.

Exploitatie Financiën

Programmalijn (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Financiële producten	4,5	2,4	3,4	3,4	3,3	3,2
Regionale Belasting Groep	7,4	7,0	7,3	7,5	7,7	8,0
Onvoorzien, frictiekosten, indexering en reserves	5,9	4,3	5,0	4,7	4,8	5,2
Totaal	17,7	13,7	15,7	15,6	15,8	16,4
Stelpost ambtelijk	0,0	-2,9	-4,1	-3,9	-3,7	-4,3
Stelpost bestuurlijk	0,0	0,0	-0,8	-2,1	-2,4	-2,8
Algemene dekkingsmiddelen	-231,4	-234,6	-237,0	-239,6	-241,6	-243,6

De specificaties van de algemene dekkingsmiddelen zijn opgenomen in hoofdstuk 11.

11 Exploitatierkening

Exploitatierkening naar kosten- en opbrengsoorten

(Bedragen * € 1 miljoen)	Jaar rekening	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
Kosten	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
040101 Rentelasten	32,7	32,5	31,2	30,4	29,5	28,6	27,6
040103 Afschrijvingen activa	38,1	37,4	38,5	38,9	39,0	38,5	37,6
040201 Salarissen personeel en bestuurders	29,3	30,6	28,5	29,1	29,2	29,3	29,9
040202 Sociale premies	7,3	8,0	8,1	8,1	8,1	8,1	8,1
040204 Overige personeelslasten	2,3	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
040205 Personeel van derden	3,8	1,4	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
040301 Duurzame gebruiksgoederen	3,4	3,0	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
040302 Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
040303 Energie	2,6	2,5	4,3	4,2	4,2	4,3	4,3
040304 Huren en rechten	0,2	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
040305 Leasebetalingen operational lease	35,5	37,5	38,2	39,5	39,6	40,3	42,7
040306 Pachten en erfpachten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
040307 Verzekeringen	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
040308 Belastingen	2,1	1,8	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9
040309 Onderhoud derden	0,0	0,0	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
040310 Overige diensten door derden	58,2	60,1	69,8	69,1	70,1	69,5	69,6
040401 Bijdragen aan bedrijven	0,7	0,1	0,3	0,3	0,4	0,6	0,3
040403 Bijdragen aan openbare lichamen	0,3	0,7	1,5	3,7	0,7	0,7	0,7
040404 Bijdragen aan overigen	0,0	0,0	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
040501 Toevoegingen aan voorzieningen	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
040502 Onvoorzien (inclusief stelposten)	0,1	1,2	-2,3	-4,3	-5,4	-5,5	-6,4
Totaal kosten	218,0	219,1	227,3	228,0	224,8	223,4	223,5
Opbrengsten							
080301-Verkoop van grond	0,0	0,0	1,8	0,8	0,8	0,5	0,5
080303-Verkoop goederen	0,0	0,0	2,7	2,0	2,0	2,1	2,1
080304-Opbrengst uit grond en water	3,3	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
080306-Diensten voor derden	15,7	14,7	14,1	14,2	14,2	14,2	14,2
080402-Bijdragen van het Rijk	2,0	0,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
080501 – Waterschapsbelasting (bruto)	230,0	237,6	240,8	243,4	246,2	248,4	250,5
080503-Oninbaar/kwijtschelding	0,0	-7,0	-7,2	-7,4	-7,6	-7,7	-7,9
080601-Onttrekkingen aan voorziening	5,5	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
080602-Geactiveerde lasten	3,5	4,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
090100-Financieringskosten	0,0	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal opbrengsten	260,1	250,9	254,3	255,0	257,6	259,4	261,4
Exploitatieresultaat voor verrekening reserves (- = nadeel)	42,1	31,9	26,9	27,0	32,9	35,9	37,9
Mutatie reserves							
Toevoegingen aan reserves	31,0	5,1	5,2	5,0	5,2	5,6	5,6
Onttrekkingen aan reserves	2,0	-1,0	-0,7	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Exploitatieresultaat na verrekening reserves (- = nadeel)	13,1	27,7	22,4	22,3	28,0	30,6	32,6

Exploitatierekening programma's naar taken

De onderstaande tabel geeft de verdeling van de exploitatiesaldi van de programma's naar hoofdtaken Watersysteemheffing (Ws) en Zuiveringsheffing (Zh) voor doorbelasting bedrijfsvoering.

Programma (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2020			Raming 2021			Raming 2022		
	Ws	Zh	Totaal	Ws	Zh	Totaal	Ws	Zh	Totaal
Waterveiligheid	28,4	0,0	28,4	27,9	0,0	27,9	28,9	0,0	28,9
Waterkwaliteit	12,3	0,0	12,3	12,5	0,0	12,5	12,6	0,0	12,6
Waterkwantiteit	45,1	0,0	45,1	46,0	0,0	46,0	42,4	0,0	42,4
Waterketen	0,7	97,5	98,2	0,7	99,1	99,8	0,7	98,9	99,6
Financiën en algemene dekkingsmiddelen	-94,1	-127,4	-221,5	-94,6	-128,6	-223,2	-96,2	-129,8	-226,0
Organisatie en bestuur	13,6	1,5	15,1	13,2	1,5	14,7	13,1	1,5	14,6
Totaal	6,1	-28,5	-22,4	5,7	-28,0	-22,3	1,5	-29,5	-28,0

Programma (bedragen * € 1 miljoen)	Raming 2023			Raming 2024		
	Totaal	Zh	Totaal	Ws	Zh	Totaal
Waterveiligheid	28,1	0,0	28,1	27,9	0,0	27,9
Waterkwaliteit	12,5	0,0	12,5	12,9	0,0	12,9
Waterkwantiteit	42,5	0,0	42,5	42,4	0,0	42,4
Waterketen	0,7	98,4	99,1	0,7	98,8	99,4
Financiën en algemene dekkingsmiddelen	-97,2	-130,3	-227,5	-98,2	-131,3	-229,5
Organisatie en bestuur	13,1	1,5	14,6	12,8	1,4	14,3
Totaal	-0,2	-30,4	-30,6	-1,5	-31,1	-32,6

Waterschapsbelastingen

Voor het heffen en innen van de belastingen is een gemeenschappelijke regeling getroffen: de Regionale Belastinggroep (RBG). De RBG is een uitvoerende organisatie die in opdracht van onder andere Delfland de belastingheffing en -inning uitvoert.

Heffingsgrondslagen

In de berekening van de belastingopbrengsten zijn de volgende aannames gehanteerd voor de heffingsgrondslagen:

- *Huishoudens:* De aantallen zijn gebaseerd op de geactualiseerde prognoses van alle inliggende gemeenten van Delfland over de toename van het aantal huishoudens voor het jaar 2019 en voor de periode 2020-2024. De gewogen gemiddelde groei bedraagt jaarlijks 1,2%. Het aantal huishoudens voor 2020, begroot op 519.600, is bepalend voor de opbrengsten 2020 van de ingezetenenheffing;
- *Economische waarde:* De economische waarde voor 2020 is gebaseerd op de meicirculaire 2019 van de rijksoverheid en betreft de marktontwikkeling tussen 1 januari 2018 en 1 januari 2019. De aanslagen gebouwd 2020 worden gebaseerd op de WOZ-waarden per 1 januari 2019. Voor de Begroting 2020 is gerekend is met een gemiddelde *stijging* van 7,6% (waarde van woningen + 9,0%, waarde niet-woningen + 2,0%). Voor de periode ná 2020 is een dalende stijging geprognostiseerd naar een gemiddelde stijging van 5,8%. Vast uitgangspunt is dat een stijging (daling) van de WOZ-waarden als geheel opbrengstneutraal werkt en derhalve leidt tot een evenredige daling (stijging) van het tarief voor gebouwd. De economische waarde is namelijk de basis voor de berekening van het tarief voor de categorie gebouwd;
- *Ongebouwd, wegen en natuur:* De ramingen van de hectares voor ongebouwd (wegen en overig) en natuurterreinen zijn voor alle jaren overeenkomstig de realisatiecijfers 2018;
- *Zuiveringsheffing woonruimten en bedrijven:* Het aantal vervuilingseenheden (v.e.) voor woonruimten sluit in grote lijnen aan op de prognoses voor het aantal huishoudens (stijging gemiddeld 1,0% per jaar). Het aantal vervuilingseenheden veroorzaakt door de bedrijven is voor 2020 en verder onveranderd gehouden ten opzichte van de

realisatiecijfers van 2018. Met deze vervuilingseenheden is gerekend bij de berekening van de zuiveringsheffing;

- *Leges en precario:* De opbrengsten voor leges zijn gebaseerd op de Legesverordening Delfland 2017 en op de begrotingen van enkele zeer grote infrastructurele projecten die ten behoeve van de legesaanslag zijn opgesteld. De geraamde opbrengsten 2020 voor precario zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren.

Belastingeenheden 2019-2024

Belastingsoort	Eenheid	Begroting 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Watersysteemheffing							
Ingezetenen	Huishoudens	515.000	519.600	525.900	532.700	537.900	543.300
Gebouwd	WOZ (mln.)	152.680	166.147	173.552	181.365	191.303	202.399
Ongebouwd (overig)	Hectare	14.500	14.500	14.500	14.500	14.500	14.500
Ongebouwd (wegen)	Hectare	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500
Natuur	Hectare	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700
Verontrein.heffing	Verv.eenheid	400	400	400	400	400	400
Zuiveringsheffing	Verv.eenheid	1.452.500	1.475.800	1.488.700	1.502.700	1.513.500	1.524.400

Kwijtschelding en oninbaar

Het aantal huishoudens in de tabel (watersysteemheffing ingezetenen) is het totale aantal heffingsplichtigen, dus vóór aftrek van kwijtschelding en oninbaar. Op grond van de kwijtscheldingsnorm van 100% van de bijstandsuitkering komen rond 57.000 huishoudens (11% van het totaal) in aanmerking voor kwijtschelding. De mate van oninbaarheid wordt geraamd op 8.000 huishoudens (1,5%). Bij de zuiveringsheffing wordt rekening gehouden met het feit dat bij 2,0% van het aantal vervuilingseenheden (woningen) niet wordt geïnd (23.500 v.e.). Dit percentage is hoger dan bij de watersysteemheffing ingezetenen, omdat voor de zuiveringsheffing sinds 2017 geen kwijtschelding meer wordt verleend. Bij bedrijven gaat het om 1,1% (3.700 v.e.).

Belastingopbrengsten 2019-2024

De ontwikkeling van de belastingopbrengsten in de komende jaren is in onderstaande tabel weergegeven. Voor de watersysteemheffing is overeenkomstig het Bestuursakkoord gerekend met gelijkblijvende tarieven tot en met het jaar 2024. Voor het tarief van de zuiveringsheffing is uitgegaan van € 93,50 per vervuilingseenheid voor de periode tot en met 2024. Het tarief watersysteemheffing gebouwd is gecorrigeerd op basis van de stijging van de WOZ-waarde, conform de uitgangspunten van de kostentoedelingsverordening.

Belastingopbrengsten 2019-2024

Belastingsoort (bedragen * € 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
a. Watersysteembeheer						
Ingezetenen (netto)	55.554	56.048	56.738	57.465	58.020	58.612
Gebouwd	38.323	38.732	39.268	39.842	40.272	40.674
Ongebouwd (overig)	1.327	1.327	1.327	1.327	1.327	1.327
Ongebouwd (wegen)	2.059	2.059	2.059	2.059	2.059	2.059
Natuur	12	12	12	12	12	12
Verontreinigingsheffing	37	37	37	37	37	37
Netto opbrengsten watersysteem 1)	97.312	98.214	99.441	100.743	101.727	102.722
b. Zuiveringsbeheer						
Netto opbrengsten zuivering 2)	133.340	135.444	136.622	137.913	138.894	139.895

1) Opbrengsten ingezetenen na aftrek van kwijtschelding en oninbaar

2) Opbrengsten zuivering na aftrek oninbaar.

Leges en precario

In de meerjarenraming is gerekend met jaarlijkse belastingopbrengsten voor leges en precario van € 965.000.

Tarieven

In onderstaande tabel is de tariefontwikkeling weergegeven voor het watersysteem- en zuiveringsbeheer. Het tarief van de verontreinigingsheffing (directe lozingen) is wettelijk gekoppeld aan het zuiveringstarief. De tarieven watersysteem zijn gelijk gehouden conform de uitgangspunten van het Bestuursakkoord, uitgezonderd het tarief voor gebouwd. Dit tarief is gecorrigeerd voor de ontwikkeling van de WOZ-waarde.

Ontwikkeling tarieven 2019-2024

Belastingsoort (bedragen * € 1)	Begroting 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
<i>Watersysteembeheer</i>						
Tarief ingezetenen per huishouden	123,29	123,29	123,29	123,29	123,29	123,29
Tarief gebouwd in proc. economische waarde	0,0251%	0,0233%	0,0226%	0,0220%	0,0211%	0,0201%
Tarief ongebouwd per ha.	91,50	91,50	91,50	91,50	91,50	91,50
Tarief ongebouwd per ha. (wegen)	457,50	457,50	457,50	457,50	457,50	457,50
Tarief natuur per ha.	4,56	4,56	4,56	4,56	4,56	4,56
Tarief verontreinigingsheffing per v.e.	93,50	93,50	93,50	93,50	93,50	93,50
<i>Zuiveringsbeheer</i>						
Tarief woningen en bedrijven per v.e.	93,50	93,50	93,50	93,50	93,50	93,50

Voorbeeldprofielen: In de volgende tabel zijn de feitelijk op te leggen aanslagen weergegeven aan de hand van negen profielen, met de daarbij behorende aannames.

Tabel Belastingprofielen

Voorbeeldprofielen (bedragen * € 1)	Begroting 2019	Begroting 2020	stijging 2020 t.o.v. 2019
a) Alleenwonend, geen eigenaar	216,79	216,79	0,0%
b) Meer personen, geen eigenaar	403,79	403,79	0,0%
c) Alleenwonend, woning WOZ-waarde 250.000 euro 1)	279,54	280,28	0,3%
d) Meer personen, woning WOZ-waarde 250.000 euro 1)	466,54	467,28	0,2%
e) Bedrijfspand, WOZ-waarde 5 mln. euro, 100 v.e. 2)	10.605,00	10.538,30	- 0,6%
f) Veeteeltbedrijf, 40 ha	3.660,00	3.660,00	0,0%
g) Glastuinbouwbedrijf WOZ-waarde € 1,125 mln. 2), 3 ha	1.123,88	1.108,87	-1,3%
h) Openbare landweg, 25 ha	11.437,50	11.437,50	0,0%
i) Natuurterrein, 25 ha	114,00	114,00	0,0%

1) In het voorbeeldprofiel van woning is voor Begroting 2020 een stijging WOZ-waarde gehanteerd van 9%.

2) In het voorbeeldprofiel van niet-woning is voor Begroting 2020 een stijging in WOZ-waarde gehanteerd van 2%.

12 Balans en overige financiële gegevens

Balansontwikkeling

(bedragen * € 1 miljoen)	Rekening	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Activa							
Vaste Activa	812,3	803,6	793,1	785,5	776,4	767,9	760,3
Rekening courant	0,0	0,0	1,2	18,0	40,9	45,0	50,8
Kortlopende vorderingen	32,2	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
Totaal activa	844,4	833,6	824,3	833,5	847,3	843,0	841,1
Passiva							
Reserves	68,1	100,0	126,9	153,9	186,7	222,7	260,6
Voorzieningen	1,5	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Rekening courant	32,4	18,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opgenomen geldleningen	470,6	470,6	470,6	470,6	470,6	450,6	430,6
PPS lening	245,3	228,8	211,4	193,7	174,6	154,4	134,6
Netto vlottende schulden	26,5	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Totaal passiva	844,4	833,6	824,3	833,5	847,3	843,0	841,1

Algemene reserves

(bedragen * € 1 miljoen)	Stand 31-12-2019	Toevoegingen 2020	Onttrekkingen 2020	Stand 31-12-2020
Algemene reserve weerstandsvermogen Watersysteem	40,6	0,0	0,0	40,6
Algemene reserve weerstandsvermogen Zuivering	1,4	0,0	0,0	1,4
Totaal algemene reserves	42,0	0,0	0,0	42,0

De algemene reserves zijn na verwerking van de resultaatbestemming van 2019 overeenkomstig het besluit van de balansverkortung weer op het niveau gebracht van het moment van balansverkortung.

Bestemmingsreserves en voorzieningen

(bedragen * € 1 miljoen)	Stand 31-12-2019	Toevoegingen 2020	Onttrekkingen 2020	Stand 31-12-2020
Reserve niet vrij besteedbaar vermogen	23,0	21,7	0,0	44,7
Reserve zoetwaterfabriek	1,2	0,0	0,0	1,2
Reserve toekomstige CAO afspraken	0,5	0,0	0,5	0,0
Egalisatiereserve PPS	13,5	5,2	0,0	18,7
Reserve OAS	1,6	0,0	0,0	1,6
Reserve niet voorzienbare capaciteitsbehoefte	1,5	1,5	1,5	1,5
Reserve frictiekosten	1,6	0,0	0,1	1,5
Totaal bestemmingsreserves	42,8	28,5	2,0	69,3

Reserve niet vrij besteedbaar vermogen: In de jaarrekening 2015 is besloten de toekomstige voordelige saldi te reserveren voor verbetering van de financiële positie.

Reserve zoetwaterfabriek: Deze reserve is bedoeld voor de dekking van de kapitaallasten van investeringen in de zoetwaterfabriek.

Reserve toekomstige cao-afspraken: Deze reserve is bedoeld voor de dekking van de hogere salariskosten als gevolg van de vastgestelde cao-afspraken in 2019.

Egalisatiereserve PPS: Deze reserve dient voor de jaarlijkse voordelen van de PPS voor dekking van de verplichtingen over 2031-2033.

Reserve OAS: Deze reserve is gevormd in 2019 en is bedoeld voor de dekking van de verplichtingen inzake de regeling OAS.

Reserve niet voorzienbare capaciteit: Deze reserve is bedoeld voor de dekking van inhuur bij piekbelasting door beleidsintensivering.

Reserve frictiekosten: Deze reserve is bestemd voor de dekking van de personele en materiële uitgaven die voortkomen uit de organisatiemaatregelen; deze is ingesteld op grond van de

Kadernota 2011. Op basis van lopende verplichtingen wordt in 2020 € 0,1 miljoen aan deze reserve onttrokken.

Tariefegalisatiereserves

(bedragen * € 1 miljoen)	Stand 31-12-2019	Toevoegingen 2020	Onttrekkingen 2020	Stand 31-12-2020
Egalisatiereserve gebouwd	0,9	0,0	0,2	0,7
Egalisatiereserve ingezetenen	1,6	0,0	0,0	1,6
Egalisatiereserve ongebouwd	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve tariefdemping zuiveringsheffing	12,7	1,4	0,7	13,4
Totaal tariefegalisatiereserves	15,2	1,4	0,9	15,7

De tariefegalisatiereserves zijn in het verleden gevormd ter compensatie van toekomstige kostenstijgingen. Op basis van eerdere besluitvorming wordt er jaarlijks € 0,2 miljoen onttrokken aan de egalisatiereserve gebouwd. In de reserve tariefdemping zuiveringsheffing worden jaarlijks de voordelen van de herfinanciering PPS gestort.

In 2020 actualiseren we de kostentoedelingsverordening. Hierbij worden ook de egalisatiereserves en de reserve tariefdemping zuiveringsheffing betrokken.

Weerstandsvermogen

We streven naar een weerstandsvermogen van tussen de 1,0 en 1,4 (zie onderstaande waarderingstabel).

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

Benodigd weerstandsvermogen

Waterschappen zijn wettelijk verplicht om de risico's die ze lopen in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen voor het afdekken ervan. Een deel van de risico's wordt afgedekt door verzekeringen of gevormde voorzieningen. De risico's zijn benoemd met niveau medium, hoog en zeer hoog en de bijbehorende beheersmaatregelen zijn gedefinieerd. Deze zijn in detail opgenomen in paragraaf 15.5.

Het benodigde weerstandsvermogen is de buffer die nodig is om zogenaamde "slechte jaren" op te vangen, waarin één of meer grote incidenten optreden. Voor het weerstandsvermogen zijn alleen die risico's relevant met een potentiële impact van 1-100 miljoen euro per incident. Het betreft negen risico's opgenomen in paragraaf 15.5 (nummers: 5, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15 en 22). Kleinere incidenten kunnen veelal in de eigen begroting opgevangen worden. Grotere incidenten overstijgen de draagkracht van Delfland en maken een beroep op landelijke regelingen noodzakelijk. Met simulatie is vastgesteld dat een slecht jaar met meer dan 95% zekerheid de 25 miljoen euro niet zal overstijgen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's financieel af te dekken. Naast de (wettelijk verplichte) post voor onvoorzien gaat het hier om de algemene reserve weerstandsvermogen voor zowel het watersysteem als de waterzuivering. De omvang van deze middelen per 1 januari 2020 bedraagt € 42,1 miljoen zoals weergegeven in navolgende tabel.

Beschikbare weerstandscapaciteit per 1-1-2020 (bedragen * € 1 miljoen)	Bedrag
Restant post onvoorzien	0,1
Algemene reserve Watersysteem	40,6
Algemene reserve Zuivering	1,4
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	42,1

Beoordeling weerstandsvermogen

De ratio van het weerstandsvermogen van Delfland per 1 januari 2020 luidt als volgt:

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	42,1	= 1,7
	Benodigde weerstandscapaciteit		25	

EMU-saldo

Op basis van de Begroting 2020 en Meerjarenraming 2021-2024 wordt in onderstaande wettelijk voorgeschreven tabel de ontwikkeling van het EMU-saldo weergegeven. In deze tabel is tevens de individuele referentiewaarde opgenomen van het EMU-saldo voor Delfland over de periode 2019-2024.

Uit de tabel blijkt dat voor Delfland het geraamde EMU-saldo over alle jaren (ruimschoots) binnen de toegestane individuele referentiewaarde blijft en Delfland daarmee voldoet aan de eisen van de wet Houdbare OverheidsFinanciën (wet HOF).

Meerjarig EMU-saldo (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Exploitatiesaldo (voor bestemming resultaat)	31,9	26,9	27,0	32,9	35,9	37,9
Investeringsuitgaven (bruto)	-28,7	-28,0	-31,3	-30,0	-30,0	-30,0
Afschrijvingen	37,4	38,5	38,9	39,0	38,5	37,6
Toevoegingen aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekkingen aan voorzieningen ten gunste van de exploitatie	-0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen						
Totaal EMU-saldo	39,7	37,4	34,6	41,9	44,4	45,6
Referentiewaarde voor Delfland	-32,1	-28,8	-29,2	-29,6	-29,6	-29,6

13 Investeringsuitgaven en kredieten

Investeringsuitgaven 2019-2024

De voor 2020 opgenomen investeringsramingen zijn getoetst op realisme en haalbaarheid in de planvorming en de uitvoering. Dit laat onverlet dat zich onvoorziene gebeurtenissen kunnen voordoen die zich kunnen vertalen in een afwijkende realisatie. Daarnaast wordt voor elk project dat in 2020 wordt opgestart een investeringsplan en krediet aangevraagd bij de VV.

Ontwikkeling Investeringsuitgaven 2019 – 2024

Programma (bedragen * € 1 miljoen)	*) 2019	2020	2021	2022	2023	2024
Waterveiligheid	9,9	10,0	11,0			
Waterkwaliteit	1,1	3,0	1,8			
Waterkwantiteit	11,0	9,0	9,0			
Waterketen ***)	2,8	5,0	9,5			
Financiën	0,0	0,0	0,0			
Organisatie en bestuur	3,9	1,0	0,0			
Totaal	28,7	28,0	31,3	**) 30,0	**) 30,0	**) 30,0

*) Vóór besluitvorming niet langer activeren van interne uren

**) De verbijzondering per programma wordt nader bepaald aan de hand van de strategische investeringsplanning, vast te stellen in 2020. Vooralsnog is op totaalniveau het historisch gemiddelde gehanteerd.

***) De strategische planvorming bij duurzaam en circulair kan aanleiding geven tot wijzigingen in Begroting 2020.

Eén van de beheersaspecten is om bij de investeringen een onderscheid te maken tussen vervangings- en uitbreidingsinvesteringen.

Investeringsuitgaven 2020: vervanging versus uitbreiding

Programma (bedragen * € 1 miljoen)	2020	Vervanging	Uitbreiding
Waterveiligheid	10,0	8,6	1,4
Waterkwaliteit	3,0	0,0	3,0
Waterkwantiteit	9,0	5,0	4,0
Waterketen	5,0	2,0	3,0
Financiën	0,0	0,0	0,0
Organisatie en bestuur	1,0	1,0	0,0
Totaal	28,0	16,6	11,4

Investeringsuitgaven op projectniveau

Naam project (bedragen * € 1 miljoen)	Nummer	Programma lijn	Plan	Krediet	Realisatie t/m 2018 en raming 2019 (Burap)	Begroting 2020
Waterveiligheid						
Programmatistische aanpak buitengewoon onderhoud (verzamelkrediet)	701916	Water veiligheid	33,5	33,4	11,4	8,4
Aanpak buitengewoon onderhoud (zeer complex)	701914	Water veiligheid		2,9	1,4	0,2
Programmatistische aanpak verbeteren keringen (totaal)	701994	Water veiligheid	15,2	15,2	4,0	1,4
Totaal Waterveiligheid						10,0
Waterkwaliteit						
Natte Ecologische Zones (verzamelkrediet)	701956	W-kwaliteit	18,3	13,0	3,9	3,0
Totaal Waterkwaliteit						3,0

Naam project (bedragen * € 1 miljoen)	Nummer	Programma lijn	Plan	Krediet	Realisatie t/m 2018 en raming 2019 (Burap)	Begroting 2020
Waterkwantiteit						
Optimalisatie Dorppolder	701577	W-kwantiteit	4,9	4,7	1,6	2,7
Nieuw gemaal Klaas Engelbrecht polder	701843	W-kwantiteit	2,9	2,8	2,2	0,1
Duikers Schiedam-West	701908	W-kwantiteit	0,8	0,8	0,3	0,4
Calamiteitenberging Westland	701953	W-kwantiteit	5,4	2,9	0,1	0,1
Gemaal O/N Wateringveldsepld.	701985	W-kwantiteit	2,8	2,8	0,2	1,0
Groot onderhoud gemalen	702039	W-kwantiteit	5,9	5,7	0,8	3,1
KHR gem. Wateringse polder	702057	W-kwantiteit		0	0	0,2
Vervangingsinvesteringen 2020		W-kwantiteit			0,2	1,5
Totaal Waterkwantiteit						9,0
Waterketen						
Aanpassing leiding Blankenburgtunnel	701898	Transp.zuiv.	0,4	0,3	0	0
Waterharmonica (*budgetneutraal)	701835	Transp.zuiv.	11,4	10,6	1,3	*2,4
Capaciteit elektrische installatie DGL	701924	Transp.zuiv.	0	0,1	0,3	1,0
Groot onderhoud afvalwaterketen en zuiveren	702070	Transp.zuiv.	13,2	11,9	0,3	2,0
Zoetwaterfabriek De Groote Lucht	701868	Transp.zuiv.	8,9	8,0	1,3	2,0
Groen gas De Groote Lucht	701982	Duurzaam en circulair	2,6	2,3	1,5	0
Groen gas Harnaschpolder	702056	Duurzaam en circulair	3,7	3,3	0,6	0
Totaal Waterketen						5,0
Organisatie en bestuur						
Verbouwing Groote Lucht	702041	Organisatie	0	0	0	0,2
Beveiliging vitale infrastructuur	707071	Organisatie	0	0	0	0,5
Migratie WAN		Organisatie	0	0	0	0,3
Totaal Organisatie en bestuur						1,0
Totaal investeringen 2020						28,0

14 Financiering

Inleiding

De kaders voor het treasurybeleid van Delfland zijn vastgelegd in de wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido), de Verordening Beleids- en Verantwoordingsfunctie (ex artikel 108 Waterschapswet), het Waterschapsbesluit en het Treasurystatuut van Delfland. Het Treasurystatuut is in 2015 geactualiseerd en vastgesteld.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de financieringsactiviteiten van Delfland in relatie tot bovengenoemde kaders. Vanwege de onzekerheid over een mogelijke dividenduitkering van de Nederlandse Waterschapsbank is hiervoor nog geen opbrengst in de Begroting 2020 geraamd.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet: Voor waterschappen is de wettelijk vastgestelde kasgeldlimiet van kortlopende financiering (wet Fido) 23% van het begrotingstotaal van de kosten per 1 januari 2020. Voor 2020 betekent dit een kasgeldlimiet van € 52,3 miljoen (23% van € 227 miljoen).

Renterisiconorm: De renterisiconorm is wettelijk vastgesteld op 30% en bedraagt € 68 miljoen (30% van het begrotingstotaal van de kosten: € 227 miljoen per 1 januari 2020).

Op basis van de huidige leningenportefeuille bedragen in 2020 de aflossing en het leningenbedrag voor renteherziening in totaal € 17 miljoen. Daarmee blijft Delfland ruimschoots binnen de vastgestelde renterisiconorm van € 68 miljoen.

Derivaten: Het geldende Treasurystatuut staat het afsluiten van derivatencontracten niet toe.

Kredietrisico op uitgezette gelden: Delfland loopt geen risico; het waterschap moet verplicht schatkistbankieren. Dus eventuele overtollige liquide middelen worden bij het Rijk uitgezet. Het risico is dus nihil.

Koersrisico: Delfland loopt geen risico; haar aandelen zijn niet verhandelbaar op de beurs.

Valutarisico: Delfland loopt geen risico want handelt en betaalt niet in vreemde valuta.

Kasbeheer

Rekening-courant: vanwege de lage rekening-courantrente maakt Delfland bij de huisbankier Nederlandse WaterschapsBank (NWB) in 2020 zo nodig maximaal gebruik van de toegestane kredietlimiet van € 52,3 miljoen.

Waterschapsfinanciering

Leningenportefeuille: In totaal bedraagt de langlopende geldleningenportefeuille ultimo 2019 afgerond € 699 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage van deze geldleningen bedraagt 4,34%.

De portefeuille kent vier langlopende lineaire geldleningen (herfinanciering PPS in 2016) met een looptijd van 14 respectievelijk 15 jaar van in totaal € 229 miljoen, per 1 januari 2020. Daarnaast bestaat de langlopende leningenportefeuille per 1 januari 2020 uit 15 langlopende leningen met een totaalbedrag van € 471 miljoen. De aflossing over 2020 bedraagt € 17,3 miljoen.

Liquiditeitsprognose en ontwikkeling schuldpositie: Op grond van de berekende cashflow, waarbij rekening is gehouden met het verwachte investeringsvolume, de vrijval van de afschrijvingen en het verwachte exploitatieresultaat, wordt verwacht dat in 2020 geen aanvullende financiering nodig is. De schuldpositie van Delfland bestaat uit kortlopende geldleningen (rekening courant) en langlopende geldleningen, inclusief herfinanciering PPS. De totale schuldpositie per 1 januari 2020 bedraagt afgerond € 703 miljoen. In onderstaande tabel wordt het verloop van de schuldpositie over de periode 2019-2024 weergegeven. De verwachte jaarlijkse positieve kasstroom leidt tot de getoonde afname van de schuldpositie.

Verloop schuldpositie 2019-2024

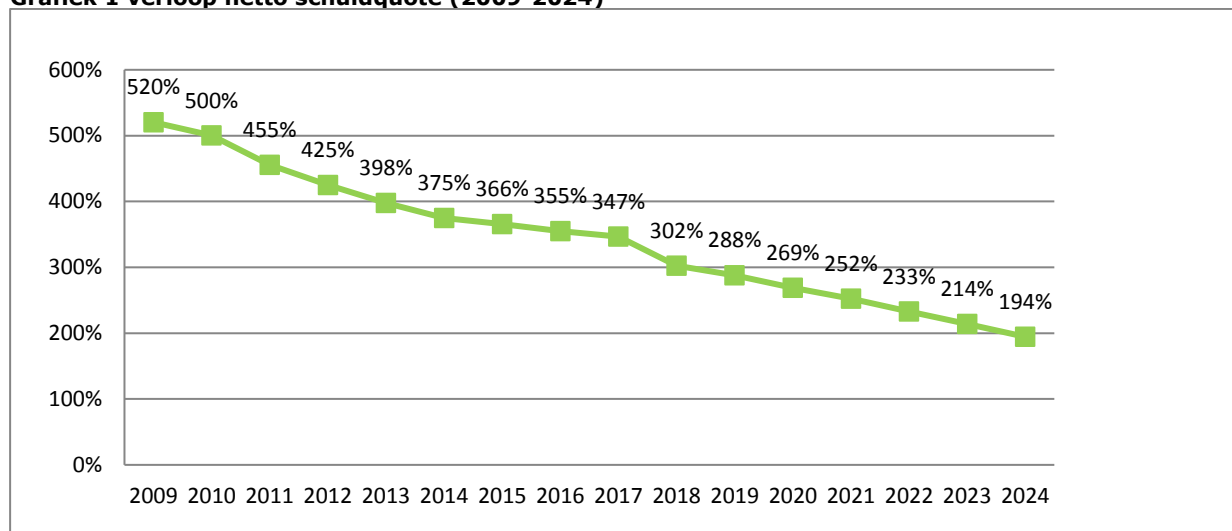
(bedragen * € 1 miljoen)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kortlopende schuld 1)	4	-16	-33	-56	-60	-66
Langlopende schuld	699	682	664	645	605	565
Totaal	703	666	631	589	545	499

1) De rekening-courant positie slaat in het jaar 2020 om van een schuld naar een tegoed

Netto schuldquote

Het verloop van de netto schuldquote over de periode 2009-2024 is hieronder grafisch weergegeven. Het niveau in 2023 ligt onder de waarde van 250% die is opgenomen in het Bestuursakkoord.

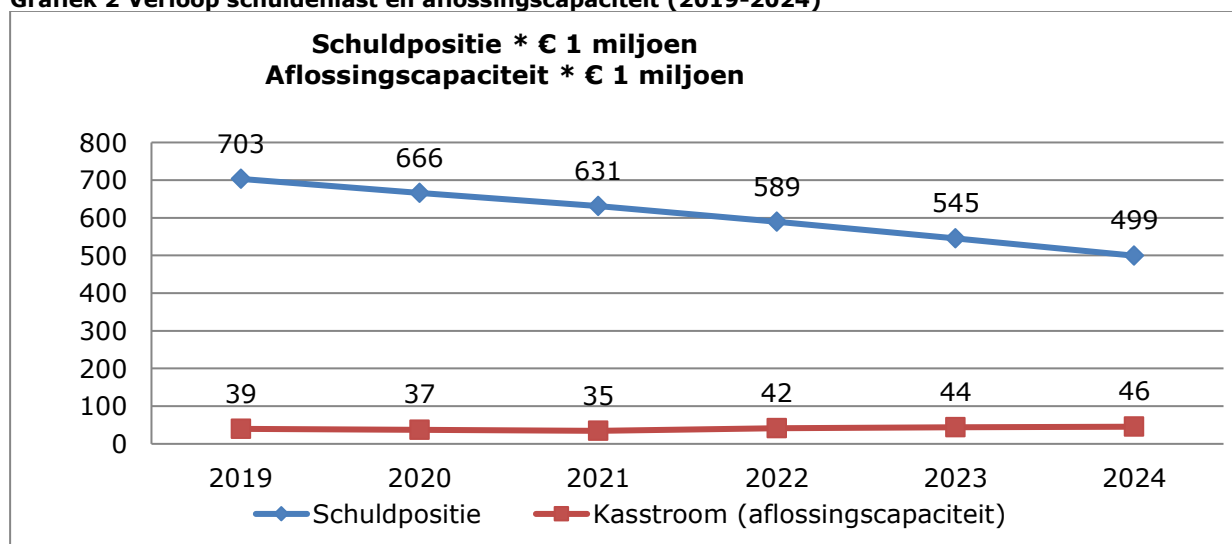
Grafiek 1 verloop netto schuldquote (2009-2024)

Verloop schuldpositie

Een afname van de schuldpositie wordt bereikt als de werkelijke ontvangsten hoger zijn dan de werkelijke uitgaven. Het verloop van de inkomsten en uitgaven wordt de kasstroom genoemd. De kasstroom wordt bepaald als: Kasstroom (voor verplichte aflossing) = nettowinst voor bestemming reserves + afschrijvingen +/- investeringsuitgaven. De kasstroom vormt de aflossingscapaciteit waarmee de schulden afnemen. Op basis van de verwachte kasstroom zal de schuldpositie jaarlijks afnemen. In onderstaande grafiek wordt het verloop van de schuldpositie en de aflossingscapaciteit weergegeven.

Grafiek 2 Verloop schuldenlast en aflossingscapaciteit (2019-2024)

15 Bijlagen

15.1 Lijst van begrippen en afkortingen

Activa: Overzicht van bezittingen en vorderingen op de balans.

Afschrijving: Jaarlijkse afboeking van een deel van de boekwaarde van een geactiveerd goed. De jaarlijkse afschrijving brengt de waardevermindering van het actief tot uitdrukking. De afschrijving wordt ten laste gebracht van de rekening, samen met de toegerekende rente (samen ook wel kapitaallasten genoemd).

Aquon: Het gezamenlijk onderzoeksinstituut voor waterkwaliteit van negen waterschappen, waaronder Delfland.

AVG: Algemene Verordening Gegevensbescherming

AWZI: Afvalwaterzuiveringsinstallatie

Balans: Overzicht van bezittingen en vorderingen (activa) en het vermogen en schulden (passiva).

BBVW: Het Besluit Begroting en Verantwoording Waterschappen bevat de comptabiliteitsvoorschriften voor waterschappen. Hierin staat aan welke voorwaarden begrotingen en verantwoordingen moeten voldoen. Doel is het voorleggen van eenduidige financiële stukken.

Begrotingswijziging: Een aanpassing van ramingen in de begroting gedurende het jaar waarin de begroting in uitvoering is. Begrotingswijzigingen worden door de verenigde vergadering vastgesteld.

BGO: Buitengewoon onderhoud

COASTAR: COastal Aquifer STorage And Recovery. Zuid-Hollands samenwerkingsverband gericht op grootschalige zoetwatervoorziening door slim gebruik van de ondergrond.

DBFO-contract: Design-Build-Finance-Operate-contract met Delfluent.

Digitale Transformatie: Dit is het bieden van maatschappelijke meerwaarde door verandering van producten, diensten, werkprocessen, cultuur en mensen, gedreven en ondersteund door informatievoorziening en techniek.

Dotatie: Toevoeging aan reserve of voorziening.

DSO: Digitaal Stelsel Omgevingswet

Eigen vermogen (E.V.): Dat deel van het vermogen dat in eigen bezit is. Op de balans zijn dat aan de passief zijde de algemene reserve, de bestemmingsreserves en een eventueel voordelig exploitatieresultaat.

Egalisatiereserve: Een aangehouden reserve voor het opvangen van schommelingen in de bedrijfsvoering of tarieven.

ESF: Ecologische Sleutel Factoren

Financiering: De wijze waarop Delfland in de behoefte aan geld en kapitaal voorziet: het geldbeheer. Uitgaven en inkomsten gaan niet altijd gelijk op en voor investeringen wordt in principe geld geleend. Daardoor kunnen overschotten of tekorten ontstaan.

Gemeenschappelijke regeling (GR): Een publiekrechtelijke samenwerkingsvorm, op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen, tussen verschillende overheden. Het is een vorm van een zogeheten 'verbonden partij'.

HVC: Huisvuilcentrale Noord-Holland.

HWBP: Hoogwaterbeschermingsprogramma

Investeringsplanning: Het overzicht van alle investeringen die in de begroting zijn opgenomen en die door middel van een krediet worden gefinancierd.

Kapitaallasten: Lasten voor afschrijving en rente op activa.

Kostensoort: Indeling van baten en lasten naar aard. Voorbeelden van kostensoorten zijn personele uitgaven, kapitaallasten, rentebaten, heffingen en retributies.

Kredieten: Het beschikbaar stellen van financiële middelen door de verenigde vergadering voor het doen van een investering. Aan de lening wordt rente toegekend. Samen met de afschrijving lasten vormen deze de kapitaallasten.

KRW: Europese Kaderrichtlijn Water

KvGR: Kosten voor Gemene Rekening, afspraken rond muskusrattenbeheer.

NAD: Netwerk Afvalwaterketen Delfland (zie figuur 15.1).

NWB: Nederlandse Waterschapsbank

OAS DGL: Optimalisatie Afvalwater Systeem De Groote Lucht (zie figuur 15.1).

Onttrekking: Verlaging van een reserve of voorziening.

Passiva: Overzicht op de balans met eigen en vreemd vermogen.

PI: prestatie-indicator

PFAS: Poly- en perFluorAlkylStoffen, de verzamelnaam voor meer dan 6.000 slecht afbreekbare stoffen.

Planning-en-Control cyclus: Het proces waarbij aansturing van de organisatie plaatsvindt door het formuleren van doelen, het aangeven van termijnen, het beschikbaar stellen van middelen, het aanwijzen van verantwoordelijken, het volgen van de uitvoering, het normeren van de gewenste effecten, het meten van resultaten en het informeren van alle betrokkenen. De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken en verifiëren van budgetten in het kader van de begrotingscyclus.

PPS: Publiek Private Samenwerking. Daar waar de overheid met marktpartijen samenwerkt om iets te realiseren en waar bepaalde samenwerkingsvormen voor bedacht worden. Een voorbeeld binnen Delfland is de zuiveringsinstallatie in de Harnaschpolder.

Programmabegroting: Het overzicht van geraamde (verwachte) kosten en opbrengsten in een bepaald jaar, opgezet volgens de begrotingsvoorschriften (BBVW). De VV stelt jaarlijks de begroting in november vast. Dit wordt de primitieve begroting genoemd. In de loop van het begrotingsjaar stelt de VV er wijzigingen op vast. Daarom wijkt de uiteindelijke begroting per 31 december af van de primitieve begroting. De begroting wordt ingedeeld in een aantal programma's, waarbinnen de doelstellingen zijn geformuleerd, die veelal voortvloeien uit het Bestuursakkoord.

RBG: De Regionale Belastinggroep. Deze gemeenschappelijke regeling is belast met de heffing en de invordering van de waterschapsbelastingen.

Reserve: Een bedrag dat is gereserveerd voor het doen van toekomstige uitgaven. De reserves staan op de balans en maken onderdeel uit van het eigen vermogen. Er zijn twee soorten reserves:

- Algemene reserves voor uitgaven waarvan aard en omvang nog niet bekend zijn. Binnen Delfland zijn dat de reserve weerstandsvermogen en de algemene reserve;
- Bestemmingsreserve: reserve waaraan een specifieke bestemming is gegeven.

ROSA: Rotterdamse Samenwerking Afvalwaterketen (zie figuur 15.1).

SDG: Sustainable Development Goals, de opvolger van de Millenniumdoelen

SGBP-3: Derde Stroomgebiedsbeheerplan (2022-2027)

STOWA: Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer, het kenniscentrum van de Nederlandse waterschappen en provincies.

Subsidies: Een bijdrage van een derde om een bepaalde activiteit te ondersteunen. De verstrekker ervan stelt meestal voorwaarden aan besteding en verantwoording van de subsidiegelden.

Treasury: Het beheer van geldstromen, zoals het aantrekken of het (tijdelijk) wegzetten van gelden.

TRCF: Total Recordable Case Frequency

Voorzieningen: Een gereserveerd aandeel voor toekomstige uitgaven waarvan de aard en de omvang in meer of mindere mate bekend zijn of, om fluctuaties in (exploitatie)kosten op te vangen. Voorzieningen staan op de balans en vormen geen onderdeel van het eigen vermogen.

Vreemd vermogen (V.V.): Dat deel van de passief zijde van de balans dat geen eigen vermogen is. Dat zijn voorzieningen, leningen en openstaande crediteuren.

VV: Verenigde Vergadering, het Algemeen Bestuur van een waterschap.

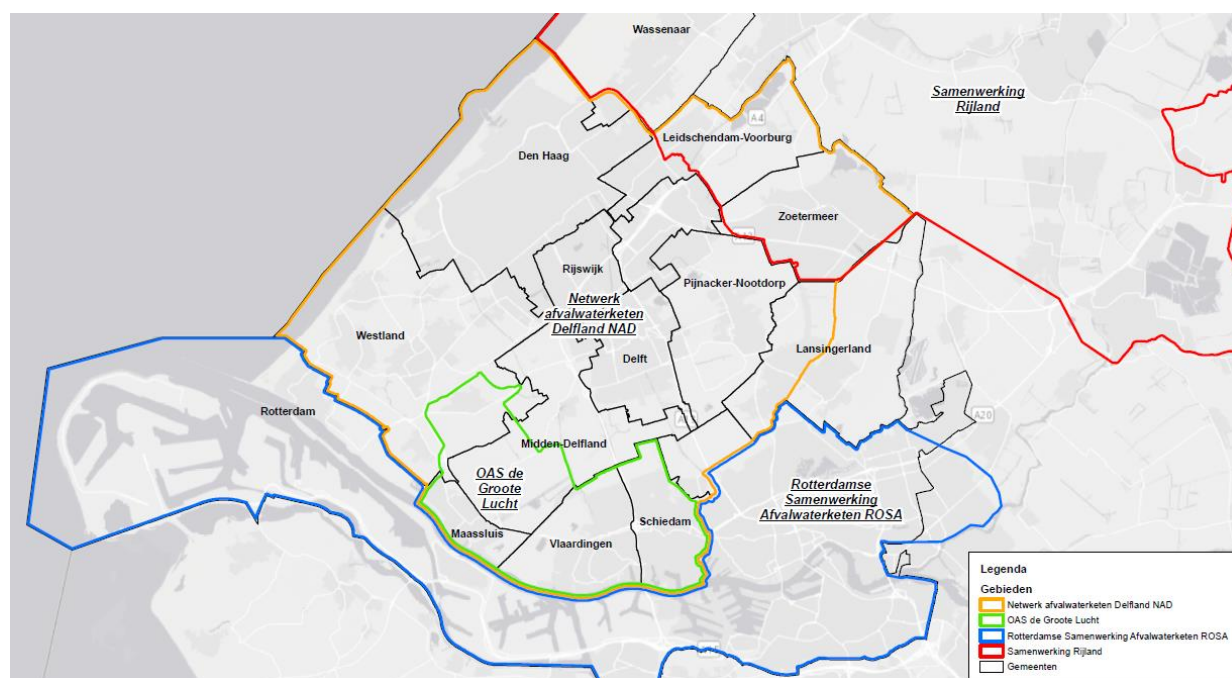
WBP5: Waterbeheerplan 5 2016-2021. Wettelijk verplicht beleidsdocument waarin waterschappen maatregelen opnemen om te voldoen aan o.a. de richtlijnen waterkwaliteit.

Weerstandscapaciteit: De mate waarin het de verenigde vergadering vrij staat om tegenvallers (niet begrote kosten) te dekken door financiële middelen vrij te maken zonder direct te hoeven bezuinigen.

Weerstandsvermogen: Het vermogen om ook in ongunstige tijden activiteiten te kunnen voortzetten.

Wet Fido: Wet Financiering Decentrale Overheden

Wet HOF: Wet Houdbare OverheidsFinanciën

Figuur 15.1 Samenwerking in de keten

15.2 Kostentoerekening en normen

Voor het opstellen van de Programmabegroting 2020 en de hierop aansluitende meerjarenraming tot en met 2024 zijn onderstaande uitgangspunten en normen gehanteerd:

- *Kostentoerekening*: basis vormt de in 2015 vastgestelde nota Kostenverdeling.
- *Inflatie*: Voor alle jaren is uitgegaan van een indexering van 1,5%.
- *Loonkosten*: De vaste formatie per 1 januari 2020 is 431 fte. In de Begroting 2020 is uitgegaan van een loonkostenontwikkeling van 2,5% in 2020.
- *Onvoorzien en frictiekosten*: In de meerjarenraming is opgenomen € 0,1 miljoen voor onvoorziene kosten (wettelijk onvoorzien) opgenomen en € 0,5 miljoen voor onvoorziene personeelskosten als gevolg van frictie.
- *Uurtarieven 2020*: Voor externe subsidieaanvragen en levering van diensten aan derden gelden in 2020 de uurtarieven in onderstaande tabel.

Tabel uurtarieven 2020

Component/ schaal (in €)	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Loonkosten inclusief overhead	65	68	71	76	83	90	98	106	116

15.3 Delfland in kengetallen

Karakteristiek	Aantal / eenheid / bedrag
Oppervlakte van het gebied van Delfland	406 km ²
Aantal inwoners	1,2 miljoen
Aantal gemeenten (gedeeltelijk) binnen Delfland	14
Aantal huishoudens	519.600
Hectare wegen	4.500
Exploitatiekosten	€ 227 miljoen
Exploitatie opbrengsten	€ 254 miljoen
Exploitatieresultaat	€ 27 miljoen
Investeringsvolume	€ 28 miljoen
Kortlopende leningen	0
Langlopende leningen	€ 470 miljoen
PPS langlopende leningen	€ 211 miljoen
Watergangen in beheer	4.293 km
Primaire watergangen	1.190 km
Secundaire watergangen	3.103 km
Polderwater	3.676 km
Boezemwater	617 km
Oppervlakte boezem	779 ha
Aantal vispassages	18
Aantal zwemwateren	15
Areaal natte ecologische zones	49 hectare
Aantal boezemgemalen	6
Aantal inlaatgemalen	2
Aantal circulatiegemalen	2
Aantal poldergemalen	194
Aantal mobiele pompen permanent geplaatst	6
Aantal sluizen	9
Aantal automatische stuwen	151
Aantal stuwen	1.834
Aantal windmolens	5
Aantal polders	81
Aantal peilvakken	695
Lengte primaire waterkering	55 km
Lengte regionale waterkering	437 km
Lengte overige keringen	218 km
Aantal afvalwaterzuiveringsinstallaties	4
Aantal rioolpersgemalen	34
Aantal riool-overstorten	719
Productie biogas in miljoen m ³	13,0
Aantal slibvergistingsinstallaties	4
Lengte rioolpersleidingen	165 km

15.4 Verbonden partijen

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang en is een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Per partij (een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie) geldt een financieel en een bestuurlijk belang.

Financieel belang: 'een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt'.

Bestuurlijk belang: 'zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht'.

Garantstellingen

Aan diverse (verbonden) partijen zijn financiële garanties verleend die er als volgt uitzien:

Overzicht verleende garanties per 1-1-2020

Partij (bedragen * € 1 miljoen)	Geldgever	% deelneming	Hoofdsom	Rente%	Restant schuld 31 december 2020	Gegarandeerde restantschuld
HVC	NWB	18%	81,0	div.	19,2	3,5
Regionale BelastingGroep	NWB	52%	4,0	div.	3,4	1,6
Aquon	NWB	8%	16,7	div.	14,3	1,1
Unie van Waterschappen	NWB	6%	6,0	2,75	5,3	0,3
Totaal			107,7		42,1	6,5

Direct verbonden partijen

De direct verbonden partijen zijn partijen waarin Delfland, conform de definitie van verbonden partijen, zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft.

Partij	Vestigingsplaats	Rechtsvorm	Ingangsdatum	Financieel belang Delfland	Bestuurlijk belang
De Regionale BelastingGroep (Gemeenschappelijke Regeling)	Schiedam	GR	1 januari 2010	Betaling van door de RBG verrichte diensten. De bijdrage van de kosten in GR bedragen 2018 € 6.294.000, 2019 € 6.901.000 (prognose), 2020 6.964.000 (begroting)	Namens D&H hebben twee hoogheemraden zitting in het algemeen bestuur van de RBG. De dijkgraaf is plaatsvervangend lid.
Aquon (Gemeenschappelijke Regeling) E.V. = € 0 V.V. = € 16.625.059	Den Bosch	GR	1 juli 2011	Delfland is mede-eigenaar, met een aandeel van 8,0% (Begroting 2020). De bijdrage van Delfland voor 2020 is begroot op € 1,8 miljoen.	Namens D&H heeft één hoogheemraad zitting in het algemeen bestuur.
Het Waterschapshuis (Gemeenschappelijke Regeling)	Amersfoort	GR	Vanaf 2010	Delfland in 2018 € 1.102.285, 2019 € 1.289.150 (begroting), 2020 € 1.067.548 (begroting)	D&H is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur van de GR en in de Opdrachtgeverstafel.
Slibverwerking (Gemeenschappelijk Regeling, na toetreding HHNK)	Rotterdam	GR	1 januari 2010	D&H is deelnemer in de GR. GR houdt 15% van de aandelen in het kapitaal van NV Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC). De GR ontvangt jaarlijks een garantstellingsprovisie van HVC en betaalt deze door aan de zes deelnemende waterschappen.	Namens D&H hebben twee hoogheemraden zitting in algemeen bestuur van de GR waarvan één in het dagelijks bestuur van de GR.
Unie van Waterschappen	Den Haag	Vereniging	1927	Jaarlijks wordt contributie betaald aan de Unie. Voor 2018 bedroeg de contributie afgerond € 639.000 (prognose 2019 669.000).	De ledenvergadering hebben de voorzitters van alle waterschappen zitting.
Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen	Delft	Vereniging	27 juli 2007	Jaarlijkse contributie € 1.500. Daarnaast draagt zij zorg voor de inning van de door de provincie Zuid-Holland in rekening gebrachte kosten voor muskusrattenbeheer.	De dijkgraaf is lid van het bestuur van de vereniging.

Partij	Vestigings- plaats	Rechtsvorm	Ingangsdatum	Financieel belang Delfland	Bestuurlijk belang
Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard en Rijnland: gemeenschappelijke administratie (Overeenkomst kosten voor Gemene Rekening)	Rotterdam	KvGR	1 januari 2019	Bijdrage van 40% van de totale kosten. Voor 2020 bedragen de geschatte kosten ca. € 700.000.	Bestuurlijk overleg met de partners.
Muskusrattenbeheer (Overeenkomst Kosten voor Gemene Rekening)	Houten	KvGR	1 januari 2012	Bijdrage van 5,3% van de totale kosten. Voor 2020 bedragen de geschatte kosten ca. € 528.000.	Bestuurlijk overleg met per waterschap 1 collegelid.
Nederlandse Waterschapsbank N.V.	Den Haag	N.V.	1954	Bezit 755 aandelen A en 60 aandelen B. De nominale waarde van deze aandelen bedraagt in totaal € 114.425.	Deelname aan de algemene vergadering van aandeelhouders. Ieder aandeel A geeft recht op 1 stem en ieder aandeel B geeft recht op 4 stemmen.
Ontwikkelingsmaatschappij "Het nieuwe Westland" C.V.	Naaldwijk	C.V.	16 mei 2002	Vanaf aanvang in 2002 is het belang gemaximeerd op € 903.023. Dit is sinds 2014 volgestort. Op basis van in 2015 gemaakte afspraken (Allonge) is dit 4,55% van het eigen vermogen.	Delfland is een stille vennoot. De portefeuillehouder Financiën is lid van de raad van vennoten van de C.V. Na opheffen van de B.V./C.V.-constructie, verwacht in 2027, wordt na verrekening van winst/verlies het ingelegd vermogen aan Delfland uitgekeerd.

Indirect verbonden partijen

Naast de partijen die volgens bovengenoemde definitie zijn aan te merken als verbonden partij, zijn er ook partijen waarmee Delfland indirect verbonden is. Bij deze partijen is er wel sprake van een financieel belang maar ontbreekt het directe bestuurlijke belang in de indirect verbonden partij, bijvoorbeeld omdat de indirect verbonden partij een stichting is. Een andere mogelijkheid is dat een verbonden partij bijvoorbeeld aandeelhouder of bestuurder is van de, achterliggende, en daarmee indirect verbonden partij. Hoewel er in voorkomende gevallen volgens de letter van de definitie dus geen sprake is van een verbonden partij, is het bestaan van een financieel belang reden genoeg om ook aan deze indirect verbonden partijen aandacht te besteden.

Partij	Vestigings- plaats	Rechts- vorm	Ingangsdatum	Financieel belang Delfland	Bestuurlijk belang
HVC	Alkmaar	N.V.	1 januari 2010	De GR Slibverwerking is aandeelhouder B in HVC. D&H is deelnemer in de GR (zie hierboven). De aandeelhouder B staat 100% garant voor de geldleningen ten behoeve van de slibverwerkingsinstallaties en ontvangt daarvoor een provisie die wordt verdeeld over de deelnemers in de GR. In totaal staat de GR op 1 januari 2020 garant voor € 24,5 miljoen. De leningenportefeuille stijgt vanaf 2020 met ca. € 30 miljoen naar ca. 55 miljoen door de investering in de bouw van een slibdroger door HVC.	Indirect, via de GR wordt op de aandeelhoudersvergadering van HVC invloed uitgeoefend.
STOWA	Den Haag	Stichting	1 januari 1992	Reguliere jaarlijkse bijdrage, in 2019 € 483.000.	Indirect via de bestuurders van waterschappen die zitting in het bestuur van STOWA.

15.5 Risico's en beheersmaatregelen

Risicomanagement

Delfland hanteert een organisatiebreed risicobeleid dat ons in staat stelt om de risicopositie op een consistente manier in beeld te brengen en om de onderbouwing van het benodigde weerstandsvermogen te verbeteren. Met dit beleid voldoen we aan de wettelijke verplichting voor waterschappen om de risico's in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken. De risicopositie van Delfland is gebaseerd op een organisatiebrede inventarisatie en periodieke (halfjaarlijkse) update van de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen.

Hiertoe komen alle risicomangers bij elkaar om de risicopositie te evalueren en desgewenst aan te passen met nieuwe, gewijzigde of vervallen risico's.

<i>Risico's en beheersmaatregelen</i>				
<i>Nr</i>	<i>Risico</i>	<i>Niveau</i>	<i>Domein</i>	<i>Beheersmaatregel</i>
1	Restrisico normering	Ze er hoog	Water- keringen	Parate organisatie crisisbeheersing.
2	Niet bijhouden klimaatverandering	Ze er hoog	Water- keringen	Delfland blijft de klimaatscenario's pro-actief volgen en neemt op basis daarvan adequate maatregelen. Indien de klimaatverandering harder gaat dan verwacht en nog extremere situaties zich eerder voordoen dan waarop we voorbereid zijn, worden noodmaatregelen ingezet, tijdelijke keringen op strategische plaatsen opgeslagen en de calamiteitenorganisatie verder opgetuigd.
3	Niet halen lange termijn doelen Kader Richtlijn Water	Ze er hoog	Water- systeem	Het risico bestaat dat de verbetering van de chemische waterkwaliteit, die randvoorwaardelijk is voor het behalen van de ecologische doelen, niet tijdig op gang komt. Vanuit verschillende netwerken en gremia wordt ingezet op beleidsbeïnvloeding om dit risico te beheersen. De Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater speelt hier een belangrijke rol. Communicatiemiddelen en afsprakenkader Emissieloze kas worden hiervoor ingezet.
4	Continuïteit organisatie	Ze er hoog	Bedrijfs- voering, P&O	Strategische personeelsplanning (SPP) is ingevoerd in 2018, op basis van een eerdere pilot. Met SPP wordt de strategische personeelsbehoefte voor een periode van 4 jaar in beeld gebracht en wordt bepaald welke HR-acties nodig zijn om de behoefte te realiseren. In relatie tot de behoefte wordt ook nagegaan hoe we bepaalde functies het beste kunnen werven. Daarnaast wordt ingezet op branding, arbeidsmarktcommunicatie en recruitment om op een krasser wordende arbeidsmarkt toch de juiste medewerkers te vinden en te verleiden. Voor toezicht en handhaving zijn specifieke maatregelen getroffen.
5	Verlies van controle over kritieke/vitale infrastructuur (continuïteit van de systemen)	Ze er hoog	Bedrijfs- voering, I&A	De beheersmaatregelen vallen uiteen in drie aandachtsgebieden: preventie, detectie en recovery. 1. Preventie bestaat uit veel voorlichting (awareness bij gebruikers essentieel) en anti-virus /firewall protectie; 2. Voor Detectie zijn zowel alerte gebruikers als technische middelen nodig. Beiden om 'vreemd' gedrag zo vroeg mogelijk te detecteren; 3. Na detectie wordt de besmetting door I&A geïsoleerd en vervolgens worden de back-ups gebruikt om de aangetaste delen te verwijderen en de jongste bruikbare back-up terug te zetten. Door de huidige maatregelen risiconiveau Medium, zonder maatregelen Zeer hoog tot ontoelaatbaar
6	Verhoging heffing lozen effluent op rijkswater (Modernisering waterschapsbelasting)	Ze er hoog	Zuivering	Voorstel Uniebestuur kan leiden tot hogere kosten voor Delfland, mede omdat Delfland volledig loost op rijkswater. Beïnvloeden rekenmethode. Op dit moment ligt er een voorstel ter goedkeuring voor. Besluit is nog niet genomen, kosten lijken wel toe te nemen.
7	Ongeval tijdens werkzaamheden	Ze er hoog	Bedrijfs- voering, P&O	Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RIE) voor alle activiteiten. Via de RIE worden de risico's in beeld gebracht en maatregelen, met behulp van een plan van aanpak, genomen om ongevallen te voorkomen. Daarnaast wordt een safety managementsysteem ontwikkeld. Ter dekking van financiële consequenties van eventuele bedrijfsongevallen met dodelijke afloop c.q. blijvende invaliditeit heeft Delfland een verzekering afgesloten. De directie heeft een veiligheidsambitie opgesteld, waarin men streeft naar een integrale aanpak, openheid en een managementsysteem.
8	Lokale verontreiniging watergang	Hoog	Water- systeem	Intensivering van handhaving en bewustwording van (Polderaanpak Bestrijdingsmiddelen) is erop gericht dit risico te minimaliseren. Een app is ontwikkeld, waarmee waterkwaliteitsgegevens kunnen worden bekeken. Hierdoor wordt interactie en bewustwording bij ingelanden vergroot. Een opgetreden lokale verontreiniging zal, als noodmaatregel, worden geïsoleerd en verwijderd.

Risico's en beheersmaatregelen				
Nr	Risico	Niveau	Domein	Beheersmaatregel
9	Afschuiven veenkades	Hoog	Water-keringen	De veenkades worden bij neerslagtekort met voorrang geïnspecteerd. Door verdere professionalisering van de inspectie en de tweede toetsronde regionaal ontstaat meer inzicht in de meest gevoelige kades en kunnen zo nodig gepaste maatregelen genomen worden.
10	Permanent hoge concentraties nutriënten (veiligheid, reputatie en stank)	Hoog	Water-systeem	Te hoge concentraties nutriënten in het oppervlaktewater veroorzaken een slechte waterkwaliteit. Aan tuinders en agrariërs kan geen verbod opgelegd worden om nutriënten te gebruiken. Wel kunnen zij worden aangezet tot verantwoord gebruik van nutriënten. Intensivering van handhaving en bewustwording (Polderaanpak Bestrijdingsmiddelen) en uitvoering van maatregelen in Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) kader dragen bij aan het verkleinen van het risico op permanent hoge concentraties nutriënten.
11	Overstroming door extreme buien	Hoog	Water-systeem	Delfland zet in met het programma watersysteem om de bekende en berekende wateroverlast knelpunten op te lossen, met het programma Klimaatadaptatie speelt Delfland in op de verdere klimaatverandering en mogelijk toename van extreme buien. Daarnaast heeft Delfland een adequate crisisorganisatie.
12	Veranderende inzichten op Rijksniveau, die leiden tot aanscherping van de normering van de primaire keringen (tot extra maatregelen en tot extra kosten)	Hoog	Water-keringen	Het veranderende kader leidt mogelijk tot een verbeteropgave voor de Delflandse dijk of de kustverdediging. In geval van een verbeteropgave zal Delfland een beroep doen op het Hoogwaterbeschermingsprogramma. De benodigde hoeveelheid geld en menskracht voor toetsen wordt gemonitord en eventuele afwijkingen worden in de P&C-cyclus ingebracht.
13	Dienstverlenings vergoeding PPS	Hoog	Zuivering	De begrote dienstverleningsvergoeding is gebaseerd op een stijging van de indices van 2,4%. Delfland beoordeelt en maakt periodiek melding van dit risico aan de hand van de voortgang van de prestaties, de werkelijke ontwikkeling van de indices en de bijgestelde prognoses van Delfluent.
14	Door diverse oorzaken (verandering omgeving, ontwerpfouten, uitvoeringsfouten, slijtage) kan er noodzaak zijn tot een herontwerp van installaties. Dit kan leiden tot onverwacht hoge kosten.	Hoog	Allen	Beslissing volledig documenteren inclusief onzekerheden en afweging.
15	Persleidingbreuk	Hoog	Zuivering	Beheersmaatregelen die zich richten op preventie en/of bestrijding van de gevolgen van persleidingbreuk liggen klaar "op de plank". Een opgetreden persleidingbreuk zal worden behandeld als een calamiteit. Drie mitigerende maatregelen zijn in voorbereiding: 1) Verbetering juridische bescherming door borging in Verordening op de Afvalwatertransportleidingen. Deze verordening is in concept gereed, maar stuit op veel weerstand. Samen met stakeholders wordt gekeken naar optimalisatie. 2) Onderzoek wordt uitgevoerd naar de beschikbaarheid van het systeem en de mogelijkheid om de redundantie te vergroten. 3) Er wordt een contract gesloten met een calamiteitenaannemer om reparatiematerieel op voorraad te nemen.
16	Ziekteverzuim	Hoog	Bedrijfs-voering, P&O	Een nieuw inzetbaarheidsbeleid is opgesteld. Dit ligt momenteel bij de OR ter instemming. Inmiddels zijn trainingen voor leidinggevendend gerealiseerd. Deze training geeft leidinggevendend de mogelijkheid meer grip en sturing toe te passen binnen het verzuimproces. Tevens wordt het verzuimproces procesmatig in kaart gebracht. Aan de hand hiervan worden procesverbeteringen in kaart gebracht en wordt een auditinstrument ontwikkeld. Dit alles om de kosten te beperken.
17	Schade aan Natuurvriendelijke Oevers	Hoog	Water-systeem	Door goed beheer en onderhoud en door oevers constructief te beschermen (kooien, beschoeiingen enz.) kan dit risico verkleind worden.

Risico's en beheersmaatregelen				
Nr	Risico	Niveau	Domein	Beheersmaatregel
18	Te lage waterpeilen door droogte	Hoog	Water-systeem	De inzet van Delfland is om de zoetwater aanvoer te blijven waarborgen, daarnaast wordt gekeken hoe de behoefte/gebruik aan zoetwater verder omlaag kan. Door actief peilbeheer wordt risico op te laag waterpeil verlaagd.
19	Opruimingskosten van vervallen persleidingen Den Haag	Hoog	Zuivering	De jaarplanning van Den Haag wordt ruim op tijd afgestemd om verrassing in begroting/jaarrekening te voorkomen. Onzekerheid over de precieze looptijd en/of omvang.
20	Vervallen van de koepel-vrijstelling voor de BTW	Hoog	Bedrijfs-voering, Financiën	Lobby Unie van Waterschappen ter ondersteuning staatssecretaris in Europees verband
21	Uitval controllers rioolgemaal door veroudering	Hoog	Zuivering	Plan van aanpak opstellen voor structurele oplossing proces-automatisering (PA) - Opstellen masterplan zuivering - Opstellen visie assetmanager zuivering Proces om tot analyse van kwetsbaarheid van PA te komen is ingezet. Aanzet om tot een visie te komen is gestart.
22	Langdurige uitval technische automatisering systeem	Medium	Zuivering	Beheersmaatregelen die zich richten op preventie en/of bestrijding van de gevolgen van uitval Technische Automatisering (TA) liggen klaar "op de plank". Een opgetreden uitval van TA zal worden behandeld als een calamiteit.
23	Verlies van persoons- of bedrijfsgegevens en van data-integriteit	Medium	Bedrijfs-voering, I&A	Delfland werkt voortdurend aan het bewustzijn van informatiebeveiliging van alle Delflanders en realiseert zich dat informatiebeveiliging pas in de laatste plaats een zaak van I&A is. I&A beschikt over, en oefent met, een calamiteitenbestrijdingsplan. Vanuit dit plan en dit scenario kan de calamiteitenorganisatie in werking worden gesteld om de omvang van het probleem en de consequenties voor de verschillende bedrijfsonderdelen vast te kunnen stellen en via de calamiteitenorganisatiekanalen te communiceren met heel Delfland. Daarnaast is een protocol vastgesteld voor het geval er zich in het kader van de bescherming van persoonsgegevens een datalek mocht voordoen.
24	Falen kade door vreemd object (boom, duiker)	Medium	Water-keringen	Bij ongewenste nieuwe niet waterkerende objecten (NWO's) op gesaneerde dijkvakken en ongewenste bestaande NWO's vindt handhaving plaats conform toezichtsplan. Bij onverhoopt falen wordt de organisatie crisisbeheersing ingezet.
25	Niet tijdig/juist vorderen van aanspraken	Medium	Financiën	Afboeken (Audit, Accountant) Procescontroles
26	Verlies van persoons- of bedrijfsgegevens en van data-integriteit	Medium	Water-keringen	Inventarisatie kunstwerken en bedieningsprotocollen voor de eigen kunstwerken en de door derden bediende kunstwerken. Met beheerders van waterkerende kunstwerken worden uniforme afspraken gemaakt over beheer en onderhoud en bediening.

15.6 Portefeuilles Delfland 2019 -2023

Waterveiligheid & Financiën	Waterkwaliteit	Waterkwantiteit	Waterketen	Dijkgraaf
Bestuursleden				
 Peter Ouwendijk 1 ^e loco-dijkgraaf pouwendijk@hhdelfland.nl 06-20602882	 Marcel Belt 2 ^e loco-dijkgraaf mbelt@hhdelfland.nl 06-25645413	 Manita Koop 3 ^e loco-dijkgraaf mkoop@hhdelfland.nl 06-20972500	 Ruud Egas 4 ^e loco-dijkgraaf regas@hhdelfland.nl 06-25054733	 Piet-Hein Daverveldt dijkgraaf pdaverveldt@hhdelfland.nl 06-15078337
Inhoudelijke taken & Projecten				
• Planning-en-controlcyclus • Financieel Beleid • Waterkeringen incl. Kust • Hoogwaterbeschermingsprogramma, incl. Projectoverstijgende Verkenning Kabels & Leidingen • Vastgoed	• Ecologische & chemische waterkwaliteit, incl. Kaderrichtlijn Water • Zwemwater, lokaal water • Recreatief medegebruik incl. vaarwegbeheer • Zoet water	• Peilbeheer, incl. bijbehorende kunstwerken • Grondwater & Bodemdaling • Cultureel Erfgoed	• Zuivering, riolering, slibverwerking • Grondstoffen • Blankenburgtunnel	• Algehele coördinatie, voorzitter VV en D&H • Bestuurlijke samenwerking & vernieuwing incl. Bestuurlijk/ Ambtelijk Samenspel • Crisisbeheersing • Organisatie
Coördinatie				
• Waterbewustzijn	• Biodiversiteit (flora & fauna, kroos, exoten) • Watervisie • Internationaal	• Klimaatadaptatie & Hemelwater	• Energietransitie • Circulair	• Digitalisering • Omgevingswet • Innovatie • Toezicht & Handhaving
Bestuurlijke Netwerken				
• Commissie Bestuurszaken, Communicatie & Financiën (Unie) • Regionale Belasting Groep • Nederlandse Waterschapsbank • Commissie Waterkeringen (Unie) • Commissie Muskus- en Beverratten (Unie) • Aquon • Deltaprogramma Veiligheid	• Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West • Commissie Internationaal (Unie) • Bernissecommissie • Zuid-Hollands Landschap/ Natuurmonumenten/ Staatsbosbeheer • Glastuinbouw Nederland • Deltaprogramma Zoet water	• Commissie Watersystemen (Unie) • Verstedelijkingsalliantie • Land- en Tuinbouw Organisatie Delflands Groen • Valorisatieprogramma Delta • Kleinschalige Water Aanvoer • Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie	• Netwerk Afvalwaterketen Delfland en Rotterdamse Samenwerking in de Afvalwaterketen • Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking/ HVC • Commissie Waterketens en Emissies (Unie) • Regionale energiestrategie	• Vereniging Zuid-Hollandse Waterschappen • Bestuurlijke Watertafel • Greenport • Waterschapshuis
1 ^e Aanspreekpunt Andere Overheden				
• Westland • Midden-Delfland	• Den Haag • Delft • Rijswijk • Leidschendam-Voorburg	• Schiedam • Vlaardingse • Maassluis • Rotterdam	• Pijnacker-Nootdorp • Lansingerland	• Provincie Zuid-Holland • Metropoolregio Rotterdam Den Haag

Aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
1422574
DATUM D&H VERGADERING
15 oktober 2019
DELFT
16 oktober 2019

ONDERWERP

Begroting 2020 en MJR d.d. 15 oktober 2019

Geachte leden,

Het doet ons genoegen u de begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2024 aan te kunnen bieden. De begroting ligt ter vaststelling voor in de Verenigde Vergadering op 21 november 2019 en wordt op 5 november 2019 besproken in de verzamelcommissie.

De begroting is de eerste stap in de uitvoering van het brede bestuursakkoord *Iedereen aan de slag voor water*. Belangrijkste kenmerk van het akkoord is dat alle partijen in de verenigde vergadering dit akkoord onderschrijven. Daarbij past een aanpak van Beeldvorming, Oordeelsvorming en Besluitvorming. In dat kader hebben we op 12 september 2019 beeldvormend gesproken over de nadere uitwerking van de afspraken uit het bestuursakkoord.

In de bijlage bij deze brief geven we aan welke onderwerpen door u bij de beeldvorming zijn geadresseerd en beschrijven we op hoofdlijnen hoe wij met deze onderwerpen omgaan in relatie tot de begroting. Voor de overzichtelijkheid hebben we de onderwerpen ingedeeld in vier clusters, die zijn uitgewerkt in de bijlage:

- A. Ambitie en bijbehorende keuzes
- B. Verbindend samenwerken
- C. Doelstellingen KRW
- D. Inhoudelijke thema's en ontwikkelingen

Op deze wijze zijn de uitkomsten van beeldvormende VV, samen met het bestuursakkoord, vertaald in de doelen en resultaten van zes bestuursprogramma's in de begroting 2020.

De begroting 2020 is de eerste begroting van de nieuwe bestuursperiode en voor sommigen van u de eerste begroting als lid van de VV. Wij kunnen ons daarom voorstellen dat er behoefte bestaat aan een korte uitleg over de systematiek en de rol van de begroting in de planning- en controlcyclus. Deze kunnen wij desgewenst laten verzorgen op 30 oktober 2019, om 17:00, als start van de technische vragenbijeenkomst over de begroting. Wilt u hiervan gebruik maken, wilt u dit dan kenbaar maken aan de griffier.

Hoogachtend,
Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris,

ir. P.C. Janssen

de Dijkgraaf,

dr. R.H.W.M. Daverveldt

Terugkoppeling beeldvormende VV 12 september 2019

A. Ambitie en bijbehorende keuzes

Opmerkingen in een notendop

Op 12 september hebben wij een presentatie gegeven over de Begroting 2020 en de Meerjarenraming 2021-2024. Daarbij hebben wij voor de overzichtelijkheid gebruik gemaakt van verschillende categorieën, zoals Onvermijdelijk, Voortzetting Bestaand Beleid en Nieuw Beleid. Deze laatste twee categorieën riepen verschillende reacties op vanuit de VV. Eén vraag is of de ambitie hoog genoeg is, enerzijds vanuit de constatering dat de categorie Nieuw Beleid 'slechts' 1% van de exploitatie betreft in 2020 en, anderzijds, vanuit de grote ontwikkelingen die op ons afkomen (zie ook onder C en D). Er waren ook vragen of er voldoende gekeken is welk 'oud' beleid geschrapt of minder intensief kan worden en er werd een vraag gesteld over de verdeling van middelen over de begrotingsprogramma's. Tot slot is gevraagd of de organisatie in staat is de nieuwe ambities waar te maken.

Toelichting

De ambities uit het Bestuursakkoord zijn financieel en inhoudelijk van aard. De keuze om de tarieven deze periode niet te laten stijgen en tegelijkertijd schulden te blijven aflossen is een belangrijke financiële ambitie, die grote impact heeft op de exploitatie van Delfland. Dit geldt al voor 2020 en wordt nog duidelijker in de jaren daarna. Daarnaast zijn er inhoudelijke ambities.

Wij beschouwen de categorie Onvermijdelijk niet als ambities; dit zijn ontwikkelingen die we zeer beperkt kunnen beïnvloeden en daarom opnemen. De categorieën Voortzetting Bestaand Beleid en Nieuw Beleid zijn de inhoudelijke ambities waar wij voor gaan. Aangezien het vorige Algemeen Bestuur de categorie Voortzetting Bestaand Beleid niet heeft meegenomen in de Meerjarenraming voor de huidige bestuursperiode, was het belangrijk opnieuw kritisch te bekijken of en in welke mate wij het bestaand beleid voortzetten. Soms doen we dat door de bestaande financiële middelen meerjarig in onze exploitatie op te nemen. Soms zit hier een einddatum aan en hebben we dit meegenomen. En in een aantal gevallen kiezen we voor een intensivering, die wij voor de zuiverheid onder de categorie Nieuw Beleid hebben geplaatst. Tot slot streven wij ernaar om ook binnen de bestaande financiële kaders nieuwe ambities mogelijk te maken. Denk bijvoorbeeld aan het onderhoud aanpassen aan de uitgangspunten van biodiversiteit. Dit is effectief maar niet noodzakelijk duurder.

Welk percentage van de exploitatiebegroting is gemoeid met nieuwe ambities vinden wij van ondergeschikt belang. De meeste posten in de exploitatiebegroting zijn zeer beperkt beïnvloedbaar, omdat er lange-termijnafspraken aan ten grondslag liggen (bijvoorbeeld de rente op en aflossing van in het verleden gedane investeringen).

Met betrekking tot de uitvoerbaarheid zijn wij continu in gesprek met de directie over de realisatiekracht van onze organisatie. Daarbij hebben wij oog voor externe ontwikkelingen die hierop van invloed zijn, zoals onlangs rond de aanpak van stikstof en de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Wij houden hiermee zo veel mogelijk rekening bij de invulling van de ambities uit de categorie Nieuw Beleid en houden de vinger aan de pols op basis van monitoring en ontvangen signalen. We voeren hierover het gesprek in de Verenigde Vergadering op de daarvoor geëigende momenten in de planning- en controlcyclus en indien nodig ook op ad-hoc-basis.

B. Verbindend Samenwerken

Opmerkingen in een notendop:

Delfland heeft de buitenwereld nodig voor de uitvoering van zijn watertaken en het bereiken van zijn doelstellingen. We werken daarom goed samen met stakeholders. Belangrijk zijn daarbij de medeoverheden, met name de gemeenten. Die zijn leidend in de ruimtelijke ordening en daar moet Delfland zoveel mogelijk op aansluiten om kansen in een vroegtijdig stadium te herkennen

en te pakken en bedreigingen te signaleren en aan te pakken. Ook de andere stakeholders in het gebied hebben we nodig bij het oplossen van problemen en het halen van onze doelstellingen, bijvoorbeeld als het gaat om de waterkwaliteit. Dit vraagt van organisatie en bestuur verbindend samenwerken, maar ook een zelfverzekerde houding, waardoor we een niet te negeren gesprekspartner zijn. Tot slot werd er aandacht gevraagd voor cofinanciering en de mogelijkheden van externe subsidies (bijvoorbeeld uit Brussel).

Toelichting

Wij onderschrijven de hierboven beschreven lijn. Verbindend samenwerken is de insteek van het huidige bestuur. In het kader van de Omgevingswet zijn samenwerking en participatie van groot belang om met de gebiedspartners te bepalen wat haalbaar is en op welke manier.

Het punt van externe financiering (en de daarmee gepaard gaande verantwoording) is binnen de organisatie belegd bij een specifieke functionaris. Deze houdt zich bezig met het verwerven en adequaat begeleiden van externe subsidies. Wij blijven zoeken naar (kansen voor) cofinanciering en subsidies.

C. Doelstellingen KRW

Opmerkingen in een notendop:

De wettelijke doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) moeten gehaald zijn in 2027. De constatering is dat het de goede kant op gaat, maar in een te langzaam tempo. De discussie richt zich mede op de vraag of meer inzet en financiële middelen nodig zijn.

Toelichting

Het Bestuursakkoord onderschrijft de constatering dat er een tandje bij moet om de doelstellingen te halen. Daarin staat ook dat we kiezen voor versnelling en intensivering gericht op de plekken waar het probleem groot is. Het samenvoegen van de programmalijnen ecologische en chemische waterkwaliteit moet leiden tot meer efficiëntie en meer effect. Dit is inhoudelijk en financieel vertaald in de Begroting 2020 en de meerjarenraming. Delfland monitort de voortgang veelvuldig en nauwgezet. Afhankelijk van de resultaten bepalen we de komende jaren of/welke aanvullende maatregelen nodig zijn en gaan daarover met de VV in gesprek. In 2020 maken we de KRW-doelen bovendien passend bij ons systeem, op basis van opgedane systeemkennis. De inzet is realistische en haalbare doelen.

D. Inhoudelijke thema's en ontwikkelingen

Opmerkingen in een notendop:

De VV vraagt uitdrukkelijk aandacht voor klimaatadaptatie, biodiversiteit, hemelwaterstrategie, droogte, bodemdaling, microplastics en medicijnresten, waterbewustzijn, energietransitie, circulair en digitale transformatie (inclusief cybersecurity en big data). Daarbij zijn soms inhoudelijke en concrete suggesties meegegeven en zijn meningen uitgewisseld over de mate van inzet (menskracht, aandacht, middelen).

Toelichting

Deze onderwerpen zijn benoemd in het Bestuursakkoord en/of in de Strategische Verkenningen 2019. Aan sommige onderwerpen werkt Delfland al langere tijd en dat zetten we voort. Daarbij is het de bedoeling dat het geen losstaande thema's blijven maar dat ze onderdeel worden van het reguliere werk. Andere thema's zijn relatief nieuw en krijgen in deze begroting expliciet de aandacht. Er worden ook nieuwe middelen voor vrijgemaakt.

In de oordeelsvorming rond de Begroting 2020 gaan wij met elkaar in gesprek of dit op een verstandige en evenwichtige wijze is gebeurd.

Bijlage 3: Vervangingsinvesteringen watersysteem

	Naam project	€
Gemaal	GEMAAL VAN DE DUIFPOLDER, TRAMBRUG	75.000
Stuw	VASTE STUW GROENEVELDSE POLDER (A)	22.500
Stuw	STUW IN DE GROENEVELDSE POLDER (D)	22.500
Stuw	STUW IN DE GROENEVELDSE POLDER (F)	22.500
Inlaat	INLAAT IN DE GROENEVELDSE POLDER	22.500
Inlaat	INLAATCONSTRUCTIE VAN DE BERGING IN DE GROENEVELDSE POLDER	22.500
Gemaal	GEMAAL VAN DE HOOIPOLDER	41.250
Gemaal	GEMAAL VAN DE HOEFPOLDER	352.500
Gemaal	GEMAAL VAN DE KERKPOLDER NOORD	75.000
Gemaal	OPMALING ORANJEPOLDER SCHENKELDIJK	112.500
Stuw	STUW IN DE ORANJEPOLDER	22.500
Stuw	STUW IN DE ORANJEPOLDER	22.500
Stuw	STUW IN DE ORANJEPOLDER	22.500
Stuw	STUW IN DE ORANJEPOLDER	22.500
Stuw	STUW IN DE ORANJEPOLDER	22.500
Stuw	KLEPSTUW IN DE ORANJEPOLDER	22.500
Stuw	KLEPSTUW IN DE ORANJEPOLDER	22.500
Stuw	STUW IN DE OUDE CAMPSPOLDER	22.500
Stuw	STUW IN DE OUDE LIERPOLDER	22.500
Stuw	STUW IN DE WOUDSE POLDER	22.500
Gemaal	SCHIEGEMAAL	200.000
Gemaal	GEMAAL Mr. Dr. C. P. ZAAIJER	900.000
Gemaal	GEMAAL VAN DE POLDER BERKEL	105.000
Gemaal	GEMAAL AKKERDIJKSCHE POLDER GLASTUINBOUW	45.000
Stuw	DUBBELE STUW IN DE POLDER VAN BERKEL HOOG	22.500
Stuw	STUW IN DE POLDER VAN BERKEL	22.500
Stuw	STUW IN DE POLDER VAN BERKEL	22.500
Gemaal	GEMAAL VAN DE NOORD-KETHELPOLDER	300.000
Vispassage	GEMAAL VAN DE NOORD-KETHELPOLDER	200.000
Inlaat	AFLAATCONSTRUCTIE BERGING IN DE OUDE POLDER VAN PIJNACKER	22.500
Inlaat	INLAATCONSTRUCTIE BERGING IN DE OUDE POLDER VAN PIJNACKER	22.500
Stuw	STUW PLAS VD ENDE IN DE POLDER VAN NOOTDORP	22.500
Inlaat	INLAAT IN DE POLDER VAN NOOTDORP	22.500
Stuw	STUW POLDER VAN NOOTDORP DE BLAUWE LOPER	22.500
Gemaal	ONDERBEMALING IN DE POLDER SCHIEVEEN	38.250
Stuw	STUW NIEUWE DROOGMAKING SCHIEVEEN	22.500
Stuw	STUW IN DE OUDE DROOGMAKING SCHIEVEEN	22.500
Gemaal	GEMAAL VAN DE TEDINGERBROEKPOLDER, BARTHELOMEUSLAAN	67.500
Stuw	STUW IN DE TEDINGERBROEKPOLDER	22.500
Gemaal	GEMAAL VAN DE VOORDIJKSHOORNSE POLDER	180.000
Vispassage	GEMAAL VAN DE VOORDIJKSHOORNSE POLDER	200.000
Inlaat	INLAAT IN DE POLDER YPENBURG	22.500
Stuw	STUW IN DE POLDER YPENBURG BOEMERANG	22.500
Stuw	STUW BLAUWELOPER PLD YPENBURG	22.500
Stuw	STUW IN DE ZUIDPOLDER VAN DELFGAUW	22.500

Gemaal	OPMALING IN DE HEEN- EN GEESTVAARTPOLDER	16.650
Gemaal	OPMALING IN NIEUWLAND EN NOORDLAND	75.150
Gemaal	ONDERBEMALING IN NIEUWLAND EN NOORDLAND(OOST)	97.500
Gemaal	GEMAAL VAN DE POLDER NIEUWLAND EN NOORDLAND, NIEUWLANDSE MOLEN	45.000
Gemaal	OPMALING IN NIEUWLAND EN NOORDLAND (LI)	30.150
Stuw	VERDEELWERK IN NIEUWLAND EN NOORDLAND (F)	22.500
Stuw	STUW BERGING IN NIEUWLAND EN NOORDLAND	22.500
Inlaat	INLAAT CONSTRUCTIE VAN DE BERGING WOLLEBRAND	22.500
Inlaat	INLAAT CONSTRUCTIE BERGING HOOGHE BEER	22.500
Stuw	STUW IN DE STAALDUINEN EN DE LANGE BONNEN	22.500
Stuw	STUW IN DE VLIETPOLDER	22.500
Stuw	STUW IN DE VLIETPOLDER	22.500
Stuw	STUW ARENSDUIN IN HET WAALBLOK	22.500
Stuw	STUW IN HET WAALBLOK	22.500
Gemaal	OPMALING IN DE POLDER ZWARTENHOEK	14.850
Stuw	STUW IN DE WESTMADEPOLDER	22.500
Gemaal	GEMAAL WESTLAND	720.000
Gemaal	GEMAAL VAN DE OOSTMADEPOLDER	270.000
Stuw	STUW IN OUD- & NIEUW- WATERINGVELDSCHÉ POLDER	22.500
Stuw	STUW IN OUD- & NIEUW- WATERINGVELDSCHÉ POLDER	22.500
		5.106.300

Beantwoording technische vragen begroting Delfland 2020

ALGEMEEN (H1 t/m H4)

Algemeen (PvdA): Op veel plaatsen zijn kaarten toegevoegd. Die zijn heel handig maar hebben vaak ook maar een gedeelte van Delfland in beeld. Vaak vallen hoeken uit de kaart. Graag altijd geheel Delfland in beeld brengen!

Algemeen Water Natuurlijk (WN): Worden er naast de uitgaven en investeringen die specifiek zijn begroot voor de dwarsdoorsnijdende thema's als klimaatadaptatie, biodiversiteit, energie en klimaatneutraal meer uitgaven gedaan ten behoeve van die thema's? Nu is er het volgende specifiek voor die thema's begroot:

- * biodiversiteit 0,2 miljoen
- * klimaatadaptatie & hemelwater 2,2 miljoen
- * energie & klimaatneutraal 0,2 miljoen

Ja, er worden meer activiteiten verricht (uitgaven gedaan) die bijdragen aan de thema's, alleen die zijn niet specifiek op deze thema's begroot (denk aan relatie biodiversiteit en onderhoud; onderhoudsbudget is niet gekoppeld aan biodiversiteit, maar de wijze van onderhoud kan biodiversiteit wel beïnvloeden).

Algemeen (WN) Bestaat er een 'benchmark' voor dergelijke thema's en hebben wij streefcijfers voor biodiversiteit en klimaatadaptatie?

Nee.

Algemeen (WN): de activiteiten en budget op het terrein van klimaatmitigatie?

Activiteiten die gericht zijn op het gebied van reductie van energiegebruik en CO₂ uitstoot. Op het terrein van klimaatmitigatie is geen afzonderlijk budget opgenomen.

p.8 (Bedrijven) Volgorde van de programma's in de tabel (en ook de leeswijzer) sluit niet aan bij de volgorde van de behandeling in de tekst: volgorde Financiën en Organisatie en bestuur in de tabel(len) omdraaien. Wat is de betekenis van 2 nieuw geïntroduceerde stelposten: stelpost ambtelijk en stelpost bestuurlijk?

De ambtelijke stelpost is gerelateerd aan begrotingsknelpunten waarvoor in 2020 binnen de begroting een oplossing moet worden gevonden. De bestuurlijke stelpost bestaat uit de gesommeerde uitzetting van de begroting (t.o.v. referentie in MJR) door onvermijdelijkheden en nieuw beleid, waarvoor na 2020 dekking moet worden gezocht. Hierbij is op te merken dat de kosten voor nieuw beleid een raming betreffen met een onzekerheid, omdat het beleid deels nog moet worden ingevuld.

p. 8 (Bedrijven) Belastingopbrengsten: tekst "In 2020 gaan we uit van gelijkblijvende tarieven bij zowel watersysteem als zuiveren", de tabel heeft betrekking op de periode t/m 2024, dus tekst aanpassen "In de periode 2020 t/m 2024...."

Dat is expliciet vermeld op p.26.: "De tarieven blijven conform het Bestuursakkoord gelijk in de gehele bestuursperiode tot en met 2023. Bij het opstellen van de Meerjarenraming hebben wij ervoor gekozen deze lijn ook voor de jaarschijf 2024 te hanteren."

p.8 (Bedrijven) Overige opbrengsten (-0.8) zijn voor 2019 niet begroot? Gaarne toelichten.

In 2019 is voor leges en precario een bedrag begroot van € 0,8 mln. aan belastingopbrengsten. We begroten voor 2020 een stijging wegens verwachte meeropbrengsten leges projecten. Voor de jaren 2021-2024 is de prognose stabiel gehouden.

p. 8 (Bedrijven) Er ligt een voorstel voor om per 1-1-2020 de precariobelasting af te schaffen, is het effect hiervan meegenomen in de begroting 2020, zo niet hoe groot is dit effect? (+ tekst aanpassen)

In de belastingopbrengsten is voor precario in 2020 een bedrag voorzien van € 200.000. De verwachting is dat belastingopbrengsten voor legesprojecten zullen stijgen en daarmee de eventuele derving bij precario (grotendeels) wordt opgevangen.

p.8 (Bedrijven) tabel bovenaan:

De cijfers (kosten en algemene dekkingsmiddelen) in de kolom 2019 verschillen van hetgeen in de begroting 2019 is opgenomen? Gaarne toelichten.

De begroting 2019 is geënt op de huidige programmastructuur A t/m F. Met ingang van 2020 hanteert Delfland nieuwe bestuursprogramma's. Daartoe is een herschikking van onderwerpen en gerelateerde budgetten plaatsgevonden naar de nieuwe structuur. Dit is een noodzakelijke herschikking en deze is op concernniveau budgettair neutraal.

p.8 In Begroting 2020 is op programmaniveau een herschikking toegepast op jaarschijf 2019. Hoe sluit jaarschijf 2019 Begroting 2019 (p.6) aan met jaarschijf 2019 Begroting 2020 (p.8).

Programma (bedragen * € 1 miljoen)	Jaarschijf 2019 in Begroting 2019
	Pagina 6
Waterveiligheid, stedelijk waterbeheer en klimaatadaptatie	23,0
Gezond, schoon en zoet water	3,7
Watersysteem	35,2
Afvalwaterketen en zuiveren	87,8
Innovatie, duurzaamheid en financiën	8,2
Bestuur, organisatie en instrumenten	32,3
Algemene dekkingsmiddelen	-222,0
Mutatie reserves	4,2
Totaal	-27,7

Programma (bedragen * € 1 miljoen)	Jaarschijf 2019 in Begroting 2020
	Pagina 8
Waterveiligheid	20,5
Waterkwaliteit	8,5
Waterkwantiteit	32,5
Waterketen	89,1
Financiën	17,7
Organisatie en bestuur	35,2
Algemene dekkingsmiddelen	-231,4
Totaal	- 27,7

Waterveiligheid (daling € 2,5 mln.):

stedelijk waterbeheer is ondergebracht bij Waterkwaliteit, klimaatadaptatie is ondergebracht bij Waterkwantiteit;

Waterkwaliteit (stijging € 4,8 mln.): bevat de programmalijnen stedelijk waterbeheer en integraal watersysteem;

Waterkwantiteit (daling € 2,7 mln.): integraal watersysteem is ondergebracht bij Waterkwaliteit;

Waterketen (stijging € 1,3 mln.): bevat de elementen duurzaamheid en programmalijnen zelfvoorzienend en kringloopsluiting;

Financiën (stijging € 9,5 mln.): bevat kosten GR RBG, onvoorzien en indexering en mutaties reserves);

Organisatie en bestuur (stijging € 2,9 mln.): bevat nu onder meer het budget voor Innovatie;

Algemene dekkingsmiddelen: bevat nu alleen de belastingopbrengsten zowel van watersysteem, waterzuivering als leges, in totaal € 231,4 mln.

p. 8 (CDA) Waarom neemt de kortlopende schuld toe richting 2024 ?

De kortlopende schuld neemt juist af en slaat in 2020 om in een tegoed (zie voetnoot). De afname in kortlopende schuld correspondeert met de op pagina 27 geschetste ontwikkeling in vrije kasstroom (na verplichte aflossing).

p.8 (PvdA) In de tabel op pagina 8 verschijnt plots een stelpost Ambtelijk en Stelpost bestuurlijk. Ik herken deze post niet. In hoofdstuk 4 staat dat dit komt vanwege de balansverkorting, maar waarom dan het onderscheid bestuurlijk en ambtelijk?

De ambtelijke stelpost is gerelateerd begrotingsknelpunten waarvoor in 2020 binnen de begroting een oplossing moet worden gevonden. De bestuurlijke stelpost bestaat uit de gesommeerde uitzetting van de begroting (t.o.v. referentie in MJR) door onvermijdelijkheden en nieuw beleid, waarvoor in 2020 dekking moet worden gezocht. Hierbij is op te merken dat de kosten van nieuw beleid een raming betreffen met een onzekerheid, omdat het beleid deels nog moet worden ingevuld.

p.9 (Bedrijven) tabel meerjarenperspectief exploitatiesaldo:
Overige bijstellingen (2020) minus activeren projecturen en reserve onvoorzien uit 6 mln. voor 2020. Welk aandeel hiervan zijn prijsstijgingen?

In de begroting wordt rekening gehouden met een inflatiepercentage van 1,5%. Dit wordt beschouwd als prijsstijging.

p.9 (VVD) Meerjarenperspectief exploitatiesaldo: Waarom dalen de kapitaallasten in 2024 met bijna een factor 2? Gaan we zoveel aflossen in dat jaar?

De lagere kapitaallasten worden veroorzaakt doordat een aantal investeringen met betrekking tot zuivering op 31-12-2023 geheel zijn afgeschreven.

p.9 (VVD) 4. Jaarlijks wordt een storting in de Reserve niet-vrij besteedbaar vermogen begroot. Het begrote exploitatieresultaat ná bestemming is € 0.

Waarvoor kan de “Reserve niet-vrij besteedbaar vermogen” ingezet worden?

De opgebouwde bestemmingsreserve kan worden ingezet voor het opvangen van toekomstige exploitatietekorten.

p.9 (PvdA) Volgens de tabel op pagina 9 is er een daling voor de belastingopbrengsten? Want + = daling?

Dat klopt. We hebben de tarieven van watersysteemheffing gelijk gehouden terwijl in de vorige meerjarenraming nog werd uitgegaan van een jaarlijkse tariefstijging van 1,5%. Het resultaat is een daling t.o.v. de meerjarenraming.

p.9 (PvdA) Meerjarenperspectief. Een belangrijke oorzaak van afwijkingen t.a.v. eerdere begrotingen is de Balansverkorting. Interne projecturen worden niet meer geactiveerd. Dat leidt tot een bijstelling van 4,7 mln. Puur voor de zekerheid: dit is toch alleen maar een verschuiving? Wat dan bij de ene post een plus is, is bij een andere post in gelijke mate een min?

De balansverkorting betreft investeringen in het verleden die waren geactiveerd. De activawarde is bij de balansverkorting afgeboekt ten late van het resultaat. Door verlaging van de activawarde nemen de kapitaallasten af (-0,7 mln.). Het niet langer activeren van interne uren leidt direct tot hogere exploitatiekosten groot € 4,7 mln. Dit is feitelijk een verschuiving in de tijd, omdat de kosten gerelateerd aan deze uren anders over meerdere jaren zouden zijn afgeschreven.

WATERVEILIGHEID

p.10 (VVD) Waterveiligheid, doel

Wat zijn 'passende maatregelen'? Hoe wordt afgestemd met de omgeving? Hoe ervaart de omgeving dat?

Passende maatregelen zijn maatregelen die noodzakelijk zijn voor het waarborgen van de waterveiligheid. Dit kan gaan om schadeherstel, het ophogen van keringen of het verbeteren van de stabiliteit van een kering. Afhankelijk van de impact worden de omwonenden en belanghebbende geïnformeerd (middels brief) of betrokken (bijeenkomst en/of keukentafelgesprekken).

p.10 (VVD) Voldoet een kering niet, dan nemen wij passende maatregelen waaronder groot onderhoud, dijkversterking en calamiteitenbestrijding.

Waaruit worden de passende maatregelen bekostigd?

Voor waterveiligheid zijn in 2016 twee verzamelkredieten vastgesteld (programmatische aanpak BGO en programmatische aanpak verbeteren). Alle investeringen voor waterveiligheid worden hieruit bekostigd. Klein (dagelijks) onderhoud wordt vanuit de exploitatie (lopende begroting) bekostigd.

Pagina 10 (WN) prestatie indicator Regionale Waterkeringen stijgt de komende jaren met 1 a 2 procent per jaar tot 89% in 2024. Wanneer voldoen alle regionale keringen? Is dat (pas) in 2050?

Met de programmatische aanpak Buitengewoon Onderhoud en Verbeteren worden de keringen op orde gebracht. Daarbij wordt geprioriteerd op basis van urgentie en de kans op werk-met-werk maken. Bij alle trajecten die op orde gebracht worden, worden aanpalende delen meegenomen om nieuwe opgave te voorkomen. De ambitie is om in 2030 de keringen op orde te hebben.

p.11 (VVD) Muskusrattenbeheer

Er wordt gesproken dat gepoogd wordt de ratten terug te dringen. Lukt dat met de bestaande middelen?

Het is nochtans de verwachting dat dit met de bestaande middelen (bijdrage aan kosten voor gemene rekening muskusrattenbeheer) mogelijk is.

p.11 (VVD) Mocht onverhoopt een kering binnen de toetsing worden afgekeurd dan passen wij de streefwaarden aan en maken een plan om de kering op orde te krijgen.

Begrijp ik hier goed dat als er keringen zijn die niet voldoen aan de nieuwe normen, dat de streefwaarde van 100% van de keringen voldoet aan de norm wordt verlaagd? Wordt dan de norm bijvoorbeeld 95%? Of wordt de norm waaraan de keringen moeten voldoen verlaagd, zo dat ze aan minder strenge eisen hoeven te voldoen?

De streefwaarde wordt aangepast. De norm wordt niet aangepast. De streefwaarde wordt na elke toetsronde (primair en regionaal) herijkt op basis van de resultaten van de toetsing. Met een programmatische aanpak worden de keringen op orde gebracht. De snelheid waarmee dit gebeurt, wordt uitgedrukt in de streefwaarden in de tijd.

p.11 (PvdA) Waterveiligheid maakt een onderscheid in fasen van programmatische aanpak om de PI's van de waterkeringen te halen. In de eerste jaren is van planvorming en voorbereiding sprake, in de laatste drie jaar ligt de focus op realisatie. Dat klinkt begrijpelijk., Maar hoe ver zijn we nu in deze cyclus? En zou dat kunnen betekenen dat, waar we de

afgelopen jaren steeds geraamde investeringen niet volledig realiseerden, dat nu zelfs tot meer dan geraamde investeringen zou kunnen leiden.

De afgelopen jaren is er een goede balans gevonden in de projectenportfolio tussen voorbereiding, aanbesteding en realisatie. Hierdoor wordt de beschikbare capaciteit optimaal ingezet. Dit leidt ertoe dat we in het begrotingsjaar 2017 de initiële raming hebben gerealiseerd, in 2018 de raming hebben overschreden en we ook voor 2019 hoger uitkomen dan de initiële raming. De programmatische aanpak (met verzamelkrediet) is de afgelopen jaren steeds effectiever geworden. Omdat er een blijvende opgave is (door zetting moeten keringen regelmatig worden opgehoogd en na toetsing moeten trajecten worden verbeterd op stabiliteit) wordt de programmatische aanpak voortgezet.

p.12 (VVD) Plan van aanpak Gedragsverandering voor periode 2020-2023.

Wanneer mogen wij deze tegemoet zien?

Het plan van aanpak gedragsverandering 2020 – 2023 komt in de loop van 2020 gereed en beschikbaar.

p.12 (VVD) Belangrijkste oorzaken kostenstijging waaronder ‘nieuwe ambities’

Welke zijn dat dan? En hoeveel kost dat?

Er wordt gesproken dat gepoogd wordt de ratten terug te dringen. Lukt dat met de bestaande middelen?

De nieuwe ambities hebben betrekking op waterbewustzijn (en niet op waterveiligheid). Voor waterbewustzijn was er tot en met 2019 een bedrag van 300 k€ begroot. Vanaf 2020 wordt ingezet op gedragsverandering waar meerjarig ook 300 k€ begroot wordt

p.12 (PvdA) Nieuw ambities waterveiligheid. Welke zijn die, en waarin hebben deze een oorsprong?

De nieuwe ambities hebben betrekking op waterbewustzijn (en niet op waterveiligheid). Voor waterbewustzijn was er tot en met 2019 een bedrag van 300 k€ begroot. Vanaf 2020 wordt ingezet op gedragsverandering waar meerjarig ook 300 k€ begroot wordt.

p.12 (WN) Exploitatie Waterveiligheid stijgt door niet langer activeren interne uren maar het investeringsvolume neemt in 2020 en 2021 ook nog toe. Hoe kan dat? (In andere programma's is dat overigens ook zo)

De afgelopen jaren is er een goede balans gevonden in de projectenportfolio tussen voorbereiding, aanbesteding en realisatie. Hierdoor wordt de beschikbare capaciteit optimaal ingezet en worden de projecten efficiënter en effectiever uitgevoerd. Daarnaast is extra capaciteit op de programmalijn waterveiligheid gezet om de doelrealisatie waar te maken. Ook gaat het om complexe projecten (de makkelijke projecten zijn al uitgevoerd) waardoor het kostenkengetal hoger ligt dan normaal. Dit resulteert in een meerjarenraming die ligt tussen 10 en 11 miljoen euro.

WATERKWALITEIT

p.7 (VVD) We pakken met voorrang de gebieden op waar de waterkwaliteit nu achterblijft? Waar blijft de waterkwaliteit achter? Wanneer is de waterkwaliteit weer op orde? Welk bedrag is hiervoor gereserveerd?

De waterkwaliteitsrapportage geeft hier inzicht in. Voor de chemische waterkwaliteit zijn dit de glastuinbouwgebieden, de gebiedsgerichte aanpak hiervan kost € 0,9 mln. p/j. Voor de ecologische waterkwaliteit richten we ons vooral op het orde brengen van de ecologische sleutelfactoren, waarbij we per waterlichaam kijken waar de accenten gelegd moeten worden, en op het orde brengen van het ecologische netwerk; hiervoor heeft de VV het Verzamelkrediet NEZ 2016-2021 vastgesteld.

p.14 (AWP) PI 2

- In % het aantal aangetroffen gewasbeschermingsmiddelen t.o.v. het totaal gemeten aantal EN de gemiddelde concentratie gewasbeschermingsmiddelen

Wat is het totaal gemeten aantal ? En is dat steeds hetzelfde ?

Kan dat aangegeven worden bij deze PI ?

Het totaal aantal gemeten stoffen was in 2018 185. Het kan per jaar verschillen. Als er nieuwe stoffen op de markt komen dan worden deze in de analysepakketten opgenomen. En stoffen die meer dan 5 jaar niet meer worden aangetroffen worden uit het analysepakket gehaald. Over het algemeen komen er meer stoffen bij dan dat er afgaan. Om een vergelijking met voorgaande jaren te kunnen maken wordt het % aangetroffen stoffen genomen. Indien gewenst kan dit worden toegevoegd aan de PI.

p.14 (CDA) Toetsing van KRW waterlichamen vindt plaats op basis van 4 ESF. Waarom worden niet alle 9 ESF gebruikt

Deze PI betreft de ecologische waterkwaliteit, daarom is vorig jaar gekozen voor de 4 ESF's die indicatief zijn voor de ecologische waterkwaliteit. Uiteraard zijn ook de andere ('chemische') ESF's van belang voor de ecologische waterkwaliteit, maar besloten is de chemische waterkwaliteit te volgen aan de hand van de bestaande PI.

p.14 (PvdA) Risico KRW (p.44): Hoe weten wij of de Emissievrije Kas op schema ligt?

Deze PI betreft de ecologische waterkwaliteit, daarom is vorig jaar gekozen voor de 4 ESF's die indicatief zijn voor de ecologische waterkwaliteit. Uiteraard zijn ook de andere ('chemische') ESF's van belang voor de ecologische waterkwaliteit, maar besloten is de chemische waterkwaliteit te volgen aan de hand van de bestaande PI.

p.14 (VVD) Activiteiten (vismigratie)

Groot onderhoud van de gemalen? Wat zijn de kosten hiervan?

Kosten Groot onderhoud gemalen uit zich in kapitaallasten van investeringen. Het overzicht Vervangingsinvesteringen watersysteem (bijlage 3 bij de stukken Begroting 2020) bevat de aangevraagde kredieten.

p.14 (VVD) Activiteiten (medicijnresten)

Wat is de huidige strategie voor omgang van medicijnresten?

Strategie mbt microverontreiniging (waar onder medicijnresten) wordt gemaakt, gereed medio 2020

p.14 (VVD) Prestatie-indicatoren

Hoe realistisch is het dat deze worden gehaald?

Uit de waterkwaliteit rapportage blijkt dat we op goede weg zijn maar we zijn er nog niet!! we blijven afhankelijk van inzet derden (tuinders en bv rijksbeleid).

p.14 (VVD) Er zijn in totaal 20 verbeterstappen nodig opdat in 2021 alle 7 KRW-waterlichamen grotendeels op groen staan. Omdat de ontwikkeling niet lineair verloopt, verwachten we per jaar meer verbeterstappen te kunnen zetten.

Waarop is de stelling dat de ontwikkeling niet lineair verloopt gebaseerd? Blijkt dit uit het verleden?

De ontwikkeling van een natuurlijk systeem is afhankelijk van allerlei factoren die ook weer onderling samenhangen. Bij de PI voor ecologische waterkwaliteit gaat het om de voortgaande ontwikkeling van het systeem als geheel. De factoren Lichtklimaat, Habitatgeschiktheid, Verspreiding en Verwijdering hangen daarbij met elkaar samen. Zo zal bijvoorbeeld de factor Habitatgeschiktheid zich pas goed kunnen ontwikkelen als de factor Lichtklimaat op orde komt. Hoe beter het systeem op de afzonderlijke factoren op orde komt hoe sneller ook de andere factoren op orde kunnen komen en het systeem als geheel zich de goede kant op kan ontwikkelen. Door deze onderlinge samenhang is er dus sprake van een niet-lineaire maar een steeds sneller gaande ontwikkeling.

p.14 (VVD) We versterken de samenwerking met gemeenten voor lokale waterknelpunten, zoals overlastgevend overstorten. Muskusrattenbeheer

Hoe wordt dit in de praktijk voorzien? Gaan we gemeenten actief benaderen als we knelpunten vermoeden? Komt er een loket?

Beleidsvraag

p.14 (VVD) We zoeken naar innovatieve manieren om ons doel te bereiken (zoals tuinders zelf waterkwaliteit laten meten en ketenaanpak met retail en banken).

Over deze laatste twee voorbeelden: zou dit bijvoorbeeld betekenen dat tuinders geen lening meer zouden kunnen krijgen als ze bron van verontreiniging blijken te zijn?

Nee. Toelichting; pilot zelf meten door tuinders is om het waterbewustzijn te vergroten en bijvoorbeeld on the way to planet proof is een certificeringen model

p.14 (VVD) We stellen een strategie op voor de omgang met microverontreinigingen, waaronder PFAS, microplastics en medicijnresten.

Wanneer kan de VV die verwachten?

Strategie mbt microverontreinigingen wordt gemaakt, gereed medio 2020

p.15 (PvdA) Kwaliteit zwemwater. De streefwaarde is hier dat er geen locatie is met een negatief zwemadvies van meer dan 3 weken. Maar die halen we in 2019 al, dus er is niet van verdere verbetering sprake. Zou voorstelbaar zijn de ambitie aan te scherpen tot een negatief zwemadvies van bijvoorbeeld 2 weken of 1 week, of 2 weken maar 1 week in de schoolvakanties? Zou dat tot grote (wellicht onevenredige) kosten leiden? Hierover graag meer info, zodat een gesprek kan plaatsvinden over de kosten/baten van een ambitieuzer aanpak.

p.15 (PvdA) Hebben wij zicht op de kosten per M3 wateraanvoer via Brielse Meer, KWA en SCHOON?

De kosten per m3 zijn lastig te bepalen, want de kosten bestaan voor een groot deel uit standaardkosten voor onderhoud, de energiekosten voor het pompen en de kosten gemoeid met het waterakkoord. Om toch een orde grootte antwoord te geven is er teruggerekend naar

jaarlijkse kosten, circa € 150k, en gemiddeld verbruik hetgeen neerkomt op circa € 0,50 per 100m³. Let op: sterk afhankelijk van hoeveelheid water dat we verpompen.

p.15 (VVD) Zwemwater

Hoe vaak wordt er negatief zwemadvies (minder dan drie weken) gegeven?

Afgelopen jaar alleen plas Delftse Hout en met het gebruik van waterstofperoxide was dit binnen enkele dagen weer onder controle.

p.15 (VVD) Prestatie-indicator zwemwaterkwaliteit

Hoe realistisch is het dat deze wordt gehaald?

Voor blauwalg is de PI realistisch. In de plassen waar we maatregelen hebben genomen streven we naar minder dan 3 weken een negatief zwemadvies en dat hebben we in 2019 net gehaald.

p.16 (PvdA) Er zijn geen kosten geraamd voor Internationaal. Betekent dit dat we hier niets aan doen, of dat de kosten in andere posten terecht zijn gekomen?

Delfland investeert internationaal met kennis en menskracht. De kosten hiervoor bestaan uit mensuren en out-of-pocketkosten. De mensuren worden niet apart begroot; dit vindt plaats binnen de bestaande formatie. De out-of-pocketkosten worden gedekt uit het budget Strategie. Afhankelijk van het project wordt een deel van de gemaakte kosten vergoed (er zijn dus ook inkomsten op Internationaal). Meer informatie in de informatieve brief aan de VV over Delfland en de Blue Deal (datum: 11-2-2019; kenmerk 1384419; behandeld in de commissie BOB d.d. 23-4-2019; dossier 1161). De netto kosten voor buitenland-activiteiten Delfland in 2017 bedroegen circa € 102.000. Dit is behandeld in de commissie BOB d.d. 24-4-2018 (dossier 662). In 2018 waren de netto kosten circa € 108.000

p.16 (VVD) Eerste tabel, gehele rij 6: Internationaal

Er zijn geen kosten voor het internationale beleid begroot. Is er een mogelijkheid om internationale activiteiten kostenneutraal uit te voeren? Dus kunnen we internationaal actief zijn zonder dat het netto geld kost?

Delfland investeert internationaal met kennis en menskracht. De kosten hiervoor bestaan uit mensuren en out-of-pocketkosten. De mensuren worden niet apart begroot; dit vindt plaats binnen de bestaande formatie. De out-of-pocketkosten worden gedekt uit het budget Strategie. Afhankelijk van het project wordt een deel van de gemaakte kosten vergoed (er zijn dus ook inkomsten op Internationaal).

WATERKWANTITEIT

p.7 (VVD) De gevolgen van bodemdaling worden in kaart gebracht evenals mogelijke aanpassingen in peilbeheersing en/of vergunningverlening. 1. Worden deze gevolgen en mogelijke aanpassingen in kaart gebracht in samenwerking met andere organisaties? 2. Wanneer is dit in kaart brengen afgerond?

We verwachten dit in 2021 te hebben opdat we de bodemdalingstrategie kunnen actualiseren.

p.17 (PvdA) Het doel is dat in 2021 het watersysteem zo is ingericht dat in het beheersgebied kan worden gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Dat klinkt een beetje gek, want dat kan nu ook al. Is niet voorstelbaar hier een scherper doel te formuleren?

In de zin erop volgend wordt de link gelegd met de normering vanuit de provincie. Dit maakt het o.i. een stuk scherper.

p.17 (VVD) In 2020 vindt meer onderhoud plaats dan in 2019. Tevens moet een aantal grote reparaties plaatsvinden. Hoe komt het dat er in 2020 meer onderhoud en reparaties nodig zijn? Is er een achterstand op het onderhoudsschema?

We hebben tegenwoordig een lange termijn assetplanning, een meerjaren onderhouds-planning, en die is onder andere gebaseerd op wanneer onderhoud nodig is. We hebben gekeken hoe oud elk object is en vandaaruit doorgerekend wanneer onderhoud nodig. In het verleden zijn rond de eeuwwisseling, vanwege de overlast eind vorige eeuw, veel nieuwe objecten aangelegd. En die komen nu aan de beurt voor groot onderhoud. Keurig volgens planning. En afgelopen jaren is gebleken dat we iets achterlopen, dat is met de lange termijn assetplanning inzichtelijk geworden.

p.18 (AWP) Klimaatadaptatie & hemelwater

Hier wordt o.a. ingezet op stimulering van de rainlevl. Eind 2018 was 100 ha glas aangesloten. Hoeveel ha is daar in 2019 bijgekomen en wat is de ambitie om eind 2020 aangesloten te hebben?

We verwachten 1 jan 2020 135 ha aangesloten glas te hebben; we staan nu (1 okt 2019) op 114 ha. De ambitie voor 1 jan 2021 is 200 ha.

p.18 (CDA) KNMI komt in 2021 met nieuwe klimaatscenario's. Houden we nu al een reserve aan om daar straks op te anticiperen?

We hebben recent begrepen dat de KNMI-scenario's in 2023 gereedkomen. We hebben inderdaad nu al een reserve opgebouwd t.o.v. de huidige scenario's. We zitten op de zogenaamde 98,5 % en dat is meer dan de streefwaarde voor komend jaar. Tegelijkertijd zijn we bezig met de actualisatie van de strategie Wateroverlast waarin mee we kansen die zich voordoen vooruitlopend op de nieuwe klimaatscenario's kunnen pakken. Daarover wordt u komende periode geïnformeerd en bevraagd.

p.18 (PvdA) Met de PvdA-fractie was besproken dat gezocht zou worden naar meer integraler PI's voor klimaatadaptatie. Hoe staat het met de voortgang hiervan en wanneer kunnen we een voorstel tegemoet zien?

In najaar 2020 wordt hieraan gewerkt en volgt een nadere planning.

p.18 (VVD) Innovatief project COASTER. Wat zijn de kosten voor dit project?

Circa € 80.000 voor 2019 en 2020

p.18 (VVD) Exploitatie Waterkwantiteit

De kosten nemen eerst toe maar daarna weer af richting 2024. Waarom?

Met de balansverkortings is gekozen om bijdrage aan immateriële activa ten laste te laten komen van de exploitatie. Komende 2 jaar geldt dat voor de bijdrage aan de aanleg van het Molenvlietpark en dat gaat over in totaal ca. € 3,5 mln. en nog wat kleinere bijdragen.

WATERKETEN

p.17 (VVD) Hiervoor gaan we masterplannen opstellen met verschillende scenario's. Wanneer krijgen we die masterplannen te zien?

In het voorjaar 2020 worden de Masterplannen van de zuiveringen van de Nieuwe Waterweg en De Groote Lucht opgeleverd. De besluitvorming wordt hierover ook in 2020 voorgelegd aan het bestuur. We starten vervolgens met de masterplannen voor de overige zuiveringen en de transportinfrastructuur. Deze komen na 2020.

p.19 Met de begroting is een investeringsplan voor de vervangingsinvesteringen vastgesteld. Deze projecten volgen uit de lange termijn assetplanning.

p.21 (PvdA) Aangekondigd wordt dat in 2020 verschillende scenario's onderzocht en afgewogen over de waterketen en waterzuivering. Dat klinkt heel verstandig. Blz. 21 geeft voorbeelden van vragen die daarbij aan de orde zullen komen. Horen hier varianten van eigendomsverhoudingen niet bij? (voor de PvdA-fractie is zeker niet vanzelfsprekend dat een PPS hier de best mogelijke aanpak is). Als dat nog niet het voornemen is, zou het denkbaar zijn dit ook aan de scenario's toe te voegen?

We brengen toekomstige modellen voor de besturing en het beheer van de waterketen in beeld om voorbereid te zijn op het aflopen van het PPS-contract in 2033. Daarbij worden ook andere modellen beschouwd dan een PPS-model en wordt niet alleen de scope van het huidige PPS-contract beschouwd maar modellen voor de gehele waterketen. De kosten voor PPS zijn in de begroting als volgt:

Programma Waterketen	Begroting 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Transporteren, zuiveren en slibverwerking	86.246	88.882	90.897	90.941	90.756	91.071
Waarvan PPS	37.484	38.177	39.514	39.582	40.282	42.682

p.21 (VVD) Activiteiten 2020: 'We bereiden ons voor op nieuwe ambities en uitdagingen die op de waterketen en de organisatie afkomen.' 'We bereiden besluitvorming voor en sparen voor toekomstige investeringen.' Dit is allesomvattend en zegt niet zoveel. Wat kunnen wanneer verwachten?

. In het voorjaar 2020 worden de Masterplannen van de zuiveringen van de Nieuwe Waterweg en De Groote Lucht opgeleverd. De besluitvorming wordt hierover ook in 2020 voorgelegd aan het bestuur. We starten vervolgens met de masterplannen voor de overige zuiveringen en de transportinfrastructuur. Deze komen na 2020.

p.21 (VVD) We zoeken samen met andere stakeholders naar oplossingen. Oplossingen waarvoor? Welke stakeholders?

Oplossingen om de doelmatigheid en duurzaamheid van de waterketen te vergroten en de infrastructuur aan te passen zodat de waterketen toekomstbestendig blijft. Onze stakeholders zijn de gemeenten en drinkwaterbedrijven in ons gebied en onze PPS-partner.

p.21(PvdA) Het doel is dat Delfland in 2025 energieneutraal is en in 2050 klimaatneutraal. Kan uitgelegd wordt waarom het 25 jaar duurt om van het ene tot het andere te komen? Immers, als Delfland in 2025 energieneutraliteit koppelt aan een grote mate van inzet van hernieuwbare energie en het kabinet van plan is in 2030 al 70% van de elektriciteit hernieuwbaar – dus klimaatneutraal – op te wekken, dan hoeft die volgende stap toch geen 25 jaar te duren?

Klimaatneutraal is veel meer dan alleen een hernieuwbare energievoorziening. We zijn klimaatneutraal wanneer we niet meer bijdragen aan klimaatverandering (geen uitstoot broeikasgassen meer). Denk daarbij ook aan de inkoop van computer, kantoorartikelen enz., woon- werkverkeer, dienstreizen, het afvangen van CO₂ in het zuiveringsproces, CO₂ vrij bouwen van gemalen en installaties enz. Wij kijken bij klimaatneutraal ook naar het zo optimaal mogelijk inzetten van hernieuwbare grondstoffen. Denk daarbij aan het hergebruik van maaisel en bagger, het verminderen van chemicaliën gebruik in het zuiveringsproces, het terugwinnen van grondstoffen uit de afvalwaterketen, het optimaal benutten van het zoete water enz. Of we uiteindelijk 25 jaar nodig hebben om die doelstelling te realiseren zal de tijd uitwijzen.

p.21 (VVD) Prestatie-indicator circulair

Is het haalbaar om van 20% naar 50% naar 90% in drie jaar tijd? Zijn er überhaupt voldoende nieuwe contracten af te sluiten om die percentages te halen?

Het is zeker mogelijk om in de drie jaar tijd (veel) meer aandacht te hebben voor duurzaam en circulariteit in aanbestedingen/opdrachten en dit dan ook mee te nemen in de te verstrekken opdrachten. Het percentage slaat op het aantal opdrachten die in het betreffende jaar worden verstrekt en is dus geen percentage van het totaal aantal lopende en nieuwe opdrachten. Een mooie opsteker hierbij is dat Delfland over de opdrachten verstrekt in 2018 bij de top 25 van meest duurzame publieke organisaties hoort

(<https://www.bouwendnederland.nl/nieuws/19309525/bouwend-nederland-roept-provincie-noordbrabant-uit-tot-meest-duurzame-publieke-opdrachtgever>)

p.21. (VVD) We streven ernaar vanaf 2023 alle opdrachten van Delfland (inkoop en bouw) circulair uit te vragen conform het Grondstoffenakkoord, de transitieagenda voor de Bouw. Circulair uitvoeren kost nu nog meer geld dan niet-circulair inkopen en bouwen. Betekent dit dat we de facto meer betalen voor dezelfde inkoop en bouw, of dat we voor hetzelfde geld minder inkopen en minder bouwen?

De stelling dat circulair uitvoeren meer geld kost dan niet circulair delen wij niet. Dit is heel erg afhankelijk van type werk, soort uitvraag, mate van circulariteit. Projecten waar circulair goedkoper is dan niet-circulair zijn bijvoorbeeld de renovaties van gemalen, waar zoveel als mogelijk wordt hergebruikt. Dit is goedkoper dan nieuwbouw. Per project/opdracht zal een afweging gemaakt moeten worden. We streven ernaar om alle opdrachten in 2023 circulair uit te vragen.

p.21 (WN) prestatie indicator opdrachten met duurzame/circulaire ambitie: stijgt naar 100% in 2023, dat ik oké, maar de streefwaarde voor 2020 is met 20% wel erg laag. Is dat echt het hoogst haalbare? En is de stap van 20 naar 50% in 2021 niet wat groot?

Dit is een kwestie van PI realistisch maken en meten.

p.22 (AWP) Energie- en klimaatneutraal

- We werken aan reductie van de bij Delfland vrijkomende broeikasgassen om de uitstoot tot een minimum te beperken. Het restant aan broeikasgas compenseren we volledig. We hanteren de CO₂-prestatieladder en bijhorende ketenbenadering, die ook kijkt naar indirecte emissies uit transport en productie van ingekochte en gebruikte materialen. Deze methode vertaalt de emissie van andere broeikasgassen, zoals methaan en lachgas, naar CO₂-emissies. De scope van de CO₂-voetafdruk is dus breder dan het eigen energiegebruik.

Wordt hierin ook de vrijkomende CO2 door verbranding van het Delflandse slib bij HVC meegenomen ?

Nee. In de CO2-prestatieladder richten wij ons nu alleen op eigen CO2 uitstoot (scope 1 en 2 genoemd), Scope 3 (indirecte uitstoot van CO2, veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten van een andere organisatie. Het betreft dan uitstoot door bronnen die niet in het bezit zijn van de eigen organisatie en waar ze ook geen directe invloed op kan uitoefenen, waar ook HVC onder valt) brengen we nu nog niet in beeld, maar bij de verdere ontwikkeling van de CO2 prestatieladder binnen Delfland zijn we wel van plan om deze in beeld te gaan brengen.

p.22 (AWP) Exploitatie Waterketen

De belangrijkste oorzaken van de kostenstijging zijn: Voorgenomen tariefstijging zuiveringsheffing Hollandse Delta; Hoe kan dat?

Wij innen in Rotterdam van zo'n 65.000 mensen de zuiveringsheffing (Delflands tarief). Hollandse Delta zuivert voor ons dit water voor het tarief van Hollandse Delta. De verhoging van hun tarief betekent voor ons tot de kosten stijging.

p.22 (PvdA) Een grote toename in de kosten voor investeringen Waterketen, bijna verviervoudiging. Dit wordt mij uit de toelichting niet duidelijk.

De toename betreft de Zoetwaterfabriek, Groot onderhoud en projecten volgend uit de masterplannen.

p.22 (VVD) Versterking van de organisatie ter voorbereiding op grote investeringen.

Hoe moet dit geïnterpreteerd worden? Hoeveel is hiervoor gereserveerd? Meer fte? Meer zuiveringscapaciteit?

Voor voorbereiding, begeleiding en aansturing van de vervangingsopgaven en de investeringsprojecten (strategische investeringsplanning) die uit de masterplannen volgen, dient de organisatie versterkt te worden. Er is in 2020 € 0,4 mln. in de begroting opgenomen ten behoeve van extra menskracht.

p.22 (PvdA) Wat is de specificatie van verwachte investeringsuitgaven 2021?

In totaal is € 9,5 mln. opgenomen onderverdeeld naar: Vervangingsinvesteringen zuivering technische werken € 4,7 mln., Zoetwaterfabriek DGL € 2,75 mln., Capaciteit elektrische installatie DGL, 1,8 mln. en omlegging Blankenburgtunnel € 0,25 mln.

p.22. (VVD) Investeringsuitgaven Waterketen

Waar worden de investeringsuitgaven aan uitgegeven?

Voor 2020 zijn fasen in de volgende projecten gepland: Waterharmonica, Zoetwaterfabriek De Groote Lucht en aan Groot onderhoud afvalwaterketen en zuiveren (zie p.36 Begroting 2020 en Meerjarenraming 2021-2024).

p.22. (VVD) Eerste tabel, zesde kolom, derde rij, de raming voor samenwerking in de waterketen 2023. Waarom is de raming voor 2023 (0,9 mln.) lager dan de ramingen voor alle andere jaren (1 mln.)?

De kosten liggen rond € 0,95 miljoen. In 2022 eindigt het project ontsluiting gegevens t.b.v. het informatieportaal. Daardoor komt het bedrag in 2023 onder € 0,95 miljoen en wordt afgerond op € 0,9 miljoen. Er is sprake van enige stijging in de kosten waardoor het bedrag in 2024 weer boven € 0,95 miljoen uitkomt en wordt afgerond op € 1,0 miljoen.

ORGANISATIE EN BESTUUR

p.5. (VVD) Onze aanpak is ambitieus en pragmatisch en is gebaseerd op samenwerking: we gaan ervanuit dat we het niet alleen kunnen. We moeten en willen met elkaar aan de slag. Is er een stakeholders management en de concretisering daarvan in de praktijk?

Stakeholdermanagement is onderdeel van Strategisch Omgevingsmanagement, een manier van werken die Delfland in de praktijk toepast, onder andere bij planvormingsprojecten, maar ook bij de (voorbereiding van de) uitvoering.

p.23 (AWP) Prestatie-indicator TRCF

In de TRCF worden de volgende meldingen opgenomen: EHBO, gering letsel, doktersbehandeling, verzuim en dodelijk ongeval. Hoe komt het cijfer van 18, 12 of 5 tot stand? Zit er een weging in zwaarte van het ongeval? De genoemde ongevallen zijn het spreekwoordelijke topje van de ijsberg. Daaronder zitten een veelvoud aan gevaarlijke situaties die net goed aflopen. Worden (potentieel)gevaarlijke situaties ook gemeld/geregistreerd om daaruit lering te trekken en echte ongevallen te voorkomen?

Nee, er zit geen weging in. De uitkomst van een incident (een goed verhaal op een verjaardag of ernstig letsel) is bijna altijd een kwestie van geluk of toeval. Waar bijvoorbeeld de een van een ladder valt en wegkomt met een gekneusde enkel, loopt een ander een dwarslaesie op.

Ja, die worden ook gemeld om van te leren. Maar ook hier is nog steeds sprake van ondermelding; er gebeurt meer dan daadwerkelijk gemeld wordt. Ook dat heeft onze aandacht. Ondermelding bij de meldingen die in de TRCF zitten is waarschijnlijk minder (omdat het vaak heel duidelijk is), al zal niet elk 'pleisterincident' gemeld worden.

Naar mate de ondermelding kleiner is, zal de TRCF een betere weerspiegeling zijn van de veiligheidsprestaties. Al blijft het natuurlijk een 'lagging' indicator. Het zegt alleen iets over de uitkomst, niets over preventie.

p.23. (VVD) Eerste tabel, streefwaarden TRCF voor 2019 en 2020

De streefwaarde voor 2020 is minder dan een derde dan die voor 2019. Wat is er veranderd? Is er nieuw beleid? Nieuwe systematiek van registeren of berekenen? Betekent dit dat er daadwerkelijk veel minder ongelukken gebeurd zijn? Hoe kan dat?

p.23 (WN) Hoe haalbaar en realistisch is de sprong van 18 (in 2019) naar 5 (in 2020) bij de "Total Recordable Case Frequency" ?

De sprong naar 5 past bij de ambitieverklaring Veilig werken die in 2019 is vastgesteld.

p. 23 (WN) TRCF meet o.a. Arbeidsongevallen. Is er ook een instrument om sociale veiligheid te meten? (Bijvoorbeeld dat mensen zich veilig voelen om te zijn wie ze zijn, of zich vrij te kunnen uiten?)

Ja, in het Medewerkersonderzoek (1x per 2 jaar)

p.23 (AWP) Prestatie indicator Medewerkersmotivatie 7,5 vanaf 2022.

Delfland is een taakorganisatie voor burgers en bedrijven. Kan hier ook een PI worden opgenomen voor 'klanttevredenheid' van burgers en bedrijven?

Ja, een PI is mogelijk. Daar werken we aan. Belangrijke input daarvoor is het Klanttevredenheidsonderzoek (KTO) dat wij in het najaar doen. Daarnaast nemen we ook de Servicenormen mee. Wij verwachten dat we in de loop van 2020 een PI kunnen opstellen. Het KTO van dit najaar vormt daar een 0-meting

p.23 (VVD) Medewerkerstevredenheid

Als er alleen gemeten wordt in 2019, 2021, 2023 hoe kan het dat de waar van de PI dan verschillend is tussen 2021 en 2022?

Medewerkersmotivatie: dit is scherp opgemerkt. Deze waarde in 2022 dient dan gelijk te zijn aan die van 2021. Aangezien we geen meting doen in 2022 heeft het ook geen zin om daar een ander getal als waarde neer te zetten t.o.v. 2021.

p.23 (VVD) Innovatiefonds

Wie is de portefeuillehouder voor het investeringsfonds

VV stelt met de begroting jaarlijks het budget vast, Piet Hein Daverveldt is portefeuillehouder.

p.23 (VVD) Innovatiefonds

Kunnen externe partijen hier aanspraak op maken of is het voor eigen projecten?

Het innovatiefonds is een instrument om innovaties te kunnen realiseren. Veel van deze innovaties worden uit de markt en kennisinstituten gehaald (bv. startups van de TU), maar zijn altijd gekoppeld aan het belang van Delfland. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde innovatielunches waar de bedrijven hun idee pitchten en er gezamenlijk gezocht wordt naar de raakvlakken met het werk van Delfland.

Een ander deel van de innovaties komt uit ideeën van eigen medewerkers.

p.23 (AWP) Organisatie en bestuur.

Onder activiteiten 2020 staat dat ingezet wordt op een professionele veiligheidscultuur. Wat verstaat u daar onder en waar bevindt dat niveau zich op de tredes van de veiligheidsladder (trede 1 pathologisch – 2 reactief -3 berekenend – 4 proactief – 5 Vooruitstrevend

Samenspel streeft naar een professionele veiligheidscultuur, dat begint bij trede 4 van de veiligheidscultuurladder. Dit betekent onder meer dat veiligheid een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de lijnorganisatie en de medewerkers is, en dat veiligheid, gezondheid en milieu continue worden verbeterd op basis van een werkende plan-do-check-act cyclus (een managementsysteem). Het managementsysteem is tevens een van de belangrijke onderdelen uit de ambitieverklaring

p.23 (AWP) Digitalisering en digitale transformatie

Onder activiteiten 2020 m.b.t. digitale transformatie geeft u aan dat burgers en bedrijven digitale informatie kunnen aanleveren, schouwen met drones en inzet van sensoren. Ervaring bij andere bedrijven leert dat verwerking van de massale data-dump tot betrouwbare en bruikbare informatie extra personele inzet vergt van daarvoor gekwalificeerd personeel. Is dat personeel binnen Delfland beschikbaar en is er in de begroting ruimte gereserveerd voor voldoende formatie?

Voor digitale transformatie geldt dat we de komende twee jaar extra formatie hebben opgenomen (2fte data science) en financiële ruimte om te experimenteren met nieuwe technieken. Na twee jaar is er een duidelijker beeld wat voor de langere termijn nodig is. Dit wordt tegen die tijd in de begroting opgevoerd.

p.23 (WN) Sturing vanuit de keten.... over welke keten gaat dit?

Bedoeld wordt de ketenbenadering.

p.23 Streefwaarde PI medewerkersmotivatie 2022 is 7,5. Deze streefwaarde is gelijk aan die in het jaar 2021 omdat eens per twee jaar wordt gemeten (2019,2021,2023).

p.24 (PvdA) Organisatie en bestuur. In de begroting staat weinig concreets over handhaving. We werken veel samen (p.13) en hebben een PI voor de termijn van vergunningen (blz 24). Dat is allemaal prima. Maar wat we nu precies denken te bereiken met handhaving (afgezien van 1.750 terugkoppelingen na controles) wordt niet vermeld. Kan daar meer informatie over verschaft worden? Waar handhaven we meer en minder, wat levert dat op en is daar ruimte voor verbetering? Zou het ook voorstelbaar zijn daar een PI voor formuleren?

p.24 (VVD) Digitalisering & digitale transformatie (doel 3)

Wat zijn de relevante wet- en regelgeving met betrekking tot informatie

Wet hergebruik van overheidsdata (Open data), Nederlandse implementatie wet EG-richtlijn infrastructuur ruimtelijke informatie (INSPIRE), Wet informatie-wisseling ondergrondse netwerken (WION/WIBON), Omgevingswet (gelijke informatiepositie burgers, bedrijven en bevoegd gezag), Wet Open Overheid / Wet Openbaarheid van Bestuur, Wet Digitale Overheid (DigiD, eHerkenning), Wet basisregistraties, Archiefwet/ duurzaamheid toegankelijkheid, Algemene verordening persoonsgegevens (AVG), Baseline Informatieveiligheid op Orde (BIO - feitelijk geen wet, wel een normen kader), Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen

p.24 (VVD) Communicatie

Met welke externe partijen wordt er op dit terrein samengewerkt?

Op het gebied van crisisbeheersing werken we samen met:

- gemeenten
- veiligheidsregio's Haaglanden en Rotterdam Rijnmond
- andere waterschappen in Unie verband en in Regio West met de waterschappen (Rijnland, HHSK, AGV/waternet/ Hollandse Delta, Scheldestromen en Delfland)
- Rijkswaterstaat : 1 landelijk via het WMCN (watermanagementcentrum Nederland) en
- 2. Regionaal met RWS West Zuid
- Provincie Zuid Holland
- Defensie

Op het gebied van communicatie werken we samen met gemeenten en Provincie, en in Unieverband met andere waterschappen. Ook kan – bij gelegenheid- samenwerking met andere stakeholders plaatsvinden (denk aan scholen, bedrijven etc.)

p.24 (VVD) Door de complexiteit van een deel van de vergunningaanvragen en handhavingsacties is de termijn soms niet haalbaar.

Is het mogelijk de prestatie-indicatoren op te delen in een indicator voor eenvoudige en een voor complexe vergunningsaanvragen/handhavingsacties? Zo ja, dan graag ontvangen we ze graag.

De complexiteit is variabel door wisselende belangen, maatschappelijke behoefte en de verkenning van kansen die zich voordoen in het gebied. Dat is veelal projectmatig en niet te vatten in een KPI

FINANCIËN

p.26 (PvdA) Kan toegelicht worden waarom de vrije kasstroom in 2023 zo snel afneemt (van 22,8 naar 4,2 mln.)?

Betreft de verplichte aflossing in 2023 van een fixe lening van € 20 miljoen.

p.26 (VVD) Ten slotte zetten we in op een voortvarende invoering van de Wet aanpassing beslagvrije voet en nemen we actief deel aan de landelijke discussie over herziening van het belastingstelsel.

Het uitvoeren van de nieuwe beslagvrije voet is iets wat de Regionale Belasting Groep doet, toch? Dat is nieuwe wetgeving waaraan de uitvoering moet voldoen, wat door RBG gebeurt. Welke rol heeft Delfland daarin?

Delfland monitort dat De RBG voldoet aan de wettelijke eisen.

p.27. (VVD) Beheer vastgoed: Welke strategie en visie is er voor aankoop en verkoop?

Voor de aankoop en verkoop van vastgoed is beleid vastgesteld: Nota grondverwerving bij projecten, Beleidsnotitie gebruik percelen van Delfland, Nota dienstwoningen, Beleid cultuurhistorisch vastgoed.

p.27. (VVD) Begroting voor financiële producten 2019 en 2020

Wat verklaart het grote verschil tussen de bedragen voor 2019 (4,5mln) en 2020 (2,4mln)?

Dit betreft met name de verwachte opbrengst wegens verkoop onroerend goed. In 2020 € 1,75 miljoen en vanaf 2021 structureel € 0,75 miljoen.

p.27 Opbrengsten algemene dekkingsmiddelen is -231,4 en daarmee in lijn met p.8

ALGEMEEN (H.11 en verder)

p.28 (Bedrijven) tabel exploitatierekening:

Aantal posten vertonen een significant verschil met begroting 2019. De volgende verschillen graag toelichten: Personeel van derden, Energie, Onderhoud derden, Overige diensten derden, Bijdrage aan openbare lichamen.

Personeel van derden: Dit betreft de verwachte inhuur ten behoeve van piekbelasting en is teruggebracht naar € 0,8 mln.

Energie: De stijging van de energiekosten betreft met name de verhoging van de energiebelasting en de inkoop van groene energie.

Onderhoud derden: Dit betreft een zogenaamde technische wijziging. Met ingang van 2020 worden diverse onderhoudskosten begroot onder een andere kostengroep. De kostengroep 040310 is met eenzelfde bedrag verlaagd.

Overige diensten derden: Dit is grotendeels de financiële vertaling van nieuwe ambities en de voortzetting van beleid dat niet was doorbegroot na 2019. Daarnaast betreft het een technische wijziging van € 0,7 mln. (zie hierboven).

Bijdrage aan openbare lichamen: Dit betreft met name de bijdrage Molenvlietpark welke moet worden beschouwd als immateriële activa en daardoor ten laste van de exploitatie in 2020 en 2021 moet worden gebracht.

Hoe wordt de post Waterschapsbelasting (240,8 mln) berekend?

De waterschapsbelastingen worden hier 'bruto' gepresenteerd en vastgesteld door de arealen te vermenigvuldigen met de tarieven. Aansluitend wordt oninbaar/kwijtschelding weergegeven (- € 7,2 mln.) resulterend in netto waterschapsbelasting (€ 233,6 mln.) exclusief overige opbrengsten leges en precario (zie p.8).

WS GEBOUWD HJ - 850110	-38.731.000
WS INGEZETEN HJ - 850210	-64.207.000
ws ingezetenen oninbaar - 850250	976.000
WS ONGEBOUWD HJ - 850310	-1.327.000
ws ongebouwd wegen hj - 850330	-2.059.000
DIRECTE LOZING BEDRIJVEN - 850520	-37.000

ZH BEDRIJVEN HJ - 850610	-27.629.000
zh bedrijven oninbaar - 850650	309.000
ZH HUISHOUDENS HJ - 850710	-110.312.000
zh huishoudens oninbaar - 850750	2.188.000
	-240.829.000

p.28 (CDA) betreffende Exploitatierkening, 040303 Energie

In 2019 staat energiekosten voor 2,5 in de begroting. Voor 2020 en de jaren daarna wordt het bedrag met 72% verhoogd tot 4,3. Waardoor wordt die verhoging veroorzaakt?

De stijging van de energiekosten betreft met name de verhoging van de energiebelasting en de inkoop van groene energie.

p.28 (PvdA) Kan toegelicht worden waarom de leasebetalingen operational lease zo toenemen? Welke financiële voordelen heeft dit?

De kosten leasebetalingen operational lease hebben hoofdzakelijk betrekking op de dienstverleningsvergoeding aan Delfluent i.v.m. de PPS. De jaarlijkse toename van de dienstverleningsvergoeding komt overwegend door de verwachte stijging van de indexcijfers.

p.28 (VVD) Kosten voor energie. Waarom begroten we vanaf 2020 bijna de helft meer voor energie, terwijl dit in de jaren daarvoor rond de 2,5 miljoen zat? Hoe is dat verschil te verklaren?

De stijging van de energiekosten betreft met name de verhoging van de energiebelasting en de inkoop van groene energie.

p.28 (VVD) Kosten voor onderhoud derden vanaf 2020.

Waarom wordt hiervoor vanaf 2020 (+/-0,7mln euro) voor begroot?

Dit betreft een zogenaamde technische wijziging. Met ingang van 2020 worden diverse onderhoudskosten begroot onder een andere kostengroep. De kostengroep 040310 is met eenzelfde bedrag verlaagd

p. 28 (CDA) betreffende Exploitatierkening, 040403 Bijdragen aan openbare lichamen

In 2019 staat aan bijdragen 0,7 in de begroting. Voor 2020 wordt het bedrag met meer dan 100% verhoogd tot 1,5 en in 2021 met meer dan 400% ten opzichte van 2019! Na 2021 wordt weer 0,7 gereserveerd. Wat zijn de oorzaken hiervan?

Dit betreft met name de bijdrage Molenvlietpark dat wordt beschouwd als immateriële actief en daardoor ten laste van de exploitatie in 2020 en 2021 wordt gebracht.

p.28. (VVD) Kosten voor bijdragen aan openbare lichamen in 2020 en 2021.

Waarom stijgt het begrote bedrag met ongeveer 6,7 mln.?

Dit betreft met name de bijdrage Molenvlietpark dat wordt beschouwd als immateriële actief en daardoor ten laste van de exploitatie in 2020 en 2021 wordt gebracht.

p. 28 (CDA) betreffende Verkoop goederen, 080303

Vraag/ opmerking: Tot en met 2019 is blijkbaar niets verkocht. In 2020 wordt waarschijnlijk voor 2,7 verkocht, daarna 2,0. Wat wordt er verkocht en waarom in 2020 hoger dan de jaren erna.

Dit zijn de verwachte opbrengsten uit verkoop van onroerend goed en grond. Op basis van de realisatie over voorgaande jaren is een structureel bedrag van € 0,75 miljoen reëel om op te nemen. Daarnaast wordt op basis van de voorlopige taxaties en afspraken in 2020 een extra opbrengst verwacht van € 1 miljoen.

p.28. (VVD) Kosten voor verkoop van grond

1. Waarom zijn de kosten in 2020 hoger dan in het jaar ervoor?
2. Waarom blijven hiervoor kosten geraamd, terwijl dit in de jaren ervoor niet het geval was?
3. Waar bestaan deze kosten uit? Valt hier ook verkoop van vastgoed onder?

Dit zijn de verwachte opbrengsten uit verkoop van onroerend goed en grond. Op basis van de realisatie over voorgaande jaren is een structureel bedrag van € 0,75 miljoen reëel om op te nemen. Daarnaast wordt op basis van de voorlopige taxaties en afspraken in 2020 een extra opbrengst verwacht van € 1 miljoen. Eerder werd voor de verkoop van vastgoed geen post in de begroting opgenomen (en opbrengsten dus niet begroot).

p.29 Wat is het verschil in het op p.29 gepresenteerde cijfer Financiën en algemene dekkingsmiddelen (-221,5 mln.) met het in de tabel op pag. 8 gepresenteerde cijfer (233,6)?

Aansluiting Bedragen in € miljoen)	Begroting 2020
Opbrengsten watersysteem en zuiveren	233,6
Opbrengsten leges	1,0
Algemene dekkingsmiddelen (p.8)	234,6
Kosten Financiën	13,7
Ambtelijke stelpost	-2,9
Toepassing kostenverdeling naar taken *)	2,3
Financiën en algemene dekkingsmiddelen (p.29)	221,5

*) Om de kosten per taak vast te stellen wordt de nota Kostenverdeling toegepast. De kosten voor 'overhead' worden vastgesteld en onttrokken (met name bij Organisatie en bestuur), in totaal € 27, 6 miljoen. Vervolgens worden deze kosten op basis van kosten en urenaandelen galloceerd (€ 2,3 miljoen aan Financiën).

p.29 (VVD) Het aantal vervuilingseenheden (v.e.) voor woonruimten sluit in grote lijnen aan op de prognoses voor het aantal huishoudens (stijging gemiddeld 1,0% per jaar).

Er wordt uitgegaan van een stijging van 1% huishoudens per jaar. Wat gebeurt er als er door stikstofmaatregelen minder huizen gebouwd worden? Welke invloed heeft dit op de zuiveringsheffing die opgehaald wordt en de uitvoering van beleid? En de andere kant op: wat gebeurt er als er veel meer huizen gebouwd gaan worden en dus meer huishoudens aangesloten worden?

Minder woningen betekent in het algemeen minder ingezetenen en navenant minder v.e.. => Derving opbrengsten watersysteemheffing (Ingezeten, Gebouwd) en zuiveringsheffing (v.e.). Meer woningen hebben een tegengesteld effect.

p.30 (VVD) Op grond van de kwijtscheldingsnorm van 100% van de bijstandsuitkering komen rond 57.000 huishoudens (11% van het totaal) in aanmerking voor kwijtschelding

Wat zouden de gevolgen voor uitvoeringskosten en opgehaalde belasting zijn als ook de kwijtschelding voor de watersysteemheffing afgeschaft wordt?

(Gefaseerde) Afschaffing vereist projectkosten om het te realiseren. Als het projectresultaat vergelijkbaar is als bij zuiveringsheffing dan leidt het uiteindelijk tot een opbrengstenstijging van circa € 4,5 mln. (90% van huidige derving).

p.31 (AWP) Is onderzocht of met een aanpassing van de kostentoedeling het mogelijk is om de daling van -0,6% tegen te gaan (d.w.z. op nul te brengen)? Wat kwam daaruit, consequenties voor andere tarieven, andere opties?

Dat is nu niet verder onderzocht. De nota Kostenverdeling en de Kostentoedelingsverordening worden in 2020 geactualiseerd.

p.31 (PvdA) Er lijkt iets aan de hand met de raming van de WOZ. De WOZ stijgt gemiddeld met 5,8%, maar daarachter gaat een stijging van woningen van 9% en van niet-woningen van 2% schuil. In de belastingtarieven wordt voor de WOZ stijging gecorrigeerd. Maar gebeurt dat wel apart voor woningen en niet-woningen? Welke reden is er voor het verschil in belasting voor woningen (die gelijk blijven of stijgen) en bedrijfspanden (die dalen)? Is dit wel een correcte vertaling van de afspraak dat de belastingtarieven niet zouden stijgen – voor woningeigenaren doen ze dat nu wel? Is voorstelbaar dat alle stijgingen op nul uitkomen en zo ja, hoe?

Het tarief voor Gebouwd wordt gecorrigeerd voor de samengestelde stijging in WOZ. Zo houden we bij het bepalen van het tarief rekening met de totale WOZ-waarestijging in het beheergebied. De belastingopbrengsten in de categorie Gebouwd als geheel stijgen in gelijke mate met de belastingopbrengsten in de categorie Ingezetenen, gebaseerd op de groei van de categorie ingezetenen (areaal) bij gelijkblijvend tarief. Dit is een eis vanuit de door de VV vastgestelde Kostentoedelingsverordening. Het netto-effect van areaaluitbreiding en WOZ-waarestijging is een lager tarief voor gebouwd per euro WOZ-waarde. Daarbij is er geen differentiatie in het tarief voor woningen en niet-woningen.

Het ijkpunt bij het bepalen van de tarieven voor het watersysteem is een gelijkblijvend tarief voor ingezetenen. De andere tarieven (gebouwd, ongebouwd, natuur) worden daarvan afgeleid (vereiste Kostentoedelingsverordening).

p.31 (PvdA) Graag bij de belastingprofielen ook toevoegen een gemiddeld Tuindersbedrijf, of een groot en klein tuindersbedrijf

Het profiel van een gemiddeld tuinbouwbedrijf is als volgt opgenomen in de tabel met voorbeeldprofielen op pagina 31.

Tabel Belastingprofielen

Voorbeeldprofielen (bedragen * € 1)	Begroting 2019	Begroting 2020	stijging 2020 t.o.v. 2019
a) Alleenwonend, geen eigenaar	216,79	216,79	0,0%
b) Meer personen, geen eigenaar	403,79	403,79	0,0%
c) Alleenwonend, woning WOZ-waarde 250.000 euro 1)	279,54	280,28	0,3%
d) Meer personen, woning WOZ-waarde 250.000 euro 1)	466,54	467,28	0,2%
e) Bedrijfspand, WOZ-waarde 5 mln. euro, 100 v.e. 2)	10.605,00	10.538,30	- 0,6%
f) Veeteeltbedrijf, 40 ha	3.660,00	3.660,00	0,0%
g) Glastuinbouwbedrijf WOZ-waarde € 1,125 mln. 2), 3 ha	1.123,88	1.108,87	-1,3%
h) Openbare landweg, 25 ha	11.437,50	11.437,50	0,0%
i) Natuurterrein, 25 ha	114,00	114,00	0,0%

1) In het voorbeeldprofiel van woning is voor Begroting 2020 een stijging WOZ-waarde gehanteerd van 9%.

2) In het voorbeeldprofiel van niet-woning is voor Begroting 2020 een stijging in WOZ-waarde gehanteerd van 2%.

p.31 *Leges en precario*

In de meerjarenraming is gerekend met jaarlijkse belastingopbrengsten voor leges en precario van € 965.000 (vervangt € 765.000)

p.36 Realisatie t/m 2018 en raming 2019 (Burap): Waterharmonica 1,3 (vervangt 10,6) en Groot onderhoud afvalwaterketen en zuiveren 0,3 (vervangt 11,8).

p.32 (VVD) Balansontwikkeling.

Wat is de reden voor de toename van de Rekening Courant na 2020?

De verwachte vrije kasstroom over de jaren 2020-2024 leidt tot een toename van ons banktegoed.

p.32 (VVD) Algemene reserves

Is er een richtlijn over hoeveel de eigen reserves moeten zijn?

Voor de hoogte van de algemene reserves is geen wettelijk vastgestelde richtlijn. De algemene reserves vormen wel het weerstandsvermogen dat hoog genoeg moet zijn om de vastgestelde risico's te kunnen afdekken. Voor Delfland is dit beleid uitgewerkt in de vastgestelde beleidsnota Reserves en voorzieningen en de beleidsnota Risico's en weerstandsvermogen. Het totale risico voor Delfland is ingeschat op € 25 miljoen (pagina 33). Het weerstandsvermogen is toereikend.

p.33 (Bedrijven) tabel tariefegalisatiereserves:

Te vermelden in de tekst onder de tabel: Onttrekking 0,2 mln. aan egaliseringsreserve gebouwd wordt ingezet ten behoeve van de tariefstelling van de categorie ongebouwd.

p.33 (PvdA) Met behulp van een simulatie is vastgesteld dat in een slecht jaar een groter incident het weerstandsvermogen niet meer dan € 25 mln. zal belasten. Kan uitgelegd worden hoe dit is geanalyseerd?

De zeer kleine risico's < € 1 mln. en de zeer grote risico's > € 100 mln. buiten beschouwing latend is een simulatie uitgevoerd met de negen risico's opgenomen in paragraaf 15.5 (nummers: 5, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15 en 22). Deze risico's hebben een mogelijke impact groter dan 1 en kleiner dan 100 miljoen euro. Resultaat van de simulatie is wanneer zich een slecht jaar voor doet de schade met meer dan 95% zekerheid de 25 miljoen euro niet zal overstijgen".

p.34 (PvdA) Het lijkt alsof Delfland op het kapitaalvermogen inteert: elk jaar zijn de afschrijvingen fors groter dan de investeringen. Is dit een puur boekhoudkundige zaak? In beginsel oogt dit enigszins zorgwekkend. Een organisatie die op zijn toekomst voorbereid is investeert immers ongeveer minimaal even veel als dat zij afschrijft. Waarom is dat bij Delfland niet het geval?

Deze vraag is te bezien in het licht van de strategische investeringsagenda. Een eerste versie daarvan wordt volgend jaar voorgelegd aan de VV. Deze agenda geeft een beter beeld van de investeringen (investeringskeuzes) op midden-lange en lange termijn en daarmee is beter te beoordelen of investeringen en afschrijvingen over een langere periode gezien in verhouding liggen.

p.35/36 (Bedrijven) tabel investeringsuitgaven op projectniveau:

Gaarne een toelichting op *Plan-Krediet-Realisatie-Begroting* zoals in de tabel gebruikt.

Plan (investeringsplan): Een investeringsplan is een planmatige beschrijving van een project voor het realiseren van een object. Het plan bevat een omschrijving (projectscope), oplossingsrichting(en) en investeringsraming gebaseerd op de SSK-systematiek incl. risicoanalyse (onvoorzien).

Krediet (Investeringskrediet): Een krediet is de feitelijke financiële ruimte welke beschikbaar wordt gesteld voor het aangaan van verplichtingen en het doen van uitgaven in het kader van een fase van een investeringsplan (excl. onvoorzien).

Realisatie: De werkelijk gerealiseerde kosten voor het desbetreffende investeringsproject t/m 2018 + de prognose kosten 2019.

Begroting 2020: Investeringsvolume 2020, prognose voor de te realiseren kosten van het investeringsproject voor 2020.

p.36 (PvdA) In de waterketen zijn er meerdere projecten waarin de som van gerealiseerde bedragen en de begroting 2020 het toegekende krediet overtreft. Is dat gewenst? Kan de noodzaak hiervan worden toegelicht?

Hier zijn helaas onjuiste cijfers gepresenteerd. De juiste cijfers zijn als volgt:

Naam project (bedragen * € 1 miljoen)	Nummer	Programma lijn	Plan	Krediet	Realisatie t/m 2018 en raming 2019 (Burap)	Begroting 2020
Waterharmonica (*budgetneutraal)	701835	Transp.zuiv.	11,4	10,6	1,3	*2,4
Capaciteit elektrische installatie DGL	701924	Transp.zuiv.	0	0,1	0,3	1,0
Groot onderhoud afvalwaterketen en zuiveren	702070	Transp.zuiv.	13,2	11,9	0,3	2,0

De fractie van de Partij voor de Dieren wil graag technische vragen stellen over artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming (zie onderstaande tekst). Daarbij gaat het met name om onderdelen b en c van het tweede lid. Wij hebben hierover de volgende vragen:

1. Hoe is deze wet geborgd binnen de werkzaamheden van Delfland?

Delfland werkt volgens de gedragscode Wet natuurbescherming. Door het naleven van de gedragscode wordt ook invulling gegeven aan de zorgplicht van artikel 1.11 Wnb

2. Wat zijn de mogelijkheden van Delfland om binnen het kader van deze wet te handelen?

Delfland werkt conform de Natuurwet en de daaruit voortkomende 'Gedragscode Wet natuurbescherming voor waterschappen; onderdeel soortbescherming bij bestendig beheer en onderhoud' (goedgekeurd door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit). Volgens deze gedragscode heeft Delfland voor onze onderhoudswerkzaamheden Ecologische Werkprotocollen opgesteld. In deze protocollen staat hoe Delfland en onze opdrachtnemers in de praktijk rekening houden met in het wild levende planten en dieren. Delfland ziet erop toe dat aannemers zich houden aan de protocollen.

3. Zijn er voorbeelden binnen Delfland over de toepassing van deze wet? (In het normale bedrijfsproces, bij de uitvoering van taken van Delfland, hoe gaat Delfland om met de verplichting om in het wild levende planten en dieren te beschermen, hoe gaat Delfland om met de zorg voor gewonde dieren?)

De medewerkers van Delfland handelen bewust en met zorg voor dierenwelzijn. Een aantal voorbeelden. Delfland werkt als het kan buiten het broedseizoen. Daarnaast geeft Delfland aannemers mee hoe ze het onderhoud moeten uitvoeren. Als er bijvoorbeeld toch een eend aan de waterkant broedt, moet de aannemer op afstand van het nest blijven. Delfland laat maaisel uit het water eerst op de kant liggen zodat waterdieren weer kunnen terug kruipen in het water. In het geval van bijvoorbeeld een meerkoetnest in of nabij een automatische krooshekreiniger wordt zo mogelijk de reiniger uitgezet. Als het gemaal essentieel is voor de waterhuishouding, wordt aan de daartoe bevoegde personen binnen Delfland gevraagd de nesten te verplaatsen. In situaties dat voor onderhoud een kunstwerk wordt drooggezet, worden de vissen die daarbij tegengekomen worden teruggezet. Ook kleine vissen die vrijkwamen bij de ontluiking van de Brielse Meer leiding zijn zorgvuldig naar een nieuwe plek vervoerd. Indien medewerkers van Delfland in het veld dieren tegenkomen die gewond zijn wordt de dierenambulance gebeld, bij gewond vee en kadavers van vee wordt altijd getracht de eigenaar op te sporen. Toezichthouders van Delfland nemen tijdens het werk hun burgerplicht in acht door dieren in nood te helpen en vermoeden van misstanden (dierenverwaarlozing en mishandeling) door te geven aan de politie.

Toelichting op de verschillen tussen de Prestatie-indicatoren 2019 en 2020

In de begroting 2020 zijn een aantal prestatie-indicatoren gewijzigd ten opzichte van de prestatie-indicatoren (p.i.'s) in de begroting 2019.

De vaststelling van de p.i.'s bij de begroting 2019 was het product van een intensief proces met de VV en leidde een kwaliteitsverbetering en een geringer aantal en duidelijker indicatoren. In lijn met die kwaliteitsverbetering heeft het college tijdens de voorbereiding van de begroting 2020 voorgesteld om het aantal p.i.'s te focussen op een beperkt aantal prestatie-indicatoren die de meeste bestuurlijke zeggingskracht en sturingswaarde hebben. Dit heeft geleid tot p.i.'s in de begroting 2020.

In deze bijlage geven we een vergelijking tussen de p.i.'s zoals in de begroting van 2019 en die in de begroting 2020. Per indicator uit de begroting van 2019 staat aangegeven met welke reden een p.i. is gewijzigd, toegevoegd of is verwijderd. Indien een indicator is gewijzigd staat de nieuwe p.i. uit de begroting 2020 eronder.

Op de indicatoren die niet meer in de begroting 2020 staan, wordt niet standaard gerapporteerd in de planning-en-controlcyclus. Dit neemt niet weg dat die informatie op verzoek van de VV beschikbaar kan worden gesteld.

Thema: Waterveiligheid

Prestatie-indicatoren met streefwaarden: Percentage keringen op orde op basis van het actuele oordeel voor de primaire en regionale keringen.						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Primaire waterkeringen (55 kilometer)	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Regionale waterkeringen (437 kilometer)	81%	82%	84%	85%	87%	88%

De bovenstaande p.i.'s zijn in de begroting 2020 opgenomen.

Prestatie-indicatoren met streefwaarden: Percentage toetsopgave gerealiseerd.						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Primaire waterkeringen (55 kilometer)	30%	50%	70%	90%	100%	100%
Regionale waterkeringen (437 kilometer)	15%	30%	50%	70%	80%	90%

De bovenstaande p.i.'s zijn niet in de begroting 2020 opgenomen. Het realiseren van de toetsopgave is een activiteit om het doel van veilige keringen te bereiken. Het is daarmee geen te realiseren prestatie, maar draagt bij aan het realiseren van de p.i. "Keringen op orde op basis van het actuele oordeel".

Prestatie-indicatoren met streefwaarden						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Deelname aan tweejaarlijkse audit t.b.v. zorgplicht primaire keringen		n.v.t.	Audit uitgevoerd	n.v.t.	Audit uitgevoerd	n.v.t.

De bovenstaande p.i. is niet in de begroting 2020 opgenomen. "Deelname aan de tweejaarlijkse audit" is een invulling van de zorgplicht die Delfland voor de waterkeringen heeft. Het vormt als zodanig geen prestatie.

Thema: Stedelijk waterbeheer

Prestatie-indicatoren met streefwaarden						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Actuele watervisie vastgesteld		ja	ja	ja	ja	ja
Percentage wateradviezen afgehandeld binnen gestelde termijn	100%	100%	100%	100%	100%	100%

De bovenstaande p.i.'s zijn niet in de begroting 2020 opgenomen. Het vaststellen van een actuele watervisie en het voldoen aan wettelijke termijnen zijn evidente taken voor een waterschap zijn als zodanig geen te leveren prestatie.

Thema: Klimaatadaptatie

Prestatie-indicatoren met streefwaarden						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal acties dat bijdraagt aan de beweging naar een waterrobuuste en klimaatbestendige regio	20	20	15	15	15	15

De bovenstaande p.i. is niet in de begroting 2020 opgenomen. Deze indicator geeft aan welke inspanning wordt verricht, maar niet welke prestatie wordt behaald. Daarnaast wordt de inspanning van Delfland op dit gebied geëvalueerd. Afhankelijk van die evaluatie wordt in de begroting 2021 een nieuwe prestatie-indicator geformuleerd.

Thema: Zelfvoorzienendheid en kringloopsluiting

Prestatie-indicatoren met streefwaarden						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage van alle metingen binnen een jaar met een waarde lager dan de richtwaarde van 200 mg/l Chloride		90%	90%	90%	90%	90%
Het aantal gebieden dat binnen Delfland jaarlijks wordt doorlopen met het instrument Waterbeschikbaarheid		2	2	2	2	2

De bovenstaande p.i.'s zijn niet in de begroting 2020 opgenomen. Beide indicatoren zijn operationeel van aard. Zij worden ambtelijk gemonitord en dragen bij aan het realiseren van de bestuurlijke p.i.'s van waterkwaliteit en -kwantiteit.

Thema: Chemische waterkwaliteit

Prestatie indicatoren met streefwaarden						
Chemische waterkwaliteit	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1) zomergemiddelde stikstofgehalte West- en Oostboezem	2,9 & 2,1 mg/l	2,7 & 2,1 mg/l	2,5 & 2,0 mg/l	2,4 & 2,0 mg/l	2,3 & 2,0 mg/l	2,2 & 1,9 mg/l
2) In % het aantal aangetroffen bestrijdingsmiddelen t.o.v. het totaal gemeten aantal bestrijdingsmiddelen EN de gemiddelde concentratie bestrijdingsmiddelen	6,5% & 0,13 µg/l	6,0% & 0,12 µg/l	5,5% & 0,11 µg/l	5,0% & 0,10 µg/l	4,5% & 0,09 µg/l	4,0% & 0,09 µg/l

Deze p.i.'s zijn niet gewijzigd.

Thema: Lokale knelpunten

Prestatie indicatoren met streefwaarde						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Het aantal lokale knelpunten waarvan gestart wordt met het voorbereiden of uitvoeren van de oplossing		4	4	4	4	4

De bovenstaande p.i. is niet in de begroting 2020 opgenomen. waar mogelijk wordt gestuurd op outcome, terwijl het oplossen van lokale knelpunten een output indicator is. Het te bereiken doel is het verbeteren van de waterkwaliteit, niet de maatregelen die daartoe leiden.

Thema: Zwemwater

Prestatie indicatoren met streefwaarden						
Zwemwaterkwaliteit	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1) Het aantal zwemlocaties met genomen maatregelen	8	8	9	9	10	10
2) Het aantal locaties met genomen maatregelen met een negatief zwemadvies van meer dan 3 weken.	0	0	0	0	0	0

Van de bovenstaande p.i.'s is de eerste niet in de begroting 2020 opgenomen. De tweede is niet gewijzigd. Waar mogelijk wordt gestuurd op outcome, terwijl het "aantal zwemlocaties met genomen maatregelen" een output indicator is. Het gaat om het op peil houden van de zwemwaterkwaliteit.

Thema: Waterkwantiteit

Prestatie-indicatoren met streefwaarden						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mate van behouden streefpeilen	93%	95%	95%	95%	95%	95%
Voldoet aan de NBW-normering	38.600ha	39.000ha	39.400ha	39.800ha	39.850ha	40.100ha

Van de bovenstaande twee p.i.'s is de eerste niet in de begroting 2020 opgenomen. Van de tweede p.i. is de formulering aangepast. Vanuit de keuze voor een beperkt aantal indicatoren met de meeste zeggingskracht en sturingswaarde is ervoor gekozen te focussen op de normering voor inundatie. "Mate van behouden streefpeilen" is een indicator voor het operationele werkproces.

De tweede p.i. is in de begroting 2020 als volgt gewijzigd:

	Streefwaarden					
Prestatie-indicator	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Voldoet aan normering voor inundatie (in hectare)	39.000 (96%)	39.400 (97%)	39.800 (98%)	39.950 (98%)	40.100 (99%)	40.250 (99%)

De reden voor de wijziging is dat de NBW-normering geen formele norm is. De norm voor inundatie heeft status gekregen in de provinciale waterverordening. Met het aanpassen van de p.i. sluiten we op die ontwikkeling aan.

Thema: Ecologische waterkwaliteit

Prestatie indicatoren met streefwaarde						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal verbeterstappen m.b.t. de vier ecologische sleutelfactoren in de KRW-waterlichamen t.o.v. 1 januari 2018		4	6	10	Nader te bepalen	Nader te bepalen

Deze p.i. is niet gewijzigd ten opzichte van de begroting 2019.

Thema: Transporteren en zuiveren

Prestatie indicatoren met streefwaarde						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Verwijderingsrendement stikstof in %	75	75	75	80*	80*	80*
Verwijderingsrendement fosfaat in %	75	75	75	80*	80*	80*
Biologische belasting AWZI Harnaspolder in %		87	88	89	90	91
Biologische belasting AWZI Houtrust %		88	88	89	89	90
Biologische belasting AWZI de Grootte lucht (%)		90	91	91	92	92

Van de bovenstaande p.i.'s zijn de eerste twee niet gewijzigd.

Vanuit de keuze voor een beperkt aantal indicatoren met de meeste zeggingskracht en sturingswaarde is ervoor gekozen te focussen op de eerste twee, meer algemene indicatoren: verwijderingsrendementen stikstof en fosfaat. De p.i.'s met betrekking tot biologische belasting zijn niet in de begroting 2020 opgenomen omdat zij feitelijk geen prestatie weergeven, maar voorwaardelijk zijn voor de te leveren verwijderingsrendementen.

Thema: Energieproductie

Prestatie indicator met streefwaarde					
	2019	2020	2021	2022	2023
Energieproductie biogas (in mln. M3/jaar)	12,3	12,4	12,5	12,6	12,7

De bovenstaande p.i. is in de begroting 2020 gewijzigd in onderstaande p.i.'s.

Prestatie-indicator:	Streefwaarden						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1) Energieneutraal in %	68	70	75	80	85	90	95
2) Hoeveelheid CO ₂ -uitstoot (in tonnen)	19.800	18.900	18.000	17.100	16.200	15.300	14.400

Er is voor gekozen te focussen op hoe energieneutraal Delfland is en hoeveel CO₂ Delfland uitstoot. Hierbij staan dus de te bereiken doelen centraal en niet het middel. Dit vergroot de zeggingskracht en sturingswaarde van de indicator.

Thema: Samenwerken in de afvalwaterketen

Prestatie indicatoren met streefwaarde						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Minder stijging van de afvalwaterheffing t.o.v. de referentie 2011	-€ 32	-€ 40	-€ 48	Nader te bepalen	Nader te bepalen	Nader te bepalen

De bovenstaande p.i. is niet opgenomen in de begroting 2020. De bestuursakkoorden Rosa en NAD lopen af in 2020. Een nieuw akkoord kan leiden tot een nieuwe p.i. in de begroting 2021.

Thema: Duurzaam circulair

Prestatie indicatoren met streefwaarde					
	2019	2020	2021	2022	2023
1 Totaal primair energiegebruik (TJ, obv Klimaatmonitor)	610 TJ	600 TJ	590 TJ	575 TJ	565 TJ
2 Aandeel eigen duurzame energieopwekking (% , obv Klimaatmonitor)	70 %	75%	80%	85%	90%
3 Klimaatvoetafdruk (ton CO2 eq./jaar, obv Klimaatmonitor)	8.000 ton CO2	7.500 ton CO2	7.000 ton CO2	6.500 ton CO2	6.000 ton CO2
Het percentage van de meervoudig onderhandse-, nationale- en Europese aanbestedingen waarbij, indien passend en proportioneel, MVI is toegepast,	35%	50%	70%	90%	100%

Van de bovenstaande p.i.'s zijn de eerste drie in de begroting 2020 gewijzigd in de p.i.'s "percentage energieneutraliteit" en "hoeveelheid CO2-uitstoot" (zie hiervoor het thema "Energieproductie").

De laatste p.i. is in de begroting 2020 als volgt gewijzigd:

"Aandeel opdrachten waarin duurzame/circulaire ambitie meegenomen is."

We streven ernaar vanaf 2023 alle opdrachten van Delfland (inkoop en bouw) circulair uit te vragen conform het Grondstoffenakkoord, de transitieagenda voor de Bouw.

Prestatie-indicator	Streefwaarden					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Opdrachten met duurzame / circulaire ambitie		20%	50%	90%	100%	100%

Deze gewijzigde p.i heeft een breder bereik en daarmee een groter effect dan de corresponderende p.i. uit de begroting 2019.

Thema: Innovatie

Prestatie indicator met streefwaarde					
	2019	2020	2021	2022	2023
Het aantal innovatieprojecten dat succesvol is geïmplementeerd is op basis van het TRL (Technology Readiness Level)	2 tot 3	2 tot 3	2 tot 3	2 tot 3	2 tot 3

De bovenstaande p.i. is niet in de begroting 2020 opgenomen. Vanuit zijn aard is het juist bij innovatie heel moeilijk om op succesvolle implementatie te sturen. Daarmee is de sturingswaarde van deze p.i. zeer beperkt.

Thema: Financiën

Prestatie indicatoren met streefwaarde						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Netto-schuldquote (schuldpositie gerelateerd aan omzet)	301%	288%	268%	244%	232%	211%
Externe financiering in % vaste activa	85%	90%	86%	80%	79%	75%
Debt ratio	84%	90%	86%	81%	76%	69%
Kassaldo reguliere exploitatie (in € mln.)	79,0	69,3	75,6	80,2	83,4	89,6
Vrije kasstroom (in € mln.)	27,0	24,0	20,2	26,1	29,8	34,8

Van bovenstaande p.i.'s zijn de "Netto-schuldquote" en "Vrije kasstroom" niet gewijzigd.

De overige p.i.'s zijn niet in de begroting 2020 opgenomen. Daarbij is de p.i. "Kapitaallasten in % van de omzet" nieuw toegevoegd. De "Debt ratio" en "Kassaldo reguliere exploitatie" zijn overlappend met de overige p.i.'s en blijven afleidbaar uit de P&C-producten.

	Streefwaarden					
Prestatie-indicator	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kapitaallasten in % van de omzet	28%	27%	27%	27%	26%	25%

Thema: Organisatie

Prestatie indicatoren met streefwaarde						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Medewerkers motivatie uitgedrukt in een cijfer voor werkplezier		7,3	7,3*	7,5	7,5*	7,5
Ziekteverzuim %		4,8	4,7	4,6	4,5	4,5
Digitale volwassenheid van de organisatie: digitale dienstverlening		88%	90%	95%	98%	100%

Van de bovenstaande p.i.'s is de eerste niet gewijzigd.

De tweede en derde p.i. zijn niet in de begroting 2020 opgenomen. Vanuit de keuze voor een beperkt aantal indicatoren met de meeste zeggingskracht en sturingswaarde is ervoor gekozen te focussen op medewerkersmotivatie. Op ziekteverzuim en digitale volwassenheid wordt continu geïntervenieerd door directie en management. Medewerkersmotivatie geeft een bredere scope voor medewerkerswelbevinden.

In de begroting 2020 is de volgende p.i. toegevoegd:

	Streefwaarden					
Prestatie-indicator	2019	2020	2021	2022	2023	2024
TRCF	18	5	5	5	4	3

Hiermee geven we invulling aan de aangekondigde prestatie-indicator op het gebied van veiligheid (begroting 2019). TRCF is aantal ongelukken per miljoen gewerkte uren. Dit is een gebruikelijke indicator in de zowel de procesindustrie, als bij infrastructurele werken.

Thema: Kwaliteit van de dienstverlening

Prestatie indicatoren met streefwaarde						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
De vergunningen worden binnen de wettelijke termijn van 8 weken verstrekt		95%	95%	95%	95%	95%
Het aantal landelijke eisen waar het toezicht en handhavings-instrumentarium van Delfland aan voldoet		90%	100%	100%	100%	100%

Van bovenstaande p.i.'s is de eerste niet gewijzigd.

De tweede p.i is niet in de begroting 2020 opgenomen. Het is evident dat het instrumentarium van Delfland moet gaan voldoen aan de landelijke eisen. Directie en management sturen hierop.

Hoogheemraadschap van
Delfland

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	1553
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 november 2019
Agendapunt	B.02
Omschrijving	Verlengen overeenkomst kosten voor gemene rekening muskusrattenbeheer West-Midden Nederland

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	21 november 2019

Voorgesteld besluit

De Overeenkomst van Kosten voor Gemene Rekening te verlengen tot 31 december 2024

Verlengen Overeenkomst van kosten voor gemene rekening ter voorkoming van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten

Besluit:

1. De Verenigde Vergadering voor te stellen de Overeenkomst van Kosten voor Gemene Rekening te verlengen tot 31 december 2024

1. Probleemstelling - context

Het muskusrattenbeheer is vanaf 1 juli 2011 van rechtswege overgegaan van de provincies naar de waterschappen. In 2011 is in de Waterwet is vastgelegd dat waterschappen zo goed mogelijk zorg moeten dragen voor het voorkomen van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten. Waterschappen in Nederland geven daar sindsdien op een verschillende organisatorische wijzen invulling aan.

Waterschappen Delfland, Rijnland, Hollands Noorderkwartier, Amstel Gooi en Vecht, Schieland en de Krimpenerwaard en De Stichtse Rijnlanden hebben ervoor gekozen deze taak vanuit de waterwet te laten uitvoeren door het samenwerkingsverband Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland (MRB WMNL). MRB WMNL is organisatorisch ondergebracht bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR), in de vorm van een 'afdeling' die de bestuurlijk opdracht uitvoert van het samenwerkingsverband. Voor het faciliteren van MRB WMNL worden aan HDSR kosten vergoed.

Afspraken over kostenverdeling, besluitvorming en toezicht op dit samenwerkingsverband zijn vastgelegd in de Overeenkomst van Kosten voor Gemene Rekening. Deze overeenkomst wordt telkens voor bepaalde tijd verlengd. De huidige overeenkomst loopt op 1 januari 2020 af.

In 2017 is een grootschalig meerjarig landelijk onderzoek – Veldproef Muskusratten – afgerond, waarin onderzocht is of er betere alternatieven zijn om invulling te geven aan de opdracht vanuit de waterwet. Op basis van de resultaten van de Veldproef is op 14 juni 2019 in de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen unaniem besloten om met vereende krachten de populatie muskusratten terug te dringen tot aan de landsgrens in een periode van 10 tot 15 jaar.

2. Beoogd effect

Het continueren van de samenwerking aangaande het muskusrattenbeheer binnen de kosten voor gemene rekening Muskusrattenbeheer. Daartoe wordt gevraagd om in te stemmen met verlenging van de samenwerking.

3. Kernboodschap

Het opnieuw aangaan van de overeenkomst van kosten voor Gemene Rekening Muskusrattenbeheer en daarmee de samenwerking met de waterschappen Rijnland, Hollands Noorderkwartier, Amstel Gooi en Vecht, Schieland en de Krimpenerwaard en De Stichtse Rijnlanden voort te zetten. Inzet voor de komende 10 tot 15 jaar is om de muskusratten terug te dringen tot de landsgrenzen.

4. Historie - eerdere besluitvorming

- De Verenigde Vergadering is door het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden bij brief van 7 maart 2011 (kenmerk 938764) en de informatieve VV van 17 mei 2011 geïnformeerd over de organisatorische ontwikkelingen van het muskusrattenbeheer.
- Op 19 juli 2011 heeft het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden ingestemd met de regeling Bijzonder GO organisatie muskusrattenbeheer (kenmerk 957686).
- Op 15 september 2011 heeft de Verenigde Vergadering een besluit (kenmerk 936409) genomen over de organisatie van het muskusrattenbeheer vanaf 01-01-2012.
- Op 10 januari 2012 heeft het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden ingestemd met aanpassingen op de regeling "Commissie voor bijzonder georganiseerd overleg samenwerking muskusrattenbeheer" (voorstel 26057).
- Op 26 juni 2012 heeft het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden ingestemd met het sociaal plan overdracht muskusrattenbeheer (voorstel 28003).
- Op 19 december 2013 heeft de Verenigde Vergadering besloten de overeenkomst van kosten voor gemene rekening Muskusrattenbeheer te verlengen met twee jaar (1 januari 2014 tot 1 januari 2016).
- Op 20 januari 2015 zijn de leden van de Verenigde Vergadering per brief (kenmerk 1174508) geïnformeerd over de resultaten van de evaluatie.
- Op 24 september 2015 heeft de Verenigde Vergadering besloten (voorstel 43381) de overeenkomst van kosten voor gemene rekening Muskusrattenbeheer te verlengen met vier jaar (1 januari 2016 tot 1 januari 2020).

5. Regelgeving en Beleid

Dit voorstel is een vervolg op de besluiten van de Verenigde Vergadering van 15 september 2011, 19 december 2013 en 24 september 2015 en vloeit voort uit verplichtingen in het kader van de Waterwet.

6. Financiën

De begroting 2016 voor de uitvoering van Muskusrattenbeheer in het gehele bestrijdingsgebied van de deelnemende waterschappen sluit op circa € 10 miljoen (incl. overhead) per jaar. Delfland draagt – conform de opgenomen verdeelsleutel in de overeenkomst – 5,3% van de begroting bij, zijnde circa € 530.000,-. Dit bedrag is opgenomen in de begroting van Delfland.

7. Duurzaamheid

Hoofddoel van het muskusrattenbeheer is de bescherming van waterkeringen tegen graverij van muskusratten. Uit de veldproef is gebleken dat de bestrijding van muskusratten het effectiefste middel is. Landelijk wordt ingezet om binnen 10 tot 15 jaar de muskusratten naar de landsgrenzen terug te dringen. Met het terugdringen van de muskusratten zullen op termijn veel minder muskusratten worden gedood.

Om daar te komen wordt ingezet op diervriendelijkere vangstmethoden. Dit is als zodanig ook verwoord in de visie in de Beleidsnota Muskusrattenbeheer 2020-2024.

8. Organisatorische en personele consequenties

Het personeel van MRB-WMNL is in dienst van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden.

9. OR/GO

Het besluit over de verlenging van de samenwerking voor gemene rekening wordt ter kennisname naar de OR gestuurd.

10. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing

11. Communicatie (in- en extern)

In overleg met het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden zal gecommuniceerd worden over de verlenging van de samenwerking.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Dit voorstel wordt behandeld in de commissie Waterveiligheid en Waterketen van 6 november 2019 en de Verenigde Vergadering van 21 november 2019.

13. Bevoegd orgaan

De VV is op grond van de artikelen 56 en 77 Waterschapswet bevoegd te bepalen op welke wijze het muskus- en beverrattenbeheer plaatsvindt.

De kosten van het muskusrattenbeheer zijn reeds verankerd in de begroting van Delfland. Het college van D&H is bevoegd om in te stemmen met de begroting van de overeenkomst voor gemene rekening.

14. Toelichting

Organisatie Muskusrattenbeheer

Het bestuur van MRB WMNL wordt gevormd door het Bestuurlijk Overleg (BO) waarin elk van de waterschappen vertegenwoordigd is door een dagelijks bestuurder. Het BO stelt het beleid vast en ziet toe op de uitvoering daarvan. Daarbij wordt het BO ondersteund door de ambtelijke stuurgroep, waarin van elk waterschap een manager deelneemt.

Landelijk gezien zijn er 8 organisaties die zich bezighouden met muskus- en beverrattenbeheer. Dat zijn naast MRB WMNL 3 andere samenwerkingsverbanden en 4 waterschappen die de taak binnen eigen beheer uitvoeren. Deze 8 organisaties werken op verschillende niveaus samen, van bestuurlijk (CMB), management (WMB), beleidsadviseurs (TMB) tot uitvoerders (ATT en ABB).

Onderzoek en keuze landelijke strategie

In de waterwet hebben waterschappen de verantwoordelijkheid gekregen waterstaatswerken te beschermen tegen graafschade door muskus- en beverratten. Alle waterschappen in Nederland geven invulling aan deze opdracht door aanwezige populaties op te sporen en zoveel mogelijk weg te vangen.

In 2017 is een grootschalig meerjarig landelijk onderzoek – Veldproef Muskusratten – afgerond, waarin onderzocht is of er betere alternatieven zijn om invulling te geven aan de opdracht vanuit de waterwet. Daarbij is onder andere verkend wat de gevolgen zijn van een keuze muskusratten niet te bestrijden en in plaats daarvan waterstaatswerken te beschermen met graafwerende maatregelen. Deze graafwerende maatregelen hadden niet het gewenste effect.

Op basis van de resultaten van de Veldproef is op 14 juni 2019 in de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen unaniem besloten om met vereende krachten de populatie muskusratten terug te dringen tot aan de landsgrens in een periode van 10 tot 15 jaar. Gelet op de resultaten van afgelopen jaren, is dit voor MRB WMNL haalbaar. Van bijna 24.000 vangsten in 2016 naar circa 16.000 vangsten in 2018 (landelijk rond de 400.000 vangsten in 2004 naar 53.500 in 2018).

Uitwerking landelijke strategie naar visie MRB WMNL

Parallel aan voorbereidingen op besluitvorming in de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen is MRB – conform afspraak – in 2018 gestart met de voorbereidingen voor het opstellen van de beleidsvisie 2020-2024. In deze visie is uitgewerkt wat MRB WMNL in die

periode kan bijdragen aan de landelijke doelstelling van 'terugdringen tot aan de landsgrens' en hoe daar het beste vorm aan gegeven kan worden.

Voorafgaand aan het uitwerken van de beleidsvisie is in februari 2019 aan het BO voorgelegd of er overeenstemming is over doelen en randvoorwaarden die MRB bij de uitwerking als vertrekpunt zou moeten nemen. Hier is positief op gereageerd. Dit betreft de doelen en randvoorwaarden die in dit stuk opgenomen zijn in het besluit onder de punten 2 en 3 en (in een andere volgorde) in de beleidsvisie in hoofdstuk 4 en 5.

De Beleidsvisie MRB WMNL 2020-2024 is op 3 oktober 2019 vastgesteld door het BO.

Rapportage en evaluatie

Jaarlijks beschrijft MRB WMNL de plannen voor het volgende jaar in een jaarplan dat vooraf door de ambtelijke stuurgroep beoordeeld en vastgesteld wordt. Rapportage over de voortgang vindt plaats in halfjaar- en jaarverslagen die door het BO worden vastgesteld.

Halverwege en aan het einde van de beleidsperiode zal een evaluatie plaatsvinden.

In juni 2019 is een ambtelijke evaluatie op MRB WMNL uitgevoerd ter afronding van de huidige beleidsvisie. Deze audit is – op verzoek van de ambtelijke stuurgroep – uitgevoerd door medewerkers van de waterschappen Schieland en de Krimpenerwaard en van Rijnland.

Op basis van de interviews kon worden geconcludeerd dat de doelen uit de huidige beleidsvisie worden behaald en dat conform de samenwerkingsovereenkomst wordt gewerkt. Daarnaast is een belangrijke conclusie dat alle waterschappen de samenwerkingsovereenkomst willen verlengen.

Aanbevelingen vanuit deze evaluatie zullen door MRB WMNL meegenomen worden in verdere uitwerking van de beleidsvisie in de jaarplannen.

Het samenwerkingsverband MRB WMNL zal de volgende opdracht uitvoeren:

- a. 'Terugdringen van muskusratten tot aan de landsgrens' na te streven op middellange termijn (10 a 15 jaar) in samenwerking met overige bestrijdingsorganisaties.
- b. Sturen op een gemiddeld jaarlijkse reductie van de populatie in het eigen gebied van MRB WMNL van 25% ten opzichte van het jaar ervoor, teneinde in 2024 het aantal vangsten terug te brengen tot ongeveer 3000 vangsten.
- c. Streven naar een jaarlijkse reductie van de populatie in ieder van de deelnemende waterschappen ten opzichte van het jaar ervoor.
- d. Sturen op het 'volledig leegvangen en leeg houden' van delen van het gebied die daarvoor het meest geschikt zijn, voor tenminste 10% van het oppervlakteareaal van het samenwerkingsverband uiterlijk eind 2024.
- e. Voor de periode 2020 tot en met 2024 uit te gaan van het begrootte uitgavenniveau 2019 (zijnde € 9.685.000) per jaar en daarbij jaarlijks inflatiecorrectie toe te passen.
- f. Gebruik te maken van aanbevelingen uit bovengenoemde rapporten over aansturing om te komen tot een efficiëntere werkwijze.
- g. Mee te werken aan een op te richten programma 'verbetering muskusrattenbestrijding' waarin de mogelijkheden van versterkte samenwerking tussen de bestrijdingsorganisaties verder uitgewerkt worden.
- h. Gebruik te maken van huidig en toekomstig beschikbare innovaties om te komen tot een efficiëntere werkwijze om de populatie muskusratten te verkleinen.
- i. Actief deel te nemen aan onderzoek dat in samenwerking met de Unie van Waterschappen, de STOWA en de andere bestrijdingsorganisaties wordt georganiseerd.
- j. Het werk zodanig uit te voeren dat onnodig dierenleed tot een minimum wordt beperkt en daarover te rapporteren aan de betreffende Provincies als bevoegd gezag.
- k. In publieke communicatie de noodzaak van het werk te benadrukken en te richten op het behouden en zo mogelijk versterken van het draagvlak voor de gekozen aanpak.
- l. Zorg te dragen voor een duurzame inzetbaarheid – in termen van gezondheid en van arbeidsmarktgeschiktheid – van medewerkers, zowel op korte als lange termijn.

- m. De organisatie voor te bereiden op vervolgstappen die noodzakelijk zijn in de beleidsperiode 2025-2030 richting 'terugdringen tot aan de landsgrens'.
- n. Open te staan voor mogelijkheden tot taakverbreding (zoals mollenvangen, schouw) binnen de inliggende waterschappen van het samenwerkingsverband, rekening houdend met de voorwaarden van de Gemene Rekening.

Waar nodig en mogelijk zal bestuur en organisatie van Delfland medewerking verlenen aan het faciliteren van de randvoorwaarden voor succes, zijnde:

- 1. Voldoende – bij voorkeur jaarrond - toegang tot alle gebieden van terrein-beherende organisaties zoals Natuurmonumenten en Zuid-Hollands Landschap.
- 2. De fysieke mogelijkheid om alle te bestrijden gebieden te betreden en er vallen te plaatsen op momenten dat dit nodig is.
- 3. Dat er bij aanleg van nieuwe natuur en aanpassing van maaibeleid rekening wordt gehouden met de consequenties voor muskusrattenbeheer (waaronder ook doodlopende duikers met vangkooien).
- 4. Dat ook in gebieden waar bevers zich gaan vestigen de mogelijkheid blijft bestaan om – onder voorwaarden - muskusratten te bestrijden.
- 5. Medewerking van Provinciale Staten van de provincies Noord Holland, Zuid Holland en Utrecht voor het tijdig verlengen van de Opdracht ex artikel 3.18 Wet Natuurbeheer tbv het uitvoeren van de werkzaamheden.
- 6. Kunnen bieden van een relevant en aantrekkelijk toekomstperspectief voor medewerkers van muskusrattenbeheer op middellange en lange termijn.

15. Bijlagen

- 1. Overeenkomst van kosten voor gemene rekening ter voorkoming van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten in de waterschappen Hollands Noorderkwartier, Delfland, Schieland en de Krimpenerwaard, Rijnland, De Stichtse Rijnlanden en Amstel, Gooi en Vecht.
- 2. Beleidsvisie Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland 2020-2024
- 3. Besluit Ledenvergadering Unie van Waterschappen 14 juni 2019

Verlengen Overeenkomst van kosten voor gemene rekening ter voorkoming van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten

Dossiernummer : 1553

Vergaderdatum : 21 november 2019

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 15 oktober 2019, dossiernummer 1553;

gelezen het positieve advies van de commissie Waterveiligheid en Waterketen;

overwegende dat:

- Op 1 januari 2020 de huidige overeenkomst van kosten voor gemene rekening Muskusrattenbeheer af loopt.
- Deze overeenkomst is gesloten in het gezamenlijk te behartigen belang: namelijk het voorkomen van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten.
- Het gewenst is om de overeenkomst te verlengen teneinde dit belang te kunnen blijven behartigen.

Gelet op:

- artikelen 56 en 77 van de Waterschapswet;

Besluit:

De Overeenkomst van Kosten voor Gemene Rekening te verlengen tot 31 december 2024

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 november 2019.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,

de Voorzitter,

ir. P.C. Janssen

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Overeenkomst van kosten voor gemene rekening ter voorkoming van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten in de waterschappen Hollands Noorderkwartier, Delfland, Schieland en de Krimpenerwaard, Rijnland, De Stichtse Rijnlanden en Amstel, Gooi en Vecht.

Partijen,

1. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier;
2. Waterschap Amstel, Gooi en Vecht;
3. Hoogheemraadschap van Delfland;
4. Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard;
5. Hoogheemraadschap van Rijnland;
6. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, ook te noemen: 'waterschap sub 6';

Hierna gezamenlijk te noemen: "de waterschappen",

Ten deze ingevolge artikel 95 van de waterschapswet vertegenwoordigd door hun voorzitters, die hierbij handelen ter uitvoering van een ter zake genomen besluit van het hiertoe bevoegde bestuursorgaan binnen het betreffende waterschap;

In aanmerking nemende:

Dat ingevolge de inwerkingtreding van het wetsvoorstel "Wijziging van de waterwet en de Waterschapswet en intrekking van de wet van 18 december 1985, houdende enige voorzieningen te behoeve van de inzet en bekostiging van muskusrattenvangers, tot regeling van de zorgplicht ter voorkoming van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskusratten en van de financiële bijdragen aan verbetering van primaire waterkeringen van de waterschappen" de zorg voor het voorkomen van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten vanaf 1 juli 2011 een taak van de waterschappen is;

Dat ten behoeve van een effectieve uitvoering van deze taak in de beheergebieden van Hollands Noorderkwartier, Delfland, Schieland en de Krimpenerwaard, Rijnland, Amstel, Gooi en Vecht en De Stichtse Rijnlanden deze waterschappen vanaf 2012 hebben samengewerkt en dat het gewenst wordt geacht om deze samenwerking te continueren, wederom op basis van een overeenkomst van kosten voor gemene rekening, onder meer ter uitvoering van de Beleidsvisie Muskusrattenbeheer 2020-2024;

Dat de organisatie van de taak "Het voorkomen van schade aan waterstaatswerken door muskus- en beverratten" is ondergebracht bij waterschap sub 6, zijnde Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden;

Dat deze samenwerking tussen de waterschappen, alsmede de daarbij behorende verdeling van kosten en financiële gevolgen van de risico's, daarom op dezelfde wijze wordt voortgezet op basis van een overeenkomst van kosten voor gemene rekening, met toepassing van het vanaf 2012 gehanteerde financieel verrekenmodel;

Gelet op de van toepassing zijnde bepalingen uit de Waterschapswet en de Waterwet;

Komen als volgt overeen:

Er wordt overeenkomst van kosten voor gemene rekening aangegaan onder de navolgende bepalingen

Artikel 1 Naam

De overeenkomst is genaamd "Overeenkomst van kosten voor gemene rekening ter voorkoming van schade aan waterstaatswerken door muskus- en beverratten in de waterschappen Hollands Noorderkwartier, Delfland, Schieland en de Krimpenerwaard, Rijnland, De Stichtse Rijnlanden en Amstel, Gooi en Vecht".

Artikel 2 Te behartigen belangen

De overeenkomst wordt gesloten in het belang van het voorkomen van schade aan waterstaatswerken door muskus- en beverratten.

Artikel 3 Werkzaamheden ten behoeve van de overeenkomst

1. Ter behartiging van het in artikel 2 genoemde belang worden voor gemene rekening de gezamenlijke kosten en de financiële gevolgen van de risico's en onder gezamenlijke verantwoordelijkheid van de deelnemende waterschappen werkzaamheden verricht.
2. De werkzaamheden omvatten de uitvoering van de taak "Het voorkomen van schade aan waterstaatswerken door muskus- en beverratten" in het beheergebied van de deelnemende waterschappen.
3. Waterschap sub 6 draagt in eerste instantie de gezamenlijke kosten en financiële gevolgen van risico's en verdeelt deze kosten en financiële gevolgen van risico's vervolgens op basis van de vooraf overeengekomen verdeelsleutel.
4. De in dit artikel bedoelde kosten en financiële gevolgen van risico's worden door waterschap sub 6 afzonderlijk geadmistreerd.
5. Waterschap sub 6 stelt minimaal twee rapportages per jaar op en zendt deze ter kennisneming aan de deelnemende waterschappen. De rapportage bevat minimaal een overzicht van de geleverde prestaties, de bestede middelen en een prognose van het resultaat.
6. Waterschap sub 6 legt de verwachte ontwikkelingen in meerjarenperspectief vooraf ter bespreking voor aan de deelnemende waterschappen alvorens deze op te nemen in zijn meerjarenraming.

Artikel 4 Uitvoering van de werkzaamheden

1. De werkzaamheden in artikel 3 worden verricht door waterschap sub 6.
2. Waterschap sub 6 is bevoegd voor en namens de deelnemende waterschappen de uitgaven te doen welke bij de begroting zijn voorzien.

Artikel 5 Beleid en toezicht

1. Er is bestuurlijk overleg, waarin een dagelijks bestuurder plaatsneemt, dat minimaal twee keer per jaar vergadert en een stuurgroep, waarin van elk waterschap een directeur plaatsneemt.
2. Het bestuurlijk overleg stelt jaarlijks het meerjarenperspectief, de begroting en de jaarrekening vast. De begroting wordt uiterlijk voor 1 juli voor het komende jaar vastgelegd.
3. Het bestuurlijk overleg stelt het beleid vast voor de taak "Het voorkomen van schade aan waterstaatswerken door muskus- beverratten" en ziet toe op de uitvoering ervan.

Artikel 6 Werkwijze

1. Het bestuurlijk overleg vergadert jaarlijks tenminste tweemaal en voorts zo vaak als waterschap sub 6 dat nodig oordeelt of tenminste een waterschap schriftelijk en met opgave van redenen daarom verzoekt.
2. Het bestuurlijk overleg beslist bij gewone meerderheid van stemmen van het aantal aanwezige leden. Elk der leden heeft een stem.
3. Het bestuurlijk overleg stelt voor zijn vergaderingen een reglement van orde vast, waarin o.a. wordt geregeld de wijze van vaststelling van de begroting. Daarbij kan geen wijziging worden gebracht in hetgeen in deze overeenkomst is geregeld.
4. De vergaderingen worden voorbereid en voorgezeten door waterschap sub 6, niet zijnde de vertegenwoordiger van het waterschap.

Artikel 7 Secretariaat

De ambtenaar in dienst van waterschap sub 6, die door waterschap sub 6 is belast met de dagelijkse leiding over de werkzaamheden ter behartiging van het in artikel 2 genoemde belang, is tevens belast met de uitvoering van de werkzaamheden genoemd in deze overeenkomst.

Artikel 8 Archief

1. Waterschap sub 6 draagt zorg voor de archiefbescheiden overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wettelijke voorschriften daaromtrent.
2. De secretaris-directeur van waterschap sub 6 is belast met de bewaring en het beheer van de archiefbescheiden.

Artikel 9 Financieel verrekenmodel

1. Waterschap sub 6 stelt voor de kosten van de werkzaamheden, genoemd in artikel 3, vooraf jaarlijks een begroting op.
2. De te verrekenen kosten en opbrengsten vloeien voort uit de jaarrekening van waterschap sub 6.
3. Het bepaalde in dit artikel is van toepassing bij het vaststellen van de financiële verhoudingen tussen de waterschappen in geval van verrekening van de kosten die met deze overeenkomst zijn gemoeid, en in geval van het opstellen van een liquidatieplan bij opzegging of beëindiging van de overeenkomst.
4. De waterschappen nemen deel voor wat betreft waterschap sub 1 voor 18,7%, voor wat betreft waterschap sub 2 voor 17%, voor wat betreft waterschap sub 3 voor 5,3%, voor wat betreft waterschap sub 4 voor 12,7%, voor wat betreft waterschap sub 5 voor 21,7% en voor wat betreft waterschap sub 6 voor 24,6%. Genoemde percentages gelden eveneens voor de onderlinge verrekening van financiële gevolgen van risico's. Onder deze risico's worden in ieder geval verstaan de risico's die waterschap sub 6 loopt in de bijzondere situaties, zoals genoemd in artikel 10.
5. Genoemde vooraf gestelde percentages zullen vervolgens jaarlijks worden toegepast op de door waterschap sub 6 daadwerkelijk te dragen kosten en de financiële gevolgen van risico's, zoals bedoeld in artikel 3.

Artikel 10 Bijzondere situaties

1. Indien door wetswijziging of anderszins de taak "Het voorkomen van schade aan waterstaatswerken door muskus- en beverraten" niet langer is toegestaan waardoor de hiermee belaste werknemers werkeloos raken, dragen de deelnemende waterschappen bij in de kosten die waterschap sub 6 moet maken onder andere in het kader van herplaatsing binnen of buiten het waterschap, suppletie als gevolg van wettelijke

voorschriften (SAW) en kosten voor uitvoering van een sociaal plan en/of sociaal statuut dat in voornoemde situatie wordt opgesteld of moet worden opgesteld.

2. Onder bijzondere situaties moet ook worden gedacht aan calamiteuze situaties waardoor de taak “het voorkomen van schade aan waterstaatswerken door muskus- en beverratten” tijdelijk niet kan worden uitgevoerd, zoals MKZ- crisis, hoogwaterperiode en/of wettelijke voorschriften uit de Flora- en Faunawet. In die gevallen dragen de deelnemende waterschappen bij in de eventuele kosten die moeten worden gemaakt voor de tijdelijke inzet van extra personeel en materieel om achterstanden weg te werken.
3. Indien een medewerker belast met de taak “Het voorkomen van schade aan waterstaatswerken door muskus- en beverratten” bij de uitvoering van zijn werk letsel oploopt en/of arbeidsongeschikt raakt, dragen de deelnemende waterschappen bij in de kosten die waterschap sub 6 moet maken in het kader van verzuimbegeleiding, re-integratie, WIA, Arbo-wet en Andere zaken of wetgeving in dit kader.

Artikel 11 Wijziging

1. Voor wijziging van de overeenkomst is de instemming van alle deelnemende waterschappen vereist.
2. Elk der waterschappen is bevoegd tot het doen van voorstellen tot wijziging van de overeenkomst.

Artikel 12 Duur van de overeenkomst

1. Deze overeenkomst wordt aangegaan in eerste instantie voor de periode van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2024, met de intentie om deze daarna te continueren.
2. Indien een partij deze overeenkomst wenst te beëindigen - ook tussentijds - dient dit schriftelijk te geschieden en met ingang van een nieuw kalenderjaar, waarbij een opzegtermijn in acht moet worden genomen van minimaal één jaar, in welke periode een in overleg met de deelnemende waterschappen aangewezen deskundige een liquidatieplan opstelt voor de gemene rekening, onder toepassing van het in artikel 9 vastgelegde financieel verrekenmodel.

Artikel 13 Geschillen

Ieder geschil tussen partijen ter zake van deze overeenkomst zal bij uitsluiting worden voorgelegd aan de daartoe bevoegde rechter in het arrondissement Utrecht, waarvan hoger beroep is toegelaten, tenzij partijen alsnog schriftelijke arbitrage of bindend advies zullen overeenkomen. Partijen zullen echter eerst trachten langs informele weg het geschil op te lossen.

Artikel 14 Slotbepalingen

Deze overeenkomst treedt in werking op 1 januari 2020 en treedt in de plaats van de overeenkomst die ter zake ingaande 1 januari 2012 heeft gegolden tussen partijen, met dien verstande dat het destijds overeengekomen financieel verrekenmodel ook onder deze overeenkomst gehanteerd blijft worden.

Aldus overeengekomen,

Voor Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier op 2019

....., drs. L.H.M. Kohsiek, dijkgraaf

Voor Waterschap Amstel, Gooi en Vecht op 2019

....., dr. ir. G. van den Top, dijkgraaf

Voor Hoogheemraadschap van Delfland op 2019

....., dr. P.H.W.M. Daverveldt, dijkgraaf

Voor Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard op2019

....., drs. A.J.B. van der Klugt, dijkgraaf

Voor Hoogheemraadschap van Rijnland op2019

....., drs. R.A.M. van der Sande, dijkgraaf

Voor Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden op2019

....., J.C.H. Haan, dijkgraaf

Beleidsvisie MRB WMNL 2020-2024

Klaar voor de volgende stap

Conceptversie 4

Opmerkingen vanuit BO 19 juni verwerkt

+ kleine technische aanpassingen gedaan

1.1 Samenvatting

Op basis van aanbevelingen uit grootschalig landelijk onderzoek gaat MRB WMNL zich er op richten om de populatie muskusratten in het beheergebied in een periode van 10 tot 15 jaar volledig weg te vangen. Dit is in lijn het besluit van de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen over de gezamenlijke toekomststrategie van muskusrattenbeheer in Nederland.

In de periode tot 2024 zal daartoe de eerste stap worden gezet. Die bestaat eruit dat de populatie muskusratten in het gebied over een periode van 5 jaar met gemiddeld zo'n 25% per jaar gereduceerd zal worden.

Tegelijkertijd zal de organisatie zich voorbereiden op een toekomstgericht en duurzaam vervolg voor de opgave in de periode daarna. In al deze stappen zal MRB WMNL actief samenwerken met andere muskusrattenbeheerorganisaties.

Er zal blijvend tijd en aandacht geïnvesteerd worden in onderzoek en de toepassingen daarvan. Nieuwe methodes voor het opsporen van muskusratten zullen nodig zijn de doelstelling te behalen. Tevens zal er blijvend aandacht besteed worden aan het voorkomen van onnodig dierenleed.

Van de waterschappen wordt gevraagd hiertoe het reële uitgavenniveau op dat van 2019 te handhaven voor de periode van 2020 tot en met 2024.

Voor het bereiken van geformuleerde doelstelling is het essentieel dat muskusrattenbeheerders vrijwel overal toegang hebben tot gebieden waar muskusratten zich bevinden en dat deze gebieden op de juiste momenten fysiek toegankelijk zijn. Proactieve medewerking van waterschappen hierbij is zeer wenselijk, zowel in praktische zin (bijvoorbeeld maaien waar nodig) als in overtuigende zin (toegang tot terreinen van derden).

1.2 Inhoudsopgave

1.1 Samenvatting.....	1
1.2 Inhoudsopgave	3
1.3 Leeswijzer	4
2 Ontwikkelingen in muskusrattenbestrijding	5
2.1 Historisch perspectief muskusrattenbestrijding	6
2.2 De landelijke veldproef muskusratten	6
2.3 Besluitvorming in de Unie van Waterschappen	8
2.4 Samenwerking muskus- en beverrattenbeheerorganisaties	9
2.5 Wet en regelgeving	10
3 Wat betekent ‘terugdringen tot aan de landsgrens’ voor MRB WMNL	11
3.1 Hoe ziet terugdringen er in tijd en ruimte uit	11
3.2 Solidariteitsbijdrage.....	12
3.3 Tempo van leegvangen	12
3.4 Consequenties voor de organisatie.....	13
3.5 Analyse van MRB WMNL op dit moment.....	14
4 Uitwerking doelen beleidsperiode 2020-2024.....	15
4.1 Populatie sterk terugdringen.....	15
4.2 Focus op innovatie en ontwikkeling.....	17
4.3 Duurzaam inzetbare medewerkers	18
4.4 Zorgen voor behoud van draagvlak.....	20
5 Financiën en verantwoording.....	23
5.1 Kosten voor muskusrattenbeheer.....	23
5.2 Verdeling kosten over waterschappen.....	23
5.3 Verantwoording.....	24
5.4 Risico's	24

1.3 Leeswijzer

De keuzes die gemaakt worden in de beleidsvisie laten zich het best uitleggen vanuit de geschiedenis van muskusrattenbeheer en vanuit landelijk onderzoek waaraan MRB WMNL intensief heeft meegewerkt. Om die reden is de beleidsvisie zo opgebouwd dat eerst de context geschetst wordt waarbinnen de organisatie opereert. Vervolgens wordt geprojecteerd wat de doorvertaling is van landelijke keuzes op de eigen organisatie. In de laatste stappen wordt beschreven met welk beleid MRB WMNL denkt de ambitieuze stippen aan de horizon te kunnen bereiken.

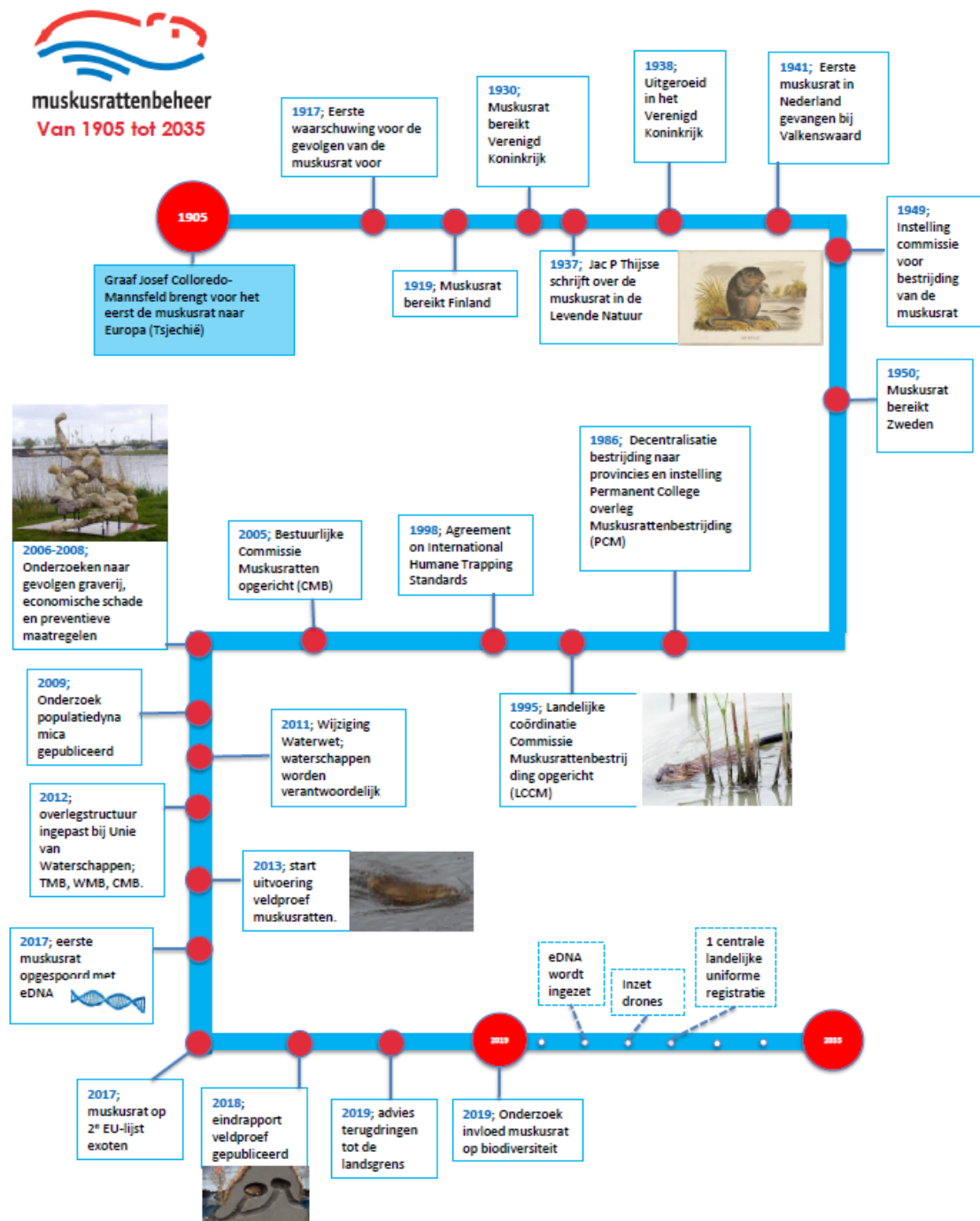
In hoofdstuk 2 wordt uitgelegd wat de historische en ruimtelijke context is waarbinnen MRB WMNL opereert. Daarbij worden kort ontwikkelingen en onderzoeken toegelicht. Ook wordt in dit hoofdstuk de relatie gelegd met wet en regelgeving die van toepassing is.

In hoofdstuk 3 gaat het om de toekomstvisie van muskusrattenbeheer in Nederland als geheel en wat dit naar de toekomst toe zal gaan betekenen voor MRB WMNL en waar zij zal moeten staan aan het einde van deze beleidsperiode om invulling te geven aan de doelstelling van ‘terugdringen naar de landsgrens’ in een periode van 10 tot 15 jaar.

In hoofdstuk 4 plan van aanpak staat uitgewerkt hoe MRB WMNL voorstelt invulling te geven aan het bereiken van die doelstelling en wat daarvoor nodig is. Langs de lijnen van deze doelstellingen zal gerapporteerd worden aan de leden van het Bestuurlijk Overleg MRB WMNL.

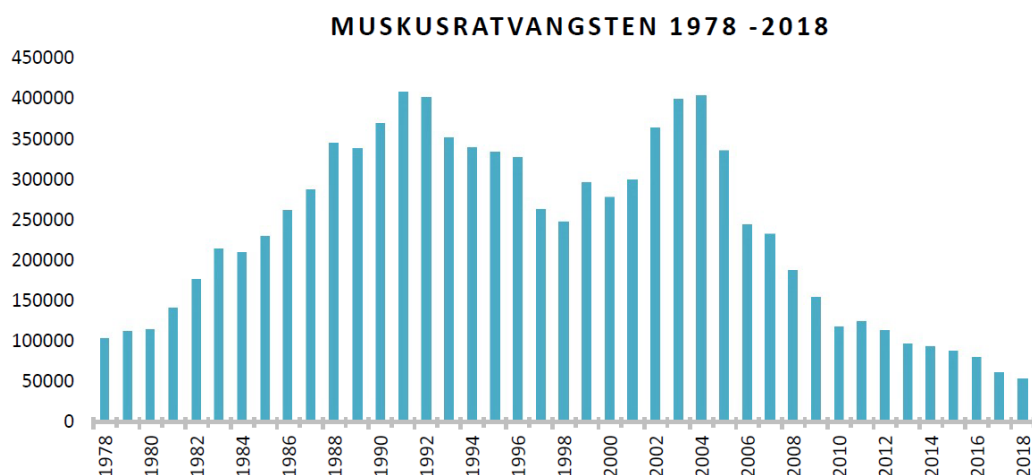
In hoofdstuk 5 over de financiën wordt beschreven wat het kost, hoe de kosten verdeeld zijn, wat de risico's zijn en hoe daar mee omgegaan zal worden. In dit hoofdstuk is met name ook aandacht voor wat de waterschappen kunnen bijdragen aan het verkleinen van de risico's.

2 Ontwikkelingen in muskusrattenbestrijding

2.1 Historisch perspectief muskusrattenbestrijding

Muskusrattenbeheer is een relatief jong ambacht. De eerste muskusrat is in Nederland gesignaleerd in 1941. De bestrijding van het dier kwam gaandeweg op gang, maar heeft niet kunnen voorkomen dat de populatie in Nederland zo enorm groeide dat er rond 1990 400.000 dieren per jaar werden gevangen. De aanpak die daar op volgde leverde kortstondig effect op, maar rond 2004 was het aantal vangsten weer net zo hoog. Daarna is wel de kentering ingezet. De aanpak sindsdien is zo effectief dat nagedacht kan worden over de volgende stap.

Bron: LANDELIJK JAARVERSLAG 2018 MUSKUS- EN BEVERRATTEN; Unie van Waterschappen

2.2 De landelijke veldproef muskusratten

Naar aanleiding van maatschappelijk vraagstukken over de aanpak van muskusrattenbestrijding, is in 2011 besloten een grootschalig onderzoek te doen naar effectiviteit en efficiëntie van de huidige bestrijdingsstrategie. Verspreid over Nederland is grootschalig onderzocht wat het effect is van bestrijding op populaties muskusratten. Dit onderzoek – dat internationaal gezien op enorme schaal heeft plaatsgevonden – heeft veel waardevolle inzichten opgeleverd. Met name in de sfeer van wat belangrijke factoren zijn in de ontwikkeling van populaties en in de reductie ervan. Omdat het onderzoek langer duurde dan de vooraf geplande 3 jaar is in 2017 een tussenrapportage opgeleverd. In deze tussenrapportage werd geadviseerd verder onderzoek naar de mogelijkheden om over te gaan op een strategie van ‘terugdringen tot aan de landsgrens’.

Uit het vervolgonderzoek waarover gerapporteerd is in het rapport ‘De toekomst van muskusrattenbeheer in Nederland; de mogelijkheden onderzocht’ zijn drie bestrijdingsscenario’s ten opzichte van elkaar vergeleken. Dat zijn de huidige strategie (streven naar maximaal 0,15 vangsten per km), de strategie ‘terugdringen tot aan de landsgrens’ - of ‘volledige verwijdering’ zoals dit tijdens het onderzoek genoemd werd - en de strategie ‘niet bestrijden’. Deze strategieën zijn op diverse criteria met elkaar vergeleken. In een plaatje gevat zien de resultaten er als volgt uit

Aspect	Volledige verwijdering	Vlakdekkend bestrijden met controle doelstelling	Niet-bestrijden
Risicoprofiel keringen	Donkergroen	Oranje	Geel
Effect voor waterbeheer	Donkergroen	Oranje	Rood
Effect op andere beheerders (agrariërs en gemeenten)	Donkergroen	Oranje	Rood
Dierenwelzijn	Donkergroen	Oranje	Geel
Bijvangst	Donkergroen	Oranje	Geel
Ecologie	Donkergroen	Oranje	Geel
Overdracht diergerelateerde ziektes	Donkergroen	Oranje	Geel
Bestrijdingskosten (mensen en middelen)	Donkergroen	Oranje	Geel
Investeringen	Donkergroen	Oranje	Geel
o in fysieke maatregelen ter preventie	Donkergroen	Oranje	Rood
o in menstijd voor preventie door intensievere inspectie	Donkergroen	Oranje	Rood
o voor herstel m.b.t. watersysteem en waterveiligheid	Donkergroen	Oranje	Rood
Organisatorische haalbaarheid	Oranje	Geel	Geel
Personele aspect muskusratbestrijders	Oranje	Geel	Rood
Algemeen oordeel	Donkergroen	Oranje	Rood

Tabel 3.3. Multicriteria tabel met verwachte effecten van drie strategieën op het risico profiel van de waterkeringen en overige aspecten die voor een goede afweging van belang zijn. Een kwalitatieve beoordeling is gegeven in vier categorieën. Groen: een variant scoort neutraal of positief op dit punt t.o.v. de andere varianten. Rood: een variant scoort sterk negatief op dit punt. Oranje: dit criterium is een aandachtspunt voor dit scenario. Donkergroen: dit is een onbetwistbaar pluspunt van dit scenario.

Bron: 'De toekomst van muskusrattenbeheer in Nederland; de mogelijkheden onderzocht'

Wat opvalt is dat de strategie 'Volledige verwijdering' ofwel 'Terugdringen tot aan de landsgrens' zowel op criteria veiligheid, kosten en dierenwelzijn veel positiever scoort dan de twee andere strategieën.

Om goed in beeld te krijgen hoe de kosten van de verschillende strategieën zich tot elkaar verhouden, is onderzocht wat de totaalkosten over een periode van 30 jaar (netto contante waarde) zich tot elkaar verhouden. Cijfers voor deze berekeningen zijn hiervoor bij alle waterschappen opgevraagd. Bij de berekeningen, die voor Nederland als geheel gelden, is er van uit gegaan dat terugdringen tot aan de landsgrens in 13 jaar is gerealiseerd.

Tabel 3.2 Directe kosten van de drie bestudeerde varianten van bestrijding op korte (eerste jaar) en lange (vanaf jaar 13) termijn. De laatste kolom geeft de netto contante waarde over een periode van 30 jaar, bij een inflatie van 3% en een rente van 5% (zie bijlage 2, analyse door Zappeij-Ploeger & Bos).

Variant	Directe kosten (miljoen euro)		Netto contante waarde (miljoen euro)
	korte termijn (jaar 1)	lange termijn (vanaf jaar 13)	
Volledige verwijdering	46	21	740
Huidige doelstelling	46	33	832
Geen bestrijding	57	60	1311

De drie meest subjectieve/bediscussieerbare getallen uit het model zijn:

- De kosten voor arbeid op korte en lange termijn, met name die bij niet-bestrijden;
- Het tempo en de mate waarin fysieke preventiemaatregelen worden getroffen bij niet-bestrijden;
- Het rentepercentage waarmee wordt gerekend bij het berekenen van de kapitaallasten van de fysieke preventiemaatregelen. Er is nu gerekend met 5% rente.

De uitkomsten van de Kosten-Baten analyse zijn overigens redelijk robuust voor wijzigingen in de aannames hieromtrent (zie bijlage 2).

Bron: 'De toekomst van muskusrattenbeheer in Nederland; de mogelijkheden onderzocht'

Op basis van deze cijfers kan voorzichtig geschat worden dat de kosten van 'Niet-bestrijden' over een periode van 30 jaar gerekend in totaal ruim 500 miljoen euro duurder uitpakken dan bij de strategie 'Terugdringen tot aan de landsgrens'.

2.3 Besluitvorming in de Unie van Waterschappen

Op basis van de aanbevelingen uit de Landelijke Veldproef Muskusratten en aanverwante onderzoeken heeft de Commissie Muskus- en Beverratten de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen geadviseerd om landelijk te kiezen voor de strategie 'Terugdringen tot aan de landsgrens' in een periode van 10 tot 15 jaar. Besluitvorming hierover heeft plaatsgevonden in de vergadering van 14 juni 2019.

**TOEKOMST VAN HET MUSKUSRATTENBEHEER IN NEDERLAND –
DE MOGELIJKHEDEN ONDERZOCHT (BIJLAGE)**
Hetty Klavers, Patrick Poelmann/Dolf Moerkens

BESLUITSTUK

GEVRAAGD BESLUIT

De Ledenvergadering wordt gevraagd om:

1. het gezamenlijke doel van de muskusratbestrijding te wijzigen van onder controle (minder muskusratvangsten dan 0,15 per km watergang) naar 'terugdringen tot aan de landsgrens' (geen muskusratvangsten in het binnenland = '0-populatie') en die situatie te consolideren als deze is bereikt (tegenhouden aan de landsgrens om herkolonisatie in het binnenland te voorkomen).
2. de bestrijdingsorganisaties de opdracht te geven om de gezamenlijke inspanning te richten op het bereiken van het gestelde doel in een periode van 10 tot 15 jaar.
3. de de Commissie Muskus- en Beverratten te verzoeken een voorstel te ontwikkelen waarin uitgewerkt is hoe het bereiken en instandhouden van het doel bekostigd kan worden, op basis van solidariteit tussen de waterschappen.

Het besluit zoals hierboven is geformuleerd is ongeamendeerd en unaniem genomen.

Op basis van de bespreking zijn de volgende toezeggingen gedaan:

- De strategie zal elke 4 jaar worden geëvalueerd
- Onderzoek naar 'positieve en negatieve effecten van muskusratten op het ecosysteem' en onderzoek naar 'diervriendelijke methoden om graafschade te voorkomen' kan uitgevoerd worden mits daarvoor aanvullende middelen beschikbaar worden gesteld door de waterschappen.

2.4 Samenwerking muskus- en beverrattenbeheerorganisaties

In Nederland zijn er 8 muskus- en beverrattenbeheerorganisaties. Deze werken samen op bestuurlijk niveau (CMB), managementniveau (WMB), beleidsadviseursniveau (TMB) en veldniveau (ATT). De ondersteuning van deze overleggen wordt verzorgd door de landelijk coördinator muskus- en beverrattenbestrijding die in dienst is van de Unie van Waterschappen.

Het doel van de samenwerking is synergie te verkrijgen door kennis en kunde te delen, samen onderzoek te doen en dataverzameling te harmoniseren.

Niet alle waterschappen hebben hun muskus- en beverrattenbeheer op dezelfde manier ingericht. De waterschappen Zuiderzeeland, Scheldestromen, Limburg en Fryslân doen dit in eigen beheer. De andere waterschappen hebben het werk georganiseerd in vormen van samenwerkingsverbanden (Noord Oost Nederland, Rivierenland, Brabantse Waterschappen en West- en Midden Nederland).

Alle organisaties verzorgen in principe het beheer van zowel muskusratten als beverratten. In het gebied van West en Midden Nederland is het aantal beverratten zo laag dat en niet of nauwelijks beverratten gevangen worden. Voor de waterschappen aan de Duitse grens is dat heel anders. Die hebben een serieuze taak aan het bestrijden van beverratten. Ten aanzien van die soort 'terugdringen tot aan de landsgrens' al bereikt. De kosten daarvan worden door alle waterschappen solidair gedragen.

2.5 Wet en regelgeving

Sinds 2011 staat in de Waterwet dat waterschappen zo goed mogelijk zorg moeten dragen voor het voorkomen van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten. De waterschappen hebben de verantwoordelijkheid hiervoor overgedragen gekregen van de provincies.

In de Wet natuurbeheer is vastgelegd dat provincies de verantwoordelijkheid hebben voor het beschermen van flora en fauna. Om dieren te mogen doden is toestemming nodig van de betreffende provincie. Deze mag zij onder bepaalde voorwaarden geven. Alle waterschappen in Nederland hebben er voor gekozen om waterstaatswerken te beschermen tegen graafschade door muskus- en beverratten te bestrijden. Om hier uitvoering aan te kunnen geven is toestemming nodig van de provincies waarin dit plaatsvindt in de vorm van een Opdracht ex artikel 3.18 Wnb. Alle beheerorganisaties hebben - bij alle provincies waarin zij actief zijn - zo'n opdracht gevraagd en gekregen. Daarbij is gestreefd deze opdrachten zoveel mogelijk eensluidend te laten zijn. In de opdrachten is geregeld dat medewerkers van de organisaties –onder bepaalde voorwaarden – toegang hebben tot alle gebieden in de provincie, is benoemd welke vangmiddelen daarbij toegestaan zijn en onder welke voorwaarden die gebruikt mogen worden. Aan de provincies moet jaarlijks gerapporteerd worden over aantallen vangsten en bijvangsten.

Sinds enkele jaren staan de beverrat en de muskusrat op de Europese lijst van invasieve exoten. In de 'Europese verordening invasieve exoten' is vastgelegd dat lidstaten - voor zo ver redelijkerwijs mogelijk - dieren die op die lijst staan verhinderen zich te vestigen in een land waar ze niet al gevestigd zijn en te verwijderen daar waar ze al wel gevestigd zijn. Dieren komen op de lijst te staan wanneer hun aanwezigheid een onevenredige aantasting van de inheemse biodiversiteit vormt.

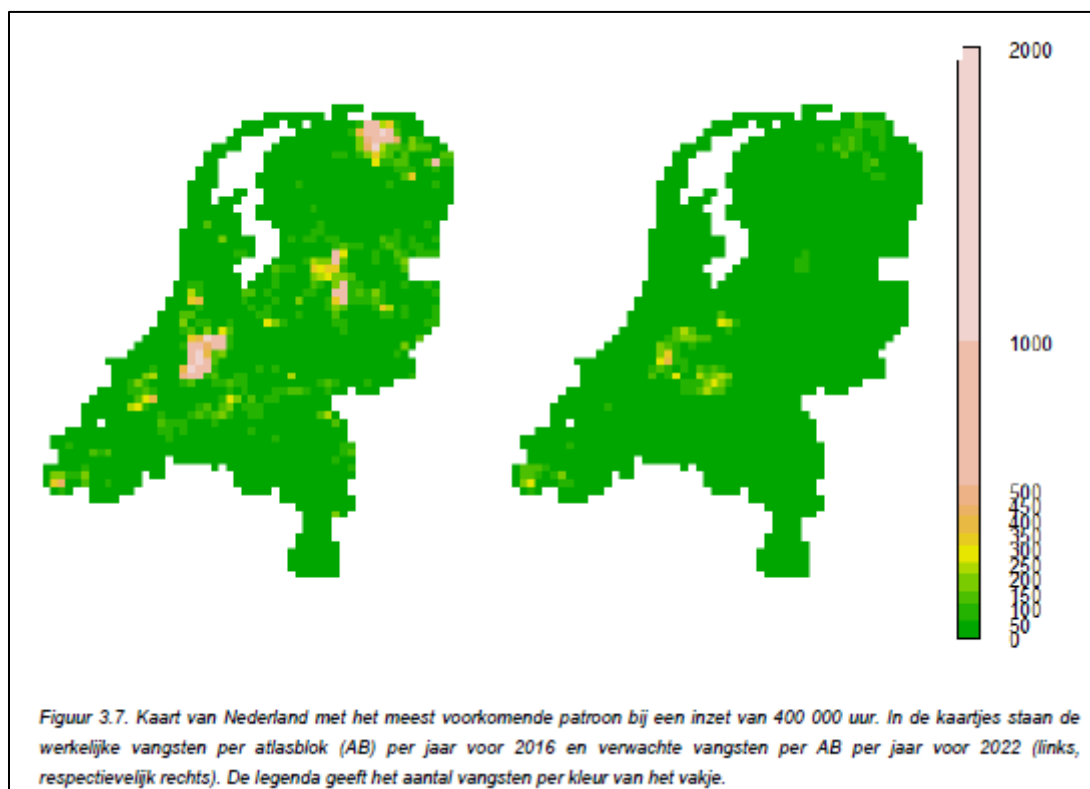
3 Wat betekent 'terugdringen tot aan de landsgrens' voor MRB WMNL

Het advies om over te gaan op 'terugdringen tot aan de landsgrens' is een advies aan alle waterschappen in Nederland zonder onderscheid te maken en niet voor ieder waterschap of iedere muskusrattenbeheerorganisatie afzonderlijk uitgewerkt. Tegelijk bevat het rapport een groot aantal handvatten waaruit afgeleid kan worden hoe dit voor onze organisatie ongeveer zal uitpakken. In dit hoofdstuk wordt daar duiding aan gegeven.

3.1 Hoe ziet terugdringen er in tijd en ruimte uit

Bij de woorden 'terugdringen tot aan de landsgrens' zullen de meeste mensen instinctief het beeld hebben dat gestart wordt linksboven bij Texel en dat het vervolgens in Zuidoostelijke richting beweegt tot Limburg ook schoon is. In de praktijk zal het zo niet gaan. Dat komt omdat muskusratten in Nederland niet alleen van buiten de grens komen, maar ook nog in grote getale geboren worden in Nederland.

Op de kaartjes hieronder is een voorspelling te zien van de restpopulaties in Nederland rond 2022. De grootste daarvan zijn in ons gebied. Wij gaan er daarmee vanuit dat ons beheersgebied als één van de laatste in Nederland muskusrattenvrij zal zijn.

Bron: 'De toekomst van muskusrattenbeheer in Nederland; de mogelijkheden onderzocht'

3.2 Solidariteitsbijdrage

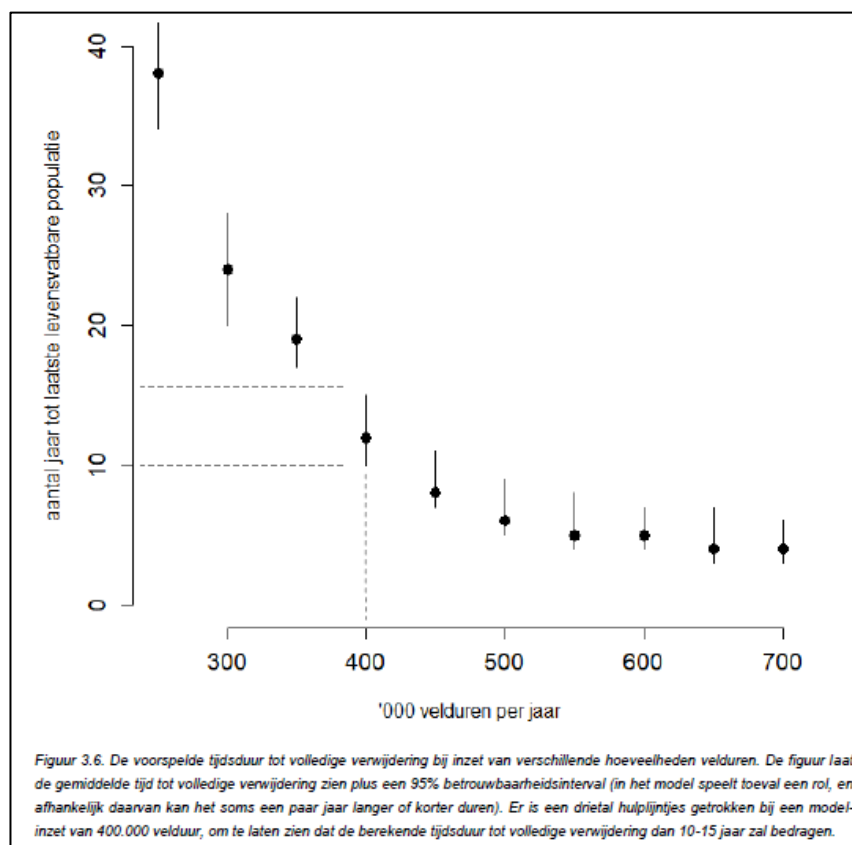
Wanneer het doel ‘terugdringen tot aan de landsgrens’ bereikt is, zal de inspanning om dat zo te houden voor de grenswaterschappen veel groter zijn dan voor de andere waterschappen. In het voorstel dat voorgelegd is aan de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen - ten aanzien van de nieuwe strategie - is ingebed dat uitgewerkt wordt hoe de lasten in de toekomst solidair zullen worden verdeeld. De uitkomsten van dat onderzoek worden medio 2020 verwacht.

Voor (tenminste) de komende beleidsperiode voorzien wij niet dat verschuiving van middelen buiten ons gebied aan de orde zal zijn. De beste bijdrage die wij kunnen leveren aan de landelijke strategie is zo snel mogelijk ons eigen gebied leegvangen. Los daarvan is er altijd bereidheid om andere organisaties te helpen wanneer daar vraag naar is, zoals dat andersom ook gebeurt.

Wel verwachten wij in de uitwerking van de landelijke strategie een voorstel waarbij onze waterschappen ná de komende 5 jaar significant meer moeten gaan bijdragen aan de kosten voor bestrijding buiten onze grenzen. De kosten voor onze basisbezetting zullen vanaf 2025 naar verwachting aanzienlijk lager kunnen worden. De besparing op de kosten voor MRB WMNL zal – zoals het er nu naar uit ziet - voldoende zijn om een solidariteitsbijdrage aan de grenswaterschappen te kunnen betalen.

3.3 Tempo van leegvangen

Volgens het model van Emiel van Loon zal een landelijke inzet van 400.000 velduren resulteren in volledige verwijdering in 10 tot 15 jaar.

Bron: 'De toekomst van muskusratten-beheer in Nederland; de mogelijkheden onderzocht'

Omdat wij in West en Midden Nederland grosso modo op het gemiddelde zitten van inzet en van populatie, gaan wij er vanuit dat dit ook geldt voor onze organisatie. Onze insteek is daarom om in ieder geval voor de komende beleidsperiode vast te houden aan (ruim) 100.000 velduren per jaar.

In het model wordt uitgegaan van historisch rendement van een velduur. Ons streven is het rendement per velduur te verbeteren. Ook op die manier wordt het doel sneller bereikt. Daarvoor gebruiken we onder andere nieuwe technieken en strategieën.

Wij kiezen niet voor een voorstel om het aantal velduren op te hogen voor de komende periode. Zouden we dat willen, dan vergt dit een enorme inspanning om veel nieuwe mensen op te leiden, wetend dat dit dan is voor een relatief korte periode waarin nog veel moet worden gevangen.

3.4 Consequenties voor de organisatie

Het kiezen voor een strategie van ‘terugdringen tot aan de landsgrens’ of in ons geval tot aan de gebiedsgrens heeft op termijn grote gevolgen voor onze organisatie en voor de medewerkers. Wij zijn er van overtuigd dat het mogelijk is naar di nieuwe situatie toe te groeien zonder dat dit gaat leiden tot gedwongen ontslagen of tot minder aantrekkelijke arbeidsomstandigheden. Maar wij realiseren ons dat dit alleen gaat lukken wanneer we daar tijdig actie voor ondernemen.

Wanneer de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen gaat besluiten over te gaan tot de strategie ‘terugdringen tot aan de landsgrens’ zal aansluitend een onderzoek gestart worden naar de organisatorisch gevolgen van deze beslissing. Naar verwachting zullen de resultaten van dit onderzoek medio 2020 beschikbaar zijn. Voor deze beleidsvisie kan die input niet meegenomen worden. Om die reden hebben wij voor onze organisatie een eigen globale inschatting gemaakt. Bij deze inschatting is gebruik gemaakt van indicatoren die uit het onderzoek Toekomst van muskusrattenbeheer in Nederland.

Hoe kan muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland eruit zien over 10 tot 15 jaar?

Zo’n 70* medewerkers zijn in dienst die het ambacht van muskusrattenbeheer beheersen

Muskusrattenbeheer is een deel van hun werk geworden, ongeveer 60%* per jaar

Het gebied van West en Midden Nederland is in principe vrij van muskus- en beverratten

Controle op (nieuwe) aanwezigheid van muskusratten gebeurt met hulp van watermonsters

Bij geconstateerde aanwezigheid wordt een team MRBers direct ingezet op volledig wegvangen

Veel MRBers hebben een specialisme (drassig gebied, speurhond begeleiden, dronep|loot etc)

Resterende uren worden deels vast deels flexibel besteed aan diverse andere waterschapstaken

MRBers onderscheiden zich in de waterschappen door hun natuurkennis en brede inzetbaarheid

* Zeer grove schattingen, sterk afhankelijk van toekomstige keuzes en ontwikkelingen

Waar zal MRB WMNL dan ongeveer moeten staan in 2024?

Minder dan 4000 vangsten per jaar ofwel 0,05 vangsten per kilometer

Gebruik van eDNA, drones en speurhonden is operationeel ingebed

Probleemhaarden worden op maat aangepakt met inzet van teams en specialismen

Tenminste 50% van de MRBers is breder inzetbaar als waterschapmedewerker

Gevarieerde samenwerking op veldniveau met alle waterschappen van MRB WMNL

Leeftijdsopbouw en fysieke gezondheid van de organisatie is toekomstbestendig

Samenwerking met andere (bestrijdings)organisaties is tenminste even goed als nu

3.5 Analyse van MRB WMNL op dit moment

Om scherp in beeld te krijgen hoe die situatie bereikt kan worden is met een zelfevaluatie onderzocht waar de organisatie op dit moment staat.

Sterktes

Vakmanschap
Flexibiliteit inzet uren
Schaalvoordeel
Natuurkennis
Borging waterschappen

Zwaktes

Afstanden in organisatie
Opleidingsniveau
Klassieke structuur
Leeftijdsopbouw
Slijtend beroep

Kansen

Nieuwe technieken zoals eDNA
Gedeelde strategie Nederland
Nieuwe waterschapstaken
Werk wordt minder zwaar
Nieuwe communicatiemiddelen

Bedreigingen

Dieren leren vallen ontwijken
Beperkingen toegang gebieden
Natuurontwikkelingen
Langer doorwerken tot AOW
Draagvlak voor aanpak

4 Uitwerking doelen beleidsperiode 2020-2024

In hoofdstuk 3 is geschetst waar MRB WMNL ongeveer zal moeten staan in 2024. Deze doorkijk is daarmee het vertrekpunt van de uitwerking van het beleid voor de komende beleidsperiode. In dit hoofdstuk volgt de uitwerking daarvan langs 4 hoofddoelstellingen

- Populatie sterk terugdringen
- Focus op innovatie en ontwikkeling
- Duurzaam inzetbare medewerkers
- Zorgen voor behoud van draagvlak

In de bestuurlijke opdracht tot uitwerking van deze beleidsvisie is een aantal doelen en randvoorwaarden geformuleerd. Deze zijn in de volgende paragrafen overgenomen onder de hoofddoelstellingen.

4.1 Populatie sterk terugdringen

Hoe sneller de populatie muskusratten in Nederland weggevangen wordt, hoe minder dieren er in totaal gedood hoeven worden om het doel te bereiken. Elk jaar is daarom het doel voor iedere muskusrattenbeheerder om zoveel mogelijk dieren te vinden en te vangen. Iedere waarneming van de aanwezigheid van muskusratten leidt tot een gerichte vangactie. Hoe meer dieren gevangen worden, hoe kleiner de populatie wordt, hoe minder voortplanting plaatsvindt, hoe minder dieren er het volgende jaar gevangen hoeven worden. De beperkende factor voor de organisatie is beschikbare tijd. Per jaar zijn er ongeveer 100.000 velduren beschikbaar voor speuren en vangen op een totaal van 78.000 kilometer watergang. Door gerichte inzet van velduren daar waar het te verwachten rendement het hoogst is, wordt de populatie het snelst gereduceerd, onder de voorwaarde dat oog gehouden wordt op schone gebieden ter voorkoming van her-kolonisatie.

Doel 4.1.1 Sturen op een gemiddeld jaarlijkse reductie van de populatie in het eigen gebied van MRB WMNL van 25% ten opzichte van het jaar ervoor, teneinde in 2024 het aantal vangsten terug te brengen tot ongeveer 3000¹ vangsten.

Kijkend naar de snelheid waarmee de afgelopen jaren de populatie muskusratten in het eigen beheergebied teruggedrongen is én wat andere organisaties voor succes hebben weten te behalen én wat er aan innovaties in de pijplijn zit, lijkt het redelijk om aan te nemen dat een gemiddelde reductie van 25% per jaar over een periode van 5 jaar zeer ambitieus maar realiseerbaar is. Daarbij is niet de verwachting dat deze daling elk jaar rond de 25% procent zal zijn. Afhankelijk van natuurlijke omstandigheden en het beschikbaar komen van nieuwe technieken zal het ene jaar succesvoller blijken dan het andere. Het succes van een innovatie zal zich in eerste instantie vertalen door een hoger rendement van de velduren. Dat resulteert naar verwachting eerst in een relatief lage

¹ Dit aantal is afhankelijk van de realisatie van het aantal vangsten in 2019. De prognose daarvoor is 12.200 vangsten. Als dat gerealiseerd wordt, kunnen we uitkomen in de buurt van de 3000 vangsten. Wanneer het aantal vangsten in 2019 hoger uitkomt, bijvoorbeeld op het niveau van 2018 met 15.200 vangsten, dan wordt toch bereikt dat het aantal vangsten onder de 4000 uitkomt wat nodig is om 'terugdringen tot aan de landsgrens' in een periode van 10 tot 15 jaar te kunnen behalen.

vangstreductie ondanks een relatief hoge populatiereductie. Hoe dit effect zich verdeelt over de beleidsperiode zal manifesteren is lastig te voorspellen, met name door onzekerheid over operationeel beschikbaar komen van innovaties.

Doel 4.1.2 Streven naar een jaarlijkse reductie van de populatie in ieder van de deelnemende waterschappen ten opzichte van het jaar ervoor

Sinds 2016 werkt MRB WMNL vanuit een strategie waarbij het meeste aandacht gaat naar de gebieden met de hoogste muskusrattenpopulatie. Daarvoor wordt capaciteit weggehaald bij gebieden met een lagere populatie. Deze aanpak is heel effectief gebleken in het terugdringen van de totale populatie in het beheergebied. De komende jaren zal deze strategie voortgezet worden. Tegelijk blijven we er naar streven dat in principe de *populatie* in elk van de waterschappen jaarlijks daalt. In waterschappen waar de populatie al heel laag is, hebben wij de afgelopen jaren gemerkt dat het lastig is om grote fluctuaties in het aantal *vangsten* te voorkomen.

Nu nog is het aantal vangsten in een gebied de belangrijkste graadmeter voor de populatie. Omdat het aantal vangsten in een gebied ook sterk afhankelijk is van de hoeveelheid en kwaliteit van de inzet, is dit niet bepaald de onafhankelijke graadmeter die je wenst. Betere methoden om een goede schatting te geven van de populatieomvang zijn daarom zeer gewenst. Met behulp van eDNA is het naar verwachting binnen enkele jaren mogelijk om de populatieomvang te schatten los van het aantal vangsten.

Doel 4.1.3 Sturen op het ‘volledig leegvangen en leeg houden’ van delen van het gebied die daarvoor het meest geschikt zijn, voor tenminste 10% van het oppervlakteareaal van het samenwerkingsverband uiterlijk eind 2024

De wens om eind 2024 al een significant deel van het beheergebied volledig leeg te vangen is tweeledig. Een *helemaal schoon gebied* vraagt aanzienlijk minder aandacht dan een *bijna schoon gebied*. Daarnaast heeft het waarde om tijdig te leren wat er voor nodig is om een relatief groot gebied helemaal schoon te krijgen en te houden.

Na een serie succesvolle vooronderzoeken, is in 2018 gestart met het onderzoek naar de beste manier om eDNA onderzoek van watermonsters in te zetten ter ondersteuning van het speuren naar muskusratten. In 2019 is in pilotvorm al gestart met meer grootschalig speuren naar aanwezigheid van muskusratten met behulp van eDNA in gebieden die relatief schoon zijn. De resultaten hiervan zijn bemoedigend. De huidige verwachting is daarom dat het met deze techniek mogelijk en - binnen beschikbare budgetten - betaalbaar moet zijn om tenminste de kop van Noord Holland volledig leeg te vangen en leeg te houden. Dat gebied beslaat ongeveer 10% van het oppervlak van het beheergebied.

Doel 4.1.4 Het werk zodanig uit te voeren dat onnodig dierenleed tot een minimum wordt beperkt en daarover te rapporteren aan de betreffende Provincies als bevoegd gezag

Onder onnodig dierenleed verstaan wij leed dat veroorzaakt wordt door een ongewenste vangst en leed dat ontstaat wanneer een gewenst gevangen dier niet zo snel mogelijk overlijdt. Beide proberen we te voorkomen. Om te zorgen dat gevangen muskusratten zo min mogelijk lijden, maken we sinds 2019 alleen nog gebruik van klemmen die voldoen aan de internationale standaard voor humane vallen (*Humane Trapping Standards Regulations*). Daarnaast worden klemmen zodanig geplaatst dat de kans op onnodig lijden zo klein mogelijk is. Bij het plaatsen van welke val dan ook is het helaas vrijwel onvermijdelijk dat dieren gevangen worden die geen doel-vangst zijn. Voor een groot deel betreft dit andere plaagdieren zoals bruine ratten, maar helaas ook dieren die niet ongewenst of

zelfs zeer gewenst zijn in het gebied. In alle gevallen beschouwen wij het vangen van een niet-doeldier een ongewenste vangst. Wij proberen dit te beperken langs twee sporen. In spoor één proberen we in het veld te onderzoeken welke aanpassing aan vangmiddelen en methoden van plaatsten ervan mogelijk zijn die het aantal bijvangsten beperken. Daarbij houden we uiteraard rekening met de beperkingen in modificatie die toegestaan is vanwege de certificering van vangmiddelen. In spoor twee analyseren wij (bij)vangstgegevens om een betere balans te vinden tussen gewenste en ongewenste vangsten. Beide onderzoeks-sporen vinden plaats in samenwerking met de andere MRB-organisaties in Nederland.

Jaarlijks wordt door ons gerapporteerd aan de Provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht over aantallen vangsten en bijvangsten en maatregelen die wij treffen ter voorkoming van onnodig dierenleed als voorwaarde voor de Opdracht ex artikel 3.18 Wet natuurbescher.

Randvoorwaarde 4.1.5 Medewerking van Provinciale Staten van de provincies Noord Holland, Zuid Holland en Utrecht voor het tijdig verlengen van de Opdracht ex artikel 3.18 Wet Natuurbeheer tbv het uitvoeren van de werkzaamheden

De doelstelling van het reduceren van de populatie muskusratten is alleen mogelijk met medewerking van de Provincies in de vorm van het verlenen van een Opdracht. De Provincies Zuid-Holland en Utrecht hebben zo'n Opdracht voor onbepaalde tijd verleend aan MRB WMNL onder voorwaarde van het nakomen van de voorschriften. De provincie Noord-Holland heeft een Opdracht verleend voor een periode van 5 jaar tot 16 juni 2023. Theoretisch is het mogelijk dat zij na die datum de opdracht niet wensen te verlengen.

4.2 Focus op innovatie en ontwikkeling

Ontwikkelingen in de technologie gaan sneller dan ooit en bieden veel kansen, ook in ons vakgebied. Kansen ontstaan de laatste jaren zelfs zo snel dat we moeite hebben het bij te houden. Tegelijk zien we het grote belang hier prioriteit aan te geven. De komende jaren gaan we daar op intensiveren. Aandacht is daarbij vooral nodig voor het sneller benutten van kansen die ontstaan. Dit vraagt om een nog flexibeler organisatie.

Doel 4.2.1 Gebruik te maken van huidig en toekomstig beschikbare innovaties om te komen tot een efficiëntere werkwijze om de populatie muskusratten te verkleinen

De komende jaren gaan we proberen om nieuwe technieken en methoden sneller in te zetten. Waar mogelijk worden pilots gestart om te onderzoeken waar directe inzet van de techniek al mogelijk is binnen de kaders van de begroting. Daarbij zal gestart worden in situaties en gebieden waar met die nieuwe techniek naar verwachting de meeste winst valt te behalen. Op korte termijn wordt in ieder geval gewerkt aan de operationele inzet van

- speurhonden voor de nauwkeurige lokalisatie van verstopte muskusrattenbouwen
- drones voor het lokaliseren van bewoonde winterhutten
- eDNA-analyse voor het detecteren van recente aanwezigheid van muskusratten

Daarbij wordt steeds afgewogen welke mensen, methoden en middelen per situatie het meest geschikt zijn om in te zetten.

Doel 4.2.2 Actief deel te nemen aan onderzoek dat in samenwerking met de Unie van Waterschappen, het STOWA en de andere bestrijdingsorganisaties wordt georganiseerd

Onderzoek dat gedaan wordt in het kader van de muskus- en beverrattenbestrijding in Nederland wordt in principe allemaal gedaan voor en door alle MRB-organisaties. Dit gebeurt onder de bestuurlijke vlag van de CMB² en wordt geoperationaliseerd in de TMB onder toezicht van de WMB. De STOWA draagt bij in de kosten van deze onderzoeken. De begeleiding en uitvoering van deze onderzoeken ligt grotendeels bij de MRB organisaties zelf waarbij ieder zijn aandeel neemt. De voortgang van de onderzoeken wordt periodiek besproken. Niet iedere organisatie neemt actief deel aan elk onderzoek. MRB WMNL neemt op dit moment actief deel aan het onderzoek eDNA, samen met Wetterskip Fryslân en MRB Noordoost Nederland. Aan de pilot 'toepassing van speurhonden bij MRB' die in het najaar 2019 gaat starten doen wij net als alle andere organisaties actief mee. Een onderzoek naar 'bijvangst' hebben wij als MRB WMNL in 2018 zelf opgestart. De voortgang en resultaten daarvan delen wij in dit verband met de andere organisaties.

Doel 4.2.3 Gebruik te maken van aanbevelingen uit onderzoeksrapporten over aansturing om te komen tot een efficiëntere werkwijze

In het onderzoek naar de Toekomst van het muskusrattenbeheer in Nederland zijn niet alleen aanbevelingen gedaan omtrent het na te streven doel, maar ook een aantal gerichte adviezen gegeven die naar verwachting zullen leiden tot een betere werkwijze. Deze adviezen zullen betrokken worden in de verdere ontwikkeling van de organisatie.

Doel 4.2.4 Mee te werken aan een op te richten programma 'verbetering muskusrattenbestrijding' waarin de mogelijkheden van versterkte samenwerking tussen de bestrijdingsorganisaties verder uitgewerkt worden

Op 14 juni is in de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen besloten wordt om over te gaan tot de strategie 'terugdringen van muskusratten tot aan de landsgrens'. Daarbij is de opdracht gegeven te onderzoeken hoe dit het beste vorm gegeven kan worden. Dit onderzoek zal onder toezicht van de WMB uitgevoerd worden en MRB WMNL zal daar ruimhartig aan meewerken. De resultaten van dit onderzoek worden volgens de huidige planning medio 2020 verwacht.

Voor invulling van 'versterkte samenwerking' tussen bestrijdingsorganisaties ziet MRB WMNL voor de komende beleidsperiode geen aanleiding te veronderstellen dat dit gevolgen heeft voor de huidige organisatievorm. Of dat voor de periode daarna ook zal gelden laat zich op dit moment moeilijk voorspellen en zal zeker onderdeel zijn van het onderzoek.

4.3 Duurzaam inzetbare medewerkers

Een groot deel van de muskusrattenbeheerders doet dit werk al decennialang en heeft het altijd beschouwd als een baan tot aan het pensioen. Om verschillende redenen is dit voor velen van hen niet langer een reëel perspectief. In de eerste plaats heeft het werk zijn fysieke tol geëist. Jarenlang sloot-in-sloot-uit heeft onder veel oudere werknemers geleid tot slijtage die het werken als muskusrattenbeheerder onmogelijk maken. Daarnaast speelt een verhoging van de pensioenleeftijd, de verandering van het type werkzaamheden en een toekomstperspectief waarin er minder werk zal zijn voor muskusrattenbeheerders. Er zal gewerkt gaan worden aan kansen die recht doen aan de mensen die aan de wieg hebben gestaan van het succes dat er nu ligt. Daarnaast zal gewerkt worden aan het aantrekkelijk houden van het vak om te borgen dat er ook in de toekomst voldoende

² CMB staat voor Commissie Muskus- en Beverratten. Dit is een bestuurlijke commissie van de Unie van Waterschappen. De CMB wordt ondersteund door WMB (managers/directeuren) en TMB (beleidsadviseurs).

capabele mensen zijn die de muskusrattentaken die er dan zijn willen en kunnen uitvoeren. Deze uitdagingen pakken we op langs de volgende doelen.

Doel 4.3.1 Zorg te dragen voor een duurzame inzetbaarheid – in termen van gezondheid en van arbeidsmarktgeschiktheid - van medewerkers, zowel op korte als lange termijn

Veel van de oudere muskusrattenbeheerders hebben grote fysieke slijtage opgelopen in het beroep. Waar mogelijk wordt het werk aangepast om het minder slijtend te maken. Desondanks is het werk voor sommige medewerkers niet meer uit te voeren. Zij worden ondersteund in het vinden van alternatief werk, zowel binnen als buiten MRB.

In de toekomst zal naar verwachting het vangen van muskusratten een (hoofd)taak worden binnen een bredere functie. Dat vraagt om muskusrattenbeheerders die breder inzetbaar zijn, waarbij nieuwe taken in principe moeten passen bij en naast de werkzaamheden van muskusrattenbeheer.

In een organisatie die zichzelf steeds opnieuw moet uitvinden, past het dat medewerkers de kans krijgen mee te groeien. Daarom worden verschillende mogelijkheden voor aanvullende scholing geboden. Met ingang van schooljaar 2019/2020 kan door een deel van de medewerkers een dag in de week onder werktijd deelgenomen worden aan een maatwerk MBO opleiding, gericht op waterschapvaardigheden.

Doel 4.3.2 De organisatie voor te bereiden op vervolgstappen die noodzakelijk zijn in de beleidsperiode 2025-2030 richting ‘terugdringen tot aan de landsgrens’

In de komende beleidsperiode tot en met 2024 zullen door de medewerkers nog heel veel velduren gemaakt moeten worden om de populatie muskusratten ver genoeg terug te dringen. Naar het zich nu laat aanzien zal in de jaren na 2024 gestart kunnen worden met het significant verminderen van het aantal uren dat nodig is voor muskusrattenbeheer. Medewerkers zullen tegen die tijd aanvullende taken krijgen, in lijn hun talenten en vaardigheden. Dit vraagt om een complexere aansturing en afstemming. Helemaal wanneer medewerkers taken gaan uitvoeren buiten het samenwerkingsverband. Zelfs wanneer dat taken betreft binnen de ‘eigen’ samenwerkende waterschappen. Om daar op voor te bereiden wordt nu al ervaring opgedaan met vormen van detachering van mensen voor tijdelijke klussen. Denk daarbij aan dijkbewaking, mollenvangen en controle op invasieve exoten als watervan. Op kleine schaal zijn de ervaringen hiermee heel positief, voor alle betrokken partijen. De komende jaren zal hier op uitgebreid worden. De reden daar nu al mee te beginnen en niet pas na 2024 is tweeledig. Het detacheren van mensen voor wie het werk te zwaar is geworden of voor wie het werk zijn aantrekkingskracht heeft verloren, helpt hen in hun gezondheid en arbeidsmarktontwikkeling. Daarnaast leert de organisatie om te gaan met de organisatorische complexiteit die gevraagd wordt wanneer dit op termijn op grotere schaal zal worden uitgevoerd.

Doel 4.3.3 Open te staan voor mogelijkheden tot taakverbreding binnen de inliggende waterschappen van het samenwerkingsverband, rekening houdend met de voorwaarden van de Gemene Rekening

De taak van het samenwerkingsverband MRB WMNL is beperkt tot het beschermen van de waterstaatswerken tegen graverij door muskus- en beverratten. Op meerdere momenten is de vraag gesteld of het niet wenselijk is deze taak uit te breiden met bijvoorbeeld de bestrijding van andere invasieve exoten. MRB WMNL ziet dit als een logische gedachte. Wanneer de provincies en de samenwerkende waterschappen daar toe besluiten, is het mogelijk hier invulling aan te geven binnen de ingeslagen richting van de organisatie. Het zal betekenen dat aanvullende taken beschikbaar

komen zonder de administratief meer belastende detacherings-constructies. In hoeverre het mogelijk is taken toe te voegen aan het samenwerkingsverband binnen de kaders van de 'Overeenkomst van kosten voor Gemene Rekening' zal uitgezocht moeten worden.

Randvoorwaarde 4.3.4 Kunnen bieden van een relevant en aantrekkelijk toekomstperspectief voor medewerkers van muskusrattenbeheer op middellange en lange termijn

Op het eerste oog zou je kunnen denken dat het over een jaar of 5 een hele uitdaging wordt om voldoende werk te blijven houden voor alle muskusrattenbeheerders en dat daarom taakverbreding noodzakelijk is als alternatief voor gedwongen ontslagen. In de praktijk blijkt de uitdaging anders te liggen. De uitstroom uit het vak is momenteel zo hoog dat stevig ingezet moet worden op het aantrekken van nieuwe mensen om de doelen te kunnen behalen. Dat is niet alleen het geval bij MRB WMNL. Ook de andere MRB-organisaties zijn uitgebreid nieuwe mensen aan het aannemen en opleiden. De hoge uitstroom is een optelsom van relatief veel mensen die met pensioen gaan – de gemiddelde leeftijd ligt erg hoog – en het succes van het duurzaam inzetbaarheidsbeleid. Medewerkers maken de overstap naar andere banen ter voorkoming van arbeidsongeschiktheid en anderen voelen zich gemotiveerd hun werkzame leven anders in te gaan vullen.

Om voldoende nieuwe mensen te kunnen werven én voldoende huidige medewerkers te behouden, moeten we aan aantrekkelijk toekomstperspectief kunnen bieden. We moeten ze duidelijk maken dat het werk ook op termijn blijft bestaan en dat het – weliswaar in een andere vorm - aansluit op hun talenten als gepassioneerd natuurmensen met oog voor detail. Lukt dat niet, of niet voldoende, dan zal de uitstroom te hoog worden, zullen vacatures niet meer tijdig ingevuld kunnen worden en zullen de doelen niet gehaald worden.

4.4 Zorgen voor behoud van draagvlak

Het bestrijden van muskusratten is geen doel op zich. Je zou het een noodzakelijk kwaad kunnen noemen. Het doel is zorgen voor waterveiligheid van Nederland. In een (toekomst)situatie waarin er in ons gebied nauwelijks nog muskusratten voorkomen, zullen steeds meer mensen het veiligheidsrisico niet ervaren en het doden van aai-bare, schone dieren als onwenselijk bestempelen. Dat zal er toe leiden dat mensen, organisaties en andere bestuurslagen steeds meer uitleg nodig hebben om te begrijpen waarom de waterschappen er voor kiezen om ook de laatste muskusrattenpopulaties in Nederland weg te vangen. MRB WMNL ziet hierin een belangrijke taak om heldere informatie te verstrekken.

Doel 4.4.1 In publieke communicatie de noodzaak van het werk te benadrukken en te richten op het behouden en zo mogelijk versterken van het draagvlak voor de gekozen aanpak

Muskusrattenbeheer is kostbaar en wordt bekostigd uit belastingopbrengsten. Om die reden alleen al is het noodzakelijk duidelijke informatie te verstrekken over nut en noodzaak van het werk, de gekozen aanpak en de argumenten voor die keuze. Primair is dat de verantwoordelijkheid van de waterschappen die hier opdracht toe geven. In praktische zin geeft MRB WMNL hier namens de verbonden waterschappen invulling aan.

Naarmate de muskusrattenpopulatie lager wordt, zullen er steeds minder zichtbare schades zijn en zal het voor mensen steeds minder duidelijk worden waarom de waterschappen kiezen voor deze aanpak. Actieve publiekscommunicatie via verschillende media zal daarom een belangrijk

aandachtspunt blijven. Daarbij wordt waar mogelijk samengewerkt met de andere MRB-organisaties en aangesloten bij landelijke communicatie vanuit de Unie van Waterschappen.

Randvoorwaarde 4.4.2 Voldoende – bij voorkeur jaarrond - toegang tot alle gebieden van terrein-beherende organisaties zoals Natuurmonumenten en Zuid-Hollands Landschap

Om de primaire doelstelling in 2024 te halen is het noodzakelijk dat ook in natuurgebieden de populatie zo snel mogelijk teruggedrongen wordt. Wanneer deze toegang alleen gegeven wordt buiten het broedseizoen, kan de populatie zich door voortplanting steeds herstellen en wordt geen vooruitgang geboekt. Het recht op toegang tot alle gebieden voor MRB WMNL in het beheergebied, wordt in principe geregeld in de Opdracht ex artikel 18 Wet natuurbeheer. De provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht hebben deze toegang ook voor natuurgebieden verleend, onder de voorwaarde dat hierover vooraf overleg plaatsvindt tussen de betreffende terrein-beherende organisatie (TBO) en MRB WMNL. In de praktijk ervaren wij dat TBO's veelal positief staan tegenover het werk van muskusrattenbeheer en zij hun best doen zo min mogelijk toegangsbelemmeringen op te werpen. In sommige situaties ervaren wij helaas meer een nee-tenzij benadering in plaats van de gewenste ja-mits invalshoek. Daar waar belemmeringen in de toegang leiden tot het bedreigen van de doelstelling wordt extra aandacht besteed aan het gesprek met de TBO om te komen tot nieuwe afspraken. Wanneer dit niet leidt tot een gewenste oplossing zal om bestuurlijke ondersteuning vanuit de waterschappen worden gevraagd.

Randvoorwaarde 4.4.3 De fysieke mogelijkheid om alle te bestrijden gebieden te betreden en er vallen te plaatsen op momenten dat dit nodig is

Regels, wetten en afspraken zijn niet de enige belemmeringen waar muskusrattenbeheerders tegenaan lopen in de uitvoering van hun werk. Minstens zo lastig zijn fysieke belemmeringen. Deze hangen veelal samen met een natuurvriendelijke inrichting van gebieden. Helaas is het zo dat zulke oevers een sterke aantrekkingskracht hebben op muskusratten. Ze gedijen er goed en kunnen zich er prima verstoppen. Tegelijk maakt zo'n inrichting het gebied voor muskusrattenbeheerders aanzienlijk moeilijker te betreden en zijn speurbeelden lastiger waar te nemen. Vanuit MRB perspectief is de ideale oever niet een natuurvriendelijke, maar een strakke gemaaide kant. Om andere redenen – met name in de sfeer van biodiversiteit en waterkwaliteit – is dat natuurlijk niet ideaal. Hier is echt sprake van botsende belangen, waarin waterschappen hun afweging zullen moeten maken. Hoe zorgen zij ervoor dat conflicterende doelen met elkaar in balans gediend kunnen worden?

In de huidige praktijk wordt veelal voorafgaand aan de aanleg van formele natuurvriendelijke oevers overleg gepleegd met MRB. Zo kunnen vooraf maatregelen getroffen worden die het werk van MRB in de nieuwe situatie in enige mate ontlasten. Deze samenwerking is indirect via de bekostiging van MRB ook in het voordeel van het waterschap. Op dit spoor zal worden doorgepakt. Vanuit MRB bestaat de wens om overleg hierover te verbreden naar andere meer begroeide oevers. De mate waarin dit van belang is hangt samen met de omvang van de populatie in een gebied. Wanneer een populatie in het gebied zo laag is dat deze buiten het groeiseizoen helemaal bestreden kan worden, zullen er andere wensen zijn ten aanzien van bijvoorbeeld maaibeeld dan op plekken waar nog sprake is van zware besmettingen.

Randvoorwaarde 4.4.3 Dat ook in gebieden waar bevers zich gaan vestigen de mogelijkheid blijft bestaan om – onder voorwaarden - muskusratten te bestrijden

In een klein deel van het beheergebied heeft MRB WMNL al ervaring op kunnen doen met het bestrijden van muskusratten op plekken waar ook bevers zich hebben gevestigd. Om te beginnen levert het altijd mooie foto's op van bestrijders die de beelden graag delen. De bever is een welkome

gast in de wateren. Maar wel eentje die uitdagingen met zich meebrengt. Vanwege de beschermde status van het dier zijn er beperkingen in vangmiddelen die gebruikt mogen worden in zijn omgeving. Dat biedt een populatie muskusratten de gelegenheid zich daar te ontwikkelen. De bever doet daar niet moeilijk over en staat muskusratten zelfs toe 'samen te wonen' in een gangenstelsel.

Historische verspreidingskaarten van de bever in Nederland sinds de herintroductie in 1988 maken zeer aannemelijk dat de aanwezigheid van bevers in het beheergebied van West- en Midden Nederland de komende jaren sterk zal toenemen. Voor MRB zal dit lokaal tot grote uitdagingen gaan leiden die vragen om een andere aanpak van het vangen van muskusratten in die gebieden. Zo kan het nodig zijn de dieren gericht te gaan schieten in plaats van het plaatsen van klemmen waar ook jonge bevers in terecht kunnen komen.

5 Financiën en verantwoording

In de meerjarenbegroting 2017-2010 is afgesproken dat MRB WMNL over een periode van 4 jaar 10% zou bezuinigen ten opzichte van 2016. Op deze manier werd behaald efficiencyvoordeel omgezet in lagere kosten voor de deelnemende waterschappen. Voor de periode 2020-2024 is het voorstel ervoor te kiezen efficiencyvoordeel om te zetten in sneller bereiken van het doel, namelijk terugdringen tot aan de landsgrens in 10 tot 15 jaar. Hoe sneller dit bereikt wordt, hoe goedkoper dit per saldo is. Bij de geformuleerde doelstelling van de vangsten van gemiddeld 25% per jaar over de beleidsperiode is gekoppeld aan het effectief gelijk blijven van het budget.

5.1 Kosten voor muskusrattenbeheer

In de uitgangspunten voor de beleidsvisie is het volgende opgenomen over de kosten

Voor de periode 2020 tot en met 2024 uit te gaan van het begrote uitgavenniveau voor 2019 (€ 9.685.000)³ per jaar en daarbij jaarlijks inflatiecorrectie toe te passen

In dit bedrag is de bijdrage aan de overhead voor HDSR (13,5% over het saldo van kosten en baten) inbegrepen.

Bij dit bedrag zijn *niet* de bijdragen aan de Unie van Waterschappen inbegrepen die betrekking hebben op Muskus- en Beverratten.

Bij dit bedrag zijn ook *niet* inbegrepen de kosten voor zogenaamde ‘onderkomens’ van waaruit de uitvoering plaatsvindt en waar materieel gestald wordt. Deze kosten worden individueel door waterschappen gedragen.

5.2 Verdeling kosten over waterschappen

Bij het oprichten van het samenwerkingsverband is gekozen voor een overeenkomst met kosten voor gemene rekening. Deze constructie maakt het mogelijk kosten te verrekenen zonder dat hier belasting over verschuldigd is. Destijds was het beeld dat de afgesproken verdeelsleutel op een later moment herzien zou kunnen worden op basis van nieuwe kentallen. Ondertussen is duidelijk dat de fiscus geen ruimte (meer) biedt voor herziening van de kostenverdeelsleutel. Aanpassen hiervan zou leiden tot het wegvallen van het belastingvoordeel van 21%. Om die reden wordt voorgesteld de overeenkomst ongewijzigd te verlengen voor tenminste de periode van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2024.

³ In genoemde uitgangspunten stond in plaats van dit bedrag € 9.660.000 genoemd. Dat bleek niet het juiste bedrag van de begroting 2019 te zijn. Daarom is dit aangepast.

De begroting over 2019 en de verdeling van de kosten over de waterschappen is als volgt:

Bijdrage deelnemers:		
	Begroting	9.685.034
Waterschap	Verdeling in %	Bijdrage in €
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	18,70%	1.811.101
Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht	17,00%	1.646.456
Hoogheemraadschap van Delfland	5,30%	513.307
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard	12,70%	1.229.999
Hoogheemraadschap van Rijnland	21,70%	2.101.652
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	24,60%	2.382.518
	100,00%	9.685.034

Bron: MRB WMNL begroting 2019

De jaarlijkse inflatie wordt verschillende gerekend voor personele en materiele kosten en zijn respectievelijk 3,25% en 1,5%. In de huidige verhouding tussen personele en materiele lasten komt dat neer op een jaarlijkse inflatie van 2,9%.

5.3 Verantwoording

Langs de lijnen van de hoofd- en subdoelstellingen en randvoorwaarden in hoofdstuk 4 zullen jaarlijks tussendoelen worden geformuleerd in jaarplannen. Over het behalen daarvan zal gerapporteerd worden in jaarverslagen.

Halverwege de beleidsperiode - in de tweede helft van 2022 - zal een tussenevaluatie plaatsvinden en in 2024 een eindevaluatie.

5.4 Risico's

Risico	Oorzaak	Gevolg	Maatregelen	Kans
Onvoldoende toegang tot natuurgebieden	Beheerders van terreinen hebben van de provincie het recht om voorwaarden te stellen aan toegang tot gebieden en maken daar gebruik van.	Onvoldoende bestrijdingsdruk op bepaalde momenten in sommige gebieden waardoor bronpopulaties kunnen groeien.	MRB voert gesprekken met terrein-beherende organisaties om in goed overleg te komen tot werkbare oplossingen. MRB vraagt betreffende waterschappen het verzoek tot toegang ten behoeve van de werkzaamheden kracht bij te zetten.	Hoog
Dieren zijn niet weg te vangen door fysieke belemmeringen	Toename van hoeveelheid natuurvriendelijke oevers (al dan niet	Muskusratten kunnen zich beter verstoppen en	Bij aanleg nieuwe natuur geeft MRB advies over hoe de impact op muskusrattenbeheer beperkt kan worden.	Hoog

	volgens KRW) en andere natuur-ontwikkelingen.	vervolgens voortplanten. Bestrijders kunnen het terrein niet goed bewerken. Fysieke belasting medewerkers neemt toe.	MRB werkzaamheden worden zoveel mogelijk gepland in perioden waarin lastige oevers beter bereikbaar zijn. MRB gaat nog meer overleggen met waterschappen om manieren te vinden elkaar te versterken.	
Innovaties laten langer op zich wachten dan voorzien	Elk onderzoek kent een redelijke mate van onzekerheid of de uitkomsten tijdig beschikbaar en toepasbaar zijn.	Beoogde daling in de populatie zal niet gerealiseerd worden.	MRB probeert - waar mogelijk - parallel aan ontwikkelingen al te starten met implementatie ervan. MRB doet actief mee aan divers landelijk onderzoek waardoor tijdig inzicht verworven wordt omtrent de toepassing in eigen gebied.	Midden
Actieve tegenwerking van het beleid door derden	Mensen die het niet eens zijn met het gevoerde beleid waarbij dieren worden gedood verwijderen vallen	Gesignaleerde dieren worden niet gevangen en kunnen zich voortplanten	MRB communiceert actief over nut en noodzaak van het gevoerde beleid en over maatregelen die getroffen worden dierenleed zo veel mogelijk te beperken.	Midden
Te weinig mensen kiezen ervoor om muskusratten-beheerder te blijven of te worden	Met het perspectief op 'terugdringen tot aan de landsgrens' is er afnemend vertrouwen dat het beroep blijft bestaan.	Het aantal mensen dat dat (blijvend) voor dit werk kiest is te klein om het doel te behalen en/of het resultaat vast te houden	MRB werkt aan het aantrekkelijk houden van het ambacht op termijn als onderdeel van bredere functies. In voorlichting wordt het beroep nadrukkelijk onder de aandacht gebracht bij potentiële werknemers. Er worden tijdig nieuwe mensen geworven en opgeleid voordat de grote pensioenuitstroom optreedt.	Laag
De populatie veert in schone gebieden te ver op als gevolg van de gekozen strategie	Uren worden ingezet in gebieden met veel vangsten ten koste van gebieden waar geen tot weinig muskusratten worden gevangen	Toename van het aantal muskusratten in deelgebieden waar niet of weinig wordt gespeurd	Controle op plaatsen waar eerder muskusratten zijn gevangen. Instandhouden van een minimaal kooienbestand dat fungeert als 'signaleringssysteem'. Extra controle van kooien (passief vangmateriaal) in trekperiodes (voorjaar en najaar). Ingrijpen waar nodig door inzet van de flexgroep.	Laag
Ziekteverzuim daalt onvoldoende	De combinatie van gemiddeld hoge leeftijd en zwaar lichamelijk werk veroorzaakt hoog ziekteverzuim	Er worden te weinig velduren gemaakt met de formatie om de doelstelling te realiseren	Streven naar duurzame inzetbaarheid belangrijke pijler van het beleid (zie paragraaf 4.2)	Laag

TOEKOMST VAN HET MUSKUSRATTENBEHEER IN NEDERLAND – DE MOGELIJKHEDEN ONDERZOCHT

Hetty Klavers, Patrick Poelmann/Dolf Moerkens

BESLUITSTUK

GEVRAAGD BESLUIT

De Ledenvergadering wordt gevraagd om:

1. het gezamenlijke doel van de muskusratbestrijding te wijzigen van 'onder controle (minder muskusratvangsten dan 0,15 per km watergang)' naar 'terugdringen tot aan de landsgrens' (geen muskusratvangsten in het binnenland = '0-populatie') en die situatie te consolideren als deze is bereikt (tegenhouden aan de landsgrens om herkolonisatie in het binnenland te voorkomen);
2. de bestrijdingsorganisaties de opdracht te geven om de gezamenlijke inspanning te richten op het bereiken van het gestelde doel in een periode van 10 tot 15 jaar;
3. de Commissie Muskus- en Beverratten te verzoeken een voorstel te ontwikkelen waarin uitgewerkt is hoe het bereiken en in stand houden van het doel bekostigd kan worden, op basis van solidariteit tussen de waterschappen;
4. de conceptbrief aan de Dierenbescherming vast te stellen.

DE KERN VAN HET ADVIES

- A. Aanleiding: Van 2013 t/m 2017 is de landelijke Veldproef Muskusratten uitgevoerd¹. Het resultaat van deze wetenschappelijk uitgevoerde proef is: goed inzicht in de schade die door muskusratten wordt veroorzaakt aan waterkeringen en kunstwerken, de effecten van de bestrijding op de populatie muskusratten en de mogelijkheden van alternatieve maatregelen. Op basis hiervan is de bestrijdingsstrategie 'terugdringen tot aan de landsgrens' uitgewerkt en vergeleken met andere strategieën.
- B. Belang: Waterschappen dragen zorg voor de waterveiligheid van de Nederlandse delta. Dat is de reden dat in 2011 in het Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de waterschappen ook de zorg dragen om schade aan waterstaatswerken, veroorzaakt door muskus- en beverratten, te voorkomen. Sinds 1 januari 2015 is de Europese verordening 'Invasieve Uitheemse Soorten' van kracht (1143/2014). Zowel de muskus- als beverrat zijn op de EU lijst van invasieve soorten geplaatst, vanwege het bedreigen van de biodiversiteit in Europa. Deze dieren mogen niet worden uitgezet of gehouden. De bestaande populatie mag niet groeien en moet zo mogelijk worden beperkt.
- C. Context: Tijdens de Veldproef Muskusratten ontstond het inzicht dat de strategie 'terugdringen tot aan de landsgrens' tot de mogelijkheden zou behoren. Inmiddels is een bureaustudie afgerond en zijn uit theorie en praktijk belangrijke inzichten verworven die kunnen helpen om nu de strategische keuze te maken voor de toekomstige bestrijding van muskusratten in Nederland.

OVERWEGINGEN

1. *Het wijzigen van de strategie naar terugdringen tot aan de landsgrens.*
Uit nadere analyse blijkt dit de meest wenselijke strategie te zijn. Uit de maatschappelijke kosten-baten analyse volgt dat de totale kosten bij deze strategie op middellange en lange termijn het laagst zijn. Deze strategie scoort het beste in de multicriteria-analyse (minder dierenleed/minder bijvangsten/minder schades/minder negatief effect op biodiversiteit).
2. *Verzoek aan de bestrijdingsorganisaties om de inspanning te richten op het bereiken van het gestelde doel in een periode van 10-15 jaar.*

¹ Zie voor de resultaten: <https://muskusrattenbestrijding.nl/#veldproef>

De inschatting van onze medewerkers en adviseurs is dat het nieuwe doel (terugdringen tot aan de landsgrens en een 0-populatie in het binnenland) bereikt kan worden in 10-15 jaar, bij een inzet van ca. 400.000 velduren per jaar. Dat is ongeveer gelijk aan de huidige inzet. Totdat besloten is over een nog op te stellen vorm van samenwerking (Plan van Aanpak) gaan we door met de huidige werkwijze en bijbehorende financiering. In het op te stellen Plan van Aanpak worden tussentijdse mijlpalen opgenomen. Met de kennis van nu komt er, als het nieuwe doel bereikt is, een lager landelijk kostenniveau.

3. *Opdracht om terugdringen tot aan de landsgrens te realiseren op basis van solidariteit tussen de waterschappen en met een advies te komen over de bekostigingsalternatieven en evaluatiemomenten.*

Om het beoogde doel te bereiken en in stand te houden is een gecoördineerde aanpak nodig. Die wordt in opdracht van een collectief van Secretaris Directeuren uitgewerkt. Daarnaast zullen in de komende 10-15 jaar de kosten in het binnenland gefaseerd afnemen en de kosten aan de grens gelijk blijven of groeien. Daarvoor wordt een aanvullend bestuurlijk besluit met bekostigingsalternatieven voorbereid op basis van solidariteit. In dit advies zal ook een voorstel worden gedaan over de evaluatiemomenten.

4. *Concept reactie op brief Dierenbescherming*

De Dierenbescherming heeft mede namens Bont voor Dieren en Fauna4life een brief gestuurd aan de waterschapsbesturen (zie bijlage LV 19-18b). De Unie van Waterschappen stuurt namens de waterschappen een reactie (zie bijlage LV 19-18c).

BESTUURLIJKE AANDACHTSPUNTEN

Voor het behalen van de doelstelling is het belangrijk dat er voldoende maatschappelijk en politiek draagvlak voor de bestrijding is en blijft, en dat er wettelijk en juridisch geen beperkingen zijn. Als de bestrijding niet overal de best passende middelen kan en mag inzetten duurt het behalen van het doel langer, omdat er langer bronpopulaties achterblijven. Om dit draagvlak te verkrijgen en te behouden werkt de bestrijding volgens strikte protocollen, respecteert zij natuurdoelstellingen en houdt ze zich aan gemaakte afspraken met terreineigenaren. Daar waar maatwerk is vereist wordt dit toegepast. De bestrijdingsorganisaties blijven inzetten op goede relaties met betrokkenen in het veld, waaronder terreinbeherende organisaties. Wetenschappelijke interactie over de resultaten en – waar relevant – publicatie van de resultaten zijn daarin ondersteunend.

ANDERE PARTIJEN

De Dierenbescherming heeft mede namens Bont voor Dieren en Fauna4life een brief met opmerkingen over de nieuwe bestrijdingsstrategie aan de waterschapsbesturen gestuurd (zie bijlage LV 19-18b). De Unie van Waterschappen stuurt namens de waterschappen een reactie (zie bijlage LV 19-18c).

Met het IPO heeft overleg plaatsgevonden over de belemmeringen die we bij terreinbeherende organisaties ervaren bij de uitvoering van de muskus- en beverratbestrijding in natuurgebieden.

Op 15 februari is in het LEF future centrum van Rijkswaterstaat een symposium georganiseerd over de Bestrijdingsstrategie Muskusratten voor stakeholders. Het symposium is goed bezocht, met deelnemers van provincies, terrein beherende organisaties, dierenwelzijnsorganisaties, onderzoekers, Rijkswaterstaat en waterschappen. Alle deelnemers zien het doden van dieren voor onze veiligheid en biodiversiteit als iets dat zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Met name de deelnemers van de dierenwelzijnsorganisaties zijn van mening dat elk dier individueel recht op leven heeft en daarom niet op voorhand gedood mag worden. Zij willen meer geld beschikbaar hebben voor alternatieven, bescherming van waterkeringen tegen graverij en/of het aanwijzen van gebieden waar niet bestreden wordt als dat nog niet heel Nederland kan zijn. Bij de andere deelnemers was een voorzichtig positieve houding te bespeuren over het realiseren van het doel terugdringen tot aan de landsgrens (en wellicht verder), waarbij op termijn zo min mogelijk dieren worden gedood en de bijvangsten naar nul gaan. Ook wil men verdergaande afspraken maken met onze buurlanden (en verder in Europa) om zones aan te wijzen waar muskusratten wel en niet aanwezig mogen zijn.

De reacties van bovengenoemde partijen en de opgehaalde feedback per gesprekstafel tijdens het symposium zijn gedeeld met de Werkgroep (WMB) en Commissie Muskus- en Beverratten (CMB), t.b.v. de advisering over het voorliggende besluit.

RISICO'S

De belangrijkste risico's zijn dat het 1) niet lukt niet om de muskusrat terug te dringen tot aan de landsgrens en een 0-populatie in het binnenland te krijgen, omdat het organisatorisch niet voor elkaar kan worden gekregen, of 2) het nieuwe doel wel wordt gerealiseerd, maar nagelaten wordt om herkolonisatie effectief te voorkomen.

BESPROKEN IN

In de vergadering van de CMB op 9 november 2018 is besloten om dit voorstel voor te leggen aan de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen. Dit voorstel is op 7 december jl. besproken met de portefeuillehouders van alle waterschappen en wordt unaniem ondersteund.

Voor de portefeuillehouders van de 21 waterschappen zijn er in 2018 twee informatiebijeenkomsten gehouden. In de eerste bijeenkomst stonden de resultaten van de Veldproef Muskusratten centraal, in de tweede bijeenkomst is de nieuwe bestrijdingsstrategie en het bestuurlijke proces toegelicht.

Eind september en begin oktober zijn er verspreid door het land (Amsterdam, Breda, Tiel en Zwolle) bestuurlijke informatiebijeenkomsten geweest voor de AB-leden van de waterschappen waarin de resultaten van de veldproef muskusratten zijn toegelicht.

VERVOLG

- Na besluitvorming wordt door de secretarisdirecteuren opdracht gegeven voor een advies over de gecoördineerde aanpak.
- De CMB bereid een aanvullend bestuurlijk besluit voor met bekostigingsalternatieven op basis van solidariteit en evaluatiemomenten.

ACHTERGRONDINFORMATIE

Doel

De waterschappen in Nederland bestrijden de muskusrat (en beverrat) om schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door graverij te voorkomen. Sinds 2011 (wetswijziging naar aanleiding van het Bestuursakkoord Water) zijn de waterschappen hiervoor verantwoordelijk². Het bestrijden van muskus- en beverratten sluit ook aan op Artikel 19 - Beheersmaatregelen van de Europese Verordening 1143/2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten. Om biodiversiteitsredenen zijn zowel de muskus- als beverrat op de Europese lijst van invasieve exoten geplaatst³.

Het huidige doel voor de muskusrattenbestrijding in Nederland is het realiseren van een 'onder controle situatie', waarbij minder dan 0,15 muskusratten per kilometer watergang worden gevangen.

Het hier voorgestelde nieuw te bereiken doel is een situatie waarbij het aantal muskusratvangsten op jaarbasis in het binnenland (dat is exclusief gebieden in de grenszones en langs beken of rivieren die het land binnenkomen) is gedaald tot niet meer dan 500 gedurende een periode van minstens twee jaar.

Daarnaast worden de ons land instromende muskusratten in de grenszone en langs rivieren en beken gevangen. Dit is vergelijkbaar met de huidige werkwijze voor de beverrat. Het aantal vangsten in de grenszones en langs beken of rivieren die het land binnenkomen is afhankelijk van de situatie in het buitenland en vormt daarom geen onderdeel van het doel.

Aanleiding om te besluiten tot een nieuw doel

In de afgelopen jaren is het nut- en noodzaak onderzoek muskusrattenbestrijding afgerond, gevolgd door een landelijke veldproef, die antwoord heeft gegeven op de vragen:

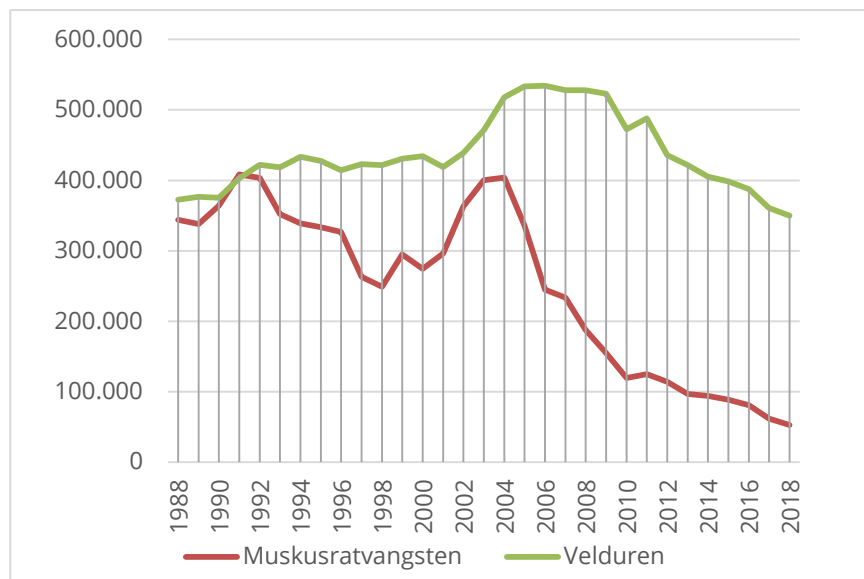
- I) Wat is de populatie- en de (verwachte) vangstontwikkeling bij verschillende bestrijdingsstrategieën?
 - Vlakdekkend-jaarrond bestrijden bij verschillende intensiteit van bestrijden;
 - Seizoensbestrijding;
 - Objectbescherming, ook wel objectbestrijding genoemd.
- II) In welke mate treedt er schade op aan waterkeringen en taluds van watergangen bij deze verschillende strategieën?
- III) Wat is de effectiviteit van reeds bestaande preventieve maatregelen (graafwerende voorzieningen) in deze situaties?

Als spin-off van de landelijke veldproef zijn verschillende andere onderzoeken afgerond en innovaties in ontwikkeling.

² Vanaf ca. 2002 werd in het grootste deel van Nederland de muskus- en beverratten bestrijding al door de waterschappen uitgevoerd.

³ Regulation (EU) No 1143/2014 of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 on the prevention and management of the introduction and spread of invasive alien species.

Het aantal muskusratvangsten in Nederland laat een dalende trend zien (zie nevenstaande figuur), waarbij het effect van eenduidige aansturing door de waterschappen duidelijk zichtbaar is. In 2018 zijn er 53.511 muskusratten gevangen.

Parallel aan de afronding van de veldproef is afgelopen jaar gekeken naar de mogelijkheden voor de bestrijdingsstrategie in de toekomst (zie *Bos, Gronouwe 2018, Toekomst van het muskusrattenbeheer in Nederland, de mogelijkheden onderzocht, A&W-rapport 2461*). In de eerste tussenrapportage van de Veldproef Muskusratten in 2016 werd voor het eerst voorzichtig gedacht aan een nieuwe strategie: terugdringen tot aan de landsgrens⁴. Na afronding van de veldproef – met als resultaat de duidelijk neerwaartse trend in het aantal vangsten – en na uitwerking van die nieuwe strategie, is het advies van de onderzoekers en de CMB om het landelijke doel bij te stellen en ‘te gaan’ voor het terugdringen van de muskusrat tot aan de landsgrens en 0 vangsten/km in het binnenland.

Beoogde resultaat

Uiterlijk in 2034 is er in het binnenland van Nederland geen levensvatbare populatie muskusratten meer. Dat betekent dat er in Nederland, buiten de grenszone, minder dan 500 muskusratten per jaar worden gevangen en de instroom van muskusratten vanuit buurlanden aan de grens en langs de grote rivieren wordt afgevangen. Dat heeft als resultaat:

- Geen schade als gevolg van graverij aan de infrastructuur;
- Minder te doden dieren;
- Veel minder bijvangsten;
- Muskusratten vormen geen bedreiging voor de Nederlandse biodiversiteit;
- Op termijn lagere kosten; de kosten voor de muskusratbestrijding zijn in 2018 33,3 miljoen euro. De verwachting is dat uiterlijk in 2034 de kosten nog ca 20 miljoen euro bedragen (prijsspeel 2018).

Landelijke aanpak

Vanaf 2012 wordt de bestrijding van muskus- en beverrat uitgevoerd door acht bestrijdingsorganisaties, die samenwerken in UvW verband. Die acht bestrijdingsorganisaties bestaan uit samenwerkingsverbanden van waterschappen (Brabant, Rivierenland, West en Midden Nederland en Noordoost Nederland) en individuele waterschappen (Fryslân, Limburg, Zeeland en Zuiderzeeland). De huidige organisaties hebben gezorgd voor een duidelijk neerwaartse trend in het aantal vangsten (bij nagenoeg gelijkblijvende inspanning). Met name de aanpak van het Wetterskip Fryslân is de laatste jaren erg succesvol gebleken. Deze aanpak is door verschillende bestrijdingsorganisaties overgenomen.

⁴ In de rapportages wordt gesproken over volledige verwijdering van de muskusrat uit het binnenland van Nederland. In gesprekken met bestuurders en het bestuur van de Unie van Waterschappen bleek dat deze terminologie leidt tot onbedoelde associaties, die een negatieve framing zouden kunnen opleveren. Dat zou zonde zijn gezien de positieve effecten, vandaar de keuze voor ‘terugdringen tot aan de landsgrens’.

De huidige samenwerking wordt omgevormd naar een intensievere samenwerking waarin onder gezamenlijke verantwoordelijkheid het nieuwe doel wordt gerealiseerd. In een nog op te zetten traject onder aansturing van de VDW wordt de gezamenlijke strategie verder vormgegeven en wordt de huidige werkwijze voor de beverrat geconsolideerd. Deze strategie bevat in ieder geval:

- Een gecoördineerde aanpak die ervoor zorgt dat de inzet van de bestrijding nog beter wordt gericht op die gebieden waar populaties muskusratten voorkomen en de reeds 'schone' gebieden gecontroleerd 'schoon' blijven. Uiteraard blijft ook dan het afvangen van de instroom over de landsgrens een belangrijke prioriteit om herkolonisatie te voorkomen;
- Een gezamenlijk strategisch personeelsbeleid;
- Gezamenlijke Innovatie in vangstmethoden, vangmiddelen en speuren en monitoren; van belang om het gestelde doel te kunnen halen;
- Internationale samenwerking; coördinatie met België en de Duitse Bundesländer.

Herkolonisatie voorkomen

In het rapport 'Toekomst van het muskusrattenbeheer in Nederland' worden verschillende risico's onderkend. De belangrijkste daarvan is het risico van herkolonisatie. Daarvoor is het noodzakelijk om in de gebieden waar het doel (0 vangsten/km) is gehaald een basisbezetting achter te laten en nieuwe monitoringstechnieken te ontwikkelen om herkolonisatie in een vroegtijdig stadium te ontdekken en daarop actie te ondernemen. Met de kennis van nu wordt die basisbezetting ingeschat op 0,5 uur per km watergang per jaar. Het doel kan alleen maar gehaald en geconsolideerd worden als de instroom aan de grens en langs de grotere rivieren wordt afgevangen. Daarvoor worden twee bufferzones ingericht, waarin intensief wordt gespeurd en bestreden. Het is van belang dat de kwaliteit van de bestrijding en de daarbij behorende (financiële) middelen beschikbaar zijn.

Communicatie

De communicatie is gericht op het delen van de nieuwe kennis die is opgedaan in de diverse onderzoeken en op het creëren van draagvlak voor het nieuwe doel 'terugdringen tot aan de landsgrens'.

Doel bij de onderzoeken was dat deze wetenschappelijk onderbouwd zouden zijn, zodat wereldwijd onderzoekers mee kunnen lezen in de resultaten en deze van feedback kunnen voorzien. Het is van belang dat er een brede wetenschappelijke basis ligt onder de nieuwe doelen. Daarvoor zijn reeds verscheidene wetenschappelijke publicaties gerealiseerd en geaccepteerd in wetenschappelijke tijdschriften, en zijn er nog een aantal in bewerking. In het najaar van 2018 en in het voorjaar van 2019 is/wordt bovendien een bijdrage geleverd aan enkele wetenschappelijke congressen. Februari 2019 is een bijeenkomst gehouden met de belangrijkste stakeholders.

Binnen de waterschappen is reeds gestart met het delen van de nieuwe kennis uit de veldproef muskusratten onder bestuursleden en medewerkers.

In het najaar 2018 is in samenwerking met de communicatieadviseurs van de UvW een communicatieplan gemaakt om resultaten en doelen breed te delen. Met name het waarom van het doel terugdringen tot aan de landsgrens moet goed worden uitgelegd op de drie pijlers: Veiligheid, Biodiversiteit en beperking van Dierenleed.

Financiën

Alle bestrijdingsorganisaties samen zetten op jaarbasis ongeveer 400.000 velduren in voor de bestrijding van muskusratten. In 2018 bedroegen de totale kosten daarvan 33,3 miljoen euro. Met inzet van deze middelen is het naar verwachting mogelijk om in een periode van 10-15 jaar het doel 'terugdringen tot aan de landsgrens' te behalen.

Het is belangrijk dat tenminste de huidige inspanning wordt gehandhaafd totdat het doel is bereikt. Daarna zijn middelen nodig om te zorgen dat er geen herkolonisatie meer optreedt en dat de instroom langs de landsgrens en de grotere rivieren wordt afgevangen. Daarvoor zal – met de kennis van nu – nog ca. 20 miljoen euro per jaar nodig zijn.

De gedachte is dat de kosten van de basisbezetting door de waterschappen zelf wordt gedragen en dat de extra kosten die de waterschappen langs de landsgrenzen en langs de grotere rivieren moeten maken op basis van solidariteit door alle waterschappen wordt gedragen. Om dit te bereiken wordt een voorstel uitgewerkt hoe de verschuiving van kosten en de financiering daarvan gefaseerd kan worden doorgevoerd.

Literatuur

De achtergrondinformatie, rapporten en artikelen zijn te downloaden van www.muskusrattenbestrijding.nl (op de pagina's [Veldproef](#) en [Documenten](#)).

De belangrijkste rapporten die de basisvormen achter de voorgestelde nieuwe strategie zijn:

- Veldproef muskusratten Tussenrapportage
- Veldproef muskusratten Eindrapportage
- Toekomst van het muskusrattenbeheer in Nederland, de mogelijkheden onderzocht
- Bureaustudie Invloed van Muskus- en Beverratten op biodiversiteit 2019

Hoogheemraadschap van
Delfland

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	1539
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 november 2019
Agendapunt	H.01
Omschrijving	Verordening Watersysteemheffing 2020

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	21 november 2019

Voorgesteld besluit

Vast te stellen de Verordening watersysteemheffing Delfland 2020.

Onderwerp: Verordening Watersysteemheffing Delfland 2020
Dossiernummer: 1539

Gevraagd besluit VV:
Vast te stellen de Verordening watersysteemheffing Delfland 2020.

1. Probleemstelling - context

Voor het opleggen van de waterschapsbelastingen in 2020 zijn door de VV vastgestelde verordeningen benodigd. In de voorliggende verordening watersysteemheffing 2020 is de verordening 2019 als basis gehanteerd. Hierin zijn de tarieven geactualiseerd voor 2020.

2. Beoogd effect

Correcte verordening watersysteemheffing dat in werking treedt met ingang van 1 januari 2020.

3. Kernboodschap

Het vaststellen van de belastingverordening voor de watersysteemheffing 2020 met daarin opgenomen de tarieven op basis waarvan de RBG, de gemeenschappelijke regeling die voor Delfland de heffing en inning verricht, haar werkzaamheden voor Delfland kan uitvoeren.

4. Historie - eerdere besluitvorming

In de verenigde vergadering van 24 september 2015 (1199528) is besloten tot vaststelling van een nieuwe kostentoedelingsverordening vanaf 2016.
Bij besluit van de verenigde vergadering van 22 november 2018 is de verordening voor de watersysteemheffing 2019 vastgesteld.

5. Regelgeving en Beleid

Waterschapswet:

Artikel 110: bevoegdheid van het algemeen bestuur tot het vaststellen van een belastingverordening.

Artikelen 117, 118, 119: omschrijving en uitwerking watersysteemheffing.

Artikel 73: bekendmaking.

Inspraakverordening Delfland 2011: artikel 2.1.

6. Financiën

Met de aanpassing van de verordening vindt de belastingheffing met ingang van 2020 plaats op basis van de bij de begroting 2020 vastgestelde tarieven.
De aanpassing van de verordening zelf heeft geen financiële gevolgen, het is de uitkomst van andere besluiten namelijk de vastgestelde kostentoedelingsverordening 2016 en de begroting 2020.

7. Duurzaamheid

N.v.t.

8. Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

9. OR/GO

N.v.t.

10. Risico- en beheersmaatregelen

Risico: Zolang de verenigde vergadering de verordening niet heeft vastgesteld, kunnen geen nieuwe tarieven worden gehanteerd.

Beheersmaatregel: Verordening tijdig ter vaststelling voorleggen.

11. Communicatie (in- en extern)

N.v.t.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Op grond van artikel 73 van de Waterschapswet wordt het besluit van de VV tot vaststelling van een verordening bekendgemaakt in het elektronisch Waterschapsblad door plaatsing van de integrale tekst van die verordening.

13. Bevoegd orgaan

De VV om de belastingverordening vast te stellen op grond van artikel 110 van de Waterschapswet.

D&H ter voorbereiding van de besluiten van de VV op grond van artikel 84 lid 2 van de Waterschapswet.

14. Toelichting

In de nieuwe verordening watersysteemheffing zijn de volgende wijzigingen verwerkt ten opzichte van die uit 2019:

1. De tarieven voor 2020 zijn opgenomen (art. 4, 6, 8 en 10);
2. Inwerkingtreding en citeerartikel (art. 19);
2. De naam van de verordening wordt voorzien van het jaartal 2020.

De verordening is:

1. gebaseerd op de modelverordening van de Unie van Waterschappen;
2. aangepast aan de situatie bij Delfland.

Inspraak is alleen zinvol als er bij vaststelling van de Verordening keuzevrijheid is waarbij rekening gehouden kan worden met de zienswijzen van belanghebbenden en dat is hier niet het geval.

De onderbouwing dat inspraak op de belastingverordeningen niet zinvol is, blijkt uit de relatie kostentoedelingsverordening, begroting en belastingverordening:

- a. Uit de vastgestelde begroting volgt welke belastinginkomsten Delfland in 2020 nodig heeft;
- b. Uit de vastgestelde kostentoedelingsverordening volgt op welke wijze de belastingen over de verschillende categorieën worden verdeeld;
- c. In de belastingverordening worden de belastbare feiten, belastingplichtigen, heffingsmaatstaven evenals de uit a. en b. voortvloeiende tarieven vastgelegd.

De tarieven in de Verordening watersysteemheffing Delfland 2020, vloeien dus voort uit eerdere besluiten.

De Verordening watersysteemheffing Delfland 2019 zal buiten werking worden gesteld voor de periode vanaf 1 januari 2020.

15. Bijlagen

Verordening Watersysteemheffing Delfland 2020

Dossiernummer : 1539
Vergaderdatum : 21-11-2019

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 15-10-2019, dossiernummer 1539;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie;

overwegende dat:

- een verordening watersysteemheffing moet worden vastgesteld met de nieuwe tarieven;

Gelet op:

- artikel 77 van de Waterschapswet;
- de artikelen 110 tot en met 122 van de Waterschapswet;

Besluit:

Vast te stellen de navolgende Verordening watersysteemheffing Delfland 2020.

Verordening watersysteemheffing Delfland

Hoofdstuk I Inleidende bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

Deze verordening verstaat onder:

- a. ingezetene: degene die blijkens de basisregistratie personen bij het begin van het kalenderjaar woonplaats heeft in het gebied van het Hoogheemraadschap van Delfland en die aldaar gebruik heeft van woonruimte, met dien verstande dat gebruik van woonruimte door de leden van een gezamenlijke huishouding wordt aangemerkt als gebruik door een lid van dat huishouden, dat wordt aangewezen door de in artikel 123, derde lid, onderdeel b, van de Waterschapswet bedoelde ambtenaar van het waterschap;
- b. heffingsambtenaar belast met de heffing: de krachtens de Gemeenschappelijke regeling Regionale Belasting Groep aangewezen ambtenaar, bedoeld in artikel 124, vijfde lid, onderdeel a, van de Waterschapswet;
- c. invorderingsambtenaar belast met de invordering: de krachtens de Gemeenschappelijke regeling Regionale Belasting Groep aangewezen ambtenaar, bedoeld in artikel 124, vijfde lid, onderdeel b, van de Waterschapswet;
- d. woonruimte: een ruimte die blijkens zijn inrichting bestemd is om als een afzonderlijk geheel te voorzien in woongelegenheid en waarvan de delen blijkens de inrichting van die ruimte niet bestemd zijn om afzonderlijk in gebruik te worden gegeven;
- e. kostentoedelingsverordening: de verordening van het waterschap, bedoeld in artikel 120, eerste lid, eerste volzin, van de Waterschapswet;
- f. buitendijks gelegen onroerende zaken: onroerende zaken die geheel of gedeeltelijk buiten de primaire waterkering zijn gelegen;
- g. waterbergingsgebieden: gebieden die integraal onderdeel uitmaken van het watersysteem en periodiek vanuit het oppervlaktesysteem kunnen overstromen, en daartoe ruimtelijk zijn bestemd en als zodanig in de legger van het waterschap zijn opgenomen;
- h. bemalen gebieden: delen van het waterschapsgebied die niet vrij afwateren en delen van het waterschapsgebied waarin uit de lager gelegen gebieden water wordt opgemalen;
- i. glasopstand: constructie van staand glas of staande constructie van met glas overeenkomend materiaal die bedrijfsmatig wordt aangewend voor de teelt of kweek van gewassen;
- j. natuurterreinen: ongebouwde onroerende zaken waarvan de inrichting en het beheer geheel of nagenoeg geheel en duurzaam zijn afgestemd op het behoud of de ontwikkeling van natuur. Onder natuurterreinen worden mede verstaan bossen en open wateren met een oppervlakte van tenminste één hectare;
- k. ongebouwde onroerende zaken: ongebouwde onroerende zaken die geen natuurterreinen zijn;
- l. gebied van het waterschap: het gebied dat is aangegeven op de bij het provinciaal reglement behorende kaart waarin de zorg voor het watersysteem aan het waterschap is opgedragen;
- m. de heffing: de watersysteemheffing genoemd in artikel 117, eerste lid, Waterschapswet;
- n. verharde openbare weg: de rijbaan van een weg en delen van het kadastraal perceel die dienstbaar zijn aan het verkeer over de weg en verhard zijn;
- o. het waterschap: het Hoogheemraadschap van Delfland.

Artikel 2 Belastbaar feit en belastingplichtigen

1. Ter bestrijding van kosten die zijn verbonden aan de zorg voor het watersysteem wordt onder de naam 'watersysteemheffing' een directe belasting geheven.
2. De in het eerste lid bedoelde watersysteemheffing wordt geheven van hen die:
 - a. ingezetenen zijn als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, met dien verstande dat gebruik van woonruimte door de leden van een gezamenlijke huishouding wordt aangemerkt als gebruik door een door de heffingsambtenaar aan te wijzen lid van dat huishouden;
 - b. krachtens eigendom, bezit of beperkt recht het genot hebben van ongebouwde onroerende zaken in het gebied van het waterschap;
 - c. krachtens eigendom, bezit of beperkt recht het genot hebben van natuurterreinen in het gebied van het waterschap;
 - d. krachtens eigendom, bezit of beperkt recht het genot hebben van gebouwde onroerende zaken in het gebied van het waterschap.

3. Heffingsplichtig in de zin van het tweede lid, onderdelen b, c en d, is degene die bij het begin van het kalenderjaar als rechthebbende in de basisregistratie kadaster is vermeld, tenzij blijkt dat hij op dat tijdstip geen rechthebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is.
4. Voor de toepassing van het tweede lid, onderdelen b, c en d, is heffingsplichtig de:
 - a. beperkt gerechtigde en niet de eigenaar, ingeval de onroerende zaak is onderworpen aan het recht van beklemming, van erfpacht, van opstal of van vruchtgebruik;
 - b. eigenaar voor wat betreft het recht van opstal, indien dat recht uitsluitend is gevestigd ten behoeve van de aanleg of het onderhoud, dan wel ten behoeve van de aanleg en het onderhoud, van ondergrondse dan wel bovengrondse leidingen.
5. Indien de onroerende zaak is onderworpen aan beperkte rechten als bedoeld in het vorige artikellid, heeft voor de heffingsplicht:
 - a. de vruchtgebruiker voorrang boven zowel de opstaller als de erfpachter, onderscheidenlijk de bekleemde meier,
 - b. de opstaller voorrang boven de erfpachter, onderscheidenlijk de bekleemde meier.

Artikel 3 Heffingsmaatstaf

Voor de heffing geldt als heffingsmaatstaf:

- a. ter zake van ingezetenen: de woonruimte,
- b. ter zake van ongebouwde onroerende zaken en ter zake van natuurterreinen: de oppervlakte van de onroerende zaak, uitgedrukt in een aantal hectaren of een gedeelte daarvan,
- c. ter zake van gebouwde onroerende zaken: de waarde die voor het kalenderjaar voor de onroerende zaak wordt bepaald op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken.

Hoofdstuk II Watersysteemheffing ingezetenen

Artikel 4 Tarief ingezetenen

Met inachtneming van het bepaalde dienaangaande in de Kostentoedelingsverordening watersysteembeheer Delfland 2016 bedraagt het tarief van de watersysteemheffing voor de categorie ingezetenen € 123,29 per woonruimte.

Hoofdstuk III Watersysteemheffing ongebouwde onroerende zaken

Artikel 5 Belastingobject

1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk en van artikel 2, lid 2, onderdeel b en artikel 9, derde lid van deze verordening, wordt als één ongebouwde onroerende zaak aangemerkt een kadastraal perceel of een gedeelte daarvan, met dien verstande dat buiten aanmerking wordt gelaten:
 - a. hetgeen ingevolge artikel 9, eerste en tweede lid, wordt aangemerkt als een gebouwde onroerende zaak,
 - b. een natuurterrein.
2. Voor de heffing worden openbare land- en waterwegen en banen voor openbaar vervoer per rail, een en ander met inbegrip van kunstwerken, alsmede waterverdedigingswerken die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning, aangemerkt als ongebouwde onroerende zaken.

Artikel 6 Tarief ongebouwde onroerende zaken

1. Met inachtneming van het bepaalde dienaangaande in de Kostentoedelingsverordening watersysteembeheer Delfland 2016, bedraagt het tarief van de heffing voor ongebouwde onroerende zaken € 91,50 per hectare.
2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid en met inachtneming van het bepaalde dienaangaande in artikel 4 van de Kostentoedelingsverordening watersysteembeheer Delfland 2016, bedraagt het tarief voor verharde openbare wegen € 457,50 per hectare.

Hoofdstuk IV Watersysteemheffing natuurterreinen

Artikel 7 Belastingobject

Voor de toepassing van dit hoofdstuk en van artikel 2, tweede lid, onderdeel c van deze verordening, wordt als één natuurterrein aangemerkt een kadastraal perceel of gedeelte daarvan, met dien verstande dat buiten aanmerking wordt gelaten:

- a. hetgeen ingevolge artikel 9, eerste en tweede lid wordt aangemerkt als een gebouwde onroerende zaak,
- b. hetgeen ingevolge artikel 5 wordt aangemerkt als een ongebouwde onroerende zaak.

Artikel 8 Tarief natuurterreinen

Met inachtneming dienaangaande van het bepaalde in de Kostentoedelingsverordening watersysteembeheer Delfland 2016, bedraagt het tarief van de heffing voor natuurterreinen € 4,56 per hectare.

Hoofdstuk V Watersysteemheffing gebouwde onroerende zaken

Artikel 9 Belastingobject

1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk en van artikel 2, tweede lid, onderdeel d van deze verordening, wordt als één gebouwde onroerende zaak aangemerkt:
 - a. een gebouwd eigendom,
 - b. een gedeelte van een gebouwd eigendom dat blijkens zijn indeling is bestemd om als een afzonderlijk geheel te worden gebruikt,
 - c. een samenstel van twee of meer van de in onderdeel a bedoelde gebouwde eigendommen of van in onderdeel b bedoelde gedeelten daarvan die bij dezelfde belastingplichtige in gebruik zijn en die, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar behoren,
 - d. het binnen het gebied van een gemeente gelegen deel van een in onderdeel a bedoelde eigendom, van een in onderdeel b bedoeld gedeelte of van een in onderdeel c bedoeld samenstel,
 - e. het binnen het gebied van het waterschap gelegen deel van een in onderdeel a bedoelde eigendom, van een in onderdeel b bedoeld gedeelte, van een in onderdeel c bedoeld samenstel of van een in onderdeel d bedoeld deel.
2. Voor de toepassing van het eerste lid maken de ongebouwde eigendommen voor zover die een samenstel vormen met een gebouwd eigendom als bedoeld in het eerste lid, onderdeel a tot en met e, deel uit van de gebouwde onroerende zaak.
3. In afwijking van het bepaalde in het vorige artikellid maken de ongebouwde eigendommen, voor zover de waarde daarvan bij de waardebepaling op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken op basis van het bepaalde krachtens artikel 18, vierde lid, van die wet buiten aanmerking wordt gelaten, geen deel uit van de gebouwde onroerende zaak.

Artikel 10 Tarief

Met inachtneming dienaangaande van het bepaalde in de Kostentoedelingsverordening watersysteembeheer Delfland 2016, bedraagt het tarief van de heffing voor gebouwde onroerende zaken 0,0233% van de heffingsmaatstaf als bedoeld in artikel 3, onderdeel c van deze verordening.

Hoofdstuk VI Heffing en invordering

Artikel 11 Belastingjaar

Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 12 Wijze van heffing

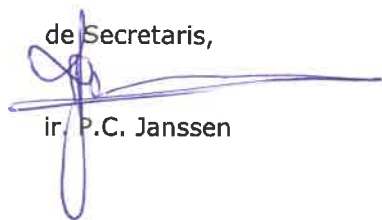
De heffing wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 13 Tenaamstelling en invordering belastingaanslag bij meer belastingplichtigen

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21-11-2019.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'P' and 'J' followed by a long horizontal line.

ir. P.C. Janssen

de Voorzitter,

A handwritten signature in blue ink, featuring a large, stylized 'D' and 'V' followed by a long horizontal line.

dr. P.H.W.M. Daverveldt

1. Indien ter zake van hetzelfde voorwerp van de belasting of hetzelfde belastbare feit twee of meer personen belastingplichtig zijn, stelt de heffingsambtenaar de aanslag ten name van een van hen.
2. Indien de belastingplicht, bedoeld in het eerste lid, voortvloeit uit het genot van een onroerende zaak krachtens eigendom, bezit of beperkt recht en de aanslag ten name van een van de belastingplichtigen is gesteld, kan de invorderingsambtenaar de belastingaanslag op de gehele onroerende zaak verhalen op degene op wiens naam de aanslag ingevolge het eerste lid is gesteld, zonder rekening te houden met de rechten van de overige belastingplichtigen.

Artikel 14 Niet opleggen van aanslagen

1. Belastingaanslagen van minder dan € 5,00 worden niet opgelegd.
2. Voor de toepassing van het eerste lid wordt het totaal van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen als één aanslag aangemerkt.

Artikel 15 Vrijstellingen

1. De heffing wordt niet geheven ter zake van:
 - a. ongebouwde onroerende zaken of natuurterreinen waarvan het Hoogheemraadschap van Delfland genothebende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is,
 - b. ongebouwde gronden behorende tot het strand en de buitenduinen als bedoeld in de legger van de zeewering,
 - c. ongebouwde gronden behorende tot de Delflandsedijk als bedoeld in de legger van de Delflandsedijk en de binnenwaterkering als bedoeld in de legger Binnenwaterkering, landscheidingen, boezem- en polderkaden en waterscheidingen,
 - d. wateren als zodanig in de basisregistratie kadaster vermeld en behorende tot Delflands boezem.
2. De watersysteemheffing gebouwde onroerende zaken wordt niet geheven ter zake van:
 - a. straatmeubilair, waaronder alle zodanige gebouwde eigendommen - niet zijnde gebouwen- worden begrepen die zijn geplaatst ten gerieve of in het belang van het publiek, ten dienste van het verkeer of ter verfraaiing van een in het waterschapsgebied gelegen gemeente, zoals lichtmasten, verkeersinstallaties, standbeelden, monumenten, fontein, banken, abri's, hekken en palen,
 - b. gebouwde onroerende zaken waarvan het Hoogheemraadschap van Delfland genothebende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is.

Artikel 16 Invorderingstermijnen

1. De belastingaanslag bedoeld in artikel 2 het tweede lid, onderdelen a, b, c en d is invorderbaar twee maanden na de dagtekening van het aanslagbiljet.
2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid kan de aanslag, indien deze het bedrag van € 5.000,00 niet te boven gaat, op verzoek van de belastingschuldige door middel van automatische incasso worden ingevorderd in maximaal 10 gelijke maandelijkse termijnen. De eerste termijn vervalt een maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. Het minimum termijnbedrag bij automatische incasso bedraagt € 15,00.

Artikel 17 Kwijtschelding

Van de watersysteemheffing natuurterreinen, de watersysteemheffing ongebouwd en de watersysteemheffing gebouwd wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 18 Nadere regels

Het dagelijks bestuur van het waterschap kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering van de heffing.

Artikel 19 Inwerkingtreding, citeertitel en intrekking huidige verordening

Deze verordening, die kan worden aangehaald als "Verordening watersysteemheffing Delfland 2020", treedt in werking op 1 januari 2020.

De "Verordening watersysteemheffing Delfland 2019" wordt ingetrokken met ingang van 1 januari 2020 met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Hoogheemraadschap van
Delfland

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	1541
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 november 2019
Agendapunt	H.02
Omschrijving	Verordening Zuiveringsheffing Delfland 2020 en Verordening Verontreinigingsheffing Delfland 2020

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	21 november 2019

Voorgesteld besluit

Vast te stellen de Verordening Zuiveringsheffing Delfland 2020 en de Verordening Verontreinigingsheffing Delfland 2020.

Hoogheemraadschap van
Delfland

Onderwerp: Verordening Zuiveringsheffing Delfland 2020 en Verordening
Verontreinigingsheffing Delfland 2020
Dossiernummer: 1541

Gevraagd besluit VV:

Vast te stellen de Verordening Zuiveringsheffing Delfland 2020 en de Verordening
Verontreinigingsheffing Delfland 2020.

1. Probleemstelling – context

Voor het opleggen van de waterschapsbelastingen in 2020 zijn door de VV vastgestelde verordeningen 2020 benodigd. In de voorliggende verordeningen zuiveringsheffing 2020 en verontreinigingsheffing 2020 zijn de verordeningen 2019 als basis gehanteerd. Voor beide verordeningen geldt dat ten opzichte van de verordeningen van vorig jaar tekstuele aanpassingen worden doorgevoerd op basis van de geactualiseerde modelverordeningen; de tarieven zijn ongewijzigd. Na vaststelling worden de verordeningen 2020 verstrekt aan RBG, de gemeenschappelijke regeling die voor Delfland de heffing en inning van de belastingen 2020 uitvoert.

2. Beoogd effect

Correcte verordeningen zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing voor het jaar 2020.

3. Kernboodschap

Het vaststellen van belastingverordeningen voor de zuiveringsheffing en de verontreinigingsheffing 2020 met daarin opgenomen de tarieven op basis waarvan de RBG, de gemeenschappelijke regeling die voor Delfland de heffing en inning verricht, haar werkzaamheden voor Delfland kan uitvoeren.

4. Historie - eerdere besluitvorming

Bij besluit van de verenigde vergadering van 22 november 2018 zijn de verordeningen voor de zuiveringsheffing en de verontreinigingsheffing 2019 vastgesteld.

5. Regelgeving en Beleid

Waterwet: artikel 7.2 en volgende voor de uitwerking van de verontreinigingsheffing.

Waterschapswet: Artikel 110: bevoegdheid van het algemeen bestuur tot het vaststellen van een belastingverordening.

Artikelen 122c tot en met 122l: omschrijving en uitwerking zuiveringsheffing.

Artikel 73: bekendmaking.

Waterschapsbesluit: artikel 6.12.

Inspraakverordening Delfland 2011: artikel 2.1.

6. Financiën

Met de aanpassing van de verordeningen vindt de belastingheffing 2020 plaats op basis van het bij de begroting 2020 vastgestelde tarief.

De aanpassing van de verordeningen zelf heeft geen financiële gevolgen, het is de uitkomst van andere besluiten namelijk de vastgestelde begroting 2020.

7. Duurzaamheid

N.v.t.

8. Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

9. OR/GO

N.v.t.

10. Risico- en beheersmaatregelen

Risico: Zolang de verenigde vergadering de verordeningen niet heeft vastgesteld, kan geen nieuw tarief worden gehanteerd.

Beheersmaatregel: Verordeningen tijdig ter vaststelling voorleggen.

11. Communicatie (in- en extern)

N.v.t.

12. Bekendmaking en vervolprocedure

Op grond van artikel 73 van de Waterschapswet wordt het besluit van de VV tot vaststelling van de verordeningen bekendgemaakt in het elektronisch Waterschapsblad door plaatsing van de integrale tekst van die verordeningen.

13. Bevoegd orgaan

De VV om de belastingverordening vast te stellen op grond van artikel 110 van de Waterschapswet.

D&H ter voorbereiding van de besluiten van de VV op grond van artikel 84 lid 2 van de Waterschapswet.

14. Toelichting

In de nieuwe verordeningen zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing zijn de wijzigingen verwerkt ten opzichte van die uit 2019 gebaseerd op de wijzigingen in de modelverordeningen van de Unie.

Overigens is het tarief zelf (€ 93,50) ongewijzigd gebleven (art. 20 zuiveringsheffing resp. art. 19 verontreinigingsheffing).

De verordeningen zijn:

1. gebaseerd op de modelverordening van de Unie van Waterschappen;
2. aangepast aan de situatie bij Delfland.

Inspraak is alleen zinvol als er bij vaststelling van de verordeningen keuzevrijheid is waarbij rekening gehouden kan worden met de zienswijzen van belanghebbenden en dat is hier niet het geval.

De onderbouwing dat inspraak op de belastingverordeningen niet zinvol is, blijkt uit de relatie begroting en belastingverordening:

- a. Uit de vastgestelde begroting volgt welke belastinginkomsten Delfland in 2020 nodig heeft;
- b. In de belastingverordeningen worden de belastbare feiten, belastingplichtigen, heffingsmaatstaven evenals de uit a. voortvloeiende tarieven vastgelegd.

Zowel het tarief in de Verordening zuiveringsheffing Delfland 2020 als in de Verordening verontreinigingsheffing Delfland 2020, vloeit dus voort uit eerdere besluiten.

De Verordening zuiveringsheffing Delfland 2019 en Verordening verontreinigingsheffing Delfland 2019 zullen buiten werking worden gesteld voor de periode vanaf 1 januari 2020.

15. Bijlagen

**Verordening Zuiveringsheffing Delfland 2020 en Verordening
Verontreinigingsheffing Delfland 2020**

Dossiernummer : 1541
Vergaderdatum : 21-11-2019

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 15-10-2019, dossiernummer 1541;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie;

overwegende dat:

- de verordeningen zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing moeten worden vastgesteld met de tarieven voor 2020;

Gelet op:

- artikel 77 van de Waterschapswet;
- de artikelen 110, 113 en 122c tot en met 122l van de Waterschapswet;
- de artikelen 7.2 en volgende van de Waterwet;
- artikel 6.12 van het Waterschapsbesluit;

Besluit:

1. Vast te stellen de navolgende Verordening zuiveringsheffing Delfland 2020;
2. Vast te stellen de navolgende Verordening verontreinigingsheffing Delfland 2020.

Verordening Zuiveringsheffing Delfland 2020

Artikel 1 Begripsbepalingen

Deze verordening verstaat onder:

- a. zuivering technisch werk: een werk voor het zuiveren van afvalwater of het transport van afvalwater;
- b. riolering: een voorziening voor de inzameling en het transport van afvalwater, in beheer bij een gemeente of een rechtspersoon die door een gemeente met het beheer is belast;
- c. afvoeren: het brengen van stoffen op een riolering of op een zuivering technisch werk in beheer bij een waterschap;
- d. stoffen: de stoffen genoemd in artikel 8 van deze verordening;
- e. afvalwater: afvalwater als bedoeld in artikel 3.4 van de Waterwet’;
- f. drinkwater: drinkwater als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Drinkwaterwet;
- g. drinkwaterbedrijf: drinkwaterbedrijf als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Drinkwaterwet;
- h. woonruimte: een ruimte die blijkens zijn inrichting bestemd is om als een afzonderlijk geheel te voorzien in woongelegenheid en waarvan de delen blijkens de inrichting van die ruimte niet bestemd zijn om afzonderlijk in gebruik te worden gegeven;
- i. bedrijfsruimte: een naar zijn aard en inrichting als afzonderlijk geheel te beschouwen ruimte of terrein, niet zijnde een woonruimte, een zuivering technisch werk of een riolering;
- j. ingenomen water: geleverd drink- en industriewater en warm tapwater, onttrokken grond- en oppervlaktewater en opgevangen hemelwater;
- k. warm tapwater: warm tapwater als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Drinkwaterwet;
- l. de heffingsambtenaar: de krachtens de Gemeenschappelijke Regeling De Regionale Belasting Groep aangewezen ambtenaar, bedoeld in artikel 124, vijfde lid, onderdeel a, van de Waterschapswet,
- m. het waterschap: het Hoogheemraadschap van Delfland.

Artikel 2 Bijlagen

Bij deze verordening behoren de volgende bijlagen:

- a. bijlage I: voorschriften voor meting, bemonstering, analyse en berekening;
- b. bijlage II: tabel afvalwatercoëfficiënten, zoals opgenomen in artikel 122k, derde lid, van de Waterschapswet;
- c. De in bijlage I genoemde normbladen worden bekendgemaakt door terinzagelegging op kantoor Hoogheemraadschap Delfland te Delft.

Artikel 3 Belastbaar feit en heffingsplicht

1. Ter bestrijding van kosten die zijn verbonden aan de behartiging van de taak inzake het zuiveren van afvalwater, wordt onder de naam zuiveringsheffing een directe belasting geheven ter zake van direct of indirect afvoeren op een zuivering technisch werk.
2. Aan de heffing worden onderworpen:
 - a. ter zake het afvoeren vanuit een woonruimte of een bedrijfsruimte: degene die het gebruik heeft van die ruimte,
 - b. ter zake het afvoeren anders dan bedoeld onder a: degene die afvoert.
3. Voor de toepassing van het tweede lid, onderdeel a, is heffingsplichtig:
 - a. in geval van gebruik van een woonruimte door de leden van een huishouden: degene die door de ambtenaar belast met de heffing is aangewezen;
 - b. in geval van gebruik door degene aan wie een deel van een bedrijfsruimte in gebruik is gegeven: degene die dat deel in gebruik heeft gegeven met dien verstande dat degene die het deel in gebruik heeft gegeven, bevoegd is de heffing als zodanig te verhalen op degene aan wie dat deel in gebruik is gegeven;
 - c. in geval van het voor volgtijdig gebruik ter beschikking stellen van een woonruimte of bedrijfsruimte: degene die de ruimte ter beschikking heeft gesteld, met dien verstande dat degene die de ruimte ter beschikking heeft gesteld, bevoegd is de heffing als zodanig te verhalen op degene aan wie de ruimte ter beschikking is gesteld.

4. Indien stoffen met behulp van een riolering worden afgevoerd, is degene bij wie die riolering in beheer is, slechts voor die stoffen die de beheerder zelf op de riolering heeft gebracht aan een heffing onderworpen.
5. Het afvoeren door het Hoogheemraadschap van Delfland is vrijgesteld van de heffing.

Artikel 4 Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsevenredigheid

1. De heffing ter zake van woonruimten en van bedrijfsruimten als bedoeld in artikel 17 is verschuldigd bij het begin van het heffingsjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de heffingsplicht.
2. Indien ter zake van woonruimten de heffingsplicht als bedoeld in het eerste lid in de loop van het heffingsjaar aanvangt, is de heffing verschuldigd voor zoveel 365^e gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na de aanvang van de heffingsplicht, nog volle dagen overblijven.
3. Indien ter zake van woonruimten de heffingsplicht bedoeld in het eerste lid in de loop van het heffingsjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel 365^e gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde heffing als er in dat jaar, na het einde van de heffingsplicht, nog volle dagen overblijven.
4. Indien de heffingsplicht voor woonruimten is beëindigd na de dagtekening van de aanslag, kan de heffingsplichtige een aanvraag tot ontheffing indienen bij de heffingsambtenaar.
5. Het tweede en derde lid zijn niet van toepassing indien de heffingsplichtige het gebruik van de woonruimte beëindigt en direct aansluitend het gebruik krijgt van een woonruimte van waaruit eveneens wordt afgevoerd.

Artikel 5 Heffingsjaar

Het heffingsjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 6 Verzoek tot het doen van aangifte

Met betrekking tot de zuiveringsheffing geheven van gebruikers van bedrijfsruimten, wordt de uitnodiging tot het doen van aangifte gedaan door:

- a. het uitreiken of toezenden van een aangiftebiljet;
- b. het uitreiken of toezenden van een aangiftebrief waarin wordt verzocht om aangifte te doen op de wijze als bedoeld in artikel 7.

Artikel 7 Wijze van aangifte

Het doen van aangifte geschiedt door:

- a. het inleveren of toezenden van het aangiftebiljet met de daarbij gevraagde bescheiden;
- b. het op elektronische wijze toezenden van de door de betreffende programmatuur gevraagde gegevens.

Artikel 8 Grondslag en heffingsmaatstaf

1. Voor de heffing bedoeld in artikel 3 geldt als grondslag de hoeveelheid en de hoedanigheid van de stoffen die in een kalenderjaar worden afgevoerd.
2. Voor de heffing geldt als heffingsmaatstaf de vervuilingswaarde van de stoffen die in een kalenderjaar worden afgevoerd. De vervuilingswaarde wordt uitgedrukt in vervuilingseenheden.
3. Het aantal vervuilingseenheden met betrekking tot zuurstofbindende stoffen wordt bepaald op basis van de som van het chemisch zuurstofverbruik en het zuurstofverbruik door omzetting van stikstofverbindingen, zoals voorgeschreven in Bijlage I van deze verordening. Eén vervuilingseenheid vertegenwoordigt met betrekking tot zuurstofbindende stoffen een verbruik in het heffingsjaar van 54,8 kilogram zuurstof.
4. Het aantal vervuilingseenheden met betrekking tot de stoffen chroom, koper, lood, nikkel, zilver, zink, arseen, kwik, cadmium, chloride, sulfaat en fosfor wordt bepaald op basis van de afgevoerde gewichtshoeveelheden, zoals voorgeschreven in Bijlage I van deze verordening. Eén vervuilingseenheid vertegenwoordigt een in het heffingsjaar afgevoerde gewichtshoeveelheid van:

- a. 1,00 kilogram van de stoffen chroom, koper, lood, nikkel, zilver en zink,
 - b. 0,100 kilogram van de stoffen arseen, cadmium en kwik,
 - c. 650 kilogram van de stoffen chloride en sulfaat,
 - d. 20 kilogram van de stof fosfor.
5. De stoffen zilver, chloride, sulfaat en fosfor worden niet aan de heffing onderworpen.

Artikel 9 Meting, bemonstering en analyse

1. Het aantal vervuilingseenheden van zuurstofbindende en andere stoffen wordt berekend met behulp van door meting, bemonstering en analyse verkregen gegevens. De meting, bemonstering, analyse en berekening geschieden met in achtneming van de in Bijlage I opgenomen voorschriften.
2. De in het eerste lid bedoelde meting, bemonstering en analyse geschieden ieder etmaal van het heffingsjaar, behoudens het bepaalde in artikel 10.
3. De meting, bemonstering en analyse geschieden zodanig dat:
 - a. de gemeten hoeveelheid afvalwater niet meer dan 5% afwijkt van de werkelijke hoeveelheid afvalwater;
 - b. het verkregen monster representatief is voor de totale hoeveelheid stoffen die gedurende de bemonsteringsperiode vanuit het bedrijf of het bedrijfsonderdeel wordt afgevoerd.
4. De heffingsplichtige brengt de wijze van meting en bemonstering met een beschrijving van de daarvoor te gebruiken apparatuur voor aanvang van het heffingsjaar ter kennis van de heffingsambtenaar. Indien het gebruik van de apparatuur in de loop van het heffingsjaar aanvangt of wijzigt, dan wordt dit vóór de ingebruikname of de wijziging ter kennis van de heffingsambtenaar.
5. De heffingsambtenaar:
 - a. kan ambtshalve bepalen dat meting en bemonstering geschieden in afwijking van één of meer van de in Bijlage I, onderdeel A, opgenomen voorschriften, indien deze aannemelijk maakt dat dit noodzakelijk is ter voldoening aan het bepaalde in het derde lid, onderdelen a en b;
 - b. beslist op aanvraag van de heffingsplichtige, dat meting en bemonstering kunnen geschieden in afwijking van een of meer van de in Bijlage I, onderdeel A, opgenomen voorschriften, indien de heffingsplichtige aannemelijk maakt dat daarbij wordt voldaan aan het bepaalde in het derde lid, onderdelen a en b;
 - c. beslist op aanvraag van de heffingsplichtige, dat kan worden afgeweken van de in Bijlage I, onderdeel B, opgenomen analysevoorschriften, indien de heffingsplichtige aannemelijk maakt dat de nauwkeurigheid van de uitkomsten van de analyse hierdoor niet wordt beïnvloed;
 - d. kan omtrent de afwijkingen als bedoeld in de onderdelen a, b en c nadere voorschriften geven.
6. De heffingsambtenaar neemt zijn beslissing, bedoeld in het vijfde lid, onderdelen a, b en c, bij voor bezwaar vatbare beschikking. Deze beschikking bevat in elk geval:
 - a. de voorschriften van Bijlage I, onderdelen A en B, waarvan wordt afgeweken;
 - b. de afwijkingen bedoeld in het vijfde lid, onderdelen a, b en c;
 - c. de nadere voorschriften bedoeld in het vijfde lid, onderdeel d;
 - d. een vermelding van het heffingsjaar of de heffingsjaren waarvoor de beschikking wordt gegeven.
7. De heffingsambtenaar is bevoegd twee of meer ingevolge het vijfde lid genomen beschikkingen, die betrekking hebben op hetzelfde bedrijf of hetzelfde bedrijfsonderdeel, in één geschrift te verenigen.
8. De heffingsambtenaar kan bij veranderingen of te verwachten veranderingen in de hoeveelheid of hoedanigheid van de afgevoerde, respectievelijk af te voeren stoffen, de desbetreffende beschikkingen, bedoeld in het vijfde lid, ambtshalve wijzigen of intrekken in verband met het bepaalde in het eerste lid en het derde lid.

Artikel 10 Beperkte meting, bemonstering en analyse

1. Op aanvraag van de heffingsplichtige, die aannemelijk maakt dat voor de berekening van het aantal vervuilingseenheden kan worden volstaan met gegevens welke met behulp van meting, bemonstering en analyse in een beperkt aantal etmalen zijn verkregen, besluit de heffingsambtenaar dat meting en bemonstering geschieden in afwijking van het bepaalde in artikel 9, tweede lid. Het besluit op aanvraag wordt genomen bij een voor bezwaar vatbare beschikking. Deze beschikking bevat in elk geval:

- a. een opgave van de afvalwaterstromen en de stoffen welke in het onderzoek dienen te worden betrokken;
 - b. de tijdvakken waarin meting en bemonstering geschieden, hetzij ieder etmaal van die tijdvakken, hetzij één of meer daartoe aangewezen etmalen daarvan;
 - c. de wijze waarop de op de voet van letter b verkregen uitkomsten worden herleid tot het aantal vervuilingseenheden over een aldaar bedoeld tijdvak, onderscheidenlijk over het heffingsjaar;
 - d. een vermelding van het heffingsjaar of de heffingsjaren waarvoor de beschikking wordt gegeven.
2. De heffingsambtenaar kan bij veranderingen of te verwachten veranderingen in de hoeveelheid of hoedanigheid van de afgevoerde, respectievelijk af te voeren stoffen, de desbetreffende beschikking, bedoeld in het eerste lid, ambtshalve wijzigen of intrekken, indien toepassing van berekeningsvoorschrift C.2 van onderdeel C van Bijlage I leidt tot een ander aantal etmalen dan in die beschikking is opgenomen.
 3. De heffingsambtenaar neemt zijn beslissing, bedoeld in het tweede lid, bij voor bezwaar vatbare beschikking.

Artikel 11 Hoedanigheidscorrectie

1. Indien de uitkomst van de methode tot bepaling van het chemisch zuurstofverbruik bedoeld in artikel 8 in belangrijke mate is beïnvloed door biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen, wordt op aanvraag van de heffingplichtige op die uitkomst een correctie toegepast.
2. De heffingsambtenaar neemt zijn beslissing als bedoeld in het eerste lid, bij voor bezwaar vatbare beschikking. Deze beschikking bevat in elk geval:
 - a. de wijze van berekening van de correctie;
 - b. de hoeveelheid en samenstelling van het afvalwater waarop de correctie van toepassing is;
 - c. de frequentie en de wijze van onderzoek met betrekking tot meting, bemonstering en analyse;
 - d. een vermelding van het heffingsjaar of de heffingsjaren waarvoor de beschikking wordt gegeven.

Artikel 12 Tabel afvalwatercoëfficiënten

1. In afwijking van het bepaalde in artikel 9, eerste lid, kan het aantal vervuilingseenheden met betrekking tot het zuurstofverbruik in een kalenderjaar voor een bedrijfsruimte of een onderdeel daarvan worden vastgesteld met behulp van de in Bijlage II van deze verordening opgenomen tabel afvalwatercoëfficiënten, indien door de heffingplichtige aannemelijk is gemaakt dat het aantal vervuilingseenheden met betrekking tot het zuurstofverbruik in een kalenderjaar 1.000 of minder bedraagt en dit aantal aan de hand van de hoeveelheid ingenomen water kan worden bepaald.
2. Het aantal vervuilingseenheden als bedoeld in het eerste lid wordt berekend volgens de formule $A \times B$, waarbij:
 - A = het aantal m^3 in het kalenderjaar ten behoeve van de bedrijfsruimte of het onderdeel van de bedrijfsruimte ingenomen water,
 - B = de afvalwatercoëfficiënt behorende bij de klasse van de in Bijlage II opgenomen tabel met de klassengrenzen waarbinnen de vervuilingswaarde met betrekking tot het zuurstofverbruik per m^3 ten behoeve van de bedrijfsruimte of van het onderdeel van de bedrijfsruimte ingenomen water is gelegen.
3. Indien de in het kalenderjaar ingenomen hoeveelheid water niet kan worden vastgesteld aan de hand aan watermeterstanden die aan het begin en aan het einde van het kalenderjaar zijn opgenomen, stelt de heffingsambtenaar die hoeveelheid vast op een door hem nader vast te stellen wijze.
4. De vervuilingswaarde met betrekking tot het zuurstofverbruik per m^3 als bedoeld in het tweede lid wordt bepaald met toepassing van de algemene maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 122k van de Waterschapswet.

5. Indien het aantal vervuilingseenheden met betrekking tot het zuurstofverbruik in een kalenderjaar voor een bedrijfsruimte of een onderdeel daarvan meer dan 1.000 bedraagt en de heffingsplichtige aannemelijk maakt dat de berekening van het aantal vervuilingseenheden met toepassing van de in het eerste lid, aanhef, bedoelde tabel tot geen lagere uitkomst leidt dan die welke wordt verkregen bij berekening op de voet van artikel 9, eerste lid, beslist de heffingsambtenaar bij voor bezwaar vatbare beschikking op aanvraag van heffingsplichtige dat het aantal vervuilingseenheden wordt berekend met toepassing van de tabel.

Artikel 13 Vervuilingswaarde van tuinbouwkassen

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, wordt de vervuilingswaarde van de stoffen die worden afgevoerd vanuit een bedrijfsruimte of een onderdeel van een bedrijfsruimte bestemd om in het kader van de uitoefening van een beroep of een bedrijf onder een permanente opstand van glas of kunststof gewassen te telen, bepaald op basis van het tweede lid.
2. De vervuilingswaarde bedraagt drie vervuilingseenheden per hectare vloeroppervlak waarop onder glas of kunststof wordt geteeld en per deel van een hectare vloeroppervlak een evenredig deel van drie vervuilingseenheden.
3. Indien in de loop van het kalenderjaar het gebruik van een in het eerste lid bedoelde bedrijfsruimte of onderdeel van een bedrijfsruimte, dan wel van een deel daarvan, door de gebruiker aanvangt of eindigt, wordt hij in dat kalenderjaar voor die bedrijfsruimte, voor dat onderdeel of voor dat deel voor een evenredig gedeelte van het op basis van het tweede lid bepaald aantal vervuilingseenheden aan een heffing onderworpen.
4. Een vervuilingswaarde voor de bedrijfsruimte of het onderdeel van een bedrijfsruimte, berekend op basis van het tweede of derde lid, van minder dan vijf vervuilingseenheden wordt op drie vervuilingseenheden, en van één of minder dan één vervuilingseenheid op één vervuilingseenheid gesteld.

Artikel 14 Franchise en drempel

1. Voor de berekening van het aantal vervuilingseenheden in het heffingsjaar voor de groep van stoffen chroom, koper, lood, nikkel en zink wordt een aftrek toegepast, met dien verstande dat het aantal vervuilingseenheden niet lager dan op nihil kan worden gesteld. De aftrek wordt bepaald door het totaal aantal vervuilingseenheden van de zuurstofbindende stoffen, als berekend op grond van de artikelen 9 tot en met 12, te vermenigvuldigen met 0,0162.
2. Voor de berekening van het aantal vervuilingseenheden in het heffingsjaar voor de groep van stoffen arseen, cadmium en kwik wordt een aftrek toegepast, met dien verstande dat het aantal vervuilingseenheden niet lager dan op nihil kan worden gesteld. De aftrek wordt bepaald door het totaal aantal vervuilingseenheden van de zuurstofbindende stoffen, als berekend op grond van de artikelen 9 tot en met 12, te vermenigvuldigen met 0,0027.

Artikel 15 Meetverplichting

1. Indien de vervuilingswaarde met betrekking tot de zuurstofbindende stoffen van een bedrijfsruimte minder bedraagt dan 1.000 vervuilingseenheden wordt, in afwijking van het bepaalde in artikel 9:
 - a. het aantal vervuilingseenheden van de groep van stoffen chroom, koper, lood, nikkel, en zink op nihil gesteld, tenzij de heffingsambtenaar aannemelijk maakt dat het aantal vervuilingseenheden met betrekking tot deze stoffen de in artikel 14, eerste lid bedoelde aftrek te boven gaat;
 - b. het aantal vervuilingseenheden van de groep van stoffen arseen, cadmium en kwik op nihil gesteld, tenzij de heffingsambtenaar aannemelijk maakt dat het aantal vervuilingseenheden met betrekking tot deze stoffen de in artikel 14, tweede lid, bedoelde aftrek te boven gaat.
2. Indien de vervuilingswaarde met betrekking tot de zuurstofbindende stoffen van een bedrijfsruimte 1.000 vervuilingseenheden of meer bedraagt, wordt, in afwijking van het bepaalde in artikel 9:

- a. het aantal vervuilingseenheden van de groep van stoffen chroom, koper, lood, nikkel, en zink op nihil gesteld, indien de heffingplichtige aannemelijk maakt dat het aantal vervuilingseenheden met betrekking tot deze stoffen de in artikel 14, eerste lid, bedoelde aftrek niet te boven gaat;
- b. het aantal vervuilingseenheden van de groep van stoffen arseen, cadmium en kwik op nihil gesteld, indien de heffingplichtige aannemelijk maakt dat het aantal vervuilingseenheden met betrekking tot deze stoffen de in artikel 14, tweede lid, bedoelde aftrek niet te boven gaat.

Artikel 16 Totale vervuilingswaarde van een bedrijfsruimte

De vervuilingswaarde van een bedrijfsruimte, wordt bepaald op de som van de aantallen vervuilingseenheden als berekend in overeenstemming met de artikelen 9 tot en met 15, voor zover deze van toepassing zijn.

Artikel 17 Vervuilingswaarde van kleine bedrijfsruimten

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, wordt de vervuilingswaarde van de stoffen die vanuit een bedrijfsruimte of vanuit een zuivering technisch werk voor het zuiveren van afvalwater worden afgevoerd gesteld op drie vervuilingseenheden indien door de heffingplichtige aannemelijk is gemaakt dat die vervuilingswaarde minder dan vijf vervuilingseenheden bedraagt en op één vervuilingseenheid indien door de heffingplichtige aannemelijk is gemaakt dat die één vervuilingseenheid of minder bedraagt.
2. Indien de aanslag in het heffingsjaar al is opgelegd voor drie vervuilingseenheden en de heffingplichtige aannemelijk maakt dat de vervuilingswaarde één vervuilingseenheid of minder bedraagt, bestaat aanspraak op vermindering. De heffingplichtige kan daartoe na afloop van het heffingsjaar of, bij beëindiging van de heffingsplicht, in de loop van het heffingsjaar een aanvraag indienen bij de heffingsambtenaar.

Artikel 18 Vervuilingswaarde van woonruimten

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, wordt de vervuilingswaarde van de stoffen die vanuit een woonruimte worden afgevoerd, gesteld op drie vervuilingseenheden. De vervuilingswaarde van de stoffen die vanuit een door één persoon gebruikte woonruimte worden afgevoerd, bedraagt één vervuilingseenheid.
2. Het eerste lid is niet van toepassing op de voor recreatiedoeleinden bestemde woonruimten die zich bevinden op een voor verblijfsrecreatie bestemd terrein dat als zodanig wordt geëxploiteerd. De in de vorige volzin bedoelde woonruimten worden samen aangemerkt als een bedrijfsruimte dan wel als onderdeel van een bedrijfsruimte.
3. Indien de in het eerste lid bedoelde situatie dat een woonruimte wordt gebruikt door één persoon ontstaat in de loop van het heffingsjaar, wordt de vervuilingswaarde op één vervuilingseenheid vastgesteld met ingang van de eerste dag volgend op de dag waarin die situatie is ontstaan. Indien de hiervoor bedoelde situatie ontstaat op de eerste dag van een kalendermaand, wordt de vervuilingswaarde met ingang van die dag op één vervuilingseenheid vastgesteld.
4. Indien de in het derde lid bedoelde situatie ontstaat ná de dagtekening van de aanslag, bestaat aanspraak op vermindering. De heffingplichtige kan daartoe een aanvraag indienen bij de heffingsambtenaar.

Artikel 19 Schatting

De heffingsambtenaar kan het aantal vervuilingseenheden in een kalenderjaar geheel of gedeeltelijk door middel van schatting vaststellen, indien door de heffingplichtige:

- a. meting, bemonstering en analyse niet of niet geheel zijn geschied in overeenstemming met de in Bijlage I opgenomen voorschriften;
- b. het aantal vervuilingseenheden niet is berekend met behulp van meting, bemonstering en analyse en bepaling van de vervuilingswaarde op basis van artikel 12, eerste of vijfde lid, 13, eerste lid, 17, eerste lid, of 18, eerste lid, niet mogelijk is;
- c. het aantal vervuilingseenheden niet is berekend met behulp van meting, bemonstering en analyse, bepaling van de vervuilingswaarde op basis van artikel 12, vijfde lid, wel mogelijk is, maar door de heffingplichtige gedurende het heffingsjaar geen aanvraag als bedoeld in dat artikel is gedaan;
- d. niet of niet geheel is voldaan aan de voorwaarden, verbonden aan het in artikel 9, 10 of 11 bedoelde besluit.

Artikel 20 Tarief

Het tarief per kalenderjaar bedraagt € 93,50 per vervuilingseenheid.

Artikel 21 Wijze van heffing en termijnen van betaling

1. De belasting wordt geheven bij wege van aanslag.
2. De aanslag bedoeld in artikel 3 is invorderbaar twee maanden na de dagtekening van het aanslagbiljet.
3. In afwijking van het bepaalde in het tweede lid kan de aanslag, indien deze het bedrag van € 5.000,00 niet te boven gaat, op verzoek van de belastingschuldige door middel van automatische incasso worden ingevorderd in maximaal 10 gelijke maandelijkse termijnen. De eerste termijn vervalt een maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
4. Het minimum termijnbedrag bij automatische incasso bedraagt € 15,00.

Artikel 22 Niet opleggen van aanslagen

1. Belastingaanslagen van minder dan € 5,00 worden niet opgelegd.
2. Voor de toepassing van het eerste lid van dit artikel wordt het totaal van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen als één aanslag aangemerkt.
3. Het bepaalde in dit artikel geldt alléén voor aanslagen vastgesteld als gevolg van artikel 18, eerste lid.

Artikel 23 Nadere regels

Het dagelijks bestuur van het waterschap kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering.

Artikel 24 Inwerkingtreding, citeertitel en intrekking huidige verordening

1. Deze verordening, die kan worden aangehaald als "Verordening zuiveringsheffing Delfland 2020", treedt, met de daarbij behorende bijlagen I en II, in werking op 1 januari 2020.
2. De "Verordening zuiveringsheffing Delfland 2019" wordt ingetrokken met ingang van 1 januari 2020 met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Bijlage I. behorende bij de Verordening zuiveringsheffing Delfland 2020. Voorschriften voor meting, bemonstering, analyse en berekening

Definitiebepalingen

In deze bijlage wordt verstaan onder:

- a verzamelmonster: monster dat is samengesteld in een vooraf vastgestelde periode dat wordt verkregen door (deel)monsters die op basis van volume of tijd zijn genomen;
- b etmaal: de aaneengesloten periode van 24 uur;
- c etmaalmonster: een verzamelmonster dat wordt samengesteld in een etmaal;
- d debiet: de hoeveelheid afgevoerd afvalwater gedurende het etmaal;
- e debietmeter: meter waarmee (bijvoorbeeld door middel van magnetische inductie) het debiet gemeten wordt;
- f momentaan debiet: de hoeveelheid afgevoerd afvalwater gedurende een moment van meting;
- g kalibreren: bepalen van de waarde van de afwijkingen ten opzichte van een van toepassing zijnde standaard;
- h simuleren: het controleren van een debietmeter door het nabootsen van een meetsignaal;
- i justeren: het softwarematig aanpassen van een correctiefactor/meterconstante;
- j nat kalibreren: kalibreren van een debietmeter waarbij daadwerkelijk een nauwkeurig bekende hoeveelheid vloeistof door de debietmeter wordt geleid;
- k gesloten meetsysteem: meetsysteem dat het debiet meet in een gesloten leiding of in een gesloten drukleiding, waarbij het afvalwater niet in contact staat met de buitenlucht;
- l open meetsysteem: meetsysteem waarbij het oppervlak van het stromende afvalwater in contact staat met de buitenlucht;
- m moedermeter: debietmeter, waarvan de installatie kan worden herleid naar de nationale volumestandaard van de aangewezen instantie zoals bedoeld in artikel 12 van de Metrologiewet;
- n bewaartermijn: de periode tussen het einde van het etmaal en het begin van de voorbehandeling ten behoeve van de uitvoering van de analyse;
- o aantoonbaarheidsgrens: laagste concentratie van de component in het monster waarvan de aanwezigheid nog met een bepaalde betrouwbaarheid kan worden vastgesteld, zijnde 3x de spreiding van binnen laboratoriumreproduceerbaarheid.

A. Wijze van meting, bemonstering en monsterbehandeling

Paragraaf A.1 Algemeen

In deze paragraaf worden enkele voorschriften gegeven die gelden bij de wijze van meting, de wijze van monsternamen en -behandeling.

Hierbij gelden de volgende algemene eisen:

- De meet- en bemonsteringsvoorzieningen verkeren in een goede staat, worden regelmatig schoongemaakt en zijn altijd goed en veilig toegankelijk.
- De meet- en bemonsteringsvoorzieningen worden in overeenstemming met onderstaande bepalingen respectievelijk NEN 6600-1 (Water-Monsterneming-Deel 1: Afvalwater 2019) geïnstalleerd en onderhouden.
- Een afvalwaterstroom kan zowel in een open als in een gesloten meetsysteem worden gemeten en bemonsterd.

In paragraaf A.2 wordt nader ingegaan op de meting en in paragraaf A.3 op de bemonstering. In paragraaf A.4 wordt nader ingegaan op de monsterbehandeling.

Paragraaf A.2 Meting

Meting heeft tot doel de hoeveelheid afvalwater per etmaal (het debiet) vast te stellen. Het debiet wordt in de afvalwaterstroom gemeten. Indien het niet mogelijk is om het debiet in de afvalwaterstroom te meten kan het debiet in plaats daarvan worden bepaald op basis van meting van de hoeveelheid water in het watertoevoersysteem van het bedrijf of van de bedrijfsonderdelen. In het laatstbedoelde geval mag de per etmaal afgevoerde hoeveelheid afvalwater niet groter zijn dan de in dezelfde periode toegevoerde hoeveelheid water.

Het meetsysteem is voorzien van een niet–resetbare pulsteller. Registratie van momentane meetgegevens alsmede etmaalgegevens vindt plaats door middel van een printer of datalogger of andere vorm van geautomatiseerd registratiesysteem. Het meetsignaal van het registratiesysteem moet overeenkomen met het meetsignaal van de debietmeter.

A.2.1 Doorstroomsnelheid debiet

Voor een betrouwbare meting is de doorstroomsnelheid van het afvalwater van belang. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen een open en een gesloten meetsysteem.

A.2.2.1 Doorstroomsnelheid debiet open meetsystemen

Bij open meetsystemen wordt een meetput of een meetgoot toegepast. Bij toepassing van een meetput gelden de volgende eisen:

- 1 de momentane debieten in het etmaal, gemeten bij overstorthoogten van minder dan 0,05 meter, bedragen gesommeerd minder dan 5% van het gemeten debiet;
- 2 de momentane debieten in het etmaal, gemeten bij overstorthoogten van minder dan 0,125 meter, bedragen gesommeerd minder dan 10% van het gemeten debiet.

Bij toepassing van een meetgoot bedragen de momentane debieten in het etmaal, van minder dan 16,4% van het maximaal mogelijk momentane debiet, gesommeerd, minder dan 10% van het gemeten debiet.

A.2.2 Controle meetapparatuur en meettraject

De meetapparatuur is in goede staat en is kundig geïnstalleerd. In dit onderdeel worden daartoe enkele voorschriften opgesteld.

A.2.2.1 Controle meetapparatuur (simulatie)

Ten minste éénmaal per jaar wordt de meetapparatuur voor debietmetingen gesimuleerd, tenzij in dat jaar een natte kalibratie (A.2.2.2) plaatsvindt.

Aan de simulatie worden de volgende eisen gesteld:

- a. Bij een simulatie wordt de weerstand of de geleidbaarheid tussen de elektroden gemeten. Wanneer aan de hand van deze controle blijkt dat de meetbuis (mogelijk) vervuild is, wordt deze gereinigd.
- b. Op het controlerapport van een simulatie wordt de weerstand of de geleidbaarheid tussen de elektroden weergegeven. Wanneer de meetbuis is gereinigd, wordt deze waarde zowel vóór, als ná het reinigen in het controlerapport vermeld.
- c. Bij de simulatie wordt ook de werking van randapparatuur, voor zover die betrokken is bij de registratie van de meetgegevens, op de goede werking gecontroleerd.
- d. Wanneer bij een simulatie blijkt dat de meetfout groter is dan 5%, wordt het gesloten meetsysteem onmiddellijk in ingebouwde toestand nat gekalibreerd, volgens de bepalingen welke van toepassing zijn bij een natte kalibratie (A.2.2.2)

Bij toepassing van open meetsystemen worden aan de simulatie de volgende aanvullende eisen gesteld:

De apparatuur voor de hoogtemeting wordt minimaal éénmaal per jaar bij overstorthoogten van 5, 10, 15, 20 en 25 centimeter gesimuleerd. In het controlerapport wordt voor elke overstorthoogte een vergelijking gemaakt tussen de gemeten hoeveelheid afvalwater gedurende de periode van het simuleren, en de bij de desbetreffende overstorthoogte met behulp van de afvoerrelatie van de meetvoorziening berekende hoeveelheid afvalwater over de periode van het simuleren. Zowel het absolute als het procentuele verschil wordt hierbij aangegeven. Bij ultrasone hoogtemeting wordt ook de temperatuurmeting en de temperatuurcorrectie gecontroleerd en gecorrigeerd bij afwijking. De werking van de volgapparatuur bij meting wordt gecontroleerd door vergelijking van de aanwijzing, registratie (recorder en/of printer), integratie en telling.

A.2.2.2 Controle meettraject (Natte kalibratie)

De meetapparatuur wordt ten minste éénmaal per drie jaar in ingebouwde toestand nat gekalibreerd. In het jaar van natte kalibratie hoeft niet tevens een droge kalibratie te worden uitgevoerd. Voor debietmeters in mobiele meetapparatuur vindt de natte kalibratie jaarlijks

plaats in ingebouwde toestand bij minimaal de volgende vijf meetpunten: 10%, 25%, 50%, 75% en 100% van het maximaal meetbereik bij een RVA-geaccrediteerde instelling, waarvan de installatie kan worden herleid naar de nationale volumestandaard van de aangewezen instantie zoals bedoeld in artikel 12 van de Metrologiewet. Indien blijkt dat een meetinstrument buiten de fabrieksspecificaties valt vindt justering plaats, waarna een natte kalibratie in ingebouwde toestand plaatsvindt ("as left"). Een rapportage van het justeren wordt bij het kalibratiecertificaat gevoegd.

Voorts worden aan de natte kalibratie de volgende eisen gesteld:

- a Minimaal éénmaal per drie jaar worden gesloten meetsystemen in ingebouwde toestand nat gekalibreerd op een door de heffingsambtenaar vooraf goedgekeurde methode. De natte kalibratie vindt plaats door:
 - i. een vooraf nauwkeurig bepaalde hoeveelheid water door de te kalibreren meter te geleiden (waarbij deze hoeveelheid is vastgesteld bij een onder b genoemde instelling); of
 - ii. een tweede, bij voorkeur op hetzelfde meetprincipe gebaseerd meetsysteem in serie te plaatsen die fungeert als moedermeter; of
 - iii. op een andere, door de heffingsambtenaar goedgekeurde methode.
- b Indien bij de natte kalibratie gebruik gemaakt wordt van een moedermeter, wordt deze in ingebouwde toestand nat gekalibreerd bij minimaal de volgende vijf meetpunten: 10%, 25%, 50%, 75% en 100% van het maximaal meetbereik. De natte kalibratie vindt plaats op een ijkinstallatie van een RVA-geaccrediteerde instelling, waarvan de installatie kan worden herleid naar de nationale volumestandaard van de aangewezen instantie zoals bedoeld in artikel 12 van de Metrologiewet. Ook wanneer de moedermeter nieuw is, wordt deze gekalibreerd op één van de genoemde installaties, waarbij de meter is ingebouwd in de meetset of meetwagen waarin deze in de praktijk zal worden ingezet.
- c Het kalibratiecertificaat van de moedermeter, waaruit het onder b bepaalde moet blijken, mag niet ouder zijn dan één jaar. Dit kalibratiecertificaat wordt bij die van het gekalibreerde meetsysteem gevoegd.
- d Tijdens de natte kalibratie wordt zoveel water door het te kalibreren meetsysteem geleid, dat minimaal 2.000 waarnemingen worden bereikt. Indien nodig kan hiertoe voor de kalibratieperiode de pulsinstelling tijdelijk worden aangepast. eDe kalibratie vindt plaats in het werkgebiede waarin de te kalibreren meter onder normale bedrijfsomstandigheden functioneert.
- e Tijdens de natte kalibratie worden de gemeten hoeveelheden water van de te kalibreren flowmeter (én van de moedermeter, wanneer daarvan sprake is) door middel van printers of dataloggers continu geregistreerd. In geval van het toepassen van dataloggers worden ook de ruwe, onbewerkte data bij het kalibratiecertificaat gevoegd.
- f Bij de natte kalibratie wordt ook de randapparatuur, voor zover die betrokken is bij de registratie van de meetgegevens, op een goede werking gecontroleerd.

A.2.2.3 Inbouw debietmeter

Bij de inbouw van een debietmeter in een gesloten meetsysteem wordt een 'af fabriek' kalibratiecertificaat meegeleverd, waarop naast de meterspecifieke kalibratiefactor, óók de correctiefactor, of meterconstante staat aangegeven. Natte kalibratie in ingebouwde toestand vindt direct plaats na inwerkingstelling van de debietmeter.

Voorts worden aan de inbouw de volgende eisen gesteld:

- a Bij het inbouwen wordt rekening gehouden met de mogelijkheid tot het uitvoeren van een natte kalibratie in ingebouwde toestand.
- b De debietmeter wordt overeenkomstig de voorschriften van de leverancier geïnstalleerd.

A.2.2.4 Kalibratiecertificaat

Van een debietmeter moet het meest recente kalibratiecertificaat bij de aangifte overgelegd worden. Bij een natte kalibratie in ingebouwde toestand (dat wil zeggen: ter plekke op het bedrijf, of als complete mobiele meetset op een testbank van een daartoe bevoegde instantie), worden de volgende aspecten vastgesteld én gerapporteerd op het kalibratiecertificaat:

- alle controlebevindingen, waaronder die van de randapparatuur en het meetbereik;
- de 'as-found' meetafwijking (de gevonden meetafwijking);
- eventuele hardwarematige aanpassingen (nieuwe spoel, etc.);

- de justering (softwarematige aanpassing van de correctiefactor/meterconstante);
- de 'as-left' meetafwijking, eventueel na hardwarematige aanpassing/justering;
- de (eventueel nieuwe) correctiefactor, of meterconstante.

Paragraaf A.3 Bemonstering

A.3.1 Algemeen, instelling en uitvoering van apparatuur

De bemonstering dient plaats te vinden met behulp van automatische monsternamemateriaal. De bemonstering geschiedt in overeenstemming met NEN 6600-1 (Water-Monsterneming Deel 1: Afvalwater 2019), met dien verstande dat bemonstering door steekbemonstering niet is toegestaan, tenzij anders is bepaald door de heffingsambtenaar.

Paragraaf A.4 Monsterbehandeling

A.4.1 Algemeen

De monsterbehandeling geschiedt in overeenstemming met NEN 6600-1 (Water-Monsterneming Deel 1: Afvalwater 2019). Conform paragraaf 9 van NEN 6600-1 (2019) wordende monsters direct na bemonstering geconserveerd, verpakt en getransporteerd volgens NEN-EN-ISO 5667-3 (2018). De monsters worden gekoeld en in het donker bewaard tussen 1° en 5° C. Na vullen van de monsterflessen wordt van het verzameld etmaalmonster een representatief deel van drie liter gedurende 24 uur in een goed gesloten vat/fles in het donker bewaard tussen 1° en 5° C ten behoeve van contra-analyse door de heffingsambtenaar. De monsterflessen bestemd voor analyse door de heffingsplichtige en voor contra-analyse door de heffingsambtenaar worden om en om gevuld. Op deze wijze wordt bewerkstelligd dat het monster voor de analyse op een heffingsparameter door de heffingsplichtige en voor de desbetreffende contra-analyse door de heffingsambtenaar zoveel mogelijk identiek zijn.

A.4.2 Conservering en maximale bewaartermijn

De verkregen monsters worden tot en met het einde van de bewaartermijn geconserveerd op de wijze zoals is aangegeven in tabel A. Als een monster uit het etmaalverzamelmonster wordt ingevroren of chemisch geconserveerd, geschiedt dit binnen twaalf uur na afloop van het etmaal. De eventuele voorschriften met betrekking tot chemische conservering gelden in aanvulling op de voorschriften met betrekking tot de conserveringstemperatuur gedurende de bewaartermijn.

In tabel A zijn tevens de maximale bewaartermijnen opgenomen die gelden voor de onderscheidenlijk uit te voeren analyses. De voorbehandeling ten behoeve van een analyse vangt na het einde van het etmaal aan, binnen de maximale bewaartermijn die bij de desbetreffende analyse in tabel A is vermeld. De voorbehandeling van het monster ten behoeve van de analyse, waaronder onder meer wordt begrepen het ontdooien van bevroren monsters, wordt uitgevoerd op een wijze en binnen een zodanige termijn dat daardoor de representativiteit van het monster niet wordt verstoord. Een monster dat op één van de in tabel A aangegeven wijzen chemisch is geconserveerd wordt niet gebruikt voor één van de in tabel A opgenomen wijzen van analyse, waarvoor op basis van tabel A geen of andere voorschriften op het vlak van de chemische conservering gelden.

Tabel A

Voor analyse op	Omgevingstemperatuur		Methode conservering	Maximale bewaartijd
	tijdens transport	tot einde bewaartermijn		
Biochemisch zuurstofverbruik	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen onder uitsluiting van licht.	1 dag
		<-18 °C	Invriezen binnen twaalf uur	1 mnd (indien BZV < =50 mg/l) 6 mnd (indien BZV >50 mg/l)
Chemisch zuurstofverbruik	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met H ₂ SO ₄ tot pH < 2	6 maanden
		<-18 °C	Invriezen binnen twaalf uur	6 maanden
Som ammoniumstikstof en organisch gebonden stikstof	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met H ₂ SO ₄ tot pH < 2	1 maand
		<-18 °C	Invriezen binnen twaalf uur	6 maanden
Cadmium, chroom, koper, lood, nikkel, zilver en zink	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met HNO ₃ tot pH < 2	6 maanden
Arseen	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met HNO ₃ tot pH < 2 Indien hydride techniek wordt gebruikt aanzuren met HCl tot pH < 2	6 maanden
Kwik (Hg)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met HNO ₃ tot pH < 2	6 maanden
Kwik (Hg)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met HCl, 1 ml/100 ml	2 dagen
Chloride	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen	1 maand
Sulfaat	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen	1 maand
Fosfor (totaal)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Aanzuren met HNO ₃ of H ₂ SO ₄	1 maand

Het biochemisch zuurstofverbruik is weliswaar geen heffingsparameter voor de zuiveringsheffing, maar wordt aangewend bij toepassing van berekeningsvoorschrift C.3 van Onderdeel C van deze bijlage. Op grond van dit berekeningsvoorschrift wordt de methode van het biochemisch zuurstofverbruik toegepast voor de bepaling van het percentage chemisch zuurstofverbruik van de biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen.

B Analysevoorschriften

Paragraaf B.1 Algemeen

De analyses worden uitgevoerd in het representatieve monster, dat is verkregen op de in onderdeel A van deze bijlage vermelde wijze. Het onderzoek wordt in het water als zodanig uitgevoerd, dus zonder dat daaruit bezinkbare of opdrijvende bestanddelen zijn verwijderd. Er is in dit onderdeel verwezen naar normbladen, uitgegeven door de Stichting Nederlands Normalisatie Instituut NEN. Bij wijziging in/van een normblad gedurende het kalenderjaar wordt voor de toepassing van deze verordening deze wijziging eerst van kracht op 1 januari van het jaar volgende op de wijziging.

De in tabel B vermelde aantoonbaarheidsgrenzen zijn de concentraties van de desbetreffende stoffen die bij de analyse ten minste aangetoond moeten kunnen worden.

Paragraaf B.2 Analyse

De analyse van het monster geschiedt op de wijze zoals die is aangegeven in tabel B.

Tabel B

Parameter/stof	Ontsluiting volgens normblad	Meting volgens normblad	Aantoonbaarheidsgrens ¹⁾
chemisch zuurstofverbruik		NEN 6633 of NEN-ISO 15705 ²⁾	5 mg/l ³⁾
biochemisch zuurstofverbruik		NEN-EN 1899-1	volgens norm
som ammoniumstikstof en organisch gebonden stikstof	NEN 6645	NEN -ISO 15923-1	0,5 mg/l
		NEN 6646+C1 2015	
		NEN-EN-ISO 11732	
	NEN-EN 12260	NEN-EN 12260 en voor correctie nitriet/nitraat: NEN-EN-ISO 13395 of NEN-ISO 15923-1	
	NEN-ISO 5663	NEN ISO 15923-1	
		NEN-ISO 5663	
	NEN 6646+C1:2015	NEN 6646+C1:2015	
		NEN-ISO 15923-1	

arseen	NEN-EN-ISO 11969	NEN-EN-ISO 11969	2 µg/l
	NEN-EN-ISO 15587-1	NEN-EN-ISO 11885 (ICP-AES)	
	NEN-EN-ISO 15587-1	NEN-EN-ISO 17294-2 (ICP-MS)	
chloride (Cl ⁻)		NEN 6604 of ISO 15923-1	5 mg/l
		NEN 6476	
		NEN-EN-ISO 10304-1	
		NEN-EN-ISO 15682	
Fosfor (totaal)	NEN 6645+C1:2015	NEN 6604 of ISO 15923-1	0,1 mg/l
		NEN-EN-ISO 15681-1	
		NEN-EN-ISO 15681-2	
	NEN-EN-ISO 15681-1	NEN-EN-ISO 15681-1	
	NEN-EN-ISO 15681-2	NEN-EN-ISO 15681-2	
	NEN-EN-ISO 6878	NEN-EN-ISO 6878	
		NEN-EN-ISO 15681-1	
		NEN-EN-ISO 15681-2	
	NEN-EN-ISO 15587-1	NEN-EN-ISO 11885 (ICP-AES)	
		NEN-EN-ISO 17294-2 (ICP-MS)	
Onopgeloste stoffen		NEN-EN 872	2 mg/l
cadmium (Cd), chrom (Cr), koper (Cu), lood (Pb), nikkel (Ni), zilver (Ag), zink (Zn)	NEN-EN-ISO 15587-1	NEN-EN-ISO 11885 (ICP-AES)	Cd: 0,3 µg/l Cr: 2 µg/l Cu: 10 µg/l Pb: 10 µg/l Ni: 7 µg/l Ag: 10 µg/l Zn: 40 µg/l
		NEN-EN-ISO 17294-2 (ICP-MS)	
	NEN 6953, hoofdstuk 5.3.3.3 ⁴⁾	NEN-EN-ISO 11885 (ICP-AES)	
		NEN-EN-ISO 17294-2 (ICP-MS)	
kwik	NEN-EN-ISO 15587-1	NEN-EN-ISO 12846 (AAS)	0,25 µg/l
		NEN-EN-ISO 17852 (AFS)	

		NEN-EN-ISO 11885 (ICP-AES)	
		NEN-EN-ISO 17294-2 (ICP-MS)	
sulfaat (SO ₄ ⁻)		NEN 6604 of ISO 15923-1	volgens norm
		NEN-EN-ISO 10304-1	
		NEN-ISO 22743	

- 1) De aantoonbaarheidsgrenzen voor zware metalen zijn gebaseerd op een afvalwatermonster met een soortelijke geleiding tot 1500 µS/cm en een zwevend stof gehalte tot 100 mg/l. Bij afvalwatermonsters met een matrix die groter is dan genoemde waarden voor geleiding en zwevende stof kan een hogere aantoonbaarheidsgrens gelden.
- 2) De analyse volgens normblad NEN-ISO 15705 is toepasbaar voor onverdunde monsters met een gehalte aan zuurstofverbruik tot aan 1.000 mg/l en chlorideconcentratie die lager is dan 1.000 mg/l. De ambtenaar belast met de heffing kan voorts de methode niet toepasbaar verklaren indien naar zijn oordeel andere omstandigheden daartoe aanleiding geven.
- 3) De analyse volgens normblad NEN-ISO 15705 heeft een aantoonbaarheidsgrens van 6 mg/l voor fotometrische detectie bij 600nm en 15 mg/l voor titrimetrische detectie (gebaseerd op één enkelvoudige meting van één laboratorium) wanneer cuvetten worden gebruikt met een bereik van maximaal 1.000 mg/l.
- 4) NEN 6953, hoofdstuk 5.3.3.3 mag alleen worden toegepast op afvalmonsters met een soortelijke geleiding tot 1500 µS/cm en een zwevend stof gehalte tot 100 mg/l.

C Berekeningsvoorschriften

C.I Berekeningswijze van het aantal vervuilingseenheden

a. Zuurstofbindende stoffen:

(artikel 8, derde lid)

Het aantal vervuilingseenheden met betrekking tot het zuurstofverbruik wordt berekend door het totale aantal kilogrammen zuurstofverbruik van de in het kalenderjaar afgevoerde zuurstofbindende stoffen te delen door 54,8 kilogram.

Het aantal kilogrammen zuurstofverbruik van de gedurende een etmaal afgevoerde zuurstofbindende stoffen wordt berekend volgens de formule:

$$\frac{Q \times (CZV + 4,57 \times N - Kj)}{1000}$$

In deze formule wordt verstaan onder:

Q: het aantal m³ afgevoerd afvalwater per etmaal;

CZV: het chemisch zuurstofverbruik bepaald volgens de in onderdeel B van deze bijlage vermelde analysevoorschriften, in mg/l;

N-Kj: de som van ammoniumstikstof en organisch gebonden stikstof volgens de in onderdeel B van de in deze bijlage vermelde analysevoorschriften, in mg/l.

b. Andere dan zuurstofbindende stoffen:

(artikel 8, vierde lid)

Het aantal vervuilingseenheden met betrekking tot de andere dan zuurstofbindende stoffen wordt berekend door het totale aantal kilogrammen van deze in het kalenderjaar afgevoerde stoffen te delen door respectievelijk:

- 1 1,00 kilogram voor de stoffen chroom, koper, lood, nikkel, zilver en zink;
- 2 0,100 kilogram voor de stoffen arseen, kwik en cadmium;
- 3 650 kilogram voor de stoffen chloride en sulfaat;
- 4 20,0 kilogram voor de stof fosfor.

De afgevoerde hoeveelheden per etmaal voor de hierboven onder b genoemde stoffen worden bepaald met behulp van de formule: $\frac{Q \times C}{1000}$

In deze formules wordt verstaan onder:

Q: het aantal m³ afgevoerd afvalwater per etmaal;

C: de concentratie van de desbetreffende stoffen in mg/l, bepaald op de onder B omschreven wijze.

C.2 Bij de bepaling van het aantal etmalen in artikel 8, wordt gebruik gemaakt van de volgende formule:

$$n = \frac{\left(\frac{2 \times \sigma_n}{tso} \right)^2 \times N}{\left(\frac{2 \times \sigma_n}{tso} \right)^2 + N}, \text{ waarbij}$$

n = het berekende aantal meetdagen;

N = het aantal dagen per jaar waar op wordt afgevoerd;

σ_n = spreidingspercentage in de meetwaarden, uitgedrukt ten opzichte van de gemiddelde hoeveelheid zuurstofverbruik van de onderzoeksresultaten gedurende het heffingsjaar;

tso = toelaatbare statistische onnauwkeurigheid = $35/e^{0,000175 \times VeO}$, met dien verstande dat VeO vervangen kan worden door respectievelijk VeZ en VeG, waarbij:

VeO = vervuilingswaarde van de afgevoerde zuurstofbindende stoffen;

VeG = vervuilingswaarde van de afgevoerde stoffen chroom, koper, lood, nikkel, zilver en zink;

VeZ = vervuilingswaarde van de afgevoerde stoffen arseen, cadmium en kwik.

C.3 Indien de CZV-waarde voor ten minste 25% afkomstig is van biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen in het afvalwater, wordt op die waarde een correctie toegepast door deze te vermenigvuldigen met de breuk $\frac{100 - T}{75}$

waarbij

T = het percentage CZV, afkomstig van biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen.

Bijlage II. behorende bij de Verordening zuiveringsheffing Delfland 2020.

Tabel afvalwatercoëfficiënten (artikel 122k, derde lid, Waterschapswet)

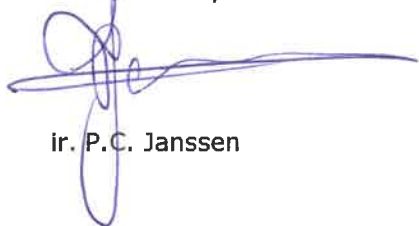
Klasse	Klassegrenzen uitgedrukt in aantal vervuilingseenheden met betrekking tot het zuurstofverbruik per m ³ ingenomen water		Afvalwatercoëfficiënt uitgedrukt in aantal vervuilingseenheden per m ³ ingenomen water in het heffingsjaar
	ondergrens	bovengrens	
1	> 0	0,0013	0,0010
2	> 0,0013	0,0020	0,0016
3	> 0,0020	0,0031	0,0025
4	> 0,0031	0,0048	0,0039
5	> 0,0048	0,0075	0,0060
6	> 0,0075	0,012	0,0094
7	> 0,012	0,018	0,015
8	> 0,018	0,029	0,023
9	> 0,029	0,045	0,036
10	> 0,045	0,070	0,056
11	> 0,070	0,11	0,088
12	> 0,11	0,17	0,14
13	> 0,17	0,27	0,21
14	> 0,27	0,42	0,33
15	> 0,42		0,5

- - - - -

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21-11-2019

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,

ir. P.C. Janssen

de Voorzitter,

dr. R.H.W.M. Daverveldt

Verordening Verontreinigingsheffing Delfland 2020

Artikel 1 Begripsbepalingen

Deze verordening verstaat onder:

- a. oppervlaktewaterlichaam: samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, alsmede de bijbehorende bodem en oevers, flora en fauna ten aanzien waarvan het waterschap ingevolge artikel 3.2 van de Waterwet is aangewezen als beheerder, met uitzondering van de gronden die ingevolge artikel 3.1 of 3.2 van de Waterwet zijn aangewezen als drogere oevergebieden,
- b. stoffen: de stoffen genoemd in artikel 9 van deze verordening,
- c. lozen: het brengen van stoffen in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het waterschap,
- d. woonruimte: een ruimte die zoals blijkt uit haar inrichting bestemd is om als een afzonderlijk geheel te voorzien in woongelegenheid en waarvan de delen zoals blijkt uit de inrichting van die ruimte niet bestemd zijn om afzonderlijk in gebruik te worden gegeven,
- e. bedrijfsruimte: een naar zijn of haar aard en inrichting als afzonderlijk geheel te beschouwen ruimte of terrein, niet zijnde een woonruimte, een zuivering technisch werk of een openbaar vuilwaterriool,
- f. openbaar vuilwaterriool: een voorziening voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater, in beheer bij een gemeente of een rechtspersoon die door een gemeente met het beheer is belast,
- g. zuivering technisch werk: een werk voor het zuiveren van stedelijk afvalwater, in exploitatie bij een waterschap of gemeente, dan wel een rechtspersoon die door het bestuur van een waterschap met de zuivering van stedelijk afvalwater is belast, met inbegrip van het bij dat werk behorende werk voor het transport van stedelijk afvalwater,
- h. stedelijk afvalwater: huishoudelijk afvalwater of een mengsel daarvan met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander afvalwater,
- i. heffingsambtenaar belast met de heffing: de krachtens de Gemeenschappelijke regeling Regionale Belasting Groep aangewezen ambtenaar, bedoeld in artikel 124, vijfde lid, onderdeel a, van de Waterschapswet,
- j. invorderingsambtenaar belast met de invordering: de krachtens de Gemeenschappelijke regeling Regionale Belasting Groep aangewezen ambtenaar, bedoeld in artikel 124, vijfde lid, onderdeel b, van de Waterschapswet,
- k. watersysteem: samenhangend geheel van een of meer oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen, met bijbehorende bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken,
- l. drinkwater: drinkwater als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Drinkwaterwet;
- m. ingenomen water: geleverd drink- en industriewater, warm tapwater, onttrokken grond- en oppervlaktewater en opgevangen hemelwater,
- n. drinkwaterbedrijf: drinkwaterbedrijf als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Drinkwaterwet,
- o. warm tapwater: warm tapwater als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Drinkwaterwet,
- p. het waterschap: het Hoogheemraadschap van Delfland.

Artikel 2 Bijlagen

Bij deze verordening behoren de volgende bijlagen:

- a. bijlage I: voorschriften voor meting, bemonstering, analyse en berekening;
- b. bijlage II: tabel afvalwatercoëfficiënten zoals opgenomen in artikel 122k, derde lid, van de Waterschapswet;

De in bijlage I genoemde normbladen worden bekendgemaakt door terinzagelegging op kantoor Hoogheemraadschap te Delft.

Artikel 3 Belastbaar feit en heffing plicht

1. Onder de naam verontreinigingsheffing wordt een directe belasting geheven ter zake van lozen.
2. Aan de heffing worden onderworpen:
 - a. ter zake van het lozen vanuit een woonruimte of een bedrijfsruimte: degene die het gebruik heeft van die ruimte,
 - b. ter zake van het lozen met behulp van een openbaar vuilwaterriool of van een zuivering technisch werk: degene bij wie dat openbaar vuilwaterriool of dat zuivering technisch werk in beheer is,
 - c. ter zake van het lozen anders dan bedoeld onder a of b: degene die loost.

3. Voor de toepassing van het tweede lid onder a, wordt:
 - a. gebruik van een woonruimte door de leden van een huishouden aangemerkt als gebruik door het door de ambtenaar belast met de heffing aangewezen lid van dat huishouden,
 - b. gebruik door degene aan wie een deel van een bedrijfsruimte in gebruik is gegeven, aangemerkt als gebruik door degene die het deel in gebruik heeft gegeven; degene die het deel in gebruik heeft gegeven is bevoegd de heffing als zodanig te verhalen op degene aan wie dat deel in gebruik is gegeven,
 - c. het ter beschikking stellen van een woonruimte of bedrijfsruimte voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruik door degene die de ruimte ter beschikking heeft gesteld; degene die de ruimte ter beschikking heeft gesteld is bevoegd de heffing als zodanig te verhalen op degene aan wie de ruimte ter beschikking is gesteld.
4. De opbrengst van de verontreinigingsheffing komt ten goede aan de bekostiging van het beheer van het watersysteem door het Hoogheemraadschap van Delfland.

Artikel 4 Vrijstellingen

Van de verontreinigingsheffing zijn vrijgesteld:

- a. het lozen met behulp van een openbaar vuilwaterriool,
- b. het lozen vanuit een zuivering technisch werk door het Hoogheemraadschap van Delfland zelf,
- c. het lozen van stoffen afkomstig vanuit een zuivering technisch werk anders dan door het waterschap zelf, mits de hoeveelheid stoffen niet is toegenomen.

Artikel 5 Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsevenredigheid

1. De heffing ter zake van woonruimten en van bedrijfsruimten als bedoeld in artikel 16 is verschuldigd bij het begin van het heffingsjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de heffingsplicht.
2. Indien ter zake van woonruimten de heffingsplicht als bedoeld in het eerste lid in de loop van het heffingsjaar aanvangt, is de heffing verschuldigd voor zoveel 365^e gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na de aanvang van de heffing plicht, nog volle dagen overblijven.
3. Indien ter zake van woonruimten de heffingsplicht bedoeld in het eerste lid in de loop van het heffingsjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel 365^e gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde heffing als er in dat jaar, na het einde van de heffingsplicht, nog volle dagen overblijven.
4. Indien de heffingsplicht voor woonruimten is beëindigd na de dagtekening van de aanslag, kan de heffingsplichtige een aanvraag tot ontheffing indienen bij heffingsambtenaar.
5. Het tweede en het derde lid zijn niet van toepassing indien de heffingsplichtige het gebruik van de woonruimte beëindigt en direct aansluitend het gebruik krijgt van een woonruimte van waaruit eveneens wordt geloosd.

Artikel 6 Heffingsjaar

Het heffingsjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 7 Verzoek tot het doen van aangifte

Met betrekking tot de verontreinigingsheffing geheven van gebruikers van bedrijfsruimten, wordt de uitnodiging tot het doen van aangifte gedaan door:

- a. het uitreiken of toezenden van een aangiftebiljet,
- b. het uitreiken of toezenden van een aangiftebrief waarin wordt verzocht om aangifte te doen op de wijze als bedoeld in artikel 8.

Artikel 8 Wijze van aangifte

Het doen van aangifte geschiedt door:

- a. het inleveren of toezenden van het aangiftebiljet met de daarbij gevraagde bescheiden,
- b. het op elektronische wijze toezenden van de door de betreffende programmatuur gevraagde gegevens.

Artikel 9 Grondslag en heffingsmaatstaf

1. Voor de heffing bedoeld in artikel 3 geldt als grondslag de hoeveelheid en de hoedanigheid van de stoffen die in een kalenderjaar worden geloosd.
2. Voor de heffing geldt als heffingsmaatstaf de vervuilingswaarde van de stoffen die in een kalenderjaar worden geloosd. De vervuilingswaarde wordt uitgedrukt in vervuilingseenheden.
3. Het aantal vervuilingseenheden met betrekking tot zuurstofbindende stoffen wordt bepaald op basis van de som van het chemisch zuurstofverbruik en het zuurstofverbruik door omzetting van stikstofverbindingen, zoals voorgeschreven in Bijlage I van deze verordening. Eén vervuilingseenheid vertegenwoordigt met betrekking tot zuurstofbindende stoffen een verbruik in het heffingsjaar van 54,8 kilogram zuurstof.

Artikel 10 Meting, bemonstering en analyse

1. Het aantal vervuilingseenheden van zuurstofbindende en andere stoffen wordt berekend met behulp van door meting, bemonstering en analyse verkregen gegevens. De meting, bemonstering, analyse en berekening geschieden met in achtneming van de in Bijlage I opgenomen voorschriften.
2. De in het eerste lid bedoelde meting, bemonstering en analyse geschieden ieder etmaal van het heffingsjaar, behoudens het bepaalde in artikel 11.
3. De meting en de bemonstering geschieden zodanig dat:
 - a. de gemeten hoeveelheid afvalwater niet meer dan 5% afwijkt van de werkelijke hoeveelheid afvalwater;
 - b. het verkregen monster representatief is voor de totale hoeveelheid stoffen die gedurende de bemonsteringsperiode vanuit het bedrijf of het bedrijfsonderdeel wordt geloosd.
4. De heffingsplichtige brengt de wijze van meting en bemonstering met een beschrijving van de daarvoor te gebruiken apparatuur voor aanvang van het heffingsjaar ter kennis van de heffingsambtenaar. Indien het gebruik van de apparatuur in de loop van het heffingsjaar aanvangt of wijzigt, dan wordt dit vóór de ingebruikname of de wijziging ter kennis van de heffingsambtenaar gebracht.
5. De heffingsambtenaar:
 - a. kan ambtshalve bepalen dat meting en bemonstering geschieden in afwijking van één of meer van de in Bijlage I, onderdeel A, opgenomen voorschriften, indien deze aannemelijk maakt dat dit noodzakelijk is ter voldoening aan het bepaalde in het derde lid, onderdelen a en b,
 - b. beslist op aanvraag van de heffingsplichtige dat meting en bemonstering kunnen geschieden in afwijking van één of meer van de in Bijlage I, onderdeel A, opgenomen voorschriften, indien de heffingsplichtige aannemelijk maakt dat daarbij wordt voldaan aan het bepaalde in het derde lid, onderdelen a en b,
 - c. beslist op aanvraag van de heffingsplichtige dat kan worden afgeweken van de in Bijlage I, onderdeel b, opgenomen analysevoorschriften, indien de heffingsplichtige aannemelijk maakt dat de nauwkeurigheid van de uitkomsten van de analyse hierdoor niet wordt beïnvloed,
 - d. kan omtrent de afwijkingen als bedoeld in de onderdelen a, b en c nadere voorschriften geven.
6. De heffingsambtenaar neemt zijn beslissing, bedoeld in het vijfde lid, onderdelen a, b en c, bij voor bezwaar vatbare beschikking. Deze beschikking bevat in elk geval:
 - a. de voorschriften van bijlage I, onderdelen a en b, waarvan wordt afgeweken,
 - b. de afwijkingen bedoeld in het vijfde lid, onderdelen a, b en c,
 - c. de nadere voorschriften bedoeld in het vijfde lid, onderdeel d,
 - d. een vermelding van het heffingsjaar of de heffingsjaren waarvoor de beschikking wordt gegeven.
7. De heffingsambtenaar is bevoegd twee of meer als gevolg van het vijfde lid genomen beschikkingen, die betrekking hebben op hetzelfde bedrijf of hetzelfde bedrijfsonderdeel, in één geschrift te verenigen.
8. De heffingsambtenaar kan bij veranderingen of te verwachten veranderingen in de hoeveelheid of hoedanigheid van de afgevoerde, respectievelijk af te voeren stoffen, de desbetreffende beschikkingen, bedoeld in het vijfde lid, ambtshalve wijzigen of intrekken in verband met het bepaalde in het eerste lid en het derde lid.

Artikel 11 Beperkte meting, bemonstering en analyse

1. Op aanvraag van de heffingplichtige, die aannemelijk maakt dat voor de berekening van het aantal vervuilingseenheden kan worden volstaan met gegevens welke met behulp van meting, bemonstering en analyse in een beperkt aantal etmalen zijn verkregen, besluit de heffingsambtenaar dat meting en bemonstering geschieden in afwijking van het bepaalde in artikel 10, tweede lid. Het besluit op aanvraag wordt genomen bij een voor bezwaar vatbare beschikking. Deze beschikking bevat in elk geval:
 - a. een opgave van de afvalwaterstromen en de stoffen welke in het onderzoek worden betrokken,
 - b. de tijdvakken waarin meting en bemonstering geschieden, hetzij ieder etmaal van die tijdvakken, hetzij één of meer daartoe aangewezen etmalen daarvan,
 - c. de wijze waarop de op de voet van letter b verkregen uitkomsten worden herleid tot het aantal vervuilingseenheden over een aldaar bedoeld tijdvak, onderscheidenlijk over het heffingsjaar,
 - d. een vermelding van het heffingsjaar of de heffingsjaren waarvoor de beschikking wordt gegeven.
2. De heffingsambtenaar kan bij veranderingen of te verwachten veranderingen in de hoeveelheid of hoedanigheid van de geloosde, respectievelijk te lozen stoffen, de desbetreffende beschikking, bedoeld in het eerste lid, ambtshalve wijzigen of intrekken, indien toepassing van berekeningsvoorschrift C.2 van onderdeel C van bijlage I leidt tot een ander aantal etmalen dan in die beschikking is opgenomen.
3. De heffingsambtenaar neemt zijn beslissing, bedoeld in het tweede lid, bij voor bezwaar vatbare beschikking.

Artikel 12 Hoedanigheidscorrectie

1. Indien de uitkomst van de methode tot bepaling van het chemisch zuurstofverbruik bedoeld in artikel 9 in belangrijke mate is beïnvloed door biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen, wordt op aanvraag van de heffingplichtige op die uitkomst een correctie toegepast.
2. De berekening van de correctie geschiedt met in achtneming van de voorschriften welke zijn opgenomen in Bijlage I, onderdeel C.4.
3. De heffingsambtenaar neemt zijn beslissing als bedoeld in het eerste lid, bij voor bezwaar vatbare beschikking. Deze beschikking bevat in elk geval:
 - a. de wijze van berekening van de correctie,
 - b. de hoeveelheid en samenstelling van het afvalwater waarop de correctie van toepassing is,
 - c. de frequentie en de wijze van onderzoek met betrekking tot meting, bemonstering en analyse,
 - d. een vermelding van het heffingsjaar of de heffingsjaren waarvoor de beschikking wordt gegeven.

Artikel 13 Tabel afvalwatercoëfficiënten

zijn opgenomen, stelt de heffingsambtenaar die hoeveelheid vast op een door hem nader vast te stellen wijze.

4. De vervuilingswaarde met betrekking tot het zuurstofverbruik per m³ als bedoeld in het tweede lid wordt als gevolg van artikel 7.5, vijfde lid, van de Waterwet bepaald met toepassing van de algemene maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 122k, tweede lid, van de Waterschapswet.
5. Indien het aantal vervuilingseenheden met betrekking tot het zuurstofverbruik in een kalenderjaar voor een bedrijfsruimte of een onderdeel daarvan meer dan 1.000 bedraagt en de heffingplichtige aannemelijk maakt dat de berekening van het aantal vervuilingseenheden met toepassing van de in het eerste lid, aanhef, bedoelde tabel tot geen lagere uitkomst leidt dan die welke wordt verkregen bij berekening op de voet van artikel 10, eerste lid, beslist de heffingsambtenaar bij voor bezwaar vatbare beschikking op aanvraag van heffingplichtige dat het aantal vervuilingseenheden wordt berekend met toepassing van de tabel.
6. Veranderingen in de bedrijfsomstandigheden, die aanleiding kunnen geven tot een wijziging in de vervuilingswaarde per m³ ingenomen water, worden onmiddellijk gemeld bij de heffingsambtenaar.

Artikel 14 Vervuilingswaarde van tuinbouwkassen

1. In afwijking van artikel 10, eerste lid, wordt de vervuilingswaarde van de stoffen die worden geloosd vanuit een bedrijfsruimte of een onderdeel van een bedrijfsruimte bestemd om in het kader van de uitoefening van een beroep of een bedrijf onder een permanente opstand van glas of kunststof gewassen te telen, bepaald op basis van het tweede lid.
2. De vervuilingswaarde bedraagt drie vervuilingseenheden per hectare vloeroppervlak waarop onder glas of kunststof wordt geteeld en per deel van een hectare vloeroppervlak een evenredig deel van drie vervuilingseenheden.
3. Indien in de loop van het kalenderjaar het gebruik van een in het eerste lid bedoelde bedrijfsruimte of onderdeel van een bedrijfsruimte, dan wel van een deel daarvan, door de gebruiker aanvangt of eindigt, wordt hij in dat kalenderjaar voor die bedrijfsruimte, voor dat onderdeel of voor dat deel voor een evenredig gedeelte van het op basis van het tweede lid bepaald aantal vervuilingseenheden aan een heffing onderworpen.
4. Een vervuilingswaarde voor de bedrijfsruimte of het onderdeel van een bedrijfsruimte, berekend op basis van het tweede of derde lid, van minder dan vijf vervuilingseenheden wordt op drie vervuilingseenheden, en van één of minder dan één vervuilingseenheid op één vervuilingseenheid gesteld.

Artikel 15 Totale vervuilingswaarde van een bedrijfsruimte

De vervuilingswaarde van een bedrijfsruimte wordt bepaald op de som van de aantallen vervuilingseenheden als berekend in overeenstemming met de artikelen 10 tot en met 14, voor zover deze van toepassing zijn.

Artikel 16 Vervuilingswaarde van kleine bedrijfsruimten

1. In afwijking van artikel 10, eerste lid, wordt de vervuilingswaarde van de stoffen die vanuit een bedrijfsruimte of vanuit een zuivering technisch werk voor het zuiveren van afvalwater worden geloosd gesteld op drie vervuilingseenheden indien door de heffingplichtige aannemelijk is gemaakt dat die vervuilingswaarde minder dan vijf vervuilingseenheden bedraagt en op één vervuilingseenheid indien door de heffing plichtige aannemelijk is gemaakt dat die één vervuilingseenheid of minder bedraagt.
2. Indien de aanslag in het heffingsjaar al is opgelegd voor drie vervuilingseenheden en de heffingplichtige aannemelijk maakt dat de vervuilingswaarde één vervuilingseenheid of minder bedraagt, bestaat aanspraak op vermindering. De heffingplichtige kan daartoe na afloop van het heffingsjaar of, bij beëindiging van de heffingsplicht, in de loop van het heffingsjaar een aanvraag indienen bij de heffingsambtenaar.

Artikel 17 Vervuilingswaarde van woonruimten

1. In afwijking van artikel 10, eerste lid, wordt de vervuilingswaarde van de stoffen die vanuit een woonruimte worden geloosd, gesteld op drie vervuilingseenheden. De vervuilingswaarde van de stoffen die vanuit een door één persoon gebruikte woonruimte worden geloosd, bedraagt één vervuilingseenheid.

2. Het eerste lid is niet van toepassing op de voor recreatiedoeleinden bestemde woonruimten die zich bevinden op een voor verblijfsrecreatie bestemd terrein dat als zodanig wordt geëxploiteerd. De in de vorige volzin bedoelde woonruimten worden samen aangemerkt als een bedrijfsruimte dan wel als onderdeel van een bedrijfsruimte.
3. Indien de in het eerste lid bedoelde situatie dat een woonruimte wordt gebruikt door één persoon ontstaat in de loop van het heffingsjaar, wordt de vervuilingswaarde op één vervuilingseenheid vastgesteld met ingang van de eerste dag volgend op de dag waarin die situatie is ontstaan.
4. Indien de in het derde lid bedoelde situatie ontstaat ná de dagtekening van de aanslag, bestaat aanspraak op vermindering. De heffing plichtige kan daartoe een aanvraag indienen bij de heffingsambtenaar.

Artikel 18 Schatting

De heffingsambtenaar kan het aantal vervuilingseenheden in een kalenderjaar geheel of gedeeltelijk door middel van schatting vaststellen, indien door de heffingplichtige:

- a. meting, bemonstering en analyse niet of niet geheel zijn geschied in overeenstemming met de in Bijlage I opgenomen voorschriften;
- b. het aantal vervuilingseenheden niet is berekend met behulp van meting, bemonstering en analyse en bepaling van de vervuilingswaarde op basis van artikel 13, eerste of vijfde lid, 14, eerste lid, 16, eerste lid, of 17, eerste lid, niet mogelijk is;
- c. het aantal vervuilingseenheden niet is berekend met behulp van meting, bemonstering en analyse, bepaling van de vervuilingswaarde op basis van artikel 13, vijfde lid, wel mogelijk is, maar door de heffingplichtige gedurende het heffingsjaar geen aanvraag als bedoeld in dat artikel is gedaan;
- d. niet of niet geheel is voldaan aan de voorwaarden, verbonden aan de in artikel 10, 11 of 12 bedoelde toestemming.

Artikel 19 Tarief

Het tarief per kalenderjaar bedraagt € 93,50 per vervuilingseenheid.

Artikel 20 Wijze van heffing en termijnen van betaling

1. De belasting wordt geheven bij wege van aanslag.
2. De aanslag bedoeld in artikel 3 is invorderbaar twee maanden na de dagtekening van het aanslagbiljet.
3. In afwijking van het bepaalde in het tweede lid kan de aanslag, indien deze het bedrag van € 5.000,00 niet te boven gaat, op verzoek van de belastingschuldige door middel van automatische incasso worden ingevorderd in maximaal 10 gelijke maandelijkse termijnen. De eerste termijn vervalt een maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
4. Het minimum termijnbedrag bij automatische incasso bedraagt € 15,00.

Artikel 21 Niet opleggen van aanslagen

1. Belastingaanslagen van minder dan € 5,00 worden niet opgelegd.
2. Voor de toepassing van het eerste lid van dit artikel wordt het totaal van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen als één aanslag aangemerkt.
3. Het bepaalde in dit artikel geldt alléén voor aanslagen vastgesteld als gevolg van artikel 19, eerste lid.

Artikel 22 Nadere regels

Het dagelijks bestuur van het waterschap kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering.

Artikel 23 Inwerkingtreding, citeertitel en intrekking huidige verordening

1. Deze verordening, die kan worden aangehaald als "Verordening verontreinigingsheffing Delfland 2020", treedt, met de daarbij behorende bijlagen I en II, in werking op 1 januari 2020.
2. De "Verordening verontreinigingsheffing Delfland 2019" wordt ingetrokken met ingang van 1 januari 2020 met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Bijlage I. behorende bij de Verordening verontreinigingsheffing Delfland 2020. Voorschriften voor meting, bemonstering, analyse en berekening

Definitiebepalingen

In deze bijlage wordt verstaan onder:

- a verzamelmonster: een monster dat is samengesteld in een vooraf vastgestelde periode dat wordt verkregen door (deel)monsters die op basis van volume en tijd zijn genomen;
- b etmaal: de aaneengesloten periode van 24 uur waarover een verzamelmonster wordt samengesteld;
- c etmaalverzamelmonster: een verzamelmonster dat wordt samengesteld in een etmaal;
- d debiet: de hoeveelheid afgevoerd afvalwater gedurende het etmaal;
- e debietmeter: meter waarmee (bijvoorbeeld door middel van magnetische inductie) het debiet gemeten wordt;
- f momentaan debiet: de hoeveelheid afgevoerd afvalwater gedurende een moment van meting;
- g kalibreren: bepalen van de waarde van de afwijkingen ten opzichte van een van toepassing zijnde standaard;
- h simuleren: het controleren van een debietmeter door het nabootsen van een meetsignaal;
- i justeren: het softwarematig aanpassen van een correctiefactor / meterconstante;
- j droog kalibreren: kalibreren van een debietmeter waarbij een doorstroming van een hoeveelheid water door de debietmeter wordt gesimuleerd;
- k nat kalibreren: kalibreren van een debietmeter waarbij daadwerkelijk een nauwkeurig bekende hoeveelheid vloeistof door de debietmeter wordt geleid;
- l gesloten meetsysteem: meetsysteem dat het debiet meet in een gesloten leiding of in een gesloten drukleiding, waarbij het afvalwater niet in contact staat met de buitenlucht;
- m open meetsysteem: meetsysteem waarbij het oppervlak van het stromende afvalwater in contact staat met de buitenlucht;
- n moedermeter: debietmeter, waarvan de installatie kan worden herleid naar de nationale volumestandaard van de aangewezen instantie zoals bedoeld in artikel 12 van de Metrologiewet;
- k bewaartermijn: de periode tussen het einde van het etmaal en het begin van de voorbehandeling ten behoeve van de uitvoering van de analyse;
- l aantoonbaarheidsgrens: laagste concentratie van de component in het monster waarvan de aanwezigheid nog met een bepaalde betrouwbaarheid kan worden vastgesteld, zijnde 3x de spreiding van binnenlaboratoriumreproduceerbaarheid.

A Wijze van meting, bemonstering en monsterbehandeling

Paragraaf A.1 Algemeen

In deze paragraaf worden enkele voorschriften gegeven die gelden bij de wijze van meting, de wijze van monsternamen en – behandeling. Hierbij gelden de volgende algemene eisen:

- De meet- en bemonsteringsvoorzieningen verkeren in een goede staat, worden regelmatig schoongemaakt en zijn altijd goed en veilig toegankelijk.
- De meet- en bemonsteringsvoorzieningen worden overeenkomstig onderstaande bepalingen respectievelijk NEN 6600-1 (Water=Monsterneming-Deel 1:Afvalwater 2009) geïnstalleerd en onderhouden.
- Een afvalwaterstroom kan zowel in een open als in een gesloten meetsysteem worden gemeten en bemonsterd.

In paragraaf A.2 wordt nader ingegaan op de meting en in paragraaf A.3 op de bemonstering. In paragraaf A.4 wordt nader ingegaan op de monsterbehandeling.

Paragraaf A.2 Meting

Meting heeft tot doel de hoeveelheid per etmaal (het debiet) vast te stellen. Het debiet wordt in de afvalwaterstroom gemeten. Indien het niet mogelijk is om het debiet in de afvalwaterstroom te meten kan het debiet in plaats daarvan worden bepaald op basis van meting van de hoeveelheid water in het watertoevoersysteem van het bedrijf of van de bedrijfsonderdelen. In het laatstbedoelde geval mag de per etmaal afgevoerde hoeveelheid afvalwater niet groter zijn dan de in dezelfde periode toegevoerde hoeveelheid water. Het meetsysteem is voorzien van een niet-resetbare pulsteller. Registratie van momentane meetgegevens alsmede etmaalgegevens vindt plaats door middel van een printer of datalogger of andere vorm van geautomatiseerd registratiesysteem. Het meetsignaal van het registratiesysteem moet overeenkomen met het meetsignaal van de debietmeter.

A.2.1. Doorstromingsnelheid

Voor een betrouwbare meting is de doorstromingsnelheid van het afvalwater van belang. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen een open en een gesloten meetsysteem.

A.2.1 Doorstromingsnelheid open meetsystemen

Bij open meetsystemen wordt een meetput of een meetgoot toegepast. Bij toepassing van een meetput gelden de volgende eisen:

- 1 de momentane debieten in het etmaal, gemeten bij overstorthoogten van minder dan 0,05 meter, bedragen gesommeerd minder dan 5% van het gemeten debiet;
- 2 de momentane debieten in het etmaal, gemeten bij overstorthoogten van minder dan 0,125 meter, bedragen gesommeerd minder dan 10% van het gemeten debiet.

Bij toepassing van een meetgoot bedragen de momentane debieten in het etmaal, van minder dan 16,4% van het maximaal mogelijk momentane debiet, gesommeerd, minder dan 10% van het gemeten debiet.

A.2.1.2 Doorstromingsnelheid gesloten meetsystemen

Voor het bepalen van de geschiktheid van de debietmeter geldt als richtlijn dat de verhouding tussen het maximale en minimale debiet ≥ 10 behoort te zijn, waarbij het debiet (indien groter dan nul) van de te bemonsteren stroom in 95 % van de tijd groter is dan het minimale debiet van de meter is. Minimale en maximale debiet zijn de debieten waarbij de meter de opgegeven precisie haalt.

A.2.2 Controle meetapparatuur en meettraject De meetapparatuur is in goede staat en is kundig geïnstalleerd. In dit onderdeel worden daartoe enkele voorschriften gesteld.

A.2.2.1 Controle meetapparatuur (simulatie)

Ten minste éénmaal per jaar wordt de meetapparatuur voor debietmetingen gesimuleerd, tenzij in dat jaar een natte kalibratie (A.2.2.2) plaatsvindt.

Aan de simulatie worden de volgende eisen gesteld:

- a. Bij een simulatie wordt de weerstand of de geleidbaarheid tussen de elektroden gemeten. Wanneer aan de hand van deze controle blijkt dat de meetbuis (mogelijk) vervuild is, wordt deze gereinigd.
- b. Op het controleerapport van een simulatie wordt de weerstand of de geleidbaarheid tussen de elektroden weergegeven. Wanneer de meetbuis is gereinigd, wordt deze waarde zowel vóór, als ná het reinigen in het controlerapport vermeld.
- c. Bij de simulatie wordt ook de werking van randapparatuur, voor zover die betrokken is bij de registratie van de meetgegevens, op een goede werking gecontroleerd.
- d. Wanneer bij een simulatie blijkt dat de meetfout groter is dan 5%, wordt het gesloten meetsysteem onmiddellijk in ingebouwde toestand nat gekalibreerd, volgens de bepalingen welke van toepassing zijn bij een natte kalibratie (A.2.2.2).

Bij toepassing van open meetsystemen worden aan de simulatie de volgende aanvullende eisen gesteld:

De apparatuur voor de hoogtemeting wordt minimaal éénmaal per jaar bij overstorthoogten van 5, 10, 15, 20 en 25 centimeter gesimuleerd. In het controlerapport wordt voor elke overstorthoogte een vergelijking gemaakt tussen de gemeten hoeveelheid afvalwater gedurende de periode van het simuleren, en de bij de desbetreffende overstorthoogte met behulp van de afvoerrelatie van de

meetvoorziening berekende hoeveelheid afvalwater over de periode van het simuleren. Zowel het absolute als het procentuele verschil wordt hierbij aangegeven. Bij ultrasone hoogtemeting wordt ook de temperatuurmeting en de temperatuurcorrectie gecontroleerd en gecorrigeerd bij afwijking. De werking van de volgapparatuur bij meting wordt gecontroleerd door vergelijking van de aanwijzing, registratie (recorder en/of printer), integratie en telling.

A.2.2.2 Controle meettraject (natte kalibratie)

De meetapparatuur wordt ten minste éénmaal per drie jaar in ingebouwde toestand nat gekalibreerd. In het jaar van natte kalibratie hoeft niet tevens een simulatie te worden uitgevoerd.

Voor debietmeters in mobiele meetapparatuur vindt de natte kalibratie jaarlijks plaats in ingebouwde toestand bij minimaal de volgende vijf meetpunten: 10%, 25%, 50%, 75% en 100% van het maximaal meetbereik bij een RvA-geaccrediteerde instelling, waarvan de installatie kan worden herleid naar de nationale volumestandaard van de aangewezen instantie zoals bedoeld in artikel 12 van de Metrologiewet.

Indien blijkt dat een meetinstrument buiten de fabrieksspecificaties valt, vindt justering plaats, waarna een natte kalibratie in ingebouwde toestand plaatsvindt ("as left"). Een rapportage van het justeren wordt bij het kalibratiecertificaat gevoegd.

Voorts worden aan de natte kalibratie de volgende eisen gesteld:

- a Minimaal éénmaal per drie jaar worden gesloten meetsystemen in ingebouwde toestand nat gekalibreerd op een door de heffingsambtenaar vooraf goedgekeurde methode. De natte kalibratie vindt plaats door:
 - i. een vooraf nauwkeurig bepaalde hoeveelheid water door de te kalibreren meter te geleiden (waarbij deze hoeveelheid is vastgesteld bij een onder b genoemde instelling); of
 - ii. een tweede, bij voorkeur op hetzelfde meetprincipe gebaseerd meetsysteem in serie te plaatsen die fungeert als moedermeter; of
 - iii. op een andere, door de heffingsambtenaar goedgekeurde methode.
- b Indien bij de natte kalibratie gebruik gemaakt wordt van een moedermeter, wordt deze in ingebouwde toestand nat gekalibreerd bij minimaal de volgende vijf meetpunten: 10%, 25%, 50%, 75% en 100% van het maximaal meetbereik. De natte kalibratie vindt plaats op een ijkinstallatie van een RvA-geaccrediteerde instelling, waarvan de installatie kan worden herleid naar de nationale volumestandaard van de aangewezen instantie zoals bedoeld in artikel 12 van de Metrologiewet. Ook wanneer de moedermeter nieuw is, wordt deze gekalibreerd op één van de genoemde installaties, waarbij de meter is ingebouwd in de meetset of meetwagen waarin deze in de praktijk zal worden ingezet.
- c Het kalibratiecertificaat van de moedermeter, waaruit het onder b bepaalde moet blijken, mag niet ouder zijn dan één jaar. Dit kalibratiecertificaat wordt bij die van het gekalibreerde meetsysteem gevoegd.
- d Tijdens de natte kalibratie wordt zoveel water door het te kalibreren meetsysteem geleid, dat minimaal 2.000 waarnemingen worden bereikt. Indien nodig kan hiertoe voor de kalibratieperiode de pulsinstelling tijdelijk aangepast worden. De kalibratie vindt plaats in het werkgebied waarin de te kalibreren meter onder normale bedrijfsomstandigheden functioneert.
- e Tijdens de natte kalibratie worden de gemeten hoeveelheden water van de te kalibreren flowmeter (én van de moedermeter, wanneer daarvan sprake is) door middel van printers of dataloggers continu geregistreerd. In geval van het toepassen van dataloggers worden ook de ruwe, onbewerkte data bij het kalibratiecertificaat gevoegd.
- f Bij de natte kalibratie wordt ook de randapparatuur, voor zover die betrokken is bij de registratie van de meetgegevens, op een goede werking gecontroleerd.

A.2.2.3 Inbouw debietmeter

Meetapparatuur voor Bij de inbouw van een debietmeter in een gesloten systeem wordt wordt een 'af fabriek' kalibratiecertificaat meegeleverd, waarop naast de specifieke kalibratiefactor, óók de correctiefactor, of meterconstante staat aangegeven. Natte kalibratie in ingebouwde toestand vindt direct plaats na inwerkingstelling van de debietmeter.

Voorts worden aan de inbouw de volgende eisen gesteld:

- a Bij het inbouwen wordt rekening gehouden met de mogelijkheid tot het uitvoeren van een natte kalibratie in ingebouwde toestand
- b De debietmeter wordt overeenkomstig de voorschriften van de leverancier geïnstalleerd.
- c

A.2.2.4 Kalibratiecertificaat

Van een debietmeter moet het meest recente kalibratierapport bij de aangifte overgelegd worden. Bij een natte kalibratie in ingebouwde toestand (dat wil zeggen: ter plekke op het bedrijf, of als complete mobiele meetset op een ijkbank van een daartoe bevoegde instantie), worden de volgende aspecten vastgesteld én gerapporteerd op het kalibratiecertificaat:

- alle controlebevindingen, waaronder die van de randapparatuur en het meetbereik;
- de 'as-found' meetafwijking (de gevonden meetafwijking);
- eventuele hardware matige aanpassingen (nieuwe spoel, etc.);
- de justering (softwarematige aanpassing van de correctiefactor/meterconstante);
- de 'as-left' meetafwijking, eventueel na hardware matige aanpassing/justering;
- de (eventueel nieuwe) correctiefactor, of meterconstante.

Paragraaf A.3 Bemonstering

A.3.1 Algemeen, instelling en uitvoering van apparatuur

De bemonstering vindt plaats met behulp van automatische monsternamings-apparatuur. De bemonstering geschiedt in overeenstemming met NEN 6600-1 (Water-Monsterneming Deel 1: Afvalwater 2019), met dien verstande dat bemonstering door steekbemonstering niet is toegestaan, tenzij anders is bepaald door de heffingsambtenaar.

Paragraaf A.4 Monsterbehandeling

A.4.1 Algemeen

De monsterbehandeling geschiedt in overeenstemming met NEN 6600-1 (Water-Monsterneming Deel 1: Afvalwater 2019). Conform paragraaf 9 van NEN 6600-1 (2019) worden de monsters direct na bemonstering geconserveerd, verpakt en geconserveerd volgens NEN-EN-ISO 5667-3 (2018). De monsters worden gekoeld en in het donker bewaard tussen 1° en 5° C. Na vullen van de monsterflessen wordt van het verzameld etmaalmonster een representatief deel van drie liter gedurende 24 uur in een goed gesloten vat/fles in het donker bewaard tussen 1° en 5° C ten behoeve van contra-analyse door het waterschap. De monsterflessen bestemd voor analyse door de heffingplichtige en voor contra-analyse vanwege de heffingsambtenaar worden om en om gevuld. Op deze wijze wordt bewerkstelligd dat het monster voor de analyse op een heffingsparameter door de heffingplichtige en voor de desbetreffende contra-analyse vanwege de heffingsambtenaar zoveel mogelijk identiek zijn.

A.4.2 Conservering en maximale bewaartermijn

De verkregen monsters worden tot en met het einde van de bewaartermijn geconserveerd op de wijze zoals is aangegeven in tabel A. Als een monster uit het etmaalverzamelmonster wordt ingevroren of chemisch geconserveerd, geschiedt dit binnen twaalf uur na afloop van het etmaal. De eventuele voorschriften met betrekking tot chemische conservering gelden in aanvulling op de voorschriften met betrekking tot de conserveringstemperatuur gedurende de bewaartermijn.

In tabel A zijn tevens de maximale bewaartermijnen opgenomen die gelden voor de onderscheidenlijk uit te voeren analyses. De voorbehandeling ten behoeve van een analyse vangt na het einde van het etmaal aan, binnen de maximale bewaartermijn die bij de desbetreffende analyse in tabel A is vermeld. De voorbehandeling van het monster ten behoeve van de analyse, waaronder onder meer wordt begrepen het ontdooien van bevroren monsters, wordt uitgevoerd op een wijze en binnen een zodanige termijn dat daardoor de representativiteit van het monster niet wordt verstoord. Een monster dat op één van de in tabel A aangegeven wijzen chemisch is geconserveerd wordt niet gebruikt voor één van de in tabel A opgenomen wijzen van analyse, waarvoor op basis van tabel A geen of andere voorschriften op het vlak van de chemische conservering gelden.

Tabel A

Voor analyse op	Omgevingstemperatuur		Methode conservering	Maximale bewaartijd
	tijdens transport	tot einde bewaartermijn		
Biochemisch zuurstofverbruik	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen onder uitsluiting van licht.	1 dag
		<-18 °C	Invriezen binnen 12 uur	1 mnd (indien BZV < =50 mg/l) 6 mnd (indien BZV >50 mg/l)
Chemisch zuurstofverbruik	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met H ₂ SO ₄ tot pH < 2	6 maanden
		<-18 °C	Invriezen binnen 12 uur	6 maanden
Som ammoniumstikstof en organisch gebonden stikstof	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met H ₂ SO ₄ tot pH < 2	1 maand
		<-18 °C	Invriezen binnen 12 uur	6 maanden

Het biochemisch zuurstofverbruik is weliswaar geen heffingsparameter voor de verontreinigingsheffing, maar wordt aangewend bij toepassing van berekeningsvoorschrift C.4 van Onderdeel C van deze bijlage. Op grond van dit berekeningsvoorschrift wordt de methode van het biochemisch zuurstofverbruik toegepast voor de bepaling van het percentage chemisch zuurstofverbruik van de biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen.

B Analysevoorschriften

Paragraaf B.1 Algemeen

De analyses worden uitgevoerd in het representatieve monster, dat is verkregen op de in onderdeel A van deze bijlage vermelde wijze. Het onderzoek wordt in het water als zodanig uitgevoerd, dus zonder dat daaruit bezinkbare of opdrijvende bestanddelen zijn verwijderd. Er is in dit onderdeel verwezen naar normbladen, uitgegeven door het Nederlands Normalisatie Instituut NEN. Een wijziging in een normblad gedurende het kalenderjaar wordt voor de toepassing van deze verordening eerst van kracht op 1 januari van het jaar volgende op de wijziging.

De in tabel B vermelde aantoonbaarheidsgrenzen zijn de concentraties van de desbetreffende stoffen die bij de analyse ten minste aangetoond moeten kunnen worden.

Paragraaf B.2 Analyse

De analyse van het monster geschiedt op de wijze zoals die is aangegeven in tabel B.

Tabel B

Parameter/stof	Ontsluiting volgens normblad	Meting volgens normblad	Aantoonbaarheidsgrens
chemisch zuurstofverbruik		NEN 6633 of NEN-ISO 15705 ¹⁾	5 mg/l ²⁾
biochemisch zuurstofverbruik		NEN-EN 1899-1	volgens norm
som ammoniumstikstof en organisch gebonden stikstof	NEN 6645	NEN ISO 15923-1	0,5 mg/l
		NEN 6646+C1: 2015	
		NEN-EN-ISO 11732	
	NEN-EN 12260	NEN-EN 12260 nn voor correctie nitriet/nitraat: NEN-EN-ISO 13395, NEN 6604 of NEN-ISO 15923-1	
	NEN-ISO 5663	NEN-ISO 15923-1	
		NEN-ISO 5663	
	NEN 6646	NEN 6646+C1: 2015	
		NEN-ISO 15923-1	

¹⁾ De analyse volgens normblad NEN-ISO 15705 is toepasbaar voor onverdunde monsters met een gehalte aan zuurstofverbruik tot aan 1.000 mg/l en chlorideconcentratie die lager is dan 1.000 mg/l. De ambtenaar belast met de heffing kan voorts de methode niet toepasbaar verklaren indien naar zijn oordeel andere omstandigheden daartoe aanleiding geven.

²⁾ De analyse volgens normblad NEN-ISO 15705 heeft een aantoonbaarheidsgrens van 6 mg/l voor fotometrische detectie bij 600nm en 15 mg/l voor titrimetrische detectie (gebaseerd op één enkelvoudige meting van één laboratorium) wanneer cuvetten worden gebruikt met een bereik van maximaal 1.000 mg/l.

C Berekeningsvoorschriften

C.1 Berekeningswijze van het aantal vervuilingseenheden (artikel 9, derde lid):

Het aantal vervuilingseenheden met betrekking tot het zuurstofverbruik wordt berekend door het totale aantal kilogrammen zuurstofverbruik van de in het kalenderjaar afgevoerde zuurstofbindende stoffen te delen door 54,8 kilogram.

Het aantal kilogrammen zuurstofverbruik van de gedurende een etmaal afgevoerde zuurstofbindende stoffen wordt berekend volgens de formule:

$$\frac{Q \times (CZV + 4,57 \times N - Kj)}{1000}$$

In deze formule wordt verstaan onder:

Q: het aantal m³ afgevoerd afvalwater per etmaal;

CZV: het chemisch zuurstofverbruik bepaald volgens de in onderdeel B van deze bijlage vermelde analysevoorschriften, in mg/l;

N-Kj: de som van ammoniumstikstof en organisch gebonden stikstof volgens de in onderdeel B van de in deze bijlage vermelde analysevoorschriften, in mg/l.

C.2 Bij de bepaling van het aantal etmalen in artikel 11, wordt gebruik gemaakt van de volgende formule:

$$n = \frac{\left(\frac{2 \times \sigma_n}{tso} \right)^2 \times N}{\left(\frac{2 \times \sigma_n}{tso} \right)^2 + N}, \text{ waarbij}$$

In deze formule wordt verstaan onder:

n = het berekende aantal meetdagen;

N = het aantal dagen per jaar waar op wordt afgevoerd;

σ_n = spreidingspercentage in de meetwaarden, uitgedrukt ten opzichte van de gemiddelde hoeveelheid zuurstofverbruik van de onderzoeksresultaten gedurende het heffingsjaar;

tso = toelaatbare statistische onnauwkeurigheid

= 35/e ^{0,000175*VeO} VeO = vervuilingswaarde van de afgevoerde zuurstofbindende stoffen.

C.3 Indien door een bedrijf water wordt onttrokken aan oppervlaktewater en dit vervolgens weer wordt geloosd in oppervlaktewater, worden voor de berekening van de vervuilingswaarde de hoeveelheden verontreinigde stoffen, aanwezig in het ingenomen water en vervolgens weer geloosde oppervlaktewater, in mindering gebracht op de hoeveelheden van die stoffen in het geloosde water, met dien verstande dat deze vermindering niet mag leiden tot een negatieve waarde.

C.4 Indien de CZV-waarde voor ten minste 25% afkomstig is van biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen in het afvalwater, wordt op die waarde een correctie toegepast door deze te vermenigvuldigen met de breuk $\frac{100 - T}{75}$

waarbij

T = het percentage CZV, afkomstig van biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen.

Bijlage II. behorende bij de Verordening verontreinigingsheffing Delfland 2020.

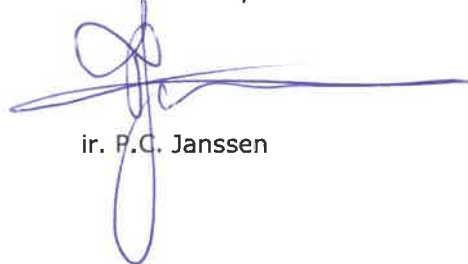
Tabel afvalwatercoëfficiënten (artikel 122k, derde lid, Waterschapswet)

Klasse	Klassegrenzen uitgedrukt in aantal vervuilingseenheden met betrekking tot het zuurstofverbruik per m³ ingenomen water		Afvalwatercoëfficiënt uitgedrukt in aantal vervuilingseenheden per m³ ingenomen water in het heffingsjaar
	ondergrens	bovengrens	
1	> 0	0,0013	0,0010
2	> 0,0013	0,0020	0,0016
3	> 0,0020	0,0031	0,0025
4	> 0,0031	0,0048	0,0039
5	> 0,0048	0,0075	0,0060
6	> 0,0075	0,012	0,0094
7	> 0,012	0,018	0,015
8	> 0,018	0,029	0,023
9	> 0,029	0,045	0,036
10	> 0,045	0,070	0,056
11	> 0,070	0,11	0,088
12	> 0,11	0,17	0,14
13	> 0,17	0,27	0,21
14	> 0,27	0,42	0,33
15	> 0,42		0,5

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 november 2019.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,

ir. P.C. Janssen

de Voorzitter,

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Hoogheemraadschap van
Delfland

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	1474
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 november 2019
Agendapunt	H.03
Omschrijving	Aanvullend besluit op eerdere besluitvorming Belastingheffing 2018 en 2019: terinzagelegging NEN-normen

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	21 november 2019

Voorgesteld besluit

Vaststellen aanvullend besluit op eerdere besluitvorming Belastingverordeningen 2018 en 2019 zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing: terinzagelegging NEN-normen die betrekking hebben op de Belastingverordeningen 2018 en 2019 zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing.

Onderwerp: Aanvullend besluit op eerdere besluitvorming Belastingheffing 2018 en 2019: terinzagelegging NEN-normen
Dossiernummer: 1474

Gevraagd besluit:

Vaststellen aanvullend besluit op eerdere besluitvorming Belastingverordeningen 2018 en 2019 zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing: terinzagelegging NEN-normen die betrekking hebben op de Belastingverordeningen 2018 en 2019 zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing.

1. Probleemstelling - context

De Hoge Raad heeft op 9 juni 2019 het besluit genomen dat ook de NEN-normen onder de kenbaarheidseisen vallen. Aangezien in bijlage I van de verordening op de zuiveringsheffing en de verordening op de verontreinigingsheffing veelvuldig naar NEN-normen wordt verwezen dient in de besluiten van de verordeningen de bepaling te worden opgenomen dat de in bijlage I genoemde NEN-normen worden bekendgemaakt door terinzagelegging.

2. Beoogd effect

Voldoen aan de verplichting om de in besluiten van de belastingverordening op de zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing de bepaling wordt opgenomen dat de in de bijlage genoemde NEN-normen door terinzagelegging worden bekendgemaakt.

3. Kernboodschap

Door middel van de vaststelling van dit aanvullende besluit voldoet Delfland aan de verplichting inzake terinzagelegging van de in de belastingverordening genoemde NEN-normen.

4. Historie - eerdere besluitvorming

VV heeft de verordeningen zuiverings- en verontreinigingsheffing 2018 vastgesteld in de vergadering van 16 november 2017 (dossiernummer 267) en de verordeningen zuiverings- en verontreinigingsheffing 2019 in de vergadering van 22 november 2019 (dossiernummer 985).

5. Regelgeving en Beleid

Op basis van artikel 77, 110, 113, 122c tot en met 122l van de Waterschapswet en artikel 6.12 van het Waterschapsbesluit stelt de VV de verordeningen zuiverings- en verontreinigingsheffing vast.

6. Financiën

N.v.t.

7. Duurzaamheid

N.v.t.

8. Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

9. OR/GO

N.v.t.

10. Risico- en beheersmaatregelen

N.v.t.

11. Communicatie (in- en extern)

N.v.t.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Bekendmaking van de NEN-normen vindt plaats door middel van terinzagelegging op kantoor Delfland te Delft.

13. Bevoegd orgaan

De VV heeft de taak en de bevoegdheid tot het vaststellen van verordeningen zuiverings- en verontreinigingsheffing.

14. Toelichting

De Hoge Raad heeft op 9 juni 2019 beslist dat ook de NEN-normen onder de kenbaarheidseisen vallen. Aangezien in bijlage I van de verordening op de zuiveringsheffing en de verordening op de verontreinigingsheffing veelvuldig naar NEN-normen wordt verwezen dienen de besluiten de bepaling te bevatten waarin wordt aangegeven dat de in bijlage I genoemde NEN-normen worden bekendgemaakt door terinzagelegging. Door middel van vaststelling van dit aanvullende besluit wordt hieraan voldaan.

15. Bijlagen

- geen

Aanvullend besluit op eerdere besluitvorming Belastingheffing 2018 en 2019: terinzagelegging NEN-normen

Dossiernummer : 1474
Vergaderdatum : 21-11-2019

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 15 oktober 2019, dossiernummer 1474;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie van 5 november 2019;

Besluit:

In aanvulling op eerdere besluitvorming Belastingverordeningen 2018 en 2019 zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing de terinzagelegging van de NEN-normen die betrekking hebben op deze Belastingverordeningen 2018 en 2019 zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 november 2019

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,

ir. P.C. Janssen

de Voorzitter,

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	1289
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 november 2019
Agendapunt	H.04
Omschrijving	Het buiten werking stellen vanaf 1 januari 2020 van de Verordening Precariobelasting Delfland 2010

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	21 november 2019

Voorgesteld besluit

1. De Verordening Precariobelasting Delfland 2010 vanaf 1 januari 2020 buiten werking te stellen.
2. De effecten van de afschaffing van de precarioheffing in de begroting 2020 en meerjarenraming te verwerken.

Onderwerp: Het buiten werking stellen vanaf 1 januari 2020 van de Verordening Precariobelasting Delfland 2010
Dossiernummer: 1289

Gevraagd besluit:

De volgende besluiten voor te leggen aan de verenigde vergadering:

1. De Verordening Precariobelasting Delfland 2010 vanaf 1 januari 2020 buiten werking te stellen.
2. De effecten van de afschaffing van de precarioheffing in de begroting 2020 en meerjarenraming te verwerken.

1. Probleemstelling - context

Delfland is naast waterschappen Scheldestromen en Schieland en de Krimpenerwaard het enige waterschap dat nog precariobelasting heft. Precariobelasting is een (publiekrechtelijke) vergoeding die kan worden geheven voor het gebruik van grond die in eigendom is van het waterschap. De verwachting is dat de toch al dalende opbrengsten uit de precarioheffing, het gebruik van grond door derden wordt inmiddels al privaatrechtelijk geregeld, in de komende jaren verder zal dalen als gevolg van wijzigingen in de Waterschapswet en het stijgende aantal vragen over de grondslag van opgelegde aanslagen.

Vanaf 2022 mag er geen precario meer worden geheven voor infrastructuur van drinkwater, elektriciteit, gas en warmte. Doordat het areaal terugloopt en daarmee de precario-opbrengsten, staan de kosten voor het beantwoorden van het (stijgende) aantal vragen en het benodigde researchwerk inzake eigendommen niet meer in verhouding tot de opbrengsten. Daarom is het voorstel om de precarioheffing af te schaffen. Om een dergelijk besluit zorgvuldig te kunnen nemen, heeft onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijke effecten van de afschaffing voor de eigendommen van Delfland. Zie verder punt 14. Toelichting.

2. Beoogd effect

Het buiten werking stellen vanaf 1 januari 2020 van de Verordening Precariobelasting Delfland 2010.

3. Kernboodschap

Het beleid van Delfland is sinds 2013 om grondgebruik zo veel mogelijk privaatrechtelijk te regelen. Daarnaast is het huidige precariobestand verouderd en is de regelgeving veranderd. Voorgesteld wordt om de Verordening Precariobelasting Delfland per 1 januari 2020 buiten werking te stellen.

4. Historie - eerdere besluitvorming

1. In de VV van 29 november 2012 is de Verordening Precariobelasting Delfland 2010 gewijzigd vastgesteld;
2. Op 14 mei 2018 heeft de voormalig portefeuillehouder, Ries Smits, ingestemd met het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek met betrekking tot het afschaffen van de precariobelasting;
3. Op 15 mei 2018 hebben dijkgraaf en hoogheemraden de herziene beleidsnotitie "Gebruik van percelen van Delfland" vastgesteld.

5. Regelgeving en Beleid

Beleidsnotitie "Gebruik van percelen van Delfland". Dit herziene beleid is op 15 mei 2018 vastgesteld. Zie verder punt 14. Toelichting.

6. Financiën

De belastingopbrengsten uit precario bedragen op jaarbasis circa € 200.000, waarvan circa € 50.000 betrekking heeft op nutsbedrijven. De opbrengsten laten een geleidelijke daling zien. In vergelijking met de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing (netto-opbrengst circa € 225 miljoen) levert de precariobelasting slechts een fractie op van de totale belastingopbrengsten van Delfland.

Het buiten werking stellen van de Verordening Precariobelasting Delfland 2010 leidt tot een jaarlijkse derving van inkomsten van maximaal € 200.000, waarvan vanaf 2022 € 50.000,- reeds weg zou zijn gevallen als gevolg van gewijzigde wetgeving. Naast de wetswijziging wordt er jaarlijks ook een aanzienlijk aantal aanslagen kwijtgescholden omdat de grondslag van deze aanslagen niet te herleiden is.

Het gemiddelde aan kwijtgescholden precarioaanslagen betrof de afgelopen drie jaar circa € 15.000,- per jaar. De (personeels)kosten voor het opleggen van de aanslagen en het benodigde recherchewerk bedragen circa € 40.000 per jaar.

Hiertegenover staat dat Delfland sinds 2013 zoveel mogelijk nieuw verleende vergunningen privaatrechtelijk afhandelt, met hieraan veelal een marktconforme opbrengst verbonden. Het totaal aan (privaatrechtelijke) opbrengsten betrof in 2017 € 830.000,- en in 2018 € 1.040.000,-. Dit is exclusief de jaarlijkse opbrengst van circa € 450.000,- van de reguliere/vaste huur- en (erf)pachtovereenkomsten die voor Delfland zijn eigendommen zijn afgesloten. Voor 2019 is de opbrengstverwachting circa € 2.000.000,-, waarvan reeds € 1.490.000,- is behaald.

7. Duurzaamheid

Niet van toepassing.

8. Organisatorische en personele consequenties

Niet van toepassing.

9. OR/GO

Niet van toepassing.

10. Risico- en beheersmaatregelen

Zie toelichting.

11. Communicatie (in- en extern)

De RBG is geïnformeerd over dit voorstel. De precariobetalers worden na besluitvorming met een brief van de RBG op de hoogte gesteld van het gewijzigde beleid en de gevolgen daarvan.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Het ontwerpbesluit tot buitenwerkingstelling van de precarioverordening behoeft niet voor het indienen van zienswijzen te worden gepubliceerd (artikel 2, lid 3 en onder d. van de Inspraakverordening Delfland 2011).

Het VV-besluit de precarioverordening buiten werking te stellen zal worden gepubliceerd in het Waterschapsblad (www.overheid.nl).

13. Bevoegd orgaan

De verenigde vergadering is op grond van artikel 110 Waterschapswet bevoegd om de Verordening Precariobelasting Delfland 2010 buiten werking te stellen.

14. Toelichting

In de afgelopen periode is een discussie ontstaan over de nut en noodzaak van het heffen van precariobelasting. De jaarlijkse opbrengsten van deze heffing zijn op dit moment circa € 200.000,- en dalen jaarlijks gestaag. Precario heeft maar een beperkt aandeel in het totaal van de belastingopbrengsten van Delfland. Vanaf 2022 mag er geen precario meer worden geheven voor infrastructuur van drinkwater, elektriciteit, gas en warmte, waardoor de opbrengsten naar verwachting teruglopen met € 50.000,-. Hierdoor staan de te maken kosten niet (meer) in verhouding tot de opbrengsten. Verder is relevant dat Delfland een van de weinige waterschappen is die deze belasting nog heft.

Sinds 2013 maakt Delfland geen gebruik meer van de mogelijkheid om precario te heffen voor nieuwe aanvragen voor gebruik Delfland zijn eigendommen. Delfland heft enkel nog precariobelasting over verleende vergunningen tot 2013 en ver daarvoor. Er bestaat een sterke voorkeur om grondgebruik door derden privaatrechtelijk te regelen, omdat er een marktconforme vergoeding in rekening kan worden gebracht en de overeenkomst in het eigendommenregistratiesysteem komt (en in veel gevallen ook het register van het Kadaster) en daarmee de risico's op inkomstenderving, ongewenst eigenaar worden van (gebouwde) werken en het verliezen van eigendommen te verwaarlozen is.

Tegenover de inkomstenderving van het afschaffen van de precariobelasting staan stijgende inkomsten voor de privaatrechtelijke afhandeling. Zo zijn er het afgelopen jaar huurovereenkomsten afgesloten voor terrasboten (drijvende terrassen) en ligplaatsen voor woonboten die in watergangen van Delfland zijn gelegen. Indien er voor precario was gekozen hadden deze vergunninghouders € 2,75 per m²/per jaar moeten betalen. Middels huurovereenkomsten is dit € 15,50 per m²/per jaar voor een woonboot en € 23,50 per m²/per jaar voor een terrasboot.

Ook zijn er percelen grond verkocht omdat er een andere functie aan werd gegeven, waardoor behoud van het eigendom geen logische keuze zou zijn. Bijvoorbeeld een perceel grond dat werd gebruikt voor het hebben van een schuur. Als er voor precario zou zijn gekozen zou hier een bedrag van € 2,75 per m²/per jaar voor in rekening worden gebracht. Nu is de grond verkocht aan de vergunninghouder voor een bedrag van € 125,- per m². Verder zijn er rechten van opstal gevestigd voor CO₂ netwerken, transformatorstations, diverse particulieren bruggen, dammen en duikers. Voor deze rechten zijn meewerkvergoedingen in rekening gebracht van € 1.000,- per recht.

De perceptiekosten bij het (kunnen) blijven innen van de precariobelasting zijn hoog. Een luttele vraag over de grondslag van een opgelegde aanslag bezorgt gemiddeld zo'n twee uur uitzoekwerk en vaak zonder succes. Één van de oorzaken hiervan is wijziging van kadastrale nummering, historische adressen en een afwijkende naam in de vergunning, waarop de aanslag alsnog wordt kwijtgescholden.

Risico:

Uit oogpunt van zorgvuldigheid heeft Delfland in 2018 een onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijke effecten van de buitenwerkingstelling van de precarioverordening op de eigendommen van Delfland. Het doel van dit onderzoek was om zicht te krijgen op de risico's, bijvoorbeeld op het terrein van verjaring, waardoor Delfland eigendommen zou kunnen verliezen.

Dit onderzoek heeft opgeleverd dat in een zeer beperkt aantal gevallen het afschaffen van precario kan leiden tot vragen over onze eigendommen. Dit aantal is verwaarloosbaar en wordt voor een deel ook nog beïnvloed door de administratieve basis van de vooral oudere dossiers die moeizaam te herleiden is. Uit het onderzoek naar de risico's voor de

eigendommen van Delfland is ook gebleken dat er situaties zijn waarin Delfland ongegrond precariobelasting heft omdat de grond al jaren niet meer in eigendom is.

Om het risico van het buiten werking stellen van de precarioverordening te beperken is onderzoek gedaan naar de mogelijkheid van het omzetten van precarioaanslagen naar privaatrechtelijke overeenkomsten. De conclusie is dat de (personeels)kosten die hier mee gemoeid zijn hoger zijn dan de uiteindelijke opbrengsten/voordelen. Het afschaffen van precario heeft dus nauwelijks invloed op de eigendommen van Delfland. De ervaring van de afgelopen jaren toont aan dat het in de gestelde risicosituaties zelden tot nooit tot juridische en financiële problemen leidt. De regelgeving biedt voldoende handvatten om aansprakelijkheidsstelling af te wijzen.

Ter verduidelijking van de problematiek zijn er twee voorbeelden opgenomen:

Casus 1:

Meneer de Boer heeft een bouwkel gekocht om hier een woning op te bouwen. Deze bouwkel grenst aan een watergang die in eigendom van Delfland is. Meneer De Boer wil zijn perceel ontsluiten door een brug aan te leggen in/over de watergang van Delfland. Meneer De Boer dient een aanvraag voor een watervergunning in en deze wordt verleend. Omdat de bouwkel nog geen straat/huisnummer heeft staat de watervergunning op het oude adres van meneer De Boer.

Benadering precariobelasting:

De regionale belastingdienst (RBG) krijgt een verzoek voor het opleggen van een precarioaanslag voor een brug. Meneer de Boer ontvangt ieder jaar een factuur voor een bedrag van € 41,30 voor het gebruik van een perceel van Delfland.

Na 15 jaar verkoopt meneer De Boer zijn woning en krijgt de nieuwe eigenaar, meneer De Vries, een precarioaanslag op naam van meneer De Boer. Meneer De Vries neemt contact op met de RBG en vraagt om verduidelijking. De RBG dient een verzoek in bij het Klant contactcentrum van Delfland om de grondslag van de aanslag van meneer De Vries te onderzoeken. Er start intern een zoektocht naar een watervergunning op naam van meneer De Vries met zijn woonadres. Vergunning wordt niet gevonden, grondslag voor het heffen van precario ontbreekt, aanslag wordt kwijtschelden.

Benadering privaatrechtelijke overeenkomst:

Een vastgoedadviseur van Delfland krijgt het digitale afschrift van de vergunning van Meneer de Boer en biedt hem een overeenkomst tot het vestigen van een recht van opstal voor de brug aan. De heer De Boer dient voor dit gebruik een eenmalige vergoeding te betalen van € 1.000,- en de notariskosten voor het vestigen van het recht. Door vestiging van dit recht wordt meneer De Boer eigenaar van de brug en Delfland blijft eigenaar van de watergang. De overeenkomst wordt in ons eigendommenregistratiesysteem opgenomen en in het register van het Kadaster. Na 15 jaar verkoopt meneer De Boer zijn woning en het eigendom van de brug (het opstalrecht) worden overgedragen aan de nieuwe eigenaar, de heer De Vries.

Casus 2:

De gemeente Pijnacker-Nootdorp krijgt ieder jaar, sinds 1995, een precarioaanslag voor een bedrag van € 3.000,- met de omschrijving "voor het hebben van diversen werken in/op/boven percelen die in eigendom van het Hoogheemraadschap van Delfland zijn". Een medewerker van de afdeling Grondzaken van de gemeente vraagt zich af op welke werken deze aanslag betrekking heeft en belt de RBG om verduidelijking. De RBG kijkt in het systeem en ziet dat de aanslag betrekking heeft op meerdere vergunningen. Er zijn echter geen vergunning-nummers vermeld. De RBG legt de vraag bij het Klant contactcentrum van Delfland neer. Er start een interne zoektocht naar vergunningen die de afgelopen 25 jaar aan de gemeente Pijnacker zijn verstrekt. Resultaat is een groot aantal vergunningen, maar geen uitsluitel over welke vergunningen wel/niet onderdeel uitmaken van de aanslag. Resultaat is de precarioaanslag kwijtschelden.

Buiten werking stellen Verordening Precariobelasting Delfland 2010

Dossiernummer : 1289

Vergaderdatum : 21 november 2019

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 15 oktober 2019, dossiernummer 1289;
gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie van
5 november 2019;

overwegende dat:

- het beleid op het gebied van grondgebruik is om zoveel mogelijk via de
privaatrechtelijke weg te werken;
- de huidige precarioverordening is verouderd;
- onderzoek is geweest naar onder meer het aansprakelijkheidsrisico voor Delfland bij
afschaffing;

gelet op:

- artikel 110 van de Waterschapswet;

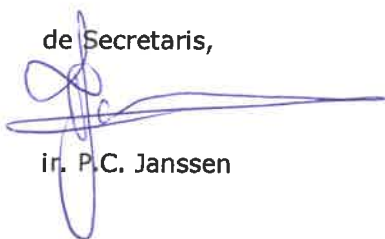
Besluit:

de Verordening Precariobelasting Delfland 2010 ingaande 1 januari 2020 buiten werking te
stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 november 2019

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,

ir. P.C. Janssen

de voorzitter,

dr. P.H.W.M. Daverveldt

15. Bijlagen

Geen.

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	1501
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 november 2019
Agendapunt	H.05
Omschrijving	Actualisatie Legesverordening Delfland 2017

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	21 november 2019

Voorgesteld besluit

1. Kennis te nemen van de Evaluatie 'Legesverordening Delfland 2017'
2. Verzoek aan de VV om de 'Legesverordening Delfland 2020' vast te stellen

Onderwerp : Actualisatie Legesverordening Delfland 2017
Dossiernummer : 1501

Gevraagd besluit : 1. Kennis te nemen van de Evaluatie 'Legesverordening Delfland 2017'
: 2. Verzoek aan de VV om de 'Legesverordening Delfland 2020' vast te stellen

1. Inleiding

Inleiding

Er geldt voor Delfland sinds 1 januari 2017 een sterk vereenvoudigde Legesverordening. De acht tarieven zijn toen teruggebracht naar twee. Eén gefixeerd tarief van €275,- (de a-grond) en één tarief in de vorm van een begroting (de b-grond). Deze begroting is gebaseerd op de uren die Delfland maakt om een watervergunning af te kunnen geven voor een groot project van derden. Deze innovatieve constructie – alleen Waterschap Rijn en IJssel ging ons voor – is onder meer gecreëerd om de diensten die Delfland biedt meer kostendekkend te maken.

Waarom deze actualisatie?

De praktijk heeft de afgelopen drie jaar laten zien dat een vijftal kleine wijzigingen om praktische redenen wenselijk is. Het betreft een tweetal verduidelijkingen en verfijningen, de opname van een nieuwe vrijstellingsgrond en een nieuwe grond voor teruggave en een aanpassing van terminologie.

Evaluatie begrotingsaanslag Legesverordening Delfland 2017

Deze actualisatie is aanleiding geweest voor een evaluatie van de nieuw ingevoerde begrotingsaanslag in 2017. Hieruit blijkt, kort samengevat, dat de inkomsten uit de Legesverordening op grond van deze begrotingsaanslagen zijn gestegen met €2.384.283,- sinds 1 januari 2017. Voor de Evaluatie zie verder onder punt 14 Toelichting.

2. Beoogd effect

Met het doorvoeren van een vijftal wijzigingen wordt ten eerste beoogd om de term vergunning gelijk te trekken met de terminologie uit de Waterwet en te vervangen door watervergunning. Ten tweede wordt de definitie van de belastingplichtige gepreciseerd, zodat er duidelijker onderscheid is tussen aanvrager en de gemachtigde van aanvrager en dus wie belastingplichtig is. Ten derde wordt een onduidelijkheid weggenomen dat een verzoek om een wijziging van een bestaande watervergunning alléén schriftelijk kan. Ten vierde wordt een nieuwe vrijstellingsgrond opgenomen voor de gevallen waarin Delfland ingelanden vordert om houtopstanden en/of werken te verwijderen bij noodzakelijke werkzaamheden en ingelanden hierna een watervergunning (kunnen) aanvragen voor herplaatsing. Ten vijfde wordt een nieuwe grond voor teruggave van leges gecreëerd voor het geval dat Delfland een watervergunning intrekt terwijl er al leges zijn geheven.

De voorgestelde wijzigingen in zowel de artikelen van de Legesverordening als de Toelichting hierop worden hierna schematisch in een tabel weergegeven.

Wijzigingen in de artikelen van de Legesverordening

Legesverordening 2017	Legesverordening 2020	Ratio wijziging
vergunning	watervergunning	Conform terminologie ex Waterwet c.a.
Art. 2: 'namens'	'ten behoeve van'	Met deze formulering is het nóg duidelijker dat óf belastingplichtig de aanvrager is óf degene die het daadwerkelijke genot krijgt van de geleverde dienst en niet de aanvrager, indien hiervan sprake is (zoals bij een aanvraag door een architect of een aannemer).
Art. 4, lid 1 en 2: verzoek	<i>Schriftelijk</i> verzoek	Voor verzoekers was het soms onduidelijk of dit verzoek wellicht ook mondeling kon worden gedaan en dat dan óók al de termijn van inbehandelingneming zou gaan lopen, hetgeen overigens niet het geval is. Voor de duidelijkheid wordt nu opgenomen dat het verzoek (om een inhoudelijke wijziging) <i>schriftelijk</i> wordt gedaan.
Art. 7: drie vrijstellingsgronden	Toevoeging van één nieuwe vrijstellingsgrond: houtopstanden en/of werken op last van Delfland verwijderd in verband met noodzakelijke werkzaamheden en nadien alleen mogen/kunnen terugkomen met een watervergunning.	Het is opportuun en klantvriendelijker om in dit geval geen leges te vragen.
Art. 9: een grond voor teruggave	Toevoeging van één nieuwe grond voor teruggave: Indien Delfland een watervergunning intrekt	Intrekking van een watervergunning terwijl er al leges zijn geheven komt zelden voor, maar is in de afgelopen drie jaar toch één keer voorgekomen terwijl de verordening dan niet voorziet in een teruggaveregeling, terwijl dat bij een intrekking wel gerechtvaardigd is.

Wijzigingen in de 'Artikelsgewijze toelichting'

Legesverordening 2017	Legesverordening 2020
Art. 2: degene voor wie	Ten behoeve van
Art. 4, lid 1: verzoek Art. 4, lid 2: extern advies	<i>Schriftelijk</i> verzoek Definiëring van 'extern advies' (omwille van de duidelijkheid is om verzocht door enkele aanvragers).
Art. 7	De nieuwe grond voor vrijstelling voor het op last van Delfland verwijderen van houtopstanden en/of werken bij noodzakelijke werkzaamheden wordt nader toegelicht.
Art. 9, lid 1	De nieuwe grond voor teruggave van leges in geval van een ingetrokken watervergunning wordt toegelicht.

3. Kernboodschap

De Legesverordening Delfland 2017 wordt geactualiseerd met een vijftal kleine wijzigingen, te weten één aanpassing van de terminologie, één nieuwe vrijstellingsgrond, één nieuwe grond voor teruggave en een tweetal verduidelijkingen. De tarieven blijven gelijk. Tevens worden het College en de VV in dit voorstel op de hoogte gebracht van de evaluatie van de in 2017 nieuw ingevoerde begrotingsaanslag (b-grond). De begroting laat een toename zien van de leges à €2.384.283,-. Hierdoor kan Delfland meer kostendekkend werken voor de diensten die Delfland verleent bij het afgeven van watervergunningen voor grote projecten van derden.

4. Historie - eerdere besluitvorming

Waarom een nieuwe Legesverordening in 2017?

Met de Legesverordening Delfland 2017 is gevolg gegeven aan de Kadernota 2017 waarin de opdracht was vervat om de Leges meer kostendekkend te maken. Concreet behelsde dit dat een juridische tool moest worden bedacht om deze kostendekkendheid fiscaal te kunnen realiseren, hetgeen alléén mogelijk is via een begrotingsaanslag. In zo'n begrotingsaanslag worden de uren opgenomen (begroot) die Delfland maakt voor een watervergunning van een groot project van derden. Deze bijzondere vorm van legesheffing is door de Hoge Raad toegestaan.

Bevoegdheid vaststellen begroting door D&H is in 2019 gemandateerd

De bevoegdheid om een legesbegroting vast te stellen is in de verordening geattribueerd (juridisch toegewezen) aan het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden. Bij besluit van het College van 5 maart 2019 is het vaststellen van de legesbegroting (om praktische redenen) gemandateerd aan de SD.

5. Regelgeving en Beleid

De grondslag voor Delfland om de Legesverordening op te kunnen stellen is vervat in de Waterschapswet.

In de Legesverordening zelf bepaalt Delfland de hoogte van de leges (in casu één vast tarief van €275,- (a-grond) en één open tarief op basis van uren: de begroting (b-grond)).

De bevoegdheid om leges te heffen, te innen en bezwaarschriften gericht tegen de aanslagen te behandelen is per 1 januari 2010 gedelegeerd aan de Regionale Belastinggroep (de RBG), een Gemeenschappelijke Regeling (GR) waar Delfland samen met andere overheden aan deelneemt.

6. Financiën

De Legesverordening Delfland 2017 heeft tot nu toe in totaal (afgerond) €3.074.283,- opgebracht voor (afgerond) 2.500 afgegeven watervergunningen. Dat is per jaar €1.024.761,-. De inkomsten komen uit de twee tarieven van de verordening. Ten eerste uit het vaste tarief van €275,- (de a-grond) en ten tweede uit de begroting (de b-grond).

Sinds de invoering van de Legesverordening Delfland 2017 zijn 8 legesaanslagen in de vorm van een begroting opgesteld (de b-grond), met in totaal €2.384.283,- aan inkomsten. Dit zijn zuiver nieuwe inkomsten. De overige inkomsten van €690.000 komen uit het vaste tarief van €275,- (de a-grond) voor ca 2.500 verstrekte watervergunningen.

Uit de vorige Legesverordeningen kwam per jaar gemiddeld €230.000,-. Dit betekent een toename van 450% aan legesinkomsten per jaar. Daarmee is aan de opdracht van de Kadernota uit 2017 om meer kostendekkend leges te heffen voor de dienstverlening van Delfland om watervergunningen af te geven succesvol voldaan.

Prognose toekomst

In de totale opbrengst van €3.074.283,- sinds 2017 zit één hele grote begrotingsaanslag vervat van €1.325.000,- voor de aanleg van de Blankenburgverbinding. Een vergelijkbare aanslag zoals voor de Blankenburgverbinding komt maar af en toe voor en kan dus bij een prognose beter niet worden meegenomen. De laatste keer dat een vergelijkbare grote aanslag zoals de Blankenburgverbinding is opgelegd was in 2012 voor de aanleg van de A4 (€1.250.000,-).

Indien we nu de aanslag van €1.325.000,- voor de Blankenburgverbinding van de totaalopbrengsten in de afgelopen drie jaar aftrekken houden we €1.749.283,- over, hetgeen per jaar een opbrengst is van €583.094,-. Dat is een (structurele) toename van iets meer dan 200% ten opzichte van de vorige Legesverordening. Het is de verwachting dat deze jaarlijkse opbrengst van €538.094,- verder stijgt in de komende jaren. Uit de Evaluatie – zie onder 14 van dit voorstel – blijkt namelijk dat er meer projecten zullen zijn die in aanmerking komen voor de begrotingsaanslag.

7. Duurzaamheid

n.v.t.

8. Organisatorische en personele consequenties

n.v.t.

9. OR/GO

n.v.t.

10. Risico- en beheersmaatregelen

Vrijstellingsgrond en teruggaveregeling: verminderde inkomsten?

Er zijn twee nieuwe grondslagen gecreëerd, te weten een vrijstellingsgrond en een grond voor teruggave die nauwelijks tot geen risico inhouden dat de inkomsten zullen terugvallen. Teruggave vanwege een (ambtshalve) intrekking van een watervergunning komt zeer zelden voor, dus hierdoor zullen de inkomsten niet dalen. De vrijstellingsgrond voor houtopstanden en/of werken die op last van Delfland bij noodzakelijke werkzaamheden moeten worden verwijderd en ingelanden na voltooiing van de werkzaamheden een watervergunning moeten aanvragen om die weer terug te mogen plaatsen zal geen significante daling van de inkomsten veroorzaken. De omvang is gering en bovendien zijn veel houtopstanden en/of werken die moeten worden verwijderd illegaal en past het bijgevolg niet binnen onze regelgeving en/of beleid om ze weer terug te mogen plaatsen. Een beheersmaatregel is derhalve niet nodig.

11. Communicatie (in- en extern)

Intern zullen de nieuwe vrijstellingsmogelijkheid en de nieuwe teruggaveregeling met de Teams worden gecommuniceerd die hieraan uitvoering zullen gaan geven.

Voor externe communicatie: zie onder 12. Bekendmaking en vervolgprocedure.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Geen inspraak

Ingevolge art. 3, aanhef en onder a van de Inspraakverordening Delfland is de Inspraakverordening niet van toepassing op ondergeschikte herzieningen van eerder genomen besluiten. Hiervan is met onderhavige actualisatie sprake. De twee tarieven blijven immers precies hetzelfde. Weliswaar komt er een vrijstellingsmogelijkheid bij en een extra teruggaveregeling, maar dat zijn aanpassingen van de verordening die niemand benadelen, integendeel. Bovendien gelden deze, voor ingelanden positieve actualisaties, voor een beperkte groep van belanghebbenden, waardoor inspraak eveneens niet van toepassing is op grond van art. 3 aanhef en onder d van de Inspraakverordening Delfland. De overige aanpassingen zijn evident ondergeschikte herzieningen die bovendien niemand benadelen.

Bekendmaking

Na vaststelling door de VV zal de Legesverordening Delfland 2020 worden gepubliceerd in het Waterschapsblad en digitaal bekend worden gemaakt op de website van Delfland. De verordening treedt in werking op 1 januari 2020.

Geen bezwaar en beroep

Ingevolge art. 8:3, eerste lid, aanhef en onder a jo 7:1, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) staat géén bezwaar en beroep open tegen de Legesverordening Delfland 2020.

13. Bevoegde organen

Het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden is ingevolge art. 84, tweede lid, van de Waterschapswet bevoegd besluiten van de Verenigde Vergadering voor te bereiden.

De Verenigde Vergadering is bevoegd tot vaststelling ingevolge de artikelen 110, 111, 113, 115, 132 en 139 van de Waterschapswet.

14. Toelichting

Evaluatie begrotingsaanslag in de 'Legesverordening Delfland 2017'

Hoe pakt de begroting (b-grond) na invoering uit?

Sinds 1 januari 2017 zijn acht begrotingen vastgesteld voor in totaal €2.384.283,-. Dat is een significante toename van 450% aan opbrengsten ten opzichte van de vorige Legesverordening. Het invoeren van de begrotingsaanslag is dus succesvol gebleken. Er wordt meer kostendekkend gewerkt voor de dienst die Delfland levert bij watervergunningen van grote projecten van derden.

Wat bij de evaluatie opviel was dat er acht begrotingen zijn opgesteld, terwijl uit een analyse van de totale workload aan watervergunningen de jaren voorafgaand aan de invoering van de huidige Legesverordening bleek dat er gemiddeld zo'n 30 vergunningen op jaarbasis in de b-grond zullen gaan vallen. Er zijn dus sinds 1 januari 2017 geen circa 75 begrotingen vastgesteld, zoals toen werd ingeschat, maar acht. Met de circa 67 niet opgestelde begrotingen met een geschatte opbrengstwaarde ergens tussen de €300.000,- en €800.000,- laten we een dekking van gerealiseerde kosten liggen. Deze Evaluatie is daarom aanleiding geweest om de puntjes op de i te zetten bij de toepassing van de b-grond, want hoewel de Legesverordening Delfland 2017 aanzienlijke, nieuwe inkomsten genereert kan de begrotingsaanslag nog vaker worden toegepast. Dit is juridisch ook noodzakelijk.

Juridische consequenties om vergunningen die in b vallen onder a af te doen

Indien een watervergunning onder de b-grond valt en toch onder de a-grond wordt aangeslagen, dan schuurt dat met het gelijkheidsbeginsel en met het verbod van willekeur, omdat sommige vergunninghouders dan worden bevoordeeld en ongelijk worden behandeld ten opzichte van andere vergunninghouders. Dit betekent dat álle vergunningen die in b kunnen vallen ook altijd een b-aanslag moeten krijgen.

Oorzaken

Onderzoek heeft uitgewezen dat begrotingen worden opgesteld door veelal dezelfde medewerkers. Toepassing van de Legesverordening blijkt persoonsafhankelijk in plaats van organisatiegedragen. Verder bleek dat grote projecten ruim voor de vergunningaanvraag worden afgevangen en toebedeeld in de b-grond, maar dat kleinere projecten die óók in de b-grond kunnen worden afgedaan niet van tevoren worden afgevangen en in het reguliere zaakstelsel van Team R&P komen. In dat zaakstelsel is geen moment gecreëerd om bij iedere watervergunning te beoordelen of er leges moeten worden geheven op de a-grond of de b-grond. Die komen daarom standaard in de a-grond terecht. Team RPV heeft verder ook een signaleringsfunctie die waarschijnlijk beter kan worden benut in hun Verkenningen. Verder is het zo dat er ook nog wel onwetendheid is over de begrotingsconstructie en er dus een slag is te slaan met de juiste voorlichting aan de juiste teams en medewerkers. Verder bleek dat het ureschrijven – een eis bij de begrotingsconstructie – in Prosa inspanning vergt en discipline, hetgeen kennelijk een hick-up vormt, waardoor voor kleinere b-projecten het minder of niet loont om uren te schrijven, afgezet tegen de inkomsten van de leges.

Conclusie

Het is zowel financieel als juridisch van belang dat toepassing van de b-grond niet persoonsafhankelijk wordt toegepast, maar organisatiebreed is geborgd, gedragen en ingezet wanneer de b-grond aan de orde is. Daarbij is tevens van belang dat bewustzijn ontstaat dat uren schrijven noodzakelijk is voor de rechtmatigheid van de legesaanslag en de boekhoudkundige verantwoording achteraf.

Met de Legesverordening Delfland 2017 zijn de inkomsten sinds de invoering gestegen met €2.384.283,-. Met een nog betere borging in de organisatie kunnen deze inkomsten nog verder stijgen, worden de werkzaamheden gelieerd aan onze watervergunningen nog meer kostendekkend gemaakt en wordt de toepassing van de legesbegroting juridisch proof. Deze borging is inmiddels ambtelijk gerealiseerd.

Bij een volgende actualisatie van de Legesverordening zal opnieuw worden geëvalueerd.

15. Bijlage

1. Legesverordening Delfland 2017

Actualisatie Legesverordening Delfland 2017

Dossiernummer : 1501
Vergaderdatum : 21-11-2019

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van Dijkgraaf en hoogheemraden van 15-10-2019 (dossiernummer 1501);

gelezen het positieve advies van de Commissie BFO van 05-11-2019;

overwegende dat de 'Legesverordening Delfland 2017' dient te worden geactualiseerd;

gelet op de artikelen 110, 111, 113, 115, 132 en 132 van de Waterschapswet;

Besluit:

Stelt vast de navolgende:

Legesverordening Delfland 2020

Artikel 1 Aard van de belasting en belastbaar feit

Onder de naam 'leges' worden rechten geheven voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor de door het Hoogheemraadschap te verlenen diensten overeenkomstig de in artikel 3 genoemde heffingsmaatstaven en tarieven.

Artikel 2 Belastingplichtige

Belastingplichtig is de aanvrager van de diensten, dan wel degene ten behoeve van wie deze diensten worden aangevraagd.

Artikel 3 Heffingsmaatstaven en tarieven

1. Voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een watervergunning, of voor een verzoek om een inhoudelijke wijziging van een bestaande watervergunning, wordt
 - a. Een tarief geheven van €275,00.
 - b. In afwijking van het tarief onder a wordt voor een aanvraag of verzoek, dat betrekking heeft op een relatief groot tot zeer groot ruimtelijk of infrastructureel project en dat van het Hoogheemraadschap om intensieve medewerking vraagt leges geheven naar het bedrag van de werkelijke kosten die het Hoogheemraadschap maakt.
 - c. Het bedrag als bedoeld onder b wordt gespecificeerd in een door of namens het Dagelijks bestuur, voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag of het verzoek, aan de aanvrager of verzoeker overgelegde begroting.

- d. Als onder b van toepassing is, zijn onder a en b niet van toepassing op tweede en verdere aanvragen of verzoeken, die gelet op hun onderlinge samenhang, betrekking hebben op hetzelfde project waarop de eerste aanvraag betrekking heeft, of daarop redelijkerwijs betrekking hadden kunnen hebben.
2. Onverminderd artikel 3, eerste lid, onder a en b worden de leges verhoogd met extra kosten, die nodig zijn voor extern advies in verband met de aanvraag voor een watervergunning of het verzoek voor een inhoudelijke wijziging van een bestaande watervergunning.

Artikel 4 Inbehandelingname

1. Indien een begroting als bedoeld in artikel 3, eerste lid, aanhef en onder b, is uitgebracht, wordt een aanvraag of schriftelijk verzoek in behandeling genomen op de tiende werkdag na de dag waarop de begroting aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag of het verzoek voor de tiende werkdag schriftelijk is ingetrokken.
2. Indien de leges als bedoeld in artikel 3, tweede lid, worden verhoogd met de kosten voor extern advies, wordt een aanvraag of schriftelijk verzoek in behandeling genomen op de tiende werkdag na de dag waarop het bedrag voor de kosten van extern advies aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag of het verzoek voor de tiende werkdag schriftelijk is ingetrokken.

Artikel 5 Wijze van heffing

De leges worden geheven door middel van een aanslag. De aanslag bevat een dagtekening.

Artikel 6 Tijdstip en wijze van betaling

1. De leges moeten binnen een maand na dagtekening van de aanslag worden betaald.
2. In afwijking van het eerste lid kan door of namens het Dagelijks bestuur voor de leges als bedoeld in artikel 3, eerste lid, aanhef en onder b, op een daartoe ingediend schriftelijk verzoek, worden besloten dat de aanslag in termijnen mag worden betaald.

Artikel 7 Vrijstellingen

1. Er worden geen leges in rekening gebracht:
 - a. Voor het in behandeling nemen van aanvragen van watervergunningen door of vanwege het Hoogheemraadschap van Delfland;
 - b. Indien een aanvraag wordt ingetrokken voordat deze in behandeling is genomen;
 - c. Indien de aanvraag niet-ontvankelijk wordt verklaard, of indien wordt besloten om de aanvraag niet te behandelen;
 - d. Voor het verlenen van een watervergunning voor houtopstanden en/of werken die op last van het Hoogheemraadschap van Delfland moeten worden verwijderd vanwege noodzakelijke werkzaamheden.

Artikel 8 Kwijtschelding

Bij de invordering van de leges wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 9 Teruggaaf

1. Leges worden terugbetaald indien:
 - a. De watervergunning door of namens het Dagelijks bestuur wordt ingetrokken of
 - b. De watervergunning wordt vernietigd en deze vernietiging onherroepelijk is.
2. Voor terugbetaling van leges als bedoeld in het eerste lid moet een aanvraag worden ingediend als bedoeld in artikel 132 van de Waterschapswet.

Artikel 10 Nadere regels door het Dagelijks bestuur

Het Dagelijks bestuur kan nadere regels geven over het heffen en het invorderen van de leges.

Artikel 11 Hardheidsclausule

Het Dagelijks bestuur kan, voor bepaalde gevallen, deze verordening buiten toepassing laten of daarvan afwijken voor zover toepassing, gelet op het belang dat de verordening beschermt, leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard.

Artikel 12 Overgangsbepaling, inwerkingtreding en citeertitel

1. De 'Legesverordening Delfland 2017' wordt ingetrokken met ingang van 1 januari 2020, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op aanvragen en verzoeken die vóór deze datum zijn ingediend.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag volgend op de dagtekening van het Waterschapsblad waarin zij wordt geplaatst.
3. De datum van ingang van de legesheffing van onderhavige verordening is 1 januari 2020.
4. Deze verordening wordt aangehaald als: 'Legesverordening Delfland 2020'.

Toelichting bij de Legesverordening Delfland 2020

Deze toelichting bestaat uit een algemeen deel en een artikelsgewijze toelichting.

Algemeen

Het Hoogheemraadschap mag leges heffen op grond van de artikelen 110, 113 en 115 Waterschapswet. Leges zijn waterschapbelastingen. Door middel van het heffen van leges verhaalt het Hoogheemraadschap de kosten van de dienstverlening op degene die daar om vraagt.

Artikel 115, eerste lid, aanhef en onder c, van de Waterschapswet biedt uitdrukkelijk de mogelijkheid om leges te heffen voor het behandelen van verzoeken tot het verlenen van watervergunningen. Voor de meeste standaardverzoeken wordt een gefixeerd tarief geheven en voor de complexere aanvragen wordt een tarief op maat geheven via een begrotingsconstructie.

De Waterschapswet spreekt over het behandelen van verzoeken tot het verlenen van watervergunningen. Dat wil zeggen dat legesheffing niet mogelijk is voor het verlenen of wijzigen van een watervergunning zonder dat daar een verzoek van de aanvrager om de watervergunning aan ten grondslag ligt. In die gevallen waarin ambtshalve

watervergunningen worden verleend of gewijzigd kunnen dus geen leges worden geheven. Legesheffing onafhankelijk van het resultaat van de behandeling, dus bijvoorbeeld in het geval de watervergunning wordt geweigerd, is wel toegestaan.

De tariefberekening moet een relatie hebben met de kosten die het waterschap voor de dienstverlening maakt. Een verschil in tarief kan alleen gerechtvaardigd worden door een andere vorm van dienstverlening en een daarmee samenhangend afwijkend kostenverloop. Er hoeft echter geen rechtstreeks verband te bestaan tussen de hoogte van de leges die in een individueel geval worden geheven en de kosten die de overheid in dit individuele geval heeft moeten maken.

Op grond van artikel 111 van de Waterschapswet moet de belastingverordening in ieder geval de volgende elementen bevatten:

- De belastingplichtige;
- Het voorwerp van de belasting;
- Het belastbaar feit;
- De heffingsmaatstaf;
- Het tarief;
- Het tijdstip van ingang van de heffing;
- De datum van inwerkingtreding.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 Aard van de belasting en het belastbare feit.

Karakter leges

Oorspronkelijk werden onder de benaming 'leges' schrijfkosten in rekening gebracht als vergoeding voor door de overheid verstrekte diensten. Geleidelijk is hierin verandering gekomen. Het legesbegrip en de aard en omvang van de dienst die hieronder wordt verstaan, alsmede uit welke kostenposten deze dienst mag worden opgebouwd is met name ontwikkeld in de jurisprudentie.

Doorslaggevend voor het antwoord op de vraag of sprake is van dienstverlening waarvan de kosten kunnen worden verhaald in de vorm van leges is, of diegene voor wie de dienst wordt verleend, een individueel belang heeft bij die dienst.¹ Hiervan is sprake wanneer een watervergunning (of ontheffing) wordt aangevraagd voor een activiteit die voor anderen verboden is. Het opheffen van een dergelijk verbod dient het individueel belang en bijgevolg kunnen de kosten van het verlenen van een watervergunning worden verhaald.

Dienstverlening

De heffing van leges wordt op een tweetal punten beperkt:

1. Er moet sprake zijn van dienstverlening. Hiervan is sprake bij een verzoek om een aanvraag voor een watervergunning of een verzoek om een inhoudelijke wijziging van een bestaande watervergunning.
2. De te verhalen werkelijke kosten moeten rechtstreeks (direct of indirect) in relatie staan tot de verleende dienst. Uit de *Handreiking kostentoerekening. Heffingen, rechten en tarieven*, Ministerie van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties (10 oktober 2014) p. 41 e.v. volgt welke kosten mogen worden verhaald en welke kosten niet.

Kosten die verhaald mogen worden in de vorm van leges zijn:

¹ *Handreiking kostentoerekening. Heffingen, rechten en tarieven*, Ministerie van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties (10 oktober 2014) 34 e.v.

- a. Personeelskosten. Hieronder vallen de loonkosten van de personen die direct betrokken zijn bij de uitvoering van de dienstverlening. Kosten van vooroverleg bij de aanvraag van een watervergunning zijn directe personeelskosten. Voor het hanteren van het juiste, in rekening te brengen uurloon van de betrokken ambtenaar wordt de vigerende *Handleiding Overheidstarieven* van het Ministerie van Financiën gehanteerd. Per salarisschaal is in deze Handleiding bepaald welk uurtarief in rekening mag worden gebracht;
- b. Huisvestingskosten;
- c. Specifieke automatiseringskosten;
- d. Materiële kosten;
- e. Overhead;
- f. Omzetbelasting (onder bepaalde voorwaarden);
- g. Kosten van afschrijvingen, bijdragen aan reserves en voorzieningen;
- h. Rentekosten;
- i. Incidentele invoeringskosten en overige perceptiekosten;
- j. Kosten van vrijgestelde en niet geregelde diensten;
- k. Toezicht, maar dan louter en alléén als er controletaken plaatsvinden in het kader van het proces van de watervergunningverlening en het tot stand brengen van de situatie waarop de watervergunning betrekking heeft.

Kosten die niet verhaald mogen worden in de vorm van leges zijn:

- a. Inspraak, bezwaar en beroep;
- b. Schadevergoedingszaken en toezicht (met uitzondering van de zogenaamde eerste controle);
- c. Het opstellen van een beleidsplan;
- d. Handhaving.

Conclusie

Artikel 1 bevat de aanwijzing van het belastbare feit: het in behandeling nemen van een aanvraag voor de door het Hoogheemraadschap te verlenen diensten. De heffingsmaatstaf en het tarief voor deze diensten is uitgewerkt in artikel 3.

De verschuldigdheid van de leges ontstaat vanaf het in behandeling nemen van de aanvraag ingevolge artikel 3, eerste lid, aanhef en onder a en niet voor de afgifte van de watervergunning. Voor het moment waarop leges zijn verschuldigdheid ingevolge artikel 3, eerste lid, aanhef en onder b wordt verwezen naar de toelichting op artikel 4, eerste lid.

Artikel 2 Belastingplichtige. Wie moet leges betalen?

Belastingplichtig is de aanvrager van de watervergunning of de wijziging hiervan of degene ten behoeve van wie de watervergunning of de wijziging is aangevraagd. In de praktijk zal in beginsel de aanslag aan de watervergunninghouder worden verzonden. Indien de aanvrager van de watervergunning een ander is dan de watervergunninghouder en deze expliciet in de aanvraag heeft aangegeven dat de aanslag moet worden verzonden aan hem, dan zal de aanslag worden verzonden aan de aanvrager.

Artikel 3 Heffingsmaatstaf en tarieven

Eerste lid, aanhef

Leges worden geheven voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een watervergunning. Daarnaast worden ook leges geheven voor het in behandeling nemen van een verzoek om een inhoudelijke wijziging van een bestaande watervergunning, hieronder mede begrepen een verzoek om verlenging van de uitvoeringstermijn. Verzoeken om een

kennelijke verschrijving of een misslag te herstellen worden niet gekwalificeerd als een verzoek om een inhoudelijke wijziging en zijn bijgevolg niet legesplichtig.

Eerste lid, aanhef en onder a

Voor circa 90% van de aanvragen of verzoeken bij het Hoogheemraadschap wordt één standaard gefixeerd tarief geheven. Voor de hoogte van dit gefixeerde tarief wordt aansluiting gezocht bij de bestaande praktijk op basis van de hiervoor geldende Legesverordening Delfland 2013, alwaar voor circa 90% van de watervergunningen of verzoeken een tarief van €250,00 werd geheven. Dit bedrag wordt geïndexeerd over de afgelopen drie jaar en afgerond op €275,00.

Eerste lid, aanhef en onder b

Voor de behandeling van aanvragen en verzoeken die betrekking hebben op relatief grote tot zeer grote ruimtelijke of infrastructurele projecten worden de verschuldigde leges bepaald door de omvang van de werkelijke kosten die het Hoogheemraadschap hiervoor maakt.

Het betreft projecten in het kader van een Tracébesluit en voor grote projecten inzake de aanleg van wegen en snelwegen, gaswinning, spoorwegen, bruggen, tunnels en elektriciteit en de grotere bouw- of landschapsprojecten, zoals bijvoorbeeld de (gedeeltelijke) aanleg van een woonwijk, een bedrijventerrein, maar ook voor bijvoorbeeld een andere inrichting van het landschap waarvoor medewerking van het Hoogheemraadschap wordt gevraagd.

Kosten die in rekening kunnen worden gebracht staan opgesomd onder de toelichting op artikel 1. De grootste kostenpost voor het Hoogheemraadschap is veelal het vooroverleg dat aan de diverse watervergunningen of verzoeken voorafgaat.

Eerste lid, aanhef en onder c

Een initiatiefnemer moet vooraf kunnen weten wat de hoogte is van de leges die hem in rekening worden gebracht. Het tarief moet bovendien transparant zijn. Blijkens een uitspraak van de Hoge Raad (HR 22 juli 1985, nr. 22 780), na conclusie van A-G Moltmaker, BNB 1985/259 met noot van A.L.C. Simons, Belastingblad 1985, p. 493 met noot van PdB, betekent dit "dat de verordening niet (...) het bedrag van de belasting hoeft te vermelden, maar dat ook op andere wijze kan worden aangegeven tot welke belastingverplichtingen het belastbare feit leidt, mits daarbij op voldoende duidelijke wijze aan de belastingplichtige inzicht wordt gegeven in het beloop van het hem te heffen bedrag."

Uit voornoemde uitspraak van de Hoge Raad volgt dat het tarief in de verordening niet hoeft te worden gefixeerd op één vast bedrag (maar het mag wel). Dit betekent dat met een begrotingsconstructie kan worden gewerkt. Deze constructie houdt in dat door of namens het Dagelijks bestuur een begroting wordt opgesteld voor de werkelijke kosten die het Hoogheemraadschap maakt voor de aan een project verbonden watervergunningen en verzoeken. Deze kosten zullen als leges in rekening worden gebracht. De initiatiefnemer is dus bekend met de hoogte van de leges voordat hij beslist of hij zijn verzoek gestand doet.

Het moment dat de begroting aan de aanvrager wordt voorgelegd kan zijn in de fase dat de eerste watervergunning wordt aangevraagd, maar in de praktijk is het ook mogelijk om eerder een begroting op te stellen indien het Hoogheemraadschap over voldoende gegevens beschikt. In dit geval kan de aanvrager een aan hem overgelegde begroting door of namens het Dagelijks bestuur accorderen voor dat de eerste aanvraag in het kader van het bewuste project wordt ingediend.

De begroting wordt uiteindelijk als legesaanslag voor het gehele project en de hieraan gerelateerde watervergunningen en verzoeken bij de eerste watervergunning van het project opgelegd.

Eerste lid, aanhef en onder d

Omdat de leges voor de watervergunningen en verzoeken bij een project bij de eerste aanvraag ten behoeve van dit project worden geheven is het begrotingstarief alleen van toepassing bij de eerste aanvraag en dus niet nogmaals bij de tweede of verdere aanvragen of verzoeken van hetzelfde project. Dit is alléén anders indien sprake is van externe advieskosten die niet reeds in de begroting zijn opgenomen – zie ook de toelichting

Artikel 7 Vrijstellingen

In dit artikel worden de vrijstellingen van de legesheffing geregeld. Er worden geen leges in rekening gebracht voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een watervergunning als de activiteit door het Hoogheemraadschap zelf of in opdracht van het Hoogheemraadschap wordt verricht. Hiervan is overigens geen sprake indien in het kader van handhaving een watervergunning wordt aangevraagd om illegale werken te legaliseren. In dat geval is deze vrijstelling niet van toepassing. Er worden ook geen leges in rekening gebracht als de aanvraag niet-ontvankelijk wordt verklaard of buiten behandeling wordt gesteld of indien deze wordt ingetrokken voordat deze in behandeling is genomen. Tot slot acht het Hoogheemraadschap het niet opportuun om leges te heffen indien houtopstanden en/of werken op last van het Hoogheemraadschap moeten worden verwijderd in verband met noodzakelijke werkzaamheden en deze houtopstanden en/of werken na de werkzaamheden desgevraagd (kunnen) worden vergund. Voor de goede orde zij hier opgemerkt dat het zo kan zijn dat houtopstanden en/of werken die illegaal blijken te zijn, na verwijdering dus mogelijk niet kunnen worden vergund, omdat legaliseren onmogelijk is.

Artikel 9 Teruggaaf

In dit artikel is bepaald dat indien in bezwaar, beroep of hoger beroep een watervergunning wordt vernietigd of de watervergunning door het Dagelijks bestuur wordt ingetrokken de leges, op aanvraag, kunnen worden terugbetaald. Indien van een dergelijke vernietiging of intrekking sprake is moet ingevolge artikel 132 van de Waterschapswet de aanvraag voor teruggaaf binnen zes weken nadat de omstandigheid welke aanspraak op teruggaaf deed ontstaan zich heeft voorgedaan, worden ingediend bij het Hoogheemraadschap. Deze omstandigheid kan zijn een beslissing op bezwaar of een uitspraak van de bestuursrechter bij de Rechtbank (beroep) of van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hoger beroep). Het moet voorts ook gaan om een onherroepelijke vernietiging. Dat wil zeggen, de beslissing op bezwaar of de uitspraak moet formele rechtskracht hebben gekregen. Hiervan is sprake bij een einduitspraak. Er is dan geen mogelijkheid meer om in beroep of hoger beroep te gaan.

Artikel 11 Hardheidsclausule

Een hardheidsclausule onderscheidt zich van ontheffings- en vrijstellingsbepalingen, doordat vooraf niet (precies) te voorzien is of afwijking nodig zal zijn en zo ja, om welke gevallen of groepen gevallen het bij de toepassing zal kunnen gaan. Het moet dus gaan om onvoorzienbare en in ieder geval zeer uitzonderlijke gevallen.

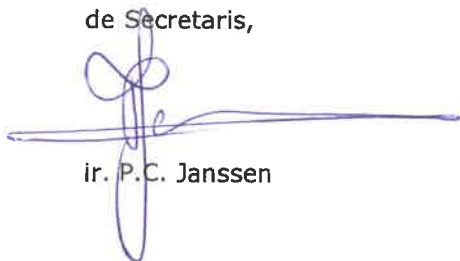
Artikel 12 Overgangsbepaling, inwerkingtreding en citeertitel

Dit artikel bevat onder andere het tijdstip van ingang van de heffing en de datum van inwerkingtreding en bekendmaking van de verordening. Tevens bevat dit artikel de citeertitel. Ook bevat het artikel een overgangsbepaling. De Legesverordening Delfland 2017 blijft van toepassing op aanvragen voor het verlenen van watervergunningen of verzoeken om inhoudelijke wijzigingen van bestaande watervergunningen die zijn ingediend vóór 1 januari 2020.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21-11-2019.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,

ir. P.C. Janssen

de Voorzitter,

dr. P.H.W.M. Daverveldt

op artikel 3, tweede lid, hierna. Deze kosten voor extern advies zullen dus wel in de vorm van leges worden geheven bij een tweede of verdere aanvraag of verzoek in een project.

Tweede lid

In de gevallen waarin het Hoogheemraadschap in het kader van een aanvraag of verzoek externe advisering inwint, kunnen deze kosten in rekening worden gebracht bij de aanvrager. De externe advieskosten worden bovenop de verschuldigde leges in rekening gebracht.

Externe advieskosten *kunnen* in een begroting ingevolge artikel 3, eerste lid, aanhef en onder b worden opgenomen als extra kosten. Dit laat evenwel onverlet dat indien ná een reeds opgestelde begroting blijkt dat voor het project een aanvraag of een verzoek om een inhoudelijke wijzigingen van een bestaande watervergunning externe advieskosten nodig zijn die niet zijn meegenomen in de begroting deze externe advieskosten als leges in rekening worden gebracht.

Artikel 4 Inbehandelingname

Eerste lid

In de begrotingsconstructie zoals die door het Hoogheemraadschap wordt toegepast, krijgt de aanvrager of verzoeker na de mededeling van de begroting een termijn van tien dagen om zijn aanvraag of schriftelijk verzoek desgewenst in te trekken. Als de aanvrager of verzoeker niet tijdig reageert op de aan hem overgelegde begroting, wordt de aanvraag of het verzoek in behandeling genomen en is hij leges verschuldigd.

Tweede lid

De kosten van de externe dienstverlening worden van tevoren ter kennis gebracht aan de aanvrager of verzoeker. Het kan bijvoorbeeld gaan om een second opinion, extern advies, extra onderzoek, of de aanschaf van (meet) instrumenten. Deze kosten verschillen per geval. De aanvrager of verzoeker krijgt na de mededeling van de externe advieskosten een termijn van tien dagen om zijn aanvraag of verzoek desgewenst in te trekken. Als de aanvrager of verzoeker niet tijdig reageert op de ter kennisgeving medegedeelde externe advieskosten wordt de aanvraag of het verzoek in behandeling genomen en is hij leges verschuldigd voor de externe advieskosten.

Onder extern advies wordt verstaan: specialistisch (veelal technisch) advies dat voor Delfland noodzakelijk is voor het kunnen afgeven van een watervergunning.

Artikel 5 Wijze van heffing

Op grond van artikel 125 van de Waterschapswet kunnen de leges worden geheven 'bij wege van aanslag, bij wege van voldoening op aangifte of op andere wijze'. In dit artikel is gekozen om de leges door middel van een aanslag te heffen. De aanslag bevat een dagtekening. De dagtekening is onder meer van belang voor de termijn van zes weken, waarbinnen bezwaar kan worden gemaakt tegen de verschuldigdheid van de leges en voor de start van de betalingstermijn.

De aanslag wordt uitgebracht door de heffingsambtenaar van de gemeenschappelijke regeling Regionale Belasting Groep (hierna: RBG). De RBG is daarvoor afhankelijk van de gegevens die aan hem worden verstrekt door of namens het Dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap.

Artikel 6 Tijdstip en wijze van betaling

Op grond van artikel 139 van de Waterschapswet kan in de belastingverordening worden afgeweken van de betalingstermijnen uit artikel 9 van de Invorderingswet. In dit artikel is van deze mogelijkheid gebruik gemaakt en wordt de betalingstermijn voor de leges vastgesteld op één maand na dagtekening van de aanslag. Uitzondering hierop kan alléén worden gemaakt voor de betaling van leges in de vorm van een begrotingsconstructie. Op daartoe ingediend verzoek kan met het Hoogheemraadschap een betaling in termijnen worden overeengekomen.

Aan Verenigde Vergadering

LEGESVERORDENING DELFLAND 2017

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 17-11-2016
De Legesverordening Delfland 2017 vast te stellen.
Besluit Verenigde Vergadering 17-11-2016
Voorstel Commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering 01-11-2016
De verenigde vergadering te adviseren de Legesverordening Delfland 2017 vast te stellen.
Advies Commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering 01-11-2016

Actualiseren Legesverordening Delfland 2017

1. Probleemstelling – context

Om de kosten en baten ten aanzien van de begeleiding en de vergunningverlening van de meer complexe projecten (zoals de Blankenburgverbinding en de gaswinning NAM) in balans te brengen is het nodig de legesverordening aan te passen. Bij deze aanpassing vindt tevens een sterke vereenvoudiging van de heffingsmaatstaven plaats.

2. Beoogd effect

Ingaande 1 januari 2017 een legesverordening te hebben die de mogelijkheid biedt om, kort samengevat, de kosten die Delfland maakt voor de grotere projecten van derden, als leges te kunnen opleggen. De hoogte van de leges wordt gebaseerd op een begroting (kostenraming) die Delfland opstelt, welke gebaseerd is op het aantal uren dat Delfland inschat nodig te hebben voor het vooroverleg over het betreffende project. Verder vindt een sterke vereenvoudiging plaats door slechts twee heffingsmaatstaven te hanteren.

3. Kernboodschap

De Legesverordening Delfland 2013 biedt thans geen goede rechtsgrond voor het heffen van kostendeekkende leges, waaronder personeelskosten, voor de grote projecten waarvoor D&H vergunningen verleent. In de Legesverordening Delfland 2017 is derhalve een begrotingsgrondslag opgenomen om voor de grotere projecten een op maat gesneden legesaanslag te heffen die meer in verhouding staat tot de werkelijke kosten voor de diensten die Delfland levert.

Voorts kan een sterke vereenvoudiging plaatsvinden door van acht heffingsmaatstaven en tarieven terug te gaan naar twee maatstaven en tarieven. Eén standaardtarief voor het merendeel van de vergunningen en één op maat gesneden tarief via een begrotingsgrondslag voor de vergunningen verbonden aan grote(re) complexere projecten van derden.

4. Historie - Eerdere besluitvorming

In de Kadernota 2017 (pagina 9) is de reden van de onderhavige wijziging van de legesverordening opgenomen en met de Legesverordening Delfland 2017 is aan de opdracht van de Kadernota 2017 voldaan. De relevante passage uit de Kadernota luidt als volgt:

"De inzet van Delfland bij complexere plannen van derden (zoals Rotterdamse Baan, A13-A16 en Blankenburgverbinding, gaswinning NAM) zal in 2017 worden voortgezet waarbij Delfland in een zo vroeg mogelijk stadium de samenwerking zoekt om de belangen van Delfland te borgen. Om de kosten en baten ten aanzien van de begeleiding en de vergunningverlening van deze complexere projecten in balans te brengen wordt de legesverordening naar verwachting nog in 2016 aangepast. Deze treedt dan in 2017 in werking."

5. Regelgeving en Beleid

De verordening is deels gebaseerd op de modelverordening uit 2002 van de Unie van Waterschappen. Daarnaast is aansluiting gezocht bij de legesverordening van Waterschap Rijn en IJssel.

De hoogte van de leges wordt door Delfland vastgesteld. De bevoegdheid tot het heffen en innen van leges is per 1 januari 2010 overgedragen aan de Regionale Belasting Groep (RBG).

6. Financiën

In 2015 betrof het totaal aan inkomsten uit de Legesverordening Delfland 2013 afgerond € 350.000. In totaal zijn 671 vergunningen verleend.

Van deze 671 vergunningen werden 614 keer (ruim 90% van de afgegeven vergunningen en ontheffingen) leges geheven op grond van categorie 8 à € 250.¹ Derhalve een opbrengst van € 153.500. Met de onderhavige nieuwe legesverordening zal naar verwachting een vergelijkbaar aantal vergunningen voor het geïndexeerde en afgeronde, nieuwe standaardtarief van € 275 worden verleend (art. 3, eerste lid, aanhef en onder a).

Dit betekent dat het in de lijn der verwachting ligt dat de inkomsten voor zo'n 90% van de gevallen licht zal stijgen.

Er is niet gestreefd naar volledige kostendekkendheid met de keuze voor een gefixeerd bedrag van € 275. Dit hangt samen met de administratieve lasten die dit met zich mee brengt. De niet door legesheffing te dekken kosten worden bekostigd vanuit de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing.

In 2015 kwam voor € 198.039 aan leges uit de categorieën 1, 3, 4 en 6. Deze categorieën worden met de Legesverordening Delfland 2017 afgeschaft. Voor de in deze categorieën verleende vergunningen zal vanaf 2017 een begrotingsgrondslag worden gehanteerd. Gebleken is dat Delfland intensieve, langdurige dienstverlening heeft geleverd voor de vergunningen in de categorieën 1, 3, 4 en 6 die niet in verhouding staat tot de baten van de leges. Wat betreft de dienstverlening voor de grote projecten is daarom wel gekozen voor een zoveel mogelijke kostendekkende legesaanslag met een op maat gesneden begroting. Voor dit type projecten zal de Legesverordening Delfland 2017 naar verwachting aanzienlijk meer legesinkomsten genereren.

7. Duurzaamheid

N.v.t.

8. Organisatorische en personele consequenties

De Legesverordening Delfland 2017 als zodanig heeft geen organisatorische en personele consequenties. Het opstellen van een begroting zoals bedoeld in deze Legesverordening is voor Delfland een nieuwe activiteit, die mogelijk extra inspanningen vraagt. Dit zal opgevangen worden binnen de bestaande formatie.

9. OR/GO

N.v.t.

10. Risico- en beheersmaatregelen

Risico: de leges kunnen pas geheven worden bij het in behandeling nemen van een vergunning. Dit kan betekenen dat aan een project al (veel) uren zijn besteed, die niet vergoed worden als er alsnog geen vergunningen worden aangevraagd bijvoorbeeld omdat de initiatiefnemer het project stopt. De kans dat dit gebeurt wordt bij het type grote projecten, zoals bedoeld in de Legesverordening Delfland 2017 art. 3, eerste lid, aanhef en onder b, overigens als klein ingeschat.

Beheermaatregel: indien de initiatiefnemer van het project daarvoor openstaat kan voor het voortraject een eenvoudige privaatrechtelijke overeenkomst worden gesloten.

¹ De tarieventabel van de Legesverordening Delfland 2013 is als bijlage bij dit voorstel opgenomen.

Risico: de door Delfland opgestelde begroting (art. 3, eerste lid, aanhef en onder b) wordt aangevochten door de initiatiefnemer van het project c.q. aanvrager van de vergunning.
Beheermaatregel: de begroting dient door Delfland op een transparante wijze en conform heldere en strakke richtlijnen opgesteld te worden, waarbij het uitgangspunt is dat de leges niet meer dan kostendekkend kunnen zijn. Verder is het raadzaam om in het voortraject de initiatiefnemer tijdig te informeren over de begroting en de totstandkoming daarvan.

Risico: de mogelijkheid bestaat dat het ontbreken van differentiatie in de tarieven (er wordt één standaardtarief geheven van € 275) wordt voorgelegd aan de rechter.
Beheersmaatregel: enige mate van tariefdifferentiatie.

11. Communicatie (in- en extern)

Zie bekendmaking.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Het ontwerpbesluit Legesverordening Delfland 2017 heeft op grond van artikel 2, eerste lid en artikel 3, eerste lid van de Inspraakverordening Delfland 2011 en Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht gedurende zes weken (van 25 augustus t/m 5 oktober 2016) ter inzage gelegen. Gedurende deze termijn konden belanghebbenden hun zienswijze op dit ontwerpbesluit indienen.

Tijdens deze periode zijn ook enkele externe partijen, waarvan bekend is dat zij met de nieuwe legesverordening te maken zullen krijgen, over de voorliggende wijzigingen geïnformeerd.

De Regionale Belasting Groep heeft de verordening getoetst op de praktische uitvoering van de voorgenomen wijzigingen.

Het besluit van de verenigde vergadering tot wijziging van de legesverordening wordt opgenomen in het Waterschapsblad van Delfland en digitaal bekendgemaakt. Van de verordening wordt de integrale versie op Delflands site geplaatst.

Het getekende besluit wordt ter kennisneming verstuurd naar de Regionale Belasting Groep.

13. Bevoegd orgaan

Dijkgraaf en hoogheemraden zijn op grond van artikel 84, tweede lid, van de Waterschapswet en artikel 1, aanhef en onder a van de Inspraakverordening Delfland 2011 bevoegd besluiten van de verenigde vergadering voor te bereiden en ontwerpbesluiten voor het indienen van zienswijzen ter inzage te leggen.

De verenigde vergadering besluit op grond van artikel 110, 111, 113, 115, 132 en 139 van de Waterschapswet tot vaststelling van de legesverordening.

14. Toelichting

Aanleiding

Delfland is actief betrokken bij grote en veelal complexe, langdurige projecten binnen het beheersgebied. Dit vraagt om ambtelijke en bestuurlijke inzet.

Er zijn instrumenten beschikbaar om deze kosten te verhalen op de initiatiefnemer. De belangrijkste zijn een privaatrechtelijke overeenkomst en het heffen van leges. Een privaatrechtelijke overeenkomst kan alleen worden afgesloten wanneer beide partijen daar mee instemmen, en is dus geen middel om eenzijdig kosten te verhalen. Middels het heffen van leges kunnen wel eenzijdig kosten worden verhaald.

In de vigerende legesverordening uit 2013 is een mogelijkheid opgenomen om voor grote infrastructurele projecten leges te heffen van 1 % van de bouwkosten. Dit blijkt echter niet kostendekkend te zijn. Daarom is in de Kadernota 2017 opgenomen om de legesverordening aan te passen, teneinde de kosten en baten ten aanzien van de begeleiding en de vergunningverlening van deze complexere projecten in balans te brengen.

Daarnaast was er behoefte aan het vereenvoudigen van de maatstaven- en tarieventabel uit de vigerende legesverordening.

Begrotingsgrondslag voor grote projecten

Bij gemeenten is het al langer praktijk om voor grote projecten te werken met een begrotingsgrondslag voor het heffen van leges. Bij het Waterschap Rijn en IJssel is dit inmiddels ook ingevoerd.

Dit houdt in dat het bevoegd gezag dat de leges heft een inschatting c.q. begroting maakt van het aantal uren dat besteed wordt aan het project. Het gaat daarbij om de tijd die besteed wordt aan het vooroverleg in het kader van de vergunningverlening. In de praktijk is een belangrijk deel van de tijd die aan dergelijke projecten wordt besteed direct of indirect te relateren aan vergunningen voor het project.

Deze begroting wordt overlegd aan de aanvrager van de vergunningen voor het project, en vormt de grondslag voor de leges.

De begroting dient op een heldere en transparante wijze tot stand te komen. Het is raadzaam om bij het opstellen van de begroting tijdig de initiatiefnemer van het project c.q. aanvrager van de vergunningen te informeren. Er zal een interne uitvoeringsrichtlijn worden opgesteld voor het opstellen van dergelijke begrotingen.

Vereenvoudiging maatstaven- en tarieventabel

De huidige Legesverordening Delfland 2013 bevat een maatstaf- en tarieventabel waarvan twee maatstaven niet (meer) werden gebruikt, te weten categorie 2 en 7. Deze kunnen worden geschrapt. Categorie 2 kwam nooit voor en categorie 7 is sinds de Vaarverordening van Delfland (inwerking d.d. 25 april 2015) niet meer gebruikt, omdat dit vergunningstelsel met de nieuwe Vaarverordening is komen te vervallen.

Verder bleek uit onderzoek dat de vergunningen waarvoor leges worden geheven via de maatstaven 1, 3, 4 en 6, zich beter lenen voor een heffing van leges via een begrotingsconstructie. Dit omdat dit vergunningen betrof voor grote tot zeer grote projecten en de leges op de voet van de huidige maatstaven (1, 3, 4 en 6) niet in verhouding staan tot de werkelijke kosten die Delfland voor zijn diensten heeft geleverd.

Categorie 5, te weten de verlenging van de uitvoeringstermijn van een vergunning, hoeft niet apart als maatstaf te worden genoemd. Het betreft immers een wijziging van bestaande vergunningen en valt daarmee onder de eerste heffingsmaatstaf en tarief van art. 3, eerste lid, aanhef en onder a € 275.

Categorie 8 behelsde in de huidige legesverordening met een tarief van € 250 het merendeel van de vergunningen. Dit merendeel van de vergunningen valt thans met een geïndexeerd tarief van € 275 onder de categorie a.

Tot slot worden de leges voor ontheffingen formeel afgeschaft, daarmee aansluitend bij de bestaande praktijk dat voor ontheffingen geen leges worden geheven. Het gaat om slechts een zeer beperkt aantal gevallen en de kosten van deze dienstverlening staan niet in verhouding tot de baten van het standaardtarief van € 275. De baten zullen met deze afschaffing dus niet dalen.

Hardheidsclausule

Tot slot is er nog één wijziging onbenoemd in onderhavig voorstel, namelijk de invoering van een hardheidsclausule. In bepaalde omstandigheden is het onbillijk om leges te heffen, maar de vorige verordening liet dit evenwel niet toe terwijl de praktijk hier wel soms om vraagt. Derhalve is in deze behoefte vanuit de praktijk voorzien met een hardheidsclausule.

15. Bijlage

- Tarieventabel behorende bij 'Legesverordening Delfland 2013'.

Kenmerk VV:

Vergaderdatum: 17 november 2016

Beleidsveld: Ondersteunend organisatie

Agendapunt:

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 11 oktober 2016, voorstel/zaaknummer 50572;

gelezen het positieve/negatieve advies van de commissie Bestuur, Organisatie en Bedrijfsvoering;

gelet op de artikelen 110, 111, 113, 115, 132 en 139 van de Waterschapswet;

Besluit:

vast te stellen de navolgende Legesverordening Delfland 2017

Legesverordening Delfland 2017

Artikel 1 Aard van de belasting en belastbaar feit

Onder de naam 'leges' worden rechten geheven voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor de door het Hoogheemraadschap te verlenen diensten overeenkomstig de in artikel 3 genoemde heffingsmaatstaven en tarieven.

Artikel 2 Belastingplichtige

Belastingplichtig is de aanvrager van de diensten, dan wel degene namens wie deze diensten worden aangevraagd.

Artikel 3 Heffingsmaatstaven en tarieven

1. Voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning, of voor een verzoek om een inhoudelijke wijziging van een bestaande vergunning, wordt
 - a. een tarief geheven van € 275.
 - b. In afwijking van het tarief onder a wordt voor een aanvraag of verzoek, dat betrekking heeft op een relatief groot tot zeer groot ruimtelijk of infrastructureel project en dat van het Hoogheemraadschap om intensieve medewerking vraagt leges geheven naar het bedrag van de werkelijke kosten die het Hoogheemraadschap maakt.
 - c. Het bedrag als bedoeld onder b wordt gespecificeerd in een door of namens het Dagelijks bestuur, voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag of het verzoek, aan de aanvrager of verzoeker overgelegde begroting.

- d. Als onder b van toepassing is, zijn onder a en b niet van toepassing op tweede en verdere aanvragen of verzoeken, die gelet op hun onderlinge samenhang, betrekking hebben op hetzelfde project waarop de eerste aanvraag betrekking heeft, of daarop redelijkerwijs betrekking hadden kunnen hebben.
2. Onverminderd artikel 3, eerste lid, onder a en b worden de leges verhoogd met extra kosten, die nodig zijn voor extern advies in verband met de aanvraag voor een vergunning of het verzoek voor een inhoudelijke wijziging van een bestaande vergunning.

Artikel 4 Inbehandelingname

1. Indien een begroting als bedoeld in artikel 3, eerste lid, aanhef en onder b, is uitgebracht, wordt een aanvraag of verzoek in behandeling genomen op de tiende werkdag na de dag waarop de begroting aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag of het verzoek voor de tiende werkdag schriftelijk is ingetrokken.
2. Indien de leges als bedoeld in artikel 3, tweede lid, worden verhoogd met de kosten voor extern advies, wordt een aanvraag of verzoek in behandeling genomen op de tiende werkdag na de dag waarop het bedrag voor de kosten van extern advies aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag of het verzoek voor de tiende werkdag schriftelijk is ingetrokken.

Artikel 5 Wijze van heffing

De leges worden geheven door middel van een aanslag. De aanslag bevat een dagtekening.

Artikel 6 Tijdstip en wijze van betaling

1. De leges moeten binnen een maand na dagtekening van de aanslag worden betaald.
2. In afwijking van het eerste lid kan door of namens het Dagelijks bestuur voor de leges als bedoeld in artikel 3, eerste lid, aanhef en onder b, op een daartoe ingediend schriftelijk verzoek, worden besloten dat de aanslag in termijnen mag worden betaald.

Artikel 7 Vrijstellingen

Er worden geen leges in rekening gebracht:

- a. voor het in behandeling nemen van aanvragen van vergunningen door of vanwege het Hoogheemraadschap van Delfland;
- b. indien een aanvraag wordt ingetrokken voordat deze in behandeling is genomen;
- c. indien de aanvraag niet-ontvankelijk wordt verklaard, of indien wordt besloten om de aanvraag niet te behandelen.

Artikel 8 Kwijtschelding

Bij de invordering van de leges wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 9 Teruggaaf

1. Indien de aangevraagde vergunning wordt vernietigd en deze vernietiging is onherroepelijk geworden, dan worden de betaalde leges terugbetaald.
2. Voor terugbetaling van leges als bedoeld in het eerste lid moet een aanvraag worden ingediend als bedoeld in artikel 132 van de Waterschapswet.

Artikel 10 Nadere regels door het Dagelijks bestuur

Het Dagelijks bestuur kan nadere regels geven over het heffen en het invorderen van de leges.

Artikel 11 Hardheidsclausule

Het Dagelijks bestuur kan, voor bepaalde gevallen, deze verordening buiten toepassing laten of daarvan afwijken voor zover toepassing, gelet op het belang dat de verordening beschermt, leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard.

Artikel 12 Overgangsbepaling, inwerkingtreding en citeertitel

1. De 'Legesverordening Delfland 2013' wordt ingetrokken met ingang van 1 januari 2017, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op aanvragen die vóór deze datum zijn ingediend.
2. Deze verordening, die kan worden aangehaald als 'Legesverordening Delfland 2017', treedt in werking op de eerste dag na die van haar bekendmaking in het Waterschapsblad, doch niet eerder dan 1 januari 2017.

Toelichting bij de Legesverordening Delfland 2017

Deze toelichting bestaat uit een algemeen deel en een artikelsgewijze toelichting.

Algemeen

Het Hoogheemraadschap mag leges heffen op grond van de artikelen 110, 113 en 115 Waterschapswet. Leges zijn waterschapsbelastingen. Door middel van het heffen van leges verhaalt het Hoogheemraadschap de kosten van de dienstverlening op degene die daar om vraagt.

Artikel 115, eerste lid, aanhef en onder c, van de Waterschapswet biedt uitdrukkelijk de mogelijkheid om leges te heffen voor het behandelen van verzoeken tot het verlenen van vergunningen. Voor de meeste standaardverzoeken wordt een gefixeerd tarief geheven en voor de complexere aanvragen wordt een tarief op maat geheven via een begrotingsconstructie.

De Waterschapswet spreekt over het behandelen van verzoeken tot het verlenen van vergunningen. Dat wil zeggen dat legesheffing niet mogelijk is voor het verlenen of wijzigen van een vergunning zonder dat daar een verzoek van de aanvrager om de vergunning aan ten grondslag ligt. In die gevallen waarin ambtshalve vergunningen worden verleend of gewijzigd kunnen dus geen leges worden geheven. Legesheffing onafhankelijk van het resultaat van de behandeling, dus bijvoorbeeld in het geval de vergunning wordt geweigerd, is wel toegestaan.

De tariefberekening moet een relatie hebben met de kosten die het waterschap voor de dienstverlening maakt. Een verschil in tarief kan alleen gerechtvaardigd worden door een andere vorm van dienstverlening en een daarmee samenhangend afwijkend kostenverloop. Er hoeft echter geen rechtstreeks verband te bestaan tussen de hoogte van de leges die in een individueel geval worden geheven en de kosten die de overheid in dit individuele geval heeft moeten maken.

Op grond van artikel 111 van de Waterschapswet moet de belastingverordening in ieder geval de volgende elementen bevatten:

- de belastingplichtige;
- het voorwerp van de belasting;
- het belastbaar feit;
- de heffingsmaatstaf;
- het tarief;
- het tijdstip van ingang van de heffing;
- de datum van inwerkingtreding.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 Aard van de belasting en het belastbare feit.

Karakter leges

Oorspronkelijk werden onder de benaming 'leges' schrijfkosten in rekening gebracht als vergoeding voor door de overheid verstrekte diensten. Geleidelijk is hierin verandering gekomen. Het legesbegrip en de aard en omvang van de dienst die hieronder wordt verstaan, alsmede uit welke kostenposten deze dienst mag worden opgebouwd is met name ontwikkeld in de jurisprudentie.

Doorslaggevend voor het antwoord op de vraag of sprake is van dienstverlening waarvan de kosten kunnen worden verhaald in de vorm van leges is, of diegene voor wie de dienst wordt verleend, een individueel belang heeft bij die dienst.² Hiervan is sprake wanneer een vergunning (of ontheffing) wordt aangevraagd voor een activiteit die voor anderen verboden is. Het opheffen van een dergelijk verbod dient het individueel belang en bijgevolg kunnen de kosten van het verlenen van een vergunning worden verhaald.

Dienstverlening

De heffing van leges wordt op een tweetal punten beperkt:

1. Er moet sprake zijn van dienstverlening. Hiervan is sprake bij een verzoek om een aanvraag voor een vergunning of een verzoek om een inhoudelijke wijziging van een bestaande vergunning.
2. De te verhalen werkelijke kosten moeten rechtstreeks (direct of indirect) in relatie staan tot de verleende dienst. Uit de *Handreiking kostentoerekening. Heffingen, rechten en tarieven*, Ministerie van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties (10 oktober 2014) p. 41 e.v. volgt welke kosten mogen worden verhaald en welke kosten niet.

Kosten die verhaald mogen worden in de vorm van leges zijn:

- a. Personeelskosten. Hieronder vallen de loonkosten van de personen die direct betrokken zijn bij de uitvoering van de dienstverlening. Kosten van vooroverleg bij de aanvraag van een vergunning zijn directe personeelskosten. Voor het hanteren van het juiste, in rekening te brengen uurloon van de betrokken ambtenaar wordt de vigerende *Handleiding Overheidstarieven* van het Ministerie van Financiën gehanteerd. Per salarisschaal is in deze Handleiding bepaald welk uurtarief in rekening mag worden gebracht;
- b. Huisvestingskosten;
- c. Specifieke automatiseringskosten;
- d. Materiële kosten;
- e. Overhead;
- f. Omzetbelasting (onder bepaalde voorwaarden);
- g. Kosten van afschrijvingen, bijdragen aan reserves en voorzieningen;
- h. Rentekosten;
- i. Incidentele invoeringskosten en overige perceptiekosten;
- j. Kosten van vrijgestelde en niet geregelde diensten;
- k. Toezicht, maar dan louter en alléén als er controletaken plaatsvinden in het kader van het proces van de vergunningverlening en het tot stand brengen van de situatie waarop het vergunningverzoek betrekking heeft.

Kosten die niet verhaald mogen worden in de vorm van leges zijn:

- a. Inspraak, bezwaar en beroep;
- b. Schadevergoedingszaken en toezicht (met uitzondering van de zogenaamde eerste controle);
- c. Het opstellen van een beleidsplan;
- d. Handhaving.

² *Handreiking kostentoerekening. Heffingen, rechten en tarieven*, Ministerie van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties (10 oktober 2014) 34 e.v.

Conclusie

Artikel 1 bevat de aanwijzing van het belastbare feit: het in behandeling nemen van een aanvraag voor de door het Hoogheemraadschap te verlenen diensten. De heffingsmaatstaf en het tarief voor deze diensten is uitgewerkt in artikel 3.

De verschuldigdheid van de leges ontstaat vanaf het in behandeling nemen van de aanvraag ingevolge artikel 3, eerste lid, aanhef en onder a en niet voor de afgifte van de vergunning. Voor het moment waarop leges zijn verschuldigdheid ingevolge artikel 3, eerste lid, aanhef en onder b wordt verwezen naar de toelichting op artikel 4, eerste lid.

Artikel 2 Belastingplichtige. Wie moet leges betalen?

Belastingplichtig is de aanvrager van de vergunning of de wijziging hiervan of degene voor wie de vergunning of de wijziging is aangevraagd. In de praktijk zal in beginsel de aanslag aan de vergunninghouder worden verzonden. Indien de aanvrager van de vergunning een ander is dan de vergunninghouder en deze expliciet in de aanvraag heeft aangegeven dat aanslag moet worden verzonden aan hem, dan zal de aanslag worden verzonden aan de aanvrager.

Artikel 3 Heffingsmaatstaf en tarieven

Eerste lid, aanhef

Leges worden geheven voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning. Daarnaast worden ook leges geheven voor het in behandeling nemen van een verzoek om een inhoudelijke wijziging van een bestaande vergunning, hieronder mede begrepen een verzoek om verlenging van de uitvoeringstermijn. Verzoeken om een kennelijke verschrijving of een misslag te herstellen worden niet gekwalificeerd als een verzoek om een inhoudelijke wijziging en zijn bijgevolg niet legesplichtig.

Eerste lid, aanhef en onder a

Voor circa 90% van de aanvragen of verzoeken bij het Hoogheemraadschap wordt één standaard gefixeerd tarief geheven. Voor de hoogte van dit gefixeerde tarief wordt aansluiting gezocht bij de bestaande praktijk op basis van de hiervoor geldende Legesverordening Delfland 2013, alwaar voor circa 90% van de vergunningen of verzoeken een tarief van € 250 werd geheven. Dit bedrag wordt geïndexeerd over de afgelopen drie jaar en afgerond op € 275.

Eerste lid, aanhef en onder b

Voor de behandeling van aanvragen en verzoeken die betrekking hebben op relatief grote tot zeer grote ruimtelijke of infrastructurele projecten worden de verschuldigde leges bepaald door de omvang van de werkelijke kosten die het Hoogheemraadschap hiervoor maakt.

Het betreft projecten in het kader van een tracébesluit en voor grote projecten inzake de aanleg van wegen en snelwegen, gaswinning, spoorwegen, bruggen, tunnels en electriciteit en de grotere bouw- of landschapsprojecten, zoals bijvoorbeeld de (gedeeltelijke) aanleg van een woonwijk, een bedrijventerrein, maar ook voor bijvoorbeeld een andere inrichting van het landschap waarvoor medewerking van het Hoogheemraadschap wordt gevraagd.

Kosten die in rekening kunnen worden gebracht staan opgesomd onder de toelichting op artikel 1. De grootste kostenpost voor het Hoogheemraadschap is veelal het vooroverleg dat aan de diverse vergunningen of verzoeken voorafgaat.

Eerste lid, aanhef en onder c

Een initiatiefnemer moet vooraf kunnen weten wat de hoogte is van de leges die hem in rekening worden gebracht. Het tarief moet bovendien transparant zijn. Blijkens een uitspraak van de Hoge Raad (HR 22 juli 1985, nr. 22 780), na conclusie van A-G Moltmaker, BNB 1985/259 met noot van A.L.C. Simons, Belastingblad 1985, p. 493 met noot van PdB, betekent dit *"dat de verordening niet (...) het bedrag van de belasting hoeft te vermelden, maar dat ook op andere wijze kan worden aangegeven tot welke belastingverplichtingen het belastbare feit leidt, mits daarbij op voldoende duidelijke wijze aan de belastingplichtige inzicht wordt gegeven in het beloop van het hem te heffen bedrag."*

Uit voornoemde uitspraak van de Hoge Raad volgt dat het tarief in de verordening niet hoeft te worden gefixeerd op één vast bedrag (maar het mag wel). Dit betekent dat met een begrotingsconstructie kan worden gewerkt. Deze constructie houdt in dat door of namens het Dagelijks bestuur een begroting wordt opgesteld voor de werkelijke kosten die het Hoogheemraadschap maakt voor de aan een project verbonden vergunningen en verzoeken. Deze kosten zullen als leges in rekening worden gebracht. De initiatiefnemer is dus bekend met de hoogte van de leges voordat hij beslist of hij zijn verzoek gestand doet.

Het moment dat de begroting aan de aanvrager wordt voorgelegd kan zijn in de fase dat de eerste vergunning wordt aangevraagd, maar in de praktijk is het ook mogelijk om eerder een begroting op te stellen indien het Hoogheemraadschap over voldoende gegevens beschikt. In dit geval kan de aanvrager een aan hem overgelegde begroting door of namens het Dagelijks bestuur accorderen voor dat de eerste aanvraag in het kader van het bewuste project wordt ingediend.

De begroting wordt uiteindelijk als legesaanslag voor het gehele project en de hieraan gerelateerde vergunningen en verzoeken bij de eerste vergunning van het project opgelegd.

Eerste lid, aanhef en onder d

Omdat de leges voor de vergunningen en verzoeken bij een project bij de eerste aanvraag ten behoeve van dit project worden geheven is het begrotingstarief alleen van toepassing bij de eerste aanvraag en dus niet nogmaals bij de tweede of verdere aanvragen of verzoeken van dit zelfde project. Dit is alléén anders indien sprake is van externe advieskosten die niet reeds in de begroting zijn opgenomen – zie ook de toelichting op artikel 3, tweede lid, hierna. Deze kosten voor extern advies zullen dus wel in de vorm van leges worden geheven bij een tweede of verdere aanvraag of verzoek in een project.

Tweede lid

In de gevallen waarin het Hoogheemraadschap in het kader van een aanvraag of verzoek externe advisering inwint, kunnen deze kosten in rekening worden gebracht bij de aanvrager. De externe advieskosten worden bovenop de verschuldigde leges in rekening gebracht.

Externe advieskosten *kunnen* in een begroting ingevolge artikel 3, eerste lid, aanhef en onder b worden opgenomen als extra kosten. Dit laat evenwel onverlet dat indien ná een reeds opgestelde begroting blijkt dat voor het project een aanvraag of een verzoek om een inhoudelijke wijzigingen van een bestaande vergunning externe advieskosten nodig zijn die niet zijn meegenomen in de begroting deze externe advieskosten als leges in rekening worden gebracht.

Artikel 4 Inbehandelingname

Eerste lid

In de begrotingsconstructie zoals die door het Hoogheemraadschap wordt toegepast, krijgt de aanvrager of verzoeker na de mededeling van de begroting een termijn van tien dagen om zijn aanvraag of verzoek desgewenst in te trekken. Als de aanvrager of verzoeker niet tijdig reageert op de aan hem overgelegde begroting, wordt de aanvraag of het verzoek in behandeling genomen en is hij leges verschuldigd.

Tweede lid

De kosten van de externe dienstverlening worden van te voren ter kennis gebracht aan de aanvrager of verzoeker. Het kan bijvoorbeeld gaan om een second opinion, extern advies, extra onderzoek, of de aanschaf van (meet) instrumenten. Deze kosten verschillen per geval. De aanvrager of verzoeker krijgt na de mededeling van de externe advieskosten een termijn van tien dagen om zijn aanvraag of verzoek desgewenst in te trekken. Als de aanvrager of verzoeker niet tijdig reageert op de ter kennisgeving medegedeelde externe advieskosten wordt de aanvraag of het verzoek in behandeling genomen en is hij leges verschuldigd voor de externe advieskosten.

Artikel 5 Wijze van heffing

Op grond van artikel 125 van de Waterschapswet kunnen de leges worden geheven 'bij wege van aanslag, bij wege van voldoening op aangifte of op andere wijze'. In dit artikel is gekozen om de leges door middel van een aanslag te heffen. De aanslag bevat een dagtekening. De dagtekening is onder meer van belang voor de termijn van zes weken, waarbinnen bezwaar kan worden gemaakt tegen de verschuldigdheid van de leges en voor de start van de betalingstermijn.

De aanslag wordt uitgebracht door de heffingsambtenaar van de gemeenschappelijke regeling Regionale Belasting Groep (hierna: RBG). De RBG is daarvoor afhankelijk van de gegevens die aan hem worden verstrekt door of namens het Dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap.

Artikel 6 Tijdstip en wijze van betaling

Op grond van artikel 139 van de Waterschapswet kan in de belastingverordening worden afgeweken van de betalingstermijnen uit artikel 9 van de Invorderingswet. In dit artikel is van deze mogelijkheid gebruik gemaakt en wordt de betalingstermijn voor de leges vastgesteld op één maand na dagtekening van de aanslag. Uitzondering hierop kan alléén worden gemaakt voor de betaling van leges in de vorm van een begrotingsconstructie. Op daartoe ingediend verzoek kan met het Hoogheemraadschap een betaling in termijnen worden overeengekomen.

Artikel 7 Vrijstellingen

In dit artikel worden de vrijstellingen van de legesheffing geregeld. Er worden geen leges in rekening gebracht voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning als de activiteit door het Hoogheemraadschap zelf of in opdracht van het Hoogheemraadschap wordt verricht. Hiervan is overigens geen sprake indien in het kader van handhaving een vergunning wordt aangevraagd om illegale werken te legaliseren. In dat geval is deze vrijstelling niet van toepassing. Er worden ook geen leges in rekening gebracht als de aanvraag niet-ontvankelijk wordt verklaard of buiten behandeling wordt gesteld of indien deze wordt ingetrokken voordat deze in behandeling is genomen.

Artikel 9 Teruggaaf

In dit artikel is bepaald dat indien in bezwaar, beroep of hoger beroep een vergunning wordt vernietigd de leges op aanvraag kunnen worden terugbetaald. Indien van een dergelijke vernietiging sprake is moet ingevolge artikel 132 van de Waterschapswet de aanvraag voor teruggaaf binnen zes weken nadat de omstandigheid welke aanspraak op teruggaaf deed ontstaan zich heeft voorgedaan, worden ingediend bij het Hoogheemraadschap. Deze omstandigheid kan zijn een beslissing op bezwaar of een uitspraak van de bestuursrechter bij de Rechtbank (beroep) of van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hoger beroep). Het moet voorts ook gaan om een onherroepelijke vernietiging. Dat wil zeggen, de beslissing op bezwaar of de uitspraak moet formele rechtskracht hebben gekregen. Hiervan is sprake bij een einduitspraak. Er is dan geen mogelijkheid meer om in beroep of hoger beroep te gaan.

Artikel 11 Hardheidsclausule

Een hardheidsclausule onderscheidt zich van ontheffings- en vrijstellingsbepalingen, doordat vooraf niet (precies) te voorzien is of afwijking nodig zal zijn en zo ja, om welke gevallen of groepen gevallen het bij de toepassing zal kunnen gaan. Het moet dus gaan om onvoorzienbare en in ieder geval zeer uitzonderlijke gevallen.

Artikel 12 Overgangsbepaling, inwerkingtreding en citeertitel

Dit artikel bevat onder andere het tijdstip van ingang van de heffing en de datum van inwerkingtreding en bekendmaking van de verordening. Tevens bevat dit artikel de citeertitel. Ook bevat het artikel een overgangsbepaling. De Legesverordening Delfland 2013 blijft van toepassing op aanvragen tot het verlenen van vergunningen of ontheffingen die zijn ingediend vóór 1 januari 2017.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 17 november 2016.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,

de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	865
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 november 2019
Agendapunt	H.06
Omschrijving	Digitale Transformatie

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	21 november 2019

Toelichting

De wereld rondom het Waterschap veranderd sterk. Het klimaat wordt extremer waardoor de problematiek van het waterbeheer verschuift. De kosten worden hoger, de marges kleiner en de tijd om in te spelen op veranderingen is korter. Daarnaast verwacht de maatschappij volledige transparantie, wil op tijd geïnformeerd zijn en stelt steeds hogere eisen aan het waterschap en haar diensten. De omgeving rondom het waterschap wordt steeds complexer waarbij we explicieter onderdeel uitmaken van verschillende ketens. Digitale transformatie is een hulpmiddel om deze veranderingen aan te kunnen.

Voorgesteld besluit

Vast te stellen de Visie op Digitale transformatie binnen Delfland (2019–2029).

Hoogheemraadschap van
Delfland

Onderwerp: Digitale Transformatie
Dossiernummer: 865

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering:

1. Vast te stellen de Visie op Digitale transformatie binnen Delfland (2019-2029).

1. Probleemstelling - context

De wereld rondom het waterschap verandert sterk. De maatschappij stelt steeds hogere eisen aan het waterschap en zijn diensten en verwacht transparante en tijdige informatie. De omgeving van het waterschap wordt steeds complexer en de vraagstukken waar we voor staan, vragen steeds vaker om nauwe samenwerking met partners. Ook strictere wetgeving heeft invloed op de manier waarop wij ons werk doen. De opgaven van ons waterschap veranderen en nieuwe digitale technologieën bieden kansen om deze efficiënt en effectief uit te blijven voeren.

Delfland is, in opdracht van de directie, samen met Rijnland en Schieland een traject gestart om een beeld te krijgen hoe het waterschapswerk zal gaan veranderen onder invloed van innovaties en inzet van nieuwe technologieën (digitale transformatie). Begin 2019 zijn er verschillende sessies en reviewrondes geweest met collega's van de drie waterschappen. De opgestelde visie dient als koersdocument om per thema (dienstverlening, (afval)waterketen, watersysteembeheer, waterkeringen, assetmanagement, medewerkers en organisatie en algemeen) richting te geven aan de digitale transformatie.

Door de ambitie en de overall visie vast te stellen geeft het bestuur vorm aan, en draagvlak voor, de digitale transformatie binnen Delfland (zie kernboodschap).

2. Beoogd effect

Digitale transformatie helpt bij het effectief en efficiënt uitvoeren van onze taken. Bijvoorbeeld door te schouwen met drones of de inzet van sensoren op onze assets om voorspellend onderhoud mogelijk te maken. Maar ook om de inzet van burgers en bedrijven te ondersteunen bij het inwinnen van gegevens of bij het uitvoeren van werkzaamheden voor het waterschap. Kunstmatige intelligentie (remote proces automation) kan bijvoorbeeld helpen om onze documenten, tekeningen en gegevens op orde te krijgen. Dit helpt weer om voorbereid te zijn op de Wet Open Overheid.

De complexiteit van de uitdagingen is dusdanig dat nauwe samenwerking met ketenpartners zoals andere waterschappen, het Waterschapshuis, de gemeenten, provincies, Rijkswaterstaat, kennisinstituten, (drinkwater)bedrijven en burgers en de inzet van digitale middelen essentieel zijn. Het hier geschetste toekomstbeeld is geen statisch verhaal en stellen we continu bij op basis van nieuwe inzichten en ontwikkelingen.

3. Kernboodschap

Digitale transformatie is de verandering van onze producten en diensten, werkprocessen, cultuur en mensen, gericht op het bieden van maatschappelijke meerwaarde, gedreven en ondersteund door informatievoorziening en techniek. Digitale transformatie raakt iedereen: medewerkers, leidinggevendenden, bestuurders, burgers en bedrijven.

Het zal de komende jaren ook alle portefeuilles raken op bestuurlijke thema's:

- Welke (digitale) trends spelen er en wat is de impact op de bestuurlijke opgave en het werk van Delfland?
- Welke risico's loopt Delfland als we dit niet doen (urgentie)?

- Welke maatschappelijke waarden (transparantie, solidariteit, privacy) raken de digitale transformatie?
- Wat is de impact van digitale transformatie op de organisatie van Delfland (samenwerking met partners, financiën, medewerkers en benodigde kennis en competenties)? Welke kansen biedt het?

Digitale transformatie zal een regelmatig terugkerend thema zijn binnen de portefeuilles.

4. Historie - eerdere besluitvorming

- 2014-2018: De Hoogheemraadschappen van Delfland, Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard hebben in 2014 een gezamenlijke visie op Informatisering en Automatisering opgesteld.
- 9 januari 2019: Opdracht van DT om de oude visie te actualiseren en te verbreden naar digitale transformatie.
- 15 januari 2019: VV geïnformeerd over digitale transformatie (in combinatie met de presentatie over het Waterschapshuis)
- 15 april 2019: Werkdocument versie 0.5 vastgesteld door de 3 verantwoordelijk directeurs van Delfland, Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard
- 29 mei 2019: Werkdocument versie 0.5 vastgesteld door het DT van Delfland
- 19 juni 2019: Delflandse aanpak digitale transformatie besproken
- 24 juni 2019: Basis voor bestuurlijke visie vastgesteld door de 3 verantwoordelijk directeurs van Delfland, Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard
- 24 juni 2019: Keuze welk waterschap welk innovatieproject (slimme strategieën voor het verbeteren van data) trekt door de 3 verantwoordelijk directeurs van Delfland, Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard. Delfland trekt de casus "Inwinnen gegevens voor hydrologische modellen"
- 17 september 2019: D&H stemt ermee in om de visie ter vaststelling voor te leggen aan de VV. Op basis van de visie wordt voor de digitale transformatie een uitvoeringsagenda opgesteld. Deze zal worden voorgelegd aan het D&H ter vaststelling.

5. Regelgeving en Beleid

Belangrijk uitgangspunt bij de digitale transformatie is het Waterbeheerplan. De voorliggende visie op digitale transformatie (bijlage 1) vult het Waterbeheerplan aan op het onderwerp digitale transformatie.

Daarnaast geeft Delfland met behulp van deze visie invulling aan de afspraken binnen [Baseline Basis op Orde](#) van de Unie van Waterschappen. Hierin wordt onder andere de impact meegenomen van wet en regelgeving zoals Omgevingswet, Waterschaps Informatie & Logisch Model Architectuur (WILMA), Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Deze visie draagt ook bij aan de aanvullende strategische afspraken in het [Bestuursakkoord Water](#) (Rijk, VNG, IPO, UVW en Vewin) ten aanzien van data en informatie: *"We onderzoeken in 2019 of in de toekomst (verdergaande) samenwerking - op basis van de gezamenlijke visie - mogelijk is op het gebied van informatievoorziening en gegevensbeheer binnen de processen van het waterbeheer"*.

Tenslotte sluit deze visie ook aan op het [Bestuursakkoord "Iedereen aan de slag voor water"](#), waarin de flexibiliteit en de kwaliteit van de organisatie als belangrijke uitgangspunten zijn benoemd voor de uitvoering van de gemaakte afspraken. De digitale transformatie moet eraan bijdragen dat de organisatie zich blijft ontwikkelen op het gebied van informatievoorziening en techniek, en de hierdoor gedreven aanpassingen in producten en diensten, werkprocessen, kennis en kunde en cultuur. De flexibiliteit en de kwaliteit van de organisatie worden hierdoor steeds meer bepaald.

Digitale Transformatie

Dossiernummer : 865

Vergaderdatum : 21 november 2019

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 17 september 2019, dossiernummer 865;

gelezen het positieve advies van de commissie BFO van 5 november 2019;

overwegende dat:

- *De maatschappij hogere eisen stelt;*
- *Onze omgeving steeds complexer wordt;*
- *Delfland steeds meer samen zal werken op een grotere schaal;*
- *Delfland maatwerk wil leveren;*
- *Delfland ruimte wil bieden om te werken aan innovatieve oplossingen.*
- *Delfland zijn opgave efficiënt en effectief wil blijven uitvoeren;*

Gelet op:

- *de Baseline Basis op orde van de Unie van Waterschappen;*
- *de strategische afspraken in het Bestuursakkoord Water;*
- *de data agenda van de overheid;*
- *Iedereen aan de slag voor water, Bestuursakkoord 2019-2023;*
- *artikel 56 en 77 Waterschapswet op grond waarvan de VV bevoegd is.*

Besluit:

Vast te stellen de Visie op Digitale transformatie binnen Delfland (2019-2029).

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 november 2019

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,

ir. P.C. Janssen

de Voorzitter,

dr. P.H.W.M. Daverveldt

6. Financiën

Het opstellen van de visie is binnen de bestaande middelen uitgevoerd. Benodigde middelen voor het uitvoeren van het programma (ambitie, doelen en middelen) worden meegenomen in het begrotingsproces van het bestuur voor 2020.

7. Duurzaamheid

Digitale transformatie kan bijdragen aan de realisatie van onze duurzaamheidsambities: bijvoorbeeld inzet van sensoren in technische installaties om energiezuiniger te kunnen malen en zuiveren.

8. Organisatorische en personele consequenties

Hoewel we de precieze consequenties op dit punt niet kunnen overzien weten we dat de digitale transformatie een grote invloed zal hebben op de organisatie en het personeel. Zo zullen er zowel in de ondersteunende als in de uitvoerende teams andere functies en competenties nodig zijn. Een voorbeeld hiervan is de behoefte om meer waarde te realiseren uit onze data. Dat zal vragen om personeel dat naast gedegen waterkennis ook goed kan omgaan met het verwerken en analyseren van data.

Aan de hand van het programma digitale transformatie zullen we deze veranderingen de komende jaren steeds beter in kaart kunnen brengen. Het programma digitale transformatie zal hierin mee lopen met de ontwikkeling van Samenspel.

9. OR/GO

N.v.t.

10. Risico- en beheersmaatregelen

N.v.t.

11. Communicatie (in- en extern)

Afdeling Communicatie is betrokken bij het traject en zal bij de uitvoering van de aanpak een communicatieplan maken. Daarin zal de nadruk liggen op informeren en betrekken van medewerkers, bijvoorbeeld met nieuwsberichten op intranet.

Drie keer per jaar zal een demo worden georganiseerd waarbij alle betrokkenen, ambtelijk en bestuurlijk, welkom zijn. Tijdens de demo wordt ingegaan op de behaalde resultaten, de lessons learned en of de innovatie toepasbaar is binnen Delfland.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

n.v.t.

13. Bevoegd orgaan

De visie op digitale transformatie zal vastgesteld worden binnen de VV (bijlage 1).

14. Toelichting

15. Bijlagen

Visie op digitale transformatie binnen Delfland (2019-2029)

Visie op Digitale transformatie binnen Delfland 2019-2029

Inhoudsopgave

INTRO

Achtergrond
en doel

01

Digitale
transformatie

- + *Wat is het...*
- + *Kenmerken...*
- + *Waarom nu...*
- + *Urgentie*
- + *Overall visie*

02

De rode draad

- + *Ambitie 2029*
- + *Stip op de horizon*
- + *Stip op de muur*

BIJLAGE

- + *Verklarende termen*

Achtergrond en doel

De Hoogheemraadschappen van Delfland, Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard hebben in 2014 een gezamenlijke visie op Informatisering en Automatisering opgesteld. De visie had betrekking op de periode 2014 – 2018. De afgelopen jaren is bij de waterschappen de digitale transformatie van het waterschapswerk, ondersteund door innovatie en technologie, in opkomst.

Begin dit jaar is weer een gezamenlijk traject opgestart om de oude visie te actualiseren en meteen te verbreden om de digitale transformatie te omvatten. Begin 2019 zijn 6 sessies gehouden met een brede vertegenwoordiging van collega's vanuit de werkprocessen.

Belangrijk uitgangspunt hierbij zijn de Waterbeheerplannen. Deze visie vult het Waterbeheerplan aan op het onderwerp digitale transformatie. Deze visie zal dan ook hetzelfde ritme gaan volgen.

De visie is een koersdocument voor de digitale transformatie en geeft inzicht in trends en ontwikkelingen en de impact daarvan op onze waterschappen. De visie is een doorkijk naar de komende 10 jaar en een beschrijving op doelniveau voor de komende 3 jaar.

De visie zal vertaald worden naar een roadmap waarin de ambitie en de haalbaarheid per waterschap wordt uitgewerkt. De roadmap geeft o.a. inzicht in de lange termijn portfolio planning.

Digitale transformatie

-
- + *Wat is het...*
 - + *Kenmerken...*
 - + *Waarom nu...*
 - + *Urgentie*
 - + *Overall visie*

01

Digitale transformatie, wat is het...

Verandering van onze producten en diensten, werkprocessen, cultuur en mensen, gericht op het bieden van maatschappelijke meerwaarde, gedreven en ondersteund door informatievoorziening en techniek.

Digitale transformatie raakt iedereen: medewerkers, leidinggevenden, bestuurders, burgers en bedrijven.

Digitale transformatie, kenmerken...

Digitale transformatie is...

- Van en voor de primaire, besturende en ondersteunende processen
- Van buiten naar binnen denken en werken
- Samen ontdekken en vormgeven (co-creatie tussen processen en ICT)
- Gericht op aangesloten blijven bij maatschappelijke ontwikkelingen en het realiseren van maatschappelijke opgaven
- Terugkijkend al een aantal jaar geleden gestart (zaakgericht werken, mobiele toepassingen, netcentrisch werken voor calamiteiten en diverse pilots zorgden immers ook voor een andere manier van werken)
- Een continu proces met regelmatige bijstelling van de richting

Digitale transformatie, waarom nu...

De digitale transformatie mag niet los beschouwd worden van andere megatrends zoals klimaatverandering verstedelijking, de energietransitie en veranderde verwachtingen van burgers en bedrijven aan de overheid.

En de opkomst van 'smart cities' of beter de 'smart society' waarin het beheer van de openbare ruimte vergaand wordt bestuurd of ondersteund door digitale middelen zoals sensoren, kunstmatige intelligentie, neurale netwerken en robotisering.

Daarnaast is in november 2018 het addendum van het Bestuursakkoord water vastgesteld. Daarin wordt het strategisch belang en de waarde van data en informatie benadrukt: *"We onderzoeken in 2019 of in de toekomst (verdergaande) samenwerking - op basis van de gezamenlijke visie - mogelijk is op het gebied van informatievoorziening en gegevensbeheer binnen de processen van het waterbeheer"*.

Deze ontwikkelingen hebben betrekking op alle taken van de waterschappen: afvalwaterzuivering, watersysteembeheer, waterkeringen, regulatie maar ook bedrijfsvoering en HRM.

De schaalgrootte van de uitdagingen is dusdanig dat nauwe samenwerking met ketenpartners zoals de gemeenten, provincies, Rijkswaterstaat, kennisinstituten, (drinkwater)bedrijven en burgers en de inzet van digitale middelen essentieel is. Alleen op die manier zijn we een maatschappelijk relevante speler die efficiënt en effectief zijn werk uitvoert.

Urgentie

Maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een nieuwe aanpak:

- Klimaatverandering (droogte, zeespiegelstijging, verzilting, te veel neerslag, bodemdaling)
- Verstedelijking
- Energietransitie, Energieneutraal in 2030
- Circulaire economie
- 24-uurs maatschappij
- Meer initiatief door burgers en bedrijven, participatie
- Meer zeggenschap over eigen gegevens
- Transparantie vereist
- Ketensamenwerking
- Nieuwe wetgeving
- Grote vraag naar verantwoording afleggen
- Cyber-incidenten
- Nieuwe spelers op de watermarkt

Snel opkomende technieken en werkwijzen kunnen helpen:

- Kunstmatige intelligentie (AI)
- Internet of things (IoT)
- Blockchain
- Mobiele apps
- Social media
- Robotisering
- Data science / Big data
- Drones / Remote sensing
- Augmented reality
- Agile werken
- Informatiebeveiliging
- BIM*, Digital twins
- Neuroscience
- Kwantumcomputing
- 3D-printen

Digitale transformatie, overall visie

De visie geeft een doorkijk naar 2029, 10 jaar vanaf nu. We moeten ervoor waken om dit beeld nu vast te zetten, want als één ding duidelijk is dan is het dat veranderingen sneller gaan dan ooit en dat we ons toekomstbeeld ook continu moeten bijstellen. Toch zijn er duidelijke trends aan te wijzen over alle thema's* heen. Samenwerking is daarbij prominent. Dat houdt in dat in de aanpak de thema's niet los van elkaar zullen staan, maar in samenhang vernieuwingen doorvoeren. Als waterschap kunnen we de maatschappelijke opgaven niet alleen oplossen. Dat vraagt dus niet alleen om samenwerking tussen waterschappen onderling, maar bovenal met onze ketenpartners zoals de gemeenten, provincies, Rijkswaterstaat, kennisinstituten, (drinkwater)bedrijven en burgers. De sturing op het waterbeheer zal dwars door de huidige gebiedsgrenzen gaan. Nieuwe technieken zoals kunstmatige intelligentie en de beschikbaarheid van ongelooflijk veel meer data dan nu voorhanden is, maken dit ook mogelijk. Door actief de nieuwe technieken te omarmen kunnen wij als waterschappen hierin een leidende rol verwerven.

Slim* assetmanagement is hierbij een kritische succesfactor. Het beseft is er ook dat data bij onze belangrijkste assets horen en informatie-management onderdeel wordt van de primaire processen. Data-analyse en data science gaan het verschil maken in de besturing van onze processen en onze assets. De afhankelijkheid van goed functionerende ICT-systemen wordt daarmee groot en de kwetsbaarheid dus ook. Prioriteit voor cybersecurity is daarom randvoorwaardelijk. En de belangrijkste succesfactor is de mate waarin de organisatie en medewerkers kunnen meebewegen op basis van *21st century skills**.

De rode draad

-
- + *Ambitie 2029*
 - + *Stip op de horizon*
 - + *Stip op de muur*

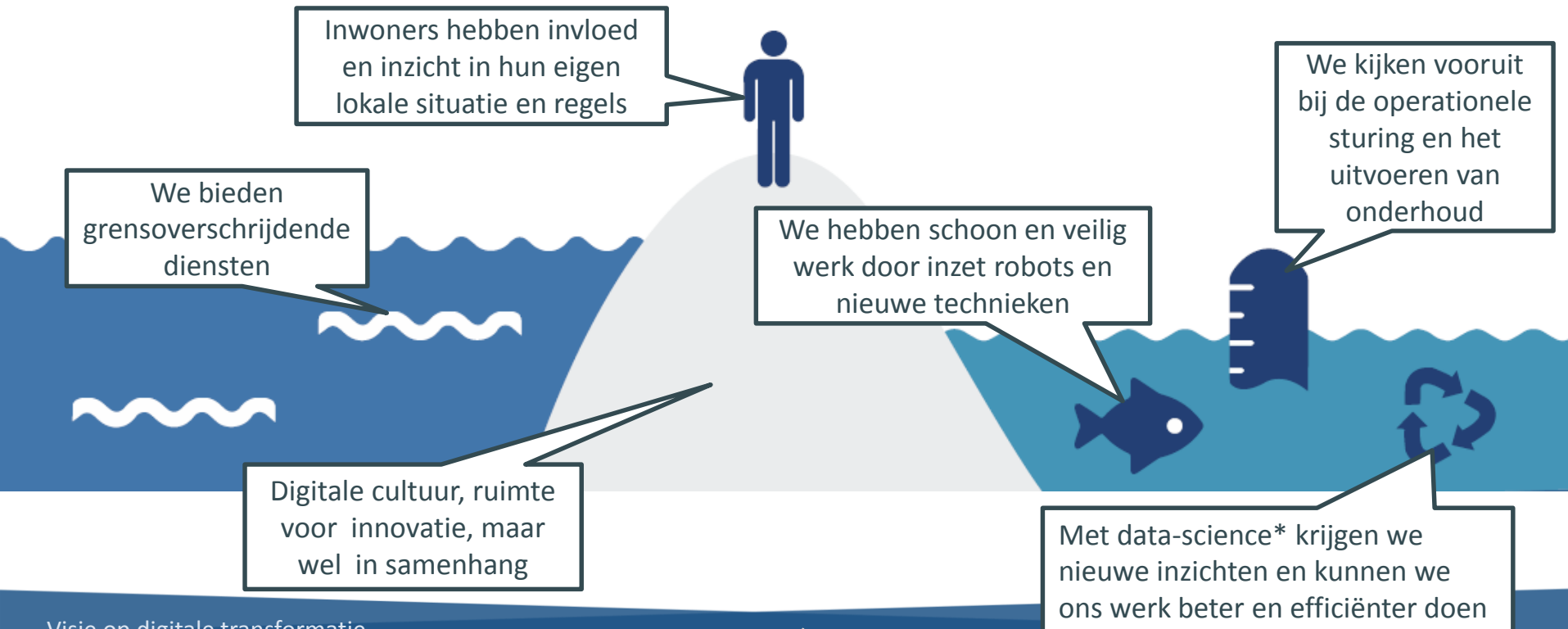
02

Ambitie 2029

Het datagedreven* waterschap

Droge voeten, schoon water

Stevige keringen, Voldoende water, Schoon water, Gezuiverd afvalwater

Stip op de horizon

Klant centraal	Focus op gehele waterketen	Intelligente gebiedsbesturing	Continu inzicht	Wendbaar en datagedreven	Digitale cultuur	De I is van iedereen
Dienstverlening	(Afval)waterketen	Watersysteembeheer	Waterkeringen	Assetmanagement	Medewerkers en organisatie	Algemeen
						
• Werken conform de Omgevingswet • Datagedreven* besluitvorming, toezicht en handhaving	▪ Gehele waterketen betrekken in sturing en bediening ▪ Datagedreven* en kunstmatig intelligente bediening	▪ Kunstmatig intelligent waterbeheer (incl. energie, chloride, kwaliteit) ▪ Crowdsourcing levert data en activiteiten	▪ Slim* monitoren en toetsen ▪ Datagedreven* en risico-gebaseerd werken en sturen	▪ Zelflerende en kunstmatig intelligente onderhoudsplan ning ▪ Datagedreven* en risicogestuurd assetmanageme nt in ketens	▪ Waterschap als netwerk-organisatie ▪ Medewerker als ondernemer en organisatie als verbinder	▪ Datagedreven en slim* werken proactief ondersteunen ▪ Privacy en informatieveilig heid als prioriteit

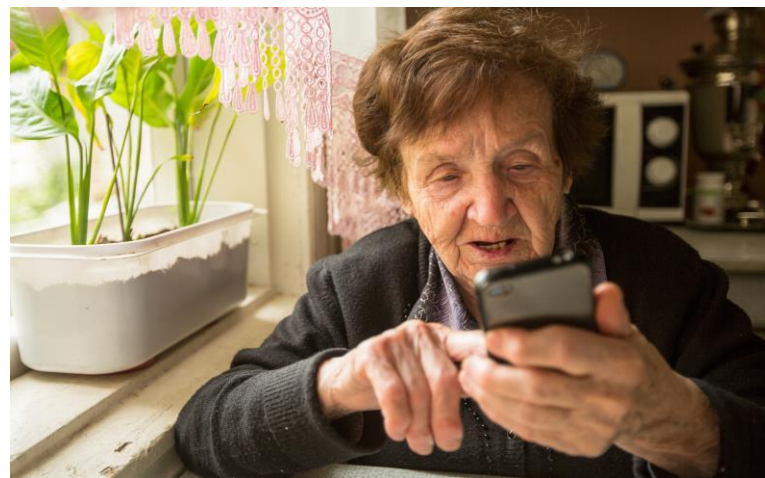

Thema: Dienstverlening

Dienstverlening richt zich meer op individuele burgers en bedrijven en door participatie worden projecten en beleidsvoorbereiding interactiever. De 'klant' staat centraal en dat is op zich niet nieuw. Wel nieuw is het verwachtingspatroon waarmee die klant de overheid benadert. Getriggerd door de wijze van dienstverlening van internetbedrijven verwacht de klant transparantie over het proces, betrouwbare informatie en bovenal een snelle respons. Van ons als overheid wordt verwacht dat we geen woud aan loketten hebben en dat we verantwoording afleggen over onze beslissingen. De Omgevingswet is een belangrijke ontwikkeling binnen dit thema. Via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) leveren - in een keten samenwerkende – overheden transparantie over de regelgeving en eenduidige besluiten. Het zaakgericht werken is hiervoor randvoorwaardelijk. Daarmee is de aansluiting op het DSO een uitstekend voorbeeld van digitale transformatie.

Onder de titel NL Digibeter heeft de rijksoverheid een digitale agenda gepubliceerd, met als doel om de digitale kansen te benutten, maar tegelijk oog te houden voor de grondrechten van de burger. Iedereen moet mee kunnen doen (inclusie).

In de baseline 'Basis op orde' hebben de waterschappen een gezamenlijk basis-ambitieniveau beschreven voor onder andere dienstverlening. Hieraan willen we sowieso voldoen, waarmee de basis wordt gelegd voor verdere stappen in de digitale transformatie.

Thema: (Afval)waterketen

De afvalwaterketen is enorm in beweging en dat levert flinke dilemma's op. Enerzijds zijn er op plekken verouderde installaties en kloppen onze gegevens en tekeningen vaak niet met de werkelijkheid. Anderzijds bieden nieuwe technieken zoals kunstmatige intelligentie en sensortechniek kansen om de afvalwaterketen slimmer* te besturen en ook zijn er nieuwe inzichten (BIM) over het beheersen van het gehele ontwerp-, bouw- en onderhoudsproces. Of via 3D-scanning de actuele situatie in kaart brengen waarmee een sprong kan worden gemaakt voorbij de 'oude' platte tekentechniek.

Tegelijk is er in de afvalwaterketen veel te winnen: we kunnen een bijdrage leveren aan de energietransitie door slim energiemanagement en ook door energie te produceren. Ook terugwinnen van grondstoffen wordt steeds belangrijker. De procesautomatisering speelt bij dit alles een sleutelrol.

En bovenal is er veel perspectief in het beschouwen van de volledige afvalwaterketen, dus inclusief het rioolstelsel van de gemeenten en misschien wel de inname van drinkwaterbedrijven. Door het systeem als één geheel te benaderen en via een zelflerend systeem te besturen is er veel winst te boeken, zowel in de performance van de zuiveringsinstallatie als in het beheer van de keten en het terugdringen van overstorten.

Dit past ook goed in de aanvullende afspraken van het Bestuursakkoord Water (2018).

Thema: Watersysteembeheer

In het watersysteembeheer zijn de effecten van de klimaatverandering als eerste te merken: piekbuien, langdurige droogtes, verzilting, bodemdaling en zeespiegelstijging vragen om aanpassingen. Tegelijk is ons beheergebied in grote mate verstedelijkt en verhard, waardoor het systeem weinig flexibiliteit heeft.

In de energietransitie kan watersysteembeheer bijdragen door gemalen te laten draaien als er overschotten zijn in het elektriciteitsnet. Ook kunnen we wellicht energie winnen uit zoet-zoutovergangen of aquathermie.

In het watersysteembeheer moet in toenemende mate op verschillende parameters tegelijk gestuurd worden: naast het waterpeil ook het chloridegehalte, grondwater, waterkwaliteit en energieprijis. En daarbij natuurlijk anticiperend op de steeds gedetailleerdere weersverwachtingen.

De inzet van kunstmatig intelligentie kan helpen om deze puzzel op te lossen. Zo kan de huidige sturing met eenvoudige algoritmes doorgroeien naar een zelflerend systeem.

Onze gegevens zijn daarbij een zeer waardevolle asset. We moeten daarin investeren.

Burgers en bedrijven kunnen ook helpen door gegevens te leveren of activiteiten voor ons uit te voeren (crowdsourcing). Door onze gegevens beschikbaar te stellen als open data kunnen derden deze verrijken, waar wij weer van profiteren.

Thema: Waterkeringen

Bij het bepalen welke keringen we verbeteren of onderhouden wordt een risicobenadering toegepast. Hiertoe stellen we een risicomatrix op. Behalve de periodieke toetsingen gebruiken we hierbij ook de inzichten uit de inspecties. Daarnaast houden we rekening met ontwikkelingen in de omgeving en onderzoeken we hoe burgers en bedrijven kunnen bijdragen aan het beheer.

Voor bepaalde keringen volstaat een toetsing die eens in de 12 jaar wordt uitgevoerd niet. Daardoor ontstaat de behoefte om meer gegevens van de keringen te verzamelen en om dit vaker te doen. Dat vraagt om de inzet van nieuwe technieken.

Sensoren worden steeds goedkoper en kunnen zelfstandig de metingen uploaden. Satellietbeelden en drones bieden nieuwe mogelijkheden waarvan we het potentieel nog niet goed in beeld hebben. Door te experimenteren met deze nieuwe technieken kan de meerwaarde duidelijk worden.

Duidelijk is dat deze ontwikkelingen zorgen voor een explosieve toename van de beschikbare data. Het analyseren van deze data om er meerwaarde uit te halen wordt een belangrijke competentie. Dit vraagt niet alleen om nieuwe technieken om de data op te slaan en te analyseren, maar ook om goed ingerichte beheerprocessen en medewerkers die deze nieuwe werkwijzen beheersen.

Samenwerking met kennisinstituten (Stowa, Deltares, ...) is daarbij waardevol.

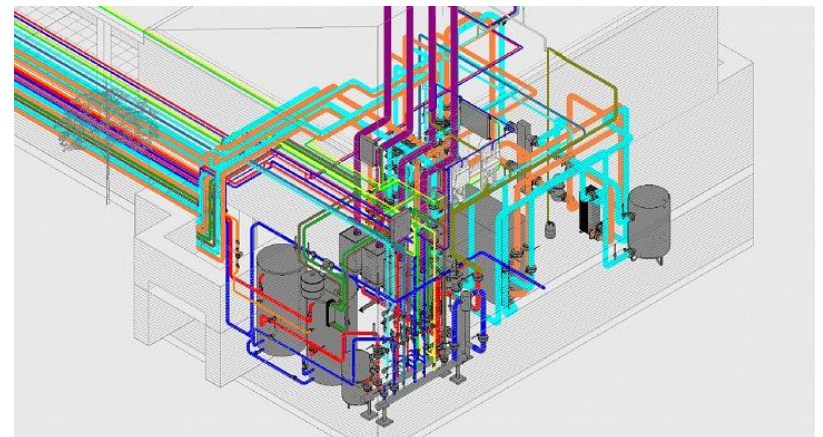
Thema: Assetmanagement

Binnen het assetmanagement is data misschien wel het meest waardevolle asset. Data die de actuele situatie van de assets weergeeft, bijvoorbeeld in tekeningen, maar ook over de actuele toestand. Op dat terrein hebben we nog een forse inhaalslag te maken. Naast het digitaal actueel maken en houden van onze data is het beeld dat datagedreven* assetmanagement leidt tot betere beslissingen op het gebied van aanschaf, onderhoud en vervanging. In plaats van klassieke tekeningen hebben we dan 'digital twins' die de situatie buiten exact weergeven. Slimme assets gaan zelf aangeven wat hun status is en wanneer ze toe zijn aan onderhoud.

In het Bouw Informatie Model (BIM)-concept wordt het ontwerpen, bouwen én beheren van de asset ondersteund. De impact daarvan op onze manier van werken is groot.

Assets worden complexer door de integratie met sensoren, andere innovatieve elementen en verdergaande samenwerking. De hiervoor benodigde specialistische kennis en onderhoudsmiddelen vergroten onze afhankelijkheid van derde partijen. Dit dwingt ons om duidelijke afspraken te maken met deze partijen in een SLA. Hierbij is het eigenaarschap van en veilige toegang tot de data belangrijk.

Nieuwe functionaliteiten van de assets bieden kansen om nieuwe diensten te ontwikkelen, zoals data analyses aan derden of participeren in warmtenetten.

Thema: Medewerkers en organisatie

De verwachting is dat de manier waarop we samenwerken sterk verandert door de digitale transformatie. Organisaties krijgen hierdoor een andere vorm en worden netwerk- en ketengericht. Daarnaast verschijnen er nieuwe spelers op de watermarkt (bijv. [Toronto Waterfront](#)). Internet, social media en andere digitale middelen voor communicatie en samenwerking zorgen ervoor dat het steeds minder nodig is om fysiek bij elkaar te zitten. Kantoren zullen kleiner worden en meer een staf-karakter krijgen, fysieke ontmoetingen tussen collega's vinden ook elders plaats.

Menselijk werk zal in de toekomst steeds meer creatief werk worden, omdat planbaar en repeterend werk geautomatiseerd of gedigitaliseerd zal worden. Werkzaamheden zullen meer en meer uitgevoerd worden door een kleine kern van vaste medewerkers aangevuld met ZZP-ers die voor korte termijn aan de organisatie wordt verbonden rondom concrete opgaven.

Alle technische tools ten spijt, de kritische succesfactor voor digitale transformatie is dat we in staat zijn met de medewerkers (steeds) nieuwe manieren van werken te adopteren. Medewerkers, management en bestuurders zullen *21st century skills** moeten ontwikkelen.

De relatie met de omgeving verandert ook: de klassieke overheid verandert in een netwerkorganisatie met diverse contactvormen. Burgers kunnen wellicht direct invloed uitoefenen met de smartphone in plaats van eens per 4 jaar via de verkiezingen.

Thema: Algemeen, data

Veel organisaties merken dat data hun belangrijkste asset is en dat succesvol opereren staat of valt met de beschikbaarheid van data. In de datagedreven organisatie worden beslissingen meer op basis van feiten genomen dan op onderbuikgevoel. Toepassing van data-analyse en data science levert nieuwe inzichten op en opent zelfs de weg naar nieuwe diensten. Dit vraagt om nieuwe competenties bij medewerkers en ook om deze expertise te bundelen in een 'datalab'.

De nieuwe technieken vanuit de digitale transformatie leveren nieuwe mogelijkheden op, maar ook nieuwe bedreigingen. Bovendien wordt de organisatie meer en meer afhankelijk van goed functionerende ICT-voorzieningen. Aandacht en prioriteit voor informatiebeveiliging en privacy bij alle medewerkers is daarom cruciaal. Risico-gebaseerd nemen we maatregelen tegen bedreigingen. Medewerkers moeten zich bewust zijn van de risico's en hun eigen rol om die te beheersen.

Nieuwe wetgeving vraagt om aanpassingen. We voldoen aan de AVG. De (aanpassingswet op de) Wet Open Overheid dwingt transparantie af. De INSPIRE-richtlijn en de Wet Hergebruik Overheidsinformatie vragen om publicatie van data.

We nemen de Baseline Basis op orde (Unie) als uitgangspunt. Daarom hebben we in de doel voor de planperiode de termen uit deze baseline overgenomen, ook al klinken ze niet gericht op transformatie, het zijn wezenlijke randvoorwaarden.

Stip op de muur

Klant centraal	Focus op gehele waterketen	Intelligente gebiedsbesturing	Continu inzicht	Wendbaar en datagedreven	Digitale cultuur	De I is van iedereen
Dienstverlening	(Afval)waterketen	Watersysteembeheer	Waterkeringen	Assetmanagement	Medewerkers en organisatie	Algemeen
						
- Aansluiten op Omgevingswet en het DSO - Centraal en digitaal loket - Dienstverlenings-informatie voor alle collega's beschikbaar - Datagedreven* toezicht en handhaving verkennen - Toepassen nieuwe technieken om data te verzamelen	- Een wendbare visie op procesvoering in de waterketen - Eén informatie-portaal voor de afvalwaterketen - Datagedreven bediening en sturing - Inzet van slimme* en veilige systemen - De assets, organisatie en processen zijn op orde	- Watersysteembeheer verder verslimmen* - Snel (klimaat) scenario's doorrekenen voor planvorming - Waterkwaliteit en kwantiteit via crowdsourcing - Data actief publiceren als Open Data - Datagovernance inregelen voor waterkwantiteit en -kwaliteit	- Automatische monitoring voor specifieke waterkeringen uitproberen - Continu inzicht status specifieke waterkeringen - Digitale ondersteuning risicosturing in beheer en onderhoud - Anticiperen op (klimaat) verandering met innovaties - Data waterkeringen is inhoudelijk op orde	- Datagestuurde onderhouds- en aanschafbeslissingen - Risicogebaseerd beheer en onderhoud - Slim werken met innovatie - Bijdrage aan energietransitie - Assetmanagement data op orde	- Wendbaar veranderen met multidisciplinaire teams - Duidelijk beeld van het waterschap als netwerkorganisatie - HRM proces verslimmen* - Kennisdeling via één informatieportaal gerealiseerd - Via proeftuinen nieuwe werkwijzen uitproberen en implementeren	- Informatie op orde - Datagedreven en slim werken pro-actief ondersteunen - Privacy en Informatieveiligheid op orde - Organisatie op orde - Samenwerking op orde

Dit zijn de doelen voor de planperiode (2019-2021)

Bijlage: termen

- Thema's: De gekozen thema's binnen digitale transformatie zijn Dienstverlening, Afvalwaterketen, Watersysteembeheer, Waterkeringen, Assetmanagement, medewerkers en organisatie en Algemeen. Deze zijn gebaseerd op WILMA (Waterschaps Informatie & Logisch Model Architectuur) en de belangrijke ontwikkelingen.
- Zaakgericht werken: Zaakgericht werken is een manier van werken die zich richt op het goed en transparant afhandelen van 'zaken.' Een zaak is in dit verband een samenhangende hoeveelheid werk, met een duidelijke aanleiding en een duidelijk resultaat.
- Netwerkorganisatie: een impliciet of expliciet samenwerkingsverband dat zich kenmerkt door semi-stabiele relaties tussen autonome organisaties of individuen onderling. De kern van een netwerkorganisatie is dat er betekenisvolle relaties mee worden aangegaan, ontwikkeld en onderhouden.
- Data science: Hierbij draait het om het krijgen van nieuwe inzichten door het gebruik van data en het leren op basis van data. Hiervoor worden verschillende wiskundige technieken gebruikt, zoals decision forests, neurale netwerken en tijdreeksanalyses.
- Slim: Slim betekent (in de context van AI) dat we niet meer elke handeling van de computer zelf van tevoren hoeven te bedenken en programmeren. We trainen de computer met data, al dan niet voorzien van de juiste antwoorden. Op deze manier kan de computer een model vormen van de werkelijkheid. We zien de computer vervolgens voor nieuwe data reacties geven alsof hij de situatie heeft geanalyseerd, er over heeft nagedacht en een antwoord geeft. In sommige situaties zelfs beter dan zijn menselijke evenknie.
- Datagedreven: beslissingen meer op basis van feiten nemen dan op onderbuikgevoel. Onderbuikgevoel is impliciete kennis van een medewerker. De keuze is dan wel onderbouwd, alleen de onderbouwing is niet expliciet te maken. Het gaat er uiteindelijk om dat we niet onnodig keuzes maken op basis van verkeerde aannames. Dus evidence based werken waar mogelijk, opinion-based waar nodig. Dat vraagt dus niet alleen om data van voldoende kwaliteit, maar ook om een cultuuromslag en een andere houding en gedrag, ook op managementniveau.

Bijlage: termen

- 21st century skills: een verzamelterm voor competenties die belangrijk zijn in de huidige kennis- en netwerksamenleving, zoals: kritisch denken, creatief denken, probleemoplossen, computational thinking , informatievaardigheden, ICT-basisvaardigheden, mediawijsheid, communiceren, samenwerken, zelfregulering
- Peakshaving: Peakshaving houdt in dat de piekmomenten in energieverbruik teruggedrongen worden. Hierdoor ontstaat een gelijkmatiger energieverbruik, waardoor de energierekening daalt. Door uitstel van belasting (zoals bemalen) en de inzet van decentraal opgewekte zonne-energie, wordt het elektriciteitsnet minder belast.

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	1537
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 november 2019
Agendapunt	H.07
Omschrijving	GR Slibverwerking Toetreding Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	21 november 2019

Voorgesteld besluit

De VV:

1. Neemt kennis van het voorstel dat het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier aandeelhouder B wordt in HVC.
2. Neemt kennis van het besluit van de GR Slibverwerking om, onder voorwaarde dat Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier toetreedt tot de GR Slibverwerking 2009, in de aandeelhoudersvergadering van HVC in te stemmen met:
 - het voorstel tot toetreding van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier als aandeelhouder B;
 - het voorstel voor de investering in een slibdroger voor een bedrag van maximaal € 30 miljoen, en deze te financieren onder de garantstellingsbepaling van artikel 7 van de ballotageovereenkomst aandeelhouders B.
3. Verleent toestemming aan dijkgraaf en hoogheemraden om de (bepalingen van de) GR Slibverwerking 2009 te wijzigen opdat het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier als deelnemer kan toetreden tot die GR.

GR Slibverwerking 2009: toetreding Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Dossiernummer: 1537

Gevraagd besluit VV:

De VV:

1. Neemt kennis van het voorstel dat het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier aandeelhouder B wordt in HVC.
2. Neemt kennis van het besluit van de GR Slibverwerking om, onder voorwaarde dat Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier toetreedt tot de GR Slibverwerking 2009, in de aandeelhoudersvergadering van HVC in te stemmen met:
 - het voorstel tot toetreding van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier als aandeelhouder B;
 - het voorstel voor de investering in een slibdroger voor een bedrag van maximaal € 30 miljoen, en deze te financieren onder de garantstellingsbepaling van artikel 7 van de ballottageovereenkomst aandeelhouders B.
3. Verleent toestemming aan dijkgraaf en hoogheemraden om de (bepalingen van de) GR Slibverwerking 2009 te wijzigen opdat het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier als deelnemer kan toetreden tot die GR.

1. Probleemstelling

Delfland is deelnemer in de GR Slibverwerking 2009 (GR). De vijf deelnemende waterschappen hebben hun aandelen B in HVC ingebracht in de GR. Aandelen B hebben betrekking op de slibverwerkingsactiviteiten door HVC. Aandeelhouders B staan garant voor investeringen in de slibverwerkingsinstallaties van HVC. De GR is 12% aandeelhouder in HVC en behartigt de belangen van de aangesloten waterschappen.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) is aandeelhouder A (7 stuks) in HVC. HHNK droogt haar slib met gas en wil van gas los. HHNK heeft met HVC een plan uitgewerkt om een slibdroger te bouwen in Alkmaar die slib droogt met de restwarmte van de afvalverbrander van HVC. De investeringsomvang is 30 miljoen euro.

HHNK en HVC stellen voor dat HHNK aandeelhouder B wordt in HVC door conversie van 7 aandelen A naar aandelen B en een emissie van 113 aandelen B. Dit is passend bij de slibhoeveelheid die HHNK inbrengt.

In de aandeelhoudersvergadering van HVC van december wordt aan de bestaande aandeelhouders B gevraagd of ze instemmen met het toetreden van HHNK als aandeelhouder B en de daaraan gerelateerde aanpassing van de statuten van HVC, en of ze instemt met de investering in de slibdroger van 30 miljoen onder garantstelling van de aandeelhouders B. De GR is de enige aandeelhouder B in HVC.

De GR is voornemens om in de aandeelhoudersvergadering in te stemmen onder voorwaarde dat HHNK toetreedt tot de GR.

Voordelen voor de GR:

- Vergroting zeggenschap in HVC, het aandeelhoudersbelang stijgt van 12% naar 15,1%;

- Versterking zeggenschap in HVC doordat de waterschappen in de GR dezelfde bedrijfswaarden voor slibeindverwerking delen;
- Meer draagkracht voor de opvolging en verduurzaming van de slibeindverwerking per 2028;
- De slibdroger verduurzaamt de wijze van slibeindverwerking voor de GR;
- We doen ervaring op met meerdere technieken;
- De slibdroger wordt modulair gebouwd, de capaciteit kan modulair uitgebreid worden;
- Verlaging kwetsbaarheid in de slibeindverwerking.

Toelichting kwetsbaarheid in slibeindverwerking

Incidenteel is de slibverwerkingscapaciteit van de slibverbrander van HVC in Dordrecht onvoldoende voor het verwerken van het slib van de waterschappen in de GR.

Dit komt door:

- Seizoens-fluctuaties op de zuiveringen
- Onderhoud van de slibgisting-, voor- of nabezinktanks op de zuiveringen
- Onderhoud aan of storingen in delen van de slibverbrandingsinstallatie in Dordrecht

In Nederland is een tekort aan slibverwerkingscapaciteit. Hierdoor kan HVC niet altijd uitwijken naar andere slibverwerkers en loopt ze het risico dat het slib gestort moet worden. Storten van slib is slecht voor het milieu en kostbaar.

Tot op heden slaat HVC het slib dat niet verwerkt kan worden tijdelijk op in boten. Dit opgeslagen slib wordt vervolgens weer verwerkt zodra er voldoende capaciteit beschikbaar komt. Dit is duurzamer dan storten, maar wel heel kostbaar.

Om de kwetsbaarheid voor de aandeelhouders B te verlagen voorziet het plan voor de slibdroger in het realiseren van 40.000 ton extra capaciteit.

2. Beoogd effect

De VV verleent toestemming aan dijkgraaf en hoogheemraden om de (bepalingen van de) GR Slibverwerking 2009 te wijzigen opdat het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier als deelnemer kan toetreden tot die GR.

3. Kernboodschap

Door toetreding van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier tot de GR Slibverwerking 2009 wordt zeggenschap van de waterschappen in HVC versterkt en vergroot, de draagkracht voor een verduurzaming van de slibeindverwerking per 2028 vergroot en de kwetsbaarheid in de slibeindverwerking verlaagd. Daarom wordt de VV gevraagd toestemming te verlenen aan dijkgraaf en hoogheemraden om de (bepalingen van de) GR Slibverwerking 2009 te wijzigen opdat het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier als deelnemer kan toetreden tot die GR.

4. Historie - eerdere besluitvorming

In 1990 heeft Delfland samen met andere waterschappen DRSH N.V. opgericht en werd het waterschap mede-eigenaar in de slibverbrandingsinstallatie in Dordrecht.

Op 19 november 2009 heeft de verenigde vergadering ingestemd met de overname van de aandelen van de gezamenlijke waterschappen in DRSH door HVC, in ruil voor aandelen in HVC. Verder heeft zij ingestemd met de oprichting van, en deelname van Delfland, in de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 en het onderbrengen van de aandelen in HVC in deze gemeenschappelijke regeling. Het college van Delfland is deelnemer in de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009.

5. Regelgeving en Beleid

Toetreding tot de GR is een besluit van alle huidige deelnemers in de GR. Art. 50 Wet GR en eist dat bij collegeregelingen als deze, de VV instemming verleent aan het college, voordat het college zelf tot wijziging van de GR Slibverwerking 2009 kan besluiten.

6. Financiën

De GR is momenteel 12% aandeelhouder in HVC. Met het voorgenomen besluit wordt dit 15,1%. Op dit moment staat Delfland garant voor 24% van de garantstellingen door de GR aan HVC. Na toetreding van het HHNK daalt het percentage waarvoor Delfland garant staat naar 18%.

De totale garantstelling voor de GR stijgt van € 25 miljoen naar € 55 miljoen door de investering van € 30 miljoen in de slibdroger. Voor de garantstelling ontvangt Delfland jaarlijks een provisie. Deze garantstellingsprovisie gaat in vanaf het jaar van ingaan van leningen voor de bouw van de slibdroger oplopen van € 57.582,- naar ca. € 100.000,- per jaar. De bouw staat gepland voor 2020-2021.

7. Duurzaamheid

Het gedroogde slib wordt verbrand in de bio energiecentrale (BEC) van HVC. Middels de BEC, de stoomturbine van de slibverbrandingsinstallatie en de wind op zee participaties, wekt HVC duurzame energie op. Haar aandeelhouders kunnen deze naar omvang van aandeelhoudersbelang toerekenen aan hun duurzaamheidprestaties. De bijdrage aan duurzame energie die toebedeeld mag worden aan de GR Slibverwerking 2009 wordt naar rato verdeeld over de hierin deelnemende waterschappen.

De extra uitgifte van aandelen B leidt tot een verwatering van de (administratieve) toedeling van duurzame energie naar de huidige aandeelhouders B (van 12% naar 11,6%). Aan de andere kant genereert de nieuwe slibdroger nieuwe duurzame energie. Het is nog niet bekend of dit het effect van genoemde verwatering volledig compenseert.

8. Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

9. OR/GO

N.v.t.

10. Risico- en beheersmaatregelen

Garantstellingsrisico blijft gering

Indien HVC niet (meer) aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen zal de financier bij de garantstellers aankloppen voor geld. Omdat de tarieven van HVC hoog genoeg zijn om aan alle verplichtingen te voldoen, lopen de waterschappen in de praktijk een gering risico voor hun garantstelling. De klanten van HVC zijn nagenoeg allen direct of indirect overheden (gemeenten en waterschappen) die kredietwaardig zijn, als aandeelhouder een langdurig commitment zijn aangegaan, en aan de betalingsverplichtingen richting HVC kunnen voldoen.

Beheersmaatregel:

Geen. De garantstelling is beperkt doordat deze naar rato en niet hoofdelijk is.

Investeringsrisico is gering

De investering in de slibdroger wordt geraamd op € 30 miljoen. Een dergelijke investering vereist de goedkeuring van de algemene aandeelhoudersvergadering van HVC. Om meer zekerheid over de beslissing te verkrijgen heeft HVC een onafhankelijk adviesbureau om een second opinion gevraagd op de criteria: strategisch, de positie van de waterschappen, financiën, duurzaamheid, operationeel en nieuwbouw. De conclusie van het bureau is dat er geen doorslaggevende redenen zijn om de voorgenomen investering in de slibdroger te heroverwegen. De keuze heeft substantiële voordelen voor de verschillende stakeholders. Daarnaast is de business case solide en zijn de belangrijke risico's voldoende in kaart gebracht en waar nodig gemitigeerd.

Beheersmaatregel:

Het langdurig aangaan van verbintenissen middels het aandeelhouderschap biedt de beste garantie op het terugverdienen van de investering.

11. Communicatie (in- en extern)

Na positieve besluitvorming in de aandeelhoudersvergadering. Nader af te stemmen in de GR.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

N.v.t.

13. Bevoegd orgaan

De VV. Op basis van art. 50 Wgr, dienen dijkgraaf en hoogheemraden -vooraf- toestemming te verkrijgen van de VV om een GR te mogen wijzingen.

14. Toelichting

In verband met een beoogde investering in de bouw van een slibdroger in Alkmaar, hebben Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) en HVC de wens uitgesproken om HHNK te laten aansluiten bij de aandeelhouders B van HVC.

Voor HHNK spelen de volgende overwegingen een rol. De bestaande slibdroger te Beverwijk is oud, verbruikt gas, is economisch afgeschreven en nadert het eind van de technische levensduur. In mei 2017 heeft HHNK het Klimaat- en Energieprogramma (KEP) vastgesteld waarin de ambitie is opgenomen in 2025 energie en CO₂-neutraal te zijn. Een van de omschreven maatregelen is een aardgas loze slibverwerking. De kern van het plan is dat het slib van HHNK wordt in een nieuw te bouwen slibdroger te Alkmaar. De droger gebruikt daarvoor restwarmte van de naastgelegen Afval Energiecentrale van HVC. Het gedroogde slib wordt verbrand in de bio energiecentrale van HVC in Alkmaar.

HVC bouwt de slibdroger op een terrein nabij de afvalverbrandingsinstallatie te Alkmaar. De slibdroger wordt modulair gebouwd en de capaciteit kan uitgebreid worden. De capaciteit is afgestemd op de hoeveelheid slib van HHNK, met een overcapaciteit van 40.000 ton per jaar. Naar deze overcapaciteit kan HVC uitwijken. Het nieuwe slibdroger verlaagt daarmee de kwetsbaarheid voor de GR.

De planning is om de slibdroger in 2022 in bedrijf te nemen. Verder is het mogelijk om later de capaciteit te vergroten. Niet alleen is er nog restwarmte over, maar er is ook voldoende ruimte op het terrein.

De businesscase is doorgerekend met het uitgangspunt van een integraal slibverwerkingstarief dat voor alle waterschappen hetzelfde is en de voorwaarde dat de investering niet leidt tot een verhoging van het huidige verwerkingstarief. De second opinion door een onafhankelijk adviesbureau op de criteria: strategie, positie van de waterschappen, financiën, duurzaamheid, operationeel en nieuwbouw, concludeert dat er geen doorslaggevende redenen zijn om de voorgenomen investering in de slibdroger te heroverwegen. De keuze heeft voordelen voor de verschillende stakeholders. De business case is solide en de belangrijke risico's zijn voldoende in kaart gebracht en waar nodig gemitigeerd.

De aandeelhoudersvergadering van HVC besluit in december 2019. De bestaande aandeelhouders B hebben hierin een beslissende stem. Dat zijn de vijf andere waterschappen die, via de GR Slibverwerking 2009 (GR) aandeelhouder zijn in HVC. De GR is voornemens om in de aandeelhoudersvergadering in te stemmen onder voorwaarde dat HHNK toetreedt tot de GR.

HVC kent verschillende typen aandelen. De gemeenten zijn in de meeste gevallen aandeelhouder A en de deelnemende waterschappen zijn aandeelhouder B. Aandeelhouder

type B betekent dat de waterschappen niet deelnemen in of garant staan voor projecten die geen verband houden met de waterschapstaken. In het verleden is HHNK ooit toegetreden tot HVC (zonder tussenkomst van de GR) als aandeelhouder, voordat de kwestie van de hierboven genoemde garantstelling aan de orde was. HHNK is nu aandeelhouder A, dit aandelenpakket zal worden omgezet in aandelen B onder voorwaarde dat HHNK toetreedt tot de GR.

De slibdroger is een aanzienlijke investering voor HVC waarbij zij eist dat de afnemers zich weer voor een lange termijn aan HVC verbinden, als aandeelhouder en als afnemer.

De GR zet in op de bedrijfswaarden continuïteit, duurzaamheid, circulariteit, eerlijke prijs. Tot nu toe wordt dit geleverd en zijn de aandeelhouders in HVC verzekerd van continuïteit. Als GR trekken de waterschappen samen met HVC op in het maken van een toekomstplan na 2028, als de slibverbrandingsinstallatie in Dordrecht is afgeschreven, vanuit gedeelde belangen en bedrijfswaarden.

De waterschappen treden via deelname in de GR gezamenlijk op als aandeelhouder in HVC. Op dit moment nemen vijf waterschappen deel in de gemeenschappelijk regeling. Daar zou nu een zesde bijkomen en daarmee staan zij sterker als één partij met een groter aandelenbezit (van 12% naar 15,1% aandelen) in HVC.

Het uitgangspunt bij het deelnemen aan een GR is 'samen uit, samen thuis'. Alle waterschappen nemen onder dezelfde voorwaarden deel met dezelfde looptijd. De risico's en de voordelen worden daarmee samen gedeeld.

De slibdroger verlaagt de kwetsbaarheid van de slibeindverwerking voor de GR op korte termijn. Vergroting en versterking van de GR biedt een kans om robuustheid, verduurzaming, continuïteit én flexibiliteit in technieken te realiseren.

Voorgelegd besluit van HVC aan de aandeelhoudersvergadering van 11 december 2019

1. Statuten

Wijziging van de statuten van NV HVC, inhoudende verhoging van het maatschappelijk kapitaal B, om het mogelijk te maken dat extra aandelen B worden uitgegeven;

2. Aandelen

Het verlenen van goedkeuring aan de voorgenomen conversie van 7 aandelen A naar B en uitgifte van 113 aandelen B aan HHNK, met uitsluiting van het voorkeursrecht van de bestaande aandeelhouders B;

3. Investing

Instemming met de voorgenomen investering in de SDI-Alkmaar voor een bedrag van maximaal € 30 miljoen, te financieren onder de garantstellingsbepaling van artikel 7 van de ballotageovereenkomst aandeelhouders B.

Aangezien de omvang van de beoogde investering het bedrag van € 10 miljoen overschrijdt, vraagt dit voornemen goedkeuring van de algemene vergadering van aandeelhouders van HVC (AVA). Overigens is het gebruikelijk dat de groep letteraandeelhouders voor wie de investering niet of minder inhoudelijk en financieel relevant is, zich bij deze besluitvorming terughoudend opstelt.

Besluitvormingsproces HVC-GR-Waterschappen

1 maart 2019	Voornemen tot investering en toetreding HHNK geïntroduceerd en besproken met ambtenaren en bestuurders waterschappen
--------------	--

mei 2019	AVA HVC: Voornemen tot investering bekend gemaakt in AVA
1 juli 2019	GR: Beeldvorming toetreding HHNK bij nieuwe bestuurders GR Slib
28 augustus 2019	GR: Opinievorming over toetreding, financiën en governance
september 2019	Waterschappen: Afstemming binnen colleges (en directie)
18 september 2019	HHNK: Definitief besluit over toetreding HVC aandeelhouder B
23 september 2019	GR: instemmen met conceptbesluit ter voorlegging aan de VV's van de Waterschappen
november 2019	Waterschappen: voorleggen toetreding HHNK tot GR aan de VV
2 december 2019	GR: definitief besluit stemadvies
11 december 2019	AVA HVC: definitief besluit toetreding HHNK.

15. Bijlagen

N.v.t.

Ontwerpbegroting 2020, Kadernota 2020 en Jaarrekening 2018 van de GR Slibverwerking 2009

Dossiernummer : 1537
Vergaderdatum : 21-11-2019

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 15-10-2019, dossiernummer 1537;

gelezen het positieve advies van de commissie Waterveiligheid en Waterketen;

overwegende dat:

- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier toe wil treden tot de GR Slibverwerking 2009
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier toe wil treden als aandeelhouder B in HVC

Gelet op:

- artikel 50 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Besluit:

De VV:

1. Neemt kennis van het voorstel dat het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier aandeelhouder B wordt in HVC.
2. Neemt kennis van het besluit van de GR Slibverwerking om, onder voorwaarde dat Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier toetreedt tot de GR Slibverwerking 2009, in de aandeelhoudersvergadering van HVC in te stemmen met:
 - het voorstel tot toetreding van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier als aandeelhouder B;
 - het voorstel voor de investering in een slibdroger voor een bedrag van maximaal € 30 miljoen, en deze te financieren onder de garantstellingsbepaling van artikel 7 van de ballotageovereenkomst aandeelhouders B.
3. Verleent toestemming aan dijkgraaf en hoogheemraden om de (bepalingen van de) GR Slibverwerking 2009 te wijzigen opdat het dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier als deelnemer kan toetreden tot die GR.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21-11-2019

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,

ir. P.C. Janssen

de Voorzitter,

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	1623
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	21 november 2019
Agendapunt	H.08
Omschrijving	Bemensing commissies

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	21 november 2019

Voorgesteld besluit

1. Te benoemen als leden van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie (BFO):
H. Jonker, T.C.J.M. Oostvogels, W.F. van Valkenburg, S.F. Fekkes, L.H.C. de Keijzer, C.L.C. van Kretschmar, N.J. Dijkshoorn– van Dijk, B. van der Veer, A.M.F. Jenniskens, L.P.I.M. Hombergen, P.A. Boot, Y.L. Lont, S.C.P. van Boxmeer, M.H.P. Jansen, J.A. Heijboer, F.J.L. van Kasteren, P.J. Hofman
2. Te benoemen als leden van de commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit (WKK):
S.E. Onderdelinden, F. Örgü, T.C.J.M. Oostvogels, A.F. van der Ree, H.M. Claassen, T.H.M. van Heijningen, M.T.J. van der Burg–van Leeuwen, M. Vissers, A. Wijbenga, L. Zandstra, R.M. Kiès, W. Anker, J.G.M. Schouffoer, M.H.P. Jansen, R.H.M. Maaswinkel, A.J. Middendorp, A.M.C. van Hagen, P.J. Hofman
3. Te benoemen als leden van de commissie Waterveiligheid en Waterketen (WVK):
J.B. Simon, J.P.C. de Klerk, F. Örgü, A.F. van der Ree, L.H.C. de Keijzer, P.J. Verhage, J.B. van den Berg, A.C.J. van Winden, M. Vissers, C.W.M.I. van der Burg, E.E. van Hijlckama Vlieg, P. Kiela, H. Roeten, J.G.M. Schouffoer, A. Hekman, A.C.J. Jans, P.J. de Haan, P.J. Hofman

Onderwerp: Bemensing Commissies Hoogheemraadschap van Delfland
Dossiernummer: 1623

Gevraagd besluit:

1. Te benoemen als leden van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie (BFO):
H. Jonker, T.C.J.M. Oostvogels, W.F. van Valkenburg, S.F. Fekkes, L.H.C. de Keijzer, C.L.C. van Kretschmar, N.J. Dijkshoorn- van Dijk, B. van der Veer, A.M.F. Jenniskens, L.P.I.M. Hombergen, P.A. Boot, Y.L. Lont, S.C.P. van Boxmeer, M.H.P. Jansen, J.A. Heijboer, F.J.L. van Kasteren, P.J. Hofman
2. Te benoemen als leden van de commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit (WKK):
S.E. Onderdelinden, F. Örgü, T.C.J.M. Oostvogels, A.F. van der Ree, H.M. Claassen, T.H.M. van Heijningen, M.T.J. van der Burg-van Leeuwen, M. Vissers, A. Wijbenga, L. Zandstra, R.M. Kiès, W. Anker, J.G.M. Schouffoer, M.H.P. Jansen, R.H.M. Maaswinkel, A.J. Middendorp, A.M.C. van Hagen, P.J. Hofman
3. Te benoemen als leden van de commissie Waterveiligheid en Waterketen (WVK):
J.B. Simon, J.P.C. de Klerk, F. Örgü, A.F. van der Ree, L.H.C. de Keijzer, P.J. Verhage, J.B. van den Berg, A.C.J. van Winden, M. Vissers, C.W.M.I. van der Burg, E.E. van Hijckama Vlieg, P. Kiela, H. Roeten, J.G.M. Schouffoer, A. Hekman, A.C.J. Jans, P.J. de Haan, P.J. Hofman
4. Plaatsvervangende leden van andere commissies dan waarin men benoemd is, is mogelijk.

1. Probleemstelling - context

Met het bestuursakkoord 'Iedereen aan de slag met water' is de basis gelegd voor de commissie-indeling. Ingesteld zijn de commissies Bestuur, Financiën & Organisatie, Waterkwantiteit & Waterkwaliteit en Waterveiligheid & Waterketen. In het Reglement van Orde VV en commissies Delfland 2019 is bepaald dat de verenigde vergadering de leden van de commissies benoemt. Leden van de commissie kunnen zijn de leden van de verenigde vergadering en plaatsvervangende commissieleden.

2. Beoogd effect

Een gedegen besluitvormingsproces in te richten waarbij helder is welke leden in welke commissies zitting hebben.

3. Kernboodschap

De leden van de drie commissies (BFO, WKK, WVK) worden benoemd.

4. Historie - eerdere besluitvorming

Op 20 mei 2019 heeft de verenigde vergadering het bestuursakkoord 'Iedereen aan de slag voor water' vastgesteld.

Op 4 juli 2019 heeft de verenigde vergadering besloten tot instellen van de huidige commissies. Tevens heeft de verenigde vergadering de voorzitters van de commissies aangewezen.

5. Regelgeving en Beleid

Artikel 16 Reglement van Bestuur Delfland stelt dat het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur commissies kunnen instellen die hen van advies dienen over onderwerpen die het belang van het hoogheemraadschap betreffen.

Op grond van Artikel 5.3 lid 4 van het Reglement van Orde VV en commissies Delfland benoemt de verenigde vergadering de leden van de commissies.

6. Financiën

n.v.t.

7. Duurzaamheid

n.v.t.

8. Organisatorische en personele consequenties

n.v.t.

9. OR/GO

n.v.t.

10. Risico- en beheersmaatregelen

n.v.t.

11. Communicatie (in- en extern)

Na vaststelling, worden de leden van de commissies vermeld op de betreffende internetpagina.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Niet van toepassing

13. Bevoegd orgaan

De VV stelt zelf de commissies in en benoemt de leden van de commissies.

14. Toelichting

n.v.t.

15. Bijlagen

n.v.t.

Bemensing Commissies Hoogheemraadschap van Delfland

Dossiernummer : 1623

Vergaderdatum : 21 november 2019

De Verenigde Vergadering van Delfland,

Overwegende dat:

- De verenigde vergadering de commissie indeling heeft vastgesteld;

Gelet op:

- Artikel 16 Reglement van Bestuur voor het Hoogheemraadschap van Delfland
- Artikel 5.3 lid 4 Reglement van Orde verenigde vergadering en commissies Delfland

Besluit:

1. Te benoemen als leden van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie (BFO):
H. Jonker, T.C.J.M. Oostvogels, W.F. van Valkenburg, S.F. Fekkes, L.H.C. de Keijzer, C.L.C. van Kretschmar, N.J. Dijkshoorn- van Dijk, B. van der Veer, A.M.F. Jenniskens, L.P.I.M. Hombergen, P.A. Boot, Y.L. Lont, S.C.P. van Boxmeer, M.H.P. Jansen, J.A. Heijboer, F.J.L. van Kasteren
2. Te benoemen als leden van de commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit (WKK):
S.E. Onderdelinden, F. Örgü, T.C.J.M. Oostvogels, A.F. van der Ree, H.M. Claassen, T.H.M. van Heijningen, M.T.J. van der Burg-van Leeuwen, M. Vissers, A. Wijbenga, L. Zandstra, R.M. Kiès, W. Anker, J.G.M. Schouffoer, M.H.P. Jansen, R.H.M. Maaswinkel, A.J. Middendorp, A.M.C. van Hagen
3. Te benoemen als leden van de commissie Waterveiligheid en Waterketen (WVK):
J.B. Simon, J.P.C. de Klerk, F. Örgü, A.F. van der Ree, L.H.C. de Keijzer, P.J. Verhage, J.B. van den Berg, A.C.J. van Winden, M. Vissers, C.W.M.I. van der Burg, E.E. van Hijckama Vlieg, P. Kiela, H. Roeten, J.G.M. Schouffoer, A. Hekman, A.C.J. Jans, P.J. de Haan
4. Plaatsvervang in andere commissies dan waarin men benoemd is, is mogelijk.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 november 2019

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,

ir. P.C. Janssen

de Voorzitter,

dr. P.H.W.M. Daverveldt